

Σχολή Επιστημών της Αγωγής

**Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής
στην Προσχολική Ηλικία**

**Περιγράμματα Μαθημάτων
Προπτυχιακών Σπουδών
2024-2025**

Πίνακας Περιεχομένων

A. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ	7
101. Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής I	7
127. Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής II	9
109. Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή	12
112. Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	15
113. Εναλλακτικές Διδακτικές Τεχνικές στην Εκπαίδευση.....	18
118. Παραγωγή και αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού	21
119. Ο Προφορικός και Γραπτός Λόγος στην Αναπηρία I.....	24
130. Ο Προφορικός και Γραπτός Λόγος στην Αναπηρία II	27
124. Ζητήματα Περιβάλλοντος και Αειφορίας.....	30
128. Παιδαγωγικές Πρακτικές Γραμματισμού στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία	32
133. Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη.....	35
136. Παιδαγωγικές παρεμβάσεις σε ανοιχτά πλαίσια: ανάλυση δράσεων για παιδιά προσφύγων και ευάλωτων κοινωνικά ομάδων	37
138. Κριτική Παιδαγωγική II.....	41
141. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα και η Αξιοποίησή του στην Προσχολική Εκπαίδευση.....	43
143. Φυσική Δραστηριότητα και Ψυχοκινητική Αγωγή στην Προσχολική Ηλικία.....	46
B. ΕΝΟΤΗΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	49
202. Ανάπτυξη του Παιδιού I	49
222. Ανάπτυξη του Παιδιού II.....	51
206. Παιχνίδι: Ο Ρόλος του στην Ψυχοκοινωνική Ανάπτυξη	54
207. Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχολογία.....	56
215. Ψυχολογία της Εκπαίδευσης	58
216. Θεωρίες Γνωστικής Ανάπτυξης	60
220. Αναπτυξιακή ψυχοπαθολογία και πρώιμες σχέσεις	64
223. Διαταραχές των Παιδιών της Προσχολικής και Πρώτης Σχολικής Ηλικίας	67

225. Κοινωνική και Συναισθηματική Ανάπτυξη στην Πρώτη Παιδική Ηλικία	69
226. Μάθηση και Γνωστική Ανάπτυξη υπό το Πρίσμα της Εννοιολογικής Αλλαγής	72
227. Προκατάληψη, Στερεότυπα και Διομαδικές Συγκρούσεις: Κοινωνιοψυχολογικές Προσεγγίσεις	77
Γ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ	80
301. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία.....	80
303. Οι Κοινωνικές Παράμετροι της Εκπαιδευτικής Διαδικασίας	82
304. Οι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις της Παιδικής Ηλικίας Ι.....	85
306. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης.....	88
310. Εκπαιδευτική Πολιτική ΙΙ	91
311. Εκπαιδευτική Πολιτική Ι: Οι Εκπαιδευτικοί Θεσμοί στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία	94
313. Θεωρίες Φύλων.....	99
319. Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων	101
Δ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ.....	106
401 & 407. Μεθοδολογία της Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες Ι.....	106
403. Μεθοδολογία των Επιστημών του Ανθρώπου: Στατιστική	109
Ε. ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	112
502. Οι Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση	112
504. Λογικο-μαθηματικές Σχέσεις και Αριθμητικές Έννοιες στην Προσχολική Εκπαίδευση	114
505. Εισαγωγή στην Πληροφορική.....	116
506. Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην Προσχολική Εκπαίδευση	119
510. Χωρικές Σχέσεις και Γεωμετρικές Έννοιες στην Προσχολική Εκπαίδευση	123
512. Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην Προσχολική Εκπαίδευση.....	125
516. Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Ψηφιακός Κόσμος: Σύγχρονες Τάσεις και Προοπτικές... ..	127
517. Ψηφιακά Παιχνίδια, Εικονικοί Κόσμοι και Μάθηση: Έρευνα και Εφαρμογές	131
518. Διδασκαλία και Μάθηση με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ).....	136

519. Ψηφιακά Μαθησιακά Αντικείμενα για την Προσχολική Εκπαίδευση	138
520. Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Σεναρίων και Δραστηριοτήτων με Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ).....	143
521. Ο Ρόλος του Πειράματος στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών	145
ΣΤ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ	148
ΣΤ1. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ - ΚΙΝΗΣΗΣ	148
601. Θεωρίες Μουσικής και Κινητικής Αγωγής	148
619. Εισαγωγή στη Μουσικοκινητική Αγωγή Orff.....	151
627. Ο Χορός στην Εκπαίδευση.....	154
ΣΤ 2. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ.....	157
608. Στοιχεία και Τεχνικές των Εικαστικών Τεχνών.....	157
610. Εισαγωγή στις Εικαστικές Τέχνες	159
633. Μορφές Εικαστικής Δημιουργίας	161
634. Ζωγραφική, Διδακτικές Προσεγγίσεις.....	164
ΣΤ 3. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ	166
623. Θέατρο στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγικές και Κοινωνικές Παρεμβάσεις	166
628. Θεατροπαιδαγωγικά Προγράμματα: Επινόηση, Σχεδιασμός, Εφαρμογή.....	169
631. Εισαγωγή στο Θέατρο ως Εκπαίδευση	173
Ζ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ	177
704. Εισαγωγή στην Παιδική Λογοτεχνία	177
706. Διδακτική της Παιδικής Λογοτεχνίας στην Προσχολική Εκπαίδευση	179
707. Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	182
708. Ιστορία της Εκπαίδευσης	185
709. Εισαγωγή στη Γλωσσολογία.....	187
711. Ελληνική Ιστορία 20ός αι.	191
714. Διγλωσσία και Εκπαίδευση	193
721. Κριτικός Γραμματισμός	195

722. Κοινωνιογλωσσολογία	199
723. Κειμενογλωσσολογία	202
724. Θέματα Γλωσσικής Πολιτικής	206
726. Η Παιδική Λογοτεχνία σε Εκτός Τάξης Περιβάλλοντα	210
Η. ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	215
801. Αγγλική Γλώσσα Ι	215
802. Αγγλική Γλώσσα ΙΙ	216
803. Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα Ι	217
804. Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα ΙΙ	218
Θ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ	221
901. Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις στη Διδακτική Πράξη: Από την Παρατήρηση στον Σχεδιασμό	221
902. Από τον Σχεδιασμό στην Πράξη: Παιδαγωγικές Παρεμβάσεις και Αναστοχαστικές Πρακτικές	225
906. Εκπαιδευτικοί – Ερευνητές του Έργου τους: Θεσμικό – Κοινωνικό και Εκπαιδευτικό Πλαίσιο στο Νηπιαγωγείο	230
908. Ρόλοι και Ταυτότητες Εκπαιδευτικών στην Τυπική και μη Τυπική Εκπαίδευση	232
93Β. Μουσική και Κινητική Αγωγή στην Προσχολική και Πρώτη Σχολική Ηλικία	235
93Γ. Ενταξιακές Εκπαιδευτικές Πρακτικές	238
93Δ. Το Εικονογραφημένο Βιβλίο στην Προσχολική Εκπαίδευση	242
93Ζ. Πρακτικές Ασκήσεις στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη	245
93Η. Ειδικά Θέματα Εικαστικών, Διδακτικές Προσεγγίσεις	248
93Θ. Παιδί και Παιχνίδι στο Νηπιαγωγείο	250
93Κ. Διδακτική Φυσικών Επιστημών	253
93Λ. Υλικά και Δραστηριότητες Διδασκαλίας Μαθηματικών – Πρακτικές Ασκήσεις	255
93Μ. Θεωρίες και Πράξη της Αξιολόγησης: Εναλλακτικές Μορφές στην Εκπαίδευση	258
93Ν. ΤΠΕ και Εκπαιδευτική Πράξη: Θεωρητικές και Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις	261
93Ξ. Θεατροπαιδαγωγικές Πρακτικές στο Νηπιαγωγείο	266

93Π. Σχέδια Εργασίας (projects) στην Προσχολική Εκπαίδευση: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις	269
94Α. Ποσοτική Μεθοδολογία στην Εκπαιδευτική Έρευνα και Συγγραφή Συναφών Επιστημονικών Εργασιών.....	273
94Ε. Ανάλυση Σχολικού Λόγου.....	276
94Ζ. Οικογένειες Παιδιών με Αναπηρία και Σχολείο: Διερευνώντας Ζητήματα Συνεργασίας.....	279
94Θ. Ερευνητικές Προσεγγίσεις στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών	283
94Ι. Μεθοδολογία Ιστορίας.....	285
94Κ. Η Εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης	288
94Λ. Ζητήματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής: Μεθοδολογία Ανάλυσης των Εκπαιδευτικών Θεσμών.....	291
94Ν. Το Φύλο των Επαγγελματιών και της Απασχόλησης	294
94Ξ. Σημειωτική της Διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών	298
94Ο. Γραμματισμός στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία. Διερευνώντας τις Ιδέες των Παιδιών και τις Αντιλήψεις και Πρακτικές των Εκπαιδευτικών	301
94Ρ. Ανάλυση Εικονογραφημένων Βιβλίων	304
94Σ. Εθνικές/Πολιτισμικές Ταυτότητες στον Λόγο. Η Αναλυτική Προσέγγιση της Λογοψυχολογίας	307
Ι. ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ.....	311
ΘΕ1. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	311
ΘΕ2. Φύλα, Σώμα, Ετερότητες.....	313
ΘΕ4. Παιδί και Παιχνίδι.....	316
ΘΕ7. Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική	319
ΘΕ13. Παιδί και Κινηματογράφος.....	322
ΘΕ16. Ήχοι, Φωνήματα κι Μουσικά-Κινητικά Παιχνίδια.....	325
ΘΕ17. Μουσείο και Εκπαίδευση	327
ΘΕ19. Παιδαγωγικές Πρακτικές και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Υλικού για τη Συμπερίληψη	330
ΘΕ20. Ζωή, Ασθένεια, Θάνατος στις Σύγχρονες Κοινωνίες.....	332
Κ. ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	336

Α. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

101. Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής Ι

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	101	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στις επιστήμες της Αγωγής Ι		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD169/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στο πεδίο των Επιστημών της Αγωγής και οργανώνεται συνδυαστικά με το μάθημα Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής ΙΙ. Στόχος του μαθήματος είναι ο/η φοιτητής/τρια να αποκτήσει μια συνολική εικόνα του γνωστικού αντικείμενου των Επιστημών της Αγωγής, ώστε να αποτελέσει βάση πάνω στην οποία θα αναπτυχθούν επί μέρους ειδικά μαθήματα του πεδίου και αργότερα οι πρακτικές ασκήσεις. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα μπορεί σε επίπεδο: Γνώσεων • να προσδιορίζει το εννοιολογικό πεδίο και την προβληματική των Επιστημών της Αγωγής σε αντίθεση με την προσέγγιση της παιδαγωγικής ως εφαρμογής • να περιγράφει τους στόχους και το αντικείμενο ποικίλων Επιστημών της Αγωγής (Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Ψυχολογία της Εκπαίδευσης, Ιστορία της Εκπαίδευσης, Κοινωνιογλωσσολογία κ.ά.) • να αντιλαμβάνεται την ✓ διεπιστημονική, ✓ κριτική, ✓ διερευνητική φύση των Επιστημών της Αγωγής • να προσδιορίζει τους βασικούς ιστορικούς σταθμούς της εξέλιξης από την Παιδαγωγική στις Επιστήμες της Αγωγής Δεξιοτήτων • να ερμηνεύει τη διαχρονική εξέλιξη των δομικών εννοιών και του πεδίου των Επιστημών της Αγωγής • να συσχετίζει τα εκπαιδευτικά ζητήματα με τις σύγχρονες προσεγγίσεις των Επιστημών της Αγωγής • να εντοπίζει και να ταξινομεί διαφορετικές προσεγγίσεις και ιδεολογίες σε κείμενα σχετικά με την εκπαίδευση

• να διακρίνει, να ερμηνεύει και να συσχετίζει τις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις σε έρευνες που αφορούν θέματα της εκπαίδευσης • να κατανοεί την χρησιμότητα των ερευνών του συγκεκριμένου διεπιστημονικού πεδίου για την κατανόηση και την ανάλυση εκπαιδευτικών συνθηκών
Ικανοτήτων • να ορίζει και να εξηγεί τις πολυσύνθετες παραμέτρους που ορίζουν κάθε εκπαιδευτική διαδικασία • να χειρίζεται βιβλιογραφία ερευνητική σε σχέση με τα ζητήματα των Επιστημών της Αγωγής • να αξιοποιεί την αναλυτική ματιά σε σχέση με την εκπαιδευτική διαδικασία • να μελετά κριτικά κείμενα σχετικά με την εκπαίδευση • να αξιοποιεί τον διεπιστημονικό χαρακτήρα των ΕτΑ για να ερμηνεύει ποικίλες εκπαιδευτικές συνθήκες
Γενικές Ικανότητες • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Επεξεργασία κειμένων • Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις • Αυτόνομη Εργασία • Ομαδική εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Εννοιολογικός προσδιορισμός των Επιστημών της Αγωγής. • Ο διεπιστημονικός χαρακτήρας των Επιστημών της Αγωγής • Ιστορική αναδρομή της εξέλιξης από την Παιδαγωγική στις Επιστήμες της Αγωγής. • Ανάλυση της διεπιστημονικής διάστασης των Επιστημών της Αγωγής. • Παρουσίαση του περιεχομένου και των εννοιολογικών πεδίων των Επιστημών της Αγωγής με έμφαση στην Κοινωνιολογία, τη Ψυχολογία και την Ιστορία. • Παρουσίαση και ανάλυση δημοσιευμένων ερευνών από τη σκοπιά ποικίλων επιστημών της Αγωγής: ανάλυση των φάσεων μιας έρευνας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, Διάλογος & Αλληλεπίδραση
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	10
	Εργαστηριακή άσκηση	30
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	25
	Διαδραστική διδασκαλία	10
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	10
	Συγγραφή εργασιών	30
	Παρακολούθηση & σχολιασμός ταινιών εκπαιδευτικού περιεχομένου	10
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική δοκιμασία. 1. Προφορική τελική εξέταση (80%) στην ελληνική γλώσσα που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου-αρθρογραφίας 2. Αξιολόγηση γραπτών εργασιών που συντάσσονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ανδρούσου, Α. & Τσάφος, Β. (2020) (επιμ.). *Επιστήμες της Εκπαίδευσης: ένα δυναμικό διεπιστημονικό πεδίο*. Αθήνα: Gutenberg.

Bartlett, S. & Burton, D. (1919). *Εισαγωγή στις επιστήμες της εκπαίδευσης*, μετ. Ε. Αυγήτα. Αθήνα: Gutenberg.

Hofsteter R., Schneuwly B. (επιμ.) (2004). *Εισαγωγή στις επιστήμες της εκπαίδευσης*, μετ. Δ. Καρακατσάνη, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Mialaret, G. (2008). *Επιστήμες της εκπαίδευσης. Η διαμόρφωση και η εξέλιξη ενός επιστημονικού πεδίου*, μετ. Δ. Καρακατσάνη, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Mialaret, G., Καλογιαννάκη, Π, Καρράς, Κ. (επιμ.) (2011). *Περί Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός – Κ. Δαρδανός Ο.Ε.

127. Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής II

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	127	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στις επιστήμες της Αγωγής II		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD169/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα αποτελεί εισαγωγικό μάθημα στο πεδίο των Επιστημών της Αγωγής και οργανώνεται συνδυαστικά με το μάθημα Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής Ι. Στόχος του μαθήματος είναι ο/η φοιτητής/τρια να αποκτήσει μια συνολική εικόνα της πορείας της παιδαγωγικής σκέψης και να την συνδέσει με την ανάπτυξη του διεπιστημονικού πεδίου των Επιστημών της Αγωγής. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα μπορεί σε επίπεδο: Γνώσεων • να γνωρίζει τους βασικούς ιστορικούς σταθμούς της παιδαγωγικής σκέψης από τον Διαφωτισμό έως τις μέρες μας. • να προσδιορίζει βασικές έννοιες και θεματικές που συγκροτούν το πεδίο του σύγχρονου παιδαγωγικού προβληματισμού • να αντιλαμβάνεται τον διεπιστημονικό χαρακτήρα της παιδαγωγικής σε αντίστιξη με την προσέγγιση της παιδαγωγικής ως εφαρμοσμένης επιστήμης • να γνωρίζει τις βασικές αρχές σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων και να τις συνδέει με τα ποικίλα επιστημονικά πεδία με τα οποία οι προσεγγίσεις αυτές συνομιλούν. Δεξιοτήτων • να ερμηνεύει τη εξέλιξη της παιδαγωγικής σκέψης συνδέοντάς την με αντίστοιχες πολιτισμικές, πολιτικές και επιστημολογικές ανακατατάξεις • να εντοπίζει και να ταξινομεί διαφορετικές οπτικές σε παιδαγωγικά κείμενα • να προσεγγίζει την εκπαιδευτική πράξη ως μια σύνθετη διαδικασία, που προσδιορίζεται από ποικίλες παραμέτρους • να κατανοεί την χρησιμότητα της συσχέτισης της παιδαγωγικής με τα ποικίλα επιστημονικά πεδία, που αναλύουν παραμέτρους που επηρεάζουν την εκπαιδευτική πράξη • να συνειδητοποιεί τη σημασία που έχει για τον/την εκπαιδευτικό η συστηματική ανάλυση της εκπαιδευτικής συνθήκης βασιζόμενος/η σε σύγχρονες προσεγγίσεις της παιδαγωγικής Ικανοτήτων • να μελετά κριτικά κείμενα σημαντικών παιδαγωγών και να προσδιορίζει τη συμβολή τους στην εξέλιξη της παιδαγωγικής σκέψης • να αξιοποιεί τις βασικές έννοιες και θεματικές της παιδαγωγικής για να μελετά και να αναλύει κριτικά εκπαιδευτικές συνθήκες • να προσεγγίζει κριτικά και να αναλύει την εκπαιδευτική πράξη αξιοποιώντας τις βασικές έννοιες και τις θεματικές του σύγχρονου παιδαγωγικού προβληματισμού • να μελετά κριτικά εκπαιδευτικές συνθήκες και να αναλύει διδακτικές επιλογές • να εντοπίζει την επίδραση σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων στην οργάνωση και την ανάπτυξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας • να χειρίζεται σχετική βιβλιογραφία για την κριτική προσέγγιση εκπαιδευτικών συνθηκών Γενικές Ικανότητες • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Επεξεργασία κειμένων

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη Εργασία
- Ομαδική εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εννοιολογικός προσδιορισμός των σύγχρονων παιδαγωγικών ρευμάτων
- Επισκόπηση των παιδαγωγικών ρευμάτων και της σταδιακής τους εξέλιξης από τις αρχές του 20ού αιώνα έως τις μέρες μας (κίνημα Νέας Αγωγής, Dewey, Montessori, Freinet, Cousinet, Claparede, Neil).
- Κριτική μελέτη κειμένων παιδαγωγών και συσχέτιση με το πολιτικο-κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο.
- Βασικές θεματικές του σύγχρονου παιδαγωγικού προβληματισμού: βιωματική προσέγγιση, κίνητρο στην εκπαίδευση, διαφοροποιημένη παιδαγωγική, ανισότητα ευκαιριών, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, διαπολιτισμική εκπαίδευση.
- Η εξέλιξη της παιδαγωγικής σκέψης στην Ελλάδα και τα ζητήματα που απασχόλησαν τους Έλληνες παιδαγωγούς την ίδια περίοδο (εκπαιδευτικός δημοτικισμός: Γληνός, Δελμούζος, Τριανταφυλλίδης, εκπαιδευτικά προγράμματα, κριτική παιδαγωγική, διαπολιτισμική εκπαίδευση κ.ά.)
- Ανάλυση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών συνθηκών και εκπαιδευτικών γεγονότων από τη σκοπιά των σύγχρονων παιδαγωγικών ρευμάτων.
- Παρουσίαση και μελέτη ερευνών σχετικών με τις βασικές θεματικές της παιδαγωγικής

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, διάλογος και αλληλεπίδραση	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	10
	Εργαστηριακή άσκηση	30
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	25
	Διαδραστική διδασκαλία	10
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	10
	Συγγραφή εργασιών	30
	Παρακολούθηση & σχολιασμός ταινιών εκπαιδευτικού περιεχομένου	10
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική δοκιμασία 1. Προφορική τελική εξέταση (80%) στην ελληνική γλώσσα που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου-αρθρογραφίας 2. Αξιολόγηση γραπτών εργασιών που συντάσσονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία
Ανδρούσου, Α. & Τσάφος, Β. (2020) (επιμ.). <i>Επιστήμες της Εκπαίδευσης: ένα δυναμικό διεπιστημονικό πεδίο</i> . Αθήνα: Gutenberg.
Ανδρούσου, Α. (επιστ, επιμ.), <i>Κλειδιά και Αντικλειδιά</i> , Αθήνα: ΥΠΕΠΘ - ΕΚΠΑ, www.kleidiakaiantikleidia.net
Δημαράς, Α. & Βασιλού-Παπαγεωργίου, Β. (2008). <i>Από το κοντύλι στον υπολογιστή. 1830-2000 Εκατόν εβδομήντα χρόνια ελληνική εκπαίδευση με λόγια και εικόνες</i> , Αθήνα: Μεταίχμιο.
Houssaye J. (επ.) (2000) [1995], <i>Δεκαπέντε Παιδαγωγοί. Σταθμοί στην ιστορία της παιδαγωγικής σκέψης</i> , μετ. Δ. Καρακατσάνη, Αθήνα: Μεταίχμιο.
Ξωχέλλης, Π. (1997). <i>Θεμελιώδη Προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης</i> . Αθήνα, Κυριακίδης.
Παπανούτσος, Ε. (1984). <i>Α. Δελμούζος</i> , Αθήνα: ΜΙΕΤ.
Πυργιωτάκης Γ. (2007) <i>Παιδαγωγική του Νέου σχολείου</i> , Αθήνα: εκδ. Γρηγόρη.
Reble, A. (2005), <i>Ιστορία της Παιδαγωγικής</i> , Αθήνα: εκδ. Παπαδήμα.
Τερζής, Ν. (2000), <i>Η παιδαγωγική του Αλεξάνδρου Π. Δελμούζου : συστηματική εξέταση του έργου και της δράσης του</i> , Θεσ/νίκη: Αφοι Κυριακίδη.
Tomlinson, C.A. (2004). <i>Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας. Ανταπόκριση στις ανάγκες όλων των μαθητών</i> , μετ. Χ. Θεοφιλίδης & Δ. Μαρτίδου – Φορσιέ, Αθήνα: εκδ. Γρηγόρη.
Χαραβιτσιδής, Π. (2013). <i>Χτίζοντας ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο</i> , Θεσ/νίκη: εκδ. Επίκεντρο.

109. Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	109	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και παραδείγματα εκπαιδευτικής πρακτικής		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στο πεδίο της ειδικής αγωγής και της εκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία. Στόχος του μαθήματος είναι ο/η φοιτητής/τρια να αποκτήσει μια συνολική εικόνα του γνωστικού αντικείμενου της Ειδικής Αγωγής ώστε να αποτελέσει βάση πάνω στην οποία θα αναπτυχθούν επί μέρους ειδικά μαθήματα του πεδίου. Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση και στην κριτική ανάγνωση της ειδικής αγωγής στην Ελλάδα. Στο μάθημα πραγματεύονται τα ζητήματα των ορισμών και των στόχων της Ειδικής Αγωγής ως επιστήμης, αναλύεται ο πολυεπιστημονικός της χαρακτήρας και η σχέση της με άλλους επιστημονικούς κλάδους. Γίνεται αναφορά στην ιστορία της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα από το 1900 έως σήμερα και δίνεται έμφαση στο νομοθετικό πλαίσιο των ζητημάτων που ρυθμίζουν την ειδική εκπαίδευση αναπήρων από το 1981 έως σήμερα. Περιγράφεται η δομή και λειτουργία του σύγχρονου ειδικού σχολείου και σκιαγραφείται ο ρόλος του ειδικού εκπαιδευτικού. Αναλύονται ζητήματα που άπτονται των αναλυτικών προγραμμάτων στην ειδική εκπαίδευση μαθητών/τριών με αναπηρία. Τέλος, παρουσιάζονται οι ποικίλες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της αναπηρίας σε μια προσπάθεια νοηματοδότησης του όρου «αναπηρία».

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζει το εννοιολογικό περιεχόμενο του προσδιορισμού της Ειδικής Αγωγής ως επιστήμης,
- να γνωρίζει τους στόχους και το αντικείμενο της Ειδικής Αγωγής,
- να γνωρίζει τους βασικούς ιστορικούς σταθμούς της ειδικής αγωγής από το 1900 έως σήμερα,
- να γνωρίζει τους βασικούς νομοθετικούς σταθμούς στην εκπαιδευτική νομοθεσία της ειδικής αγωγής από το 1981 έως σήμερα,
- να γνωρίζει τη διάρθρωση, τη δομή και τη λειτουργία του ειδικού σχολείου,
- να γνωρίζει και να κατανοεί τους βασικούς στόχους, τις διδακτικές μεθόδους και τους τρόπους αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στο πλαίσιο λειτουργίας των ειδικών σχολείων,
- να γνωρίζει τις αρχές και το περιεχόμενο των αναλυτικών προγραμμάτων που υιοθετούνται στην εκπαίδευση αναπήρων,
- να γνωρίζει και να κατανοεί τις σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της αναπηρίας,
- να εντοπίζει την επιρροή των σύγχρονων ερμηνευτικών προσεγγίσεων της αναπηρίας στη δομή και τη λειτουργία των ειδικών σχολείων, στη σύνταξη και στην εφαρμογή των αναλυτικών προγραμμάτων, στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των διαγνωστικών φορέων και στη διαμόρφωση των κοινωνικών στάσεων και αντιλήψεων αναφορικά με την αναπηρία,
- να κατανοεί τις βασικές αρχές της διεπιστημονικής- πολυεπιστημονικής συνεργασίας στο πλαίσιο των ειδικών σχολικών μονάδων,
- να αντιλαμβάνεται τον ρόλο του ειδικού εκπαιδευτικού,
- να μελετά κριτικά την εκπαιδευτική νομοθεσία και τα θεσμικά κείμενα.

Γενικές Ικανότητες

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Εννοιολογικός προσδιορισμός της Ειδικής Αγωγής: κριτική προσέγγιση του πεδίου. • Η Ειδική Αγωγή ως επιστήμη: η έρευνα στην Ειδική Αγωγή. • Ο πολυεπιστημονικός και διεπιστημονικός χαρακτήρας της ειδικής αγωγής. • Οι στόχοι και το αντικείμενο της Ειδικής Αγωγής. • Η πολυπλοκότητα του ορισμού της αναπηρίας: σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της αναπηρίας. • Σύντομη ιστορική αναδρομή της ειδικής αγωγής από το 1900 έως σήμερα. • Νομοθεσία της ειδικής αγωγής από το 1981 έως σήμερα. • Η δομή και η λειτουργία του ειδικού σχολείου • Ο μαθητικός πληθυσμός του ειδικού σχολείου. • Ο ρόλος του/της ειδικού εκπαιδευτικού. • Προγράμματα σπουδών στην ειδική εκπαίδευση. • Παιδαγωγική έκθεση και Εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	35
	Αυτοτελής μελέτη	51
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική και η ελληνική νοηματική γλώσσα. Ως μέθοδος αξιολόγησης ορίζεται η συμπερασματική δοκιμασία. Ειδικότερα: 1. Γραπτή τελική εξέταση (100%) στην ελληνική γλώσσα και περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις σωστού λάθους -Ερωτήσεις συμπλήρωσης σωστού όρου -Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου-αρθρογραφίας 2. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών/τριών με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις: 2α. Προφορική εξέταση στην ελληνική ή στην ελληνική νοηματική γλώσσα με τη παρουσία διερμηνέα (100%): -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου-αρθρογραφίας 2β. Προφορική εξέταση στην ελληνική ή στην ελληνική νοηματική γλώσσα με τη παρουσία διερμηνέα (50%) και γραπτή εργασία ή στη γραφή Braille (50%): -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Γραπτή εργασία βιβλιογραφικής επισκόπησης	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Albrecht G.L, Seelman K., Bury M. (2019). *Εγχειρίδιο Σπουδών στην Αναπηρία. Σύγχρονες Πολυεπιστημονικές Θεωρήσεις*. Επιστημονική επιμέλεια Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου, Α. Ζώνιου-Σιδέρη. Αθήνα: Πεδίο.

Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2011). *Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους. Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης*. Αθήνα: Πεδίο.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Disability and Society, Publisher Routledge.

European Journal of Special Needs Education, Publisher Routledge.

International Journal of Inclusive Education, Publisher Routledge.

112. Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	112	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και ασκήσεις πράξης		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με ανάθεση εργασίας)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD527/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Πρόκειται για το βασικό εισαγωγικό μάθημα στο πεδίο της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία. Στόχος του μαθήματος είναι ο/η φοιτητής/τρια να αποκτήσει μια συνολική εικόνα του γνωστικού αντικειμένου της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία καθώς και των τρόπων ένταξής της στα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα. Η ύλη περιλαμβάνει την ανάλυση των εννοιών του περιβάλλοντος και της αειφορίας που προσδιορίζουν την εκπαίδευση αυτή, των ζητημάτων που συνδέονται με την ιστορική και συγχρονική προσέγγισή της, της θεματολογίας, της στοχοθεσίας καθώς και των παιδαγωγικών αρχών που την διέπουν. Τέλος παρουσιάζονται το θεσμικό της πλαίσιο και τα μοντέλα ένταξής της στα εκπαιδευτικά συστήματα, ενώ έμφαση δίνεται στις σύγχρονες απόψεις που διαμορφώνονται σχετικά με το αειφόρο σχολείο. Το μάθημα αυτό αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία θα αναπτυχθούν τα επί μέρους ειδικά μαθήματα του πεδίου. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

• να προσδιορίζει τις βασικές δομικές έννοιες: φύση, περιβάλλον, οικολογία, οικονομική ανάπτυξη, αειφορία, περιβαλλοντικό ζήτημα/ ζήτημα αειφορίας • να περιγράφει τους στόχους και τα αντικείμενα της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία • να αντιλαμβάνεται τη συστημική, διεπιστημονική, κριτική, αξιακή και πολιτική φύση της εκπαίδευσης αυτής • να προσδιορίζει τους βασικούς ιστορικούς σταθμούς της εξέλιξης από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση προς την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη • να περιγράφει τη διάθρωση, τη δομή και τη λειτουργία του αειφόρου σχολείου • να αξιολογεί κριτικά τις σύγχρονες ιδεολογικές προσεγγίσεις του περιβαλλοντισμού, της αειφορίας και της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις • Λήψη αποφάσεων • Αυτόνομη Εργασία • Ομαδική εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Εννοιολογικός προσδιορισμός της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία: θεωρητικές προσεγγίσεις • Ανάλυση των βασικών προσδιοριστικών εννοιών της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία: φύση, περιβάλλον, οικολογία, αειφορία, περιβαλλοντικό ζήτημα • Οι στόχοι και το αντικείμενο της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία • Ιστορική αναδρομή της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία: Η μετεξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης προς την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη • Η ιδεολογική δομή του περιβαλλοντισμού, της αειφορίας και της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία • Οι αρχές και τα χαρακτηριστικά της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία • Θεωρητική προσέγγιση της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία ως συστημικής, διεπιστημονικής, κριτικής, αξιακής και πολιτικής εκπαίδευσης: ανάλυση εννοιών και πρακτικών • Εισαγωγή στην έννοια του αειφόρου σχολείου
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	πρόσωπο με πρόσωπο, διαδραστική διδασκαλία, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις και διαδραστική διδασκαλία	39
	Ασκήσεις Πράξης στην τάξη που εστιάζουν στην εφαρμογή ζητημάτων που πραγματεύεται το μάθημα σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	8
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μελέτη	38
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική δοκιμασία με γραπτή τελική εξέταση (100%) που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις σωστού λάθους ή πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου-αρθρογραφίας Τα κριτήρια της αξιολόγησης δίνονται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Γεωργόπουλος Α. (2014). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ζητήματα ταυτότητας*, Αθήνα: Gutenberg.
- Γεωργόπουλος Α. (επιμ.)(2005). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ο νέος πολιτισμός που αναδύεται*, Αθήνα: Gutenberg.
- Δημητρίου Α. (2009). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Περιβάλλον, Αειφορία. Θεωρητικές και Παιδαγωγικές προσεγγίσεις*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Λιαράκου Γ. και Φλογαίτη Ε. (2007). *Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη*, Αθήνα: Νήσος.
- Παπαδημητρίου Β. (1998). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο*, Αθήνα: Τυπωθήτω Γιώργος Δάρδανος.
- Φλογαίτη Ε. (2011). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Αθήνα: Πεδίο (1η έκδοση 1993)
- Φλογαίτη Ε. (2011) *Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία*, Αθήνα: Πεδίο (1η έκδοση 2006, Ελληνικά Γράμματα).
- Φλογαίτη Ε. και Λιαράκου Γ. (επιμ.) (2011). *Η έρευνα στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη*, Αθήνα: Πεδίο (1η έκδοση 2008, Ελληνικά Γράμματα).
- Φλογαίτη, Ε. & Λιαράκου, Γ. (επιμ.). (2009) *Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη. Από τη θεωρία στην πράξη*. Ηράκλειο: ΚΠΕ Αρχαίων/ENSI.

Ξενόγλωσση

- Corcoran P. B., Weakland J. P., Wals A. E. J. (2017). *Envisioning Futures for Environmental and Sustainability Education*. Wageningen: Wageningen Academic Publishers.
- Gough, S., Scott, W. (2007). *Higher Education and Sustainable Development: Paradox and possibility*, London/New York: Routledge.
- Jickling B. & Sterling S. (eds) (2017). *Post-Sustainability and Environmental Education*. Clam:Palgrave Macmillan
- Karrow D., DiGiuseppe M. (2020). *Environmental and Sustainability Education in Teacher Education*. Cham: Springer Nature
- Leicht, A., Heiss, J., Won Jung B. (2018). *Issues and trends in education for sustainable development*. Paris: Unesco. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000261954>
- Orr, D. (1992). *Ecological Literacy: Education and the transition to a postmodern world*, Albany: SUNY Press.

Reid, A. D., Scott, W.A.H. (2007) *Researching Education and the Environment: retrospect and prospect*, London: Routledge.
 Van Poeck, K., Östman, L., Öhman J. (2019). *Sustainable Development Teaching: Ethical and Political Challenges*, London: Routledge.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία
Environmental Education Research
Journal of Environmental Education
Journal of Education for Sustainable Development
Journal of Teacher Education for Sustainability
Applied Environmental Education and Communication

113. Εναλλακτικές Διδακτικές Τεχνικές στην Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	113	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εναλλακτικές διδακτικές τεχνικές στην εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και ασκήσεις πράξης		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου, Επιλογής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με ανάθεση εργασίας)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD530/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται μεθοδολογικές προσεγγίσεις, μέθοδοι και τεχνικές που προάγουν την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων στην εκπαιδευτική πράξη. Οι τεχνικές αυτές εστιάζουν στη συλλογική κατασκευή της γνώσης και καλλιεργούν κοινωνικοπολιτικές δεξιότητες και αξίες, όπως αυτές της συνεργασίας, της διαπραγμάτευσης και της συναίνεσης για την επίτευξη ενός κοινού στόχου. Συγκεκριμένα εξετάζονται οι τεχνικές: πρότζεκτ, παιχνίδι ρόλων, ηθικό δίλημμα, χαρτογράφηση εννοιών, μελέτη πεδίου, διαλογική αντιπαράθεση, θέατρο φόρουμ, καταγίγισμος ιδεών και χαρτογράφηση κοινότητας. Οι φοιτητές/τριες εργάζονται σε ομάδες και υλοποιούν αυτές τις τεχνικές στην τάξη χρησιμοποιώντας ως θεματολογία ανοικτά ζητήματα που αντλούνται από το πεδίο της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία. Παράλληλα αξιολογούν την πορεία της κάθε τεχνικής και εξετάζουν τις συνθήκες εφαρμογής της στην τάξη.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/ρια θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζει και να προσδιορίζει διδακτικές προσεγγίσεις και μεθόδους ενεργούς και συμμετοχικής διδασκαλίας και μάθησης
- να προσδιορίζει τα βήματα υλοποίησης και τη στοχοθεσία των τεχνικών που έχει διδαχθεί
- να αναγνωρίζει τις δυσκολίες και τα εμπόδια κατά την εφαρμογή των τεχνικών αυτών στην εκπαίδευση
- να γνωρίζει το θεωρητικό υπόβαθρο των τεχνικών αυτών
- να περιγράφει σε ποιες περιπτώσεις προτείνεται η κάθε τεχνική και ποιους παιδαγωγικούς στόχους μπορεί να υπηρετήσει
- να διερευνά, να πειραματίζεται και να εξελίσσει τις τεχνικές διδασκαλίας που προτείνονται στην Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη Εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Οι διδακτικές τεχνικές ενεργούς και συμμετοχικής διδασκαλίας και μάθησης ως αναγκαιότητα στην εκπαίδευση
- Η βιωματική προσέγγιση στη διδασκαλία με έμφαση στην Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία
- Βιωματική ομαδοσυνεργατική διδασκαλία βασικών τεχνικών ενεργούς μάθησης χρησιμοποιώντας ως θεματολογία σύγχρονα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας:
 - ✓ η μέθοδος πρότζεκτ
 - ✓ η επίλυση προβλήματος
 - ✓ η χαρτογράφηση εννοιών
 - ✓ η διαλογική αντιπαράθεση
 - ✓ η μελέτη περίπτωσης
 - ✓ το παιχνίδι ρόλων
 - ✓ το ηθικό δίλημμα
 - ✓ η μελέτη πεδίου
 - ✓ η χαρτογράφηση κοινότητας
 - ✓ το θέατρο φόρουμ
- Θεωρητικό υπόβαθρο, στοχοθεσία και κριτήρια επιλογής των παραπάνω τεχνικών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	πρόσωπο με πρόσωπο, διαδραστική διδασκαλία, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-clas	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις και διαδραστική διδασκαλία	39
	Ασκήσεις Πράξης στην τάξη που εστιάζουν στην εφαρμογή διδακτικών τεχνικών που πραγματεύεται το μάθημα σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	18
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	45
	Αυτοτελής μελέτη	23
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική δοκιμασία με γραπτή τελική εξέταση (100%) που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις σωστού λάθους ή πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου-αρθρογραφίας Τα κριτήρια της αξιολόγησης δίνονται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Φλογαΐτη, Ε., Λιαράκου, Γ., Γαβριλάκης, Κ. (2021). *Συμμετοχικές μέθοδοι διδασκαλίας και μάθησης. Εφαρμογές στην εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία*. Αθήνα: Πεδίο.
- Μιχαλοπούλου, Κ. (2018). *Προσχολική Εκπαίδευση: Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις και Αναλυτικά Προγράμματα*, Αθήνα: Πεδίο, 2018.
- Γεωργόπουλος, Α. & Τσαλίκη, Ε. (1993). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Αρχές - Φιλοσοφία - Μεθοδολογία - Παιχνίδια και Ασκήσεις*, Αθήνα: Gutenberg.
- Δημητρίου, Α. (2009). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση. Περιβάλλον, αειφορία*, Αθήνα: Επίκεντρο
- Helm, J. & Katz, L. (2012). *Η μέθοδος project στην προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κοσσυβάκη, Φ. (2003). *Εναλλακτική διδακτική προτάσεις για τη μετάβαση από τη διδακτική του αντικειμένου στη διδακτική του ενεργού υποκειμένου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ντολιοπούλου, Ε. (2005). *Η Εφαρμογή της Μεθόδου Project σε Ελληνικά Νηπιαγωγεία*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Ξενόγλωσση

- Wobbe, K. Stoddard, E. (2019). *Project-Based Learning in the First Year: Beyond All Expectations*. Virginia: Stylus Publishing.
- Moallem, M. Hung, W. Dabbagh, N. (2019). *The Wiley Handbook of Problem-Based Learning*. NJ: Wiley-Blackwell.
- Fedizrizzi, M. Ellis R. (2011). *Debate*. Mason, OH: South-Western, Cengage Learning.
- Boal, A. (2008). *Theater of the Oppressed. Get Political*. London: Pluto Press.
- Cochrane, L., Corbett, J. (2020). Participatory Mapping. In J. Servaes (Ed) *Handbook of Communication for Development and Social Change*. Singapore: Springer.

Wilson, C. (2013). *Brainstorming and Beyond: A User-Centered Design Method*. San Francisco: Morgan Kaufmann.

Novak, J.D. (2010). Learning, Creating and Understanding Knowledge: Concept Maps as Facilitative Tools in Schools and Corporations. *Journal of e-Learning and Knowledge Society*, 6(3), 21-30.

Patry, J.L., Weyringer, S. Weinberger, A. (2007). Combining values and knowledge education. In D.N. Aspin & J.D. Chapman (Eds), *Values Education and Lifelong Learning* (160-179). Dodrecht: Springer.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία
Environmental Education Research
Journal of Environmental Education
Journal of Education for Sustainable Development
Journal of Teacher Education for Sustainability
Applied Environmental Education and Communication

118. Παραγωγή και αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	118	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παραγωγή και αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού Υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	https://eclass.uoa.gr/modules/course_info/index.php?course=ECD198		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του σεμιναρίου είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες γνώσεις για να αξιολογούν την καταλληλότητα των εκπαιδευτικών υλικών, αλλά και να παράγουν οι ίδιοι/ες υλικό για το νηπιαγωγείο λαμβάνοντας υπόψη το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο, καθώς και τα βιώματα των παιδιών. Στο σεμινάριο θα εξεταστούν καταρχάς οι θεωρητικές αρχές για την παραγωγή του εκπαιδευτικού υλικού. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν και θα εξεταστούν κριτικά τα υπάρχοντα στην αγορά υλικά όλων των ειδών: έντυπα, παιχνίδια, κατασκευές, ηλεκτρονικά, παιδαγωγικές βαλίτσες μουσείων ή οργανισμών. Τέλος, οι φοιτητές/τριες θα εξασκηθούν στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και θα κληθούν να το δοκιμάσουν σε τάξεις νηπιαγωγείου ή σε πλαίσιο μη τυπικής εκπαίδευσης. Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών θα βασιστεί σε εργασίες/παρουσιάσεις που θα γίνονται κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου και στην τελική

γραπτή ομαδική εργασία. Η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται ο/η φοιτητής/τρια σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να γνωρίζει τις βασικές θεωρητικές κατευθύνσεις των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων για τα εκπαιδευτικά υλικά
- να γνωρίζει ποια στοιχεία συν-συγκροτούν και επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία
- να γνωρίζει τις γενικές αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικών υλικών
- να γνωρίζει τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία για την ανάλυση και την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών υλικών
- να γνωρίζει τι σημαίνει τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και πώς χειρίζονται τα διαφορετικά εκπαιδευτικά υλικά

Δεξιοτήτων

- να αναγνωρίζει, με βάση τη θεωρία, το πλαίσιο, τις ανάγκες των παιδιών και να επιλέγει κατάλληλο υλικό
- να αναλύει κριτικά παρατηρούμενες πρακτικές εκπαιδευτικών, αξιοποιώντας σχετική βιβλιογραφία
- να αναγνωρίζει τα παιδαγωγικά διλήμματα που θέτει μια εκπαιδευτική συνθήκη και άρα και η αξιοποίηση εκπαιδευτικών υλικών
- να παρατηρεί πώς ανταποκρίνονται τα παιδιά και τι κατανοούν στο πλαίσιο των αναπτυσσόμενων εκπαιδευτικών υλικών
- να αντιλαμβάνονται τη σημασία της συνεργασίας, του συλλογικού στοχασμού και της ενεργητικής οικοδόμησης συλλογικής γνώσης στην κατανόηση και την ανάλυση του εκπαιδευτικού πλαισίου

Ικανοτήτων

- να μπορεί να διαπιστώνει αν οι επιδιώξεις των αναπτυσσόμενων εκπαιδευτικών υλικών εναρμονίζονται και με το πλαίσιο και τις ανάγκες της τάξης ή της ομάδας στη μη τυπική εκπαίδευση
- να είναι σε θέση να σχολιάζει και να αξιολογεί εκπαιδευτικά υλικά
- να μπορεί να συνεργάζεται και να αλληλεπιδρά με συμφοιτήτριες/συμφοιτητές για την παρουσίαση των σχεδιασμών στην ολομέλεια
- να διαμορφώνουν εκπαιδευτικούς στόχους λαμβάνοντας υπόψη τις πολλαπλές παραμέτρους που προσδιορίζουν το πλαίσιο της εκάστοτε τάξης
- να διαφοροποιούν κατά τη διαδικασία της διδασκαλίας το περιεχόμενο και τη διαδικασία των δραστηριοτήτων με τρόπο ώστε αυτές να λειτουργούν συμπεριληπτικά για όλους
- να συνεργάζονται με τους/τις συμφοιτητές/τριες στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση των διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων
- να συνεργάζονται με τους/τις συμφοιτητές/τριες στην παρουσίαση του εκπαιδευτικού τους έργου
- να (αυτο)αξιολογούν τις διδακτικές τους παρεμβάσεις

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις.
- Λήψη αποφάσεων.
- Αυτόνομη εργασία.
- Ομαδική εργασία.
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει:

- Σεμινάρια: οι φοιτητές/τριες επεξεργάζονται τις βασικές έννοιες του θεωρητικού πλαισίου μέσα από την κριτική ανάλυση κειμένων της βιβλιογραφίας
- Εργαστήρια: οι φοιτητές/τριες αναλύουν εκπαιδευτικές εμπειρίες από εκπαιδευτικά υλικά και ασκούνται στην κατανόηση του πλαισίου της σχολικής τάξης και στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων
- Παρουσιάσεις από συναδέλφους, μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες και υποψήφιους διδάκτορες πολλών ειδών εκπαιδευτικών υλικών συμβατικά, ψηφιακά, ηλεκτρονικά κλπ και ανάλυση του τρόπου σχεδιασμού και υλοποίησής τους.
- Πρακτική στο νηπιαγωγείο: οι φοιτητές/τριες σε ολιγομελείς ομάδες πηγαίνουν 5 έως 6 φορές σε επιλεγμένα νηπιαγωγεία, κλασικά ή ολοήμερα, καθώς και σε ομάδες μη τυπικής εκπαίδευσης για συμμετοχική παρατήρηση και υλοποίηση δικών τους παρεμβάσεων με βάση άξονες που έχουν οριστεί στο μάθημα.
- Εποπτεία: σε όλη τη διάρκεια της πρακτικής ασκήσεων, οι ομάδες των φοιτητών/τριών συναντώνται συστηματικά με τις διδάσκουσες για παιδαγωγική εποπτεία. Στις εποπτείες συζητώνται τα ζητήματα σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης της δράσης τους.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαφανειών power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα/ εργαστήρια/ εποπτείες μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Σχεδιασμός σε ομάδες εκπαιδευτικού υλικού	30
	Αναστοχαστική πρακτική άσκηση σε τμήματα νηπιαγωγείων ή χώρους μη τυπικής εκπαίδευσης	30
	Παρουσίαση και συγγραφή ομαδικής εργασίας	25
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1. Συμμετοχή στα σεμινάρια-εποπτείες (40%) 2. Παρουσίαση ομαδικής εργασίας με θέμα το σχεδιασμό και την υλοποίηση των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων στο νηπιαγωγείο (20%). Η παρουσίαση περιλαμβάνει: Περιγραφή του πλαισίου: Περιγραφή του χώρου, της εθνοπολιτισμικής και κοινωνικής σύνθεσης της τάξης (προφίλ των παιδιών) και του εκπαιδευτικού «κλίματος». Παρουσίαση του σχεδιασμού, της διαδικασίας υλοποίησης του εκπαιδευτικού υλικού και των ανασχεδιασμών/ αναστοχασμός Δίνεται έμφαση στα ερωτήματα, στους προβληματισμούς και στην αυτοαξιολόγηση των φοιτητών/τριών. 3. Τελική γραπτή ομαδική εργασία (30%) Στην εργασία παρουσιάζονται οι παράμετροι που προσδιορίζουν το πλαίσιο του νηπιαγωγείου όπου έγινε η	

δοκιμαστική εφαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού, οι διαφορετικές φάσεις του σχεδιασμού, οι αλλαγές, οι δυσκολίες και επανασχεδιασμοί με βάση τις εποπτείες.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Ανδρούσου Α., Ασκούνη Ν., *Ετερογένεια και σχολείο*, Αθήνα, Κλειδιά και Αντικλείδια, ΥΠΕΠΘ/ Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaikantikleidia.net)
- Ασκούνη Ν., *Κοινωνικές ανισότητες στο σχολείο*, Αθήνα, Κλειδιά και Αντικλείδια, ΥΠΕΠΘ/ Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaikantikleidia.net)
- Buchingham D., (2007). *Beyond Technology: Children's Learning in the Age of Digital Media*. Cambridge: Polity Press.
- Carr, D., Buckingham, D., Burn A. & Schott, G. (2006). *Computer Games: Text, Narrative and Play*. Cambridge: Polity Press.
- Cope, B. and Kalantzis M. (eds) (2001). *Multiliteracies. Literacy learning and the design of social futures*, Australia: MacMillan Publishers.
- Cummins, J. (1999). *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση. Εκπαίδευση με σκοπό την ενδυνάμωση σε μια κοινωνία της ετερότητας*, μτφ. Σ. Αργύρη, επιμ. Ε. Σκούρτου, Αθήνα: Εκδ. Gutenberg.
- Freire P., Macedo P. (1987). *Literacy: Reading the Word and the World*, London: Routledge.
- Freire P. (2006). *Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάξουν*. Μτφ. Νταμπαράκης Μ., Αθήνα: Επίκεντρο.
- Gee, P.J. (2003). *What video games have to teach us about learning and literacy*, New York: Palgrave Macmillan.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Action Researcher in Education

<http://www.actionresearch.gr/node/13>

Επιστήμες της Αγωγής

<http://www.ediamme.edc.uoc.gr/index.php?information>

Intercultural Education

<https://www.tandfonline.com/toc/ceji20/current>

Journal of Multilingual and Multicultural Development

<https://www.tandfonline.com/loi/rmmm20>

119. Ο Προφορικός και Γραπτός Λόγος στην Αναπηρία Ι

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	119	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Προφορικός και Γραπτός Λόγος στην Αναπηρία Ι		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και ασκήσεις εκπαιδευτικής πρακτικής		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD281/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αποτελεί βασικό γνωστικό αντικείμενο στο πεδίο της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία. Στόχος του μαθήματος είναι ο/η φοιτητής/τρια να αποκτήσει μια σφαιρική εικόνα για την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου σε διαφορετικές μορφές αναπηρίας. Εισάγει τους/τις φοιτητές/τριες στις διαταραχές λόγου και ομιλίας μαθητών/τριών προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας με κώφωση/βαρηκοΐα, οπτική, κινητική, νοητική αναπηρία και αυτισμό.

Ειδικότερα, εστιάζει στη διάγνωση, στην αιτιολογία και στα συστήματα ταξινόμησης των διαταραχών λόγου και ομιλίας. Αναλύει τις φωνητικές, προσωδιακές, ρυθμικές διαταραχές καθώς και τις διαταραχές που σχετίζονται με τη δομή, τη σημασιολογία και την επικοινωνιακή λειτουργία του προφορικού και γραπτού λόγου. Στο πλαίσιο του μαθήματος παρουσιάζονται και αναλύονται οι στόχοι των λογοθεραπευτικών παρεμβάσεων με σκοπό τη γνωριμία των φοιτητών/τριών με το λογοθεραπευτικό έργο και με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της διεπιστημονικής συνεργασίας μεταξύ του/της εκπαιδευτικού και του/της λογοθεραπευτή/τριας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζει τα συστήματα ταξινόμησης των διαταραχών λόγου και ομιλίας,
- να γνωρίζει τη διαγνωστική εικόνα και την αιτιολογία των φωνητικών, προσωδιακών, ρυθμικών διαταραχών καθώς και των διαταραχών που σχετίζονται με τη δομή, τη σημασιολογία και την επικοινωνιακή λειτουργία του προφορικού και γραπτού λόγου,
- να γνωρίζει τα βασικά χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες ανάπτυξης του προφορικού και γραπτού λόγου στις αισθητηριακές αναπηρίες, στην κινητική και νοητική αναπηρία και στον αυτισμό,
- να γνωρίζει τους μηχανισμούς λειτουργίας των διαταραχών του προφορικού και γραπτού λόγου,
- να γνωρίσει τους τρόπους και τις βασικές αρχές της διεπιστημονικής συνεργασίας στην άσκηση του λογοθεραπευτικού και εκπαιδευτικού έργου,
- να εντοπίζει στον προφορικό και γραπτό λόγο πιθανές διαταραχές που σχετίζονται με την πρωτογενή διαγνωστική εικόνα των αναπηριών,
- να κατανοεί το εννοιολογικό περιεχόμενο, τους όρους και την κλινική περιγραφή μιας γνωμάτευσης.

Γενικές Ικανότητες

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Διάγνωση και αιτιολογία των διαταραχών στον προφορικό και γραπτό λόγο. • Αποσαφήνιση της κλινικής και παιδαγωγικής ορολογίας των διαταραχών στον προφορικό και γραπτό λόγο. • Παρουσίαση των συστημάτων ταξινόμησης των διαταραχών λόγου και ομιλίας. • Παρουσίαση και ανάλυση των φωνητικών, προσωδιακών και ρυθμικών διαταραχών: η σχέση τους με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του προφορικού και γραπτού λόγου στις αισθητηριακές αναπηρίες, στην κινητική, νοητική αναπηρία και στον αυτισμό. • Παρουσίαση και ανάλυση των διαταραχών στη δομή και τη σημασιολογία του προφορικού και γραπτού λόγου: η σχέση τους με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του προφορικού και γραπτού λόγου στις αισθητηριακές αναπηρίες, στην κινητική, νοητική αναπηρία και στον αυτισμό. • Παρουσίαση και ανάλυση των διαταραχών στην επικοινωνιακή λειτουργία του προφορικού και γραπτού λόγου: η σχέση τους με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του προφορικού και γραπτού λόγου στις αισθητηριακές αναπηρίες, στην κινητική, νοητική αναπηρία και στον αυτισμό. • Παρουσίαση των στόχων των λογοθεραπευτικών και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων στις διαταραχές του προφορικού και γραπτού λόγου. • Διεπιστημονική συνεργασία και ανάπτυξη συνεργατικών πρακτικών στο θεραπευτικό και εκπαιδευτικό έργο.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	20
	Μελέτη περίπτωσης	20
	Αυτοτελής μελέτη	46
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική και η ελληνική νοηματική γλώσσα. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι η συμπερασματική δοκιμασία. Ειδικότερα: 1. Γραπτή τελική εξέταση (100%) στην ελληνική γλώσσα που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις σωστού λάθους -Ερωτήσεις συμπλήρωσης σωστού όρου -Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου 2. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών/τριών με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις: 2α. Προφορική εξέταση στην ελληνική ή στην ελληνική νοηματική γλώσσα με τη παρουσία διερμηνέα (100%): -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης	

	-Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου-αρθρογραφίας. 2β. Προφορική εξέταση στην ελληνική ή στην ελληνική νοηματική γλώσσα με τη παρουσία διερμηνέα (50%) και γραπτή εργασία ή στη γραφή Braille (50%): -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Γραπτή εργασία βιβλιογραφικής επισκόπησης.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Καλαντζής Κ. (2011). *Διαταραχές του λόγου στην παιδική ηλικία. Φωνή, Ομιλία, Ανάγνωση, Γραφή*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Ζώνιου-Σιδέρη, Α., Ντεροπούλου-Ντέρου Ε., Παπαδοπούλου Κ. (2015). *Η έρευνα στην ειδική αγωγή, στην ενταξιακή εκπαίδευση και στην αναπηρία, Συλλογικός Τόμος Δ΄*. Αθήνα: Πεδίο.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

International Journal of Speech & Language Pathology and Audiology, Synergy Publishers.

Child Language Teaching and Therapy, Sage Publications

International Journal of Language & Communication Disorders, Royal College of Speech & Language Therapists.

130. Ο Προφορικός και Γραπτός Λόγος στην Αναπηρία II

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	130	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Προφορικός και Γραπτός Λόγος στην Αναπηρία II		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και ασκήσεις εκπαιδευτικής πρακτικής		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD282/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αποτελεί βασικό γνωστικό αντικείμενο της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία. Συνδέεται άμεσα και αποτελεί νοητή συνέχεια του μαθήματος «Προφορικός και Γραπτός Λόγος στην Αναπηρία Ι».

Το μάθημα του «Προφορικού και Γραπτού Λόγου στην Αναπηρία II» δίνει έμφαση στην εκπαιδευτική παρέμβαση και στους τρόπους οργάνωσης του εκπαιδευτικού έργου αναφορικά με

την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου μαθητών/τριών με αισθητηριακή, νοητική, κινητική αναπηρία και αυτισμό προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας.

Ειδικότερα, στοχεύει σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις ανάπτυξης του λόγου μαθητών/τριών με αναπηρία σε δομές γενικής και ειδικής εκπαίδευσης. Οι διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στοχεύουν στην ανάπτυξη του προφορικού λόγου και ειδικότερα στη βελτίωση της φώνησης, της προσωδίας, της ρυθμικής οργάνωσης του λόγου, της δομής και σημασιολογίας του λόγου και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων μαθητών/τριών με αναπηρία. Επιπρόσθετα, δίνεται έμφαση στην εξοικείωση των μαθητών/τριών με αναπηρία με τον γραπτό λόγο στο πλαίσιο της προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζει τις αρχές και τους τρόπους οργάνωσης του εκπαιδευτικού έργου αναφορικά με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου μαθητών/τριών με αναπηρία προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας,
- να γνωρίζει το εννοιολογικό περιεχόμενο της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής προσέγγισης στην ανάπτυξη του λόγου μαθητών/τριών με αναπηρία σε δομές γενικής και ειδικής εκπαίδευσης,
- να γνωρίζει τις σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις του γραπτού λόγου σε μαθητές/τριες με αναπηρία στο πλαίσιο της προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης,
- να αξιοποιεί την γνώση στην ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου σε μαθητές/τριες με και χωρίς αναπηρία
- να σχεδιάζει εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που στοχεύουν στην ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου,
- να ανταπεξέρχεται στις προκλήσεις της διαφοροποιημένης διδασκαλίας αναφορικά με την ανάπτυξη του γραπτού και γραπτού λόγου σε δομές ενταξιακής εκπαίδευσης,
- να συνεργάζεται με εκπαιδευτικούς ειδικής και γενικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο της συνδιδασκαλίας μαθητών/τριών με και χωρίς αναπηρία σε δομές ενταξιακής εκπαίδευσης,
- να αντιλαμβάνεται τη σημαντικότητα του εκπαιδευτικού ρόλου στην ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου μαθητών/τριών με και χωρίς αναπηρία και
- να συνεργάζεται με τους/τις συμφοιτητές/τριες για την εκπόνηση της εργασίας.

Γενικές Ικανότητες

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Ομαδική εργασία.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Αρχές της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής στην ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου στην αναπηρία. • Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις του γραπτού λόγου στην εκπαίδευση των μαθητών/τριών με αναπηρία στο πλαίσιο της προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης. • Διαφοροποίηση του εκπαιδευτικού έργου αναφορικά με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου μαθητών/τριών με κώφωση και βαρηκοΐα. • Διαφοροποίηση του εκπαιδευτικού έργου αναφορικά με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου μαθητών/τριών με οπτική αναπηρία. • Διαφοροποίηση του εκπαιδευτικού έργου αναφορικά με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου μαθητών/τριών με νοητική αναπηρία. • Διαφοροποίηση του εκπαιδευτικού έργου αναφορικά με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου μαθητών/τριών με κινητική αναπηρία. • Διαφοροποίηση του εκπαιδευτικού έργου αναφορικά με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου μαθητών/τριών με αυτισμό. • Διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις αναφορικά με τη βελτίωση της φώνησης και της προσωδίας. • Διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις αναφορικά με τη ρυθμική οργάνωση του λόγου. • Διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις αναφορικά με την ανάπτυξη της δομής και σημασιολογίας του λόγου. • Διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις αναφορικά με την ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιοτήτων μαθητών/τριών με αναπηρία.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	23
	Σχεδιασμός και συγγραφή εκπαιδευτικών παρεμβάσεων	30
	Αυτοτελής μελέτη	33
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική και η ελληνική νοηματική γλώσσα. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι η διαμορφωτική και συμπερασματική δοκιμασία. Ειδικότερα: 1.Γραπτή τελική εξέταση (100% ή 60%) στην ελληνική γλώσσα που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις σωστού λάθους	

	-Ερωτήσεις συμπλήρωσης σωστού όρου 2. Προαιρετική Γραπτή εργασία (40%) Σύνταξη δεκαέξι (16) σχεδίων διαφοροποιημένων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων αναφορικά με τις διαταραχές στον προφορικό και γραπτό λόγο μαθητών/τριών με αναπηρία. 3. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις: 3α. Προφορική εξέταση στην ελληνική ή στην ελληνική νοηματική γλώσσα με τη παρουσία διερμηνέα (50%): Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης και 3β. Γραπτή εργασία (50%): Γραπτή εργασία έξι σχεδίων διαφοροποιημένων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων αναφορικά με τις διαταραχές στον προφορικό και γραπτό λόγο μαθητών/τριών με αναπηρία.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Moore, D.F. (2011). <i>Εκπαίδευση και Κώφωση: Ψυχολογική προσέγγιση, αρχές και πρακτικές</i>, (επιστημονική επιμέλεια Α. Ζώνιου-Σιδέρη & Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου). Αθήνα: Πεδίο. Mason, H. & McCall, S. (2011). <i>Παιδιά και νέοι με προβλήματα όρασης: Η πρόσβαση στην εκπαίδευση</i>, (επιστημονική επιμέλεια Α. Ζώνιου-Σιδέρη & Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου). Αθήνα: Πεδίο. Συναφή επιστημονικά περιοδικά <i>Journal of Child Language</i>, Cambridge Journals, http://journals.cambridge.org/JCL. <i>Child Language Teaching and Therapy</i>, Sage Publications, http://clt.sagepub.com. <i>International Journal of Language & Communication Disorders</i>, Royal College of Speech & Language Therapists, http://www.tandf.co.uk/journals.
--

124. Ζητήματα Περιβάλλοντος και Αειφορίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	124	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου, επιλογής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με ανάθεση εργασίας)		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές/τριες στη θεματολογία της Εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία. Μελετούν τα σημαντικότερα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος κόσμος προκειμένου να κατανοήσουν την κοινωνική και πολιτική τους φύση. Ζητήματα, όπως η φτώχεια, οι ανισότητες, οι διάφορες πτυχές του ενεργειακού ζητήματος, η ρύπανση, η υποβάθμιση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας, οι κλιματικές αλλαγές κ.ά., αναλύονται σε όλες τις διαστάσεις τους, συζητούνται οι αιτίες και οι συνέπειες και αναζητούνται τρόποι αντιμετώπισής τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαχρονική εξέλιξη του περιβάλλοντος στην Ελλάδα, γεγονός που επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση όχι μόνο των σημερινών περιβαλλοντικών προκλήσεων αλλά και των μηχανισμών αλλαγής και αντίστασης που δημιουργεί η αλληλεπίδραση του ανθρώπου με τη φύση.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/ρια θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζει και να προσδιορίζει τα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας ως αντικείμενα της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία
- να κατανοεί τις αιτίες, τις συνέπειες και τις προτεινόμενες λύσεις για τα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας που έχει διδαχθεί
- να αντιλαμβάνεται τα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας ως πεδία σύγκρουσης απόψεων και συμφερόντων σε τοπικό και διεθνές επίπεδο
- να συνδυάζει τα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας με τις κοινωνικές, πολιτικές και αναπτυξιακές πρακτικές
- να εξηγεί τα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας όχι μόνο ως φυσικά φαινόμενα, υποκείμενα σε αντικειμενικές επιστημονικές διαγνώσεις και λύσεις αλλά και ως κοινωνικά, πολιτικά και πολιτισμικά ζητήματα που απασχολούν τις σύγχρονες κοινωνίες
- να αξιολογεί τους κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτικούς, πολιτιστικούς και ηθικούς παράγοντες που ενυπάρχουν και διαπλέκονται στα διάφορα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας
- να ερμηνεύει, στο πλαίσιο της αειφορίας, ολιστικά, συστημικά και κριτικά ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας σε διάφορες κλίμακες αναφοράς τόπου (τοπικά, διασυνοριακά, παγκόσμια) και χρόνου (διαχρονική εξέλιξη περιβαλλοντικού τοπίου)
- να αξιολογεί κριτικά τις λύσεις που προτείνονται από διάφορα κέντρα εξουσίας για τα διάφορα ζητήματα.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη Εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εννοιολογικός προσδιορισμός του ζητήματος περιβάλλοντος και αειφορίας. Τα ζητήματα αυτά ως αντικείμενο της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία.

Περιγραφή και κριτική ανάλυση ζητημάτων όπως:

- η κλιματική αλλαγή
- η ρύπανση της ατμόσφαιρας
- η παραγωγή τροφής
- το νερό
- η βιοποικιλότητα

- η διαχείριση των απορριμμάτων κ.ά.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	πρόσωπο με πρόσωπο, διαδραστική διδασκαλία
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική δοκιμασία με γραπτή τελική εξέταση (100%) που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις σωστού λάθους ή πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου-αρθρογραφίας Τα κριτήρια της αξιολόγησης δίνονται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Miller G. T., Spoolman S. (2018). *Περιβαλλοντική επιστήμη*. Αθήνα: Τζιόλας.

Γεωργόπουλος Α., Νικολάου Κ., Δημητρίου, Α., Γαβριλάκης, Κ., Μπλιώνης Γ. (2014). *Γη, ένας μικρός και εύθραυστος πλανήτης*, Αθήνα: Gutenberg.

Wright R., Boorse D. (2013). *Περιβαλλοντική Επιστήμη. Προς ένα βιώσιμο μέλλον*. Αθήνα: Παρισιανού (11^η εκδ).

Πασχαλίδου, Α. (2021). *Κλιματική αλλαγή*. Αθήνα: Τζιόλας.

Σκορδούλης Κ. (2020). *Από την περιβαλλοντική ηθική στην πολιτική οικολογία - Η οικοσυστημική προοπτική*. Αθήνα: Προπομπός.

Πόντινγκ Κ. (2011). *Πράσινη ιστορία του κόσμου - Το περιβάλλον και η κατάρρευση των μεγάλων πολιτισμών*. Αθήνα: Κέδρος, 2011.

Βλασσοπούλου Χ., Λιαράκου Γ. (2011) (επιμ.). *Περιβαλλοντική ιστορία. Μελέτες από την αρχαία και τη σύγχρονη Ελλάδα*. Αθήνα: Πεδίο.

Ξενόγλωσση και προτεινόμενοι ιστότοποι

Frank A. (Ed). *Environmental issues*, <https://pressbooks.bccampus.ca/environmentalissues/>

Harris F. (2012). *Global Environmental Issues*. London: John Wiley & Sons, Ltd.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781119950981>

Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://www.fao.org/> International Energy Association, <http://www.iea.org/>

Organisation for Economic Co-operation and Development, <http://www.oecd.org/> The World Bank, <http://www.worldbank.org/> 47

UNHCR – The UN Refugee Agency, <http://www.unhcr.org/> και <http://www.unhcr.gr/>

United Nations Sustainable Development Goals, <https://sdgs.un.org/goals>

United Nations Environment Programme, <http://www.unep.org/>

World Health Organization, <http://www.who.int/en/>

128. Παιδαγωγικές Πρακτικές Γραμματισμού στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	128	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παιδαγωγικές πρακτικές γραμματισμού στην πρώιμη παιδική ηλικία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, βιωματικά εργαστήρια, εργασία σε ομάδες		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD553/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτήτριες/ες έρχονται σε επαφή με τις νέες παιδαγωγικές των γραμματισμών που επικεντρώνουν στην πολυτροπικότητα και στα διαφορετικά είδη νοήματος που δημιουργούνται σε διάφορα κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια. Έμφαση δίνεται στην παιδαγωγική του λειτουργικού γραμματισμού καθώς και στην παιδαγωγική του κριτικού γραμματισμού. Σε αυτή την προοπτική αναλύονται οι τρόποι με τους οποίους τα παιδιά δημιουργούν νοήματα και μετέχουν σε αυτά καθώς πρακτικές γραμματισμού που ευνοούν τις κατανοήσεις των μικρών παιδιών σχετικά με την ανάγνωση και τη γραφή.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες/τές αναμένεται:

- να έχουν εμβαθύνει στην σχετική βιβλιογραφία που αφορά στην ανάπτυξη του γραμματισμού στις πρώιμες ηλικίες
- να γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό την προσέγγιση του παιδαγωγικής του λειτουργικού γραμματισμού και του κριτικού γραμματισμού
- να γνωρίζουν πρακτικές του γραμματισμού που βασίζονται στην θεωρία του γραμματισμού και των πολυγγραμματισμών
- να έχουν κατανοήσει την έννοια των πολυγγραμματισμών εμβαθύνοντας στο πολύ-συμφραστικό πλαίσιο και την πολυτροπικότητα της επικοινωνίας
- να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν γνώσεις που προσεγγίζονται στο πλαίσιο του μαθήματος για τη διερεύνηση και την κατανόηση ζητημάτων που συνδέονται με την προώθηση του γραμματισμού στην πρώιμη παιδική ηλικία
- να μπορούν να εντοπίζουν τον βióκοσμο των παιδιών ως αφετηρία της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής των γραμματισμών
- να μπορούν να αναπτύξουν δραστηριότητες γραμματισμού που βοηθούν τα παιδιά να παράγουν και να μετέχουν από κοινού σε νοήματα, να μοιράζονται τις οπτικές και τις εμπειρίες τους μέσω των πολυγγραμματισμών καθώς και να αναστοχάζονται πάνω στις δικές τους οπτικές ή/και των άλλων.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Λήψη αποφάσεων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Γραμματισμός και πολυγραμματισμοί • Λειτουργικός γραμματισμός, κριτικός γραμματισμός, ολιστική προσέγγιση • Η υποστήριξη του γραμματισμού των παιδιών στο σχολικό πλαίσιο • Διαδρομές που διανύουν τα παιδιά στην πορεία προς το γραμματισμό. • Η ανάπτυξη του γραμματισμού στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Προσχολικής Εκπαίδευσης • Ο ρόλος της οικογένειας στην ανάπτυξη του γραμματισμού των παιδιών • Τα βιβλία με ιστορίες και η αξία τους για την προώθηση του γραμματισμού των μικρών παιδιών. • Ερευνητικά εργαλεία για τη διερεύνηση ιδεών και γνώσεων που διαμορφώνουν τα μικρά παιδιά σε σχέση με την ανάγνωση και τη γραφή. • Ερευνητικά εργαλεία για την αξιολόγηση διδακτικών παρεμβάσεων. • Σχεδιασμός, συγκρότηση και παρουσίαση ομαδικών εργασιών των φοιτητών/τριών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Διαλέξεις στην τάξη	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα	39
	Μελέτη βιβλιογραφίας	26
	Εργασία σε ομάδες	20
	Συγγραφή ομαδικών εργασιών	20
	Παρουσίαση ομαδικών εργασιών	20
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών είναι διαμορφωτική και βασίζεται: στην συμμετοχή στα σεμιναριακά μαθήματα, στην κατανόηση και χρήση της βιβλιογραφίας, στην εκπόνηση και παρουσίαση γραπτών εργασιών τόσο στο τέλος όσο και κατά την διάρκεια του εξαμήνου.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Barton David (2009). <i>Εγγραμματισμός. Εισαγωγή στην οικολογία της γραπτής γλώσσας</i>. Επιστημονική επιμέλεια Τζέλα Βαρνάβα – Σκούρα. Εκδόσεις Παπαζήση. Baynham, M. (2002). <i>Πρακτικές Γραμματισμού</i>. Εκδόσεις Μεταίχιμο. Γιαννικοπούλου, Α. (2002). <i>Η γραπτή γλώσσα στο νηπιαγωγείο</i>. Αθήνα: Καστανιώτη. Curto L., Morillo M., Teixido M. (1998). <i>Γραφή και Ανάγνωση</i>, τόμοι I, II, III. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Καινοτομικών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, ΟΕΔΒ. Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μπασαγιάννη, Ε. (2006). <i>Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί – Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης</i>. ΥΠΕΠΘ, ΠΙ, ΟΕΔΒ. Ferreiro, E. (1998) «Διαδικασίες νοηματοδότησης της γραπτής γλώσσας. Παραδείγματα από παιδιά σε διαφορετικές χώρες», στο <i>Το παιδί και η γραφή - Μία σχέση κλειδί για τη δια βίου μάθηση</i>, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Καινοτόμων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, ΟΕΔΒ (πρακτικά σεμιναρίου). Kalantzis, M., Cope, B., Στελλάκης, Ν., Ευγενία Αρβανίτη (2019). <i>Γραμματισμοί. Μια παιδαγωγική διαφοροποιημένου σχεδιασμού και πολυτροπικών νοηματοδοτήσεων</i>. (μετάφραση: Γ. Χρηστίδης) Αθήνα: Κριτική. Κορτέση – Δαφέρμου, Χ., Σφυρόερα, Μ. (2019). <i>Βιβλία με ιστορίες: για το γραμματισμό και την κοινωνική ενδυνάμωση όλων των παιδιών</i>. Αθήνα: Gutenberg.

McLachlan, C., Fleeer M., Edwards S. (2017). *Αναλυτικά προγράμματα προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Σχεδιασμός, αξιολόγηση και εφαρμογή* (επιστημονική επιμέλεια και εισαγωγή: Μ. Παπανδρέου). Αθήνα: Gutenberg.

Παπούλια-Τζελέπη, Π. (2001) (επιμ.). *Ανάδυση του Γραμματισμού: έρευνα και προοπτική*. Αθήνα: Καστανιώτη.

Τάφα, Ε. (2001). *Ανάγνωση και Γραφή στην Προσχολική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Teberosky, A. (1998) «Δομητική μάθηση της γραπτής γλώσσας» στο *Το παιδί και η γραφή - Μία σχέση κλειδί για τη δια βίου μάθηση*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Καινοτόμων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, ΟΕΔΒ (πρακτικά σεμιναρίου).

133. Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	133	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη	
ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ'	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	2	3
Σεμινάρια	1	2
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD356/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το επιλεγόμενο αυτό μάθημα έχει στόχο να προσεγγίσουν οι φοιτητές/τριες το ρεύμα της Κριτικής Παιδαγωγικής και τις επιδράσεις του, τόσο στους στόχους όσο και στην ανάπτυξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε αυτό το πλαίσιο μελετούνται κείμενα βασικών εκπροσώπων του παιδαγωγικού αυτού ρεύματος (Freire, Apple, McLaren, Giroux, Aronowitz) και διερευνούνται οι συνεπαγωγές του στις ποικίλες παραμέτρους που προσδιορίζουν την εκπαιδευτική πράξη σε συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνθήκες.

Στο μάθημα παρουσιάζονται μέσα από τη θεωρία και την αξιοποίηση εκπαιδευτικών παραδειγμάτων βασικές έννοιες που συνδέουν τη θεωρία με την εκπαιδευτική πράξη.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίζουν τις βασικές αρχές του κινήματος της Κριτικής Παιδαγωγικής.
- Να γνωρίζουν του βασικούς εκπροσώπους του κινήματος.
- Να γνωρίζουν την ιστορική σχέση της Κριτικής Παιδαγωγικής με τα άλλα εκπαιδευτικά κινήματα.
- Να γνωρίζουν εφαρμογές της Κριτικής Παιδαγωγικής στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Δεξιοτήτων

- Να μπορούν να διακρίνουν την εστίαση της Κριτικής Παιδαγωγικής σε σχέση με άλλα παιδαγωγικά ρεύματα

• Να μπορούν να αναγνωρίζουν την αξία της ανάδειξης της «φωνής» των μαθητών/τριών κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. • Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία που έχει για τον/την εκπαιδευτικό να αναλύει κριτικά την εκπαιδευτική πράξη. • Να μπορούν να σχεδιάζουν δραστηριότητες που εμπλέκουν δημιουργικά τους μαθητές/τριες. • Να αντιληφθούν τη σημασία της συνεργασίας στη διεξαγωγή μίας ερευνητικής εργασίας.
Ικανοτήτων • Να μπορούν να παρουσιάζουν σε κοινό τα αποτελέσματα των εργασιών τους. • Να αντιλαμβάνονται τον ρόλο του εκπαιδευτικού-ερευνητή στις διαδικασίες μάθησης. • Να μπορούν να μελετούν κριτικά εκπαιδευτικά άρθρα που παρουσιάζουν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις με βάση θεωρητικές έννοιες των επιστημών της αγωγής. • Να εντάσσουν την έρευνα στην επαγγελματική τους πρακτική.
Γενικές Ικανότητες • Αυτόνομη εργασία. • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Η Κριτική Παιδαγωγική ως εκπαιδευτικό κίνημα. • Η Κριτική Παιδαγωγική ως μετανεωτερικό ρεύμα στη σύζευξή του με ριζοσπαστικά στοιχεία της νεωτερικότητας. • Βασικές αρχές της Κριτικής Παιδαγωγικής. • Η Κριτική Παιδαγωγική και το Αναλυτικό Πρόγραμμα. • Ο ρόλος του εκπαιδευτικού και των μαθητών/τριών στην ανάπτυξη του Αναλυτικού Προγράμματος. • Η ενδυνάμωση της φωνής των μαθητών. • Πολιτισμική πρακτική και πολιτικό σχέδιο δράσης. • Η «παιδαγωγική των ορίων». • Βασικοί εκπρόσωποι της Κριτικής Παιδαγωγικής: Freire, Apple, Giroux, McLaren, Aronowitz. • Κριτική Παιδαγωγική και σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα. • Εφαρμογές της Κριτικής παιδαγωγικής στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:	Πρόσωπο με πρόσωπο. Δημόσιες παρουσιάσεις εργασιών φοιτητών/τριών - Κριτική.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:	Χρήση διαφανειών power point, χρήση οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΞΑΜΗΝΟΥ
	Διαλέξεις /Σεμινάρια	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	26
	Συγγραφή εργασίας	35
	Αυτοτελής μελέτη	25
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει: • Παρουσίαση ομαδικής εργασίας (30%). • Γραπτή τελική ομαδική εργασία (40%). • Τελικές γραπτές εξετάσεις σε ερωτήσεις ανάπτυξης (30%).
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γούναρη, Π., Γρόλλιος, Γ. (2010) (επιμ.). *Κριτική Παιδαγωγική, μια συλλογή κειμένων*. Αθήνα: Gutenberg.

Γρόλλιος, Γ., Καρανταΐδου, Ρ., Κορομπόκης, Δ., Κοτίνης, Χ., Λιάμπας, Τ. (2002). *Γραμματισμός και Συνειδητοποίηση. Μια παιδαγωγική προσέγγιση με βάση τη θεωρία του Paulo Freire*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Γρόλλιος, Γ. (2005). *Ο Paulo Freire και το Αναλυτικό Πρόγραμμα*. Θεσ/νίκη: Εκδόσεις Βάνιας.

Γρόλλιος, Γ. (2011). *Προοδευτική Εκπαίδευση και Αναλυτικό Πρόγραμμα*. Θεσ/νίκη: Επίκεντρο.

Δαφέρμος, Μ. (2003). Μια απόπειρα μεθοδολογικής κριτικής των κοινωνιολογικών ερμηνειών της εκπαίδευσης. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 129: 91-107.

Κατσαρού, Ε. (1998). *Αναμόρφωση Αναλυτικού Προγράμματος (ΑΠ) με Ενεργητική Συμμετοχική Έρευνα: το Παράδειγμα της Νεοελληνικής Γλώσσας*, αδημ. διδακτορική διατριβή, Φιλοσοφική Σχολή Πανεπ. Αθηνών, Τμήμα ΦΠΨ, Τομέας Παιδαγωγικής, Αθήνα.

Κατσαρού, Ε. & Τσάφος, Β. (2003). *Από τη Διδασκαλία στην Έρευνα - Η Εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης*. Αθήνα: Σαββάλας.

Κόντου, Α. (2012). *Κριτική Θεωρία και Εκπαίδευση. Adorno & Horkheimer, Habermas, Κριτική Παιδαγωγική*. Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρης.

Κουζέλης, Γ. (1991). *Από τον βιωματικό κόσμο στον επιστημονικό κόσμο. Ζητήματα κοινωνικής αναπαραγωγής της γνώσης*. Αθήνα: Κριτική.

Μαρμαρινός, Ι.Γ. (2000). *Το Σχολικό Πρόγραμμα*, Αθήνα.

Λεοντσίνη, Μ. (επιμ.). *Φύλο και Κοινωνικό Κεφάλαιο*. Αθήνα: Κριτική.

Νικολακάκη, Μ. (επιμ.). *Η Κριτική Παιδαγωγική στον νέο Μεσαίωνα*. Αθήνα: Ι.Σιδέρης.

Πηγιάκη, Π. (2006). *Δημοκρατική – Κριτική εκπαιδευτική καινοτομία. Μαθήματα από το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Τσάφος, Β. (2014). *Αναλυτικό πρόγραμμα. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Τσιάκαλος, Γ. (2000). *Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Τσιάκαλος, Γ. (2002). *Η υπόσχεση της παιδαγωγικής*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Φρυδάκη, Ε. (2009). *Η Διδασκαλία στην τομή της Νεωτερικής και της Μετανεωτερικής Σκέψης*, Αθήνα: Κριτική.

Χαραβιτσίδης, Π. (2013). *Χτίζοντας ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο στην Αθήνα*. Θεσ/νίκη: Επίκεντρο.

Χατζηγεωργίου, Γ. (2001). *Γνώθι το Curriculum. Γενικά και Ειδικά Θέματα Αναλυτικών Προγραμμάτων και Διδακτικής*, Αθήνα: Ατραπός.

Χειμαριού, Ε. (1987). *Αναλυτικά Προγράμματα. Σύγχρονες τάσεις σχεδιασμού στην Αγγλία*, Θεσ/νίκη: Αφοι Κυριακίδη.

136. Παιδαγωγικές παρεμβάσεις σε ανοιχτά πλαίσια: ανάλυση δράσεων για παιδιά προσφύγων και ευάλωτων κοινωνικά ομάδων

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	136	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παιδαγωγικές παρεμβάσεις σε ανοιχτά πλαίσια: ανάλυση δράσεων για παιδιά προσφύγων και ευάλωτων κοινωνικά ομάδων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		1	2
Εργαστήρια		2	3
Σύνολο		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD358/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι να δοθεί η δυνατότητα στους συμμετέχοντες/ουσες να γνωρίσουν εκπαιδευτικές πρακτικές που στηρίζονται στη θεωρία της Κριτικής Παιδαγωγικής. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα εμπλακούν οι φοιτητές/τριες σε βιωματικά εργαστήρια με σκοπό να μπορέσουν να τοποθετηθούν κριτικά απέναντι στην εκπαιδευτική πράξη και να αναπτύξουν ικανότητες εκπαιδευτικού σχεδιασμού με βάση τις αρχές της Κριτικής Παιδαγωγικής Θεωρίας. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίζουν βασικές παιδαγωγικές αρχές της Κριτικής Παιδαγωγικής, της παιδαγωγικής του Φρέιρε και των σύγχρονων αντιλήψεων για την παιδαγωγική σε συνθήκες κρίσης. .
- Να γνωρίζουν εκπαιδευτικές πρακτικές που στηρίζονται στις παραπάνω θεωρίες
- Να γνωρίζουν τα διαφορετικά κοινωνικά πλαίσια των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων.

Δεξιοτήτων

- Να μπορούν να διακρίνουν τις διαφορετικές μορφές εφαρμογής σε τυπική και μη τυπική εκπαίδευση
- Να μπορούν να επιλέγουν αποτελεσματικές εκπαιδευτικές πρακτικές ανάλογα με το εκάστοτε πλαίσιο
- Να αντιληφθούν τη σημαντικότητα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού.
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών παρεμβάσεων

Ικανοτήτων

- Να μπορούν να σχεδιάζουν εκπαιδευτικά προγράμματα με στόχο την πρόληψη της σχολικής επιτυχίας και της χειραφετήσεως των μαθητών/τριών.
- Να μπορούν να εφαρμόζουν προγράμματα παρέμβασης στο πεδίο.
- Να εντάσσουν την έρευνα στην επαγγελματική τους πρακτική.
- Να αναπτύξουν κριτικές ικανότητες για την αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Να μπορούν να παρουσιάζουν δημόσια την υλοποίηση των σχεδιασμών τους.

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία.
- Ομαδική εργασία.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποσκοπεί στην προετοιμασία των φοιτητών και των φοιτητριών για εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε ανοιχτά πλαίσια μη τυπικής εκπαίδευσης. Στον χώρο της μη τυπικής εκπαίδευσης αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια πολλές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και αλλού. Το μάθημα θα εστιάσει σε παρεμβάσεις που αφορούν παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας προσφύγων και ευάλωτων κοινωνικά ομάδων. Το μάθημα χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται βασικές θεωρίες της μη τυπικής εκπαίδευσης καθώς και θεωρίες που αφορούν σε ριζοσπαστικές παιδαγωγικές πρακτικές (Freire κ.ά). Στο δεύτερο μέρος επιχειρείται κριτική προσέγγιση εκπαιδευτικών παρεμβάσεων στον ελληνικό χώρο για παιδιά προσφύγων και ευάλωτων κοινωνικά ομάδων. Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών βασίζεται σε εξετάσεις και/η σε εργασίες/παρουσιάσεις που γίνονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο. Καθοδηγούμενος ομαδικός σχεδιασμός εκπαιδευτικών σεναρίων. Δημόσιες παρουσιάσεις εργασιών φοιτητών/τριών.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	25
	Σεμινάρια -Εργαστήρια	30
	Συγγραφή ατομικών εργασιών	40
	Μελέτη και Ανάλυση Βιβλιογραφίας	30
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: 1. Συμμετοχή στα εργαστήρια (40%) 2. Προφορική παρουσίαση ατομικής εργασίας (20%) 3. Ατομική γραπτή εργασία (40%) Τα κριτήρια αξιολόγησης ανακοινώνονται στο e-class κάθε ακαδημαϊκό έτος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Altrichter, H., Posch, P. & Somekh, B. (2001). *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους. Μια εισαγωγή στις μεθόδους της έρευνας δράσης* (Μ. Δελιγιάννη, μτφρ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Apple, M. (1986). *Ιδεολογία και αναλυτικά προγράμματα* (Τ. Δαρβέρη, μτφρ.). Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Ανδρούσου, Α. (2005). «Πώς σε λένε;». *Διεργασίες μιας Επιμορφωτικής Παρέμβασης στη Μειονοτική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Ανδρούσου, Α. & Ασκούνη Ν. (επ.) (2011). *Πολιτισμική ετερότητα και ανθρώπινα δικαιώματα. Προκλήσεις για την εκπαίδευση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Apple, M. (1986). *Ιδεολογία και αναλυτικά προγράμματα* (Τ. Δαρβέρη, μτφρ.). Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Bernard van Leer Foundation, Πανεπιστήμιο Αθηνών (1996) *Το πολύχρωμο σχολείο. Μια εμπειρία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από την τέχνη*. Αθήνα: Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης «Σχεδία».
- Γούναρη, Π., Γρόλλιος, Γ. (2010) (επ.). *Κριτική Παιδαγωγική, μια συλλογή κειμένων*. Αθήνα: Gutenberg.
- Δραγώνα, Θ., Σκούρτου, Ε. & Φραγκουδάκη, Α. (2001). *Εκπαίδευση: Πολιτισμικές Διαφορές και Κοινωνικές Ανισότητες*, Τόμος Α. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Κατσαρού, Ε. & Τσάφος, Β. (2003). *Από τη Διδασκαλία στην Έρευνα - Η Εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης*. Αθήνα: Σαββάλας.
- McLaren, P. (2010/2007). *Κριτική Παιδαγωγική. Μια Επισκόπηση*, μετ. Β. Παππή. Στο Π. Γούναρη & Γ. Γρόλλιος (επ.). *Κριτική Παιδαγωγική, μια συλλογή κειμένων*, Αθήνα: Gutenberg, σσ. 279-330.
- Πλεξουσάκη, Ε. (2003). Πολιτισμός και σχολείο. Στη σειρά Κλειδιά και Αντικλειδιά (επιστ. Υπεύθ. Α. Ανδρούσου), πρόγραμμα «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων» ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Από www.kleidiakaiantikleidia.net
- Schön D. (1987). *Educating the Reflective Practitioner*. San Francisco: Jossey Bass.
- Schön, D. (ed.) (1991). *The reflective turn: Case studies in and on educational practice*. New York: Teachers College Press.
- Σκούρτου, Ε. (1997). Διγλωσσία και εισαγωγή στον αλφαριθμητισμό. Στο Ε. Σκούρτου (Επιμ.), *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης* (σελ. 51-62). Αθήνα: Νήσος.
- Τσιάκαλος, Γ. (2000). *Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Χαραβιτσίδης, Π. (2013). *Χτίζοντας ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο στην Αθήνα*. Θεσ/νίκη: Επίκεντρο.
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning and identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Winicott, D. (2000), *Το παιδί, το παιχνίδι και η πραγματικότητα*, Αθήνα: Εκδ. Καστανιώτη.

Συναφή ελληνικά επιστημονικά περιοδικά

Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες της Αγωγής και Εκπαίδευσης
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/dialogoi>

Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στην Εκπαίδευση

<https://imegee.gr/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf/>

Εκπαιδευτικές Διαδρομές

<http://dipe.chi.sch.gr/%cf%84%ce%bf-%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf-%ce%bc%ce%b1%cf%83/>

Έρευνα στην εκπαίδευση

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hjre>

Θέματα Επιστημών Αγωγής

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/thea>

Κείμενα Παιδείας

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/keimena-paideias>

Open Schools Journal for Open Science

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openschoolsjournal>

138. Κριτική Παιδαγωγική II

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	138	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κριτική Παιδαγωγική II (Εργαστήριο)	
ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	δ'	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	1	2
Εργαστήρια	2	3
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD428/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι να δοθεί η δυνατότητα στους συμμετέχοντες/ουσες να γνωρίσουν εκπαιδευτικές πρακτικές που στηρίζονται στη θεωρία της Κριτικής Παιδαγωγικής.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα εμπλακούν οι φοιτητές/τριες σε βιωματικά εργαστήρια με σκοπό να μπορέσουν να τοποθετηθούν κριτικά απέναντι στην εκπαιδευτική πράξη και να αναπτύξουν ικανότητες εκπαιδευτικού σχεδιασμού με βάση τις αρχές της Κριτικής Παιδαγωγικής θεωρίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίζουν βασικές παιδαγωγικές αρχές της Κριτικής Παιδαγωγικής.
- Να κατανοούν τις διαφορετικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις της Κριτικής Παιδαγωγικής
- Να γνωρίζουν εκπαιδευτικές πρακτικές που στηρίζονται στη θεωρία της Κριτικής Παιδαγωγικής.
- Να γνωρίζουν τα διαφορετικά κοινωνικά πλαίσια των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων.

Δεξιοτήτων

- Να μπορούν να διακρίνουν τις διαφορετικές μορφές εφαρμογής της Κριτικής Παιδαγωγικής στο πεδίο.
- Να μπορούν να επιλέγουν αποτελεσματικές εκπαιδευτικές πρακτικές.
- Να αντιληφθούν τη σημαντικότητα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού.
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών παρεμβάσεων

Ικανοτήτων

- Να μπορούν να σχεδιάζουν εκπαιδευτικά προγράμματα με στόχο την πρόληψη της σχολικής επιτυχίας και της χειραφετήσεως των μαθητών/τριών.
- Να μπορούν να εφαρμόζουν προγράμματα παρέμβασης στο πεδίο.
- Να εντάσσουν την έρευνα στην επαγγελματική τους πρακτική.
- Να αναπτύξουν κριτικές ικανότητες για την αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων

• Να μπορούν να παρουσιάζουν δημόσια την υλοποίηση των σχεδιασμών τους.
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα προσφέρεται κατ' επιλογήν και αναπτύσσεται ως εξής: • Η Κριτική Παιδαγωγική ως εφαρμοσμένο εκπαιδευτικό κίνημα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. • Παρουσίαση παραδειγμάτων εφαρμογών της Κριτικής Παιδαγωγικής στην Ελλάδα και στο εξωτερικό μέσω ανάπτυξης βιωματικών εργαστηρίων. • Σύνδεση εφαρμοσμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων Κριτικής Παιδαγωγικής με τους βασικούς εκπροσώπους του κινήματος. • Παιδαγωγικά εργαλεία και η αξιοποίησή τους στο πλαίσιο της Κριτικής Παιδαγωγικής. • Προτάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης διδακτικών παρεμβάσεων - ανάπτυξη και παρουσίαση διδακτικών δραστηριοτήτων από ομάδες φοιτητών/τριών. • Αξιολόγηση του μαθήματος, παρουσίαση των εργασιών των φοιτητών/τριών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο. Καθοδηγούμενος ομαδικός σχεδιασμός εκπαιδευτικών σεναρίων. Δημόσιες παρουσιάσεις εργασιών φοιτητών/τριών.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαφανειών power point, χρήση οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΞΑΜΗΝΟΥ
	Διαλέξεις	16
	Παρουσίαση σχεδίων διδακτικών σεναρίων	10
	Σεμινάρια – Εργαστήρια	33
	Αυτόνομη μελέτη	27
	Συγγραφή ατομικής εργασίας	40
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική. • Συμμετοχή στο εργαστήριο (40%) • Προφορική παρουσίαση ατομικής εργασίας (20%) • Ατομική γραπτή εργασία (40%)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Altrichter, H., Posch, P. & Somekh, B. (2001). <i>Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους. Μια εισαγωγή στις μεθόδους της έρευνας δράσης</i> (Μ. Δεληγιάννη, μτφρ.). Αθήνα: Μεταίχμιο. Ανδρούσου, Α. (2004). Πρόλογος. Στο ΕΑΔΑΠ (Επιμ.), <i>Μαζί. Παιδαγωγοί και γονείς στο διαπολιτισμικό σχολείο</i>. Αθήνα: τυπωθήτω. Ανδρούσου, Α. (2005). «Πώς σε λένε;». <i>Διεργασίες μιας Επιμορφωτικής Παρέμβασης στη Μειονοτική Εκπαίδευση</i>. Αθήνα: Gutenberg. Apple, M. (1986). <i>Ιδεολογία και αναλυτικά προγράμματα</i> (Τ. Δαρβέρη, μτφρ.). Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

- Ασκούνη, Ν. (2001). Εθνική Διαπαιδαγώγηση και Σχολική Γνώση. Στο *Εκπαίδευση: Πολιτισμικές Διαφορές και Κοινωνικές Ανισότητες – Εθνοπολιτισμικές Διαφορές και Εκπαίδευση*, Τόμος Β (σελ. 67-110). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Βαρνάβα-Σκούρα, Τ. & Βεργίδης, Δ. (2002). *Προγράμματα για τη σχολική επιτυχία – απογεύματα, νύχτες και δύο καλοκαίρια*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Bernard van Leer Foundation, Πανεπιστήμιο Αθηνών (1996) *Το πολύχρωμο σχολείο. Μια εμπειρία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από την τέχνη*. Αθήνα: Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης «Σχεδία».
- Coelho, E. (2007). *Διδασκαλία και μάθηση στα πολυπολιτισμικά σχολεία* (Ε. Τρέσσου & Σ. Μητακίδου, Επιμ.). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Cummins, G. (2002). *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση. Εκπαίδευση με σκοπό την ενδυνάμωση σε μια κοινωνία της ετερότητας* (Ε. Σκούρου, Επιμ., Σ. Αργύρη, μτφρ.). Αθήνα: Gutenberg.
- Δραγώνα, Θ., Σκούρτου, Ε. & Φραγκουδάκη, Α. (2001). *Εκπαίδευση: Πολιτισμικές Διαφορές και Κοινωνικές Ανισότητες*, Τόμος Α. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Goffman, E. (2001). *Στίγμα. Σημειώσεις για τη διαχείριση της φθαρμένης ταυτότητας* (Δ. Μακρυγιάννη, μτφρ.). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Θεριανός, Κ. (2006α). *Αποτελεσματικά σχολεία και εκπαιδευτικοί*. Αθήνα: τυπωθήτω
- Κατσαρού, Ε. & Τσάφος, Β. (2003). *Από τη Διδασκαλία στην Έρευνα - Η Εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Τσάφος, Β. (2014). *Αναλυτικό πρόγραμμα. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μακρυγιάννη, Δ. (2001). *Παιδική ηλικία*. Αθήνα: Νήσος
- Μητακίδου, Σ. & Τρέσσου, Ε. (2002). *Διδάσκοντας γλώσσα και μαθηματικά με λογοτεχνία. Μια δημιουργική συνάντηση*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Παπαδοπούλου, Ε. (1997). *Β. Σουχομλίνσκι: Το «Σχολείο της Χαράς». Εφαρμογές και πρακτικές μιας ανθρωπιστικής παιδείας*. Θεσσαλονίκη: Α/φοι Κυριακίδη.
- Πλεξουσάκη, Ε. (2003). Πολιτισμός και σχολείο. Στη σειρά Κλειδιά και Αντικλειδιά (επιστ. Υπεύθ. Α. Ανδρούσου), πρόγραμμα «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων» ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών. Από www.kleidiaikaianantikleidia.net
- Πρωτονοταρίου, Σ. κ.συν. (2008). *Παιδαγωγικές Δράσεις και Διδακτικές Προσεγγίσεις σε Πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Το παράδειγμα του 132^{ου} Δημοτικού σχολείου Αθηνών*. Αθήνα: Ντουντούμης.
- Σκούρτου, Ε. (1997α). Διγλωσσία και εισαγωγή στον αλφαριθμητισμό. Στο Ε. Σκούρτου (Επιμ.), *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης* (σελ. 51-62). Αθήνα: Νήσος.
- Τσάφος, Β. (2017) *Αναλυτικό πρόγραμμα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί προσανατολισμοί: Αναζητώντας νέες σταθερές σε έναν αβέβαιο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Τσιάκας, Γ. (2000). *Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Φραγκουδάκη, Α. (1985). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Φραγκουδάκη, Α. & Δραγώνα, Θ. (1997). *Τι είν' η πατρίδα μας. Εθνοκεντρισμός στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Χαραβιτσίδης, Π. (2013). *Χτίζοντας ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο στην Αθήνα*. Θεσ/νίκη: Επίκεντρο.

141. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα και η Αξιοποίησή του στην Προσχολική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	141	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Το Αναλυτικό Πρόγραμμα και η αξιοποίησή του στην Προσχολική Εκπαίδευση		

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, βιωματικά εργαστήρια, εργασία σε ομάδες	3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD554/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι να φέρει τις φοιτήτριες/ες σε επαφή με τις πολλαπλές θεωρήσεις, ερμηνείες και διαστάσεις των ΑΠ ξεκινώντας αρχικά από τις προσωπικές τους αντιλήψεις για το περιεχόμενο και το ρόλο των ΑΠ.

Στην συνέχεια παρουσιάζονται ΑΠ από την Ελλάδα αλλά και άλλες χώρες υπό το πρίσμα των διαφορετικών εκπαιδευτικών θεωριών και προσεγγίσεων που υιοθετούνται κατά τον σχεδιασμό των ΑΠ. Συζητείται ο ρόλος της προσωπικής θεωρία και επαγγελματικής μάθησης του εκπαιδευτικού στην ερμηνεία και την αξιοποίηση του ΑΠ καθώς και ο ρόλος των θεσμικών φορέων στην διαμόρφωση των ΑΠ, στην αναμόρφωσή τους και στην εισαγωγή των καινοτομιών που τα συνοδεύουν.

Τέλος, έμφαση δίνεται στους τρόπους αξιοποίησης των εμπειριών/βιωμάτων που φέρουν τα παιδιά από το οικογενειακό/κοινωνικό περιβάλλον τους κατά την ανάπτυξη του ΑΠ στην πράξη. Στο πλαίσιο αυτής της προοπτικής, αναλύεται η έννοια του ΑΠ ως πολιτισμικού διαμεσολαβητή και η έννοια του αναδυόμενου προγράμματος.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- Εμβραθύνουν στην σχετική βιβλιογραφία που αφορά στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των ΑΠ στην προσχολική εκπαίδευση
- Αναγνωρίζουν τον βίκοσμο των παιδιών ως αφετηρία της εφαρμογής του ΑΠ στην πράξη και να σχεδιάζουν τις κατάλληλες παιδαγωγικές πρακτικές για την συσχέτισή του με το ΑΠ
- Συσχετίζουν παιδαγωγικές πρακτικές με το εκπαιδευτικό/κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο απευθύνονται και το σχετικό ΑΠ
- Κατανοούν τον ρόλο της προσωπικής θεωρίας του εκπαιδευτικού στην ερμηνεία και αξιοποίηση του ΑΠ
- Ανιχνεύουν τις αντιλήψεις και θεωρήσεις για την παιδική ηλικία και μάθηση των μικρών παιδιών, στις οποίες βασίζεται το ΑΠ
- Αξιοποιήσουν γνώσεις που προσεγγίζονται στο πλαίσιο του μαθήματος για τη διερεύνηση και την κατανόηση ζητημάτων που συνδέονται με τις πολιτικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και ιστορικές διαστάσεις των ΑΠ

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Προσωπικές αντιλήψεις φοιτητών/τριων για τον ρόλο και το περιεχόμενο του ΑΠ
- Θεωρία και έρευνα: πολιτικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και ιστορικές διαστάσεις των ΑΠ (παραδείγματα από την Ελλάδα και άλλες χώρες)

- Τι είναι το ΑΠ της πρώτης σχολικής ηλικίας;
- Περιεχόμενο ΑΠ και μορφές αξιολόγησης
- Η σημασία της προσωπικής θεωρίας και της επαγγελματικής μάθησης του εκπαιδευτικού για την ερμηνεία και την αξιοποίηση του ΑΠ
- Η αξιοποίηση των εμπειριών/βιωμάτων που φέρουν τα παιδιά στο πλαίσιο του ΑΠ
- Το ΑΠ ως πολιτισμικός διαμεσολαβητής
- Η αξιοποίηση της «φωνής των παιδιών» και το αναδυόμενο πρόγραμμα στην προσχολική εκπαίδευση
- Η διαχείριση από τον εκπαιδευτικό των αλλαγών του ΑΠ και των καινοτομιών που εισάγονται από θεσμικούς φορείς

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διαλέξεις πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου & οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα	39
	Μελέτη βιβλιογραφίας	26
	Εργασία σε ομάδες	20
	Συγγραφή ομαδικών εργασιών	20
	Παρουσίαση ομαδικών εργασιών	20
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών είναι διαμορφωτική και βασίζεται: στην συμμετοχή στα σεμιναριακά μαθήματα, στην κατανόηση και χρήση της βιβλιογραφίας, στην εκπόνηση και παρουσίαση γραπτών εργασιών τόσο στο τέλος όσο και κατά την διάρκεια του εξαμήνου.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αυγητίδου, Σ. (2010). Η συμμετοχή των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία: Προϋποθέσεις και διαδικασίες ενίσχυσής της στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στο Ε. Κατσαρού & Μ. Λιακοπούλου (επιμ.), *Θέματα διδασκαλίας και αγωγής στο πολυπολιτισμικό σχολείο*. Ανακτήθηκε από http://www.diapolis.auth.gr/epimorfotiko_uliko/images/pdf/keimena/yliko/enotita_a/augetidou.pdf
- Αυγητίδου, Σ. (2014). *Οι εκπαιδευτικοί ως ερευνητές και ως στοχαζόμενοι επαγγελματίες*. Αθήνα: Gutenberg
- Αυγητίδου Σ., Λυκομήτρου Σ., Αλεξίου Β., Μπιρμπίλη Μ., Αμπαρτζάκη Μ., Καμπεζά Μ., Βέλκου Κ., & Θεοδοσίου Σ. (2024). Ενίσχυση των συμμετοχικών πρακτικών στην προσχολική εκπαίδευση: Μετασχηματίζοντας την ερευνητική γνώση σε εκπαιδευτικό υλικό. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 13(1), 111–124. <https://doi.org/10.12681/hjre.37584>
- Βοσνιάδου, Σ. (2001). *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές*. http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/resources/edu-practices_07_gre.pdf.
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μπασαγιάννη, Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί – Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. ΥΠΕΠΘ, ΠΙ, ΟΕΔΒ.
- Mclachlan, C., Fleer M., Edwards S. (2017). *Αναλυτικά προγράμματα προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Σχεδιασμός, αξιολόγηση και εφαρμογή* (επιστημονική επιμέλεια και εισαγωγή: Μ.Παπανδρέου). Αθήνα: Gutenberg.

OECD (2021). *Starting Strong VI: Supporting Meaningful Interactions in Early Childhood and Care*. Paris: OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/f47a06ae-en>

Παπανδρέου, Μ. (2020). *Συμμετοχική μάθηση στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία. Κατανοώντας τις γλώσσες των παιδιών και ενισχύοντας τη συμμετοχή τους σε διαδικασίες μάθησης και έρευνας*. Θεσσαλονίκη: Σοφία.

Σοφού, Ε. (2022). *Η ενεργητική ακρόαση των μικρών παιδιών. Διερευνώντας τον ρόλο και τη σημασία της στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Stacy, S. (2020). *Αναδυόμενο πρόγραμμα & παιδαγωγική τεκμηρίωση* (επιστημονική επιμέλεια: Δ. Ευαγγέλου). Αθήνα: Gutenberg.

Τσάφος, Β. (2014). *Αναλυτικό Πρόγραμμα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί προσανατολισμοί. Αναζητώντας νέες σταθερές σε έναν αβέβαιο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

143. Φυσική Δραστηριότητα και Ψυχοκινητική Αγωγή στην Προσχολική Ηλικία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	143	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Φυσική δραστηριότητα και ψυχοκινητική αγωγή στην προσχολική ηλικία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και πρακτικές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD619/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές/τριες την καθοριστική σημασία της φυσικής δραστηριότητας, ελεύθερης και καθοδηγούμενης, για την ολόπλευρη ανάπτυξη των νηπίων και για τη διατήρηση της υγείας τους. Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην κατανόηση της έννοιας του κινητικού γραμματισμού, της ψυχοκινητικής ανάπτυξης καθώς και στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με τα στάδια κινητικής ανάπτυξης του παιδιού, την πλευρίωση, τις αντιληπτικές ικανότητες. Γίνεται κατανοητό ότι το κάθε παιδί έχει ένα μοναδικό ρυθμό ανάπτυξης, μαθαίνει να κινείται και μαθαίνει μέσα από την κίνηση, επικοινωνεί κινητικά, και κινείται όταν ανακαλύπτει και παίζει. Δίνεται έμφαση στην κοινωνική διάσταση της ανάπτυξης των κινητικών δεξιοτήτων. Εξηγείται η σημασία του χειρισμού αντικειμένων, γίνεται αναφορά σε τρόπους ανάπτυξης οπτικοκινητικού συντονισμού, αδρής και λεπτής κινητικότητας. Αναλύονται οι σχετικές έννοιες, παρουσιάζονται σύγχρονες θεωρίες, ερευνητικά δεδομένα και παραδείγματα εφαρμογών. Συνδέεται η ψυχοκινητική αγωγή με τις ευρύτερες θεωρίες εκπαίδευσης και αγωγής. Οι φοιτητές/τριες μαθαίνουν να σχεδιάζουν και να καθοδηγούν ψυχοκινητικές δραστηριότητες ανοιχτού και κλειστού χώρου, με και χωρίς χρήση αντικειμένων,

να παρατηρούν την κινητική δραστηριότητα και να αξιολογούν τη συμμετοχή των παιδιών σε αυτή.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Κατανοεί τη σημασία της φυσικής δραστηριότητας στην ολόπλευρη ανάπτυξη και τη διατήρηση της υγείας των παιδιών
- Χρησιμοποιεί τις γνώσεις του/της για την ανάπτυξη του κινητικού γραμματισμού των παιδιών
- Σχεδιάζει, εφαρμόζει, παρατηρεί και αξιολογεί ψυχοκινητικές δραστηριότητες ανοιχτού και κλειστού χώρου οι οποίες συμβάλουν στην ανάπτυξη, είναι συμπεριληπτικές και ακολουθούν τις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.
- Κοινοποιεί και επικοινωνεί τις γνώσεις του σχετικά με την κινητική ανάπτυξη των παιδιών και τη σύνδεσή της με την ολόπλευρη ανάπτυξη, την σωματική και ψυχική υγεία.
- Παρατηρεί και αξιολογεί την κίνηση με βάση τα στάδια ανάπτυξης και αναγνωρίζει το μοναδικό ρυθμό ανάπτυξης κάθε παιδιού
- Συνεχίζει τις σπουδές του/της στον τομέα της ψυχοκινητικής έχοντας κατανοήσει το βασικό γνωστικό θεωρητικό υπόβαθρο και τη σύνδεσή του με εκπαιδευτικές πρακτικές σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια.

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Λήψη αποφάσεων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Φυσική δραστηριότητα ως παράγοντας ανάπτυξης και υγείας
- Ψυχοκινητική αγωγή: έννοια και εφαρμογές
- Κινητικός γραμματισμός: έννοια και εφαρμογές
- Αντιληπτικές ικανότητες και στάδια ανάπτυξης
- Η σημασία του ελεύθερου μη δομημένου παιχνιδιού και της κινητικής εξερεύνησης.
- Πλευρίωση, αδρή και λεπτή κινητικότητα
- Κίνηση, παιχνίδι και κοινωνικές σχέσεις
- Αντικείμενα και ψυχοκινητική ανάπτυξη
- Σχεδιασμός ψυχοκινητικών δραστηριοτήτων ανοιχτού και κλειστού χώρου.
- Παρατήρηση της κίνησης και τρόποι αξιολόγησης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Αξιοποίηση διαδικτύου, παρουσίαση διαφανειών και εφαρμογές από mentimeter και padlet, προβολή βίντεο, ψηφιακά μουσικά παιχνίδια, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Εργαστήρια	40
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Συγγραφή εργασίας	16
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική: 1. Γραπτή τελική εξέταση (100%) στην ελληνική γλώσσα η οποία περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις σωστού λάθους και πολλαπλής επιλογής -Αντιστοιχίσεις -Ερωτήσεις ανάπτυξης 2. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης α) φοιτητών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ): -Προφορική εξέταση στην ελληνική γλώσσα β) φοιτητών Erasmus με την εκπόνηση εργασίας στην αγγλική γλώσσα
----------------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Haibach -Beach P.S., Reid, G.D Collier D.H. (2018). *Κινητική μάθηση και ανάπτυξη* (Επιμ. Χ. Ζάραγκας). Πεδίο.
- Καμπάς, Α. (2019). *Φυσική δραστηριότητα και ψυχοκινητική στη προσχολική ηλικία*. Gutenberg.
- Ρήγα, Β. Θερού, Α.Ε. (2021). *Οδηγός για την κινητική ανάπτυξη του παιδιού από τη γέννηση μέχρι το δημοτικό σχολείο*. Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Επιμόρφωσης. ΤΕΕΑΠΗ.
<https://www.dropbox.com/scl/fi/pgmbxka2atsf9xl8dqtut/.pdf?rlkey=v9g72tu7laa2nelygvxx8gsoe&e=1&dl=0>
- Zimmer, R. (2007). *Εγχειρίδιο ψυχοκινητικής*. Επιμ. Α. Καμπάς. Αθλότυπο.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Journal of Motor Learning and Development

<https://journals.humankinetics.com/view/journals/jmld/jmld-overview.xml>

European Psychomotricity Journal <https://psychomotor.gr/>

Journal of Physical Activity and Health

<https://journals.humankinetics.com/view/journals/jpah/jpah-overview.xml>

Β. ΕΝΟΤΗΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

202. Ανάπτυξη του Παιδιού Ι

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	202	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		Ανάπτυξη του Παιδιού Ι	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Φροντιστήριο		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD240/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αυτό είναι το πρώτο εισαγωγικό μάθημα στο πεδίο της ανάπτυξης του παιδιού. Στόχος του μαθήματος είναι ο/η φοιτητής/τρια να αποκτήσει μια συνολική εικόνα του γνωστικού αντικείμενου της αναπτυξιακής ψυχολογίας ώστε να αποτελέσει βάση πάνω στην οποία θα αναπτυχθούν επί μέρους ειδικά μαθήματα στον τομέα της ψυχολογίας και των παιδαγωγικών επιστημών. Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση από τους/τις φοιτητές/τριες της σημαντικότητας και της αναγκαιότητας της αναπτυξιακής ψυχολογίας στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών καθώς αποτελεί απαραίτητη βάση για όσους εργάζονται με παιδιά ή/και σχεδιάζουν προγράμματα για παιδιά σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Προς το σκοπό αυτό, το μάθημα επιδιώκει την κατανόηση διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων για την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, τους παράγοντες με τους οποίους συνδέεται και τους μηχανισμούς των αναπτυξιακών αλλαγών, και προάγει την προσέγγιση του παιδιού ως ατόμου αλλά και ως μέλους κοινωνικών και πολιτισμικών ομάδων.

Στο μάθημα παρουσιάζονται και αναλύονται η ιστορία, το αντικείμενο και τα κεντρικά ζητήματα της αναπτυξιακής ψυχολογίας. Δίνεται έμφαση στη συζήτηση της φύσης, των χαρακτηριστικών και των μηχανισμών της ανάπτυξης στο πλαίσιο σημαντικών θεωρητικών προσεγγίσεων από το χώρο της ψυχολογίας που έχουν επηρεάσει και καθορίσει το χώρο της αναπτυξιακής ψυχολογίας, όπως οι ψυχοδυναμικές θεωρίες, οι συμπεριφορικές θεωρίες, οι γνωστικές θεωρίες, οι κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες και οι συστημικές θεωρίες. Επίσης παρουσιάζονται οι βασικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις της ανάπτυξης των παιδιών και επιχειρείται η κατανόηση της σύνδεσης θεωρίας, έρευνας και πράξης.

Επιπλέον, το μάθημα πραγματεύεται τους παράγοντες που συνδέονται με την ανάπτυξη των παιδιών, την αλληλεπίδραση των παραγόντων αυτών και τη σχέση τους με την ανάπτυξη και τους μηχανισμούς της. Σημαντικά θέματα που αναπτύσσονται είναι το ζήτημα της σχετικής επίδρασης κληρονομικών και περιβαλλοντικών παραγόντων, η σύνδεση της ανάπτυξης με κοινωνικοπολιτισμικούς παράγοντες και η επίδραση διαφορετικών πλαισίων στην ανάπτυξη των παιδιών, τόσο σε σχέση με θεωρητικές προσεγγίσεις όσο και με βάση τα πορίσματα ερευνών.

Η ανάλυση αυτή προσφέρει το αναγκαίο θεωρητικό υπόβαθρο για την κατανόηση της ανάπτυξης σε διαφορετικές ηλικιακές περιόδους, ξεκινώντας από την ενδομήτρια ζωή και τη νεογνική περίοδο.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- να γνωρίζει το εννοιολογικό περιεχόμενο της αναπτυξιακής ψυχολογίας ως επιστήμης,
- να γνωρίζει την ιστορία, το αντικείμενο και τα κεντρικά ζητήματα της αναπτυξιακής ψυχολογίας,
- να γνωρίζει τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της ανθρώπινης ανάπτυξης,
- να γνωρίζει τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις της αναπτυξιακής ψυχολογίας,
- να γνωρίζει τα χαρακτηριστικά της προγεννητικής και νεογνικής περιόδου της ανάπτυξης,
- να κατανοεί την αμφίδρομη σχέση θεωρίας, έρευνας και πράξης αναφορικά με την ανάπτυξη του παιδιού,
- να μελετά εμπειρικές έρευνες στο χώρο της αναπτυξιακής ψυχολογίας,
- να επεξεργάζεται κριτικά σχετική με την αναπτυξιακή ψυχολογία βιβλιογραφία

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Ψυχολογία-Αναπτυξιακή Ψυχολογία: ορισμοί και ιστορική αναδρομή
- Το αντικείμενο της Αναπτυξιακής ψυχολογίας
- Κρίσιμα ερωτήματα και ζητήματα προβληματισμού στην Αναπτυξιακή Ψυχολογία:
 - ✓ Η έννοια της ανάπτυξης
 - ✓ Η φύση της ανάπτυξης
 - ✓ Οι μηχανισμοί της ανάπτυξης
 - ✓ Η σχετική επίδραση κληρονομικότητας και περιβάλλοντος στην ανάπτυξη
 - ✓ Ατομικές διαφορές στην ανάπτυξη
 - ✓ Οι επιδράσεις του πλαισίου
- Ζητήματα μεθοδολογίας και δεοντολογίας της έρευνας στο πεδίο της Αναπτυξιακής Ψυχολογίας
- Θεωρητικά πλαίσια και προσεγγίσεις στην Αναπτυξιακή Ψυχολογία:
 - ✓ Βιολογικές προσεγγίσεις
 - ✓ Ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις
 - ✓ Συμπεριφορισμός και θεωρίες μάθησης
 - ✓ Ανθρωπιστικές προσεγγίσεις
 - ✓ Γνωστικές προσεγγίσεις με έμφαση στη θεωρία του J. Piaget
 - ✓ Προσεγγίσεις του πολιτισμικού πλαισίου με έμφαση στη θεωρία του L.S. Vygotsky
 - ✓ Προσεγγίσεις της θεωρίας των συστημάτων με έμφαση στο μοντέλο του Bronfenbrenner
- Οι απαρχές της ανάπτυξης: ενδομήτρια περίοδος, το έμβρυο και το νεογέννητο

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μελέτη	46
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική: 1. Γραπτή τελική εξέταση (100%) στην ελληνική γλώσσα που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις σωστού λάθους 2. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ) 3. Για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα υποβολής εργασίας στα αγγλικά.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Lightfoot, C., Cole, M., & Cole, S. R. (2022). *Η Ανάπτυξη των Παιδιών*. Gutenberg.

Smith, P. K., Cowie, H., & Blades, M. (2018). *Κατανοώντας την Ανάπτυξη των Παιδιών*. Εκδόσεις Τζιόλα.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ψυχολογία

Child Development

Developmental Psychology

European Journal of Developmental Psychology

Early Child Development and Care

Early Education and Development

222. Ανάπτυξη του Παιδιού II

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	222	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	β'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ανάπτυξη του Παιδιού II		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Εργαστήριο		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/ECD241/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αυτό είναι το δεύτερο εισαγωγικό μάθημα στο πεδίο της ανάπτυξης του παιδιού. Λειτουργεί αλληλο-συμπληρωματικά με το μάθημα «Ανάπτυξη του Παιδιού Ι», δίνοντας έμφαση στην κατανόηση της γνωστικής, συναισθηματικής, κοινωνικής ανάπτυξης και της ανάπτυξης της προσωπικότητας. Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές/τριες να γνωρίσουν τη θεωρία και την έρευνα σε σχέση με τους παραπάνω τομείς, να κατανοήσουν την ομοιομορφία αλλά και τη διαφορετικότητα στην ανθρώπινη ανάπτυξη καθώς και τη σύνδεσή της με τα πολιτισμικά και κοινωνικά πλαίσια στα οποία συντελείται. Το μάθημα επίσης στοχεύει στην ανάδειξη των πρακτικών εφαρμογών της θεωρίας και της έρευνας στην ανατροφή και την εκπαίδευση των παιδιών καθώς και του τρόπου με τον οποίο η θεωρία και η έρευνα μπορούν να αξιοποιηθούν για την προαγωγή της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη σύνδεση και τη σημασία της γνωστικής και κοινωνικο-συναισθηματικής ανάπτυξης για τη μάθηση, τα εκπαιδευτικά επιτεύγματα, την ψυχική ευεξία και την κοινωνική προσαρμογή των παιδιών.

Η παρουσίαση των πιο πάνω θεμάτων είναι οργανωμένη σε ηλικιακές περιόδους, δίνοντας έμφαση στην αλληλεπίδραση ανάμεσα στους διαφορετικούς τομείς αλλά και τις διαφορετικές περιόδους της ανάπτυξης, μέσω της οποίας προκύπτει ένας ολοκληρωμένος άνθρωπος. Το μάθημα επικεντρώνεται στην βρεφική, νηπιακή, πρώτη παιδική και μέση παιδική ηλικία, δεδομένης της σημασίας τους για τη μετέπειτα εξέλιξη του ατόμου. Παράλληλα τονίζεται ότι η ανάπτυξη του ανθρώπου είναι μια διαρκής διαδικασία η οποία ξεκινάει με τη σύλληψη και συνεχίζεται μέχρι το τέλος της ζωής.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφορετικών περιόδων της ανάπτυξης,
- να γνωρίζει ερευνητικά δεδομένα και θεωρητικές ερμηνείες σε σχέση με τη γνωστική, συναισθηματική, κοινωνική ανάπτυξη και την ανάπτυξη της προσωπικότητας στις διαφορετικές ηλικιακές περιόδους,
- να αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα της ανάπτυξης
- να αναγνωρίζει την αλληλεπίδραση μεταξύ των διαφορετικών τομέων της ανάπτυξης
- να αναγνωρίζει τη σύνδεση της ανάπτυξης με τα πλαίσια στα οποία συντελείται
- να αναγνωρίζει το ρόλο των σημαντικών άλλων στην ανάπτυξη των παιδιών
- να αναγνωρίζει το ρόλο των εκπαιδευτικών στην ανάπτυξη των παιδιών
- να αναγνωρίζει ανάγκες των παιδιών καθώς και κατάλληλους τρόπους ανταπόκρισης σε αυτές
- να κατανοεί τη διαφορετικότητα και τη μοναδικότητα των παιδιών
- να είναι σε θέση να πραγματοποιεί συνδέσεις ανάμεσα σε καθημερινές πρακτικές στο σπίτι ή στο σχολείο και τη σημασία τους για την ανάπτυξη των παιδιών
- να είναι σε θέση να παρουσιάσει ιδέες σχετικά με δραστηριότητες ή/και πρακτικές οι οποίες να προάγουν τη γνωστική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών
- να κατανοεί την αμφίδρομη σχέση θεωρίας, έρευνας και πράξης,
- να μελετά εμπειρικές έρευνες στο χώρο της αναπτυξιακής ψυχολογίας,
- να μελετά κριτικά διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις και να κατανοεί τη συμβολή τους στην κατανόηση της ανάπτυξης των παιδιών και των παραγόντων με τους οποίους συνδέεται

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Βρεφική και νηπιακή ηλικία
 - Αισθητηριακή ανάπτυξη και ανάπτυξη των αντιληπτικών ικανοτήτων
 - Γνωστική ανάπτυξη στη βρεφική ηλικία: χαρακτηριστικά, θεωρία, έρευνα
 - Κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη
 - ιδιοσυγκρασία
 - συναισθήματα και συναισθηματικά ορόσημα
 - οι πρώτες σχέσεις
 - δεσμός
 - ημερήσια φροντίδα
 - Ανάπτυξη της προσωπικότητας
 - η ανάπτυξη του εαυτού
 - αναπτυξιακές συγκρούσεις
 - εμπιστοσύνη και ασφάλεια
 - αυτονομία και πειθαρχία
 - προκοινωνική συμπεριφορά
2. Πρώτη παιδική ηλικία
 - Γνωστική ανάπτυξη στην πρώτη παιδική ηλικία: χαρακτηριστικά, θεωρίες, έρευνα
 - Συναισθηματική ανάπτυξη
 - συναισθήματα
 - συναισθηματική ρύθμιση και αυτορρύθμιση
 - Ανάπτυξη της προσωπικότητας και κοινωνική ανάπτυξη
 - η ανάπτυξη του εαυτού
 - αναπτυξιακές συγκρούσεις
 - επιθετικότητα
 - προκοινωνική συμπεριφορά και ενσυναίσθηση
 - ηθικότητα
 - παιχνίδι
 - συνομήλικοι και φίλεις
 - οικογένεια
 - προσχολική αγωγή και ανάπτυξη
3. Μέση παιδική ηλικία
 - Γνωστική ανάπτυξη στη μέση παιδική ηλικία: χαρακτηριστικά, θεωρίες, έρευνα, ζητήματα νοημοσύνης και αξιολόγησής της
 - Μάθηση και σκέψη στο σχολείο
 - Συναισθηματική ανάπτυξη, ανάπτυξη της προσωπικότητας, κοινωνική ανάπτυξη
 - συναισθήματα
 - η ανάπτυξη του εαυτού
 - επιθετικότητα
 - ηθικότητα
 - παιχνίδι
 - συνομήλικοι και φίλεις
 - οικογένεια

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	40
	Εκπόνηση εργασίας στα πλαίσια του εργαστηρίου	10
	Αυτοτελής μελέτη	36
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική: 1. Γραπτή τελική εξέταση στην ελληνική γλώσσα που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις σωστού λάθους 2. Εργασία στα πλαίσια του εργαστηρίου -Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ) -Για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα υποβολής εργασίας στα αγγλικά.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Παπαδοπούλου, Κ. & Αναγνωστάκη, Λ. (2021). <i>Μεγαλώνοντας στο νηπιαγωγείο: κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη και προσχολική αγωγή</i>. Αθήνα: Gutenberg. Lightfoot, C., Cole, M. & Cole, S. (2014). <i>Η ανάπτυξη των παιδιών</i>. Αθήνα: Gutenberg. Συναφή επιστημονικά περιοδικά <i>Ψυχολογία</i> <i>Child Development</i> <i>Developmental Psychology</i> <i>European Journal of Developmental Psychology</i> <i>Early Child Development and Care</i> <i>Early Education and Development</i>

206. Παιχνίδι: Ο Ρόλος του στην Ψυχοκοινωνική Ανάπτυξη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	206	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παιχνίδι: Ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Φροντιστήριο		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD206

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα παραθέτει και επεξεργάζεται κριτικά κύριες θεωρητικές προσεγγίσεις για το παιχνίδι, τα χαρακτηριστικά και τις λειτουργίες του, βάσει των οποίων στοιχειοθετείται η σύνδεση του με την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Δίνεται έμφαση στον πολύπλευρο και συχνά αντιφατικό χαρακτήρα του παιχνιδιού και υποστηρίζεται ότι τα αναπτυξιακά οφέλη του συνδέονται με την εξέλιξη του παιχνιδιού από τα ίδια τα παιδιά που συμμετέχουν σε αυτό. Σε αυτό το πλαίσιο, αναδεικνύεται η αναγκαιότητα κατανόησης του παιχνιδιού μέσα από την οπτική των παιδιών, εξετάζεται ο παιδαγωγικός του ρόλος καθώς και ο ρόλος των ενηλίκων στο παιχνίδι των παιδιών. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζει τις κύριες θεωρητικές προσεγγίσεις για το παιχνίδι
- γνωρίζει τα χαρακτηριστικά και τις λειτουργίες του παιχνιδιού
- αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα του παιχνιδιού και τη σημαντικότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης στο παιχνίδι
- κατανοεί τη σύνδεση του παιχνιδιού με τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών
- κατανοεί την αμφίδρομη σχέση θεωρίας, έρευνας και πράξης σχετικά με το παιχνίδι
- να κατανοεί τον κεντρικό ρόλο του παιχνιδιού στην ανάπτυξη, την αγωγή και την εκπαίδευση των παιδιών
- να επεξεργάζεται κριτικά σχετική με το θέμα βιβλιογραφία
- να κατανοεί το ρόλο των εκπαιδευτικών στο παιχνίδι των παιδιών

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Παιχνίδι: χαρακτηριστικά και ορισμοί
- Βασικές διαστάσεις και λειτουργίες του παιχνιδιού
- Θεωρητικές προσεγγίσεις για το παιχνίδι
- Παιχνίδι: κοινωνικές και πολιτισμικές παράμετροι
- Παιχνίδι, μάθηση και ανάπτυξη
- Η οπτική των παιδιών για το παιχνίδι
- Η παιδαγωγική διάσταση του παιχνιδιού
- Ο ρόλος των ενηλίκων στο παιχνίδι των παιδιών: σημασία, παράγοντες, πρακτικές
- Εκπαιδευτικοί και παιχνίδι

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	51
	Αυτοτελής μελέτη	35
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική: 1. Γραπτή τελική εξέταση (100%) στην ελληνική γλώσσα που περιλαμβάνει ερωτήσεις ανάπτυξης 2. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών και φοιτητριών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ) 3. Για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα υποβολής εργασίας στα αγγλικά.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Αυγητίδου, Σ. (επιμ.) (2001) *Το Παιχνίδι: Σύγχρονες Ερευνητικές και Διδακτικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
 Γκουγκουλή, Κ. & Κούρια, Α. (2000) *Παιδί και Παιχνίδι στη Νεοελληνική Κοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
 Flee, M. (2018). *Το παιχνίδι στην προσχολική ηλικία. Από τις προσωπικές εμπειρίες στις σύγχρονες θεωρίες*. (Επιστημονική επιμέλεια: Μ. Μπιρμπίλη). Θεσσαλονίκη: Σοφία.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ερευνώντας τον Κόσμο του Παιδιού
Διάλογοι
Early Childhood Education Journal
Early Child Development and Care
European Early Childhood Education Research Journal
International Journal of Play
American Journal of Play

207. Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχολογία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	207	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	2	5	
Φροντιστήριο	1		

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD593/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αυτό αποτελεί εισαγωγή στην επιστήμη της κοινωνικής ψυχολογίας. Η διδασκαλία του αποσκοπεί στην μετάδοση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που εντάσσονται στην ακαδημαϊκή περίμετρο της επιστήμης αυτής. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι προπτυχιακές φοιτήτριες /-ες θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- σε θέση να αναγνωρίζουν τα βασικά θεματικά πεδία θεωρητικής και ερευνητικής αναφοράς της επιστήμης της κοινωνικής ψυχολογίας
- σε θέση να προσδιορίζουν τις βασικές προσεγγίσεις που συγκροτούν την κοινωνική ψυχολογία στη σύγχρονη μορφή της

Δεξιοτήτων

- σε θέση να διακρίνουν εξηγήσεις και ερμηνείες κοινωνιοψυχολογικών ζητημάτων που προκύπτουν μέσα από διαφορετικές κοινωνιοψυχολογικές προσεγγίσεις
- σε θέση να αντιπαραθέτουν και να συμπεραίνουν κριτικά τα επακόλουθα της εφαρμογής συγκεκριμένων κοινωνιοψυχολογικών προσεγγίσεων σε συγκεκριμένα κοινωνιοψυχολογικά ζητήματα

Ικανοτήτων

- σε θέση να εξετάζουν αναδυόμενα ζητήματα της καθημερινότητας στη σύγχρονη ζωή μέσα από το γενικό πρίσμα διαφορετικών κοινωνιοψυχολογικών προσεγγίσεων

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αυτό αποτελεί μια εισαγωγή στην επιστήμη της κοινωνικής ψυχολογίας. Από τα πρώτα βήματά της στις αρχές του 20ού αιώνα μέχρι και τις μέρες μας, η κοινωνική ψυχολογία εστιάζει στην μελέτη και ανάλυση των κοινωνικών διαστάσεων της ανθρώπινης αντίληψης, νόησης, και συμπεριφοράς/δράσης αλλά και στην κοινωνική αλληλεπίδραση, την επεξήγηση και τη νοηματοδότηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς/δράσης. Στην κατεύθυνση της εισαγωγικής εξοικείωσης των φοιτητριών/τών με την κοινωνική ψυχολογία υιοθετείται εντός του μαθήματος αυτού μια πολυπρισματική προσέγγιση μερικών από τις πλέον κλασικές και ιστορικά σημαντικές θεματικές επικέντρωσης της κοινωνιοψυχολογικής έρευνας. Συναφώς, ο στόχος του μαθήματος δεν είναι μόνο να παρέχει πληροφορίες για τυπικά ερευνητικά ευρήματα της επιστήμης αυτής, αλλά επίσης να ενημερώσει τις/τους φοιτήτριες/τές για τις διαφορετικές προσεγγίσεις που συγκροτούν σήμερα διακριτούς τρόπους κοινωνιοψυχολογικής σκέψης αλλά και διακριτούς ερευνητικούς πόλους εντός της επιστήμης αυτής. Ειδικότερα, θεματικές περιοχές εστίασης του μαθήματος αποτελούν πεδία παραγωγής θεωρίας και έρευνας εντός της κοινωνικής ψυχολογίας όπως: εαυτός και ταυτότητα, κοινωνική επιρροή, στάσεις και φιλοκοινωνική συμπεριφορά. Εντός των διαλέξεων θα παρουσιαστούν κλασικές και νεότερες έρευνες και, επίσης, θα συζητηθούν κριτικά οι προκείμενες και τα πορίσματα των ερευνών αυτών από τη σκοπιά

πολλαπλών προσεγγίσεων όπως, ενδεικτικά, η κοινωνιογνωσία, η θεωρία κοινωνικής ταυτότητας και η λογοψυχολογία.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Παρουσίαση διαφανειών με power-point Χρήση οπτικοακουστικού υλικού συναφούς με το περιεχόμενο του μαθήματος Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Πρακτικές Ασκήσεις	20
	Μελέτη βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μελέτη	26
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	- Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής - Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης - Γλώσσα Αξιολόγησης είναι η ελληνική.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Dickerson, P. (2021). *Κοινωνική Ψυχολογία: Παραδοσιακές και κριτικές προσεγγίσεις*. Κριτική.
Hogg, M.A. & Vaughan, G.M. (2023). *Κοινωνική Ψυχολογία*. Guttenberg.
Wetherell, M. (Επιμ.) (2005). *Ταυτότητες, Ομάδες και Κοινωνικά Ζητήματα*. Μεταίχμιο.
Sapsford, R. κ.α. (Επιμ.) (2006). *Η θεωρία στην Κοινωνική Ψυχολογία*. Μεταίχμιο.
Smith, J.R., Haslam, S.A. (2017). *Social Psychology: Revisiting the classic studies*. Sage.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

British Journal of Social Psychology
European Journal of Social Psychology
Journal of Community and Applied and Social Psychology
Journal of Social and Political Psychology
Ψυχολογία

215. Ψυχολογία της Εκπαίδευσης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	215	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ψυχολογία της Εκπαίδευσης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	2	5	
Φροντιστήριο	1		

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD422/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα εστιάζει στις εφαρμογές των θεωρητικών αρχών, των ερευνητικών δεδομένων και των πρακτικών της επιστήμης της Ψυχολογίας στο πεδίο της Εκπαίδευσης. Εξετάζονται θεωρητικά μοντέλα και πρακτικές/πολιτικές από ποικίλους βασικούς και εφαρμοσμένους κλάδους της Ψυχολογίας, όπως της Αναπτυξιακής, της Γνωστικής, της Κοινωνικής, της Συμβουλευτικής και της Κλινικής Ψυχολογίας, κατά την αξιοποίησή τους στα εκπαιδευτικά πλαίσια. Κατά κύριο λόγο το μάθημα πραγματεύεται τους συναισθηματικούς μηχανισμούς που επηρεάζουν της μάθηση, τη διδασκαλία και τα κίνητρα για τη μάθηση.

Στις επιμέρους ενότητες του μαθήματος θα παρουσιαστούν και θα συζητηθούν: α) η έννοια και το περιεχόμενο της ψυχολογίας της εκπαίδευσης, β) οι ατομικές διαφορές στην ανάπτυξη και την επίτευξη της μάθησης, γ) η δυναμική της ομάδας της τάξης, δ) οι σχέσεις παιδαγωγού-μαθητή σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, ε) το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης και στ) τα προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο και η αντιμετώπισή τους.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

- Να γνωρίζει τις βασικές θεωρίες μάθησης, παλαιότερες και σύγχρονες.
- Να γνωρίζει τις βασικές θεωρίες κινήτρων και τους τρόπους ενίσχυσης των κινήτρων των μαθητών.
- Να αναγνωρίζει τις δυναμικές της ομάδας της τάξης και τους ρόλους που υπάρχουν μέσα σε αυτή.
- Να γνωρίζει τρόπους προαγωγής της σχέσης μεταξύ παιδαγωγών και μαθητών.
- Να γνωρίζει τις βασικές δυσκολίες προσαρμογής των παιδιών στο εκπαιδευτικό πλαίσιο και αποτελεσματικούς τρόπους διαχείρισής τους.
- Να επιλέγει την κατάλληλη προσέγγιση με βάση την εκτίμηση της κατάστασης στο εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- Να δίνει έμφαση στην προσωπική ανάπτυξη και την αυτογνωσία του ως παιδαγωγός.

Γενικές Ικανότητες

- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Θεωρίες μάθησης
- Κίνητρα, θεωρίες κινήτρων, τρόποι ενίσχυσης κινήτρων.
- Δυναμικής της ομάδας της τάξης.
- Προαγωγή της σχέσης παιδαγωγών – παιδιών.
- Δυσκολίες προσαρμογής των παιδιών και η διαχείρισή τους.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
-------------------------	--------------------

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	51
	Αυτοτελής μελέτη	35
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική και περιλαμβάνει γραπτή τελική εξέταση με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις σύντομης απάντησης. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ) Για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα υποβολής εργασίας στα αγγλικά.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Slavin, R. (2006). <i>Εκπαιδευτική Ψυχολογία</i>. Μεταίχμιο. Elliot, S. T., Kratochwill, T. R., Littlefield Cook, J., & Travers, J. F. (2008). <i>Εκπαιδευτική Ψυχολογία</i>. Gutenberg. Ναυρίδη, Α., Αναγνωστάκη, Α., & Pretorius, I. M. (2024). <i>Ψυχαναλυτική σκέψη στην προσχολική εκπαίδευση</i>. Εκδόσεις Παπαζήση. Συναφή επιστημονικά περιοδικά <i>Ψυχολογία</i> <i>Journal of Educational Psychology</i> <i>Contemporary Educational Psychology</i> <i>British Journal of Educational Psychology</i> <i>Journal of School Psychology</i> <i>School Psychology Quarterly</i> <i>School Psychology International</i>

216. Θεωρίες Γνωστικής Ανάπτυξης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	216	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θεωρίες Γνωστικής Ανάπτυξης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	2		
Φροντιστήρια	1		
Σύνολο	3	5	

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD423/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο μάθημα παρουσιάζονται και εξετάζονται οι κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις για τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών και ειδικότερα για τον τρόπο που συλλογίζονται και μαθαίνουν. Το μάθημα κινείται σε δυο κατευθύνσεις. Αρχικά παρουσιάζονται οι κυριότερες θεωρητικές απόψεις όπως η θεωρία του Piaget, η θεωρία του Vygotsky και οι πιο σύγχρονες κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες, η προσέγγιση της επεξεργασίας των πληροφοριών, οι θεωρίες εννοιολογικής ανάπτυξης και οι θεωρίες αναδιοργάνωσης της γνώσης. Εξετάζονται κριτικά οι διάφορες θεωρητικές απόψεις και γίνεται μια προσπάθεια σύνδεσης με την εκπαιδευτική πράξη. Σε ένα δεύτερο επίπεδο εξετάζονται πιο συγκεκριμένες πλευρές της σκέψης των παιδιών: η επίλυση προβλημάτων, η εννοιολογική κατανόηση και η ανάπτυξη βασικών εννοιών (αριθμός, χώρος, χρόνος), η ανάπτυξη της κοινωνικής νόησης, η ανάπτυξη μεταγνωστικών διαδικασιών και της αυτορρύθμισης. Η συζήτηση κινείται τέλος στο πλαίσιο της συμφιλίωσης της κονστρουκτιβιστικής θεωρίας του Piaget και της εμφυτοκρατικής θεωρίας.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι ικανοί/ές σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να γνωρίζουν και να κατανοούν κριτικά τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της γνωστικής ανάπτυξης
- να γνωρίζουν την κριτική σχετικά με κάθε θεωρητική προσέγγιση και τα εμπειρικά δεδομένα που υποστηρίζουν την κάθε θεωρητική άποψη
- να γνωρίζουν και να ερμηνεύουν τις διαφορές ανάμεσα στις κονστρουκτιβιστικές θεωρίες γενικού πεδίου (π.χ. Piaget) και την εμφυτοκρατική θεωρία και να αξιοποιούν τα εμπειρικά δεδομένα από τις νευροεπιστήμες
- να αναγνωρίζουν τη συμβολή του κοινωνικού κόσμου στη σκέψη των παιδιών (κοινωνική αλληλεπίδραση, επίδραση εργαλείων πολιτισμού, μαθητεία)
- να γνωρίζουν πιο εξειδικευμένες πλευρές της σκέψης των παιδιών και την ανάπτυξη αυτών
- να περιγράφουν την ανάπτυξη βασικών εννοιών (αριθμός, χρόνος, χώρος, νους)
- να κατανοούν τις διεργασίες μέσω των οποίων συντελείται η γνωστική ανάπτυξη κατά τη βρεφική και παιδική ηλικία και τους παράγοντες που επηρεάζουν την αναπτυξιακή αλλαγή
- να γνωρίζουν τις πρακτικές συμβολές της έρευνας στη σκέψη των παιδιών και στην εκπαιδευτική πράξη

Δεξιοτήτων

- να εξηγούν τις διαφορές ανάμεσα στις θεωρητικές προσεγγίσεις
- να προσδιορίζουν τη συμβολή των εμπειρικών δεδομένων και των σύγχρονων ερευνητικών ευρημάτων στη μελέτη της γνωστικής ανάπτυξης
- να συμπεραίνουν τις προεκτάσεις των θεωριών για την εκπαίδευση και τις επιρροές σε παιδαγωγικές πρακτικές
- να διακρίνουν τη συμβολή των κοινωνικών και πολιτισμικών παραμέτρων στη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών
- να αξιολογούν τη σύνδεση βασικών εννοιών κάθε θεωρητικής προσέγγισης με την ανάπτυξη των παιδιών και την εκπαίδευση
- να επεξεργάζονται κριτικά σχετικά με το θέμα βιβλιογραφία

Ικανοτήτων

• να μελετούν κριτικά διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις και να αναθεωρούν τη συμβολή τους στην ερμηνεία της γνωστικής ανάπτυξης των παιδιών • να εξετάζουν και να αξιολογούν τις διάφορες μεθοδολογίες και τους πειραματικούς σχεδιασμούς • να αναθεωρούν και να χρησιμοποιούν τη γνώση τους για την επίλυση προβλημάτων στο πλαίσιο της εκπαίδευσης • να βελτιώσουν την αναλυτική τους ικανότητα και την ικανότητα δόμησης επιχειρηματολογίας σε συναφή θέματα • να αναλύουν με κριτικό τρόπο σημαντικές ερευνητικές δημοσιεύσεις στο χώρο της μελέτης της γνωστικής ανάπτυξης
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Ομαδική και αυτόνομη εργασία • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Εισαγωγή στην ψυχολογία της γνωστικής ανάπτυξης • Η θεωρία του Jean Piaget για τη γνωστική ανάπτυξη-Κριτική θεώρηση • Κοινωνικοπολιτισμικές Θεωρίες I: Η θεωρία του Lev Vygotsky για τη γνωστική ανάπτυξη • Κοινωνικοπολιτισμικές Θεωρίες II: Σύγχρονες θεωρίες • Θεωρίες Επεξεργασίας Πληροφοριών • Θεωρίες Αναδιοργάνωσης γνώσεων σε ειδικούς τομείς • Θεωρίες Εννοιολογικής Ανάπτυξης • Εννοιολογική ανάπτυξη βασικών εννοιών I: χρόνος, χώρος, αριθμός • Εννοιολογική ανάπτυξη βασικών εννοιών II: ανάπτυξη κοινωνικής νόησης • Αυτορρύθμιση και Μεταγνώση • Εκπαιδευτικές εφαρμογές Θεωριών Γνωστικής Ανάπτυξης • Αρχιτεκτονική βρεφικού νου: Συμφιλίωνοντας τον κονστρουκτιβισμό με την εμφυτοκρατική θεωρία • Συμπεράσματα για το παρόν-Προκλήσεις για το μέλλον

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο, φροντιστηριακή προετοιμασία παρουσιάσεων, παρουσιάσεις φοιτητών	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και Ανάλυση Βιβλιογραφίας	30
	Συγγραφή και Παρουσίαση Ομαδικών Εργασιών	26
	Φροντιστήριο	13
	Συγγραφή ατομικών εργασιών	17
	Σύνολο Μαθήματος	125 ώρες

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική: 1. Παρουσίαση ομαδικής εργασίας στην τάξη (10%): η παρουσίαση αφορά προτεινόμενα θέματα συναφή με το περιεχόμενο μαθήματος, βάσει συγκεκριμένων κειμένων που θα προταθούν στο πλαίσιο του μαθήματος. Οι παρουσιάσεις ενσωματώνονται στις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του μαθήματος. 2. Συγγραφή σύντομων εργασιών/δοκιμίων (10%): σε κάθε θεματική ενότητα προτείνονται διάφορα ερωτήματα που οι φοιτητές/τριες καλούνται σύντομα να αναπτύξουν βασιζόμενοι/ες στα προτεινόμενα κείμενα και στη σχετική βιβλιογραφία. 3. Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής και Ερωτήσεων Σύντομης Απάντησης (80%): πραγματοποιείται με την ολοκλήρωση των θεματικών ενότητων Τα κριτήρια αξιολόγησης ανακοινώνονται στο e-class κάθε ακαδημαϊκό έτος.
----------------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βασικά Συγγράμματα

- Siegler, R. & Alibali, M. (2022). *Η ανάπτυξη της σκέψης των παιδιών* (επιμ. Ε. Σκοπελίτη, Ν. Κυριακοπούλου, Α. Καρούσου & Σ. Βοσνιάδου), Gutenberg
- Smith, P. K., Cowie, H. & Blades M. (2018). *Κατανοώντας την ανάπτυξη των παιδιών* (επιμ. Ε. Γαλανάκη), Τζιόλα
- Σκοπελίτη, Ε., Δουκλιά, Σ., & Κυριακοπούλου, Ν. (επ., μτφρ.). “Διδάσκοντας τους μαθητές πώς να μαθαίνουν: Θέτοντας τη βάση για μία δια βίου μάθηση» από τη Σειρά Εκπαιδευτικών Πρακτικών [Vosniadou, S., Lawson, M. J., Stepherson, H. & Bodner, E. (2021). “Teaching students how to learn: Setting the stage for lifelong learning” In the Educational Practices Series, vol. 33], International Academy of Education & International Bureau of Education. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000378839_gre

Προτεινόμενη συμπληρωματική βιβλιογραφία

- Astington, J. W., Harris, P. L., & Olson, D. R. (1988). *Developing Theories of Mind*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Βοσνιάδου, Σ. (1992). *Κείμενα Εξελικτικής Ψυχολογίας*, Β' τόμος: Σκέψη, (επιμ. Σ.Βοσνιάδου), Εκδόσεις Gutenberg.
- Βοσνιάδου, Σ., (2001). *Εισαγωγή στην Ψυχολογία*. Τόμος Α: Βιολογικές, Αναπτυξιακές και Συμπεριφοριστικές Προσεγγίσεις. Αθήνα: Σειρά Ψυχολογία, Gutenberg.
- Bransford, J. D., Brown, A. L., & Cocking, R. R., (1999). *How people learn: Brain, Mind, Experience and School*. National Academy Press: Washington, D.C.
- Carey, S. (2009). *The Origin of Concepts*. New York: Oxford University Press.
- Carey, S., & Gelman, R. (1991). *The epigenesis of mind*. LEA, Hillsdale, New Jersey.
- Donaldson, M. (1991). *Η σκέψη των παιδιών* (επιμ. Σ.Βοσνιάδου), Εκδόσεις Gutenberg.
- Eysenk, M.W. & Keane, M.T., (1995). *Cognitive Psychology. A Student's Handbook*. Psychology Press Ltd, UK.
- Karmiloff-Smith, A. (1995). *Beyond modularity: A developmental perspective on cognitive science*. MIT press.
- Lave, J. (1988). *Cognition in practice: Mind, mathematics and culture in everyday life*. Cambridge University Press.
- Luria, A.R. (1995). *Γνωστική ανάπτυξη*, (επιμ. Α. Κωσταρίδου-Ευκλείδη), Ελληνικά Γράμματα.
- Παπαδοπούλου, Κ. (2009). *Η ζώνη εγγύτερης ανάπτυξης στη θεωρία του L.S. Vygotsky*. Αθήνα: Gutenberg.
- Perner, J. (1991). *Understanding the representational mind*. Cambridge, MA: Bradford Books. MIT Press

Rogoff, B. (1990). *Apprenticeship in Thinking. Cognitive Development in social Context*. Oxford University Press.

Vygotsky, L.S. (1997). *Νους στην Κοινωνία*, (επιμ. Σ. Βοσνιάδου), Εκδόσεις Gutenberg.

Wadsworth, B.J. (2001). *Η θεωρία του Piaget για τη γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη: Τα θεμέλια του κονστρουκτιβισμού*, Εκδόσεις Καστανιώτη.

Wood, D. (1998). *How Children Think and Learn*. USA: Blackwell Publishing.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ελληνικά Επιστημονικά Περιοδικά

- *ΝΟΗΣΙΣ – NOESIS*,
http://www.helleniccognitivesciencesociety.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=56
- *Ψυχολογία: Το περιοδικό της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας*,
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/psychology/index>
- *Ψυχολογικά Θέματα*, <https://seps.gr/ekdoseis-other/2010-11-22-12-32-03-2/>

Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά

- *Advances in Methods and Practices in Psychological Science*,
<https://journals.sagepub.com/home/ampa>,
<https://www.psychologicalscience.org/publications/ampaps>
- *Cognitive Psychology*, <https://www.journals.elsevier.com/cognitive-psychology>
- *Cognitive Development*, <https://www.sciencedirect.com/journal/cognitive-development>
- *Cognitive Science*, <https://www.wiley.com/en-us/Cognitive+Science+A+Multidisciplinary+Journal-p-9780J>
- *Current Directions in Psychological Science*, <https://journals.sagepub.com/home/cdp>,
https://www.psychologicalscience.org/publications/current_directions
- *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*,
<https://www.sciencedirect.com/journal/journal-of-applied-research-in-memory-and-cognition>, <https://www.sarmac.org/journal>
- *Journal of Cognition*, <https://www.journalofcognition.org>
- *Journal of Cognitive Psychology*, <https://www.tandfonline.com/loi/pecp21>
- *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*,
<https://www.apa.org/pubs/journals/xlm>
- *Perspectives on Psychological Science*, <https://journals.sagepub.com/home/pps>,
<https://www.psychologicalscience.org/publications/perspectives>
- *Psychological Science*, <https://journals.sagepub.com/home/pss>,
https://www.psychologicalscience.org/publications/psychological_science
- *Psychological Science in the Public Interest*, <https://journals.sagepub.com/home/psi>,
<https://www.psychologicalscience.org/publications/pspi>

220. Αναπτυξιακή ψυχοπαθολογία και πρώιμες σχέσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	220	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αναπτυξιακή ψυχολογία και πρώιμες σχέσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	2	5	
Φροντιστήριο	1		

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD422/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αυτό έχει διττό στόχο, καθώς αφενός στοχεύει στην εμβάθυνση των γνώσεων των φοιτητών/τριών στο πεδίο των διαπροσωπικών σχέσεων των μικρών παιδιών (βρεφών και νηπίων), αφετέρου, δε, εξετάζει τη σύνδεση της πιθανής αποτυχίας ή διαστρέβλωσης των σχέσεων αυτών με την εμφάνιση ψυχοπαθολογίας. Η προσέγγιση και εξέταση των διαπροσωπικών σχέσεων θα γίνει με βάση την ψυχοδυναμική θεωρία, καθώς θεωρείται ότι αυτή προσφέρει ένα πλήρες μοντέλο κατανόησης και επεξεργασίας των διαπροσωπικών σχέσεων, που θα μπορεί να φανεί χρήσιμο στην κατανόηση των διαπροσωπικών σχέσεων έτσι όπως εμφανίζονται (όπως έχουν διαμορφωθεί στο οικογενειακό πλαίσιο) και εξελίσσονται μέσα στην πλαίσιο μία τάξης νηπιαγωγείου, μεταξύ των παιδιών, αλλά και μεταξύ των δασκάλων και των παιδιών, των δασκάλων και των γονέων και των δασκάλων μεταξύ τους. Πιο αναλυτικά, το μάθημα στοχεύει στα ακόλουθα:

- Κατανόηση της κεντρικής σημασίας της διαπροσωπικής επικοινωνίας και των διαπροσωπικών σχέσεων για την ανάπτυξη του παιδιού, με έμφαση στην ψυχοδυναμική κατανόηση των σχέσεων
- Εξοικείωση των φοιτητών/τριών με το γνωστικό αντικείμενο της αναπτυξιακής ψυχοπαθολογίας: βασικές αρχές, θεωρητικά μοντέλα, τρόποι ταξινόμησης, διαγνωστικά εγχειρίδια
- Εξοικείωση με μεθοδολογίες παρατήρησης, έρευνας και παρέμβασης στις διαπροσωπικές σχέσεις στις μικρές ηλικίες
- Κατανόηση της σχέσης της δυσλειτουργίας στη διαπροσωπική επικοινωνία με την ψυχοπαθολογία. Τονίζεται παράλληλα η σημασία των πρώιμης παρέμβασης με εστίαση στις διαπροσωπικές σχέσεις.

Προς την επίτευξη των στόχων του μαθήματος, θα γίνουν διαλέξεις όχι μόνο από τη διδάσκουσα αλλά και από προσκεκλημένους ειδικούς που εστιάζουν τη θεωρητική, θεραπευτική και ερευνητική τους εργασία σε συγκεκριμένο τομέα της ανάπτυξης των διαπροσωπικών σχέσεων στις μικρές ηλικίες.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζει την κεντρική σημασία της ανάπτυξης των διαπροσωπικών σχέσεων στην γενικότερη ανάπτυξη των παιδιών
- να γνωρίζει το εννοιολογικό περιεχόμενο των ψυχοδυναμικών θεωριών της ανάπτυξης των διαπροσωπικών σχέσεων,
- να γνωρίζει τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις στην μελέτη των διαπροσωπικών σχέσεων στις μικρές ηλικίες,
- να γνωρίζει τους παράγοντες που συνδέουν την ελλειμματική ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων με την ανάπτυξη ψυχοπαθολογίας σε μικρές ηλικίες
- να παρατηρεί και να διακρίνει τις διαφορές και τις ιδιαιτερότητες στην ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων,
- να αντιλαμβάνεται τη δική του/της συναισθηματική εμπλοκή και αντίδραση στις διαπροσωπικές σχέσεις όπως διαμορφώνονται μέσα στην τάξη ή στο πλαίσιο παρατήρησης
- να κατανοεί την αμφίδρομη σχέση θεωρίας, έρευνας και πράξης,

Γενικές Ικανότητες

- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Διαπροσωπικές σχέσεις: σημασία τους για τη συνολική ανάπτυξη, θεωρίες (με έμφαση στις ψυχοδυναμικές θεωρίες) και έρευνα
- Διαπροσωπικές σχέσεις: Αναπτυξιακά ευρήματα (διυποκειμενικότητα, θεωρία δεσμού) και πιθανή σύνδεση με παθολογία
- Αναπτυξιακή ψυχοπαθολογία: Ορισμός και βασικά θέματα (το «φυσιολογικό» και το «παθολογικό», προστατευτικοί παράγοντες, παράγοντες επικινδυνότητας και πρόληψη, συστήματα ταξινόμησης, διάγνωση και θεραπεία)
- Μεθοδολογία έρευνας στις διαπροσωπικές σχέσεις μικρών παιδιών
- Παρατήρηση των αλληλεπιδράσεων βρεφών και μικρών παιδιών στο σπίτι και στο νηπιαγωγείο
- Μελέτη συγκεκριμένων θεμάτων που προκύπτουν από τη σύγχρονη έρευνα στον τομέα των διαπροσωπικών σχέσεων μικρών παιδιών: πχ. attachment parenting, με συνδρομή προσκεκλημένων ερευνητών
- Ελλείμματα στις διαπροσωπικές σχέσεις
- Πρώιμη παρέμβαση

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, παρακολούθηση σχετικών με το μάθημα video μέσα στην τάξη, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	50
	Αυτοτελής μελέτη	36
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική και θα περιλαμβάνει: • Γραπτή εργασία (30%) στην ελληνική γλώσσα. Η εργασία αφορά παρατήρηση διαπροσωπικής συναλλαγής βρέφους ή νηπίου ή παιδιού προσχολικής ηλικίας με ενήλικα. Οι παρατηρήσεις σχολιάζονται συνδέοντας θεωρία και προσωπικά συναισθήματα που διακινήθηκαν μέσω της παρατήρησης. • Τελική προφορική εξέταση (70%) Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ) Για φοιτητές Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα υποβολής εργασίας στα αγγλικά.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ναυρίδη, Α., Αναγνωστάκη, Λ., & Pretorius, I. M. (2024). *Ψυχαναλυτική σκέψη στην προσχολική εκπαίδευση*. Εκδόσεις Παπαζήση.

Λάγιου-Λιγνού, Ε., Αναγνωστάκη, Λ., & Ναυρίδη, Α. *Ψυχαναλυτικές παρεμβάσεις με μικρά παιδιά: Στην οικογένεια και στην τάξη*. Αρμός.
 Λάγιου-Λιγνού, Ε., Αναγνωστάκη, Λ., Μαραγκίδη, Μ., Μπαρτζώκη, Α., Τσελίκια, Μ., & Χασιλίδη, Σ. (Επιμ.). *Παρατηρώντας το Βρέφος-Η Μέθοδος της Ψυχαναλυτικής Παρατήρησης Βρέφους*. Εκδόσεις Καστανιώτη.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά
Early Child Development and Care
Early Education and Development
Journal of Child Psychotherapy

223. Διαταραχές των Παιδιών της Προσχολικής και Πρώτης Σχολικής Ηλικίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	223	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Φροντιστήριο		1	0
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Πρακτική Άσκηση 906. Παρατήρηση στο νηπιαγωγείο-Ανάλυση και κατανόηση του πλαισίου της τάξης		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD419/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο μάθημα αυτό γίνεται η εισαγωγή των φοιτητών/τριών στο γνωστικό αντικείμενο της αναπτυξιακής ψυχοπαθολογίας. Στόχος του μαθήματος είναι ο/η φοιτητής/τρια να αποκτήσει μια συνολική εικόνα του συγκεκριμένου γνωστικού αντικείμενου, των θεωρητικών προσεγγίσεων, της μεθοδολογίας, των ταξινομήσεων των αναπτυξιακών διαταραχών και των αντίστοιχων παρεμβάσεων. Εστιάζει, δε, στη αναγκαιότητα και χρησιμότητα του εντοπισμού και της αναγνώρισης διαφόρων αναπτυξιακών δυσκολιών από την πλευρά των εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου, που πολύ συχνά αποτελεί την πρώτη συστηματική επαφή του παιδιού με ένα πλαίσιο εκτός της οικογένειας. Προς το σκοπό αυτό, αρχικά, ορίζεται το γνωστικό αντικείμενο και παρουσιάζεται η ανάγκη κατανόησης της δυσπροσαρμοστικής συμπεριφοράς από αναπτυξιακή άποψη (σε αντιστοιχία με τις απαιτήσεις και τα προσδοκώμενα επιτεύγματα κάθε αναπτυξιακής φάσης). Στη συνέχεια, με κριτικό τρόπο αναλύονται ζητήματα σχετικά με τον ορισμό των εννοιών του «φυσιολογικού» και του «παθολογικού» και αναφέρονται οι θεωρητικές σχολές κατανόησης της ανάπτυξης. Παρουσιάζονται, παράλληλα, οι προστατευτικοί παράγοντες και οι παράγοντες επικινδυνότητας

για την ανάπτυξη ψυχοπαθολογίας σε μικρές ηλικίες, με εστίαση στην κοινωνική διάσταση της ανάπτυξης. Κατόπιν, συζητώνται θέματα που αφορούν την ταξινόμηση των ψυχικών διαταραχών, τη διάγνωση τους και τους πιθανούς τρόπους παρέμβασης. Τέλος, με στόχο την ευαισθητοποίηση των φοιτητών/τριών στην αναγνώριση συναισθηματικών, συμπεριφορικών και μαθησιακών δυσκολιών, παρουσιάζεται η συμπτωματολογία, η πιθανή αιτιολογία και οι τρόποι παρέμβασης στις πιο συχνά εμφανιζόμενες διαταραχές σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζει το εννοιολογικό περιεχόμενο και τα κεντρικά ζητήματα της αναπτυξιακής ψυχοπαθολογίας ως επιστημονικού κλάδου,
- να γνωρίζει τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις στις αναπτυξιακές διαταραχές και στους τρόπους θεραπευτικής παρέμβασης,
- να γνωρίζει τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις στα ζητήματα αναπτυξιακών διαταραχών και τους τρόπους ταξινόμησης,
- να γνωρίζει τους προστατευτικούς παράγοντες και τους παράγοντες επικινδυνότητας για την ανάπτυξη ψυχοπαθολογίας σε μικρές ηλικίες,
- να γνωρίζει τα βασικά συμπτώματα των πιο συχνά εμφανιζόμενων διαταραχών στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία,
- να επεξεργάζεται κριτικά σχετική με το θέμα βιβλιογραφία, να αντιλαμβάνεται τη σχέση της αναπτυξιακής ψυχοπαθολογίας με την αγωγή και την εκπαίδευση των παιδιών,
- να μελετά κριτικά διαφορετικές προσεγγίσεις σε θέματα αναπτυξιακής ψυχοπαθολογίας.

Γενικές Ικανότητες

- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Αυτόνομη εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Αναπτυξιακή ψυχοπαθολογία: Ορισμός και βασικά θέματα
- Το «φυσιολογικό» και το «παθολογικό»
- Θεωρητικές σχολές κατανόησης της ανάπτυξης (ψυχοδυναμικές, συμπεριφορικές, γνωστικές, οικολογικές)
- Προστατευτικοί παράγοντες, παράγοντες επικινδυνότητας και πρόληψη
- Συστήματα ταξινόμησης των ψυχικών διαταραχών
- Διάγνωση και θεραπεία
- Συναισθηματικές, συμπεριφορικές και μαθησιακές δυσκολίες σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας (συμπτωματολογία, αιτιολογία, τρόποι παρέμβασης)
 - ✓ Διαταραχές εσωτερίκευσης (αγχώδεις διαταραχές, καταθλιπτικές και ιδεοψυχαναγκαστικές συμπεριφορές)
 - ✓ Διαταραχές εξωτερίκευσης (διαταραχές διασπαστικής και εναντιωματικής συμπεριφοράς)
 - ✓ Διαταραχή ελειμματικής προσοχής- υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ)
 - ✓ Γενικές μαθησιακές διαταραχές (νοητική αναπηρία)
 - ✓ Ειδικές μαθησιακές διαταραχές
 - ✓ Διαταραχές αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ)

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	50
	Αυτοτελής μελέτη	36
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική και περιλαμβάνει γραπτή τελική εξέταση με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις σύντομης απάντησης. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ) Για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα υποβολής εργασίας στα αγγλικά.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Wilmshurst, L. (2021). *Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία*. Gutenberg.
 Σίμος, Γ. & Ζηκοπούλου Ο. (Επιμ.) (2020). *Εισαγωγή στην Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία*. Gutenberg.
 World Health Organization (2018). *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems* (11th Revision). <https://icd.who.int/browse11/l-m/en>

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ψυχολογία
Child Development
Developmental Psychopathology

225. Κοινωνική και Συναισθηματική Ανάπτυξη στην Πρώτη Παιδική Ηλικία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	225	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνική και Συναισθηματική Ανάπτυξη στην Πρώτη Παιδική Ηλικία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμινάρια		2	5
Φροντιστήριο		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ανάπτυξη του παιδιού Ι & ΙΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD329/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η πρώτη παιδική ηλικία είναι η περίοδος κατά την οποία τα παιδιά θεμελιώνουν την αυτοαντίληψή τους και αναπτύσσουν σημαντικές συναισθηματικές και κοινωνικές ικανότητες. Τα παιδιά σταδιακά αναγνωρίζουν και κατανοούν τα συναισθήματά τους αλλά και τα συναισθήματα των άλλων. Επίσης, μαθαίνουν να εκφράζουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματα, τις επιθυμίες και τις ανάγκες τους με τρόπους αφενός επιβλητικούς για τον ίδιο τους τον εαυτό και αφετέρου κοινωνικά αποδεκτούς. Κατά την ίδια αναπτυξιακή περίοδο, εγκαθιδρύουν και διατηρούν σχέσεις με σημαντικούς άλλους εκτός οικογενείας. Η κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη στη βρεφική και πρώτη παιδική ηλικία είναι πολύ σημαντική για την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού, τη μάθηση και τα επιτεύγματά του σε όλους τους τομείς. Το μάθημα διεξάγεται μέσω διαλέξεων, συζητήσεων και βιωματικών ασκήσεων σε μικρές ομάδες. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- να γνωρίζει τις κοινωνικο-συναισθηματικές ικανότητες που αναπτύσσονται στα πρώτα χρόνια της ζωής, πώς εξελίσσονται και πώς εκφράζονται στην καθημερινή συμπεριφορά των παιδιών
- να γνωρίζει τη θεωρία και την έρευνα σχετικά με τη σύνδεση της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης με την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και τη μάθηση
- να γνωρίζει τους παράγοντες που συνδέονται με την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών και τις μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις
- να γνωρίζει τη σημασία της οικογένειας, του σχολείου και της κοινότητας στην κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών
- να κατανοεί την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη ως κοινωνική και πολιτισμική και όχι στενά ατομική διεργασία
- να κατανοεί την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη στο πλαίσιο πολυεπίπεδων αλληλεπιδράσεων μεταξύ διαφορετικών παραγόντων που σχετίζονται με το παιδί, την οικογένεια, το σχολείο, την κοινότητα
- να αναγνωρίζει τρόπους έκφρασης κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων στην καθημερινή συμπεριφορά των παιδιών
- να αναγνωρίζει παράγοντες που προάγουν ή παρεμποδίζουν την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών
- να συσχετίζει τη θεωρητική γνώση με την εκπαιδευτική πρακτική ως προς την ανάπτυξη των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων
- να κατανοεί τη σημασία των σχέσεων που αναπτύσσονται στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου ως σημαντικό πλαίσιο για την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών
- να επεξεργάζεται διαφορετικούς τρόπους υποστήριξης των παιδιών ως προς την ανάπτυξη κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων
- να συνεργάζεται με τους/τις συμφοιτητές/τριες για την ανάπτυξη παιδαγωγικών σχεδιασμών με στόχο την υποστήριξη των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων των παιδιών
- να αναστοχάζεται και να αξιολογεί την καταλληλότητα και επιτυχία παιδαγωγικών σχεδιασμών για την προαγωγή της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης
- να καλλιεργήσει την αναλυτική του/της ικανότητα και την ικανότητα δόμησης της επιχειρηματολογίας όταν αναλύει σχετικά θέματα

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εννοιολογικός προσδιορισμός και θεωρητικές προσεγγίσεις της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης
- Οι τρεις κύριες διαστάσεις: Ανάπτυξη της έννοιας του εαυτού-αυτοαντίληψη, Κοινωνική ανάπτυξη-κοινωνικές δεξιότητες, Συναισθηματική ανάπτυξη-κατανόηση, αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων
- Η σημαντική διασύνδεση των τριών διαστάσεων
- Η σημασία της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης για την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και για τη μάθηση
- Εκφάνσεις της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης στην καθημερινή συμπεριφορά των παιδιών
- Παράγοντες που συνδέονται και συμβάλλουν στην κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη
- Η κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη στο πλαίσιο των σχέσεων που βιώνουν τα παιδιά με σημαντικούς ενήλικες και συνομηλίκους στο πλαίσιο της οικογένειας και εκτός αυτής (παιδικοί σταθμοί, νηπιαγωγείο)
- Ο ρόλος του νηπιαγωγείου και των εκπαιδευτικών στην υποστήριξη της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα	39
	Συμμετοχή σε ομαδικές ασκήσεις παιδαγωγικών σχεδιασμών	14
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Συγγραφή ομαδικής εργασίας	22
	Αυτοτελής μελέτη	20
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική. Περιλαμβάνει: • Γραπτή τελική ομαδική εργασία (60%) • Προφορική εξέταση (40%) Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών και φοιτητριών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Χατζηχρήστου, Χ. (2011) (Επιμ.). *Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο. Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας & της μάθησης στη σχολική κοινότητα. (Τευχ.1-6)*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Παπαδοπούλου, Κ. & Αναγνωστάκη, Λ. (2021). *Μεγαλώνοντας στο νηπιαγωγείο. Κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη και προσχολική αγωγή*. Gutenberg.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ψυχολογία

Ερευνώντας τον Κόσμο του Παιδιού

Διάλογοι

Child Development

Developmental Psychology

Early Child Development and Care

European Journal of Developmental Psychology

226. Μάθηση και Γνωστική Ανάπτυξη υπό το Πρίσμα της Εννοιολογικής Αλλαγής

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	226	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μάθηση και Γνωστική Ανάπτυξη υπό το πρίσμα της Εννοιολογικής Αλλαγής		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	
Φροντιστήρια		1	
Σύνολο		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD404/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το πρόβλημα της εννοιολογικής αλλαγής αποτελεί ένα θεμελιώδες ερώτημα στον χώρο της γνωστικής ψυχολογίας με σημαντικές επιπτώσεις στη μάθηση και στην εκπαίδευση. Προκειμένου τα παιδιά να κατανοήσουν πιο εκλεπτυσμένες, επιστημονικές έννοιες σε διάφορα πεδία, πρέπει να συντελεστεί μια "βαθιά" εννοιολογική αλλαγή. Πρέπει να είναι ικανά να αναδιοργανώσουν την προϋπάρχουσα γνώση τους, η οποία βασίζεται στην καθημερινή τους εμπειρία και στο υπάρχον κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο, μια αναδιοργάνωση γνωστή ως εννοιολογική αλλαγή. Στο μάθημα θα διερευνηθούν οι γνωστικοί μηχανισμοί που εμπλέκονται σε αυτήν τη διαδικασία αναδιοργάνωσης της γνώσης και θα παρουσιαστούν οι διάφορες θεωρητικές θέσεις για την ερμηνεία της εννοιολογικής αλλαγής. Θα μελετηθούν παραδείγματα εννοιολογικής αλλαγής στα πεδία των Φυσικών Επιστημών, των Μαθηματικών, της Ιστορίας, της κοινωνικής νόησης, των θρησκευτικών πεποιθήσεων καθώς και των πεποιθήσεων των υποψήφιων εκπαιδευτικών για τη μάθηση και τη διδασκαλία. Τέλος, θα συζητηθούν η ανάπτυξη κατάλληλων περιβαλλόντων μάθησης καθώς και τα είδη των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων που

διευκολύνουν τη διαδικασία εννοιολογικής αλλαγής και την ανάπτυξη της επιστημονικής σκέψης των παιδιών.

Μετά την ολοκλήρωση των θεματικών ενοτήτων οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να είναι ικανοί/ές σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να περιγράφουν την ανάπτυξη επιστημονικών εννοιών ανάμεσα στα παιδιά
- Να αποκτήσουν λεπτομερή γνώση των κυριότερων θεωρητικών απόψεων και των εμπειρικών ευρημάτων για την κατανόηση επιστημονικών εννοιών από τα παιδιά και τη διαδικασία της εννοιολογικής αλλαγής
- Να περιγράφουν τι είναι οι αφελείς θεωρίες των παιδιών, τι είναι εννοιολογική αλλαγή και πώς διαφέρει από άλλες μορφές μάθησης
- Να περιγράφουν και να εξηγούν γιατί κάποιες παρανοήσεις είναι τόσο έντονες και αντιστέκονται στην αλλαγή
- Να γνωρίζουν γιατί κάποιες επιστημονικές έννοιες είναι δύσκολο να κατανοηθούν από τα παιδιά
- Να γνωρίσουν την κριτική που υπάρχει σε θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα σε κάθε θεωρητική προσέγγιση
- Να αναγνωρίζουν την επίδραση (θετική/αρνητική) των επιστημονικών πεποιθήσεων του εκπαιδευτικού και του μαθητή στην πορεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- Να περιγράφουν εκπαιδευτικές τεχνικές που έχουν αναπτυχθεί για να προωθήσουν την εννοιολογική αλλαγή και να συζητούν για τα πλεονεκτήματά τους και τα αποτελέσματα εφαρμογής τους

Δεξιοτήτων

- Να επεξεργάζονται κριτικά, να αναλύουν και να συνθέτουν τη βιβλιογραφία σχετικά με έννοιες που δυσκολεύουν τα μικρά παιδιά στις φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά, τα θρησκευτικά
- Να επιχειρηματολογούν για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές σε συγκεκριμένες επιστημονικές έννοιες με βάση τα εμπειρικά ευρήματα
- Να αξιολογούν τη σύνδεση κάθε θεωρητικής προσέγγισης με την εκπαιδευτική διαδικασία και να διακρίνουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε προσέγγισης με βάση τα εμπειρικά δεδομένα
- Να αξιολογούν περιβάλλοντα μάθησης σύμφωνα με τις αρχές της εννοιολογικής αλλαγής
- Να συνθέτουν περιβάλλοντα μάθησης σύμφωνα με τις αρχές της εννοιολογικής αλλαγής

Ικανοτήτων

- Να αξιολογούν τις διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για να υποστηρίξουν κάθε θεωρητική προσέγγιση και να επιχειρηματολογούν υπέρ των πλεονεκτημάτων/μειονεκτημάτων
- Να προσεγγίζουν κριτικά σημαντικές ερευνητικές δημοσιεύσεις στο πεδίο μελέτης της εννοιολογικής αλλαγής
- Να αξιολογούν τις προεκτάσεις κάθε θεωρητικής προσέγγισης στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Να αναπτύξουν την ικανότητα επιχειρηματολογίας και να αναπτύσσουν τις επιλογές τους στην εκπαιδευτική διαδικασία στηριζόμενοι στη σύγχρονη έρευνα στο χώρο της εννοιολογικής αλλαγής

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Ομαδική και αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή: Βασικές έννοιες
- Θεωρίες Ειδικού πεδίου για την ανάπτυξη εννοιών
- Το πρόβλημα της Εννοιολογικής Αλλαγής
- Εννοιολογική Αλλαγή I: Πρώτες έρευνες-Το παράδειγμα της Αστρονομίας

• Θεωρητικά και Μεθοδολογικά Ζητήματα • Εννοιολογική Αλλαγή II: Μεταγενέστερες έρευνες- Βιολογία, Μαθηματικά, Θρησκευτικά, Κοινωνική Νόηση, Ιστορία, Πεποιθήσεις Υποψήφιων Εκπαιδευτικών για μάθηση και διδασκαλία • Βασικές αρχές σχεδιασμού αναλυτικών προγραμμάτων υπό το παράδειγμα της Εννοιολογικής Αλλαγής • Εκπαιδευτικές εφαρμογές I: Αναλογική Σκέψη-Χρήση αναλογιών • Εκπαιδευτικές εφαρμογές II: Ανατρεπτικά Κείμενα - Κατηγοριοποίηση • Εννοιολογική Αλλαγή και Επιστημική Νόηση • Εννοιολογική Αλλαγή και Κίνητρο, Συναισθήματα, Αυτορρύθμιση • Εργαστηριακού τύπου επεξεργασία διδακτικών παρεμβάσεων I • Εργαστηριακού τύπου επεξεργασία διδακτικών παρεμβάσεων II
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, φροντιστηριακή προετοιμασία παρουσιάσεων, παρουσιάσεις φοιτητών	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και Ανάλυση Βιβλιογραφίας	30
	Φροντιστήριο	16
	Συγγραφή Ατομικών Εργασιών	20
	Συγγραφή και Παρουσίαση ομαδικής εργασίας	20
	Σύνολο Μαθήματος	125 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική: 1. Παρουσίαση και συγγραφή ομαδικής εργασίας (30%): το περιεχόμενο της παρουσίασης αφορά στην ανάπτυξη και το σχεδιασμό μιας εκπαιδευτικής προσέγγισης που να διευκολύνει την εννοιολογική αλλαγή σε κάποιο από τα πεδία (π.χ. φυσικές επιστήμες, μαθηματικά, θρησκευτικά, βιολογία) που παρουσιάστηκαν στη διάρκεια του εξαμήνου 2. Παρουσίαση και συγγραφή ατομικών εργασιών (10%): σε διάφορες θεματικές ενότητες προτείνονται διάφορα ερωτήματα που οι φοιτητές/τριες καλούνται σύντομα να αναπτύξουν με βάση τα προτεινόμενα κείμενα και τη σχετική βιβλιογραφία. 3. Ερωτήσεις ανάπτυξης δοκιμίων (60%): μετά το τέλος των θεματικών ενότητων ζητείται από τους/τις φοιτητές/τριες να αναπτύξουν την επιχειρηματολογία τους με βάση τις εμπειρικές έρευνες που έχουν μελετήσει κατά τη διάρκεια του εξαμήνου Τα κριτήρια αξιολόγησης ανακοινώνονται στο e-class κάθε ακαδημαϊκό έτος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βασικά Συγγράμματα

- Βοσνιάδου, Σ. (1998). *Γνωσιακή Ψυχολογία*, Gutenberg.
Κυριακοπούλου, Ν. & Σκοπελίτη, Ε. (2019). *Νόηση και Μάθηση υπό το πρίσμα της Εννοιολογικής Αλλαγής*, Gutenberg.

Προτεινόμενα συμπληρωματικά βιβλία

- Arabatzis, T. & Kindi, V. (2009). The Problem of Conceptual Change in the Philosophy and History of Science. Στο S. Vosniadou (Ed.) *International Handbook of Research on Conceptual Change*. Routledge.
Βοσνιάδου, Σ. (2001). *Εισαγωγή στην Ψυχολογία* (τόμος Α).
Carey, S., (1991). Knowledge acquisition: enrichment or conceptual change? Στο S. Carey & R. Gelman (eds.), *The Epigenesis of Mind: Essays in Biology and Cognition*. (257-291), Hillsdale, NJ: Erlbaum.
Chi, M. T. H. (2008). Three types of conceptual change: belief revision, mental model transformation, and categorical shift. In S. Vosniadou (Ed.), *Handbook of research on conceptual change* (pp. 61-82). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
Eysenck, M. W. (2010). *Βασικές αρχές γνωστικής ψυχολογίας* (επιμ. Βασιλάκη, Ε.) εκδ. Gutenberg.
Lave, J. (1988). *Cognition in practice: Mind, mathematics and culture in everyday life*. Cambridge University Press.
Mason, L., & Gava, M. (2007). Effects of epistemological beliefs and learning text structure on conceptual change. In S. Vosniadou, A. Baltas, & X. Vamvakoussi (Eds.), *Reframing the conceptual change approach in learning and instruction* (pp. 165-196). Oxford, UK: Elsevier.
Σαμαρτζή, Σ. & Δημητρίου, Α. (2008). *ΝΟΗΣΙΣ 4: Γνωστική Ανάπτυξη*, Εκδόσεις Τυπωθήτω.
Schnotz, W., Vosniadou, S. & Carretero, M. (1999) *New Perspectives on Conceptual Change*, Elsevier Science.
Stafylidou, S., & Vosniadou, S. (2004). The Development of Students' Understanding of the Numerical Value of Fractions. In L. Verschaffel and S. Vosniadou (Guest Editors), *Conceptual Change in Mathematics Learning and Teaching*, Special Issue of *Learning and Instruction*. 14, 5, 503-518.
Vamvakoussi, X., & Vosniadou, S. (2004). Understanding the Structure of Rational Numbers: A Conceptual Change Approach. In L. Verschaffel and S. Vosniadou (Guest Editors) *Conceptual Change in Mathematics Learning and Teaching*, Special Issue of *Learning and Instruction*. 14, 5, 453-467.

Προτεινόμενα συμπληρωματικά άρθρα

- Βοσνιάδου, Σ., Βαμβακούση, Ε., & Σκοπελίτη, Ε. (2008). Το πρόβλημα της εννοιολογικής αλλαγής στην ψυχολογία. *Νόησις*, 3(1), 137-180
Βοσνιάδου, Σ., Αρχοντίδου, Α., Καλογιαννίδου, Α., & Ιωαννίδης, Χρ., (1996). Πώς αντιλαμβάνονται οι Έλληνες μαθητές το σχήμα της Γης: μια έρευνα για την εννοιολογική αλλαγή στην παιδική ηλικία. *Ψυχολογικά Θέματα*, 7(1), 30-51
Γκικοπούλου, Ο., & Βοσνιάδου, Σ. (2012). Επανακατηγοριοποίηση υλικών σωμάτων και φυσικές μεταβολές της ύλης. *Ψυχολογία* 19(1). Εκδόσεις Πεδίο.
Christou, K. P., & Vosniadou, S. (2012). What kinds of numbers do students assign to literal symbols? Aspects of the transition from arithmetic to algebra. *Mathematical Thinking and Learning*, 14(1), 1-27.
Diakidoy, I.N. & Kendeou, P., (2001). Facilitating conceptual change in astronomy: a comparison of the effectiveness of two instructional approaches. *Learning and Instruction*, 11, 1-20.
Diakidoy, I.-A.N., Kendeou P., Ioannides C., (2003). Reading about energy: The effects of text structure in science learning and conceptual change. *Contemporary Educational Psychology*, 28(3), 335-356.
Gick, M. L., & Holyoak, K. J. (1980). Analogical problem solving. *Cognitive psychology*, 12(3), 306-355.
Hatano, G., & Miyake, N. (1991). What does a cultural approach offer to research on learning?. *Learning and Instruction*, 1(3), 273-281.
Hofer, B. K. (2006). Beliefs about knowledge and knowing: Integrating domain specificity and domain generality. *Educational Psychology Review*, 18, 67-76.

- Ioannides, C., & Vosniadou, S. (2002). The Changing Meanings of force. *Cognitive Science Quarterly*, 2(1), 5-62.
- Κουκά, Α., Βοσνιάδου, Σ. & Τσαπαρλής, Γ. (2012). Δυσκολίες των Μαθητών στην Κατανόηση της Έννοιας του Νερού ως Ουσίας. *Νόησις*, 7, Εκδόσεις Gutenberg.
- Κυριακοπούλου Νατάσσα & Βοσνιάδου Στέλλα (2004). Οντολογικά και Επιστημολογικά Προβλήματα της Διάκρισης ανάμεσα σε Φαινομενολογικές και Επιστημονικές Εξηγήσεις του Φυσικού Κόσμου: Μια Αναπτυξιακή μελέτη στο χώρο της Παρατηρησιακής Αστρονομίας, *Ψυχολογία*, τχ.3, τόμος 11.
- Κυριακοπούλου Νατάσσα & Βοσνιάδου Στέλλα (2008). Η ανάπτυξη της μεταγνωσιακής επίγνωσης κατά την αλλαγή θεωρίας. *Νόησις*, τχ.4, σελ.123-142.
- Κυριακοπούλου Νατάσσα & Βοσνιάδου Στέλλα (2011). Διερευνώντας τις σχέσεις ανάμεσα στη Θεωρία του Νου και στις Επιστημικές Πεποιθήσεις των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου. *Ψυχολογία*, τχ. 18(2), 137-158
- Kyriakopoulou, N., & Vosniadou, S. (2013). Using Theory of Mind to Promote Conceptual Change in Science. *Science & Education*, 1-16.
- Kyrkos, C., & Vosniadou, S. (1997). Mental models of plant nutrition: A study of conceptual change in childhood. *Poster presented at the Seventh European Conference for Research on Learning and Instruction, Athens, Greece*
- Lee, H. S., & Holyoak, K. J. (2008). The role of causal models in analogical inference. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 34(5), 1111
- Mason, L. (2001). Introducing talk and writing for conceptual change: A classroom study. *Learning and Instruction*, 11(4), 305-329.
- Mason, L., Gava, M., & Boldrin, A. (2008). On Warm Conceptual Change: The Interplay of Text, Epistemological Beliefs, and Topic Interest. *Journal of Educational Psychology*. Vol 100(2) 291-309
- Nobes, G., Martin, A. E., & Panagiotaki, G. (2005). The development of scientific knowledge of the Earth. *British Journal of Developmental Psychology*, 23, 47-64.
- Nobes, G., Moore, D., Martin, A., Clifford, B., Butterworth, G. Panayiotaki, G. & Siegal, M., (2003) Children's understanding of the earth in a multicultural community: mental models or fragments of knowledge? *Developmental Science* 6(1), 72-85.
- Πορτίδης, Δ. (2008). Η Ανάπτυξη των επιστημονικών εννοιών και η εξελικτική ιστορία των επιστημονικών μοντέλων. *ΝΟΗΣΙΣ*, 3.
- Vosniadou, S. & Brewer, W.F., (1992). Mental models of the earth: A study of conceptual change in childhood. *Cognitive Psychology*, 24, 535-585.
- Vosniadou, S. & Brewer, W.F., (1994). Mental models of the day/night cycle. *Cognitive Science*, 18, 123-183.
- Vosniadou, S. (1994). Capturing and modeling the process of conceptual change. *Learning and instruction*, 4(1), 45-69.
- Vosniadou, S., (1994). Capturing and modelling the process of conceptual change. *Learning and Instruction*, 4, 45-69
- Vosniadou, S., Skopeliti, I., & Ikospentaki, K. (2004). Modes of knowing and ways of reasoning in elementary astronomy, *Cognitive Development*, 19, pp. 203-222.
- Vosniadou S., Ioannides C., Dimitrakopoulou A., & Papademetriou E., (2001): Designing learning environments to promote conceptual change in science, *Learning and Instruction*, 11, 381-419.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Ελληνικά Επιστημονικά Περιοδικά

- *ΝΟΗΣΙΣ – NOESIS*,
http://www.helleniccognitivesciencesociety.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=56
- *Ψυχολογία: Το περιοδικό της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας*,
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/psychology/index>
- *Ψυχολογικά θέματα*, <https://seps.gr/ekdoseis-other/2010-11-22-12-32-03-2/>

Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά

- *British Journal of Developmental Psychology*,
<https://bpspsychub.onlinelibrary.wiley.com/journal/2044835X>

- *Contemporary Educational Psychology*, <https://www.sciencedirect.com/journal/contemporary-educational-psychology>
- *Cognitive Development*, <https://www.sciencedirect.com/journal/cognitive-development>
- *Cognitive Psychology*, <https://www.journals.elsevier.com/cognitive-psychology>
- *Cognitive Science*, <https://www.wiley.com/en-us/Cognitive+Science+A+Multidisciplinary+Journal-p-9780J>
- *Developmental Science*, <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14677687>
- *Educational Psychologist*, <https://www.tandfonline.com/toc/hedp20/current>
- *Educational Psychology Review*, <https://link.springer.com/journal/10648>
- *Learning and Instruction*, <https://www.sciencedirect.com/journal/learning-and-instruction>
- *Science & Education*, <https://link.springer.com/journal/11191>

227. Προκατάληψη, Στερεότυπα και Διομαδικές Συγκρούσεις: Κοινωνιοψυχολογικές Προσεγγίσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	227	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Προκατάληψη, Στερεότυπα και Διομαδικές Συγκρούσεις: Κοινωνιοψυχολογικές Προσεγγίσει		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Φροντιστήριο		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD595/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αυτό αποτελεί μια εξειδικευμένη εισαγωγή στο τυπικό πεδίο κοινωνιοψυχολογικής θεωρίας και έρευνας που συγκροτείται γύρω από τα θέματα των στερεοτύπων, της προκατάληψης και των διομαδικών συγκρούσεων. Η διδασκαλία του μαθήματος αυτού αποσκοπεί στην μετάδοση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που εντάσσονται στην ακαδημαϊκή περίμετρο της επιστήμης αυτής και αφορούν, συγκεκριμένα, τα θεματικά αυτά πεδία. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι προπτυχιακές φοιτήτριες /-ες θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- σε θέση να αναγνωρίζουν τα βασικά στοιχεία της κοινωνιοψυχολογικής σκέψης για τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις διομαδικές συγκρούσεις
- σε θέση να προσδιορίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά διαφορετικών

κοινωνιοψυχολογικών προσεγγίσεων στα θέματα των στερεοτύπων, της προκατάληψης και των διομαδικών συγκρούσεων	
Δεξιότητων	
- σε θέση να διακρίνουν εξηγήσεις και ερμηνείες των στερεοτύπων, της προκατάληψης και των διομαδικών συγκρούσεων όπως αυτές προκύπτουν μέσα από διαφορετικές κοινωνιοψυχολογικές προσεγγίσεις - σε θέση να αντιπαραθέτουν και να συμπεραίνουν κριτικά τα επακόλουθα της εφαρμογής συγκεκριμένων κοινωνιοψυχολογικών προσεγγίσεων στα ζητήματα των στερεοτύπων, της προκατάληψης και των διομαδικών συγκρούσεων	
Ικανοτήτων	
σε θέση να εξετάζουν αναδυόμενα ζητήματα της καθημερινότητας στη σύγχρονη ζωή, τα οποία άπτονται των στερεοτύπων, της προκατάληψης και των διομαδικών συγκρούσεων, μέσα από το γενικό πρίσμα διαφορετικών κοινωνιοψυχολογικών προσεγγίσεων	
Γενικές Ικανότητες	
- Αυτόνομη εργασία - Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα - Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής	

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η επιστήμη της κοινωνικής ψυχολογίας έχει στρέψει την προσοχή της στη μελέτη φαινομένων όπως τα στερεότυπα, η προκατάληψη και οι συγκρούσεις μεταξύ κοινωνικών ομάδων ήδη από τη δεκαετία του 1920. Η ερευνητική αυτή έμφαση επικαθορίστηκε τόσο από εγχώριες πολιτικές εξελίξεις στις Η.Π.Α. (π.χ. ρατσισμός απέναντι στον αфро-αμερικανικό πληθυσμό, εθνοτικές συγκρούσεις και πολιτική περιορισμού της μετανάστευσης) όσο και διεθνείς (π.χ. άνοδος φασισμού/ναζισμού, Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, Ολοκαύτωμα). Εντός της ιστορίας της κοινωνικής ψυχολογίας η προκατάληψη, τα στερεότυπα και οι διομαδικές συγκρούσεις έχουν μελετηθεί από πολλαπλές σκοπιές και προσεγγίσεις και για την εξήγησή τους έχει διατυπωθεί πληθώρα θεωριών. Στο μάθημα αυτό παρουσιάζονται τα κλασικά ερευνητικά ορόσημα της συναφούς κοινωνιοψυχολογικής εργογραφίας και συζητούνται κριτικά οι διαφορετικές αυτές προσεγγίσεις. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην μετατόπιση του κοινωνιοψυχολογικού βλέμματος από το επίπεδο της κοινωνικής νόησης, στο επίπεδο των ομαδικών και διομαδικών διεργασιών και από εκεί στην ανάλυση της προκατάληψης και των στερεοτύπων ως κοινωνικών φαινομένων που 'ζωντανεύουν' εντός αλληλεπιδραστικών και ιδεολογικών πλαισίων λόγου.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Παρουσίαση διαφανειών με power-point Χρήση οπτικοακουστικού υλικού συναφούς με το περιεχόμενο του μαθήματος Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Πρακτικές Ασκήσεις	20
	Μελέτη βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μελέτη	26
	Σύνολο Μαθήματος	125

- Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής
- Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης
- Γλώσσα Αξιολόγησης είναι η ελληνική.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Addison-Wesley.
- Dickerson, P. (2021). *Κοινωνική Ψυχολογία: Παραδοσιακές και κριτικές προσεγγίσεις*. Κριτική.
- Dixon, J., & Levine, M. (Επιμ.). (2012). *Beyond prejudice: Extending the social psychology of conflict, inequality and social change*. Cambridge University Press.
- Hogg, M.A. & Vaughan, G.M. (2023). *Κοινωνική Ψυχολογία*. Gutenberg.
- Hogg, M.A. & Tindale, S. (Επιμ.) (2016). *Εγχειρίδιο Κοινωνικής Ψυχολογίας: Διεργασίες ομάδας*. Gutenberg.
- Wetherell, M. (2005). *Ταυτότητες, Ομάδες και Κοινωνικά Ζητήματα*. Μεταίχμιο.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

British Journal of Social Psychology
European Journal of Social Psychology
Group Processes and Intergroup Relations
Journal of Community and Applied and Social Psychology
Journal of Social and Political Psychology
Ψυχολογία

Γ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

301. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	301	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD285/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα έχει στόχο την εξοικείωση με την κοινωνιολογική ανάλυση, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί στη διάρκεια των τελευταίων δύο αιώνων. Βασικός σκοπός είναι η κατανόηση και η χρήση των κοινωνιολογικών εργαλείων και μεθόδων στην ανάλυση της κοινωνικής ζωής και η εμπέδωση των εννοιών, οι οποίες χρησιμοποιούνται στην κοινωνιολογική ανάλυση. Οι κοινωνιολογικές θεωρίες υπό εξέταση αφορούν ζητήματα κοινωνικής μεταβολής, κουλτούρας, κοινωνικοποίησης, κοινωνικής στρωμάτωσης, κοινωνικού ελέγχου και παραβατικότητας, φύλων και κοινωνικής τάξης. Θα αναδειχθεί η άμεση εμπλοκή του ατομικού πεδίου με το κοινωνικό καθώς και οι διαδικασίες κοινωνικής κατασκευής της πραγματικότητας και των κανόνων, οι οποίοι τη διέπουν. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι να σε επίπεδο:	
Γνώσεων	• Να κατανοούν τις βασικές κοινωνιολογικές θεωρίες, • τις έννοιες, οι οποίες χρησιμοποιούνται στην κοινωνιολογική ανάλυση, • τις βασικές μεθόδους κοινωνιολογικής ανάλυσης, • τις διαδικασίες κοινωνικής κατασκευής της πραγματικότητας και των κανόνων της, • τους μηχανισμούς διαμόρφωσης των κοινωνικών ανισοτήτων, • τις διαδικασίες κοινωνικής κατασκευής της πραγματικότητας και των κανόνων της, • τη σημασία της κοινωνιολογικής θεωρίας στην εμπειρική έρευνα.
Δεξιοτήτων	• να εντοπίζουν τη σημασία των κοινωνικών δομών στη διαμόρφωση των κοινωνικών ανισοτήτων σε σχέση με το φύλο, τη φυλή, την κοινωνική τάξη ή την εθνοτικότητα • να εντάσσουν τα κοινωνικά φαινόμενα στο ευρύτερο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης

Ικανοτήτων	να αξιολογούν τη σημασία των προκαταλήψεων, των στερεοτύπων και των κλισέ στις διαδικασίες κοινωνικής διάκρισης ή κοινωνικού αποκλεισμού.
	- να πραγματεύονται τις βασικές έννοιες της κοινωνιολογικής θεωρίας - να αναλύουν κοινωνιολογικά τα κοινωνικά φαινόμενα - να κρίνουν την επάρκεια (και τα όρια) των μεθόδων κοινωνιολογικής ανάλυσης - να αντιμετωπίζουν κριτικά τις αποδεκτές αντιλήψεις σε σχέση με τις κοινωνικές τάξεις, τα φύλα, την εθνοτικότητα, τη φυλή, την κοινωνική στρωμάτωση.
Γενικές Ικανότητες	
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις. - Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. - Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου. - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης	

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή, Κοινωνιολογία και Κοινή Λογική 2. Ερμηνείες κοινωνικής μεταβολής 3. Κοινωνιολογική Έρευνα και Μέθοδοι 4. Η μελέτη της καθημερινής ζωής 5. Θεωρίες Κοινωνικοποίησης 6. Κοινωνικός Έλεγχος, Παραβατικότητα 7. Οι έννοιες της κουλτούρας και του πολιτισμού στην Κοινωνιολογία 8. Κοινωνική Στρωμάτωση, Κοινωνικός Αποκλεισμός, Κοινωνικά Κινήματα, το φαινόμενο της φτώχειας. 9. Φυλή, Εθνότητα 10. Φύλα, Σεξουαλικότητες

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαφανειών power point, προβολή σύντομων ντοκυμαντέρ, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	125
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική διαδικασία. Γίνεται με γραπτή εξέταση (100%) και περιλαμβάνει: • ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής • ερωτήσεις σωστού λάθους • ερωτήσεις συμπλήρωσης σωστού όρου • ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Αντόρνο, Τ., Χορκχάμερ, Μ. (1987), (επιμ.), <i>Κοινωνιολογία. Εισαγωγικά δοκίμια</i> , Αθήνα: Κριτική. Aron, R. (1993), <i>Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης: Ντυρκέμ, Παρέτο</i> , Αθήνα: Γνώση.
--

- Becker, H. S. (2000), *Οι περιθωριοποιημένοι: Μελέτες στην κοινωνιολογία της παρέκκλισης*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Bottomore, T. B. (1983), *Κοινωνιολογία: Κεντρικά Προβλήματα και Βασική βιβλιογραφία*, Αθήνα: Gutenberg.
- Bourdieu, P. (1999), *Γλώσσα και συμβολική εξουσία*, Αθήνα : Καρδαμίτσα.
- Bourdieu, P. (2002), *Η διάκριση. Κοινωνική κριτική της καλαισθητικής κρίσης*, Αθήνα: Πατάκης.
- Bourdieu, P., Passeron, J.-Cl. (1993), *Οι κληρονόμοι. Οι φοιτητές και η κουλτούρα*, Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- Bourdieu, P. (2014), *Η αναπαραγωγή: Στοιχεία για μια θεωρία του εκπαιδευτικού συστήματος*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Durkheim, E. (1994), *Οι κανόνες της κοινωνιολογικής μεθόδου*, Αθήνα: Gutenberg.
- Ελίας, Ν. (1997), *Η εξέλιξη του πολιτισμού. Ήθη και κοινωνική συμπεριφορά τη νεωτερική Ευρώπη*, Αθήνα: Νεφέλη.
- Craib, I. (1998), *Σύγχρονη Κοινωνική Θεωρία. Από τον Πάρσονς στον Χάμπερμας*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Harvey, D. (2007), *Η κατάσταση της Μετανεωτερικότητας. Διερεύνηση των απαρχών της πολιτισμικής μεταβολής*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Giddens, A. (2009), *Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός,
- Giddens, A. (1989), *Εισαγωγή στην κοινωνιολογία*, Αθήνα : Οδυσσέας, 1989.
- Goffman, E. (2012), *Η παραφροσύνη κατ' οίκον*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Goffman, E. (2006), *Η παρουσίαση του εαυτού στην καθημερινή ζωή*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Goffman, E. (2001), *Στίγμα*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Goffman, E. (1994), *Άσυλα*, Αθήνα: Ερύαλος
- Goffman, E. (2012), *Η παραφροσύνη κατ' οίκον. Ψυχική ασθένεια, κοινωνική θέση και οικογένεια*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Hall, S. (2003), *Η διαμόρφωση της νεωτερικότητας: Οικονομία, κοινωνία, πολιτική, πολιτισμός*, Αθήνα : Σαββάλας, 2003.
- Καλτσούνη-Νόβα, Χ. (1995), *Κοινωνικοποίηση. Η γένεση του υποκειμένου*, Αθήνα: Gutenberg
- Κυριαζή, Ν. (199), *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Maruani, M. (επιμ.). (2008), *Γυναίκες, Φύλο, Κοινωνίες. Τι γνωρίζουμε σήμερα;*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μουζέλης, Ν. (1978), *Νεοελληνική Κοινωνία. Όψεις υπανάπτυξης*, Αθήνα: Θεμέλιο.
- Μουζέλης, Ν. (2009), *Οργάνωση και γραφειοκρατία*, Αθήνα: Σάκκουλας.
- Μουζέλης, Ν. (2010), *Γέφυρες μεταξύ νεωτερικής και μετανεωτερικής κοινωνικής θεωρίας*, Αθήνα: Θεμέλιο.
- Φουκώ, Μ., (2011), *Επιτήρηση και τιμωρία. Η γέννηση της φυλακής*, Αθήνα: Πλέθρον.
- Foucault, M. (2008), 1926-1984. *Οι λέξεις και τα πράγματα: Μια αρχαιολογία των επιστημών του ανθρώπου*, Αθήνα: Γνώση.
- Ritzer, G. (2012), *Σύγχρονη κοινωνιολογική θεωρία*, Αθήνα: Κριτική.
- Weber, M. (1996), *Βασικές Έννοιες Κοινωνιολογίας*, Αθήνα: Κένταυρος.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών, <http://www.uth.gr/tovima/>
Επιστήμη και Κοινωνία. Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας,
<http://www2.media.uoa.gr/sas/>
Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, <http://www.grsr.gr/index.php/ekke>
Sociology, <http://soc.sagepub.com/>
American Journal of Sociology, <http://www.press.uchicago.edu/ucp/journals/journal/ajs.html>
American Journal of Cultural Sociology, <http://www.palgrave-journals.com/ajcs/index.html>
Contemporary Sociology, <http://www.asanet.org/journals/cs/cs.cfm>

303. Οι Κοινωνικές Παράμετροι της Εκπαιδευτικής Διαδικασίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	303	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Οι Κοινωνικές Παράμετροι της Εκπαιδευτικής Διαδικασίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και ασκήσεις πράξης		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ENL131/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τη βασική βιβλιογραφία που αφορά την μελέτη των παιδαγωγικών πρακτικών μέσα από την οπτική του Basil Bernstein
- να επιλέγουν από τη θεωρία τις κατάλληλες έννοιες για την ανάλυση των παιδαγωγικών πρακτικών
- να γνωρίζουν τα βήματα ανάλυσης των παιδαγωγικών πρακτικών
- να εξηγούν φαινόμενα που αφορούν την ταξινόμηση και την περιχάραξη των πρακτικών
- να αξιοποιούν θεωρητικές έννοιες σε υλικό παιδαγωγικών πρακτικών
- να συνθέτουν τη βιβλιογραφική γνώση και να τη συγκρίνουν με τα δικά τους ερευνητικά ευρήματα
- να αξιολογούν την πορεία της έρευνάς τους αναστοχαστικά
- να προβληματίζονται πάνω στην εφαρμογή και στις προεκτάσεις της έρευνάς τους
- να παρουσιάζουν την έρευνά τους σε κοινό, σε συνθήκες επιστημονικού συνεδρίου

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Ομαδική εργασία
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή στη θεωρία των παιδαγωγικών πρακτικών του B. Bernstein
- Η μελέτη των ορατών παιδαγωγικών πρακτικών
- Η μελέτη των αόρατων παιδαγωγικών πρακτικών
- Παιδαγωγικός μηχανισμός
- Παιδαγωγικές πρακτικές σε μη προνομιούχες, πολιτισμικά ανομοιογενείς ομάδες
- Ανάλυση διδακτικών βιβλίων
- Η συγκρότηση παιδαγωγικών ταυτοτήτων μέσω των προγραμμάτων σπουδών
- Ανάλυση παιδαγωγικών πρακτικών για τη σχολική επιτυχία όλων των μαθητών/τριών
- Παιδαγωγικές πρακτικές στο πλαίσιο της οικογενειακής αγωγής

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	• Πρόσωπο με πρόσωπο • Ασκήσεις στην τάξη • Προσκεκλημένοι ομιλητές	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• Χρήση λογισμικών ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων • Χρήση διαδικτύου • Χρήση οπτικο-ακουστικού υλικού • Παρουσίαση διαφανειών σε power-point • Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου • Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Εργαστηριακές ασκήσεις	9
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	50
	Μελέτη και ανάλυση δεδομένων	20
	Εποπτείες	7
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική (ανατροφοδότηση) και συμπερασματική. Το μάθημα αξιολογείται με προφορική παρουσίαση και γραπτές εργασίες. Βαθμολογείται η παρουσία και συμβολή στο μάθημα και στις εποπτείες. Πιο συγκεκριμένα: • Παρουσία και συμβολή στο μάθημα 10% • Συμμετοχή και συμβολή στις εποπτείες 10% • Προφορική παρουσίαση ερευνητικού άρθρου 20% • Προφορική παρουσίαση ομαδικής ερευνητικής εργασίας στο τέλος του εξαμήνου (Ανάλυση μίας παιδαγωγικής πρακτικής μέσα από τη θεωρία των παιδαγωγικών κωδίκων του B. Bernstein. Το θέμα της εργασίας ορίζεται σε συνεργασία με τη διδάσκουσα 20% • Ομαδική γραπτή ερευνητική εργασία (Ολοκλήρωση της εργασίας που παρουσιάστηκε προφορικά) 40%	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία <i>Ελληνόγλωσση</i> Ασημάκη, Α., Κουστουράκης, Γ. και Δ. Βεργίδης (επιμ.) (2019). <i>Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης: Θεωρητικές προσεγγίσεις και ερευνητικές συμβολές</i>, Αθήνα: εκδ. Παπαζήση. Bernstein, B. (2000). <i>Παιδαγωγικοί Κώδικες και Κοινωνικός Έλεγχος</i>, (εισαγωγή-μετάφραση Ι. Σολομών) (γ' έκδοση), Αθήνα: Αλεξάνδρεια. Κουλαϊδής, Β. και Α. Τσατσαρώνη (επιμ.) (2010). <i>Παιδαγωγικές πρακτικές: έρευνα και εκπαιδευτική πολιτική</i>, Αθήνα: Μεταίχμιο. Σολομών, Ι. (1997). «Η ανάλυση των εκπαιδευτικών πρακτικών ως κοινωνιολογικό αντικείμενο: θεωρητικές αρχές και προϋποθέσεις» στο Θ. Μυλωνάς (επιμ.) <i>Κοινωνιολογία της Ελληνικής Εκπαίδευσης: Απολογισμός, νέες έρευνες, προοπτικές</i>, Πάτρα: Αχαϊκές Εκδόσεις.

Σολομών, Ι. (2000). «Εισαγωγή στην προβληματική της πολιτισμικής αναπαραγωγής του Basil Bernstein» *Παιδαγωγικοί Κώδικες και Κοινωνικός Έλεγχος*, (εισαγωγή-μετάφραση Ι. Σολομών) (γ' έκδοση), Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Ξενόγλωσση

Atkinson, P. (1985). *Language, Structure and Reproduction: An introduction to the sociology of Basil Bernstein*, London: Methuen.

Bernstein, B. (1975). *Class, codes and control*, Vol. 3, London: Routledge & Kegan Paul.

Bernstein, B. (1990). *The Structuring of Pedagogic Discourse, Class, codes and control*, Vol. IV, London: Routledge.

Bernstein, B. (2000). (αναθεωρημένη έκδοση) *Pedagogy, Symbolic Control and Identity: Theory, Research, Critique*, Oxford: Rowman & Littlefield.

Bourne, J. (2004). "Framing Talk: towards a 'radical visible pedagogy' " in Muller, J. Davies, B. & A. Morais (eds.) *Reading Bernstein, Researching Bernstein*, London: RoutledgeFalmer.

Chouliaraki, L. (1998). "Regulation in 'progressivist' pedagogic discourse: individualized teacher-pupil talk, *Discourse & Society*, 9(1): 5-32.

Hoadley, U. & J. Muller (2010). "Codes, pedagogy and knowledge: Advances in Bernsteinian sociology of education" in Apple, M. W. Ball, S. J. & L. A. Gandin (eds.) *The Routledge International Handbook of the Sociology of Education*, London & New York: Routledge, 69-78.

Moore, R. (2013). *Basil Bernstein: The thinker and the field*, London: Routledge.

Sadovnik, A.R. (1995). Basil Bernstein's theory of pedagogic practice: a structuralist approach, στο A. R. Sadovnik (επιμ.) *Knowledge and Pedagogy: The sociology of Basil Bernstein*, Westport: Ablex, 3-35.

Sadovnik, A. R. (2008). "Schools, social class, and youth: a Bernsteinian analysis" στο L. Weis (επιμ.) *The Way Class Works*, New York: Routledge, 315-328.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

British Journal of Sociology of Education

Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών

304. Οι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις της Παιδικής Ηλικίας Ι

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	304	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας Ι		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Φροντιστήρια		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD556/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα «Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας Ι» είναι μάθημα επιλογής και εντάσσεται στην ενότητα της Κοινωνιολογίας. Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητριών και φοιτητών με τα σύγχρονα θεωρητικά ρεύματα που προσφέρονται για την κοινωνιολογική μελέτη της παιδικής ηλικίας και, ακολούθως, η εξοικείωσή τους με τις ιστορικές διαδικασίες συγκρότησης της έννοιας του «παιδιού» ως μίας ομάδας με συγκεκριμένα κοινωνικά, ιστορικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Υπό αυτήν την προοπτική, η παιδική ηλικία δεν προσεγγίζεται ως μία αποκλειστικά βιολογική οντότητα και ως μία ανιστορική και αμετάβλητη κοινωνική κατηγορία, αλλά ως ένα συγκεκριμένο ιστορικό και κοινωνικό προϊόν.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες αναμένεται σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να αναγνωρίζουν και να κατανοούν βασικές θεωρητικές έννοιες και αναλυτικές κατηγορίες στο πεδίο της κοινωνιολογίας της παιδικής ηλικίας.
- Να περιγράφουν τις ιστορικές διαδικασίες συγκρότησης της «παιδικής ηλικίας» και του «παιδιού» ως μίας ομάδας με συγκεκριμένα κοινωνικά, ιστορικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά.
- Να αναγνωρίζουν ότι η παιδική ηλικία δεν αποτελεί μία ομοιογενή και ανιστορική κατηγορία, αλλά διαφοροποιείται εσωτερικά και διαμορφώνεται υπό την επίδραση κοινωνικών παραγόντων, όπως η κοινωνική τάξη, το φύλο, η εθνότητα, κ.λπ.
- Να διακρίνουν και να εξηγούν τις σύγχρονες μορφές κανονικοποίησης της παιδικής ηλικίας και της παιδικής συμπεριφοράς.

Δεξιοτήτων

- Να περιγράφουν κριτικά την κοινωνική θέση και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά που οι σύγχρονες (δυτικές και μη δυτικές) κοινωνίες αποδίδουν στο παιδί.
- Να αναγνωρίζουν τη σημασία των ιστορικών συνθηκών και των κοινωνικών, πολιτικών, πολιτισμικών και επιστημονικών παραγόντων στη συγκρότηση και ερμηνεία της παιδικής ηλικίας.
- Να αναγνωρίζουν τον ρόλο των ιστορικών συνθηκών και των κοινωνικών, πολιτικών, πολιτισμικών και επιστημονικών παραγόντων στη δόμηση της εμπειρίας του να είναι κάποιος/α παιδί.

Ικανοτήτων

- Να διακρίνουν τις βασικές θεωρητικές παραδοχές που διέπουν τις κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας, προκειμένου να είναι σε θέση να προσεγγίσουν κριτικά κυρίαρχες θεωρίες πρόσληψης των παιδιών και της παιδικής ηλικίας.
- Να αξιολογούν κριτικά τις κυρίαρχες τάσεις φυσικοποίησης των παιδιών και των γνωρισμάτων τους.
- Να προτείνουν και να υποστηρίζουν, τόσο σε ειδικευμένο όσο και σε μη-εξειδικευμένο κοινό, μία κριτική στάση απέναντι στην επιστημονική γνώση και στον κυρίαρχο επιστημονικό λόγο (ιατρική, ψυχιατρική, κ.λπ.) γύρω από τα παιδιά.
- Να αναγνωρίζουν τη διαφορά και την ποικιλία, έτσι ώστε να κατανοούν την παιδική ηλικία ως μία σύνθετη, ανομοιογενή και ιστορικά κατασκευασμένη κατηγορία.
- Να σχεδιάζουν τη διδασκαλία με βάση τις παραπάνω γνώσεις και δεξιότητες.

Γενικές Ικανότητες

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Αυτόνομη εργασία.
- Ομαδική εργασία.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Προαγωγή κριτικής σκέψης.
- Αποδόμηση κυρίαρχων στερεοτύπων.
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας σε θέματα φύλου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η συγκρότηση της σύγχρονης έννοιας του «παιδιού» στο πλαίσιο εδραίωσης των βιοπολιτικών κοινωνιών κατά τον 18^ο και 19^ο αιώνα.

- Η μέριμνα που αναδύθηκε στις δυτικές κοινωνίες για το παιδικό σώμα και τον παιδικό ψυχισμό κατά τον 19^ο και το α' μισό του 20^{ου} αιώνα, με εστίαση και στην ελληνική περίπτωση.
- Η ψυχιατρικοποίηση της παιδικής ηλικίας στις σύγχρονες κοινωνίες, με επίκεντρο την περίπτωση της ΔΕΠΥ.
- Η έμφυλη κανονικοποίηση της παιδικής ηλικίας.
- Η περίπτωση των παιδιών του πολέμου και της μετανάστευσης.
- Η επανασυγκρότηση της παιδικής ηλικίας την εποχή των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, ενίσχυση συζήτησης και κριτικής.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία (PowerPoint, προβολή ντοκιμαντέρ και ταινιών, χρήση διαδικτύου), υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας και επικοινωνία με τους/τις φοιτητές/τριες μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και του e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	51
	Αυτοτελής μελέτη	35
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική διαδικασία. 1. Τελική γραπτή εργασία, πάνω σε μία συγκεκριμένη θεματική του μαθήματος ή πάνω σε ένα ντοκιμαντέρ ή μία ταινία που προβλήθηκαν στο πλαίσιο του μαθήματος. 2. Ερωτήσεις ανάπτυξης δοκιμών για όσες/ους δεν επιλέξουν τη γραπτή εργασία. 3. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών/τριών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις: α) Προφορική εξέταση. β) Προφορική εξέταση με την παρουσία διερμηνέα (σε περίπτωση που απαιτείται η νοηματική γλώσσα).	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Alanen L., «Rethinking childhood», *Acta Sociologica*, 31(1), 1988, σσ. 53-67.
- Ariès Ph., *Αιώνες παιδικής ηλικίας*, μτφρ. Γ. Αναστοπούλου, Αθήνα: Γλάρος, 1990.
- Armstrong D., «The rise of surveillance medicine», *Sociology of Health & Illness*, 17(3), 1995, σσ. 393-404.
- Brady G., Lowe P. και Olin Lauritzen S., «Connecting a sociology of childhood perspective with the study of child health, illness and wellbeing: introduction», *Sociology of Health & Illness*, 37(2), 2015, σσ. 173-183.
- Conrad P. & Potter D., «From hyperactive children to ADHD adults: Observations on the expansion of medical categories», *Social Problems*, 47(4), 2000, σσ. 559-582.
- Cunningham H., *Παιδιά και παιδική ηλικία στη δυτική κοινωνία από τον 16ο αιώνα μέχρι σήμερα*, μτφρ. Π. Μαρκέτου, Αθήνα: Σμίλη, 2016.
- Έλις Ντ., *Παιδιά του πολέμου. Τα παιδιά του Ιράκ μιλάνε*, μτφρ. Δ. Χέλμη, επιμ. Δ. Μακρυγιώτη, Αθήνα: Gutenberg, 2018.

Θεοδώρου Β. & Καρακατσάνη Δ., «Υγιεινής παραγγέλματα». *Ιατρική επίβλεψη και κοινωνική πρόνοια για το παιδί τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα*, Αθήνα: Διόνικος, 2010.

James A. & James Ad., *Constructing Childhood: Theory, Policy and Social Practice*, Νέα Υόρκη: Palgrave Macmillan, 2004.

James A., Jenks C. & Prout A., *Theorizing Childhood*, Λονδίνο: Polity, 2010.

James Ad., «Competition or integration? The next step in childhood studies?», *Childhood*, 17(4), 2010, σσ. 485-499.

James A. & Prout A. (επιμ.), *Constructing and Reconstructing Childhood: Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*, Λονδίνο/Νέα Υόρκη: Routledge, 2013.

Κριτσωτάκη Δ. & Λέκκα Β., *Μεταξύ «κανονικού» και «παθολογικού». Κατασκευάζοντας την παιδική ηλικία και νεότητα στο Αιγινήτειο Νοσοκομείο (1915-1939)*, Θεσσαλονίκη: Ψηφίδες, 2022.

Kelly-Ware J., «“What’s he doing that for? He’s a boy!”: Exploring gender and sexualities in an early childhood setting», *Global Studies of Childhood*, 6(1), 2016, σσ. 147-154.

Λέκκα Β., «Παιδιά με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/ Υπερκινητικότητας: Κανονικοποιώντας την παιδική ηλικία στις σύγχρονες βιοπολιτικές κοινωνίες», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 162, 2024, σσ. 29-56.

Μακρυγιάννη Δ. (επιμ.), *Παιδική ηλικία*, Αθήνα: νήσος, 2001.

Μακρυγιάννη Δ. (επιμ.), *Κόσμοι της παιδικής ηλικίας*, Αθήνα: νήσος, 2003.

Μακρυγιάννη Δ. & Διδυμιώτης Ο. (επιμ.), *Παιδικές ηλικίες σε κίνηση*, Αθήνα: νήσος, 2019.

Mayall B., *A History of the Sociology of Childhood*, Λονδίνο: Institute of Education Press, 2013.

Παπανδρέου Π., *Παιδιά της μετανάστευσης στην Αθήνα. Η πολιτική του ανήκειν και οι σκοτεινές πλευρές της προσαρμογής*, Αθήνα: νήσος, 2013.

Πεχτελίδης Γ., *Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας*, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/4744>.

Prout A., *The Future of Childhood*, Λονδίνο/Νέα Υόρκη: Routledge, 2005.

Prout A., «Taking a step away from modernity: Reconsidering the new sociology of childhood», *Global Studies of Childhood*, 1(1), 2011, σσ. 4-14.

Uprichard E., «Children as “being and becoming”: Children, childhood and temporality», *Children and Society*, 22, 2008, σσ. 303-313.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Acta Sociologica

British Journal of Sociology of Education

Childhood

Global Studies in Childhood Sociology

Theory, Culture and Society

306. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	306	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD134/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα έχει στόχο να εξοικειώσει τους/ις φοιτητές/τριες με τις βασικές έννοιες και τη θεματική της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης και να δείξει τι είδους ερωτήματα θέτει ο επιστημονικός αυτός κλάδος, με τι εργαλεία τα μελετά και ποια είναι η σημασία της κοινωνιολογικής προσέγγισης του εκπαιδευτικού πεδίου. Βασικός σκοπός είναι η κατανόηση και η χρήση των κοινωνιολογικών εργαλείων και μεθόδων στην ανάλυση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και η εμπέδωση βασικών εννοιών της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης. Το κεντρικό ζήτημα είναι οι κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση, η εξέλιξή τους μέσα στο χρόνο και οι διαφορετικές θεωρίες για τη σχέση των εκπαιδευτικών θεσμών με την κοινωνική διαστρωμάτωση και τις κοινωνικές ιεραρχίες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην άμεση διαπλοκή του ατομικού με το κοινωνικό πεδίο, καθώς και στην κοινωνική κατασκευή των κανόνων οι οποίοι διέπουν την εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/ριες θα είναι σε επίπεδο

Γνώσεων

- Να κατανοούν βασικές έννοιες της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης
- βασικές μεθόδους κοινωνιολογικής ανάλυσης της εκπαιδευτικής πραγματικότητας,
- την ιστορικότητα των εκπαιδευτικών θεσμών,
- την εξέλιξη της έννοιας της εκπαιδευτικής ισότητας,
- τους μηχανισμούς διαμόρφωσης των κοινωνικών ανισοτήτων,
- τις βασικές θεωρίες για τη σχέση της εκπαίδευσης με την κοινωνική ανισότητα.

Δεξιοτήτων

- να εντάσσουν τα εκπαιδευτικά φαινόμενα στο ιστορικό/κοινωνικό τους πλαίσιο,
- να εντοπίζουν τη σημασία των κοινωνικών δομών στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων σε σχέση με την κοινωνική τάξη, το φύλο, τη φυλή, ή την εθνότητα,
- να αναγνωρίζουν τους μηχανισμούς με τους οποίους η εκπαίδευση συμβάλλει στη δημιουργία ή την ενίσχυση ανισοτήτων και κοινωνικών διακρίσεων,
- να διακρίνουν διαφορές μεταξύ των διαφορετικών θεωριών για την ανισότητα στην εκπαίδευση.

Ικανοτήτων

- να αναγνωρίζουν τους κοινωνικούς καθορισμούς των ατομικών συμπεριφορών στο σχολικό πλαίσιο,
- να θέτουν ερωτήματα σχετικά με τη λειτουργία του σχολείου μέσα από κοινωνιολογικό πρίσμα,
- να αντιμετωπίζουν κριτικά τις γενικά αποδεκτές αντιλήψεις που αποδίδουν τη σχολική επιτυχία/αποτυχία σε ατομικούς/εγγενείς παράγοντες.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις.
- Αυτόνομη εργασία.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου και κοινωνικών ανισοτήτων.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο του μαθήματος εστιάζει στο ζήτημα της κοινωνικής ανισότητας στην εκπαίδευση, η διερεύνηση του οποίου καθόρισε και τη δημιουργία της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης ως ιδιαίτερου επιστημονικού κλάδου στις αρχές της δεκαετίας του 1960. Παρουσιάζονται οι διαφορετικές εκδοχές κοινωνικών ανισοτήτων (ως προς το φύλο, την κοινωνική τάξη, τη φυλή, την εθνότητα), αλλά η έμφαση δίνεται στην ανάλυση της ταξικής ανισότητας στο εκπαιδευτικό πλαίσιο ως προς τις ορατές (κυρίως οικονομικές ή γεωγραφικές) αλλά και αόρατες (πολιτισμικές) διαστάσεις της.

Η θεματική του μαθήματος οργανώνεται γύρω από τους εξής άξονες:

- Η έννοια της ισότητας απέναντι στην εκπαίδευση και η εξέλιξή της στο χρόνο.
- Σχέση σχολικής επίδοσης και κοινωνικής προέλευσης: διεθνή ερευνητικά δεδομένα.
- Κοινωνικές ανισότητες στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- Σχέση σχολικής επίδοσης και εγγενών νοητικών ικανοτήτων. Οι κοινωνικές παράμετροι μιας γενετικής προσέγγισης της ευφυΐας.
- Αξιοκρατία στην εκπαίδευση και κοινωνικές ανισότητες.
- Η σημασία της γλώσσας για τη σχολική επίδοση.
- Θεωρίες για την ερμηνεία των κοινωνικών ανισοτήτων στην εκπαίδευση:
 - Η φονξιοανλιστική ερμηνεία (T. Parsons)
 - Η θεωρία των γλωσσικών κωδίκων (B. Bernstein)
 - Η θεωρία του πολιτισμικού κεφαλαίου (P. Bourdieu).
- Σχολική γνώση και κοινωνικός έλεγχος.

Το μάθημα έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να ευνοεί τη συμμετοχή των φοιτητών/ριών κατά τη διάρκεια των διαλέξεων. Για το σκοπό αυτό οι φοιτητές/ριες καλούνται να έχουν μελετήσει πριν από κάθε μάθημα συγκεκριμένα κείμενα τα οποία αναρτώνται στην η-τάξη.

Στις εργαστηριακές ασκήσεις του μαθήματος οι φοιτητές/ριες έχουν την ευκαιρία να αναλύσουν κείμενα της σχετικής βιβλιογραφίας και να επεξεργαστούν ερωτήματα σχετικά με την εργασία που πρέπει να εκπονήσουν.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαφανειών power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτόνομη μελέτη	51
	Συγγραφή εργασιών	35
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική διαδικασία. Γίνεται με: Α) Γραπτή ή προφορική εξέταση (60%) Β) Ομαδικές εργασίες (40%) οι οποίες εκπονούνται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Συνίστανται σε κριτική ανάπτυξη ερωτημάτων με βάση τη μελέτη της βιβλιογραφίας του μαθήματος. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης α. για φοιτητές/τριες με κώφωση παρέχεται η δυνατότητα συνεργασίας με διερμηνέα για την καλύτερη ένταξή τους στις δραστηριότητες του μαθήματος. β. για φοιτητές/ριες με πιστοποιημένη δυσκολία στο γραπτό λόγο παρέχεται η δυνατότητα προφορικής εξέτασης. γ. για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα εξέτασης και υποβολής των εργασιών στην αγγλική γλώσσα.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Ασκούνη Ν., *Κοινωνικές ανισότητες στο σχολείο*, Αθήνα, Κλειδιά και Αντικλειδιά, ΥΠΕΠΘ/ Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiaantikleidia.net)
- Ballantine J.H., Hammack F.M., *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Μια συστηματική ανάλυση*, (μτφρ. Υ. Κοσμά, Π. Κουρμένταλα, επιμ. Δ. Γουβιάς) Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2015.
- Θάνος Θ. κ. ά., *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης. Εισαγωγή σε βασικές έννοιες και θεματικές*, Αθήνα, Gutenberg, 2017.
- Μπερνστίν Μπ., «Κοινωνική τάξη και γλωσσική ανάπτυξη: μια θεωρία της κοινωνικής μάθησης», στο Α. Φραγκουδάκη, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση, 1985, σ. 393-431
- «Κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση της κοινωνικοποίησης με αναφορά στη σχολική επίδοση», στο Α. Φραγκουδάκη, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση, 1985, σ. 433-468.
- Μπουρντιέ Π., «Το συντηρητικό σχολείο: οι ανισότητες στην εκπαίδευση και την παιδεία», στο Α. Φραγκουδάκη, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση, 1985, σ. 357-391.
- Νόβα-Καλτσούνη Χ., *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης*, Αθήνα, Gutenberg, 2010.
- Πάρσονς Τ., «Η σχολική τάξη ως κοινωνικό σύστημα: Μερικές από τις λειτουργίες της στην αμερικανική κοινωνία», στο Α. Φραγκουδάκη, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση, 1985, σ.249-279.
- Σιάνου-Κυργίου Ε., *Εκπαίδευση και κοινωνικές ανισότητες. Η μετάβαση από τη Δευτεροβάθμια στην Ανώτατη Εκπαίδευση (1997-2004)*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2005.
- Φραγκουδάκη Ά., *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1985.
- *Εκπαίδευση και κοινωνικές ανισότητες. Σημειώσεις για το μάθημα Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*, ΤΕΑΠΗ-ΕΚΠΑ, Αθήνα 2005
- Queiroz (de) J.-M., *Το Σχολείο και οι Κοινωνιολογίες του* (μτφρ. Ι. Χριστοδούλου, Γ. Σταμέλος), Αθήνα, Gutenberg, 2000.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών <http://www.uth.gr/tovima/>
 Επιστήμη και Κοινωνία. Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας
<http://www2.media.uoa.gr/sas/>
 Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών <http://www.grsr.gr/index.php/ekke>

310. Εκπαιδευτική Πολιτική II

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	310	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εκπαιδευτική Πολιτική ΙΙ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Φροντιστήρια		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Θεωρείται ότι οι φοιτητές/τριες έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα υποχρεωτικά μαθήματα
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική ή Αγγλική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD183/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση της εκπαίδευσης ως πεδίου της δημόσιας σφαίρας και της πολιτικής του κράτους.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να κατανοούν τις βασικές αρχές των θεωριών κράτους που πραγματεύεται το μάθημα,
- τις θεμελιώδεις μετατοπίσεις και εξελίξεις στο χώρο της πολιτικής θεωρίας όσον αφορά την ερμηνεία του ρόλου του κράτους στην εκπαίδευση,
- τις ιστορικές και κοινωνικές προϋποθέσεις που συνέβαλαν στη συγκρότηση των εκπαιδευτικών συστημάτων στον Ευρωπαϊκό χώρο και στην Ελλάδα,
- τη σχέση της εκπαίδευσης με διαδικασίες όπως η εκβιομηχάνιση, η πολιτική κοινωνικοποίηση, η ανάπτυξη των εθνικών κρατών και η παγκοσμιοποίηση.

Δεξιοτήτων

- Να διακρίνουν και να διατυπώνουν τις βασικές αρχές των θεωριών κράτους που πραγματεύεται το μάθημα,
- να είναι σε θέση να διατυπώνουν τις συνέπειες της εφαρμογής των βασικών αρχών των θεωριών κράτους που πραγματεύεται το μάθημα στην εκπαιδευτική πολιτική,
- να αντιλαμβάνονται τις κοινωνικές και εκπαιδευτικές συνέπειες που απορρέουν από την εκπαιδευτική πολιτική του κράτους,

Ικανοτήτων

- Να αποκωδικοποιούν τον δημόσιο λόγο όσον αφορά την εκπαίδευση ανακαλώντας τη θεωρητική γνώση που αποκτήθηκε και να διακρίνουν τις θεωρητικές του προϋποθέσεις και τις πολιτικές του συνέπειες,
- να είναι σε θέση να συμμετέχουν στο δημόσιο διάλογο αναπτύσσοντας συγκροτημένα και επιστημονικά τεκμηριωμένα επιχειρήματα όσον αφορά τη δημόσια πολιτική για την εκπαίδευση,
- ως πολίτες και επαγγελματίες, να έχουν επίγνωση των συνεπειών της εκπαιδευτικής πολιτικής στο έργο τους και στην εκπαιδευτική πράξη,
- να διαθέτουν ορισμένες βασικές προϋποθέσεις για τη συνέχιση των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο αντικείμενο της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών, με τη χρήση και νέων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση της εκπαίδευσης ως πεδίου του δημόσιου χώρου και η ιστορική συγκρότηση των εκπαιδευτικών θεσμών. Το μάθημα επικεντρώνεται στο ερώτημα που αφορά τους λόγους για τους οποίους το κράτος παρεμβαίνει στο χώρο της εκπαίδευσης και

συγκροτεί εκπαιδευτικά συστήματα. Διερευνάται ο βαθμός στον οποίο η συστηματοποίηση των εκπαιδευτικών θεσμών σχετίζεται με τις ακόλουθες διαδικασίες:

- α. τη διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού
- β. τη διαδικασία εκδημοκρατισμού και διεύρυνσης των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων
- γ. την εκβιομηχάνιση
- δ. την ανάπτυξη του εθνικισμού και τη συγκρότηση των εθνικών κρατών.

Τα ερωτήματα αυτά διερευνώνται υπό το πρίσμα των σημαντικότερων θεωριών κράτους.

Ο ρόλος του κράτους στην εκπαίδευση και ο βαθμός στον οποίο συγκροτείται δημόσιο συμφέρον αναφορικά με τους εκπαιδευτικούς θεσμούς αποτελούν πολιτικά διακυβεύματα τα οποία επιδέχονται διαφορετικών ερμηνειών εκ μέρους της πολιτικής θεωρίας. Το μάθημα εστιάζοντας στις μεγάλες αφηγήσεις της θεωρίας κράτους οι οποίες αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της νεωτερικότητας (φιλελευθερισμός, μαρξισμός), αλλά και σε ορισμένες νεώτερες προσεγγίσεις (κράτος πρόνοιας, πλουραλισμός και μετα-νεωτερικότητα) έχει ως στόχο να εξοικειώσει τους/τις φοιτητές/τριες με τα βασικότερα επιχειρήματα που αφορούν την ερμηνεία της σύνθετης σχέσης κράτους-εκπαίδευσης-κοινωνίας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class, χρήση διαδικτύου, παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή με power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	35
	Αυτόνομη μελέτη	51
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική και βασίζεται σε γραπτή δοκιμασία (100%) η οποία περιλαμβάνει: α. απάντηση σε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής (50%), β. ανάπτυξη ερωτήσεων κρίσης με τη μορφή σύντομου δοκιμίου (50%). Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης α. για φοιτητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες, αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις παρέχεται η δυνατότητα προφορικής εξέτασης ή και προφορικής εξέτασης με την παρουσία διερμηνέα, β. για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα εξέτασης μέσω εκτεταμένου γραπτού δοκιμίου στην αγγλική γλώσσα.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αγγελίδης, Μ. & Ψυχοπαίδης (επιμ.) (1992). *Κείμενα Πολιτικής Οικονομίας και Θεωρίας της Πολιτικής*, Αθήνα, Εξάντας.
- Αλτουσέρ, Λ. (1983). «Ιδεολογία και Ιδεολογικοί Μηχανισμοί του Κράτους», στο: Αλτουσέρ, Λ., *Θέσεις*, Αθήνα, Θεμέλιο, σσ. 69-121.
- Apple, Μ. (1993). *Εκπαίδευση και Εξουσία*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής.
- Apple, Μ. (2008). *Επίσημη Γνώση*, Αθήνα, Επίκεντρο.
- Archer, Μ. S., (1984). *Social Origins of Educational Systems*, London: Sage.

Βούλγαρης, Γ. (1994) *Φιλελευθερισμός, Συντηρητισμός, Κοινωνικό Κράτος 1973-1990*, Αθήνα, Θεμέλιο.

Γκίντενς, Α. (1998). *Ο Τρίτος Δρόμος. Η ανανέωση της Σοσιαλδημοκρατίας*, Αθήνα, Πόλις.

Giddens, A. (2001). *Οι Συνέπειες της Νεοτερικότητας*, Αθήνα, Κριτική.

Γράβαρης, Δ. & Παπαδάκης, Ν. (επιμ.) (2005). *Εκπαίδευση και Εκπαιδευτική Πολιτική μεταξύ κρατών και αγοράς*, Αθήνα, Σαββάλας.

Green, A., (2013). *Education and State Formation. Europe, East Asia and the USA*, London: Palgrave MacMillan.

Ζαμπέτα, Ε. (1994). *Η Εκπαιδευτική Πολιτική στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (1974-1989)*, Αθήνα, Θεμέλιο.

Μηλιός, Γ. (1993). *Εκπαίδευση και Εξουσία*, Αθήνα, Κριτική.

Sarup, M. (2006). *Μαρξισμός και Εκπαίδευση*, Αθήνα, Επίκεντρο.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Comparative Education <http://www.tandfonline.com/toc/cced20/current>

Comparative Education Review <http://www.journals.uchicago.edu/toc/cer/current>

European Educational Research Journal <http://journals.sagepub.com/home/eer>

International Journal of Comparative Education and Development
<http://www.emeraldinsight.com/loi/ijced>

Journal of Education Policy <http://www.tandfonline.com/loi/tedp20>

Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση <http://cire.edu.gr/>

311. Εκπαιδευτική Πολιτική Ι: Οι Εκπαιδευτικοί Θεσμοί στην Πρώμη Παιδική Ηλικία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	311	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εκπαιδευτική πολιτική Ι: οι εκπαιδευτικοί θεσμοί στην πρώιμη παιδική ηλικία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Φροντιστήρια		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Θεωρείται ότι οι φοιτητές/τριες έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα υποχρεωτικά μαθήματα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική ή Αγγλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD171/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση της εκπαίδευσης ως πεδίου της δημόσιας σφαίρας και της πολιτικής. Εστιάζεται σε δύο τομείς της εκπαιδευτικής πολιτικής που αφορούν: α. την πρώιμη παιδική ηλικία και β. τη θέση της θρησκείας στην εκπαίδευση.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να κατανοούν τις ιστορικές και κοινωνικές προϋποθέσεις που συνέβαλαν στη συγκρότηση των θεσμών αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας στον Ευρωπαϊκό χώρο και στην Ελλάδα,
- τις κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες της εκβιομηχάνισης και το βαθμό στον οποίο αυτές έχουν συμβάλει στην εμφάνιση και συστηματοποίηση των θεσμών αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας,
- τις κοινωνικές καταβολές της διχοτομίας μεταξύ εκπαίδευσης και φροντίδας της παιδικής ηλικίας,
- τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά και τις σύγχρονες τάσεις που αφορούν την ανάπτυξη των θεσμών αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη, με ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση αγωγής και φροντίδας,
- τα χαρακτηριστικά του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού της πρώιμης παιδικής ηλικίας,
- τη θρησκεία ως κοινωνικό φαινόμενο και πολιτισμική πρακτική και τη σχέση θρησκείας και νεωτερικότητας,
- την έννοια της εκκοσμίκευσης και τη σχέση κράτους και εκκλησίας στον Ευρωπαϊκό χώρο και στην Ελλάδα,
- την εκπαιδευτική πολιτική του ελληνικού κράτους όσον αφορά τη θρησκεία και τη θρησκευτική ετερότητα.

Δεξιότητων

- να διακρίνουν τα διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά που έχουν προσλάβει οι θεσμοί αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη και να είναι σε θέση να τα συσχετίσουν με τους ιστορικούς όρους συγκρότησής τους,
- να αξιολογούν κριτικά τη φιλοσοφία καθώς και τις κοινωνικές συνέπειες της εκπαιδευτικής πολιτικής που αφορά την πρώιμη παιδική ηλικία,
- να είναι σε θέση να διακρίνουν και να επεξεργάζονται κριτικά τη θέση της θρησκείας στη δημόσια σφαίρα και στο εκπαιδευτικό σύστημα,
- να αντιλαμβάνονται τις κοινωνικές και εκπαιδευτικές συνέπειες που απορρέουν από την εκπαιδευτική πολιτική όσον αφορά τη θρησκεία,

Ικανοτήτων

- να αναπτύσσουν αναστοχαστική προσέγγιση όσον αφορά την εκάστοτε εκπαιδευτική πολιτική για την παιδική ηλικία και τη θέση της θρησκείας στην εκπαίδευση,
- να είναι σε θέση να συμμετέχουν στο δημόσιο διάλογο αναπτύσσοντας συγκροτημένα και επιστημονικά τεκμηριωμένα επιχειρήματα όσον αφορά τη δημόσια πολιτική για την παιδική ηλικία και τη θρησκεία,
- ως πολίτες και επαγγελματίες, να αναπτύσσουν πρακτικές με επίγνωση των κοινωνικών συνεπειών για την αγωγή της πρώιμης παιδικής ηλικίας και για τη θέση της θρησκείας στην εκπαίδευση,
- ως επαγγελματίες, να είναι σε θέση να επεξεργάζονται και να υλοποιούν πρακτικές και δράσεις οι οποίες να προωθούν τα δικαιώματα της παιδικής ηλικίας,
- να έχουν επίγνωση των συνεπειών που έχουν οι επαγγελματικές τους πρακτικές για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ιδιαίτερα εκείνα που συνδέονται με την παιδική ηλικία, το σεβασμό της ταυτότητας και τη θέση της θρησκείας στη δημόσια σφαίρα.

Γενικές Ικανότητες

- α. Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών, με τη χρήση και νέων τεχνολογιών
- β. Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- γ. Αυτόνομη εργασία
- δ. Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- ε. Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- στ. Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- ζ. Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- η. Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αναλύει την εκπαίδευση ως πεδίο της δημόσιας σφαίρας και πολιτικής παρέμβασης του κράτους. Αναπτύσσεται σε δύο ενότητες που εξετάζουν δύο διακριτά ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής: α. την εκπαιδευτική πολιτική για την πρώιμη παιδική ηλικία και β. τη θέση της θρησκείας στην εκπαίδευση.

Η πρώτη ενότητα επιδιώκει να παρουσιάσει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες θεωρητικές προσεγγίσεις που επιχειρούν να ερμηνεύσουν τους όρους συγκρότησης των θεσμών που αφορούν την πρώιμη παιδική ηλικία. Εξετάζει ιστορικά και συγκριτικά το φαινόμενο της αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας στον Ευρωπαϊκό χώρο και στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό συζητώνται ζητήματα όπως:

- Ιστορικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των πρώτων θεσμών αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη. Η παρέμβαση του κράτους στην αγωγή της πρώιμης παιδικής ηλικίας.
- Οι κοινωνικές καταβολές της διχοτομίας των θεσμών φροντίδας και αγωγής της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη.
- Οι βασικές τάσεις ανάπτυξης των θεσμών αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη
- Η επαγγελματοποίηση των θεσμών αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας.

Η δεύτερη ενότητα του μαθήματος εξετάζει τη θέση της θρησκείας στην εκπαίδευση ως πεδίου της δημόσιας σφαίρας. Εστιάζεται στην ανάλυση θεμάτων όπως τα εξής:

- Η θρησκεία ως κοινωνικό φαινόμενο. Θρησκεία και εκκλησίες. Θρησκεία, Νεωτερικότητα και Εκπαίδευση. Η διάκριση μεταξύ θρησκευόμενου πιστού και πολίτη.
- Η σχέση κράτους και εκκλησίας στην Ευρώπη και η θέση της θρησκείας στα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.
- Η σχέση κράτους-εκκλησίας στην Ελλάδα. Θρησκεία και εθνική ταυτότητα στην ελληνική εκπαίδευση. Η θέση της θρησκείας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.
- Επιστημολογικά, κοινωνικά και πολιτικά χαρακτηριστικά του μαθήματος των θρησκευτικών στο ελληνικό σχολείο.
- Η αντιμετώπιση της θρησκευτικής ετερότητας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class, χρήση διαδικτύου, παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή με power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	35
	Αυτόνομη μελέτη	51
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική και βασίζεται σε γραπτή δοκιμασία (100%) η οποία περιλαμβάνει: α. απάντηση σε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής (50%), β. ανάπτυξη ερωτήσεων κρίσης με τη μορφή σύντομου δοκιμίου (50%). Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης: α. για φοιτητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες, αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις παρέχεται η δυνατότητα προφορικής εξέτασης ή και προφορικής εξέτασης με την παρουσία διερμηνέα, β. για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα εξέτασης μέσω εκτεταμένου γραπτού δοκιμίου στην αγγλική γλώσσα.
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αλιβιζάτος, Ν. (2001), *Ο Αβέβαιος Εκσυγχρονισμός και η θολή συνταγματική αναθεώρηση*, Αθήνα: Πόλις.
- Ασημακοπούλου Φ., Χρηστίδου – Λιοναράκη Σ., (2002), *Η Μουσουλμανική Μειονότητα της Θράκης και οι Ελληνοτουρκικές σχέσεις*, Αθήνα: Λιβάνη.
- Ασκούνη, Ν. (2006) *Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Βενιζέλος, Ε. (2000), *Οι Σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας*, Αθήνα: Παρατηρητής.
- Βερέμης, Θ. (Επιμ.) (1997), *Εθνική Ταυτότητα και Εθνικισμός στη Νεότερη Ελλάδα*, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
- Γαζή, Ε. (2011) *Πατρίς, Θρησκεία, Οικογένεια. Ιστορία ενός Συνθήματος (1880-1930)*, Αθήνα: Πόλις.
- Διαμαντούρος, Π. –Ν. Ι., (1993), «Ελληνισμός και Ελληνικότητα», στο: Τσαούσης Δ. (Επιμ.), *Ελληνισμός και Ελληνικότητα*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», σσ. 51-58.
- Δημητρόπουλος, Π. (2001), *Κράτος και Εκκλησία: μια δύσκολη σχέση*, Αθήνα: Κριτική.
- Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Επιμ.) (1994), *Έθνος – Κράτος – Εθνικισμός*, Αθήνα.
- Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Επιμ.) (1996), *Μοντερνισμός: Η ώρα της αποτίμησης*, Αθήνα.
- Ζαμπέτα, Ε. (1994) *Η εκπαιδευτική πολιτική στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (1974-1989)*, Αθήνα, Θεμέλιο σ. 414.
- Ζαμπέτα, Ε. (1998) *Αγωγή και εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη. Συγκριτική προσέγγιση*, Αθήνα: Θεμέλιο.
- Ζαμπέτα, Ε. (2003) *Σχολείο και Θρησκεία*, Αθήνα: Θεμέλιο.
- Ζαχαρόπουλος Ν. & Ζιάκας Γ. (Επιμ.) (1996), *Το Ισλάμ στα σχολικά βιβλία της Ελλάδος*, Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ, Επιστημονική Επετηρίδα Τμήματος Θεολογίας, Τομ. 2, Παρ. 2.
- Κονιδάρης, Ι. Μ. (1993), *Εκκλησία και Πολιτεία, η αναγκαιότητα της αυτοτέλειας στη συνύπαρξή τους*, Αθήνα: Σάκκουλα.
- Λίποβατς, Θ., Δεμερτζής, Ν., Γεωργιάδου, Β. (Επιμ.) (2002), *Θρησκείες και Πολιτική στη Νεωτερικότητα*, Αθήνα: Κριτική.
- Μανιτάκης, Α. (2000), *Οι Σχέσεις της Εκκλησίας με το Κράτος και το Έθνος, Στη σκιά των ταυτοτήτων*, Αθήνα: Νεφέλη.
- Μουζέλης, Ν. (1994), *Ο Εθνικισμός στην Ύστερη Ανάπτυξη*, Αθήνα: Θεμέλιο.
- Πρεβελάκης, Γ. Σ. (2001), *Τα Βαλκάνια, πολιτισμοί και γεωπολιτική*, Αθήνα: Libro.
- Σταμέλος, Γ. (2002) (επιμ.), *Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, πρώτη και δεύτερη βαθμίδα, Δομές και Ποσοτικά Δεδομένα*, Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας.
- Σωτηρέλης, Γ. (1998), *Θρησκεία και Εκπαίδευση κατά το Σύνταγμα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση. Από τον κατηχητισμό στην πολυφωνία*, Αθήνα: Σάκκουλα.
- Ταίηλορ, Τ. (1997), *Πολυπολιτισμικότητα*, Αθήνα: Πόλις.
- Τρουμπέτα, Σ., (2001), *Κατασκευάζοντας Ταυτότητες για τους Μουσουλμάνους της Θράκης, το παράδειγμα των Πομάκων και των Τσιγγάνων*, Αθήνα: Κριτική.
- Τσαούσης, Δ. (Επιμ.) (1993), *Ελληνισμός και Ελληνικότητα*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της «Εστίας».

- Τσιτσελίκη, Κ., Χριστόπουλος Δ. (Επιμ.) (1997), *Το Μειονοτικό Φαινόμενο στην Ελλάδα, μια συμβολή των κοινωνικών επιστημών*, Αθήνα: Κριτική.
- Φραγκουδάκη Α., Δραγώνα Θ. (Επιμ.) (1997), «Τι ειν' η πατρίδα μας;» *Εθνοκεντρισμός στην Εκπαίδευση*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Χάντιγκτον, Σ., (1999), *Η Σύγκρουση των Πολιτισμών και ο Ανασχηματισμός της Παγκόσμιας Τάξης*, Αθήνα: Terzo Books.
- Χριστόπουλος, Δ. (Επιμ.) (1999), *Νομικά ζητήματα Θρησκευτικής Ετερότητας στην Ελλάδα*, Αθήνα: Κριτική.
- Ψυχοπαίδης, Κ. (1994), 'Εθνικισμός, Εθνισμός και Δημοκρατία', στο: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Επιμ.), *Έθνος – Κράτος – Εθνικισμός*, Αθήνα, σσ. 53-66.
- Ψυχοπαίδης, Κ. (1996) 'Προς μια θεωρία της νεωτερικότητας', στο: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Επιμ.), *Μοντερνισμός: Η ώρα της αποτίμησης*, Αθήνα, σσ. 9-28.
- Archer, M. S., (1984), *Social Origins of Educational Systems*, London: Sage.
- Bereday G., Lauwerys, J., (1966), *Church and State in Education*, The World Yearbook of Education 1966, London: Evans Brothers Ltd.
- Durkheim, E., [1912] (1995), *The Elementary Forms of Religious Life*, Εισαγωγή – Μετάφραση: Κ. E. Fields, New York: The Free Press.
- Fraser, J. W. (1999), *Between Church and State, Religion and Public Education in Multicultural America*, London: Macmillan.
- Gellner, E. (1992), *Postmodernism, Reason and Religion*, London: Routledge.
- Green, A., (2013), *Education and State Formation. Europe, East Asia and the USA*, London: Palgrave MacMillan.
- Provenzo, E. F. (1990), *Religious Fundamentalism and American Education, the battle for the public Schools*, Albany, N.Y.: State University of New York Press.
- Tulasiewicz, W., Cho-Yee To (Eds) (1993), *World Religions and Educational Practice*, London: Cassel.
- Turner, B. S. (1991), *Religion and Social Theory*, London: Sage.
- Vaughan, M., Archer, M. S., (1971), *Social conflict and educational change in England and France 1789-1848*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Weber, M., [1922] (1993), *The Sociology of Religion*, Εισαγωγή: T. Parsons, Boston: Beacon Press.
- Weber, M., [1930] (1992), *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*, Εισαγωγή: A. Giddens, Μετάφραση: T. Parsons, London: Routledge.

Άρθρα

- Ηρακλείδης, Α. (1997), 'Ελληνική Μειονοτική Πολιτική: Η αναχρονιστική στάση και τα αίτιά της', *Σύγχρονα θέματα*, τ.χ. 63, σσ. 32-35.
- Οικονομίδης, Β. (2010) Η θέσπιση της υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, στο: Πυργιωτάκης, Ι. & Οικονομίδης, Β. (Επιμ.) *Περί Παιδείας Διάλογος*, Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης
- Πετράκη, Γ. (1997), 'Στην Ξάνθη και στο Λαύριο: ταξικές διαστάσεις του μειονοτικού στην Ελλάδα', *Σύγχρονα θέματα*, τχ. 63, σσ. 84-85.
- Φουντεδάκη, Π. (2000) Σχέσεις κράτους και εκκλησίας στον ευρωπαϊκό χώρο, *Το Σύνταγμα*, τομ. 26, τευχ. 4-5.
- Coulby, D. & Zambeta, E. (eds.) (2008), Special Issue: Intercultural Education, Religion and Modernity, *Intercultural Education*.
- Foundethakis, P. (2000), Religion and Constitutional Culture in Europe, *Revue Hellenique De Droit International*, 53, σσ. 227-275.
- Vrinioti, Kalliope (2013) Professionalisation in Early Childhood Education: A Comparative View of Emerging Professional Profiles in Germany (Bremen) and Greece, *European Education Research Journal*, 21(1), 150-163.
- Zambeta, E. (2000), Religion and national identity in Greek education, *Intercultural Education*, τομ. 11. No. 2, σσ. 145-156.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση <http://cire.edu.gr/>
Comparative Education <http://www.tandfonline.com/toc/cced20/current>
Comparative Education Review <http://www.journals.uchicago.edu/toc/cer/current>
Early Childhood Education Journal <http://journals.sagepub.com/home/ecr>

European Early Childhood Education Research Journal (EECERJ) <http://www.eecera.org/journal/>
European Educational Research Journal <http://journals.sagepub.com/home/eer>
Intercultural Education <http://www.tandfonline.com/loi/ceji20>
International Journal of Comparative Education and Development
<http://www.emeraldinsight.com/loi/ijced>
Journal of Early Childhood Education Research <http://jecer.org/>
Journal of Early Childhood Research <http://journals.sagepub.com/home/ecr>
Journal of Early Childhood Teacher Education <http://www.tandfonline.com/toc/ujec20/current>
Journal of Education Policy <http://www.tandfonline.com/loi/tedp20>

313. Θεωρίες Φύλων

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	313	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		Θεωρίες Φύλων	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		Ειδικού υπόβαθρου	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ		Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ		Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS		Ναι	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)		http://eclass.uoa.gr/courses/ECD212/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σε αυτό το μάθημα θα εξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι Κοινωνικές Επιστήμες (ιδιαίτερα η Κοινωνιολογία και η Ανθρωπολογία) αναλύουν την έμφυλη διάσταση της κοινωνικότητας. **Βασικός στόχος είναι να γίνει κατανοητή η έννοια του κοινωνικού φύλου ως προς τον τρόπο κατασκευής και λειτουργίας της.** Με τη βοήθεια των βασικών θεωριών θα επιχειρήσουμε την προσέγγιση των ρόλων, των στάσεων, στερεοτύπων που συνδέονται με την κοινωνική κατασκευή της έμφυλης ταυτότητας. Θα αντιμετωπίσουμε δηλαδή την αρρενωπότητα και τη θηλυκότητα ως κατηγορίες ανάλυσης ιστορικά διαμορφωμένες, οι οποίες διαπλέκονται, αλληλοεξαρτώνται και σχετίζονται με τις σχέσεις εξουσίας που δεσμεύουν άτομα και ομάδες. Με τη σύντομη αναδρομή στην ιστορία του δυτικού κόσμου θα κατανοήσουμε τη λειτουργία της έμφυλης κοινωνικότητας στη διάρκεια των δύο τελευταίων αιώνων και η παρουσίαση των αντιλήψεων για τα φύλα σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές (Ασία, Αφρική, Ευρώπη, Αμερική) στη διάρκεια του δεύτερου μισού του εικοστού αιώνα θα μας επιτρέψει να αναδείξουμε τη σχέση αυτών των αντιλήψεων, δομών και σχέσεων εξουσίας με την κοινωνική στρωμάτωση και ανα/παραγωγή. Θα επιμείνουμε στις ιδιαιτερότητες του Μεσογειακού χώρου με αναφορές στη σχετική ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε επίπεδο **Γνώσεων**

- Να γνωρίζουν την ιστορική διαμόρφωση των θεωριών σχετικά με τα φύλα.

• Να κατανοούν ότι οι θεωρίες των φύλων αντλούν από διαφορετικά μεταξύ τους κοινωνικά και επιστημολογικά συμφραζόμενα. • Να γνωρίζουν τις έννοιες οι οποίες έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση των θεωριών για τα φύλα. • Να γνωρίζουν τις διαδικασίες παραγωγής αρρενωποτήτων και θηλυκοτήτων σε συγκεκριμένα κοινωνικά συμφραζόμενα. Δεξιότητων • Να μπορούν να αναλύουν πτυχές της κοινωνικής πραγματικότητας με τα εργαλεία των διαφορετικών θεωριών φύλων • Να αναλύουν εκδοχές της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας ως αποτελέσματα κοινωνικής συναίνεσης ή σύγκρουσης. • Να εντάσσουν τις θεωρίες των φύλων στην ευρύτερη κοινωνιολογική θεωρία. Ικανοτήτων • Να μπορούν να παρουσιάζουν τις θεωρίες των φύλων. • Να μπορούν να αξιοποιούν τις θεωρίες των φύλων στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
Γενικές ικανότητες • Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. • Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Εισαγωγή • Θεωρητικές επεξεργασίες στη διεκδίκηση της ψήφου • Θεωρητικές επεξεργασίες στη διεκδίκηση της συμμετοχής στην εκπαίδευση • Η κοινωνική κατασκευή του φύλου • «Η γυναίκα» ως κατηγορία ανάλυσης • Φιλελεύθερος Φεμινισμός • Ριζοσπαστικός και Μαρξιστικός Φεμινισμός • Πολυπολιτισμικές θεωρίες φύλων • Οικοφεμινισμός • Το φύλο ως επιτέλεση • Οι μελέτες για την αρρενωπότητα • Συμπεράσματα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαφανειών power point, προβολή σύντομων ντοκυμαντέρ, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	125
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική διαδικασία. Γίνεται με γραπτή εξέταση (100%) και περιλαμβάνει ερωτήσεις ανάπτυξης. Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι προσβάσιμα στο e-class.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αθανασίου, Α., (επιμ.), *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*, Νήσος, Αθήνα 2006.
- Αντμάν, Μ.-Ε., *Βία και πονηριά. Γυναίκες και άνδρες σ' ένα ελληνικό χωριό*, Καστανιώτης, Αθήνα 1987.
- Αποστολέλλη, Α., Χαλκιά, Α., *Σώμα / Φύλο / Σεξουαλικότητα. ΛΟΑΤΚ πολιτικές στην Ελλάδα, Πλέθρον, Αθήνα 2012.*
- Arnot, M., *Διαδικασίες αναπαραγωγής του φύλου. Εκπαιδευτική θεωρία και φεμινιστικές πολιτικές*, μτφρ. Χρ. Αθανασιάδου, Κ. Δαλακούρα, επιστημονική επιμέλεια Β. Δεληγιώργη – Κουιμτζή, Μεταίχμιο, Αθήνα 2006.
- Butler, J. *Αναταραχή φύλου : Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας*, μετφρ. Γιώργος Καράμπελας, επιμέλεια Βενετία Καντσά, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2009.
- Βαρίκα, Ε., *Με διαφορετικό πρόσωπο. Φύλο, διαφορά και οικουμενικότητα*, Κατάρτι, Αθήνα 2000.
- Βασιλειάδου, Δ., Γιαννιτσιώτης, Γ., Διαλέτη, Α., Πλακωτός, Γ., (επιμ.), *Ανδρισμοί. Αναπαραστάσεις, υποκείμενα και πρακτικές από τη μεσαιωνική μέχρι τη σύγχρονη περίοδο*, Gutenberg, Αθήνα 2019.
- Γιαννακόπουλος, Κ., (επιμ.), *Σεξουαλικότητα. Θεωρίες και Πολιτικές της Ανθρωπολογίας*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2006.
- Connell, R. W., *Το Κοινωνικό Φύλο*, μτφρ. Ε. Κοτσιφού, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2006.
- Evans, M., *Φύλο και Κοινωνική Θεωρία*, μτφρ. Α. Κιουπιοκλής, Μεταίχμιο, Αθήνα 2004.
- Laqueur, T., *Κατασκευάζοντας το Φύλο. Σώμα και κοινωνικό φύλο από τους αρχαίους Έλληνες ως τον Φρόιντ*, μτφρ. Π. Μαρκέτου, εισαγ., Κ. Γιαννακόπουλος, Πολύτροπον, Αθήνα 2003.
- Μπακαλάκη Α., *Αθροπολογία, γυναίκες και φύλο*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1994.
- Bryson, V., *Φεμινιστική Πολιτική Θεωρία*, μτφρ. Ε. Πανάγου, Μεταίχμιο, Αθήνα 2004.
- Nussbaum, M., C., *Φύλο και Κοινωνική Δικαιοσύνη*, μτφρ. Ν. Καλαϊτζής, Θεώρηση μετφρ. Κ. Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Scripta, Αθήνα 2005.
- Παντελίδου Μαλούτα, Μ., *Το φύλο της δημοκρατίας. Ιδιότητα του πολίτη και έμφυλα υποκείμενα*, Σαββάλας, Αθήνα 2002.
- Παπαγεωργίου, Γ., *Ηγεμονία και Φεμινισμός*, Τυπωθήτω, Αθήνα 2004.
- De Beauvoir, S., *Το δεύτερο φύλο*, μτφρ. Κ. Σιμόπουλου, Γλάρος, Αθήνα 1979.
- Παπαθανασίου, Ν., Χριστίδη, Ε-Ο, *Συμπερίληψη και ανθεκτικότητα. Βασικές αρχές ψυχοκοινωνικής στήριξης σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου*, Gutenberg, Αθήνα 2021.
- Σερεμετάκη, Κ., Ν., (επιμ.), *Διασχίζοντας το σώμα : Πολιτισμός, Ιστορία και Φύλο στην Ελλάδα*, Νέα Σύνορα – Λιβάνη, Αθήνα 1993.
- Sontag, S., *Η νόσος ως μεταφορά. Το AIDS και οι μεταφορές του*, Δελφίνι, Αθήνα 1993.
- Νόβα-Καλτσούνη Χ., (επιμ.), *Κείμενα κοινωνιολογίας του γάμου και της οικογένειας*, Τυπωθήτω, Αθήνα 2000.
- Για εμπειρικές έρευνες σε θέματα έμφυλης κοινωνικότητας και εκδοχών της ανισότητας σε ποικίλους τομείς: www.kethi.gr/greek/meletes/index.htm

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Signs: Journal of Women in Culture and Society, <http://signsjournal.org/>
European Journal of Women's Studies, <http://ejw.sagepub.com/>
Sexualities, <http://sexualities.sagepub.com/>
Men and Masculinities, <http://jmm.sagepub.com/>
Gender and Society, <http://gas.sagepub.com/>

319. Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	319	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Φροντιστήρια		1	0
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Θεωρείται ότι οι φοιτητές/τριες έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα υποχρεωτικά μαθήματα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική ή Αγγλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD335/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριων με τις βασικές αρχές της επιστήμης της διοίκησης καθώς και της διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών μονάδων.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να κατανοούν τα βασικά θεωρητικά μοντέλα της επιστήμης της διοίκησης,
- την έννοια του οργανισμού ως αντικειμένου διοίκησης και να αντιλαμβάνονται ότι η σχολική μονάδα αποτελεί ένα σύνθετο διοικητικό οργανισμό,
- τις βασικές αρχές της διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού,
- τον ρόλο της ηγεσίας της σχολικής μονάδας ιδιαίτερα όσον αφορά την ενεργοποίηση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της,
- τις αρχές και μεθόδους για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στο επίπεδο της σχολικής μονάδας,
- τις αρχές της δημοκρατικής και αποτελεσματικής διοίκησης.

Δεξιοτήτων

- να είναι σε θέση να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και ιδιαίτερα της διοικητικής δομής του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και να τα συσχετίζουν με τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις και παραδόσεις της επιστήμης της διοίκησης,
- να αντιλαμβάνονται τις ιδιαιτερότητες των εκπαιδευτικών μονάδων ως διοικητικών οργανισμών και την ανάγκη της ορθολογικά σχεδιασμένης διοίκησής τους προκειμένου οι οργανισμοί αυτοί να επιτυγχάνουν τους στόχους τους,
- να διατυπώνουν τις βασικές λειτουργίες της διοίκησης και να αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητές τους στο επίπεδο των σχολικών οργανισμών,
- να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες του ανθρώπινου δυναμικού των σχολικών μονάδων και να είναι σε θέση να διατυπώσουν τις προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας,
- να αντιλαμβάνονται τη σημασία του επαγγελματισμού και της αυτονομίας της επαγγελματικής πράξης των εκπαιδευτικών,
- να αναγνωρίζουν το διοικητικό πλαίσιο λειτουργίας της σχολικής μονάδας και να διακρίνουν τα όρια της αυτονομίας της στην άσκηση εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής,

• να αναγνωρίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις μιας δημοκρατικής διακυβέρνησης της σχολικής μονάδας.
Ικανοτήτων
• ως επαγγελματίες εκπαιδευτικοί να είναι σε θέση να συμβάλλουν στη δημοκρατική λήψη των αποφάσεων στο πλαίσιο των σχολικής μονάδας, • να είναι σε θέση να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες και ενδεχομένως να αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο στη διοίκηση εκπαιδευτικών οργανισμών, • να μπορούν να συμβάλλουν στην αποτελεσματική και δημοκρατική διακυβέρνηση της σχολικής μονάδας.(5)
Γενικές Ικανότητες
α. Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών, με τη χρήση και νέων τεχνολογιών β. Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις γ. Αυτόνομη εργασία δ. Εργασία σε διεθνές περιβάλλον ε. Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον στ. Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα ζ. Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής η. Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση της διοικητικής δομής του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Ειδικότερα το μάθημα εστιάζει το ενδιαφέρον στην κατανόηση των εκπαιδευτικών μονάδων ως οργανισμών και στην ανάλυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της διοίκησης ενός εκπαιδευτικού οργανισμού. Οι βασικότερες θεματικές του μαθήματος είναι οι ακόλουθες. • Οι βασικές παραδόσεις στην επιστήμη της διοίκησης: το αγγλοσαξωνικό και το κεντροευρωπαϊκό μοντέλο. Οι ιστορικές καταβολές της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα. • Η έννοια του οργανισμού στην επιστήμη της διοίκησης. • Οι βασικές λειτουργίες της διοίκησης (προγραμματισμός, οργάνωση, καθοδήγηση, έλεγχος). Η σημασία του προγραμματισμού και η ανάγκη αξιολόγησης και λογοδοσίας των δημόσιων οργανισμών. • Οι εκπαιδευτικές μονάδες ως διοικητικοί οργανισμοί. • Η διοικητική δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. • Η διοίκηση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού των εκπαιδευτικών μονάδων. • Ο ρόλος της ηγεσίας στην διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού. • Βασικές αρχές δημοκρατικής και αποτελεσματικής διακυβέρνησης των εκπαιδευτικών οργανισμών. • Αλλαγή και καινοτομία στο επίπεδο της σχολικής μονάδας: προκλήσεις και διαχείριση της σύγκρουσης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class, χρήση διαδικτύου, παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή με power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Αυτόνομη μελέτη	56
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική και βασίζεται σε γραπτή δοκιμασία (100%) η οποία περιλαμβάνει: α. απάντηση σε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής (50%), β. ανάπτυξη ερωτήσεων κρίσης με τη μορφή σύντομου δοκιμίου (50%). Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης α. για φοιτητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες, αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις παρέχεται η δυνατότητα προφορικής εξέτασης ή και προφορικής εξέτασης με την παρουσία διερμηνέα, β. για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα εξέτασης μέσω εκτεταμένου γραπτού δοκιμίου στην αγγλική γλώσσα.
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Ζαμπέτα, Ε. (1994). *Η εκπαιδευτική πολιτική στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (1974-1989)*, Αθήνα, Θεμέλιο σ. 414.
- Κατσαρός, Ι. (2008). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Παπακωνσταντίνου Γ. & Αναστασίου, Σ. (2013). *Αρχές Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού. Η διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης*, Αθήνα: Gutenberg
- Σταμέλος, Γ. (2002) (επιμ.). *Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, πρώτη και δεύτερη βαθμίδα, Δομές και Ποσοτικά Δεδομένα*, Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας.
- Φλογαίτης, Σ. (1987) *Ελληνικό Διοικητικό Σύστημα*, Αθήνα: Σάκκουλας.

Άρθρα

- Αργυρίου, Α. & Ζμας, Α. (2014). Ευρωπαϊκές πολιτικές εκπαιδευτικής αποκέντρωσης και αυτονομία εκπαιδευτικών στην Ελλάδα: παραδοχές και παραδοξότητες. Στο: ΕΕΜΑΠΕ (επιμ.). *Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Τάσεις στην Εκπαίδευση: οι επιρροές τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα* (σελ. 121- 128). Αθήνα: ΑΣΠΑΙΤΕ - ΕΕΜΑΠΕ.
- Λαΐνας, Α. (2000). Διοίκηση και Προγραμματισμός Σχολικών Μονάδων: Επιστημονικές Προσεγγίσεις στην Ελληνική Πραγματικότητα, στο: Παπαναούμ, Ζ. (επιμ.) *Ο Προγραμματισμός του Εκπαιδευτικού Έργου στη Σχολική Μονάδα: από τη θεωρία στην πράξη*. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ & Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (σσ. 23-39).
- Υφαντή Α.Α. και Βοζαίτης Γ. (2005). 'Απόπειρες αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού ελέγχου και ενδυνάμωσης του σχολείου στην Ελλάδα (1985-2003)'. *Επιθεώρηση Διοικητικής Επιστήμης: Διοικητική Ενημέρωση*.
- Υφαντή, Α.Α. (2011). 'Συγκεντρωτισμός και προσπάθειες αποκεντρωτικών πολιτικών στη διοίκηση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα'. Στο: Μπουζάκης, Σ. (Επιμ.), *Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης. Όψεις και απόψεις*, Τομ. Β' (Νεοελληνική Εκπαίδευση 1821-2010), Gutenberg, Αθήνα, σσ.735-748.
- Υφαντή, Α.Α. και Φωτοπούλου, Β.Σ. 2011, 'Ο επαγγελματισμός και η επαγγελματική ταυτότητα του εκπαιδευτικού', Στο: Βεργίδης, Δ.Κ. και Υφαντή, Α.Α., *Θέματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Θεωρητικές αφηρημένες και εκπαιδευτικά πρόγραμμα για τη βελτίωση του σχολείου*, Ύψιλον, Αθήνα: σσ.69-94.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

International Journal of Leadership in Education

<http://www.tandfonline.com/toc/tedl20/current>

International Journal of Management in Education

<http://www.inderscience.com/jhome.php?jcode=ijmie>

Journal of Educational Administration <http://www.emeraldinsight.com/journal/jea>

Journal of Education Policy <http://www.tandfonline.com/loi/tedp20>

The International Journal of Educational Management

Δ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

401 & 407. Μεθοδολογία της Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες I

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	401, 407	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	β'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεθοδολογία της Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες I & II		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		4	10
Φροντιστήριο		2	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD248/ (διδάσκουσα Α. Βασιλοπούλου) https://eclass.uoa.gr/courses/ECD577/ (διδάσκουσα Β. Λέκκα) https://eclass.uoa.gr/courses/ECD596/ (διδάσκων Ν. Μποζατζής)		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η «Μεθοδολογία της Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες I & II» αποτελεί βασικό εισαγωγικό μάθημα στο αντικείμενο της μεθοδολογίας στις κοινωνικές επιστήμες. Αφορά τα χαρακτηριστικά και τις διαδικασίες παραγωγής επιστημονικής γνώσης. Παρέχει καταρχάς την απαραίτητη γνώση επιστημολογικών και μεθοδολογικών εννοιών, εργαλείων, προβληματισμών και κατευθύνσεων ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση στη συνέχεια άλλων μαθημάτων της ίδιας ενότητας, τα οποία εξειδικεύονται στις αναλύσεις ερευνητικών δεδομένων. Καλύπτονται θέματα όπως: αλήθεια και αντικειμενικότητα, ιστορία και κριτική των μεθόδων, σχέση φυσικών και κοινωνικών επιστημών, επιστημονική εξέλιξη και πρόοδος, ιστορία και κοινωνιολογία της επιστήμης, έρευνα και ερευνητής/τρια, επιστημονική αξιοπιστία και εγκυρότητα, εξήγηση και ερμηνεία, μέθοδοι και τεχνικές, τεχνικές δειγματοληψίας, εφαρμογές. Το μάθημα στοχεύει επιπλέον να εξοικειωθούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες με τη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας, προϋπόθεση για τη συμμετοχή στα περισσότερα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών. Τέλος, δίνεται η δυνατότητα εξοικείωσης με τις ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους έρευνας και ανάλυσης. Στις πρώτες εργαζόμαστε με αριθμητικά δεδομένα που προκύπτουν όταν χρησιμοποιούμε τις μεθόδους της παρατήρησης ή του πειράματος ή της έρευνας με ερωτηματολόγια. Οι ποιοτικές μέθοδοι έχουν στόχο την σε βάθος κατανόηση της βιωμένης εμπειρίας και της κοινωνικής διεπίδρασης. Στα σχετικά μαθήματα παρουσιάζονται ποικίλες προσεγγίσεις όπως η ανάλυση περιεχομένου, η θεματική ανάλυση, η αφηγηματική ανάλυση, η ανάλυση λόγου, η επιτόπια και συμμετοχική παρατήρηση, η εθνομεθοδολογία. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να γνωρίζει ζητήματα που αφορούν τη θεωρία της επιστήμης από την οποία απορρέει η ερευνητική μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών
- να γνωρίζει θέματα που αφορούν τη δεοντολογία της επιστημονικής έρευνας
- να γνωρίζει τις βασικές επιστημονικές μεθόδους έρευνας
- να γνωρίζει τη διαφορά ανάμεσα στις ποιοτικές και ποσοτικές προσεγγίσεις, τις συγκλίσεις και αποκλίσεις μεταξύ τους
- να γνωρίζει πώς εξασφαλίζεται η εγκυρότητα επιστημονικών εργαλείων και μεθόδων
- να γνωρίζει πώς εξασφαλίζεται η αξιοπιστία επιστημονικών εργαλείων και μεθόδων
- να γνωρίζει μεθόδους δειγματοληψίας και συλλογής στοιχείων τόσο για ποσοτικές όσο και για ποιοτικές προσεγγίσεις
- να γνωρίζει πώς μετατρέπονται οι θεωρητικές έννοιες σε εμπειρικές μεταβλητές
- να γνωρίζει τα χαρακτηριστικά των μεταβλητών και τα προβλήματα που συνδέονται με τη μέτρηση των κοινωνικών φαινομένων στην εμπειρική έρευνα
- να γνωρίζει βασικές αρχές σχεδιασμού συλλογής και ανάλυσης δεδομένων που προέρχονται από γραπτή ή/και προφορική επικοινωνία
- να γνωρίζει βασικές αρχές σχεδιασμού συλλογής και ανάλυσης δεδομένων που προέρχονται από παρατήρηση
- να γνωρίζει βασικές αρχές σχεδιασμού και συλλογής και ανάλυσης ιστορικών δεδομένων και αρχειακού υλικού
- να γνωρίζει πώς συντάσσεται μια επιστημονική εργασία

Δεξιοτήτων

- να εφαρμόζουν τις γνώσεις που απέκτησαν για να παρακολουθήσουν επιτυχώς τα υποχρεωτικά μαθήματα στο αντικείμενο της ερευνητικής μεθοδολογίας που έπονται στο πρόγραμμα σπουδών (στατιστική, παρατήρηση και όλα τα μαθήματα που εντάσσονται στην υποενότητα μαθημάτων πρακτικής άσκησης στις μεθόδους έρευνας)
- να συνδέουν τη θεωρία με την έρευνα και να καταλαβαίνουν ότι τα επιστημονικά επιχειρήματα απαιτούν τεκμηρίωση
- να εφαρμόζουν τις γνώσεις που απέκτησαν για να εκπονούν μια επιστημονική εργασία

Ικανοτήτων

- να κατανοούν και να αναλύουν κριτικά εργασίες και δημοσιεύσεις που έχουν ερευνητικό χαρακτήρα στο χώρο των κοινωνικών επιστημών και ειδικότερα στην εκπαίδευση
- να αντιλαμβάνονται το ρόλο του εκπαιδευτικού ως ερευνητή στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη
- να κατασκευάζουν ερευνητικά εργαλεία συλλογής δεδομένων που θα τους είναι χρήσιμα στο ευρύτερο σχολικό πλαίσιο
- να παρακολουθήσουν μεταπτυχιακές σπουδές έχοντας αποκτήσει ένα επαρκές υπόβαθρο στη μεθοδολογία της έρευνας
- να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα ως μέλη ερευνητικής ομάδας

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Ομαδική εργασία
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Φιλοσοφικές και θεωρητικές θέσεις στις οποίες στηρίζεται η έρευνα στις κοινωνικές επιστήμες
- Ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι
- Δεοντολογία της έρευνας
- Βασικές ερευνητικές μέθοδοι: εθνογραφική έρευνα, έρευνα δράσης, αφηγηματική έρευνα, πείραμα, έρευνα συσχετίσεων, δημοσκοπική έρευνα, έρευνα μικτών μεθόδων
- Στάδια της έρευνας

• Εγκυρότητα και αξιοπιστία • Μεταβλητές και μέτρηση • Κλίμακες • Τα υποκείμενα της έρευνας • Ερωτηματολόγιο • Συνέντευξη • Βιογραφική προσέγγιση • Συστηματική παρατήρηση • Συμμετοχική παρατήρηση • Ιστορική έρευνα • Συγγραφή επιστημονικής εργασίας

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	• Πρόσωπο με πρόσωπο • Ασκήσεις στην τάξη σε ομάδες • Προσκεκλημένοι ομιλητές												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• Χρήση διαδικτύου • Χρήση οπτικο-ακουστικού υλικού • παρουσίαση διαφανειών σε power-point • υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου • υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table> <tr> <th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr> <tr> <td>Διαλέξεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Εργαστηριακές ασκήσεις</td><td>13</td></tr> <tr> <td>Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td><td>104</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη</td><td>94</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>250</td></tr> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	39	Εργαστηριακές ασκήσεις	13	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	104	Αυτοτελής μελέτη	94	Σύνολο Μαθήματος	250
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου												
Διαλέξεις	39												
Εργαστηριακές ασκήσεις	13												
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	104												
Αυτοτελής μελέτη	94												
Σύνολο Μαθήματος	250												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Γραπτή τελική εξέταση (70% του συνολικού βαθμού) που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις σωστού / λάθους -Ερωτήσεις ανάγνωσης και κριτικής ανάλυσης σύντομου κειμένου-αρθρογραφίας Συμμετοχή και κατάθεση εβδομαδιαίων εργαστηριακών ασκήσεων (30% του συνολικού βαθμού)												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Αστρινάκης Α. (2004) Μικροκοινωνιολογική και ανθρωπολογική επιτόπια εθνογραφική έρευνα, στο Γ. Παπαγεωργίου (επιμ.) <i>Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα</i>, Αθήνα: Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός. Babbie, E. (2011) <i>Εισαγωγή στην Κοινωνική Έρευνα</i>, Αθήνα: Κριτική. Bryman, A. (2017) <i>Μέθοδοι Κοινωνικής Έρευνας</i>, Αθήνα: Gutenberg. Cohen, L., Manion, L., και K. Morrison (2008) <i>Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας</i>, Αθήνα: Μεταίχμιο. Creswell, J. (2016) <i>Η Έρευνα στην Εκπαίδευση</i>, Αθήνα: Ίων. Δραγώνα, Θ. (1990) Συναρθρώσεις ποσοτικών και ποιοτικών προσεγγίσεων ή όταν τα διχαστικά τείχη καταρρέουν, <i>Δωδώνη</i> 1(Γ'), σ. 31-40.

Ίσαρη, Φ. & Μ. Πούρκος (2015) *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση*, Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών-Κάλλιπος.

Ιωσηφίδης, Θ. (2008) *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Κριτική.

Κυριαζή, Ν. (2011) *Η Κοινωνιολογική Έρευνα: Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών*, Αθήνα: Πεδίο.

Λυδάκη, Α. (2016) *Αναζητώντας το χαμένο παράδειγμα. Επιτόπια έρευνα, κατανόηση, ερμηνεία*, Αθήνα: Παπαζήσης.

Mason, J. (2011) *Η Διεξαγωγή της Ποιοτικής Έρευνας*, Αθήνα: Πεδίο.

Robson, C. & McCartan, K. (2023) *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: Ένα εγχειρίδιο μεθόδων κοινωνικής έρευνας σε εφαρμοσμένα πλαίσια*, Αθήνα: Gutenberg.

Τσιώλης, Γ. (2014) *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*, Αθήνα: Κριτική.

Wetherell, M. & Sapsford, R. (2006) *Ρεαλισμός και σχετικισμός. Στο R. Sapsford κ.α. (Επιμ.). Η Θεωρία στην Κοινωνική Ψυχολογία*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Willig, C. (2015) *Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία*, Αθήνα: Gutenberg.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών

Έρευνα στην Εκπαίδευση

Qualitative Research in Psychology

Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών

Ψυχολογία

403. Μεθοδολογία των Επιστημών του Ανθρώπου: Στατιστική

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	403	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεθοδολογία των Επιστημών του Ανθρώπου: Στατιστική		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Εργαστηριακές Ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD598/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος 403. Μεθοδολογία των Επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική, οι φοιτητές/τριες αναμένεται να:

- αποκτήσουν την κατανόηση των εννοιών της Στατιστικής Μεθοδολογίας

• αφομοιώνουν τη διαδικασία που ακολουθείται από τις ερευνητικές θεωρητικές υποθέσεις έως τη διατύπωση των κατάλληλων στατιστικών υποθέσεων • αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα και χρησιμότητα της Μεθοδολογίας στο πεδίο των Επιστημών της Αγωγής • καταγράφουν σαφείς και ελέγξιμες ερευνητικές υποθέσεις • εξοικειωθούν με τις βασικές στατιστικές μεθόδους μέσω της ενασχόλησής τους με ερευνητικά σενάρια και ασκήσεις • ελέγχουν τις ερευνητικές τους υποθέσεις με την ορθή επιλογή των στατιστικών μεθόδων, ανάλογα με το είδος των μεταβλητών • διερευνούν και να διεξάγουν αναλύσεις με τη χρήση στατιστικών λογισμικών • επιλύουν ερευνητικά προβλήματα • ερμηνεύουν τα αποτελέσματα βασικών στατιστικών αναλύσεων
Γενικές Ικανότητες
• Εφαρμογή νέας γνώσης σε πρακτικά ερευνητικά ζητήματα • Δημιουργία νέων ερευνητικών ιδεών • Λήψη αποφάσεων • Ενίσχυση της δημιουργικής, κριτικής και ελεύθερης σκέψης • Επίλυση προβλημάτων με τη χρήση των νέων τεχνολογιών • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Επιστημολογικά ζητήματα της Μεθοδολογίας της έρευνας. Εισαγωγή στη στατιστική σκέψη 2. Περιγραφική στατιστική I- Παρουσίαση στατιστικών δεδομένων. Κατανομές συχνοτήτων 3. Περιγραφική στατιστική II- Μέτρα κεντρικής τάσης και μέτρα διασποράς 4. Περιγραφική στατιστική III- Μονομεταβλητές αναλύσεις 5. Τυπική κανονική κατανομή. Z-scores. 6. Στατιστικές υποθέσεις. Επίπεδο σημαντικότητας. 7. Επαγωγική στατιστική I-Έλεγχος κατανομής με χ^2 8. Επαγωγική στατιστική II-Έλεγχος ισότητας μέσων όρων (t-test) 9. Επαγωγική στατιστική III-Έλεγχος ισότητας μέσων όρων (ANOVA) 10. Επαγωγική στατιστική IV-Συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών 11. Επαγωγική στατιστική V-Απλή Γραμμική Παλινδρόμηση 12. Δειγματοληψία 13. Εφαρμογή της επαγωγικής σκέψης σε άγνωστα ερευνητικά σενάρια και ασκήσεις

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση στατιστικού λογισμικού Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class Επικοινωνία με φοιτητές μέσω webmail και Webex meetings	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	19
	Εργαστηριακές Ασκήσεις	20
	Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης	40
	Αυτοτελής μελέτη	46
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<i>Εξέταση προόδων (40%)</i> • Γραπτή Πρόοδος Α (20%) με Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης ή/ και Πολλαπλής Επιλογής (Διαμορφωτική) • Γραπτή Πρόοδος Β (20%) με Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης ή/ και Πολλαπλής Επιλογής (Διαμορφωτική) <i>Εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (60%)</i> • Τελική Γραπτή Εξέταση με Επίλυση Προβλημάτων και Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Πολλαπλής Επιλογής (Συμπερασματική)
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Γιαλαμάς Βασίλης (2021), *Στατιστικές τεχνικές και εφαρμογές στις επιστήμες της αγωγής*. Αθήνα: Πατάκης. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 21952)

Σταμοβλάσης Δημήτρης & Βαϊοπούλου Γιούλη (2021), *Μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες: Επιστημολογία, σχεδιασμός, συλλογή και ανάλυση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων*. Θεσσαλονίκη: Ζυγός. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 102075594)

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

The Journal of Educational Research

Journal of Statistics and Data Science Education

International Journal of Educational Research

Ε. ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

502. Οι Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	502	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α΄ και β΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Οι φυσικές επιστήμες στην εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Εργασία με ομάδες/επίβλεψη εργασιών		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD443/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητριών/τών με τις διαδικασίες συγκρότησης της διδασκαλίας και της μάθησης εννοιών από τις φυσικές επιστήμες για την προσχολική εκπαίδευση. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν ότι οι ιδέες των παιδιών είναι προσωπικές/μοναδικές και ότι συνδέονται με τις βιωματικές εμπειρίες τους.
- γνωρίζουν κάποιες από τις διαστάσεις των επιστημονικών εννοιών και των φυσικών φαινομένων που αποτελούν αντικείμενο διδασκαλίας στην προσχολική εκπαίδευση.
- γνωρίζουν ότι η σχολική εκδοχή της επιστημονικής γνώσης είναι αποτέλεσμα μετασχηματισμού της επιστημονικής γνώσης και διαχειρίζεται στο σχολικό πλαίσιο μαζί με τη βιωματική γνώση.
- γνωρίζουν τις βασικές αρχές σχεδιασμού των αναλυτικών προγραμμάτων για τις φυσικές επιστήμες στο νηπιαγωγείο.
- γνωρίζουν διαφορετικές διδακτικές προσεγγίσεις των ΦΕ.
- γνωρίζουν για συγκεκριμένες διαστάσεις εννοιών από τις φυσικές επιστήμες τις νοητικές αναπαραστάσεις των παιδιών και τις αντίστοιχες διδακτικές προσεγγίσεις για την διαχείρισή τους.
- εντοπίζουν σε εμπειρικά δεδομένα/εκπαιδευτικό υλικό, τα οποία σχετίζονται με τον προφορικό λόγο, τα σχέδια και τις σωματικές εκφράσεις παιδιών προσχολικής ηλικίας, τις πιθανές νοηματοδοτήσεις των παιδιών για έννοιες και φαινόμενα από τις ΦΕ.
- αναγνωρίζουν διαφοροποιημένους συλλογισμούς σε εκπαιδευτικό υλικό που περιέχει αποκρίσεις ή/και δράσεις παιδιών.
- προτείνουν συνθήκες αποσταθεροποίησης των εναλλακτικών ιδεών των παιδιών

- αναστοχάζονται αναφορικά με τις καταστάσεις 'έχω (και διαμορφώνω) την άποψή (μου)' και 'εξηγώ την άποψή μου', τόσο σε προσωπικό επίπεδο, όσο και αναφορικά με την παιδική σκέψη.
- να αποτιμούν τη συγκρότηση των επιστημονικών εννοιών ως ικανότητα αλλαγής και μετακίνησης από μία αρχική ιδέα και όχι ως αποτέλεσμα.
- συνεργάζονται στο πλαίσιο μιας ομάδας και να επιχειρηματολογούν ώστε να προκρίνεται μία ή και περισσότερες απόψεις.

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Σχολική, επιστημονική και βιωματική γνώση
- Συγκρότηση των προγραμμάτων σπουδών ΦΕ
- Χαρακτηριστικά της παιδικής σκέψης για έννοιες και φαινόμενα του φυσικού κόσμου
- Ιδέες των παιδιών για συγκεκριμένες έννοιες των ΦΕ και η σχέση τους με το επιστημονικά συμβατό
- Θεωρίες διδασκαλίας-μάθησης από τη διδακτική των ΦΕ
- Όροι συγκρότησης διδακτικών δραστηριοτήτων
- Προτεινόμενες δραστηριότητες για συγκεκριμένες επιστημονικές έννοιες

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου και οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	26
	Εργασία με ομάδες	13
	Μελέτη και ανάλυση εκπαιδευτικού υλικού	21
	Συγγραφή ομαδικών εργασιών	35
	Αυτοτελής μελέτη	30
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών είναι (α) διαμορφωτική και συμπερασματική που υλοποιείται με γραπτές ομαδικές εργασίες περιορισμένης έκτασης (40%) και (β) συμπερασματική που υλοποιείται μέσω τελικής γραπτής δοκιμασίας (60%). Η αξιολόγηση των φοιτητριών/των γίνεται με βάση τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Παντίδος, Π. (επιμ.) (2019). Ο Ρόλος των Φυσικών Επιστημών στην Προσχολική Εκπαίδευση. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα.
- Ραβάνης, Κ. (2003). Εισαγωγή στη Διδακτική των Φυσικών Επιστημών. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα.
- Ραβάνης, Κ. (2002). Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση - Διδακτική και Γνωστική Προσέγγιση. Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός, Αθήνα.
- Χατζηγεωργίου, Γ. (1998). Η Φυσική μέσα από τα Μάτια του Μικρού Παιδιού. Γρηγόρης, Αθήνα.
- Χρηστίδου, Β. (επιμ.) (2008). Εκπαιδεύοντας τα Μικρά Παιδιά στις Φυσικές Επιστήμες. Αφοι Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη.

Άρθρα

- Gomes, J., & Fleer, M. (2020). Is science really everywhere? Teachers' perspectives on science learning possibilities in the preschool environment. *Research in Science Education*, 50(5), 1961-1989.
- Kallery, M., Psillos, D. and Tselfes, V. (2009). Typical Didactical Activities in the Greek Early-Years Science Classroom: Do they promote science learning? *International Journal of Science Education*, 31(9), 1187-1204.
- Larimore, R. A. (2020). Preschool science education: A vision for the future. *Early Childhood Education Journal*, 48(6), 703-714.
- Delserieys, A., Jégou, C., Boilevin, J. M., & Ravanis, K. (2018). Precursor model and preschool science learning about shadows formation. *Research in Science & Technological Education*, 36(2), 147-164.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

- Research in Science Education*, <https://link.springer.com/journal/11165>
- International Journal of Science Education*, <https://www.tandfonline.com/loi/tsed20>
- Science Education*, <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/1098237x>

504. Λογικο-μαθηματικές Σχέσεις και Αριθμητικές Έννοιες στην Προσχολική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	504	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Λογικο-μαθηματικές σχέσεις και αριθμητικές έννοιες στην Προσχολική Εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD135/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα συνοψίζει τις αναγκαίες γνώσεις για την αναγνώριση και την κατανόηση των νοητικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας στην ιδιοποίηση των εννοιών του αριθμού και των συμβολικών του παραστάσεων και αναπτύσσει βασικές δεξιότητες σχεδιασμού και υλοποίησης δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο για την υπέρβαση από τα παιδιά των δυσκολιών αυτών.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να ορίζει και να αναγνωρίζει τα βασικά σύνολα των αριθμών και τις ιδιότητες τους.
- Να αναφέρει τις ιδιότητες των αριθμητικών πράξεων.
- Να περιγράφει τα βασικά χαρακτηριστικά της συγκρότησης και ανάπτυξης της λογικής σκέψης των παιδιών προσχολικής ηλικίας.
- Να περιγράφει τις νοητικές δυσκολίες των παιδιών προσχολικής ηλικίας στην κατανόηση των εννοιών του αριθμού και των συμβολικών του παραστάσεων.

Δεξιοτήτων

- Να αναγνωρίζει τις νοητικές δυσκολίες των παιδιών της προσχολικής ηλικίας στην κατανόηση των εννοιών του αριθμού και των συμβολικών του παραστάσεων.
- Να εφαρμόζει τις ιδιότητες και τις σχέσεις των αριθμών στην επίλυση προβλημάτων.

Ικανοτήτων

- Να σχεδιάζει και να αναπτύσσει δραστηριότητες υποστήριξης της συγκρότησης και ανάπτυξης της λογικής σκέψης των παιδιών προσχολικής ηλικίας.
- Να σχεδιάζει και να αναπτύσσει δραστηριότητες για την διευκόλυνση της ιδιοποίησης των εννοιών του αριθμού και των συμβολικών του παραστάσεων από τα παιδιά προσχολικής ηλικίας.
- Να διατυπώνει με μαθηματικούς όρους ένα πρόβλημα.
- Να αναλύει τα στοιχεία ενός μαθηματικά διατυπωμένου προβλήματος.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Λήψη αποφάσεων.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Προαγωγή της παραγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Χαρακτηριστικά, οργάνωση και συμβολική έκφραση των μαθηματικών εννοιών. Η σχέση των μαθηματικών εννοιών με καταστάσεις της πραγματικότητας.
- Σύνολα και πράξεις μεταξύ συνόλων.
- Θεμελιώδεις λογικές και μαθηματικές έννοιες και σχέσεις.
- Οι μαθηματικές έννοιες του αριθμού: Φυσικοί αριθμοί
- Βασικές ιδιότητες των φυσικών αριθμών. Διαιρετότητα.
- Συστήματα συμβολικών παραστάσεων και γλωσσικές εκφράσεις των αριθμών.
- Η αντιστοίχιση των αριθμών σε καταστάσεις της πραγματικότητας: απαρίθμηση, διάταξη & μέτρηση
- Η συγκρότηση των εννοιών του αριθμού από τα παιδιά.
- Οι διαδοχικές επεκτάσεις της έννοιας του αριθμού:
- ακέραιοι αριθμοί
- κλασματικές μονάδες και κλασματικοί αριθμοί
- ρητοί αριθμοί
- δεκαδικοί αριθμοί
- η μαθηματική έννοια των αριθμητικών πράξεων
- Οι αριθμητικές πράξεις στο δεκαδικό σύστημα αρίθμησης: Οι αλγόριθμοι των αριθμητικών πράξεων.
- Η αντιστοίχιση των αριθμητικών πράξεων σε καταστάσεις της πραγματικότητας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	- Παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint - Παρουσίαση εφαρμογών σε video - υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΞΑΜΗΝΟΥ
	Διαλέξεις	39
	Εκπόνηση και συγγραφή ομαδικών εργασιών	53
	Καθοδηγούμενη μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	33
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση γίνεται στην ελληνική γλώσσα και για ξενόγλωσσους φοιτητές/φοιτήτριες στην αγγλική. Αξιολόγηση είναι συμπερασματική και περιλαμβάνει γραπτή δοκιμασία με ερωτήσεις σύντομης απάντησης, πολλαπλής επιλογής καθώς και επίλυση προβλημάτων. Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι ρητά προσδιορισμένα και ανακοινώνονται κατά την έναρξη των διαλέξεων του μαθήματος	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<i>Προτεινόμενη Βιβλιογραφία</i> Χασάπης Δ., (2000), <i>Διδακτική βασικών μαθηματικών εννοιών. Αριθμοί και αριθμητικές πράξεις</i>, Αθήνα: Μεταίχμιο. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 24036) Καφούσης Σ. & Σκουμπουρδή Χρ., (2008), <i>Τα μαθηματικά των παιδιών 4-6 ετών. Αριθμοί και χώρος</i>, Αθήνα: Πατάκης. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 21982) Ζαχάρος Κ., (2007), <i>Οι μαθηματικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση και η διδασκαλία τους</i>, Αθήνα: Μεταίχμιο. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 24226) <i>Προτεινόμενα άρθρα από συναφή επιστημονικά περιοδικά</i> <i>Ευκλείδης Γ'</i> (έκδοση Ελληνικής Μαθηματικής Εταιρείας) <i>Έρευνα στη Διδακτική των Μαθηματικών</i> (Ένωση των Ερευνητή της Διδακτικής των Μαθηματικών) <i>International Journal for Mathematics in Education</i>
--

505. Εισαγωγή στην Πληροφορική

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	505	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α' και β'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Πληροφορική		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Εργαστήρια		1	

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD167/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τα βασικά στοιχεία των συσκευών πληροφορικής, η εκμάθηση του λειτουργικού συστήματος του Η/Υ και η εξατομίκευση του υπολογιστή τους, και η εξοικείωση των φοιτητών με τα βασικά προγράμματα του Microsoft Office καθώς και η υλοποίηση διδακτικών και μαθησιακών εφαρμογών στην τάξη του νηπιαγωγείου.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να κατανοούν τα βασικά μέρη του Η/Υ (hardware) και τη λειτουργία του,
- το λειτουργικό σύστημα Windows και τις βασικές εφαρμογές του,
- τη διαχείριση αρχείων και φακέλων,
- τις βασικές διαδικτυακές εφαρμογές.
- τα βασικά προγράμματα του Microsoft Office Word, Excel, PowerPoint και Outlook,
- τη χρήση του Excel και του PowerPoint για τη διεξαγωγή μιας μικρής έρευνας και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της,
- την υλοποίηση εκπαιδευτικών εφαρμογών με ΤΠΕ στο νηπιαγωγείο.

Δεξιοτήτων

- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν το λειτουργικό σύστημα για την σωστή λειτουργία του Η/Υ,
- να έχουν αντιληφθεί τη σημασία της σωστής διαχείρισης των φακέλων και των αρχείων του Η/Υ για την ευκολότερη πρόσβαση σε αυτά,
- να διακρίνουν τα προβλήματα στη λειτουργία του Η/Υ και να είναι σε θέση να τα αντιμετωπίσουν,
- να μπορούν να εφαρμόζουν τις αποκτηθείσες γνώσεις χρήσης των προγραμμάτων Word, Excel και PowerPoint για την εκπόνηση απλών ή/και επιστημονικών εργασιών στο πλαίσιο των σπουδών τους και κατά την επαγγελματική τους δραστηριότητα ως νηπιαγωγοί,
- να αντιλαμβάνονται τη σημασία της αναζήτησης έγκυρων και αξιόπιστων πληροφοριών και δεδομένων από το διαδίκτυο.

Ικανοτήτων

- Να μπορούν να ρυθμίσουν τον Η/Υ μέσω των κατάλληλων βοηθητικών εφαρμογών και να τον προσαρμόσουν κατάλληλα, ανάλογα με τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες,
- να διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις και τεκμηριωμένες απόψεις για τα προγράμματα χρήσης Η/Υ και για την εφαρμογή τους στην προσχολική εκπαίδευση,
- να αναπτύξουν τις ικανότητες επιλογής και κατασκευής συναρτήσεων με το Excel ώστε να αναλύσουν τα δεδομένα τους,
- να συγκρίνουν και να συμπεραίνουν σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες εφαρμογής των προγραμμάτων του Office ώστε να εφαρμόζουν κατάλληλα τα συγκεκριμένα λογισμικά στην εκπαιδευτική πράξη,
- να μπορούν να κατασκευάσουν παρουσιάσεις με την χρήση του PowerPoint και να επικοινωνούν σωστά και υπεύθυνα με το κοινό.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών, με τη χρήση και νέων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Δομή και λειτουργία Η/Υ
2. Εξερεύνηση του περιβάλλοντος χειρισμού του λειτουργικού συστήματος Windows
3. Μεταφορά δεδομένων και οργάνωση αρχείων και φακέλων
4. Σύνδεση στο διαδίκτυο και αντιμετώπιση προβλημάτων
5. Μορφοποίηση της δομής και της εμφάνισης κειμένου στο Word 2016
6. Εισαγωγή και μορφοποίηση εικόνας στο Word 2016
7. Κατασκευή πινάκων και σχεδιαγραμμάτων στο Word 2016
8. Δημιουργία πίνακα περιεχομένων, ευρετηρίου εικόνων και σχημάτων στο Word 2016
9. Εισαγωγή ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων στο Excel 2016
10. Μορφοποίηση κελιών στο Excel 2016
11. Δημιουργία συναρτήσεων και αυτόματων υπολογισμών στο Excel 2016
12. Κατασκευή γραφημάτων στο Excel 2016 και ερμηνεία τους
13. Δημιουργία και διαχείριση διαφανειών στο PowerPoint 2016
14. Εισαγωγή και διαχείριση απλών γραφικών στο PowerPoint 2016
15. Προσθήκη ήχου και κίνησης σε διαφάνειες στο PowerPoint 2016
16. Παρουσίαση διαφανειών στο PowerPoint 2016 και εισαγωγή στο public speaking
17. Υλοποίηση εκπαιδευτικών εφαρμογών με τη χρήση των προγραμμάτων του Office στο νηπιαγωγείο

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, καθοδηγούμενη ομαδική και ατομική παραγωγή φοιτητών/τριών, εργαστηριακή προετοιμασία εργασιών.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class, χρήση διαδικτύου, παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/Σεμινάρια	26
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας-δεδομένων	30
	Εργαστήρια	13
	Υλοποίηση έρευνας	20
	Συγγραφή ατομικής εργασίας	34
	Τελικές εξετάσεις	2
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και βασίζεται σε: α. Τελικές γραπτές εξετάσεις (60%) Ασκήσεις στον Η/Υ που βασίζονται στην επεξεργασία στοιχείων (κειμένων και πινάκων) χρησιμοποιώντας το λογισμικό που περιλαμβάνεται στην ύλη του μαθήματος. β. Ατομική γραπτή εργασία υπό μορφή γραπτού δοκιμίου η οποία αφορά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της ποσοτικής έρευνας την οποία διεξήγαγε ο/η κάθε φοιτητής/τρια με το αντίστοιχο λογισμικό (40%). Προβλέπονται διαφοροποιημένες μέθοδοι αξιολόγησης για ειδικές κατηγορίες φοιτητών/τριων (π.χ. ΑμεΑ, φοιτητές Erasmus) π.χ. συνεργασία με διερμηνέα για άτομα με κώφωση, προφορική εξέταση, κατάθεση εργασιών στα αγγλικά.
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία <i>Βιβλία</i> Γκλαβά, Μ. (2018). 7 σε 1 Windows 10-Office 2016: Βήμα προς βήμα. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα. Frye, C. & Lambert, J. (2016). <i>Ελληνικό Microsoft Office 2016. Βήμα προς βήμα</i>. Αθήνα, Χ. Γκιούρδα & ΣΙΑ. Evans, A., Kendall, M. & Poatsy, M.A. (2018). <i>Εισαγωγή στην Πληροφορική</i>. 2η Έκδοση. Εισαγωγή-επιμέλεια: Σταματίου, Γ. Μετάφραση: Μήλιος, Α. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική. Γκλαβά, Μ. (2016). <i>Οδηγός και Εφαρμογές του MS EXCEL με αναλυτικά παραδείγματα</i>. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα. <i>Συναφή επιστημονικά περιοδικά</i> Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete Πρακτικά συνεδρίων Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση, http://www.etpe.gr/confs/Computers & Education, https://www.sciencedirect.com/journal/computers-and-education <i>Education and Information Technologies</i>, https://link.springer.com/journal/10639 <i>European Early Childhood Education Research Journal (EECERJ)</i>, http://www.eecera.org/journal/

506. Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην Προσχολική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	506	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Οι Τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην προσχολική εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	2	5	
Εποπτεία (ατομικές και ομαδικές εργασίες)	1		

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD291/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα πραγματεύεται θεματικές όπως θεωρίες μάθησης και διδακτικά μοντέλα με ΤΠΕ, ζητήματα ένταξης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στο σχολικό περιβάλλον, το διαδίκτυο στην εκπαίδευση (εφαρμογές, εργαλεία, αξιοποίηση), εκπαιδευτικό λογισμικό, και επισκόπηση συναφούς έρευνας. Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτήτριες/τές με έννοιες, όρους, και προσεγγίσεις που αφορούν εργαλεία και μέσα ΤΠΕ και την εφαρμογή τους στην εκπαίδευση.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να κατανοήσουν ότι οι ΤΠΕ έχουν το δυναμικό να αποτελέσουν αποτελεσματικά εργαλεία διδασκαλίας και μάθησης.
- Να κατανοήσουν και να περιγράψουν τεκμηριωμένα την πρόσθετη μαθησιακή αξία των ΤΠΕ σε σχέση με την ενίσχυση κινήτρων των μαθητών, την υποστήριξη, τη δόμηση, και την αναπαράσταση της γνώσης, τη δημιουργία, τον πειραματισμό, και την επικοινωνία.
- Να γνωρίζουν το θεωρητικό πλαίσιο, τις θεωρίες μάθησης, και τα διδακτικά μοντέλα που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και την ενσωμάτωση ΤΠΕ στην εκπαίδευση (π.χ. κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες, εποικοδομιστικές προσεγγίσεις, συμπεριφοριστικές θεωρίες).
- Να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν χαρακτηριστικά διαφορετικών κατηγοριών λογισμικών και εφαρμογών (π.χ. ανοιχτό και κλειστό λογισμικό)
- Να γνωρίζουν στοιχεία θεωριών μάθησης που μπορούν να υποστηριχθούν από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά λογισμικού.
- Να γνωρίζουν διαφορετικά μοντέλα και πρακτικές ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση στην Ελλάδα και το διεθνή χώρο.

Δεξιοτήτων

- Να εξοικειώνονται και να χρησιμοποιούν λογισμικό και εργαλεία ΤΠΕ για τη διδασκαλία και τη μάθηση.
- Να είναι σε θέση να αναζητήσουν και να επιλέξουν το κατάλληλο για διαφορετικές εκπαιδευτικές συνθήκες λογισμικό ή ψηφιακό περιβάλλον.
- Να είναι σε θέση να αξιολογήσουν την εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα λογισμικού.
- Να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν διαφορετικά διδακτικά μοντέλα και εκπαιδευτικές προσεγγίσεις της εφαρμογής ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

Ικανοτήτων

- Να αξιολογούν, να εφαρμόζουν κριτική σκέψη, και να διατυπώνουν τεκμηριωμένες απόψεις για εργαλεία ΤΠΕ και για την εφαρμογή τους στην εκπαίδευση.
- Να συγκρίνουν και να συμπεραίνουν σχετικά με χαρακτηριστικά, περιορισμούς, και δυνατότητες εφαρμογής λογισμικού και εργαλείων ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη.
- Να κατανοούν τις προκλήσεις και τις προϋποθέσεις για την εκπαιδευτική εφαρμογή ΤΠΕ.
- Να μπορούν να παρουσιάσουν σε κοινό και να επικοινωνούν τις απόψεις και την εργασία τους.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.

- Λήψη αποφάσεων.
- Αυτόνομη εργασία.
- Ομαδική εργασία.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή στις ΤΠΕ στην Εκπαίδευση. ΤΠΕ και το σχολείο του 21ου αιώνα.
- Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό : Συμπεριφοριστικές θεωρίες, γνωστικές θεωρίες, κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες, κοινωνικογνωστικές θεωρίες, εποικοδομιστικές προσεγγίσεις
- Μοντέλα ένταξης των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: τεχνοκρατικό, πραγματολογικό, ολοκληρωμένο. Παιδαγωγικά ρεύματα και ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση
- Οι ΤΠΕ στην Ελληνική Εκπαίδευση. Αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, ζητήματα ένταξης στο σχολικό περιβάλλον.
- Εκπαιδευτικό λογισμικό: ορισμός, βασικές κατηγορίες, δυνατότητες, εφαρμογή
- Εφαρμογές διαδικτύου στην Εκπαίδευση: Web 2.0, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ψηφιακές βιβλιοθήκες, μηχανές αναζήτησης, συνεργατική μάθηση με υπολογιστές, ηλεκτρονικά παιχνίδια διαδικτύου, κοινότητες μάθησης
- Περιβάλλοντα Διαχείρισης Μάθησης και Διδασκαλίας στο Διαδίκτυο (Σύγχρονη και Ασύγχρονη Τηλεκπαίδευση) – elearning
- Μάθηση βασισμένη στο ψηφιακό παιχνίδι (digital games based learning),
- Μάθηση με φορητές συσκευές
- Εκπαιδευτικός προγραμματισμός και εκπαιδευτική ρομποτική

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο-με-πρόσωπο Καθοδηγούμενη ομαδική και ατομική παραγωγή φοιτητών/τριών	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• E-class για ανάρτηση υλικού μαθήματος, κατάθεση εργασιών φοιτητών, επικοινωνία με φοιτητές • E-mail για επικοινωνία με φοιτητές/τές • Powerpoint, επιδείξεις επιλεγμένων τεχνολογικών περιβαλλόντων (π.χ. εικονικών κόσμων, υπηρεσιών Web 2.0) • Τηλεδιάσκεψη (π.χ. webex) για επικοινωνία εξωτερικούς προσκεκλημένους ομιλητές • Προβολή σχετικών ντοκιμαντέρ και βίντεο	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/Σεμινάρια	39
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Μελέτη & ανάλυση τεχνολογικών περιβαλλόντων	30
	Συγγραφή εργασιών, ατομική μελέτη	14
	Παρουσιάσεις εργασιών	10
	Τελικές εξετάσεις	2
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική και περιλαμβάνει επιλογή μεταξύ τελικών γραπτών εξετάσεων και γραπτής εργασίας: • Τελικές γραπτές εξετάσεις (100%) ✓ Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής ✓ Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης ✓ Ερωτήσεις Ανάπτυξης • Ατομική ή Ομαδική τελική εργασία (100%) ✓ Γραπτή Εργασία ή Έκθεση / Αναφορά ✓ Δημόσια παρουσίαση ✓ Κείμενα και παρουσίαση – κατανοητά, ολοκληρωμένα, σαφή, με οργανωμένη δομή, εφαρμογή θεωρίας, επιστημονική τεκμηρίωση, κατανόηση των όρων, καλή μορφοποίηση και διατύπωση, κριτική σκέψη, δεξιότητες συνεργασίας, συντονισμού και οργάνωσης της ομαδικής δουλειάς Η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης αναρτώνται στο δικτυακό τόπο του μαθήματος (e-class). Προβλέπονται διαφοροποιημένες μέθοδοι αξιολόγησης για ειδικές κατηγορίες φοιτητών/τριων (π.χ. ΑμεΑ) π.χ. συνεργασία με διερμηνέα για άτομα με κώφωση, προφορική εξέταση.
-----------------------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Μικρόπουλος Α. και Μπέλλου Ι., *Σενάρια διδασκαλίας με υπολογιστή*, Αθήνα: Κλειδάριθμος, 2010.
- Κόμης Β., *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*, 2η Έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, 2019.
- Τζιμογιάννης Αθανάσιος, *Ψηφιακές τεχνολογίες και μάθηση του 21ου αιώνα*, Αθήνα: Κριτική, 2019.

Άρθρα

- Komis, V., Tzavara, A., Karsenti, T., Collin, S. & Simard, S. (2013). Educational scenarios with ICT: an operational design and implementation framework. In R. McBride & M. Searson (Eds.), *Proceedings of SITE 2013--Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 3244-3251). New Orleans, Louisiana, United States: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
<https://www.learntechlib.org/primary/p/48594/>
- Κόμης, Β., (2016). Διδακτική - γνωστική ανάλυση περιβαλλόντων προγραμματισμού προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Στο Τ. Α. Μικρόπουλος, Α. Τσιάρρα, Π. Χαλκή (επιμ.), *Πρακτικά 8ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Διδακτική της Πληροφορικής»*, Ιωάννινα: ΕΤΠΕ. 23-25 Σεπτεμβρίου 2016. ISSN 2529-0908, ISBN 978-960-88359-9-3, σσ. 7-15.
<http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe2377.pdf>
- Μισιρλή, Α., Κόμης, Β., (2012). Αναπαραστάσεις των παιδιών προσχολικής ηλικίας για το προγραμματιζόμενο παιχνίδι Bee-Bot. 6ο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής, Φλώρινα, 20/04/2012 - 22/04/2012. <http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe1848.pdf>
- Τζαβάρα, Α., & Κόμης, Β. (2003). Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση των μελλοντικών νηπιαγωγών: παραδείγματα σχεδίασης και υλοποίησης διαθεματικών δραστηριοτήτων. Στο *Πρακτικά του 2ου Συνεδρίου «ΤΠΕ στην εκπαίδευση»* Σύρος, 258-268.
- Τουλoupάκη, Σ., Κωνσταντινοπούλου, Μ., Νικολός, Δ., Baron, G., & Κόμης, Β. (2016). Η οικοδόμηση της έννοιας του «μηνύματος» στη γλώσσα Προγραμματισμού ScratchJr από μαθητές 5-7 ετών. In 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής, 2016.
<http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe2382.pdf>
- Φεσάκης, Γ., & Σωφρονίου, Χ. (2011). Μαθησιακές δραστηριότητες επικοινωνίας και

συνεργασίας μέσω Διαδικτύου για παιδιά προσχολικής ηλικίας. Η περίπτωση του «σχηματοπλανήτη». Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, 3(1), σ. 31-48. Kalaš, I., Bannayan, H. E., Conery, L., Laval, E., Laurillard, D., Cher Ping Lim, ... Márta Turcsányi-Szabó. (2012). ICT in Primary Education: Volume 1 Exploring the origins, settings and initiatives. UNESCO Institute for Information Technologies in Education. <https://iite.unesco.org/publications/3214707/>

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση

<http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete>

Πρακτικά συνεδρίων Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση <http://www.etpe.gr/confs/>

Computers & Education. <https://www.sciencedirect.com/journal/computers-and-education>

Education and Information Technologies <https://link.springer.com/journal/10639>

International Journal of Child-Computer Interaction

<https://www.journals.elsevier.com/international-journal-of-child-computer-interaction/>

510. Χωρικές Σχέσεις και Γεωμετρικές Έννοιες στην Προσχολική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	510	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Χωρικές Σχέσεις και Γεωμετρικές Έννοιες στην Προσχολική Εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD136/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα συνοψίζει τις αναγκαίες γνώσεις για την κατανόηση των νοητικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας στη συγκρότηση εννοιών και σχέσεων του χώρου και στην ιδιοποίηση βασικών γεωμετρικών εννοιών και αναπτύσσει βασικές δεξιότητες σχεδιασμού και υλοποίησης δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο για την υπέρβαση από τα παιδιά των δυσκολιών αυτών.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να ορίζουν και να αναγνωρίζουν τις βασικές έννοιες νοητικής οργάνωσης του χώρου

• Να ορίζουν και να αναγνωρίζουν τις βασικές έννοιες της γεωμετρίας και τις ιδιότητες των βασικών γεωμετρικών σχημάτων • Να περιγράφουν τα βασικά χαρακτηριστικά της συγκρότησης και ανάπτυξης των βασικών εννοιών και σχέσεων του χώρου από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας • Να περιγράφουν τις νοητικές δυσκολίες των παιδιών προσχολικής ηλικίας στην κατανόηση βασικών γεωμετρικών εννοιών. Δεξιότητων • Να εφαρμόζουν τις ιδιότητες και τις σχέσεις των ευθειών, των σχημάτων και των γεωμετρικών στερεών στην επίλυση προβλημάτων • Να αναγνωρίζουν τις νοητικές δυσκολίες των παιδιών της προσχολικής ηλικίας στην κατανόηση εννοιών και σχέσεων του χώρου. Ικανοτήτων • Να σχεδιάζουν και να αναπτύσσουν δραστηριότητες υποστήριξης της συγκρότησης και ανάπτυξης της γεωμετρικής σκέψης των παιδιών προσχολικής ηλικίας • Να σχεδιάζουν και αναπτύσσουν δραστηριότητες για την διευκόλυνση της ιδιοποίησης των βασικών χαρακτηριστικών των επιπέδων και στερεών γεωμετρικών σχημάτων από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Λήψη αποφάσεων • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Προαγωγή της παραγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Έννοιες και σχέσεις του χώρου. • Τοπολογικές και προβολικές σχέσεις στο χώρο. • Ευκλείδειος χώρος και γεωμετρικές έννοιες. • Σχέσεις ευθειών στο χώρο (κάθετες και παράλληλες ευθείες, γωνίες). • Γεωμετρικά σχήματα και μεγέθη δύο και τριών διαστάσεων. • Εμβαδά γεωμετρικών σχημάτων. • Όγκοι στερεών γεωμετρικών σχημάτων. • Κανονικότητες, συμμετρίες και μετασχηματισμοί στο χώρο. • Η κατανόηση των γεωμετρικών εννοιών από τα παιδιά και η ανάπτυξη της χωρικής και γεωμετρικής σκέψης. • Η οπτικοποιημένη σκέψη.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	- Παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint - Παρουσίαση εφαρμογών σε video - υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΞΑΜΗΝΟΥ
	Διαλέξεις	39
	Εκπόνηση και συγγραφή ομαδικών εργασιών	40
	Καθοδηγούμενη μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	46
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση γίνεται στην ελληνική γλώσσα και για ξενόγλωσσους φοιτητές/φοιτήτριες στην αγγλική.	

	Αξιολόγηση είναι συμπερασματική και περιλαμβάνει γραπτή δοκιμασία με ερωτήσεις σύντομης απάντησης, πολλαπλής επιλογής καθώς και επίλυση προβλημάτων. Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι ρητά προσδιορισμένα και ανακοινώνονται κατά την έναρξη των διαλέξεων του μαθήματος
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<i>Προτεινόμενη Βιβλιογραφία</i> Καφούση Σ. & Σκουμπουρδή Χρ., (2008), <i>Τα μαθηματικά των παιδιών 4-6 ετών. Αριθμοί και χώρος</i>, Αθήνα: Πατάκης. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 21982) Ζαχάρος Κ., (2007), <i>Οι μαθηματικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση και η διδασκαλία τους</i>, Αθήνα: Μεταίχμιο. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 24226) Τζεκάκη Μ. (2010), <i>Μαθηματική εκπαίδευση για την προσχολική και την πρώτη σχολική ηλικία</i>, Εκδόσεις ΖΥΓΟΣ - Ιωάννης Μάρκου & Υίος Ο.Ε. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 47060) <i>Προτεινόμενα άρθρα από συναφή επιστημονικά περιοδικά</i> <i>Ευκλείδης Γ'</i> (έκδοση Ελληνικής Μαθηματικής Εταιρείας) <i>Έρευνα στη Διδακτική των Μαθηματικών (Ένωση των Ερευνητή της Διδακτικής των Μαθηματικών)</i> <i>International Journal for Mathematics in Education</i>

512. Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην Προσχολική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	512	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ' και δ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην Προσχολική Εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD379/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα έχει σαν βασικό σκοπό την εξοικείωση των φοιτητών/τριών με θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα αναφορικά με την ένταξη, χρήση και αξιοποίηση των Τεχνολογιών της
--

Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην προσχολική εκπαίδευση. Το εργαστήριο του μαθήματος εστιάζει στην παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση και στην αξιολόγηση εκπαιδευτικών λογισμικών προσχολικής ηλικίας με χρήση ερωτηματολογίων/κριτηρίων αξιολόγησης. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζουν τις εκπαιδευτικές λειτουργίες του ηλεκτρονικού υπολογιστή (ΗΥ) και ευρύτερα των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ)
- να περιγράφουν τις βασικές προϋποθέσεις για την υποστήριξη-εμπλουτισμό της μάθησης των νηπίων με την ενσωμάτωση των ΤΠΕ (για την επίτευξη στόχων που θέτει το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου)
- να κατανοούν βασικά ζητήματα σχετικά με το εκπαιδευτικό λογισμικό προσχολικής ηλικίας και ειδικά εργαλεία ΤΠΕ που μπορεί να αξιοποιηθούν στην τάξη του νηπιαγωγείου
- να είναι ενημερωμένοι για θεωρητικά ζητήματα σχετικά με την εκπαίδευση-επιμόρφωση και τις στάσεις/απόψεις των νηπιαγωγών στις ΤΠΕ
- να γνωρίζουν τα ερευνητικά/εμπειρικά δεδομένα σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ από νήπια σε τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (αφορούν στη γνωστική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη, τη λεπτή κινητικότητα, το φύλο, την ειδική αγωγή και την υποστήριξη-διαμεσολάβηση των νηπιαγωγών ή ενηλίκων) και στο σπίτι, καθώς και ζητήματα προστασίας των παιδιών.
- να κρίνουν/αξιολογούν εκπαιδευτικά λογισμικά προσχολικής ηλικίας (με χρήση ερωτηματολογίων αξιολόγησης), την καταλληλότητά τους, έτσι ώστε να επιλέγουν λογισμικά που θα τους χρησιμεύσουν στην εκπαιδευτική πρακτική
- να αξιοποιούν παιδαγωγικά τις ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση
- να μπορούν να εντάξουν τον ΗΥ (και ευρύτερα τις ΤΠΕ) ως υποστηρικτικό μέσο/εργαλείο στην καθημερινή πρακτική του νηπιαγωγείου
- να διακρίνουν τα επιχειρήματα από τα εμπειρικά δεδομένα, αναφορικά με το ρόλο των ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση
- να εργάζονται σε ομάδες και να επικοινωνούν τα δεδομένα των εργασιών τους

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Ομαδική εργασία.
- Αυτόνομη εργασία.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εκπαιδευτικές λειτουργίες του ηλεκτρονικού υπολογιστή.
- Επιχειρηματολογία (υπέρ και ενάντια) της χρήσης ΤΠΕ από νήπια.
- Βασικές προϋποθέσεις για την υποστήριξη-εμπλουτισμό της μάθησης των νηπίων με την ενσωμάτωση των ΤΠΕ.
- Οι ΤΠΕ στο πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου.
- Παιδικό παιχνίδι και υπολογιστές.
- Ζητήματα σχετικά με το εκπαιδευτικό λογισμικό προσχολικής ηλικίας.
- Εκπαίδευση-επιμόρφωση και στάσεις των νηπιαγωγών στις ΤΠΕ.
- Ερευνητικά δεδομένα σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ από νήπια σε τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (αφορούν στη γνωστική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη, τη λεπτή κινητικότητα, το φύλο, την ειδική αγωγή και την υποστήριξη-διαμεσολάβηση των νηπιαγωγών ή ενηλίκων).
- Αποτελέσματα ερευνών σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ από νήπια στο σπίτι και ζητήματα προστασίας των παιδιών.
- Φορητές ψηφιακές τεχνολογίες στην προσχολική εκπαίδευση.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως εκπ/ση (πχ., απεργίες ΜΜΜ)	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία, εργαστηριακή εκπαίδευση, και επικοινωνία με φοιτητές/τριες. Ενδεικτικά, παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint, χρήση διαδικτύου και εκπαιδευτικών λογισμικών προσχολικής ηλικίας, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	26
	Εργαστηριακή άσκηση	13
	Συγγραφή εργασιών	36
	Αυτοτελής μελέτη	50
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης περιλαμβάνει: • Συμμετοχή στο εργαστήριο και γραπτή εργασία (30%) • Ατομική τελική γραπτή εξέταση (70%) Τα κριτήρια της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στις ανακοινώσεις του μαθήματος στο e-class. Για φοιτητές/τριες με κώφωση παρέχεται η δυνατότητα συνεργασίας με διερμηνέα για την καλύτερη ένταξή τους στις δραστηριότητες/ εργαστήριο του μαθήματος	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Νικολοπούλου, Κ. (2018). <i>Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην προσχολική εκπαίδευση: Ένταξη, χρήση και αξιοποίηση</i>, Αθήνα: Πατάκης. Κυρίδης, Α., Δρόσος, Β. & Ντίνας, Κ. (2003). <i>Η πληροφοριακή επικοινωνιακή τεχνολογία στην προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση: Το παράδειγμα της γλώσσας</i>. Αθήνα: Τυπωθήτω – Δαρδανός. Ζαράνης, Ν., & Οικονομίδης, Β. (2008). <i>Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση</i>. Αθήνα: Γρηγόρης. Συναφή επιστημονικά περιοδικά <i>Early Childhood Education Journal</i>, https://link.springer.com/journal/10643 <i>European Early Childhood Education Research Journal</i>, https://www.tandfonline.com/loi/recr20 <i>International Journal of Early Childhood</i>, https://link.springer.com/journal/13158 <i>International Journal of Early Years Education</i>, https://www.tandfonline.com/loi/ciey20 <i>Journal of Research in Childhood Education</i>, https://www.tandfonline.com/loi/ujrc20
--

516. Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Ψηφιακός Κόσμος: Σύγχρονες Τάσεις και Προοπτικές

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	516	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εκπαιδευτική τεχνολογία και ψηφιακός κόσμος: Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/Σεμινάρια		2	5
Εποπτεία (ατομικές και ομαδικές εργασίες)		1	0
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD292/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα επικεντρώνεται σε σύγχρονα θέματα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας και Ψηφιακού Κόσμου (εφαρμογές, εργαλεία, υπηρεσίες, λειτουργίες) ως πηγές που μπορούν να ενισχύσουν τη διδασκαλία και τη μάθηση. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με σύγχρονα θέματα και τάσεις στο χώρο της Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας. Παράλληλα, οι φοιτητές/φοιτήτριες έρχονται σε επαφή με εφαρμογές, εργαλεία, υπηρεσίες, και λειτουργίες που αφορούν τον Ψηφιακό Κόσμο και που μπορούν να ενισχύσουν την εκπαιδευτική πράξη, το ερευνητικό και το επαγγελματικό έργο τους.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τές θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν χαρακτηριστικά διαφορετικών τεχνολογικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων και εφαρμογών.
- Να περιγράψουν την πρόσθετη μαθησιακή αξία, τις προϋποθέσεις, και τις προκλήσεις εφαρμογής τεχνολογικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων.
- Να γνωρίζουν το επιστημονικό περιεχόμενο εννοιών και όρων που χρησιμοποιούνται στο πεδίο της εκπαιδευτικής τεχνολογίας
- Να γνωρίζουν σχετικές θεωρίες και ερευνητικές προσεγγίσεις και μεθόδους που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και την αξιολόγηση εκπαιδευτικής τεχνολογίας και ψηφιακών περιβαλλόντων

Δεξιοτήτων

- Να εκπονούν τεκμηριωμένες επισκοπήσεις και αξιολογήσεις τεχνολογικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων και της εκπαιδευτικής εφαρμογής τους
- Να αναλύουν τα χαρακτηριστικά και τις πιθανές προεκτάσεις (συνέπειες, αποτελεσματικότητα, προϋποθέσεις) της εφαρμογής τεχνολογικών περιβαλλόντων στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση και σε ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο
- Να έχουν αποκτήσει δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού (π.χ. αναζήτηση και αξιολόγηση πληροφορίας, συμπεριφορά στο διαδίκτυο, επικοινωνία μέσω υπολογιστή, ασφάλεια στο διαδίκτυο, ψηφιακή πολιτότητα) και να έχουν κατανοήσει τη σημασία ανάπτυξης δεξιοτήτων ψηφιακού γραμματισμού από τους μαθητές.
- Να αναγνωρίζουν, να επιλέγουν, και να εφαρμόζουν την κατάλληλη ερευνητική μεθοδολογία για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση τεχνολογικών ψηφιακών περιβαλλόντων.
- Να γνωρίζουν να αναζητούν σε πηγές και να επιλέγουν το κατάλληλο ψηφιακό υλικό και μέσα για εφαρμογή στην εκπαίδευση και τη μάθηση.

Ικανοτήτων

• Να εφαρμόζουν κριτική σκέψη, γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν στο σχεδιασμό και την αξιολόγηση τεχνολογικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων. • Να διατυπώνουν τεκμηριωμένες απόψεις για το σχεδιασμό και την εφαρμογή τεχνολογικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων σε συνθήκες άτυπης και τυπικής εκπαίδευσης • Να αξιολογούν, να συγκρίνουν, και να συμπεραίνουν σχετικά με τα χαρακτηριστικά, τις δυνατότητες, και τους περιορισμούς τεχνολογικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων. • Να εργαστούν ατομικά και ομαδικά για την εκπόνηση τεκμηριωμένων και καλά δομημένων και διατυπωμένων εργασιών (π.χ. βιβλιογραφικές επισκοπήσεις, αξιολογήσεις τεχνολογικών περιβαλλόντων) • Να κατανοούν τις προϋποθέσεις και τις προκλήσεις για το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση τεχνολογικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων. • Να μπορούν να παρουσιάζουν σε κοινό και να επικοινωνούν τις εργασίες τους.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. • Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Εκπαιδευτική Τεχνολογία: μέσα και θεωρητικό υπόβαθρο • Υπηρεσίες διαδικτύου: εφαρμογές και υπηρεσίες Web 2.0, κοινωνικά δίκτυα, μηχανές αναζήτησης, πηγές πληροφόρησης • Χρήση του διαδικτύου: ασφαλής χρήση, πνευματικά δικαιώματα, αξιολόγηση της πληροφορίας • Εκπαιδευτικές και Κοινωνικές προεκτάσεις του διαδικτύου • Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και συνεργατικά περιβάλλοντα: e-learning, εικονικές τάξεις, περιβάλλοντα διαχείρισης μάθησης (LMS) (π.χ. Moodle), εικονικές κοινότητες μάθησης, Massive Open Online Courses (MOOCs) • Φορητές συσκευές: μάθηση μέσω φορητών συσκευών (mobile learning), παιχνίδια σε φορητές συσκευές (mobile games), χωρο-ευαίσθητα παιχνίδια (location-based games) • Επαυξημένη πραγματικότητα (augmented reality) • Εικονική πραγματικότητα (virtual reality) • Εικονικοί κόσμοι (virtual worlds) • Τεχνητή Νοημοσύνη • Αξιολόγηση διαδικτυακών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων • Δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού και ψηφιακή πολιτότητα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο-με-πρόσωπο Καθοδηγούμενη ομαδική και ατομική παραγωγή φοιτητών/τριών
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• E-class για ανάρτηση υλικού μαθήματος, κατάθεση εργασιών φοιτητών, επικοινωνία με φοιτητές • E-mail για επικοινωνία με φοιτήτριες/τές • Powerpoint, επιδείξεις επιλεγμένων τεχνολογικών περιβαλλόντων (π.χ. εικονικών κόσμων, υπηρεσιών Web 2.0)

	• Τηλεδιάσκεψη (π.χ. webex) για επικοινωνία εξωτερικούς προσκεκλημένους ομιλητές • Προβολή σχετικών ντοκιμαντέρ και βίντεο																
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table><tr><th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr><tr><td>Διαλέξεις/Σεμινάρια</td><td>39</td></tr><tr><td>Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας</td><td>30</td></tr><tr><td>Μελέτη & ανάλυση τεχνολογικών περιβαλλόντων</td><td>30</td></tr><tr><td>Αυτοτελής μελέτη, εκπόνηση εργασίας</td><td>14</td></tr><tr><td>Παρουσιάσεις εργασιών</td><td>10</td></tr><tr><td>Τελικές εξετάσεις</td><td>2</td></tr><tr><td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125 ώρες</td></tr></table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις/Σεμινάρια	39	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	30	Μελέτη & ανάλυση τεχνολογικών περιβαλλόντων	30	Αυτοτελής μελέτη, εκπόνηση εργασίας	14	Παρουσιάσεις εργασιών	10	Τελικές εξετάσεις	2	Σύνολο Μαθήματος	125 ώρες
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου															
	Διαλέξεις/Σεμινάρια	39															
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	30															
	Μελέτη & ανάλυση τεχνολογικών περιβαλλόντων	30															
	Αυτοτελής μελέτη, εκπόνηση εργασίας	14															
	Παρουσιάσεις εργασιών	10															
	Τελικές εξετάσεις	2															
Σύνολο Μαθήματος	125 ώρες																
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική και περιλαμβάνει την επιλογή μεταξύ τελικών γραπτών εξετάσεων και γραπτής εργασίας: • Τελικές γραπτές εξετάσεις (100%) ◦ Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής ◦ Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης ◦ Ερωτήσεις Ανάπτυξης • Ατομική ή Ομαδική τελική εργασία (100%) ◦ Γραπτή Εργασία ή Έκθεση / Αναφορά ◦ Δημόσια παρουσίαση ◦ Κείμενα και παρουσίαση – κατανοητά, ολοκληρωμένα, σαφή, με οργανωμένη δομή, εφαρμογή θεωρίας, επιστημονική τεκμηρίωση, κατανόηση των όρων, καλή μορφοποίηση και διατύπωση, κριτική σκέψη, δεξιότητες συνεργασίας, συντονισμού και οργάνωσης της ομαδικής δουλειάς Η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης αναρτώνται στο δικτυακό τόπο του μαθήματος (e-class). Προβλέπονται διαφοροποιημένες μέθοδοι αξιολόγησης για ειδικές κατηγορίες φοιτητών/τριων (π.χ. ΑμεΑ) π.χ. συνεργασία με διερμηνέα για άτομα με κώφωση, προφορική εξέταση.																

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βιβλία

Robins Kevin, Webster Frank (2002), *Η εποχή του τεχνοπολιτισμού*, Αθήνα: Καστανιώτης. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 16805)

Τζιμογιάννης Αθανάσιος (2017), *Ηλεκτρονική μάθηση θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί*, Αθήνα: Κριτική, 2017. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 68379927)

Σολομωνίδου Χριστίνα (2006), *Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία*, Αθήνα: Μεταίχμιο. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 24194)

Αβούρης Νίκος, Καραγιαννίδης Χαράλαμπος, Κόμης Βασίλης (2009), *Συνεργατική Τεχνολογία*, Αθήνα: Κλειδάριθμος. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 13888)

Βρύζας Κωνσταντίνος, Τσιτουρίδου Μελπομένη (2014), *Νέοι και Τεχνολογίες της Επικοινωνίας*, Αθήνα: Δαρδανός. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 41959700)

Άρθρα

- Γιαννούτσου Νικολέτα (2015). Αξιοποίηση των Ψηφιακών Μέσων Στη Μουσειοπαιδαγωγική. In *Μουσειακή μάθηση και εμπειρία στον 21ό αιώνα*. Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. <http://hdl.handle.net/11419/721>
- Παπαχρήστος Ν. Μ., Βρέλλης, Ι., & Μικρόπουλος Τ. Α. (2011). *Μία «Δευτερη Ζωή» σε ένα Παιδαγωγικό Τμήμα*.
- Papachristos, N. M., Vrellis, I., Natsis, A., & Mikropoulos, T. A. (2014). The role of environment design in an educational Multi-User Virtual Environment. *British Journal of Educational Technology*, 45(4), 636–646. <https://doi.org/10.1111/bjet.12056>
- Bai, Z., Blackwell, A. F., & Coulouris, G. (2015). Using Augmented Reality to Elicit Pretend Play for Children with Autism. *IEEE Transactions on Visualization and Computer Graphics*, 21(5), 598–610. <https://doi.org/10.1109/TVCG.2014.2385092>
- Bainbridge, W. S. (2007). The scientific research potential of virtual worlds. *Science* (New York, N.Y.), 317, 472–6. <https://doi.org/10.1126/science.1146930>
- Deng, L., & Tavares, N. J. (2013). From Moodle to Facebook: Exploring students' motivation and experiences in online communities. *Computers & Education*, 68, 167–176. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.04.028>
- Klenowski, V., Askew, S., & Carnell, E. (2006). Portfolios for learning, assessment and professional development in higher education. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 31(3), 267–286.
- Lastowka, G. (2013). Minecraft as Web 2.0: Amateur Creativity & Digital Games. In Dan Hunter, Ramon Lobato, Megan Richardson, & Julian Thomas (Eds.), *Amateur Media: Social, Cultural, and Legal Perspectives*. <http://www.routledge.com/books/details/9780415782654/>
- Mansour, O. (2009, November). Group Intelligence: a distributed cognition perspective. In *Intelligent Networking and Collaborative Systems, 2009. INCOS'09. International Conference on* (pp. 247-250). IEEE.
- Vrellis, I., Papachristos, N. M., Natsis, A., & Mikropoulos, T. A. (2012). Presence in a Collaborative Science Learning Activity in Second Life. In A. Jimoyiannis (Ed.), *Research on e-Learning and ICT in Education* (pp. 241–251). New York, NY: Springer New York. http://link.springer.com/10.1007/978-1-4614-1083-6_18

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

British Journal of Educational Technology <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14678535>
Computers & Education <https://www.sciencedirect.com/journal/computers-and-education>
Journal of Educational Technology & Society <https://www.j-ets.net/ETS/index.html>
Research in Learning Technology <https://journal.alt.ac.uk/index.php/rlt>

517. Ψηφιακά Παιχνίδια, Εικονικοί Κόσμοι και Μάθηση: Έρευνα και Εφαρμογές

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	517	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ψηφιακά παιχνίδια, εικονικοί κόσμοι, και μάθηση: Έρευνα και εφαρμογές		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης		2	5
Εργαστηριακή άσκηση – Φροντιστήριο		1	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD303/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα έχει σκοπό την εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με θέματα που αφορούν τη μάθηση που βασίζεται στο ψηφιακό παιχνίδι (digital games based learning) και τους εικονικούς κόσμους. Το μάθημα, μέσω διεπιστημονικής προσέγγισης, πραγματεύεται θέματα όπως η επισκόπηση της σχετικής έρευνας, το κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται, η εφαρμογή τους στη διδασκαλία και τη μάθηση, σχετικές θεωρίες μάθησης και αρχές ψυχολογίας, κριτική θεώρηση θετικών διαστάσεων και προκλήσεων στην παιδαγωγική εφαρμογή των ψηφιακών παιχνιδιών, βασικές παιδαγωγικές αρχές σχεδιασμού, ανάπτυξης και αξιολόγησής τους. Παρουσιάζονται επίσης παραδείγματα ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες/τές θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να περιγράψουν και να αναγνωρίσουν τα δομικά και λειτουργικά στοιχεία ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων.
- Να περιγράψουν και να εντοπίσουν χαρακτηριστικά αποτελεσματικών ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων που συμβάλουν στη μάθηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και τη μετάδοση ιδεών, αξιών, μηνυμάτων.
- Να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν διαφορετικούς τύπους και μορφές ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων.
- Να αναγνωρίζουν, να επιλέγουν, και να εφαρμόζουν στο σχεδιασμό ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων χαρακτηριστικά και λειτουργίες που ενισχύουν τα κίνητρα, την εμπλοκή, και τα μαθησιακά αποτελέσματα αυτών των περιβαλλόντων.
- Να προσδιορίζουν και να επιλέγουν πηγές αναζήτησης ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων για μάθηση και εφαρμογή στην εκπαίδευση.
- Να περιγράφουν βασικά στοιχεία και τάσεις της βιβλιογραφίας στο πεδίο.
- Να έχουν κατανοήσει αρχές εφαρμογής ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Δεξιοτήτων

- Να εκπονούν μια αναφορά σχεδιασμού ψηφιακού παιχνιδιού.
- Να χρησιμοποιούν τουλάχιστον ένα εργαλείο ανάπτυξης ψηφιακού παιχνιδιού.
- Να εφαρμόζουν το σχετικό θεωρητικό υπόβαθρο και βιβλιογραφία στο σχεδιασμό ενός ψηφιακού παιχνιδιού για μάθηση.
- Να έχουν αποκτήσει δεξιότητες γραμματισμού ψηφιακών παιχνιδιών (game literacy).
- Να εκπονούν τεκμηριωμένες επισκοπήσεις και αξιολογήσεις ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων.
- Να αναγνωρίζουν, να επιλέγουν, και να εφαρμόζουν την κατάλληλη ερευνητική μεθοδολογία για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων.

Ικανοτήτων

- Να εφαρμόσουν γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν στη διαδικασία σχεδιασμού και ανάπτυξης ψηφιακού παιχνιδιού.
- Να εφαρμόσουν γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν στη διαδικασία επιστημονικής μελέτης της αξιοποίησης ψηφιακού παιχνιδιού.
- Να αναπτύσσουν ένα απλό ψηφιακό παιχνίδι.
- Να εργαστούν ομαδικά (συνεργασία, επίλυση προβλημάτων, οργάνωση, συντονισμός, προθεσμίες, ατομική ευθύνη, αξιολόγηση απόδοσης) για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη ψηφιακού παιχνιδιού.

• Να αξιολογούν, να συγκρίνουν, και να συμπεραίνουν σχετικά με την μαθησιακή αποτελεσματικότητα ψηφιακών παιχνιδιών. • Να είναι σε θέση να εκπονήσουν μια αναφορά σχεδιασμού ψηφιακού παιχνιδιού.
Γενικές Ικανότητες
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες/τές αναμένεται να έχουν αναπτύξει τις παρακάτω ικανότητες: • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. • Λήψη αποφάσεων. • Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Σχεδιασμός και διαχείριση έργων. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. • Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Ψηφιακό Παιχνίδι: ορισμοί, χαρακτηριστικά, στοιχεία • Ψηφιακά Παιχνίδια και Κίνητρα • Αφήγηση και Κανόνες (Narrative, Mechanics) ως δομικά και λειτουργικά στοιχεία Ψηφιακών Παιχνιδιών • Αξίες, αρχές, μηνύματα μέσω Ψηφιακών Παιχνιδιών • Ενσυναίσθηση και Ψηφιακό Παιχνίδι • Αρχές σχεδιασμού και ανάπτυξης ψηφιακών παιχνιδιών • Η Εκπαιδευτική Διάσταση Ψηφιακών Παιχνιδιών • Ψηφιακά παιχνίδια και Μάθηση • Διαδικτυακά παιχνίδια πολλών παικτών: συνεργασία, επικοινωνία, κοινωνικές αλληλεπιδράσεις • Εικονικοί κόσμοι ως Κοινωνικοί Χώροι • Επιστημονική μελέτη και αξιολόγηση ψηφιακών παιχνιδιών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο Καθοδηγούμενη ομαδική και ατομική παραγωγή φοιτητών/τριών
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• E-class για ανάρτηση υλικού μαθήματος, κατάθεση εργασιών φοιτητών, επικοινωνία με φοιτητές • E-mail για επικοινωνία με φοιτήτριες/τές • Powerpoint, επιδείξεις επιλεγμένων ψηφιακών περιβαλλόντων (π.χ. ψηφιακών παιχνιδιών, εικονικών κόσμων) για διδασκαλία • Επεξεργασία και δημιουργία ψηφιακών παιχνιδιών για μάθηση από τις φοιτήτριες/φοιτητές με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων (π.χ. Scratch, εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας, powerpoint) • Τηλεδιάσκεψη (π.χ. webex) για επικοινωνία με εξωτερικούς προσκεκλημένους ομιλητές • Προβολή σχετικών ντοκιμαντέρ και βίντεο

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/Σεμινάρια	39
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	12
	Μελέτη & ανάλυση ψηφιακών περιβαλλόντων	12
	Συγγραφή εργασιών	13
	Παρουσιάσεις εργασιών	5
	Εκπόνηση τελικής εργασίας (project)	40
	Τελική αξιολόγηση (παρουσίαση)	4
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: 1. Συμμετοχή στα μαθήματα (15%) • Παρουσία • Εμπλοκή, συμμετοχή στις συζητήσεις 2. Εβδομαδιαίες γραπτές εργασίες (35%) • Εμβάθυνση, κριτική σκέψη, πρωτοτυπία, δημιουργικότητα, εφαρμογή θεωρίας, σύγκριση με άλλα θέματα και έννοιες, καλή μορφοποίηση, έκφραση, ορθογραφία, συντακτικό, κατανόηση και σωστή εφαρμογή των όρων, επιστημονική τεκμηρίωση 3. Τελική εργασία σχεδιασμού και ανάπτυξης η ανάλυσης παιχνιδιού (50%) • Λειτουργικό πρωτότυπο ψηφιακού παιχνιδιού σε ψηφιακή μορφή, δεξιότητες χρήση του ψηφιακού εργαλείου (ανάπτυξη) • Γραπτή έκθεση/αναφορά εκπαιδευτικού σχεδιασμού, ολοκληρωμένη, με συνοχή, με οργανωμένη δομή • Προφορική παρουσίαση εργασίας με τη χρήση λογισμικού παρουσιάσεων και επίδειξη ψηφιακού παιχνιδιού, κατανοητή, σαφής, ολοκληρωμένη, με οργανωμένη δομή, αισθητική εμφάνιση • Πρωτοτυπία, δημιουργικότητα, εφαρμογή θεωρίας, επιστημονική τεκμηρίωση, κατανόηση των όρων διαθεματική/διεπιστημονική προσέγγιση, καλή μορφοποίηση, έκφραση, ορθογραφία, συντακτικό, συμφωνία με θέμα εργασίας, κριτική σκέψη, δεξιότητες συνεργασίας, συντονισμού και οργάνωσης της ομαδικής δουλειάς Η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης αναρτώνται στο δικτυακό τόπο του μαθήματος (e-class). Προβλέπονται διαφοροποιημένες μέθοδοι αξιολόγησης για ειδικές κατηγορίες φοιτητών/τριων (π.χ. ΑμεΑ, φοιτητές Erasmus) π.χ. συνεργασία με διερμηνέα για άτομα με κώφωση, κατάθεση εργασιών στα αγγλικά	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Ροϊνιώτη Ελίνα, Πανδιά Ελεάνα, Σκαρπέλος Γιάννης (2019), *Ψηφιακά Παιχνίδια. Φιλοσοφικές, κοινωνικές και πολιτισμικές αναζητήσεις*, Αθήνα: Oasis Publications, 86183314
- Δελιγιάννης Γιάννης, Λυγκιάρης Μιχάλης (2017), *Ανάπτυξη παιχνιδιών. Σχεδιασμός διαδραστικής αφήγησης. Θεωρίες, τάσεις και παραδείγματα*, Αθήνα: FAGOTTOBOOKS, 68400387
- Prensky Marc, *Μάθηση βασισμένη στο ψηφιακό παιχνίδι*, Αθήνα: Μεταίχμιο, 2009, Αθήνα. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 24174).
- Αναγνώστου Κώστας (2009), *Βιντεοπαιχνίδια: Βιομηχανία και Ανάπτυξη*, Αθήνα: Κλειδάριθμος. (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 2009, 13626.
- Βούλγαρη, Η., Voulgari, I., Ροϊνιώτη, Ε., Roinioti, E., Κουτρομάνος, Γ., Koutromanos, G., Σιντόρης, Χ., Sintoris, C., Μάνεσης, Δ., & Manesis, D. (2023). Ψηφιακά Παιχνίδια και Μάθηση. Κάλλιπος+, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://doi.org/10.57713/kallipos-250>

Άρθρα

- Aarseth, E., Smedstad, S. M., & Sunnan\aa, L. (2003). A multi-dimensional typology of games. In M. Copier & J. Raessens (Eds.), *Level Up: Digital Games Research Conference Proceedings*. Utrecht, the Netherlands: Universteit Utrecht.
- Darvasi, P. (2016). Empathy, Perspective and Complicity: How Digital Games can support Peace Education and Conflict Resolution. Working Paper Series, Mahatma Gandhi Institute of Education for Peace and Sustainable Development / UNESCO, 3. http://unesdoc.unesco.org/Ulis/cgi-bin/ulis.pl?catno=259928&set=005A2B9B98_2_422&gp=0&lin=1&ll=1 <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002599/259928e.pdf>
- Gee, J.P. (2005). Learning by design: Good video games as learning machines. *Elearning*, 2(1), 5--16
- Juul, J. (2003). The Game, the Player, the World: looking for a heart of gameness. In M. Copier & J. Raessens (Eds.), *Level Up: Digital Games Research Conference Proceedings* (pp. 30–45). Utrecht: Utrecht University. <http://www.jesperjuul.net/text/gameplayerworld/>
- Malone, T. V. (1980). What makes things fun to learn? heuristics for designing instructional computer games. In *Proceedings of the 3rd ACM SIGSMALL symposium and the first SIGPC symposium on Small systems - SIGSMALL '80* (Vol. 162, pp. 162–169). New York, New York, USA: ACM Press
- Malone, T. W. 1981. Toward a theory of intrinsically motivating instruction. *Cognitive Science*, (4), 333-369.
- Nardi, B., & Harris, J. (2006). Strangers and Friends: Collaborative Play in World of Warcraft. In *Proceedings of the 2006 20th anniversary conference on Computer supported cooperative work - CSCW '06* (p. 149). New York, New York, USA: ACM Press. <https://doi.org/10.1145/1180875.1180898>
- Rusch, D. C. (2012). Elude: designing depression (pp. 254–257). Presented at the *Proceedings of the International Conference on the Foundations of Digital Games*, ACM. <https://doi.org/10.1145/2282338.2282389>
- Ryan, R. M., Rigby, C. S., & Przybylski, A. (2006). The motivational pull of video games: A self-determination theory approach. *Motivation and Emotion*, 30(4), 347–363.
- Salen, K., & Zimmerman, E. (2004). *Rules of play: Game design fundamentals*. Cambridge, Mass.: MIT press. - Chapter 8: Defining Digital Games, Chapter 9: The Magic Circle
- Shaffer, D. W., Squire, K.D., Halverson, R., & Gee, J.P. (2005). Video games and the future of learning. *Phi Delta Kappan*, 87(2), 105-111: <http://website.education.wisc.edu/~kdsquire/tenure-files/23-pdk-VideoGamesAndFutureOfLearning.pdf>
- Steinkuehler, C. (2006). Why game culture studies now? *Games & Culture*, 1(1), 97--102
- Williamson, B., & Facer, K. (2004). More than “just a game”: the implications for schools of children’s computer games communities. *Education, Communication & Information*, 4, 255–270. <https://doi.org/10.1080/14636310412331304708>.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

British Journal of Educational Technology <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14678535>

518. Διδασκαλία και Μάθηση με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	518	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διδασκαλία και μάθηση με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD377/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα έχει σαν βασικό σκοπό να εισαγάγει τους/τις φοιτητές/τριες σε βασικά ζητήματα διδασκαλίας και μάθησης με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση αποτελούν αντικείμενο ενός διεπιστημονικού κλάδου, ο οποίος πραγματεύεται όχι τόσο αυτές τις τεχνολογίες καθεαυτές αλλά την ίδια τη μάθηση. Το εργαστήριο του μαθήματος εστιάζει στην αξιοποίηση του διαδικτύου (χρήση διαδεδωμένων μηχανών αναζήτησης, αναζήτηση επιστημονικής βιβλιογραφίας) και στο σχεδιασμό και την παρουσίαση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με διαφορετικά λογισμικά (με ενδεικτικά φύλλα εργασίας για καθοδήγηση). Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζουν τις βασικά ζητήματα διδασκαλίας και μάθησης με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ)
- να διακρίνουν τα κύρια μοντέλα ένταξης και χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, καθώς και τις βασικές λειτουργίες του ηλεκτρονικού υπολογιστή (ΗΥ)
- να αξιοποιούν τις σύγχρονες θεωρίες μάθησης για την οργάνωση διδακτικών παρεμβάσεων/καταστάσεων με τις ΤΠΕ
- να αναγνωρίζουν διαφορετικές κατηγορίες λογισμικού (πχ., πολυμέσα, υπερμέσα, προσομοιώσεις, ηλεκτρονικά παιχνίδια και διαδίκτυο) και τα εν δυνάμει μαθησιακά οφέλη στην εκπαιδευτική διαδικασία
- να είναι ενημερωμένοι για ζητήματα που αναδεικνύονται από την εισαγωγή των ΤΠΕ

στη σχολική πραγματικότητα (σκοπιμότητα και μεθοδολογία ένταξης, υλικοτεχνική υποδομή, προσαρμογές αναλυτικού προγράμματος, επιμόρφωση εκπαιδευτικών) • να αναγνωρίζουν και να εφαρμόζουν τις βασικές λειτουργίες του (ΗΥ), ως γνωστικού-διερευνητικού εργαλείου, ως μέσου διδασκαλίας και μάθησης και ως πηγή πληροφορίας • να αναζητούν με αποτελεσματικό τρόπο πληροφορίες και πόρους από το διαδίκτυο και να κρίνουν την αξιοπιστία των πληροφοριών • να σχεδιάζουν απλές δραστηριότητες (με κατασκευή μαθησιακών στόχων) για μαθητές, με αξιοποίηση διαφορετικών λογισμικών/διαδικτύου • να συζητούν και να αξιολογούν διαφορετικές τεχνικές αναζήτησης στο διαδίκτυο, και με τη χρήση νέων εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης (πχ., ChatGPT) • να παρουσιάζουν δραστηριότητες με εκπαιδευτικό λογισμικό
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. • Ομαδική εργασία. • Αυτόνομη εργασία. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Μοντέλα ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση (τεχνικό, πραγματολογικό, ολοκληρωμένο). • Εστίαση στον υπολογιστή ως γνωστικό-διερευνητικό εργαλείο, ως μέσο διδασκαλίας και μάθησης και ως πηγή πληροφορίας. • Θεωρίες μάθησης (συμπεριφορισμός, εποικοδομητισμός κλπ.) και εφαρμογές των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. • Ο υπολογιστής και οι παιδαγωγικές του χρήσεις. • Επεξεργαστής κειμένου, λογιστικά φύλλα, πολυμέσα, υπερμέσα, προσομοιώσεις, ηλεκτρονικά παιχνίδια και διαδίκτυο στην εκπαιδευτική διαδικασία. • Παιδαγωγική αξιοποίηση του διαδικτύου. • Ζητήματα που αναδεικνύονται από την εισαγωγή των ΤΠΕ στη σχολική πραγματικότητα (σκοπιμότητα και μεθοδολογία ένταξης, υλικοτεχνική υποδομή, προσαρμογές αναλυτικού προγράμματος, επιμόρφωση εκπαιδευτικών). • Οι ΤΠΕ στην ελληνική εκπαίδευση. • Φύλο και ΤΠΕ. • Εκπαιδευτικές δραστηριότητες με χρήση διαφορετικών λογισμικών.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως εκπ/ση (πχ. απεργίες ΜΜΜ)
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία, εργαστηριακή εκπαίδευση, και επικοινωνία με φοιτητές/τριες. Ενδεικτικά, παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint, χρήση διαδικτύου και εκπαιδευτικών λογισμικών, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	20
	Εργαστηριακή άσκηση	19
	Συγγραφή εργασιών	39
	Αυτοτελής μελέτη	47
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης περιλαμβάνει: 1. Συμμετοχή στο εργαστήριο και γραπτή εργασία (30%) 2. Ατομική τελική γραπτή εξέταση (70%) Τα κριτήρια της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στις ανακοινώσεις του μαθήματος στο e-class. Για φοιτητές/τριες με κώφωση παρέχεται η δυνατότητα συνεργασίας με διερμηνέα για την καλύτερη ένταξή τους στις δραστηριότητες/ εργαστήριο του μαθήματος	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Κέκκερης, Γ. (2017). *Εκπαιδευτική Τεχνολογία: Η αξιοποίηση στην εκπαίδευση*. Αλεξανδρούπολη: ΑΦΟΙ Παπαμάρκου ΟΕ.

Depover, C., Karsenti, T., & Κόμης, Β. (2010). *Διδασκαλία με χρήση της τεχνολογίας: Προώθηση της μάθησης, ανάπτυξη ικανοτήτων*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

British Journal of Educational Technology, <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14678535>

Computers and Education, <https://www.journals.elsevier.com/computers-and-education>

Education and Information Technologies, <https://www.springer.com/computer/journal/10639>

Journal of Computer Assisted Learning, <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/13652729>

Journal of Computers in Education, <https://link.springer.com/journal/40692>

Journal of Educational Technology and Society, <https://www.j-ets.net/ETS/index.html>

Technology, Pedagogy and Education, <https://www.tandfonline.com/loi/rtpe20>

519. Ψηφιακά Μαθησιακά Αντικείμενα για την Προσχολική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	519	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα για την προσχολική εκπαίδευση: Σχεδιασμός, ανάπτυξη, και αξιολόγηση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/Σεμινάρια/ Εργασία σε Ομάδες		2	5
Εποπτεία		1	

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD403/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα επικεντρώνεται στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την εφαρμογή, και την αξιολόγηση ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων και εκπαιδευτικών πόρων στο πλαίσιο της προσχολικής εκπαίδευσης. Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές και φοιτήτριες να εξοικειωθούν με τη αναζήτηση, τη χρήση, αλλά και τη δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού έτσι ώστε να μπορούν να το χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά στη μαθησιακή διαδικασία.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τές θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά και τα κριτήρια αξιολόγησης των ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων.
- Να έχουν κατανοήσει ότι ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμο εργαλείο για την υποστήριξη της μάθησης.
- Να γνωρίζουν πηγές αναζήτησης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και ψηφιακών εκπαιδευτικών πόρων (π.χ. αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων "Φωτόδεντρο").
- Να έχουν εξοικειωθεί με διαφορετικές εφαρμογές, εργαλεία και υπηρεσίες ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου (π.χ. λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων, εργαλεία ανάπτυξης εφαρμογών επαυξημένης πραγματικότητας, εφαρμογές ανάπτυξης ψηφιακών παιχνιδιών, εφαρμογές ανάπτυξης ψηφιακών ιστοριών)
- Να έχουν εξοικειωθεί με αρχές σχεδιασμού ψηφιακού υλικού για την προσχολική ηλικία, και τρόπους εφαρμογής του σε εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- Να γνωρίζουν σύγχρονες τάσεις στη βιβλιογραφία σχετικά με το σχεδιασμό, την ανάπτυξη, τη διάθεση, και τη σημασία ανοιχτών εκπαιδευτικών πόρων και ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων.

Δεξιοτήτων

- Να μπορούν να δημιουργήσουν διαφορετικά ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα χρησιμοποιώντας διαφορετικά ψηφιακά εργαλεία και πλατφόρμες ανάπτυξης ψηφιακού υλικού.
- Να μπορούν να αναζητήσουν, να αξιολογήσουν, και να επιλέξουν το κατάλληλο ψηφιακό μαθησιακό αντικείμενο ή ψηφιακό εκπαιδευτικό πόρο, σε αποθετήρια εκπαιδευτικού υλικού, για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων.
- Να εκπονούν τεκμηριωμένες επισκοπήσεις και αξιολογήσεις ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων

Ικανοτήτων

- Να μπορούν να σχεδιάσουν ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα εφαρμόζοντας την υπάρχουσα βιβλιογραφία, τις γνώσεις, και τις δεξιότητές τους
- Να μπορούν να αναπτύσσουν κατάλληλα ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα
- Να διατυπώνουν τεκμηριωμένες απόψεις για το σχεδιασμό και την εφαρμογή ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων.
- Να αξιολογούν, να συγκρίνουν, και να συμπεραίνουν σχετικά με τα χαρακτηριστικά, τις δυνατότητες, και τους περιορισμούς ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων.
- Να εργαστούν ατομικά και ομαδικά για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη λειτουργικών και τεκμηριωμένων εκπαιδευτικά ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων.
- Να κατανοούν τις προϋποθέσεις και τις προκλήσεις για το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων.

• Να μπορούν να παρουσιάζουν τα έργα τους σε κοινό με σαφή, δομημένο, και τεκμηριωμένο τρόπο.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις. • Λήψη αποφάσεων. • Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. • Σχεδιασμός και διαχείριση έργων. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Ψηφιακά Μαθησιακών Αντικείμενα (ΨΜΑ) και Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (open educational resources): ορισμοί, τι είναι, • Αποθετήρια ΨΜΑ (π.χ. “Φωτόδεντρο”), αποθετήρια ψηφιακών εκπαιδευτικών πόρων, πλατφόρμες διαχείρισης ΨΜΑ (π.χ. e-me) • Αρχές σχεδιασμού ΨΜΑ για Προσχολική Εκπαίδευση • Εργαλεία ανάπτυξης ΨΜΑ (π.χ. Λογισμικό Γενικής Χρήσης, λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων, Επεξεργαστές κειμένου, πλατφόρμα e-me, εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας, εφαρμογές ανάπτυξης ψηφιακών ιστοριών, εφαρμογές ανάπτυξης ψηφιακών παιχνιδιών, Scratch και Scratch Jr) • Άδειες Creative Commons για τη διαμοίραση ψηφιακού υλικού • Αξιολόγηση ΨΜΑ • Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις εφαρμογής ΨΜΑ στην Προσχολική Εκπαίδευση
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο-με-πρόσωπο Καθοδηγούμενη ομαδική και ατομική παραγωγή φοιτητών/τριών
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• E-class για ανάρτηση υλικού μαθήματος, κατάθεση εργασιών φοιτητών, επικοινωνία με φοιτητές • Powerpoint, video, επιδείξεις επιλεγμένων ψηφιακών περιβαλλόντων και μαθησιακών αντικειμένων για διδασκαλία • επεξεργασία και δημιουργία ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων από τις φοιτήτριες/φοιτητές με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων (π.χ. Scratch, εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας, powerpoint, εκπαιδευτική πλατφόρμα e-me, διαδικτυακά αποθετήρια ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού) • Τηλεδιάσκεψη (π.χ. webex) για επικοινωνία με εξωτερικούς ομιλητές

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/Σεμινάρια	39
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	10
	Μελέτη & ανάλυση ψηφιακών περιβαλλόντων	10
	Συγγραφή εργασιών/ανάπτυξη ψηφιακού υλικού	27
	Παρουσιάσεις εργασιών	5
	Εκπόνηση τελικής εργασίας	30
	Τελική αξιολόγηση (παρουσίαση)	4
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: • Συμμετοχή στα μαθήματα (10%) ◦ Παρουσία ◦ Εμπλοκή, συμμετοχή στις συζητήσεις ◦ Πραγματοποίηση εργαστηριακών ασκήσεων ◦ Παρουσιάσεις εργασιών φοιτητών/τριών ◦ Αξιολογήσεις εργασιών μεταξύ ομοτίμων στο εργαστήριο • Εβδομαδιαίες ατομικές ή ομαδικές εργασίες (40%) ◦ Εμβάθυνση, κριτική σκέψη, εφαρμογή θεωρίας, καλή μορφοποίηση, έκφραση, ορθογραφία, συντακτικό, κατανόηση και σωστή εφαρμογή των όρων, επιστημονική και παιδαγωγική τεκμηρίωση (γραπτά κείμενα) ◦ Πρωτοτυπία, δημιουργικότητα, λειτουργικότητα εφαρμογής, αισθητική εμφάνιση, εκπαιδευτική τεκμηρίωση σχεδιασμού (ψηφιακό υλικό) • Ατομική εργασία σχεδιασμού και ανάπτυξης ΨΜΑ, αναφορά σχεδιασμού, και δημόσια παρουσίαση (50%) ◦ Λειτουργικό πρωτότυπο ψηφιακού μαθησιακού αντικειμένου ◦ Γραπτή έκθεση/αναφορά εκπαιδευτικού σχεδιασμού και διαδικασίας ανάπτυξης, ολοκληρωμένη, τεκμηριωμένη, με συνοχή, με οργανωμένη δομή ◦ Προφορική παρουσίαση εργασίας με τη χρήση λογισμικού παρουσιάσεων και επίδειξη ΨΜΑ, κατανοητή, σαφής, ολοκληρωμένη, με οργανωμένη δομή, αισθητική εμφάνιση ◦ Πρωτοτυπία, δημιουργικότητα, εφαρμογή θεωρίας (π.χ. αρχές σχεδιασμού, κριτήρια αξιολόγησης), επιστημονική τεκμηρίωση, κατανόηση των όρων, διαθεματική/διεπιστημονική προσέγγιση,	

	καλή μορφοποίηση, έκφραση, ορθογραφία, συντακτικό, συνάφεια με μαθησιακούς στόχους, κριτική σκέψη Η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης αναρτώνται στο δικτυακό τόπο του μαθήματος (e-class). Προβλέπονται διαφοροποιημένες μέθοδοι αξιολόγησης για ειδικές κατηγορίες φοιτητών/τριων (π.χ. ΑμεΑ) π.χ. συνεργασία με διερμηνέα για άτομα με κώφωση, προφορική εξέταση.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Ζαράνης Νικόλαος (2008). *Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Βοσνιάδου Στέλλα (2006). *Σχεδιάζοντας περιβάλλοντα μάθησης υποστηριζόμενα από τις σύγχρονες τεχνολογίες*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μικρόπουλος Τάσος (2000). *Εκπαιδευτικό λογισμικό. Θέματα σχεδίασης και αξιολόγησης λογισμικού υπερμέσων*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Σολομωνίδου Χριστίνα (2006). *Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Depover Christian, Karsenti Thierry, Κόμης Βασίλης (2010). *Διδασκαλία με χρήση της τεχνολογίας: προώθηση της μάθησης, ανάπτυξη ικανοτήτων*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Άρθρα

- Γιαννακοπούλου Αμαλία, Παπασιδέρη Ισιδώρα, Στασινάκης, Κ. Παναγιώτης, (2018), «Μαθησιακά αντικείμενα: Η αξιολόγηση με το μοντέλο LOEM», 5ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 27, 28, 29 Απριλίου 2018, <https://5syn-thess2018.ekped.gr/praktika/>
- Μεγάλου, Ε. (2015). Ανοιχτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι - Αποθετήρια Μαθησιακών Αντικειμένων: Η περίπτωση του Φωτόδεντρου(*). Δελτίο Εκπαιδευτικού Προβληματισμού Και Επικοινωνίας, Σχολή IM Παναγιωτόπουλου, 54. <http://impanagiotopoulos.gr/images/ekdoseis-deltio/deltio54.pdf>
- Νικολόπουλος, Γ., Πιερρακέας, Χ., & Καμέας, Α. (2011). Μαθησιακά Αντικείμενα: Χαρακτηρίζοντας τις Αυτόνομες Μονάδες Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. In 6th International Conference in Open & Distance Learning - November 2011, Loutraki, Greece - PROCEEDINGS.
- Megalou, E., & Kaklamanis, C. (2014). Photodentro LOR, the Greek national learning object repository. In INTED2014 proceedings (pp. 309–319).
- Udnaes, M., Titlestad, G., & Johannessen, Ø. (2014). Policy Brief - Open Educational Resources in your Own Language, in your Way. LangoER consortium <http://langoer.eun.org/>, UNESCO Institute for Information Technologies in Education. <https://iite.unesco.org/publications/3214739/>

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση

<http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete>

Πρακτικά συνεδρίων Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση <http://www.etpe.gr/confs/>

International Journal of Child-Computer Interaction

<https://www.journals.elsevier.com/international-journal-of-child-computer-interaction/>

International Journal of Learning Technology

<https://www.inderscience.com/jhome.php?jcode=ijlt>

520. Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Σεναρίων και Δραστηριοτήτων με Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σχεδιασμός εκπαιδευτικών σεναρίων και δραστηριοτήτων με ΤΠΕ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Συστήνεται οι φοιτήτριες/τές να έχουν παρακολουθήσει το μάθημα 512. Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD398/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι ο σχεδιασμός – ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση εκπαιδευτικών σεναρίων και δραστηριοτήτων με ΤΠΕ. Στο εργαστήριο οι φοιτήτριες/τές, προσαρμόζουν, σχεδιάζουν-αναπτύσσουν και παρουσιάζουν εκπαιδευτικά σενάρια (επιλογή γνωστικού αντικείμενου ή θεματικής περιοχής, περιγραφή του πλαισίου ένταξης, περιγραφή απαιτούμενων μέσων) και απλές εκπαιδευτικές/διδακτικές δραστηριότητες με την αξιοποίηση των ΤΠΕ. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε επίπεδο: • να γνωρίζουν και να περιγράφουν τι είναι ένα εκπαιδευτικό σενάριο (ή σενάριο διδασκαλίας) το οποίο και ενσωματώνει τις ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία • να χρησιμοποιούν διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης με τις ΤΠΕ (διαδίκτυο και εκπαιδευτικά λογισμικά) για την προσχολική εκπαίδευση • να παρουσιάζουν, και να κρίνουν/αξιολογούν σενάρια διδασκαλίας • να σχεδιάζουν/αναπτύσσουν ένα εκπαιδευτικό σενάριο με την ενσωμάτωση των ΤΠΕ, με λογισμικά της επιλογής τους (το σενάριο θα απευθύνεται στην προσχολική εκπαίδευση) • να μπορούν να σχεδιάζουν/δημιουργούν και να ενσωματώνουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες, αξιοποιώντας τις ΤΠΕ, σε ένα εκπαιδευτικό σενάριο • να επιλέγουν κατάλληλο υλικό από εκπαιδευτικά λογισμικά και από το διαδίκτυο για τις μαθησιακές δραστηριότητες του σεναρίου • να γράφουν ένα εκπαιδευτικό σενάριο (ατομικά ή σε ομάδες) • να προτείνουν βελτιώσεις σε ένα σενάριο • να συνεργάζονται και να παρουσιάζουν/επικοινωνούν έτοιμα σενάρια (που απευθύνονται στην προσχολική εκπαίδευση) και να τα σχολιάζουν • να παρουσιάζουν, και να υποστηρίζουν το δικό τους σενάριο
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των

• απαραίτητων τεχνολογιών. • Ομαδική εργασία. • Αυτόνομη εργασία. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Το εκπαιδευτικό σενάριο (ή σενάριο διδασκαλίας) στη διδακτική πράξη. • Παρουσίαση δομής ενός εκπαιδευτικού σεναρίου και παραδειγμάτων. • Περιεχόμενο δραστηριότητας και εκπαιδευτικού σεναρίου με την ενσωμάτωση των ΤΠΕ. Περιβάλλοντα μάθησης με ΤΠΕ (διαδίκτυο και εκπαιδευτικά λογισμικά) για την προσχολική εκπαίδευση. • Εκπαιδευτικές δραστηριότητες (και) με ενσωμάτωση ΤΠΕ, σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου. • Οργάνωση-σύνθεση ενός εκπαιδευτικού σεναρίου με ΤΠΕ. • Σχεδιασμός και οργάνωση σεναρίου διδασκαλίας για τάξη νηπιαγωγείου
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως εκπ/ση (πχ., απεργίες ΜΜΜ)	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία, εργαστηριακή εκπαίδευση, και επικοινωνία με φοιτητές/τριες. Ενδεικτικά, παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint, χρήση διαδικτύου και εκπαιδευτικών λογισμικών, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	16
	Εργαστηριακή άσκηση	23
	Παρουσίαση σεναρίου	40
	Αυτοτελής μελέτη και Συγγραφή εργασίας-σεναρίου	46
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης περιλαμβάνει: 1. Συμμετοχή στο εργαστήριο και παρουσίαση σεναρίου (50%) 2. Γραπτή τελική εργασία (εκπαιδευτικό σενάριο) (50%) Τα κριτήρια της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στις ανακοινώσεις του μαθήματος στο e-class. Για φοιτητές/τριες με κώφωση παρέχεται η δυνατότητα συνεργασίας με διερμηνέα για την καλύτερη ένταξή τους στις δραστηριότητες/ εργαστήριο του μαθήματος	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Μικρόπουλος, Α. και Μπέλλου, Ι. (2010). *Σενάρια διδασκαλίας με υπολογιστή*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Τρίγκα, Ε. (επιμ.) (2018). *Εκπαιδευτικά σενάρια: Αξιοποιώντας τις Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνιών (ΤΠΕ)*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Συναφείς δικτυακοί τόποι
<http://aesop.iep.edu.gr/>
<http://aesop.iep.edu.gr/senaria>
<http://b-epipedo2.cti.gr/el-GR/>
<http://www.e-yliko.sch.gr>
<http://photodentro.edu.gr/ugc/>

521. Ο Ρόλος του Πειράματος στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	521	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄ και στ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ο ρόλος του πειράματος στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		1	
Εργαστηριακές ασκήσεις		3	
Εργασία με ομάδες/επίβλεψη εργασιών		2	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητριών/τών με το ρόλο του πειράματος ως διδακτικού εργαλείου στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε επίπεδο να:

- γνωρίζουν τα διάφορα είδη πειραμάτων.
- γνωρίζουν τον ρόλο τους στα διάφορα διδακτικά μοντέλα.
- εξοικειωθούν με τρόπους ενσωμάτωσης των πειραμάτων ως εργαλείων πρόκλησης ενδιαφέροντος, ανίχνευσης ιδεών, διερεύνησης και εφαρμογής της νέας γνώσης.
- γνωρίζουν τη σχέση καταλληλότητας των πειραμάτων με την ψυχοπνευματική ανάπτυξη μαθητριών/τών προσχολικής ηλικίας.
- γνωρίζουν τη διδακτική αξία της διεξαγωγής πειραμάτων με υλικά καθημερινής χρήσης.
- σχεδιάζουν διδακτικές-μαθησιακές δραστηριότητες.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογής της γνώσης στην πράξη

- Αυτόνομη εργασία
- Λήψη αποφάσεων
- Ομαδική εργασία
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Περιλαμβάνει διαλέξεις/συζητήσεις και εργαστηριακές ασκήσεις. Οι διαλέξεις/συζητήσεις αφορούν στο πλαίσιο: είδη πειραμάτων – ρόλος τους στα διάφορα διδακτικά μοντέλα – ενσωμάτωσή τους στις διάφορες φάσεις των εκάστοτε διδακτικών μοντέλων – σχέση καταλληλότητάς τους με την ψυχοπνευματική ανάπτυξη μαθητριών/των προσχολικής ηλικίας – διδακτική αξία διεξαγωγής πειραμάτων με υλικά καθημερινής χρήσης, ενώ οι εργαστηριακές ασκήσεις συντίθενται από παρεμβάσεις των φοιτητών/τριών πάνω σε “κομμάτια” του υλικού κόσμου του εργαστηρίου και από αναδραστικές συζητήσεις γύρω από τα ερωτήματα και τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις. Σε συνεργασία με τον διδάσκοντα, οι φοιτήτριες/τες σχεδιάζουν και παραδίδουν κάποια δραστηριότητα, κατάλληλη για παιδιά νηπιαγωγείου, που την έχουν διερευνήσει ως παιδαγωγική, γνωστική και υλική διαδικασία.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου και οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/συζητήσεις	13
	Εργαστηριακή άσκηση	38
	Ανατροφοδότηση	21
	Μελέτη και ανάλυση εκπαιδευτικού υλικού	26
	Σύνταξη γραπτών εκθέσεων/αναφορών	36
	Αυτοτελής μελέτη	20
	Συγγραφή ομαδικής εργασίας	46
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών είναι διαμορφωτική και συμπερασματική που υλοποιείται με γραπτές εκθέσεις/αναφορές (50%) και ομαδικής γραπτής εργασίας (50%). Η αξιολόγηση των φοιτητριών/των γίνεται με βάση τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Καλογιαννάνκης, Μ. (επιμ.) (2018). *Διδάσκοντας φυσικές επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση - προκλήσεις και προοπτικές*, Εκδόσεις Gutenberg: Αθήνα.

Τσελφές, Β. (επιμ.) (2016). *Προσχολική ηλικία: οι φυσικές επιστήμες στην εκπαιδευτική σχέση παιδιών και εκπαιδευτικών*, Εκδόσεις Άρτεμις Πετροπούλου: Αθήνα.

- Κριώτογλου, Π. & Παπαδοπούλου Π. (επιμ.) (2014). *Φυσικές επιστήμες και περιβάλλον στην προσχολική εκπαίδευση - Αναζητήσεις και προτάσεις*, Εκδόσεις Gutenberg: Αθήνα.
- Δημητρίου, Α. (επιμ.) (2013). *Έννοιες για τη φύση και το περιβάλλον στην προσχολική εκπαίδευση*, Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Πλακίτση, Κ. (επιμ.) (2012). *Κοινωνιογνωστικές και κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις στη διδακτική των φυσικών επιστημών στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία*, Εκδόσεις Πατάκη: Αθήνα.
- Χρηστίδου, Β. (επιμ.) (2008). *Εκπαιδεύοντας τα Μικρά Παιδιά στις Φυσικές Επιστήμες*. Αφοι Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη.
- Καλλέρη, Μ. (2016). *Έννοιες και Φαινόμενα από τον Φυσικό Κόσμο για Μικρά Παιδιά*. Τυπωθήτω – Ostragon Publishing, Θεσσαλονίκη.
- Ραβάνης, Κ. (2003). *Δραστηριότητες για το Νηπιαγωγείο από τον Κόσμο της Φυσικής*. Εκδόσεις Δίπτυχο, Αθήνα.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Research in Science Education <https://link.springer.com/journal/11165>

International Journal of Science Education <https://www.tandfonline.com/loi/tsed20>

Science Education <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/1098237x>

Physics Education <https://iopscience.iop.org/journal/0031-9120>

ΣΤ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ

ΣΤ1. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ - ΚΙΝΗΣΗΣ

601. Θεωρίες Μουσικής και Κινητικής Αγωγής

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	601	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και πρακτικές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD400/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αποτελεί μια εισαγωγή στις θεωρίες οι οποίες υποστηρίζουν την από κοινού διδασκαλία της μουσικής και κίνησης/χορού και σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της ομιλίας/λόγου. Παρουσιάζονται οι βασικές προσεγγίσεις της μουσικοκινητικής αγωγής (Μ.Κ.Α.): ιστορικά στοιχεία, βασικές αρχές και αξίες, σύνδεση με σύγχρονες θεωρίες της εκπαίδευσης και της ανάπτυξης του παιδιού, εφαρμογές και μέθοδοι αξιολόγησής τους καθώς και ο ρόλος του /της εκπαιδευτικού στην σύγχρονη μουσικοπαιδαγωγική πράξη. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην κατανόηση βασικών μουσικών εννοιών, στη σχέση τους με την κίνηση/χορό και το λόγο ως ρυθμικό φαινόμενο. Τέλος εξετάζεται η άτυπη μάθηση, οι τρόποι διαμόρφωσης της μουσικής ταυτότητας και τα κριτήρια επιλογής υλικού και εκπαιδευτικών μέσων για την αξιοποίησή τους στη μουσική και κινητική αγωγή σε τυπικά και μη τυπικά εκπαιδευτικά πλαίσια.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- Έχει κατανοήσει το πλαίσιο το οποίο αναπτύχθηκαν οι μουσικοκινητικές προσεγγίσεις και τη σχέση τους με τις σύγχρονες παιδαγωγικές τάσεις
- Έχει κατανοήσει τις αρχές, τις αξίες και τις μεθόδους των σύγχρονων μουσικοκινητικών προσεγγίσεων να διαμορφώνουν κρίσεις και να κοινοποιούν τις γνώσεις τους
- Έχει κατανοήσει βασικές μουσικές έννοιες και τη σχέση τους με την κίνηση και την ομιλία και να αξιοποιούν την σχέση αυτή σε εκπαιδευτικές εφαρμογές
- Επιλέγει υλικό για μια μουσικοκινητική διδασκαλία στο πλαίσιο της προσχολικής αγωγής
- Αναγνωρίζει τη σημασία της καλλιέργειας των εκφραστικών και δημιουργικών ικανοτήτων στην ολόπλευρη ανάπτυξη κάθε παιδιού και στη λειτουργικότητά του ενώ παράλληλα αναγνωρίζει και σέβεται τη διαφορετικότητά του

• Αναγνωρίζει τις προαπαιτούμενες συνθήκες για μια διδασκαλία με έμφαση στην έκφραση και τη δημιουργικότητα, να εργάζεται μεθοδικά για την δημιουργία τους και να μπορεί να διευρύνει τη σπουδή του σε αυτό το πεδίο στο μέλλον • Αναγνωρίζει τη μουσική ταυτότητά του/της και να την αξιοποιεί προς όφελος της διδασκαλίας και της αυτονομίας των αποφάσεών του/της
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη και ομαδική εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον και προσαρμογή σε νέες καταστάσεις • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Παρουσίαση των μουσικοκινητικών προσεγγίσεων οι οποίες αναπτύχθηκαν τον 20ό αιώνα και ανάλυση των θεωριών που πλαισιώνουν τη σύγχρονη μουσικοπαιδαγωγική αντίληψη • Ο ρυθμός ως φαινόμενο το οποίο συνδέεται με τη μουσική την κίνηση και την ομιλία. Ανάλυση και εμβάθυνση στις σχετικές έννοιες. Παρουσίαση σύγχρονων θεωριών και ερευνητικών δεδομένων • Ανάλυση μουσικών εννοιών και παραμέτρων: εννοιολογικοί προσδιορισμοί, συνδέσεις με την κίνηση/χορό και το λόγο και σύνδεση με την καλλιτεχνική και εκπαιδευτική πράξη. Πρακτικές γραφικής απεικόνισης, ενεργητικής ακρόασης • Παιδικό τραγούδι. Φωνή και αναπνοή, κριτήρια επιλογής τραγουδιών, στοιχεία διδασκαλίας, ανάπτυξης και ενορχήστρωσης. • Μουσικές ταυτότητες: διαμόρφωση, αναγνώριση, διεύρυνση και αξιοποίηση στην εκπαιδευτική πράξη. • Μουσική επιτέλεση, κοινοτική μουσική και άτυπες μορφές μάθησης • Εισαγωγή στην ακουστική οικολογία. Βασικές έννοιες και εκπαιδευτικές πρακτικές

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Αξιοποίηση διαδικτύου, παρουσίαση διαφανειών και εφαρμογές από mentimeter και padlet, προβολή βίντεο, ψηφιακά μουσικά παιχνίδια, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας και επιλεγμένων βίντεο	40
	Συλλογή μελέτη και ανάλυση μουσικού υλικού	20
	Αυτοτελής μελέτη	21
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική: 1. Γραπτή τελική εξέταση (100%) στην ελληνική γλώσσα η οποία περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις σωστού λάθους και πολλαπλής επιλογής -Αντιστοιχίσεις -Ερωτήσεις ανάπτυξης 2. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης α) φοιτητών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ): -Προφορική εξέταση στην ελληνική γλώσσα με ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης β) φοιτητών Erasmus με την εκπόνηση εργασίας στην αγγλική γλώσσα
----------------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

- Αγαλιανού Ολυμπία (2021). *Η Μουσικοκινητική Αγωγή Orff ως αφετηρία και προορισμός*. Fagottobooks.
- Machlis, J. Forney, K. (1996). *Η απόλαυση της μουσικής*. Αθήνα: Fagotto.
- Green, L. (2014). *Άκουσε και παίξε! Πώς να απελευθερώσετε την ακουστική αντίληψη των μαθητών σας και τις δεξιότητες τους στον αυτοσχεδιασμό και στην εκτέλεση* (Μτφρ. &Επιμ. Ζ. Διονυσίου & Μ. Κοκκίδου). Αθήνα: Fagottobooks.
- Gordon, Edwin E. (2007). *Learning Sequences in Music: A Contemporary Music Learning Theory*. Chicago: G I A Publications
- Ράπτης, Θ. (2015). *Μουσική παιδαγωγική: μια συστηματική προσέγγιση*. Edition Orpheus
- Σμωλ, Κ. (1983). *Μουσική, Κοινωνία, Εκπαίδευση*. Αθήνα: Νεφέλη.
- Τσαφταρίδης, Ν. (1997). *Μουσική - Κίνηση - Λόγος. Η Στοιχειοδομική Μουσική στο Παιδαγωγικό Έργο Orff*. Αθήνα: Νήσος.

Άρθρα

- Αγαλιανού, Ο. (2023). Μουσική εκπαίδευση ή η μουσική εκπαιδεύει: αναστοχαστική προσέγγιση στους ρόλους. Στο Θ. Ράπτης & Ε. Περακάκη (Επιμ.), *Η Μουσική Εκπαίδευση σε έναν κόσμο που αλλάζει: Ταυτότητες, Αξίες, Εμπειρίες*. Πρακτικά του 9ου Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Ε. (σσ. 46-54). Ε.Ε.Μ.Ε
- Αγαλιανού, Ο. (2019). Orff-Schulwerk: η μετάβαση από τον 20ό στον 21ο αιώνα. Στο Θ. Ράπτης & Δ. Κόνιαρη (Επιμ.), *Μουσική Εκπαίδευση και Κοινωνία: νέες προκλήσεις, νέοι προσανατολισμοί*. Πρακτικά 8ου Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Ε. (σσ. 85-93). Θεσσαλονίκη: Ε.Ε.Μ.Ε.
- Αγαλιανού, Ο., &Τσαφταρίδης, Ν. (2016). Άτυπες μορφές γνώσης και μάθησης στη Μουσικοπαιδαγωγική Θεώρηση του C. Orff. Στο Μ. Κοκκίδου& Ζ. Διονυσίου (Επιμ.), *Μουσικός Γραμματισμός: Τυπικές και Άτυπες Μορφές Μουσικής Διδασκαλίας-Μάθησης (Πρακτικά 7ου Συνεδρίου της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση)*, Θεσσαλονίκη: Ε.Ε.Μ.Ε, σ 87-95.
- Κανελλόπουλος, Π. (2013). Αναζητώντας τον ρόλο του Μουσικού Αυτοσχεδιασμού στη Μουσική Εκπαίδευση: Οι παιδαγωγικές δυνατότητες της καλλιέργειας της (μουσικής) ελευθερίας. *Μουσικοπαιδαγωγικά*, 11, 5-43.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

- Μουσικοπαιδαγωγικά: Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση*
<https://www.eeme.gr/publications/musical-pedagogics.html>
- International Journal of Music Education: Sage journals*
<https://journals.sagepub.com/home/ijm>
- Music Education Research: Taylor and Francis*
<https://www.tandfonline.com/loi/cmue20>

619. Εισαγωγή στη Μουσικοκινητική Αγωγή Orff

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	619	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	β΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στη μουσικοκινητική αγωγή Orff		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		1	
Εργαστήρια		2	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	601. Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD277/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αποτελεί μια εισαγωγή σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο στη μουσικοκινητική αγωγή Orff (Orff-Schulwerk). Πρόκειται για μία από τις ευρύτερα διαδεδομένες προσεγγίσεις αισθητικής αγωγής η οποία βασίζεται στις εσωτερικές σχέσεις της ομιλίας/λόγου με την κίνηση/χορό και την μουσική και βασίζεται σε τρεις αλληλεπιδρώντες πυλώνες, την τέχνη, την εκπαίδευση και τον ουμανισμό. Η Μ.Κ.Α.Orff προτείνει την πολυεπίπεδη επεξεργασία ενός στοιχειακού υλικού και εστιάζει στη δημιουργία ενός ανάλογου τρόπου σκέψης. Η συμμετοχή στην καλλιτεχνική επιτέλεση εκλαμβάνεται ως δικαίωμα και εξασφαλίζεται από το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων οι οποίες είναι κυρίως ομαδικές.

Το μάθημα συνδυάζει την πράξη με τη θεωρία μέσα σε βιωματικές συμπεριληπτικές δραστηριότητες οι οποίες εστιάζουν στην έκφραση και τη δημιουργία. Απαιτείται η ενεργή συμμετοχή των φοιτητριών/των οι οποίοι/ες καλούνται να τραγουδήσουν να χορέψουν, να χειριστούν μουσικά όργανα, να αυτοσχεδιάσουν και να συνθέσουν ατομικά και σε ομάδες αξιοποιώντας μεθόδους και τα μέσα της Μ.Κ.Α., Orff. Ακολουθεί αναστοχασμός πάνω στην αποκτηθείσα εμπειρία ο οποίος παράγει γνώση, δημιουργεί γέφυρες πράξης και θεωρίας με απώτερο στόχο την προσωπική, καλλιτεχνική και επαγγελματική ανάπτυξη των φοιτητριών/ών. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- Κατανοεί τις αρχές, τις αξίες και τα μέσα της Μ.Κ.Α., Orff και να τις συνδέει με ευρύτερες θεωρίες της εκπαίδευσης
- Έχει αναπτύξει ένα τρόπο σκέψης που της/του επιτρέπει να επεξεργάζεται και να διευρύνει καλλιτεχνικά στοιχειακό υλικό προερχόμενο από τον λόγο/ομιλία, την κίνηση και τη μουσική
- Έχει βασικές γνώσεις οργανογνωσίας και τεχνικής παιξίματος των οργάνων της ορχήστρας Orff
- Κατανοεί το σχεδιασμό δημιουργικών ομαδοσυνεργατικών διαδικασιών στις οποίες μπορεί να συμμετέχει και να αναστοχάζεται σε αυτές
- Κατανοεί το ρόλο της δημιουργικότητας και της εκφραστικότητας στην ολόπλευρη ανάπτυξη του ανθρώπου

- Μπορεί να αυτοσχεδιάσει και να συνθέσει μουσικά και κινητικά - Μπορεί, ως μέλος μιας ομάδας να συμμετέχει στην δημιουργία, οργάνωση και παρουσίαση μιας μουσικοκινητικής παράστασης
Γενικές Ικανότητες
Αυτόνομη και ομαδική εργασία Λήψη αποφάσεων Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Προαγωγή της ελεύθερης και επαγωγικής σκέψης Σεβασμός και αξιοποίηση της διαφορετικότητας

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Μουσικοκινητική αγωγή Orff: ιστορική ανασκόπηση, βασικές αρχές, αξίες και μέσα - Λόγος/ομιλία και κίνηση: από το λόγο στην κίνηση: διερεύνηση και κατανόηση σχέσεων. Αξιοποίηση των σχέσεων στο σχεδιασμό δημιουργικών καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων με συμπεριληπτικό χαρακτήρα - Ρυθμός και κίνηση. Διερεύνηση και κατανόηση σχέσεων. Εισαγωγή στο body music με έμφαση στην κοινοτική διάσταση. - Ήχος, μουσική και κίνηση/χορός: διερεύνηση και κατανόηση κοινών πεδίων εσωτερικών σχέσεων. Μουσική συνοδεία κίνησης. Τεχνικές ενεργητικής ακρόασης. - Οργανογνωσία. Γνωριμία με την ορχήστρα Orff, κατανόηση της λειτουργίας της και βασικές τεχνικές χειρισμού των οργάνων. - Παιδικά τραγούδια και παιχνιδοτρόγους. Γνωριμία με ελληνικό και διεθνές ρεπερτόριο, τεχνικές ανάπτυξης, ενορχήστρωσης και σκηνικής παρουσίασης. - Γραφική παρτιτούρα. Η σχηματικής αναπαράστασης του ήχου, της φωνής και της μουσικής ως αντικατάσταση της μουσικής σημειογραφίας, ως ενεργητική ακρόαση και ως οδηγός αυτοσχεδιασμού και σύνθεσης. - Μουσικοκινητική σύνθεση. Τεχνικές καθοδηγούμενου ατομικού και ομαδικού μουσικοκινητικού αυτοσχεδιασμού. Ομαδική σύνθεση και σκηνική παρουσίαση. - Τεχνικές ανατροφοδότησης απευθυνόμενης σε άτομα και ομάδες - Τεχνικές αναστοχασμού στη βιωμένη εμπειρία ως άτομα και ως μέλη μιας ομάδας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Βιντεοσκόπηση, μαγνητοσκόπηση και ανάλυση. Επεξεργασία δεδομένων με λογισμικά ήχου και εικόνας. Προβολή βίντεο και διαφανειών. Αξιοποίηση διαδικτύου. Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμινάρια	30
	Καλλιτεχνικά εργαστήρια	20
	Διαλέξεις	10
	Πρακτική εξάσκηση	10
	Συλλογή και ανάλυση μουσικοκινητικού υλικού	5
	Συγγραφή εργασίας	15
	Μελέτη βιβλιογραφίας	10
	Καλλιτεχνική δημιουργία και παράσταση	25
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η αξιολόγηση είναι διαμορφωτική (1-2) και τελική (3-4). • Τήρηση/συγγραφή προσωπικού ημερολογίου με καταγραφή επιλεγμένων των δραστηριοτήτων και αναστοχασμό πάνω σε αυτές (30%) • Ποιότητα συμμετοχής στα εργαστήρια και αξιολόγηση σταδιακής ανάπτυξης μουσικοκινητικών δεξιοτήτων (10%) • Ομαδική καλλιτεχνική δημιουργία/ερμηνεία και δημόσια παρουσίαση (30%) • Τελική γραπτή εξέταση (30%) ✓ Οι φοιτητές/τριες καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις ανάπτυξης Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης Φοιτητές Erasmus ακολουθούν τον τρόπο αξιολόγησης των Ελλήνων φοιτητών/τριών με τις εξής διαφοροποιήσεις: • Καταθέτουν ημερολόγια στην αγγλική γλώσσα (βλ. παραπάνω) • Εντάσσονται σε ομάδα ελλήνων φοιτητών, συνεργάζονται και αξιολογούνται μαζί με την ομάδα. Παρέχεται η απαραίτητη διευκόλυνση από τη διδάσκουσα αν της ζητηθεί • Προφορική εξέταση στα Αγγλικά με ερωτήσεις αντίστοιχου περιεχομένου με τη γραπτή εξέταση
-----------------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

- Αγαλιανού, Ο. (2021). *Μουσικοκινητική αγωγή Orffως αφετηρία και προορισμός*. Fagottobooks.
- Haselbach, B. (2018). *Κείμενα θεωρίας και πράξης για το Orff-Schulwerk*. Ίδρυμα Μωραΐτη.
- Goodgin, D. (2002). *Play, sing and dance*. New York: Schott.
- Orff, C. (1976). *The Schulwerk*. New York: Scott Music Corp.
- Goodgin, D. (2002). *Sound Ideas*. Miami: Warner Bros Publications.
- Hennessy, S (ed). (2013). *Reflections on Orff-Schulwerk*. London: Schott.
- Orff, C. (1992). The Schulwerk-Its origin and aims. In D. Hall (Ed.), *Orff – Schulwerk in Canada: A collection of articles and lectures from the early years (1954-1962)*, (pp. 29-37). Canada: Schott.
- Τσαφταρίδης, Ν. (1997). *Μουσική - Κίνηση - Λόγος. Η Στοιχειοδομική Μουσική στο Παιδαγωγικό Έργο Orff*. Αθήνα: Νήσος.
- Steen, A. (1993). *Exploring Orff: A teacher's Guide*. New York: Schott.

Άρθρα

- Αγαλιανού, Ο. (2021) Ένας τρόπος να σκεφτούμε την κίνηση. Στο Α. Παρούση & Αντώνης Λενακάκης (επιμ.). *Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Μια άτυπη μορφή εκπαίδευσης*; (σσ. 37-58). Τ.Ε.Α.Π.Η., Ε.Κ.Π.Α. <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.75>
- Αγαλιανού, Ο. (2018). Orff-Schulwerk: η μετάβαση από τον 20ό στον 21ο αιώνα. Στο Θ. Ράπτης & Δ. Κόνιαρη (Επιμ.), *Μουσική Εκπαίδευση και Κοινωνία: νέες προκλήσεις, νέοι προσανατολισμοί. Πρακτικά 8ου Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Ε.* (σσ. 85–93). Θεσσαλονίκη: Ε.Ε.Μ.Ε.
- Agalianou, O. (2014). Carl Rogers meets Carl Orff: person-centered theory and Orff-Schulwerk. *Orff-Schulwerk Heute*, 91, pp. 24-27.
- Shalmon, S. 2012. Musica Humana – thoughts on humanistic aspects of Orff-Schulwerk. *Orff-Schulwerk Informationen*, 87, p. 13-19.
- Sangiorgio, A. 2010. Orff-Schulwerk as an anthropology of music. *Orffinfo Orff-Schulwerk Egitim ve Danismanlik Merkezi Türkiye*, 16, 6-21.
- Σαπλαούρα, Μ., Αγαλιανού, Ο. (2023). Η μουσικοκινητική αγωγή Orff στην Ελλάδα: ιστορική ανασκόπηση. Στο Θ. Ράπτης & Ε. Περράκη (Επιμ.), *Η Μουσική Εκπαίδευση σε έναν κόσμο που αλλάζει: Ταυτότητες, Αξίες, Εμπειρίες. Πρακτικά του 9ου Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Ε.* (σσ. 269-277). Ε.Ε.Μ.Ε.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά*Orff-Schulwerk International: the journal of International Orff Schulerk Forum Salzburg*<https://www.iosfsjournal.com>*Musicworks: Australian Council of Orff Schulwerk*<https://search.informit.com.au/browseJournalTitle;res=IELHSS;issn=1320-078X>*The Orff Echo: American Orff-Schulwerk Association*<https://aosa.org/publications/the-orff-echo>

627. Ο Χορός στην Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	624	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ο χορός στην εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		1	5
Εργαστήρια		2	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD399		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι να φέρει τις φοιτήτριες/ές σε επαφή με το χορό ως τέχνη, κοινωνική επιτέλεση και εκπαιδευτικό μέσο. Οι στόχοι του μαθήματος κινούνται σε δύο κατευθύνσεις. Η πρώτη αφορά την προσωπική και καλλιτεχνική ανάπτυξη των φοιτητριών/τών, την ενίσχυση των εκφραστικών και δημιουργικών ικανοτήτων τους, την επαφή με το σώμα και το προσωπικό κινητικό λεξιλόγιο και την ανάπτυξη μη λεκτικής επικοινωνίας. Η δεύτερη αφορά την εξοικείωση με θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές εφαρμογές σχετικά με την τέχνη του χορού με στόχο την αξιοποίηση του χορού σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια σε συνδυασμό και με άλλες τέχνες και γνωστικά αντικείμενα. Ως κύριο θεωρητικό εργαλείο χρησιμοποιείται η θεωρία Laban Movement Analysis, σε συνδυασμό και με άλλες θεωρητικές και καλλιτεχνικές προσεγγίσεις. Τα είδη του χορού τα οποία αξιοποιούνται είναι ο δημιουργικός χορός και οι λαϊκοί/ παραδοσιακοί χοροί από άλλες χώρες και την Ελλάδα. Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στην κοινοτική λειτουργία του χορού και τη δυνατότητά του να λειτουργεί ως μέσο κοινωνικής συνοχής. Το μάθημα συνδυάζει την πράξη με τη θεωρία μέσα σε δραστηριότητες στις οποίες φοιτητές και φοιτήτριες συμμετέχουν και στη συνέχεια αναστοχάζονται πάνω στην εμπειρία που αποκόμισαν με σκοπό την παραγωγή γνώσης και τη σύνδεση με τη θεωρία.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα μπορεί να:

- Αυτοσχεδιάζει και να χορογραφεί νοηματοδοτημένα σύμφωνα με συνειδητές προσωπικές επιλογές.

• Παρατηρεί την κίνηση με βάση τις βασικές αρχές της θεωρίας Laban Movement Analysis και να προσφέρει σχετική ανατροφοδότηση • Αναγνωρίζει τη σημασία της μη λεκτικής έκφρασης και επικοινωνίας και την αξιοποιεί στην ομάδα • Αποδέχεται τη φυσική διαφορετικότητα • Κατανοεί την έννοια της παραδοσιακής χορογραφικής δημιουργίας στο πλαίσιο των κοινοτήτων και γνωρίζει βασικά ιστορικά στοιχεία της τέχνης του χορού • Γνωρίζει και είναι σε θέση να ερμηνεύσει επιλεγμένο ρεπερτόριο παραδοσιακών/λαϊκών χορών από την Ελλάδα και άλλες χώρες • Μπορεί, ως μέλος μιας ομάδας, να συμμετέχει στην δημιουργία, οργάνωση και παρουσίαση μιας χορευτικής παράστασης
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη και ομαδική εργασία • Λήψη αποφάσεων • Προαγωγή της ελεύθερης και επαγωγικής σκέψης • Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Έννοια του χορού ✓ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί και ιστορικά στοιχεία ✓ Ο χορός ως τέχνη, ως επιτέλεση ως εκπαιδευτικό μέσο • Laban Movement Analysis ✓ Σωματικά σχήματα ✓ Παράγοντες της κίνησης: -διερεύνηση στοιχείων του χώρου -διερεύνηση στοιχείων του χρόνου -διερεύνηση στοιχείων της δυναμικής -η έννοια της ροής της κίνησης ✓ Στερεομετρικά σχήματα και πολύεδρα ✓ Αναφορά στα οχτώ effort shapes • Καθοδηγούμενος αυτοσχεδιασμός • Χορογραφία και γραφική παρτιτούρα • Σύνδεση χορού με τις εικαστικές τέχνες • Λαϊκοί χοροί από άλλες χώρες • Ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί • Ο χορός ως παραστατική τέχνη: οργάνωση και επιτέλεση
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο.
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Προβολή βίντεο και διαφανειών. Βιντεοσκόπηση, και ανάλυση. Αξιοποίηση διαδικτύου. Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμινάρια	20
	Καλλιτεχνικά εργαστήρια	25
	Διαλέξεις	15
	Εκπόνηση εργασιών	25
	Μελέτη βιβλιογραφίας	10
	Καλλιτεχνική δημιουργία και παράσταση	30
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η αξιολόγηση είναι διαμορφωτική (1-2) και τελική (3-4). • Τήρηση/συγγραφή προσωπικού ημερολογίου με καταγραφή των δραστηριοτήτων και αναστοχασμό πάνω σε αυτές (30%) • Ποιότητα συμμετοχής στα εργαστήρια και ανάπτυξη δεξιοτήτων (10%) • Ομαδική καλλιτεχνική δημιουργία/ερμηνεία και δημόσια παρουσίαση (30%) • Παρουσίαση επιστημονικού άρθρου ή επαγγελματικής παράστασης: ομαδική εργασία και προφορική παρουσίασή της (30%)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

- Dunlop, V.P. (1998). *Looking at dance: a chorological perspective on choreography*. Great Britain: The Bath Press.
- Gough, M. (1999). *Knowing dance: A Guide for Creative teaching*. London: Dance Books Ltd.
- Karkou, V., Oliver, S., Lycouridis, S., (2023). *Χορός & ευεξία*. Δισίγμα.
- Μπαρμπούση, Β. (2004). *Ο χορός στον 20ό αιώνα: σταθμοί και πρόσωπα*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Ρέτσιου, Σ. (2023). *Η τέχνη του δημιουργικού χορού*. Πεδίο.
- Royce, M. (1983). *Dance technique for children*. California: Mayfield Publishing Company.

Άρθρα

- Αγαλιανού, Ο. (2021). Ένας τρόπος να σκεφτούμε την κίνηση. Στο Α. Παρούση & Αντώνης Λενακάκης (επιμ.). *Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Μια άτυπη μορφή εκπαίδευσης*; (σσ. 37-58). Τ.Ε.Α.Π.Η., Ε.Κ.Π.Α. <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.75>
- Δερμάτη, Α. (2018). Η αριστοτελική σκέψη για το θέατρο και το χορό: Σύνδεση με το σήμερα. *Conatus*, 2(1), 21-34. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/conatus.16039>
- Ηλιάσκου, Π. (2002). Ο ρυθμός στο χορό: ένα ταξίδι στον ίλιγγο της βαρύτητας. Στο *Η τέχνη του χορού σήμερα: εκπαίδευση, παραγωγή, παράσταση. Πρακτικά συνεδρίου*. Αθήνα: Σύνδεσμος Υποτροφιών Κοινοφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Ωνάσης, 2002 σ. 79-85.
- Haselbach, B. (2018). Αναστοχασμός για τις παιδαγωγικές όψεις του χορού στο Orff-Schulwerk (1984-2010). Στο Β. Haselbach, Κ. Σαρροπούλου (επιμ.), *Κείμενα Θεωρίας και Πράξης για το Orff-Schulwerk: βασικά κείμενα (1932-2010)*. Αθήνα: Εταιρία Σπουδών, Σχολή Μωραΐτη.
- Tsouvala, M. & Savrami, K. (2016). The Human Body in Contemporary Dance: from costumes to nakedness, *Critical Stages/Scènes Critiques*, June 2016: Issue No 13, Peerreviewed web journal published by the International Association of Theatre Critics, pp. 1-18.
- Τσουβαλά, Μ. (2013). Σώμα-Μνήμη-Πόλη: Μια φαινομενολογική διερεύνηση της έννοιας του χώρου μέσα από τον χορό, *Choros International Dance Journal*, 2 (Spring 2013), σσ. 100-127.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

- Journal of Dance Education: Taylor and Francis*
<https://www.tandfonline.com/loi/ujod20>
- Dance Research Journal: Cambridge University Press*
<https://www.cambridge.org/core/journals/dance-research-journal>

ΣΤ 2. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

608. Στοιχεία και Τεχνικές των Εικαστικών Τεχνών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	608	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Στοιχεία και τεχνικές των εικαστικών τεχνών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/ εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD603/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αποσκοπεί να εισαγάγει τοις φοιτήτριες/τες στα μορφοπλαστικά στοιχεία και στις τεχνικές της εικαστικής γλώσσας. εισάγονται στις αρχές του σχεδιασμού και της σύνθεσης και της θεωρίας του χρώματος. Πιο συγκεκριμένα οι φοιτήτριες /τες αναμένεται να:

- Εξοικειωθούν με τη δημιουργία του έργου τέχνης
- Αναγνωρίσουν και κατανοήσουν τα στοιχεία και τις ποιότητες που συνιστούν ένα εικαστικό έργο
- Αποκτήσουν τεχνικές δεξιότητες της εικαστικής γραφής
- Να ασκηθούν στη δημιουργία Εικαστικών έργων
- Να είναι σε θέση να κατανοήσουν Εικαστικά έργα
- Να εξοπλιστούν μεθοδολογικά για να σχεδιάσουν και υλοποιήσουν Εικαστικές δραστηριότητες στα παιδιά στο νηπιαγωγείο.

Γενικές Ικανότητες

Το μάθημα αποσκοπεί να βελτιώσει τις φοιτήτριες/τες στις εξής ικανότητες:

- Αυτόνομη εργασία
- Σχεδιασμός καλλιτεχνικών έργων
- Προαγωγή της ελεύθερης δημιουργικής σκέψης και φαντασίας.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εισάγονται σε βάθος στην εικαστική τέχνη και γίνονται γνώστες ενός συνόλου μεθόδων, πρακτικών, μέσων και υλικών της εικαστικής πρακτικής. Έχοντας παρακολουθήσει τον μαθησιακό κύκλο θα αποκτήσουν ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών και σταδιακά θα αναπτύξουν μια προσωπική εργασιακή διαδικασία, η οποία ενσωματώνει πλαστική έρευνα και άσκηση μεθόδων και υλικών.

Το μάθημα περιλαμβάνει πρακτική-εργαστηριακή άσκηση, θεωρία, γνωριμία και ανάπτυξη μεθοδολογιών και κριτηρίων κρίσης. Πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές και οι φοιτήτριες

- έρχονται σε επαφή με τη διαδικασία και τις τεχνικές του σχεδίου και του χρώματος που συνιστούν τα βασικά γλωσσικά στοιχεία της ζωγραφικής. Οι φοιτητές/τριες ασκούνται στο σχέδιο με ασκήσεις εκ του φυσικού που περιλαμβάνουν συνθέσεις αντικειμένων και νεκρές φύσεις, τον περιβάλλοντα χώρο και το τοπίο, την ανθρώπινη φιγούρα και το πρόσωπο.
- ασκούνται με τον πηλό, πρωτόλειο, πλαστικό υλικό της γλυπτικής και εισάγονται στις τεχνικές και τις μεθόδους και τη χρήση του.
- μαθαίνουν τεχνικές και μεθόδους σύνθεσης σύνθετων έργων μικροκατασκευών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο Διαλέξεις, συζητήσεις Εργαστηριακές και φροντιστηριακές ασκήσεις σε ατομικό / ομαδικό επίπεδο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία και στην εργαστηριακή εκπαίδευση Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	15
	Εργαστηριακές ασκήσεις σε ατομικό επίπεδο	14
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	9
	Προετοιμασία εργαστηριακών ασκήσεων	45
	Συγγραφή εργασίας	42
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Εξέταση με παράδοση υποχρεωτικών εργασιών: Α. Φάκελος εργασιών/έργων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. 50% Β.1. γραπτή εργασία (σχεδιασμός πλάνου μαθήματος για τη διδασκαλία των μαθημάτων Σχέδιο – Χρώμα, θεωρία γνωστικού αντικειμένου, σχεδιασμός πλάνου μαθήματος και μαθησιακών δραστηριοτήτων) Β.2. Δημιουργία εποπτικού μέσου διδασκαλίας για την υλοποίηση ενός διδακτικού στόχου) (Β.1.+Β.2. 50% του συνολικού βαθμού)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Arnheim R. (1999), *Τέχνη και Οπτική Αντίληψη, Η ψυχολογία της δημιουργικής όρασης*, Αθήνα: Θεμέλιο.
Βακαλό Ε. Γ. (1988), *Οπτική Σύνταξη*, Αθήνα: Νεφέλη.

Βασιλείου Κ. (2014), *Τέχνη και Δημιουργικότητα*, Αθήνα: Πλέθρον.
 Γκαγιώ Μπερνάρ Α. (2002), *Πλαστικές Τέχνες, Στοιχεία μιας Διδακτικής Κριτικής*, Αθήνα: Νεφέλη.
 Chapman Laura H.(1993), *Διδακτική της Τέχνης, Προσέγγιση στην καλλιτεχνική αγωγή*, Νεφέλη, Αθήνα.
 Clair J. (1999), *Σκέψεις για την κατάσταση των Εικαστικών Τεχνών*, Αθήνα: Σμίλη.
 Epstein A. Τρίμη Ε. (2005), *Εικαστικές Τέχνες και παιδιά*, Αθήνα: Τυποθήτω – Γ. Δαρδάνος.
 Gombrich E. H. (1995), *Τέχνη και Ψευδαίσθηση*, Αθήνα: Νεφέλη.
 Gombrich E. H. (2001), *Το χρονικό της Τέχνης*, Αθήνα: ΜΙΕΤ.
 Itten J. (1988), *Η τέχνη του χρώματος*, Αθήνα: Εκδόσεις Ένωσης Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων
 Kandinsky W. (1981), *Για το Πνευματικό στην τέχνη*, Αθήνα: Νεφέλη.
 Kandinsky W. (1980), *Σημείο, Γραμμή στην Επιφάνεια*, Αθήνα: ΑΣΚΤ.
 Klee P. (1983), *Για τη Μοντέρνα Τέχνη*, Αθήνα: Κάλβος.
 Sargent W. (1987), *Το χρώμα στη φύση και στην τέχνη*, Αθήνα: Κάλβος.
 Μαγουλιώτης Α. (1989), *Αρχή Σχεδίου και μέσα έκφρασης*, Αθήνα: Gutenberg.
 Μουζακίτη Φ. (2002), *Φόρμα, Η οπτική γλώσσα στο σύγχρονο σχεδιασμό*, Αθήνα: Οδυσσέας.
 Ντε Μερντιέ φ. (1981), *Το παιδικό Σχέδιο*, Αθήνα: Υποδομή.
 Σάλλα- Δοκουμετζή Τ. (1996), *Δημιουργική φαντασία και τέχνη*, Αθήνα: Εξάντας.
 Τσιάρρα, Καζάκου Ο. (2000), *Εισαγωγή στην Εικαστική Γλώσσα*, Αθήνα: Gutenberg.
 Χολέβας Ν. Θ. (1982), *Γεωμετρικές χαράξεις και τέχνη*, Αθήνα: ΑΣΚΤ.
 Whitford F. (1993), *Bauhaus*, Αθήνα: Υποδομή.
 Zeki S. (2002), *Εσωτερική όραση*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

610. Εισαγωγή στις Εικαστικές Τέχνες

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	610	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		Εισαγωγή στις Εικαστικές Τέχνες	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/ εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD615/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος αυτού είναι η απόκτηση τόσο θεωρητικών γνώσεων όσο και πρακτικών εμπειριών στις τέχνες.

Οι φοιτήτριες /τες μέσα από την παρουσίαση έργων τέχνης και την εξέταση συγκεκριμένων περιόδων αναμένεται να:

- Γνωρίσουν τη γλώσσα της Ζωγραφικής, της Γλυπτικής, της Χαρακτικής

• Καλλιεργήσουν κριτήρια κατανόησης εικαστικών έργων • Προσεγγίσουν, αναλύσουν, κατανοήσουν έργα και χαρακτηριστικά περιόδων μέσα στην Ιστορία της Τέχνης. • Κατανοήσουν έννοιες όπως; Σχέδιο, Χρώμα, Φως, Χώρος, Σύνθεση • Γνωρίσουν τα μορφοπλαστικά στοιχεία της ζωγραφικής όπως: Γραμμή, Επίπεδο, Τόνος, Σκιά κλπ • Δημιουργήσουν προσωπικά έργα • Να πειραματιστούν στα μέσα και τις μεθόδους διδασκαλίας των εικαστικών και να είναι σε θέση να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν δραστηριότητες εικαστικής αγωγής για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.
Γενικές Ικανότητες
Το μάθημα αποσκοπεί να βελτιώσει τις φοιτήτριες/τες στις εξής ικανότητες: • Αυτόνομη εργασία • Σχεδιασμός σύνθετων καλλιτεχνικών έργων • Προαγωγή της ελεύθερης δημιουργικής σκέψης και φαντασίας. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα αυτό γίνεται ανάλυση έργων τέχνης και μελέτη των μορφικών στοιχείων τους. Οι φοιτήτριες/τες εξοικειώνονται με τις βασικές αρχές των εικαστικών τεχνών. Μέσω της ανάγνωσης των έργων μελετάται η έννοια του χώρου στην εικαστική πρακτική και πώς μέσα από ένα σύστημα οπτικών ψευδαισθήσεων επιτυγχάνεται η απόδοση της τρίτης διάστασης. Γίνεται παρουσίαση καλλιτεχνικών περιόδων, αισθητικών ρευμάτων που καθόρισαν την εξέλιξη των πλαστικών τεχνών. Στο μάθημα γίνεται γνωριμία των βασικών στοιχείων του χρώματος όπως η απόχρωση, η καθαρότητα, η τονικότητα, η τονική κλίμακα ενός χρώματος, η λαμπρότητα, ο κορεσμός και η ένταση, η θερμοκρασία του χρώματος και γίνονται χρωματικές μελέτες και χρωματολογία. Οι φοιτήτριες/τες δημιουργούν ασπρόμαυρα πρωτότυπα έργα και ασκούνται στο σχεδιασμό εκ του φυσικού. Στο πλαίσιο της άσκησης τους στη διδακτική των εικαστικών στο νηπιαγωγείο, καταstrώνουν πλάνα μαθήματος και αναπτύσσουν μεθοδολογικά μοντέλα στη διδακτική των εικαστικών που αφορούν: Α) τη δημιουργία του έργου τέχνης Β) την αναγνώριση και την κατανόηση των ποιότητων του Γ) τις αισθητικές κρίσεις που μπορούν να διατυπωθούν από τη γνωριμία με την τέχνη.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο Διαλέξεις, συζητήσεις Εργαστηριακές ασκήσεις σε ατομικό
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία και στην εργαστηριακή εκπαίδευση Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	20
	Ασκήσεις και εφαρμογές σε ατομικό επίπεδο	25
	Καλλιτεχνικό εργαστήριο	13
	Καλλιτεχνική δημιουργία	13
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	10
	Συγγραφή εργασίας	44
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Εξέταση με παράδοση υποχρεωτικών εργασιών: Α. Φάκελος εργασιών/έργων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. (40% του συνολικού βαθμού) Β.1. Γραπτή εργασία (θεωρία γνωστικού αντικείμενου, σχεδιασμός πλάνου μαθήματος και μαθησιακών δραστηριοτήτων) Β.2. Δημιουργία εποπτικού μέσου διδασκαλίας για την υλοποίηση ενός διδακτικού στόχου) (Β.1.+Β.2. 60% του συνολικού βαθμού)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Αραπάκη, Ξ. (2013). *Η Διδακτική των εικαστικών*, Ίων, Αθήνα.
Ardouin, I. (2000). *Η καλλιτεχνική αγωγή στο σχολείο*. Εκδόσεις Νεφέλη.
Arnheim, R. (1999). *Τέχνη και Οπτική Αντίληψη*, Αθήνα: Θεμέλιο.
Βακαλό Ε. Γ. (1988), *Οπτική Σύνταξη*, Αθήνα: Νεφέλη.
Βασιλείου Κ. (2014), *Τέχνη και Δημιουργικότητα*, Αθήνα: Πλέθρον.
Βιγγόπουλος Η. (1983), *Η Τέχνη στο Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο*, Αθήνα: Δίπτυχο.
Βάος, Α. (2008). *Ζητήματα διδακτικής των εικαστικών τεχνών. Το καλλιτεχνικό εγχείρημα ως διδακτική πράξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.
Γκαγιώ Μπερνάρ Α. (2002), *Πλαστικές Τέχνες, Στοιχεία μιας Διδακτικής Κριτικής*, Αθήνα: Νεφέλη.
Chapman Laura H.(1993), *Διδακτική της Τέχνης, Προσέγγιση στην καλλιτεχνική αγωγή*, Αθήνα: Νεφέλη.
Clair J. (1999), *Σκέψεις για την κατάσταση των Εικαστικών Τεχνών*, Αθήνα: Σμίλη.
Ecco U. (2005), *Η ιστορία της ομορφιάς*, Αθήνα: Καστανιώτης.
Erstein A. Τρίμη Ε. (2005), *Εικαστικές Τέχνες και παιδιά*, Αθήνα: Τυποθήτω – Γ. Δαρδάνος.
Jansen & Jansen, (2010). *Ιστορία της Τέχνης*, Αθήνα: Ίων.
Κοζάκου- Τσιάρρα Ό. (1991), *Εισαγωγή στην Εικαστική γλώσσα*, Αθήνα: Gutenberg.
Kandinsky, W. (1981). *Για το πνευματικό στην τέχνη*, Αθήνα: Νεφέλη.
Klee, P. (1989). *Η Εικαστική Σκέψη 1*, Αθήνα: Ραγιά και Σια ΟΕ.
Klee, P. (1989). *Η Εικαστική Σκέψη 2*, Αθήνα: Ραγιά και Σια ΟΕ.
Matisse, H. (1999). *Γραπτά και ρήσεις για την τέχνη*, Αθήνα: Νεφέλη.
Μαγουλιώτης Α. (2014), *Εικαστική Αγωγή*, Αθήνα: Συμμετρία.
Τσιάρρα, Καζάκου Ο. (2000), *Εισαγωγή στην Εικαστική Γλώσσα*, Αθήνα: Gutenberg
Χριστοδουλίδης Π. (1983), *Εισαγωγή συναισθητική και τη θεωρία της Τέχνης*, Αθήνα: Νεφέλη

633. Μορφές Εικαστικής Δημιουργίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	633	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μορφές Εικαστικής δημιουργίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου, ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD617/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει τη γνωριμία βασικών μορφών εικαστικής έκφρασης όπως η γλυπτική, η χαρακτική, οι κατασκευές καθώς και το σχεδιασμό μαθησιακών πλάνων για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες/τες αναμένεται να:

- Να καλλιεργήσουν κριτήρια για την εκτίμηση και αξιολόγηση εικαστικών έργων τόσο των δικών τους όσο και των παιδιών
- Να διευρύνουν τις γνώσεις τους στις εικαστικές μορφές δημιουργίας
- Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις και να πειραματιστούν στη δημιουργία έργων με τη μέθοδο της Γλυπτικής.
- Να κατανοήσουν και να μάθουν μέσα και τεχνικές στη δημιουργία του κολάζ.
- Να αποκτήσουν γνώσεις και να δημιουργήσουν εικαστικές μικρο-κατασκευές
- Να διευρύνουν τη δημιουργικότητά τους χρησιμοποιώντας ανακυκλώσιμα άχρηστα υλικά για το σχεδιασμό σύνθετων καλλιτεχνικών έργων.
- Να σχεδιάζουν μαθησιακές δραστηριότητες που αφορούν τις εικαστικές εφαρμογές της Γλυπτικής, Χαρακτικής των κατασκευών για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.

Γενικές Ικανότητες

Το μάθημα αποσκοπεί να βελτιώσει τις φοιτήτριες/τες στις εξής ικανότητες:

- Αυτόνομη εργασία
- Σχεδιασμός σύνθετων καλλιτεχνικών έργων
- Προαγωγή της ελεύθερης δημιουργικής σκέψης και φαντασίας.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει τις ακόλουθες διδακτικές ενότητες:

- Εισαγωγή και κατανόηση της Γλυπτικής
- Τεχνικές της Γλυπτικής και δημιουργία μικρών γλυπτών από πυλό
- Αναφορά στη Χαρακτική με έμφαση την χάραξη σε λινόλεουμ.
- Δημιουργία κολάζ και υλοποίηση έργων με τη χρήση α) επίπεδων επιφανειών, β) επίπεδων επιφανειών διαφορετικής υφής γ) ανάγλυφων υλικών με χρήση διαφορετικών υλικών όπως κόλλες, ρητίνες βερνίκια κλπ.
- Πειραματισμούς με ανακυκλώσιμα υλικά όπως πλαστικά μπουκάλια, μεταλλικά αντικείμενα, μπαταρίες, εξαρτήματα κλπ

- Δημιουργία μικρών θεματικών έργων, σκηνικών, μικρών κοστούμιών, ενδυμάτων συνδυάζοντας τεχνικές και υλικά εισάγοντας έτσι δημιουργικούς και επινοητικούς προσανατολισμούς στο έργο τους.
- Εφαρμόζοντας ένα από τα ειδικά θέματα που γνώρισαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα περιγράψουν αναλυτικά ένα σχεδιάγραμμα διδασκαλίας για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο Διαλέξεις, συζητήσεις Εργαστηριακές και φροντιστηριακές ασκήσεις σε ατομικό / ομαδικό επίπεδο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία και στην εργαστηριακή εκπαίδευση Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	15
	Εργαστηριακές ασκήσεις σε ατομικό επίπεδο	14
	Προετοιμασία εργαστηριακών ασκήσεων	45
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	9
	Συγγραφή εργασίας	42
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Εξέταση με παράδοση υποχρεωτικών εργασιών: Α. Φάκελος εργασιών/έργων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. 50% Β.1. γραπτή εργασία (σχεδιασμός πλάνου μαθήματος για τη διδασκαλία των μαθημάτων Σχέδιο – Χρώμα, θεωρία γνωστικού αντικειμένου, σχεδιασμός πλάνου μαθήματος και μαθησιακών δραστηριοτήτων) Β.2. Δημιουργία εποπτικού μέσου διδασκαλίας για την υλοποίηση ενός διδακτικού στόχου) (Β.1.+Β.2. 50% του συνολικού βαθμού).	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Αραπάκη, Ξ. (2014), *Διδακτική των εικαστικών τεχνών*, Αθήνα: Ίων.

Βάος, Α. (2008). *Ζητήματα διδακτικής των εικαστικών τεχνών. Το καλλιτεχνικό εγχείρημα ως διδακτική πράξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

Βασιλείου Κ. (2014), *Τέχνη και Δημιουργικότητα*, Αθήνα: Πλέθρον.

Chapman Laura H.(1993), *Διδακτική της Τέχνης, Προσέγγιση στην καλλιτεχνική αγωγή*, Αθήνα: Νεφέλη.

Epstein Α. Τρίμη Ε. (2005), *Εικαστικές Τέχνες και παιδιά*, Αθήνα: Τυποθήτω – Γ. Δαρδάνος.

Κούτρα, Μ. (2006), *Ζωγραφική και κατασκευές για παιδιά δημοτικού*, Θεσσαλονίκη: Ζήτη.

Kandinsky, W. (1981). *Για το πνευματικό στην τέχνη*, Αθήνα: Νεφέλη.

Klee, P. (1989). *Η Εικαστική Σκέψη 1*, Αθήνα: Ραγιά και Σια ΟΕ.

Klee, P. (1989). *Η Εικαστική Σκέψη 2*, Αθήνα: Ραγιά και Σια ΟΕ.

Matisse, H. (1999). *Γραπτά και ρήσεις για την τέχνη*, Αθήνα: Νεφέλη.

Μαγουλιώτης Α. (2014), *Εικαστική Αγωγή*, Αθήνα: Συμμετρία.

Μαγουλιώτης, Α. (1989), *Ζωγραφική, Γλυπτική, Χαρακτική*, Αθήνα: Gutenberg.

Τσιάρα, Καζάκου Ο. (2000), *Εισαγωγή στην Εικαστική Γλώσσα*, Αθήνα: Gutenberg.

Χολέβας, Ν. Θ. (1982), *Γεωμετρικές χαράξεις και τέχνη*, Αθήνα: ΑΣΚΤ.
 Zeki, S. (2002), *Εσωτερική όραση*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτη.

634. Ζωγραφική, Διδακτικές Προσεγγίσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	634	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζωγραφική, διδακτικές προσεγγίσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/ εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD616/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αποσκοπεί να εξοπλίσει τους μελλοντικούς νηπιαγωγούς, να παρατηρούν ένα ζωγραφικό έργο, να αντιλαμβάνονται να κρίνουν και να δημιουργούν. Πιο συγκεκριμένα οι φοιτήτριες /τες αναμένεται να:

- Να γνωρίσουν καλύτερα την τέχνη της Ζωγραφικής και τη μεθοδολογία της.
- Να κατανοήσουν τα μορφοπλαστικά στοιχεία της ζωγραφικής; σχέδιο, χρώμα.
- Να ασκηθούν στη δημιουργία ζωγραφικών έργων
- Να είναι σε θέση να κατανοήσουν τα ζωγραφικά έργα
- Να εξοπλιστούν μεθοδολογικά για να μιλήσουν για τη ζωγραφική στα παιδιά στο νηπιαγωγείο.
- Να σχεδιάζουν μαθησιακές δραστηριότητες που αφορούν τη ζωγραφική.

Γενικές Ικανότητες

Το μάθημα αποσκοπεί να βελτιώσει τις φοιτήτριες/τες στις εξής ικανότητες:

- Αυτόνομη εργασία
- Σχεδιασμός καλλιτεχνικών έργων
- Προαγωγή της ελεύθερης δημιουργικής σκέψης και φαντασίας.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι θεματικές ενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

- Εισαγωγή στις αρχές της Ζωγραφικής και ειδικότερα του σχεδιασμού, της σύνθεσης και της θεωρίας του χρώματος.
- Μελέτη της μορφικής δομής ενός έργου

- Μορφοπλαστική ανάλυση παραδειγμάτων της ζωγραφικής παραγωγής, της δομής της εικόνας, την αισθητική προσέγγιση έργων τέχνης με παράλληλη ανάλυση αισθητικών κριτηρίων.
- Εισαγωγή στον ορισμό του χρώματος (λειτουργικότητά του χρώματος στο σχεδιασμό, στις χρωματικές ομάδες, το χρωματικό δίσκο κλπ). Αυτό επιτυγχάνεται με:
- Άσκηση που περιλαμβάνει προσωπική εργασία, η οποία ενσωματώνει πλαστική έρευνα και άσκηση στο σχέδιο, τη ζωγραφική και υλικά όπως μολύβι, μελάνι, τέμπερα, κραγιόνια κλπ.
- Άσκηση στην υλοποίηση «ζωγραφικών» έργων με μικτά υλικά όπως χαρτιά, φωτογραφίες κλπ (κολάζ)
- Άσκηση τόσο με γρήγορα σκίτσα όσο και με μελέτες του εσωτερικού και εξωτερικού χώρου.

Με αφορμή και πηγή έμπνευσης ένα έργο τέχνης οι φοιτήτριες και φοιτητές θα σχεδιάσουν ένα εποπτικό μέσο με το οποίο θα υλοποιήσουν έναν διδακτικό στόχο και θα περιγράψουν αναλυτικά ένα σχεδιάγραμμα μαθήματος για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο Διαλέξεις, συζητήσεις Εργαστηριακές και φροντιστηριακές ασκήσεις σε ατομικό / ομαδικό επίπεδο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία και στην εργαστηριακή εκπαίδευση Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	15
	Εργαστηριακές ασκήσεις σε ατομικό επίπεδο	14
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	9
	Προετοιμασία εργαστηριακών ασκήσεων	45
	Συγγραφή εργασίας	42
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Εξέταση με παράδοση υποχρεωτικών εργασιών: Α. Φάκελος εργασιών/έργων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. 50% Β.1. γραπτή εργασία (σχεδιασμός πλάνου μαθήματος για τη διδασκαλία των μαθημάτων Σχέδιο – Χρώμα, θεωρία γνωστικού αντικειμένου, σχεδιασμός πλάνου μαθήματος και μαθησιακών δραστηριοτήτων) Β.2. Δημιουργία εποπτικού μέσου διδασκαλίας για την υλοποίηση ενός διδακτικού στόχου) (Β.1.+Β.2. 50% του συνολικού βαθμού)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Arnheim R. (1999), *Τέχνη και Οπτική Αντίληψη, Η ψυχολογία της δημιουργικής όρασης*, Αθήνα: Θεμέλιο.

Βακαλό Ε. Γ. (1988), *Οπτική Σύνταξη*, Αθήνα: Νεφέλη.

Βασιλείου Κ. (2014), *Τέχνη και Δημιουργικότητα*, Αθήνα: Πλέθρον.

Γκαγιώ Μπερνάρ Α. (2002), *Πλαστικές Τέχνες, Στοιχεία μιας Διδακτικής Κριτικής*, Αθήνα: Νεφέλη.

Chapman Laura H.(1993), *Διδακτική της Τέχνης, Προσέγγιση στην καλλιτεχνική αγωγή*, Νεφέλη, Αθήνα.

Clair J. (1999), *Σκέψεις για την κατάσταση των Εικαστικών Τεχνών*, Αθήνα: Σμίλη.

Epstein A. Τρίμη Ε. (2005), *Εικαστικές Τέχνες και παιδιά*, Αθήνα: Τυποθήτω – Γ. Δαρδάνος.

Gombrich E. H. (1995), *Τέχνη και Ψευδαίσθηση*, Αθήνα: Νεφέλη.

Gombrich E. H. (2001), *Το χρονικό της Τέχνης*, Αθήνα: ΜΙΕΤ.

Itten J. (1988), *Η τέχνη του χρώματος*, Αθήνα: Εκδόσεις Ένωσης Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων

Kandinsky W. (1981), *Για το Πνευματικό στην τέχνη*, Αθήνα: Νεφέλη.

Kandinsky W. (1980), *Σημείο, Γραμμή στην Επιφάνεια*, Αθήνα: ΑΣΚΤ

Klee P. (1983), *Για τη Μοντέρνα Τέχνη*, Αθήνα: Κάλβος.

Sargent W. (1987), *Το χρώμα στη φύση και στην τέχνη*, Αθήνα: Κάλβος.

Μαγουλιώτης Α. (1989), *Αρχή Σχεδίου και μέσα έκφρασης*, Αθήνα: Gutenberg.

Μουζακίτη Φ. (2002), *Φόρμα, Η οπτική γλώσσα στο σύγχρονο σχεδιασμό*, Αθήνα: Οδυσσέας.

Ντε Μερεντιέ φ. (1981), *Το παιδικό Σχέδιο*, Αθήνα: Υποδομή.

Σάλλα- Δοκουμετζή Τ. (1996), *Δημιουργική φαντασία και τέχνη*, Αθήνα: Εξάντας.

Τσιάρρα, Καζάκου Ο. (2000), *Εισαγωγή στην Εικαστική Γλώσσα*, Αθήνα: Gutenberg.

Χολέβας Ν. Θ. (1982), *Γεωμετρικές χαράξεις και τέχνη*, Αθήνα: ΑΣΚΤ.

Whitford F. (1993), *Bauhaus*, Αθήνα: Υποδομή.

Zeki S. (2002), *Εσωτερική όραση*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

ΣΤ 3. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

623. Θέατρο στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγικές και Κοινωνικές Παρεμβάσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	623	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θέατρο στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγικές και κοινωνικές παρεμβάσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/σεμινάρια		1	
Εργαστήριο		1	
Παραγωγή και παρουσίαση		1	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	631		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD382/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες με ένα ευρύ φάσμα τεχνικών θεάτρου στην εκπαίδευση, ώστε να κατανοήσουν τον ρόλο του θεάτρου ως εργαλείο βιωματικής μάθησης, μέσο κοινωνικής παρέμβασης και μορφή τέχνης. Μέσα από την παιγνιώδη προσέγγιση του θεάτρου και τη συμμετοχική και δημιουργική διαδικασία, θα αξιοποιηθούν βιώματα, γεγονότα, προσωπικές ιστορίες και συλλογικές αφηγήσεις για τη δημιουργία θεατρικών συνθέσεων. Η προσέγγιση περιλαμβάνει τη δόμηση σχεδίων διδασκαλίας με έμφαση σε θεματικές όπως η επικοινωνία, η συνεργασία, η κατανόηση του εαυτού και του "άλλου" και η διαχείριση συγκρούσεων. Ο τελικός στόχος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να επινοήσουν και να παρουσιάσουν σε ομάδες τη δική τους παράσταση, βασισμένη σε προσωπικές εμπειρίες και αυτοσχεδιασμούς, σχετικά με θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος που τους/τις απασχολούν.

Με το πέρας του μαθήματος επιδιώκεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες:

- Να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία του θεάτρου στην Εκπαίδευση και να κατανοούν τις θεατρικές τεχνικές και συμβάσεις.
- Να γνωρίζουν ομαδοσυνεργατικές πρακτικές και τεχνικές επικοινωνίας.
- Να κατανοούν έννοιες που σχετίζονται με ζητήματα ταυτότητας και διαφορετικότητας, «εαυτού» και «άλλου».
- Να γνωρίζουν τεχνικές θεατρικής δημιουργίας και να μπορούν να αξιοποιούν τα στάδια προετοιμασίας ενός θεατρικού δρώμενου.
- Να μπορούν να εργάζονται ομαδοσυνεργατικά και σε πλαίσιο εμπιστοσύνης και αλληλεπίδρασης, αυτοσχεδιάζοντας πάνω σε κοινωνικά θέματα.
- Να μπορούν να διερευνούν ρόλους και να βρίσκουν λύσεις σε προβλήματα που αφορούν τη ζωή χαρακτήρων που αναλύουν.
- Να μπορούν να εξερευνούν ιδέες και να εκφράζουν συναισθήματα δικά τους και των άλλων, μέσα από θεατρικές φόρμες.
- Να μπορούν να επικοινωνούν μια ιδέα χρησιμοποιώντας τα εκφραστικά τους μέσα και τη θεατρική μορφή.
- Να μπορούν να διερευνούν σύνθετα προβλήματα που αφορούν τα θέματα που επεξεργάζονται και να αναζητούν λύσεις μαζί με τους/τις συμφοιτητές/τριες.
- Να μπορούν να αναγνωρίζουν θεατρικές συμβάσεις στη θεατρική δουλειά των άλλων.
- Να έχουν τη δυνατότητα να επινοούν κατάλληλες θεατρικές δραστηριότητες ανάλογα με τη θεματική τους για τον εαυτό τους και τα παιδιά.
- Να μπορούν να δημιουργούν μια επινοημένη παράσταση μεταβαίνοντας από προσωπικές ιστορίες και προβληματισμούς στη συλλογική σύνθεση.
- Να μπορούν να αξιολογούν τις παρουσιάσεις των συμφοιτητών/τριών τους όσον αφορά την παιδευτική, κοινωνική και καλλιτεχνική τους διάσταση.

Γενικές Ικανότητες

- Λήψη αποφάσεων
- Ομαδική εργασία
- Σεβασμός στην διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής, επαγωγικής σκέψης
- Σχεδιασμό και διαχείριση έργων
- Επίδειξη κοινωνικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εμβάθυνση στις θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν την παιδαγωγική και την κοινωνική διάσταση του θεάτρου στην Εκπαίδευση
- Ο ρόλος του θεάτρου ως εργαλείο βιωματικής μάθησης και κοινωνικής παρέμβασης.
- Παιχνίδια συνεργασίας και εμπιστοσύνης, ομαδικοί αυτοσχεδιασμοί και δημιουργία με αφορμή ένα ερέθισμα.
- Αξιοποίηση θεατρικών δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας.
- Χρήση θεατρικών τεχνικών για την ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση γύρω από θέματα διαφορετικότητας και στερεοτύπων.

- Εξάσκηση σε θεατρικές τεχνικές, δημιουργία και ανάλυση χαρακτήρων.
- Το Θέατρο Εικόνας για την ανάπτυξη κοινωνικών και καλλιτεχνικών σκοπών.
- Τεχνική του "χάρτη της ζωής": Δημιουργία θεατρικών δρώμενων βασισμένων σε προσωπικές ιστορίες που συνθέτουν μια συλλογική αφήγηση.
- Προετοιμασία τελικής θεατρικής σύνθεσης ανά ομάδες. Ανάπτυξη χαρακτήρων και δημιουργία σεναρίου, διαδικασία πρόβας, ανατροφοδότηση, αναγνώριση τυχόν διορθώσεων.
- Δημόσια παρουσίαση της επινοημένης θεατρικής σύνθεσης από τις ομάδες των φοιτητών/τριών.
- Αξιολόγηση της παρουσίασης με βάση εκπαιδευτικά, κοινωνικά και καλλιτεχνικά κριτήρια.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικοακουστικού υλικού, παρουσίαση power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα	19
	Εργαστήριο	20
	Προετοιμασία θεατρικής σύνθεσης	35
	Παρακολούθηση και κριτική επαγγελματικής παράστασης	15
	Δημόσια παρουσίαση και κριτική αξιολόγηση θεατρικής σύνθεσης	36
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: • Αναστοχαστικά ημερολόγια (20%) Αναστοχασμός σε σχέση με την εμπύχωση, σε σχέση με την ομάδα, προτάσεις, προβληματισμοί, εξέλιξη. • Συμμετοχή στο σεμινάριο και στην αξιολόγηση-ανταπόκριση στο θεατρικό γεγονός 15% • Δημόσια παρουσίαση (30%). ✓ Κάθε ομάδα παρουσιάζει την θεατρική της σύνθεση. • Αξιολόγηση 10% ✓ Των θεατρικών συνθέσεων των ομάδων ως προς την αισθητική, την επικοινωνία με το κοινό, την αξιοποίηση θεατρικών συμβάσεων, την καλλιτεχνική αρτιότητα • Γραπτή ομαδική εργασία και αξιολόγηση (20%). Περιγραφή του σεναρίου, ανάλυση της προετοιμασίας και της πορείας της ομάδας, αξιολόγηση της παράστασης της ομάδας - ως προς θεατρικές τεχνικές και συμβάσεις, χρήση σκηνικού χώρου, χρόνου, την επικοινωνία με το κοινό (υπερστόχος και σκηνικοί στόχοι),	

	αναγνώριση των δυνατών και αδύνατων σημείων της παράστασης. Τα κριτήρια της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στο e-class
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Boal, A. (2013). *Θεατρικά Παιχνίδια για ηθοποιούς και μη ηθοποιούς*. "Σοφία" Ανώνυμη Εκδοτική & Εμπορική Εταιρεία.
Λενακάκης, Α., Κανάρη, Χ. (2023). *Πολιτισμός, Τέχνες και Συμπερίληψη*. «Σοφία» Ανώνυμη Εκδοτική & Εμπορική Εταιρεία.

Επιπρόσθετα

Άλκηστις, (Κοντογιάννη). (2008). *Μαύρη Αγελάδα. Άσπρη Αγελάδα. Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα*. Τόπος.
Άλκηστις, (Κοντογιάννη) (2000). *Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*. Ελληνικά Γράμματα.
Άλκηστις, (Κοντογιάννη). (1989). *Το βιβλίο της δραματοποίησης*. Άλκηστις.
Αρχοντάκης, Ζ. Φιλίππου, Δ. (2003). *205 βιωματικές ασκήσεις για εμψύχωση ομάδων*. Καστανιώτης.
Αυδή, Α., Χατζηγεωργίου, Μ. (2003). *Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση*. Μεταίχμιο.
Boal A. (1981). *Το θέατρο του καταπιεσμένου* (μετάφρ. Ε. Μπραουδάκη). Θεωρία.
Γκόβας, Ν. (2003). *Για ένα δημιουργικό νεανικό θέατρο. Ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές*. Μεταίχμιο.
Γραμματάς, Θ. (2017). *Θεατρική Αγωγή και παιδεία. Διάδρασις*.
Κουρετζής, Λ., (1991). *Το θεατρικό παιχνίδι*. Καστανιώτης.
Παπαθανασίου, Α., Μπασκλαβάνη, Ο. (2001). *Θεατροπαιχνίδια*. Κέδρος.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Εκπαίδευση & Θέατρο – έκδοση του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/edth>
Applied Theatre Research (Journal) –
<https://www.intellectbooks.com/applied-theatre>

628. Θεατροπαιδαγωγικά Προγράμματα: Επινόηση, Σχεδιασμός, Εφαρμογή

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	628	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θεατροπαιδαγωγικά Προγράμματα: Επινόηση, σχεδιασμός, εφαρμογή		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις/Σεμινάρια/Εργαστήρια	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	631		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD410/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες με τη διαδικασία δημιουργίας ενός θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος (Θ.Π.). Το Θ.Π. βασίζεται στην ένωση του θεάτρου με την Παιδαγωγική και περιλαμβάνει την παραγωγή ενός δομημένου συνόλου δραστηριοτήτων σχετικά με ένα θέμα που αφορά τη ζωή των παιδιών ή γενικότερα του κόσμου στον οποίο ζουν. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα διέλθουν όλα τα στάδια που απαιτεί η δόμηση ενός ολοκληρωμένου Θ.Π., δηλαδή διερεύνηση του θέματος, σύντομη θεατρική παράσταση, θεατρικές δραστηριότητες που σχεδιάζονται για την ενεργή συμμετοχή των παιδιών και εκπαιδευτικό υλικό που αξιοποιείται από τον εκπαιδευτικό ή την εκπαιδευτικό της τάξης για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα πρέπει να βρίσκονται σε επίπεδο:

- Να γνωρίζουν τι είναι ένα Θεατροπαιδαγωγικό Πρόγραμμα (ΘΠ), καθώς και την ιστορική του προέλευση και εξέλιξη.
- Να κατανοούν τη θεωρία και τις παιδαγωγικές αρχές στις οποίες βασίζονται τα ΘΠ.
- Να αντιλαμβάνονται τόσο την παιδαγωγική όσο και την καλλιτεχνική τους διάσταση.
- Να εξοικειωθούν με τα βήματα που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός ΘΠ.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν θεατρικές συμβάσεις και τα εκφραστικά τους μέσα.
- Να διαχειρίζονται τεχνικές και προσεγγίσεις συμμετοχικού θεάτρου.
- Να είναι σε θέση να εργάζονται ομαδοσυνεργατικά για τη διερεύνηση θεμάτων που αφορούν τα παιδιά και το κοινωνικό-πολιτισμικό τους περιβάλλον.
- Να αναγνωρίζουν τις δεξιότητες του θεατροπαιδαγωγού, συνδυάζοντας τις θεατρικές δεξιότητες με αυτές του παιδαγωγού.
- Να είναι ικανοί/ες να σχεδιάζουν και να εμψυχώνουν θεατρικές δραστηριότητες με παιδιά.
- Να μπορούν να συνθέτουν μια θεατρική παράσταση μέσω αυτοσχεδιασμών ή διασκευής μιας ιστορίας ή έργου για παιδιά.
- Να είναι σε θέση να σχεδιάζουν ομαδικά εκπαιδευτικό υλικό για αξιοποίηση πριν ή μετά την παράσταση.
- Να μπορούν να παρουσιάζουν μια παράσταση που συνοδεύεται από εκπαιδευτικό υλικό και να είναι ικανοί/ες να το εφαρμόζουν στο πλαίσιο ενός ΘΠ.
- Να μπορούν να αξιολογούν τις παρουσιάσεις των συμφοιτητών/τριών τους.

Γενικές Ικανότητες

- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Λήψη αποφάσεων
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Ομαδική εργασία

- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Ιστορική προέλευση και εξέλιξη του Θεατροπαιδαγωγικού Προγράμματος (ΘΠ) βάσει του Αγγλοσαξονικού μοντέλου "Theatre in Education".
- Σύνδεση παιδαγωγικών και κοινωνικών θεωριών με το ΘΠ. Πλαίσιο εφαρμογής, σημασία, δυσκολίες και περιορισμοί.
- Πρακτικές ασκήσεις για τη συγκρότηση ομάδας, ασκήσεις επικοινωνίας και συνεργασίας.
- Βιωματική προσέγγιση τεχνικών θεάτρου, δραστηριότητες συμμετοχικού θεάτρου και αυτοσχεδιασμοί.
- Κριτική προσέγγιση της θεματολογίας ενός ΘΠ σε σχέση με την ηλικία και τα ενδιαφέροντα των παιδιών.
- Παρακολούθηση θεατρικού έργου για παιδιά και συμμετοχή σε δραστηριότητες του εκπαιδευτικού υλικού που συνοδεύουν το έργο.
- Επιλογή θεματικής και δημιουργία ή επιλογή έργου για τη θεατρική παράσταση της ομάδας.
- Κατανόηση του περιεχομένου της παράστασης και καταγραφή εκπαιδευτικών στόχων.
- Συλλογική συγγραφική δραστηριότητα βασισμένη στην επιλεγμένη θεματική της ομάδας.
- Δημιουργία υποομάδων για την θεατρική παράσταση.
- Τεχνικές για την ενσωμάτωση εκπαιδευτικού περιεχομένου στην παράσταση – αυτοσχεδιασμοί, δημιουργία και ανάλυση χαρακτήρων.
- Τεχνικές για τη συμμετοχή του κοινού, ενσωμάτωση αλληλεπιδραστικών στοιχείων στην παράσταση.
- Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού. Ανατροφοδότηση από τις συμφοιτήτριες/τους συμφοιτητές.
- Εισαγωγή στις τεχνικές πτυχές (φωτισμός, ήχος, σκηνικά) και διασφάλιση ότι τα τεχνικά στοιχεία ενισχύουν τα μηνύματα και την αισθητική της παράστασης.
- Τελικές πρόβες, τεκμηρίωση της δημιουργικής διαδικασίας των ομάδων και των αποφάσεων, αλληλοτροφοδότηση.
- Δημόσια παρουσίαση.
- Αναστοχασμός και ανατροφοδότησης

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με Πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικοακουστικού υλικού, παρουσίαση Power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμινάρια	19
	Καλλιτεχνικό Εργαστήριο	20
	Παρακολούθηση και κριτική θεατρικής παράστασης	10
	Προετοιμασία θεατρικής παράστασης	30
	Παρουσίαση θεατρικής παράστασης	25
	Σχεδιασμός και παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού που συνοδεύει την παράσταση	15
	Αξιολόγηση αναστοχασμός της δουλειάς των ομάδων	6
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: 1. Συμμετοχή στο σεμινάριο και το εργαστήριο (10%). 2. Πρόδρομη παρουσίαση ομαδικής εργασίας στην τάξη 10% Έρευνα της θεματικής, επεξεργασία σε ομάδες, δημιουργία κατάλληλων δραστηριοτήτων για το εκπαιδευτικό υλικό 3. Παρουσίαση θεατρικής σκηνής (30%). Κάθε ομάδα παρουσιάζει την σκηνή της. Αξιολογείται η αισθητική, η χρήση εκφραστικών μέσων και θεατρικών τεχνικών, η επιτυχής επικοινωνία νοήματος, η καλλιτεχνική αρτιότητα 4. Σύνθεση θεατρικών σκηνών και δημόσια παρουσίαση (30%) Οι επιμέρους ομάδες συνεργάζονται για την ενιαία παρουσίαση της παράστασης με συνεκτικά μέρη από τη μια σκηνή στην άλλη και παρουσιάζουν σε κοινό 5. Ομαδική γραπτή τελική εργασία (20%) Περιλαμβάνει όλα τα στάδια προετοιμασίας, περιγραφή του εκπαιδευτικού υλικού που δημιούργησε η ομάδα και αξιολόγηση της τελικής παρουσίασης Τα κριτήρια της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Boal, A. (2013). *Θεατρικά Παιχνίδια για ηθοποιούς και μη ηθοποιούς*. «Σοφία» Ανώνυμη Εκδοτική & Εμπορική Εταιρεία.

Γκόβας, Ν., (2003). *Για ένα νεανικό δημιουργικό θέατρο. Ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές. Ένα πρακτικό βοήθημα για εμψυχωτές θεατρικών ομάδων και εκπαιδευτικούς*. Μεταίχμιο.

Επιπρόσθετα

Boal A. (1981). *Το θέατρο του καταπιεσμένου* (μετάφρ. Ε. Μπραουδάκη). Θεωρία.

Γιαννούλη, Π., Ποταμούση, Η. (2011). *Παίζοντας τις ιστορίες του κόσμου για να αλλάξουμε τον κόσμο*. Ένα θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα για τα δικαιώματα του παιδιού και την οικολογική συνείδηση. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Γκόβας, Ν, Ζώνιου, Χ., (2010). *Θεατροπαιδαγωγικά Προγράμματα με Τεχνικές Θεάτρου Φόρουμ για την πρόληψη και την κοινωνική ενσωμάτωση*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Γραμματάς, Θ. (1996). *Fantasyland Θέατρο για Παιδικό και Νεανικό Κοινό*. Τυπωθήτω.

Σέξτου, Π. (2005). *Θεατρο-παιδαγωγικά προγράμματα στα σχολεία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Baldwin P. (2024). 40+ 'Drama' Strategies to Deepen Whole Class Learning. A Toolbox for All Teachers. Routledge.

Jackson, A. (2007) . Theatre, Education and the making of Meanings. Art or Instrument? Manchester University Press.

Jackson A., Vine, C. (2005). Learning through Theatre: The changing face of theatre in Education. Routledge.

Prentki, T., Preston, S. (2009). Applied Theatre Reader. Routledge.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά
Εκπαίδευση & Θέατρο – έκδοση του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/edth>
Applied Theatre Research (Journal) -<https://www.intellectbooks.com/applied-theatre>

631. Εισαγωγή στο Θέατρο ως Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	631	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στο Θέατρο ως Εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/Σεμινάρια /Ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD442/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγική προσέγγιση στις θεωρίες του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (ΘσΕ) και τις επιρροές του από διάφορες μορφές θεάτρου. Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να γνωρίσουν την ιστορία των προσεγγίσεων και θεωρήσεων που αφορούν τη διδακτική λειτουργία του θεάτρου, από την άτυπη εκπαίδευση και την τυπική εκπαιδευτική διαδικασία έως τη σύγχρονη θεατροπαιδαγωγική. Παράλληλα, θα εξοικειωθούν με τον σύγχρονο διάλογο γύρω από τη σχέση θεάτρου και εκπαίδευσης, μέσω ερευνητικών κειμένων και προτάσεων διεθνών οργανισμών. Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση του Θεάτρου και του

Δράματος στην Εκπαίδευση, ενσωματώνοντας πρακτικές εμπειρίες και εφαρμογές για μελλοντικούς εκπαιδευτικούς στον τομέα της παιδαγωγικής.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα πρέπει να βρίσκονται σε επίπεδο:

- Να γνωρίζουν επιλεγμένες μεθοδολογίες και προσεγγίσεις του ΘσΕ και να κατανοούν τις επιρροές τους από συγκεκριμένα είδη θεάτρου.
- Να κατανοούν τα στοιχεία θεατρικής έκφρασης που μπορούν να αξιοποιηθούν σε μια στοχευμένη εκπαιδευτική δράση.
- Να εκτιμούν ότι οι θεατρικές προσεγγίσεις στο εκπαιδευτικό πλαίσιο έχουν τόσο κοινωνικοποιητική και παιδαγωγική διάσταση όσο και καλλιτεχνική μορφή.
- Να προσεγγίζουν κριτικά τον σύγχρονο διάλογο για τη σχέση του ΘσΕ
- Να είναι ικανοί να αναλύουν τις συνδέσεις του θεάτρου με βασικές παιδαγωγικές και κοινωνικές θεωρίες, οι οποίες αναφέρονται τόσο σε αντίστοιχες θεωρήσεις της μάθησης όσο και σε προτάσεις παρέμβασης για κοινωνική αλλαγή.
- Να μπορούν να διακρίνουν τα στάδια μιας θεατροπαιδαγωγικής διαδικασίας.
- Να είναι σε θέση να προτείνουν βασικές θεατροπαιδαγωγικές τεχνικές, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/τριών τους.
- Να εργάζονται συλλογικά, προσπαθώντας να αναδείξουν τις διαφορετικές επιλογές τους κατά τον σχεδιασμό θεατρικών τεχνικών σε εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- Να είναι σε θέση να αξιολογήσουν την παιδαγωγική, κοινωνική και καλλιτεχνική στόχευση στις προτάσεις εφαρμογής θεάτρου σε εκπαιδευτικό πλαίσιο των συμφοιτητών/τριών τους.

Γενικές Ικανότητες

- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Λήψη αποφάσεων
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Ομαδική εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Ιστορία των προσεγγίσεων και των θεωρήσεων που πραγματεύονται την εκπαιδευτική λειτουργία του θεάτρου. Η συμβολή του ΘσΕ στη μάθηση και την ανάπτυξη του παιδιού.
- Θεωρητικές βάσεις του Θεάτρου στην Εκπαίδευση: Σύνδεση με παιδαγωγικές, ψυχολογικές και κοινωνικές θεωρίες.
- Επιρροές μεθόδων θεατρικής τέχνης και μορφών θεάτρου στις προσεγγίσεις και πρακτικές του ΘσΕ.
- Παρακολούθηση της εξέλιξης των μεθοδολογικών προσεγγίσεων και πρακτικών του ΘσΕ.
- Βασικές δεξιότητες με πρακτικές ασκήσεις (προθέρμανσης, επικοινωνίας, συνεργασίας, έκφρασης).
- Θεωρίες Εκπαιδευτικού Δράματος.
- Εφαρμοσμένο θέατρο και ενεργή συμμετοχή ομάδων σε δράσεις μετασχηματισμού. Θέατρο Φόρουμ και άλλες μορφές κοινωνικού θεάτρου για την προσέγγιση κοινωνικών ζητημάτων.
- Παρακολούθηση προγραμμάτων - παραστάσεων εφαρμοσμένου θεάτρου μέσω ηλεκτρονικών μέσων ή επιτόπια.
- Διεθνή κείμενα και σύγχρονες έρευνες για τη θέση και τη συμβολή του ΘσΕ.
- Διερεύνηση τρόπων ενσωμάτωσης του θεάτρου σε διάφορα θεματικά πεδία για την προσχολική ή πρώιμη παιδική ηλικία. Παραδείγματα εφαρμογής θεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων στην τάξη.
- Ομαδικός σχεδιασμός θεατροπαιδαγωγικών δραστηριοτήτων για παιδιά προσχολικής ηλικίας. Αναγνώριση του υποστηρικτικού θεωρητικού πλαισίου των τεχνικών που προτείνονται.
- Παρουσίαση των ομαδικών σχεδίων.

- Αξιολόγηση και ανατροφοδότηση για τις παρουσιάσεις των συμφοιτητών/τριών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, παρουσίαση οπτικό-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις / Σεμινάρια	14
	Διαδραστική διδασκαλία	14
	Πρακτικές ασκήσεις/εφαρμογές	11
	Παρουσίαση σχεδίων εργασίας	26
	Συγγραφή τελικής ομαδικής εργασίας	30
	Μελέτη	30
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. • Παρουσίαση ομαδικής εργασίας-συγγραφή ομαδικής εργασίας (50%) Περιγραφή δραστηριοτήτων και συνδυασμός τους, στόχοι. Αναστοχασμός σε ομάδες. Σύνδεση με την θεωρία. Χρήση ορολογίας και παρουσίαση επιλεγμένης μεθοδολογίας • Γραπτή τελική εξέταση (50%) που περιλαμβάνει: • Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής • Δοκιμασία σύντομης απάντησης και αξιολόγησης προτεινόμενων θεατροπαιδαγωγικών δραστηριοτήτων (50%) Τα κριτήρια της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Αυδή Α., Χατζηγεωργίου Μ. (2003). *Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση*. Μεταίχμιο.
Πίγκου-Ρεπούση Μ. (2019). *Εκπαιδευτικό Δράμα: Από το θέατρο στην εκπαίδευση*. Καστανιώτη.

Επιπρόσθετα

Αυδή Α., Χατζηγεωργίου Μ. (2018). Όταν ο δάσκαλος μπαίνει σε ρόλο. Μεταίχμιο.
Boal A. (1981). Το θέατρο του καταπιεσμένου (μετάφρ. Ε. Μπραουδάκη). Θεωρία.
Γκόβας, Ν. (2003). Για ένα νεανικό δημιουργικό θέατρο. Ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές. Μεταίχμιο.
Γραμματάς Θ. (2018). Θεατρική Αγωγή και Παιδεία. Διάδραση.
Παπαδόπουλος Σ. (2010) Παιδαγωγική του Θεάτρου. Παπαδόπουλος.
Pavis P. (2006). Λεξικό του θεάτρου, επ. Κ. Γεωργουσόπουλος. Gutenberg.
Giannouli, P. (2016). Theatre/Drama and the development of the Greek curriculum: Coercion or liberty? *Research in Drama Education*, 21(1), 90 - 92.
Giannouli, B., Pammenter, D. (2009). Our Journey on the road of enquiry and Development: Context-Theory-Practice. In Mavrocordatos, A. (ed.). *mPPACT manifest: Methodology for a Pupil & Performing Arts Centerd Teaching*. Gamlingay, Sandy: Authors OnLine.

Στο

<http://theatroedu.gr/Portals/38/main/images/stories/files/Books/mPPACT/mPPACT%20olo%20s.pdf>

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Εκπαίδευση & Θέατρο: Πανελλήνιο Δίκτυο για το θέατρο στην Εκπαίδευση
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/edth>
RiDE-Research in Drama Education -The Journal of Applied Theatre and Performance
<https://www.tandfonline.com/toc/crde20/current>

Ζ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ

704. Εισαγωγή στην Παιδική Λογοτεχνία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	704	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Παιδική Λογοτεχνία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD190/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η «Εισαγωγή στην Παιδική Λογοτεχνία» αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στο πεδίο της Λογοτεχνίας, γι' αυτό και έχει οριστεί ως υποχρεωτικό για το σύνολο των φοιτητριών.

Στο πλαίσιο του μαθήματος ερευνώνται θέματα θεωρίας και κριτικής της παιδικής λογοτεχνίας και εξετάζονται οι βασικές έννοιες που αφορούν στη Λογοτεχνία για παιδιά. Με έμφαση στις θεωρίες της λογοτεχνίας και την εφαρμογή τους στο χώρο της λογοτεχνίας για παιδιά, γίνεται προσπάθεια ορισμού της Παιδικής Λογοτεχνίας και φωτίζεται η έννοια του ανήλικου αναγνώστη και οι ιδιαιτερότητες του σύγχρονου βιβλίου για παιδιά. Επιπλέον, οι αφηγηματικές τεχνικές και στοιχεία του κειμένου, καθώς και η έννοια του παρακειμένου μελετώνται εκτενώς με τη βοήθεια παραδειγμάτων από το χώρο του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου.

Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτήτριες/ φοιτητές το χώρο της παιδικής λογοτεχνίας ως ανεξάρτητου κλάδου και να εξοικειωθούν με τις σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της παιδικής λογοτεχνίας που επιτρέπουν στον αναγνώστη, ενήλικο ή παιδί, να διαβάσει κριτικά τα παιδικά βιβλία, αλλά και γενικότερα κάθε κείμενο μυθοπλασίας (π.χ. κινηματογραφική ταινία, διαφήμιση).

Με την ολοκλήρωση των μαθημάτων οι φοιτήτριες/ φοιτητές θα είναι σε θέση:

Γνώσεις

- να προσδιορίζουν εννοιολογικά το χώρο της παιδικής λογοτεχνίας
- να προβληματίζονται πάνω στη ρευστότητα των ορίων ανάμεσα στον κανόνα της λογοτεχνίας και τις επιμέρους λογοτεχνίες
- να γνωρίζουν σε βάθος της θεωρίες λογοτεχνίας ώστε να μπορούν να τις εφαρμόζουν σε κείμενα για παιδιά.
- να αντιμετωπίζουν κριτικά τις σχετικές θεωρητικές προσεγγίσεις
- να προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά του παιδιού-αναγνώστη και να κατανοούν ότι η έννοια 'παιδί' αποτελεί μια ιδεολογική κατασκευή
- να γνωρίζουν τις σύγχρονες προσεγγίσεις για το εικονογραφημένο βιβλίο
- να έχουν εξοικειωθεί με τη θεωρία των πολυτροπικών κειμένων
- να κατανοούν τις ιδεολογικές διαστάσεις της παιδικής λογοτεχνίας

• να είναι επαρκώς εξοικειωμένες/ οι με το βασικό 'λεξιλόγιο εργασίας' της κριτικής της λογοτεχνίας. • να γνωρίζουν το σύγχρονο προβληματισμό για τα αφηγηματικά στοιχεία και αφηγηματικές τεχνικές των κειμένων Δεξιότητες • να καταφέρνουν να 'ανακαλύπτουν' και να χειρίζονται τις βιβλιογραφικές πηγές σε θέματα θεωρίας και κριτικής της παιδικής λογοτεχνίας • να εξοικειωθούν με τα βιβλία παιδικής λογοτεχνίας που κυκλοφορούν στην Ελλάδα και διεθνώς και να χειρίζονται τις βάσεις δεδομένων προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των σπουδών ή του μελλοντικού επαγγελματικού τους χώρου. • να χρησιμοποιούν φυσικές ή ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες σε θέματα που άπτονται της παιδικής λογοτεχνίας • να εντοπίζουν την επιρροή των σύγχρονων θεωριών της λογοτεχνίας στα αναλυτικά προγράμματα του σχολείου και στον τρόπο που διδάσκεται η λογοτεχνία στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης • να μελετούν, να κατανοούν και να αντιμετωπίζουν κριτικά επιστημονικά άρθρα • να συντάσσουν σύντομες πρωτότυπες παρουσιάσεις στις θεματικές του μαθήματος • να ανιχνεύουν στοιχεία που μελετούν στο παιδικό βιβλίο (π.χ. μεταμυθοπλασία) σε άλλα μυθοπλαστικά κείμενα (π.χ. κινηματογράφος) Ικανότητες • να δημιουργούν πρωτότυπα αφηγηματικά κείμενα ή να διασκευάζουν γνωστά κείμενα παιδικής λογοτεχνίας με βάση κάποιο αφηγηματικό στοιχείο (π.χ. πολυασιακή αφήγηση) • να κατανοούν τις εξουσιαστικές δομές της παιδικής λογοτεχνίας • να μελετούν κριτικά τα κείμενα • ο κριτικός αναγνώστης
Γενικές Ικανότητες • Αυτόνομη εργασία • Ομαδική εργασία • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυτισμικότητα • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Θεωρίες της λογοτεχνίας με εφαρμογή στο χώρο του παιδικού βιβλίου • Συγγραφοκεντρικές • Κειμενοκεντρικές • Αναγνωστικές 2. Εννοιολογικός προσδιορισμός της Παιδικής Λογοτεχνίας 3. Το παιδί-αναγνώστης 4. Το εικονοβιβλίο ως πολυτροπικό 5. Αφηγηματικοί παράγοντες • Λογοτεχνικοί Χαρακτήρες • Εστίαση • Σκηνικό • Πλοκή • Θέμα • Δομή 6. Παρακείμενο

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο Σεμιναριακές εργασίες
--------------------------	---

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία (διαδίκτυο, power point). Προβολή κινηματογραφικών ταινιών και τηλεοπτικών διαφημίσεων. Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e class και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	25
	Εργαστηριακές Ασκήσεις	14
	Εβδομαδιαίες Ασκήσεις	45
	Παρουσίαση Εργασιών - Ανατροφοδότηση	41
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Τρόπος αξιολόγησης ➤ Προφορική εξέταση (υποχρεωτική) Ή ➤ Εργαστηριακές ασκήσεις εφαρμογής και κριτικής αντιμετώπισης της θεωρίας ➤ Εβδομαδιαίες ασκήσεις εμπέδωσης	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Γιαννικοπούλου, Α. (2008). *Στη Χώρα των Χρωμάτων. Το Σύγχρονο Εικονογραφημένο Παιδικό Βιβλίο*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.

Κανατσούλη, Μ. (2002). *Εισαγωγή στη Θεωρία και Κριτική της Παιδικής Λογοτεχνίας*. Θεσ/νίκη: University Press.

Οικονομίδου, Σ. (2011). *Χίλιες και Μία Ανατροπές: Η Νεοτερικότητα στη Λογοτεχνία για Μικρές Ηλικίες*. Αθήνα: Πατάκης.

Nodelman, P. (2009). *Λέξεις για Εικόνες. Η Αφηγηματική Τέχνη του Παιδικού Εικονογραφημένου Βιβλίου*. Αθήνα: Πατάκης.

O' Sullivan, E. (2010). *Συγκριτική Παιδική Λογοτεχνία*. Αθήνα: Επίκεντρο.

Χαντ, Π. (2001). *Κριτική Θεωρία και Παιδική Λογοτεχνία*. Αθήνα: Πατάκης.

Χαντ, Π. (Επιμ.) (2009). *Κατανοώντας τη Λογοτεχνία για Παιδιά*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Καρπόζηλου, Μ. (1994). *Το Παιδί στη Χώρα των Βιβλίων*. Αθήνα: Καστανιώτης

Γαβριηλίδου, Σ. (2008). *Το Δύσκολο Επάγγελμα του Κλασικού Ήρωα*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Κανατσούλη, Μ. *Ο Ήρωας και η Ηρωίδα με τα Χίλια Πρόσωπα*. Αθήνα: Gutenberg.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Keimena, Περιοδικό Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Children's Literature in Education
Children's Literature
Children's Literature Association Quarterly
Bookbird
The Lion and the Unicorn
New Review of Children's Literature and Librarianship

706. Διδακτική της Παιδικής Λογοτεχνίας στην Προσχολική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	706	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διδακτική της Λογοτεχνίας στην Προσχολική Εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD191/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα «Διδακτική της Παιδικής Λογοτεχνίας στην Προσχολική Εκπαίδευση» αποτελεί το πέρασμα από τη θεωρία της λογοτεχνίας στη διδακτική πράξη. Στο πλαίσιο του μαθήματος μελετάται η επίδραση των θεωριών της λογοτεχνίας στη διαμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων του νηπιαγωγείου, ενώ συγχρόνως παρουσιάζονται και αναλύονται, κάτω από το πρίσμα των σύγχρονων ερευνητικών δεδομένων, συγκεκριμένες διδακτικές παρεμβάσεις. Στη συνέχεια εξετάζονται ειδικότερα θέματα που σχετίζονται με την παιδική λογοτεχνία (π.χ. ειδολογικές ταξινομήσεις), και, μετά από τη μελέτη θεωρητικών κειμένων, οι φοιτήτριες/φοιτητές επιχειρούν τη διατύπωση διδακτικών προτάσεων (π.χ. διδακτική προσέγγιση παραμυθιού).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες/φοιτητές θα είναι σε θέση:

Γνώσεις

- να γνωρίζουν τις σύγχρονες τάσεις διδακτικής της λογοτεχνίας
- να γνωρίζουν τα υπό 'διδασκαλία' αντικείμενα (π.χ. τι είναι το λάχνισμα, ποια τα χαρακτηριστικά του)
- να αποτιμούν τη συμβολή των αναλυτικών προγραμμάτων της προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης στην καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας
- να γνωρίζουν σημαντικά προγράμματα φιλαναγνωσίας και να τα αντιμετωπίζουν κριτικά
- να αντιλαμβάνονται τις ιδεολογικές συνισταμένες των αναλυτικών προγραμμάτων και στο θέμα της λογοτεχνίας
- να αξιολογούν το εκπαιδευτικό υλικό

Δεξιότητες

- να καταφέρνουν να 'ανακαλύπτουν' και να χειρίζονται τις βιβλιογραφικές πηγές σε θέματα διδακτικής της παιδικής λογοτεχνίας
- να εξοικειωθούν με τα βιβλία παιδικής λογοτεχνίας που κυκλοφορούν στην Ελλάδα και διεθνώς και να χειρίζονται τις βάσεις δεδομένων προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των σπουδών ή του μελλοντικού επαγγελματικού τους χώρου.
- να πραγματοποιούν, να αναλύουν και να παρουσιάζουν σύντομες έρευνες που σχετίζονται με την καταγραφή απόψεων σχετικά με θέματα διδακτικής της παιδικής λογοτεχνίας
- να διατυπώνουν και να παρουσιάζουν πρωτότυπες διδακτικές προτάσεις
- να αντιμετωπίζουν σύνθετα και απρόβλεπτα προβλήματα που συνδέονται με τη σχολική πραγματικότητα

• να δημιουργούν εκπαιδευτικό υλικό
Ικανότητες
• να εντοπίζουν την επιρροή των σύγχρονων θεωριών της λογοτεχνίας στα αναλυτικά προγράμματα του σχολείου και στον τρόπο που διδάσκεται η λογοτεχνία στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης • να αναλαμβάνουν ευθύνη στην οργάνωση μαθησιακών δραστηριοτήτων • να προβαίνουν σε διαφοροποιημένη διδασκαλία • να συνεργάζονται με τους/ τις συμφοιτητριές τους για καινοτόμες προτάσεις • να αξιολογούν διδακτικές προτάσεις • να συντάσσουν σύντομες ερευνητικές εργασίες
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία • Ομαδική εργασία • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυτισμικότητα • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Η παιδική λογοτεχνία στο σχολείο. • Σύγχρονες θεωρίες για τη διδακτική της παιδικής λογοτεχνίας • Δημιουργική γραφή • Τα είδη του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου • Περικειμενικά στοιχεία • Μορφή γραπτού κειμένου • Υλικότητα του βιβλίου • Λογοτεχνία και τέχνες
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία (διαδίκτυο, power point) Παρακολούθηση βιντεοσκοπημένων διδασκαλιών Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας eclass και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου Επίσκεψη σε βιβλιοθήκες	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	26
	Εργαστηριακές Ασκήσεις	13
	Προτάσεις διδακτικών παρεμβάσεων	30
	Πρακτική άσκηση	20
	Εύρεση βιβλιογραφίας, μελέτη άρθρων και γραπτή απάντηση σε συγκεκριμένα ερωτήματα	20
	Επιλογή και δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού	16
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Τρόπος αξιολόγησης • Εργασίες • Ειδικότερα: • Εργαστηριακές ασκήσεις εφαρμογής και κριτικής αντιμετώπισης της θεωρίας • Διατύπωση διδακτικών προτάσεων • Συλλογή και δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού
----------------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Γιαννικοπούλου, Α. (2008). *Στη Χώρα των Χρωμάτων: Το Σύγχρονο Εικονογραφημένο Παιδικό Βιβλίο*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.

Γιαννικοπούλου, Α. (2016). *Το Εικονογραφημένο Βιβλίο στην Προσχολική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.

Μίσσιου, Μ. (2020). *Βουβά Κόμικς και Εικονοβιβλία*. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.

Αρτζανίδου, Ε., Γουλής, Δ., Γρόσδος, Σ., & Καρακίτσος, Α. (2011). *Παιχνίδια Φιλαναγνωσίας και Αναγνωστικές Εμπυρώσεις*. Αθήνα: Gutenberg.

Αναγνωστοπούλου, Δ. (2002). *Λογοτεχνική Πρόσληψη στην Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.

Αποστολίδου, Β., Χοντολίδου, Ε. & Καπλάνη, Β. (2000). *Διαβάζοντας Λογοτεχνία στο Σχολείο: Μια Νέα Πρόταση Διδασκαλίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Αναγνωστοπούλου, Δ., Καλογήρου, Τζ., & Πάτσιου, Β. (2002). *Λογοτεχνικά Βιβλία στην Προσχολική Αγωγή*. Αθήνα: Σχολή Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου.

Φρυδάκη, Ε. (2003). *Η Θεωρία της Λογοτεχνίας στην Πράξη της Διδασκαλίας*. Αθήνα: Κριτική.

Γκίβαλου, Α. & Πολίτης, Δ. (2013). *Καλλιεργώντας τη Φιλαναγνωσία*. Αθήνα: Διάδραση.

Παπαδάτος, Γ. (2010). *Παιδικό Βιβλίο και Φιλαναγνωσία*. Αθήνα: Πατάκης.

Καλογήρου, Τζ. & Λαλαγιάννη, Κ. (2005). *Η Λογοτεχνία στο Σχολείο*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Παπαδάτος, Γ. (2014). *Το Παιδικό Βιβλίο στην Εκπαίδευση και στην Κοινωνία*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.

Doubrovsky, S. & Todorov, T. (επιμ.) (1985). *Η Διδασκαλία της Λογοτεχνίας*. Αθήνα: Επικαιρότητα.

Γκίβαλου, Α., Καλογήρου, Τζ., & Χαλκιαδάκη, Α. (επιμ.) (2008). *Φιλαναγνωσία και Σχολείο*. Αθήνα: Πατάκης.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Keimena, Περιοδικό Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Διαδρομές

bookbook

Children's Literature in Education

Children's Literature

Children's Literature Association Quarterly

Bookbird

The Lion and the Unicorn

New Review of Children's Literature and Librarianship

The Reading Teacher

707. Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	707	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ'

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Φροντιστήρια		1	0
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD272/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο: Γνώσεων • Να γνωρίζουν τα βασικά γεγονότα της ιστορίας των Ελλήνων την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας μέχρι και το τέλος του 19ου αιώνα. • τις συνθήκες ανάδειξης της ιδέας του ελληνικού έθνους στο βαλκανικό και στο ευρωπαϊκό περιβάλλον. • το εγχείρημα του θεσμικού εκσυγχρονισμού του ελληνικού κράτους. • τον ρόλο του κράτους στη διαμόρφωση των προσανατολισμών της ελληνικής οικονομίας. • ειδικότερα θέματα που σχετίζονται με τη διαμόρφωση της νεοελληνικής κοινωνίας (18ος-19ος αι.) και του ελληνικού κράτους κατά τον 20ό αι., την εμπλοκή στους δύο Παγκόσμιους Πολέμους, τον Ψυχρό Πόλεμο, τη Μεταπολίτευση. Δεξιότητων • Να αντιλαμβάνονται την ιστορία του 'ελληνισμού' σε συνάφεια με την ιστορία της οθωμανικής αυτοκρατορίας. • Να έχουν τη δυνατότητα να συναρτούν την ιστορία των Ελλήνων και του ελληνικού κράτους με την ιστορία των άλλων βαλκανικών λαών και κρατών στη διάρκεια του 18ου, 19ου και 20ού αιώνα. • Να διακρίνουν τις αντιφάσεις της ελληνικής κοινωνίας μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους. • Να μπορούν να συναρτούν το εθνικό φαινόμενο με συγκεκριμένες μορφές πολιτικής οργάνωσης στην Ευρώπη κατά τον 19ο αιώνα, αλλά και την ιστορία των Ελλήνων με εκείνη των λαών της Ευρώπης αλλά και διεθνώς. Ικανοτήτων • Να έχουν τη δυνατότητα να σχεδιάζουν πρωτότυπες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που δεν θα αναπαράγουν στερεοτυπικές αντιλήψεις για το ελληνικό έθνος. • Να αναζητούν τεκμηριωτικό υλικό και επιστημονικά μελετήματα για να συνθέτουν μια αυτόνομη έρευνα ή/και να συμμετέχουν σε ομαδική εργασία. • Να υλοποιούν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις με σεβασμό στην διαφορετικότητα και στην διαφοροποίηση του πολιτισμικού υπόβαθρου των μελών της εκάστοτε μαθητικής κοινότητας. • Να μπορούν να προσαρμόζουν τους διδακτικούς τους σχεδιασμούς στην εκάστοτε σχολική κοινότητα στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον. • Να μπορούν να κινητοποιούν τα μέλη της εκάστοτε σχολικής κοινότητας σε σχέση με την προσέγγιση του ιστορικού παρελθόντος. Γενικές Ικανότητες • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών από αρχειακό υλικό, από δευτερογενή βιβλιογραφία, αλλά και με τη χρήση των νέων τεχνολογιών	
--	--

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αναπτύσσεται στις ακόλουθες ενότητες που καλύπτουν ειδικά θέματα της ελληνικής ιστορίας (18ος-19ος αι. & 20ός αι.). (α) Η οθωμανική κυριαρχία στη Βαλκανική, η ανάδειξη της ιδέας του ελληνικού έθνους και η συγκρότηση του σχεδίου της πολιτικής του αυτοδιάθεσης. Ιδιαίτερα: οι θεσμοί οργάνωσης των Ρωμιών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, οι ελληνικές εμπορικές κοινότητες της δυτικής και της κεντρικής Ευρώπης και οι φορείς των εθνικών ιδεών στον ελλαδικό χώρο, ο πόλεμος του 1821. (β) Οι κοινωνικοπολιτικές και ιδεολογικές διεργασίες που προσδιόρισαν τη νεοελληνική κοινωνία από τα πρώτα χρόνια του Αγώνα μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα: οι μορφές οργάνωσης ενός εθνικού, δυτικού τύπου, κράτους, οι αντιδράσεις και οι αντιπαραθέσεις κατά τη διαδικασία της πολιτικής ενοποίησης και συγκεντροποίησης της εξουσίας. (γ) Βαλκανικοί Πόλεμοι: ο σχηματισμός των βαλκανικών κρατών και οι μεταξύ τους ανταγωνισμοί, η πρόσληψη των Βαλκανίων από τη Δύση και ο ρόλος της στη βαλκανική διαμόρφωση. (δ) Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, μικρασιατική εκστρατεία: οι αιτίες του Μεγάλου Πολέμου, η αποδοχή του από την κοινή γνώμη της εποχής, οι αυταπάτες για τη διάρκειά του, οι απώλειες, ο μικρασιατικός πόλεμος και η εκατέρωθεν εθνική ιδεολογία, ο Εθνικός Διχασμός. (ε) Μεσοπόλεμος: η οικονομική κρίση του 1929, τα ολοκληρωτικά καθεστώτα στην Ευρώπη (φασιστική Ιταλία, ναζιστική Γερμανία, δικτατορία του Φράνκο στην Ισπανία, δικτατορία του Μεταξά). (στ) Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Η πορεία προς τον πόλεμο της ναζιστικής Γερμανίας. Αντισημιτισμός και Ολοκαύτωμα. Οι καθοριστικές εξελίξεις για την έκβαση του πολέμου. Ελλάδα (Αντίσταση, Εμφύλιος). (ζ) Οι συνθήκες στην Ελλάδα από το τέλος της δεκαετίας του 1940, η κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος το 1967, η Μεταπολίτευση.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία (power point, video, κινηματογράφος κ.λπ.), στην επικοινωνία με τους φοιτητές (e-class, email)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	52
	Αυτοτελής μελέτη	34
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. 1. Αξιολόγηση με βάση ερωτήσεις ανάπτυξης (γραφτή δοκιμασία). 2. Τα κριτήρια αξιολόγησης καθορίζονται από τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και είναι προσβάσιμα στο e-class. 3. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών/τριών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις: α) Προφορική εξέταση. β) Προφορική εξέταση με την παρουσία διερμηνέα (σε περίπτωση που απαιτείται η νοηματική γλώσσα).	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Burns E. M., *Ευρωπαϊκή ιστορία, ο δυτικός πολιτισμός: νεότεροι χρόνοι*, Επίκεντρο, Αθήνα, 2006.
 Clogg Richard, *Συνοπτική ιστορία της Ελλάδας 1770-2013*, Αθήνα, εκδ. Κάτοπτρο, 2015.
 Dakin Douglas, *Η ενοποίηση της Ελλάδας*, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 1982.
 Gallant Thomas, *Νεότερη Ελλάδα. Από τον πόλεμο της Ανεξαρτησίας μέχρι τις μέρες μας*, Αθήνα, εκδ. Πεδίο, 2017.
Ιστορία του ελληνικού έθνους. Νεώτερος ελληνισμός, από 1833 ως 1881, τμ. ΙΓ' & ΙΔ', Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1977.
 Μωυσίδης Αντώνης, Σακελλαρόπουλος Σπύρος (επιμ.), *Η Ελλάδα στον 19ο και 20ό αιώνα. Εισαγωγή στην ελληνική κοινωνία*, Αθήνα, εκδ. Τόπος, 2010.
 Πετρόπουλος Ι. Α., Κουμαριανού Αικ., *Η θεμελίωση του ελληνικού κράτους. Οθωνική περίοδος 1833-1843*, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση, 1982.
 Πολίτης Αλέξης, *Τα Ρομαντικά χρόνια Ιδεολογίες και νοοτροπίες στην Ελλάδα του 1830-1880*, εκδ. Μνήμων, 1994.
 Petropoulos John A., *Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο ελληνικό βασίλειο*, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 1997.
 Σβορώνος Νίκος Γ., *Επισκόπηση της νεοελληνικής ιστορίας*, βιβλιογραφικός οδηγός Σπύρου Ι. Ασδραχά, Αθήνα, Θεμέλιο, 2007.
 Σκοπετέα Έλλη, *Η Δύση της Ανατολής. Σελίδες από το τέλος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας*, Αθήνα, Γνώση, 1992.
 Χατζηιωσήφ Χρήστος (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα*, 5 τ., Αθήνα, Βιβλιόραμα, 1999- <2009>.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Τα Ιστορικά

Μνήμων

Νεοελληνικά Ιστορικά

Historical review

708. Ιστορία της Εκπαίδευσης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	708	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία της Εκπαίδευσης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Φροντιστήρια		1	
Διαλέξεις		2	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD432/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο: **Γνώσεων**

- Να γνωρίζουν σε αδρές γραμμές τα σχετικά με την εξέλιξη του κρατικού εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα την εξεταζόμενη περίοδο.
- Να έχουν κατανοήσει τον εθνικό και κοινωνικό ρόλο που κλήθηκε να διαδραματίσει το σχολείο κατά τον 19ο αιώνα στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.
- Να γνωρίζουν τους τρόπους με τους οποίους η εκπαίδευση συνέβαλε στη συγκρότηση της εθνικής ταυτότητας στην Ελλάδα.
- Να κατανοούν τις επιρροές των παιδαγωγικών κινημάτων στη θεμελίωση και την εξέλιξη των εκπαιδευτικών ιδεών στην Ελλάδα.
- Να γνωρίζουν την πορεία του γλωσσικού ζητήματος στην Ελλάδα.

Δεξιότητων

- Να έχουν τη δυνατότητα να συναρτούν τη μελέτη της εκπαίδευσης με τη μελέτη της ιστορικής πορείας συγκρότησης του κράτους και της κοινωνίας.
- Να διακρίνουν ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα αναπτύχθηκαν ανομοιογενώς στις διάφορες χώρες επειδή οι κοινωνίες ήταν διαφορετικές.
- Να αντιλαμβάνονται ότι το μαζικό σχολείο και το σύγχρονο πανεπιστήμιο είναι μια πραγματικότητα των τελευταίων αιώνων.

Ικανοτήτων

- Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται:
- Να αναζητούν τεκμηριωτικό υλικό και επιστημονικά μελετήματα για να συνθέτουν μια αυτόνομη έρευνα ή/και να συμμετέχουν σε ομαδική εργασία.
- Να έχουν τη δυνατότητα να σχεδιάζουν πρωτότυπες εκπαιδευτικές δραστηριότητες.
- Να υλοποιούν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις με σεβασμό στην διαφορετικότητα και στην διαφοροποίηση του πολιτισμικού υπόβαθρου των μελών της μαθητικής κοινότητας.
- Να μπορούν να προσαρμόζουν τους διδακτικούς τους σχεδιασμούς στην εκάστοτε σχολική κοινότητα στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών από αρχαιολογικό υλικό, από δευτερογενή βιβλιογραφία, αλλά και με τη χρήση των νέων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαίδευση στον βαλκανικό χώρο κατά την περίοδο της οθωμανικής κατάκτησης. Η εκπαίδευση στο νέο ελληνικό κράτος από το 1830 και εξής. Γλωσσικοί αγώνες στο τέλος του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα: 'Ευαγγελιακά' και 'Ορεστικά'. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στις αρχές του 20ού αιώνα: το Παρθενοναγωγείο του Βόλου, ο Εκπαιδευτικός Όμιλος, η Φοιτητική Συντροφιά. Οι απόπειρες μεταρρύθμισης και αντιμεταρρύθμισης, 1913-1922. Τα 'Μαρασλειακά', η διάλυση του Εκπαιδευτικού Ομίλου. Η μεταρρύθμιση του 1929. Η εκπαίδευση την περίοδο της δικτατορίας του Μεταξά. Η παιδεία στην Αντίσταση. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964. Η εκπαίδευση την περίοδο της επταετίας, 1967-1974. Η μεταρρύθμιση του 1976.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο. Φροντιστηριακή προετοιμασία παρουσιάσεων, παρουσιάσεις φοιτητών-αποτίμηση-συζήτηση.
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία, στο φροντιστήριο (power point, video κ.λπ.), στην επικοινωνία με τους φοιτητές (e-class, email).

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Φροντιστήριο	86
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. 1. Αξιολόγηση με βάση ερωτήσεις ανάπτυξης. 2. Τα κριτήρια αξιολόγησης καθορίζονται από τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και είναι προσβάσιμα στο e-class. 3. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών/τριών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις: α) Προφορική εξέταση. β) Προφορική εξέταση με την παρουσία διερμηνέα (σε περίπτωση που απαιτείται η νοηματική γλώσσα).	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Γαλανίδου Νένα, Dommasnes Liv Helga, *Μιλώντας στα παιδιά για το παρελθόν. Μια διεπιστημονική προσέγγιση*, Αθήνα, Καλειδοσκόπιο, 2012.

Δημαράς Αλέξης, *Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε*, τ. Β' (1895-1967), Αθήνα, Ερμής, 1974.

Δημαράς Αλέξης, *Ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης. Το 'ανακοπτόμενο άλμα'. Τάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική εκπαίδευση*, Βάσω Βασιλού-Παπαγεωργίου (επιμ. έκδοσης) Αθήνα, Μεταίχμιο, 2013.

Green Andy, *Εκπαίδευση και Συγκρότηση του Κράτους*, Παν. Κιμουρτζής (επιμ., μτφρ.), Αθήνα, Αθήνα, Gutenberg, 2010.

Κόκκινος Γιώργος, Μαυροσκούφης Δημήτρης Κ. (επιμ.), *Το τραύμα, τα συγκρουσιακά θέματα και οι ερμηνευτικές διαμάχες στην ιστορική εκπαίδευση*, Αθήνα, εκδ. Ταξιδευτής, 2018.

Μπουζάκης Σήφης (επιμ.), *Πανόραμα ιστορίας της εκπαίδευσης*, τμ. Α' και Β', Αθήνα, Gutenberg, 2011.

Ρεπούση Μαρία, *Τα Μαρασλειακά 1925-27*, Αθήνα, Πόλις, 2012.

Φραγκουδάκη Άννα, *Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και φιλελεύθεροι διανοούμενοι*, 6η έκδοση, Αθήνα, Κέδρος, 1990.

Φωτεινός Δημήτρης κ.ά. (επιμ.), *Εκπαίδευση και εκπαιδευτική μεταρρύθμιση: Ιστορικο-συγκριτικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, Gutenberg, 2017.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Θέματα Ιστορίας της Εκπαίδευσης

History of Education Quarterly

Τα Ιστορικά

Μνήμων

Νεοελληνικά Ιστορικά

Historical review

709. Εισαγωγή στη Γλωσσολογία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	709	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	α' και β'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στη Γλωσσολογία		

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD397		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους/τις φοιτητές/τριες στην επιστημονική θεώρηση της γλώσσας, δίνοντας έμφαση στην ανάλυση της ελληνικής γλώσσας και επιδιώκοντας να ανασκευάσει ευρύτερα διαδεδομένες ανακριβείς απόψεις και μύθους για τη γλώσσα ως επικοινωνιακό μέσο και κοινωνικό φαινόμενο. Μετά από μια σύντομη παρουσίαση των λειτουργιών της γλώσσας και των επιμέρους κλάδων της γλωσσολογίας, συζητούνται θέματα όπως τα εξής: η προτεραιότητα του προφορικού λόγου, τα συστήματα γραφής, η ιστορική ορθογραφία, οι έννοιες του «γλωσσικού λάθους» και του γλωσσικού σημείου, οι σχέσεις μεταξύ των σημασιών και η σημασιολογική μεταβολή. Έμφαση δίνεται επίσης σε πραγματολογικές και κοινωνιογλωσσολογικές έννοιες όπως οι γλωσσικές πράξεις, το κείμενο, το περικείμενο, η συνεκτικότητα, η διακειμενικότητα, η γλωσσική ποικιλότητα, το ύφος, η λειτουργική ποικιλία, οι αντιγλώσσες, οι διάλεκτοι, οι γλωσσικές στάσεις και η γλωσσική τυποποίηση.

Γνώσεις

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζει για τον κομβικό ρόλο της γλώσσας στη μελέτη της κοινωνίας και της εκπαίδευσης.
- Να γνωρίζει ότι οι καθημερινές αντιλήψεις για τα γλωσσικά φαινόμενα δεν συνάδουν συχνά με τις επιστημονικές, ενώ συνιστούν μύθους που εξυπηρετούν κρίσιμους κοινωνικοπολιτικούς στόχους.
- Να γνωρίζει βασικούς μύθους για τη γλώσσα στην ελληνική κοινωνία, ειδικότερα δε τις συνέπειές τους για την κατάρτιση αναλυτικών προγραμμάτων και την αναπαραγωγή ανισοτήτων μέσα από αυτά.
- Να έχει εξοικειωθεί με την επιστημονική μελέτη της γλώσσας, ειδικότερα με βασικές αρχές και έννοιες επιστημονικής περιγραφής της.
- Να γνωρίζει γιατί και πώς αλλάζουν οι γλώσσες.
- Να γνωρίζει για την ποικιλότητα των γλωσσικών φαινομένων, ειδικότερα τη γεωγραφική, την κοινωνική και την περιστασιακή ή υφολογική, καθώς και για το πώς συγκροτούνται εθνικές γλώσσες.

Δεξιότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να αντικρούει με επιστημονικά θεμελιωμένα επιχειρήματα τους μύθους για τη γλώσσα που κυκλοφορούν στην καθημερινή ζωή, ειδικότερα μεταξύ των εκπαιδευτικών.
- Να μπορεί να αναζητήσει τεκμηριωμένη βιβλιογραφία για πλήθος ζητημάτων γλώσσας και κοινωνίας.

Ικανότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Ως εκπαιδευτικός να αξιοποιεί στοιχεία από γεωγραφικές και κοινωνικές διαλέκτους της ελληνικής, απορρίπτοντας την κοινωνική απαξίωσή τους σε διδακτικές δραστηριότητες.
- Ως εκπαιδευτικός να αντιδρά με ευαισθησία απέναντι στα παιδιά που χρησιμοποιούν στο σχολείο άλλες ποικιλίες της ελληνικής πλην της πρότυπης, όπως και άλλες γλώσσες.

Ως πολίτης να μπορεί να σκέφτεται κριτικά και να συνδιαλέγεται με άλλους για ποικίλα γλωσσικά ζητήματα που ανακύπτουν καθημερινά.
Γενικές ικανότητες - Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. - Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις. - Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον - Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής - Λήψη αποφάσεων - Αυτόνομη εργασία - Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας - Η γλωσσική ποικιλότητα - Η γλωσσική τυποποίηση - Οι γλωσσικές στάσεις - Οι φθόγγοι της γλώσσας, η επιλογή αλφαβήτου και η ορθογραφία - Προφορικός και γραπτός λόγος - Η παραγωγή σημασίας σε πραγματικές συνθήκες – Η χρήση της γλώσσας - Η γλώσσα ως κείμενο – Τα κειμενικά είδη - Η γλωσσική σημασία και η σημασιολογική μεταβολή

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Γραπτή εξέταση	2
	Προετοιμασία για γραπτή εξέταση	32
	Αυτοτελής προσωπική μελέτη	52
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο τρόπους αξιολόγησης: 1ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%) 2ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%) Προφορική παρουσίαση βιβλιογραφίας σχετικής με το μάθημα. Η βιβλιογραφία είναι διαθέσιμη στο eclass του μαθήματος και στο διάγραμμα που δίνεται στους/στις φοιτητές/τριες με το περιεχόμενο του μαθήματος. Η παρουσίαση δίνει 1-2 επιπλέον βαθμούς, εφόσον η γραπτή εξέταση έχει βαθμολογηθεί με 5 (πέντε) και πάνω.	

	Κριτήρια αξιολόγησης: Περιεχόμενο: ακρίβεια και πληρότητα απαντήσεων, κατάλληλη χρήση ορολογίας, συνάφεια με το θέμα Κριτική σκέψη – Αξιολόγηση: ερμηνεία του θέματος, επαρκής τεκμηρίωση των θέσεων, κατάλληλη επιχειρηματολογία, συνθετική ή αναλυτική προσέγγιση
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αρχάκης, Α. 2011. Γλωσσική διδασκαλία και σύσταση κειμένων, β' έκδ. Αθήνα: Πατάκης.
- Βλάχου, Ε. 2023. Μαθήματα σημασιολογίας: Εφαρμογή στη γαλλική και την ελληνική γλώσσα. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Brown, G. & Yule, G. 1983. Discourse Analysis. Cambridge: Cambridge University Press.
- Γαβριηλίδου, Ζ., Μητσιακή, Μ. & Φλιάτουρας, Α. 2021. 100 βασικές έννοιες για τη γλωσσολογία. Αθήνα: Gutenberg.
- Γεωργακοπούλου, Α. & Γούτσος, Δ. 2011. Κείμενο και επικοινωνία, ανανεωμένη έκδοση. Αθήνα: Πατάκης.
- Γλωσσάρι κοινωνιογλωσσολογίας. Διγλωσσοποίηση του A Glossary of Sociolinguistics του Peter Trudgill, 2007. Επιμέλεια-εισαγωγή: Β. Τσάκωνα. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Γλωσσάρι όρων της γλωσσολογίας που χρησιμοποιούνται στα σχολικά εγχειρίδια. 2022. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (http://www.greek-language.gr/digitalResources/modern_greek/tools/lexica/glossology_edu/index.html, τελευταία πρόσβαση 10/10/22).
- Γλωσσάρι σημασιολογίας και πραγματολογίας. Διγλωσσοποίηση του A Glossary of Semantics and Pragmatics του Alan Cruse, 2008. Επιμέλεια-εισαγωγή: Β. Τσάκωνα. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Γούτσος, Δ. 2020. Γλώσσα. Κείμενο, ποικιλία, σύστημα, β' έκδ. Αθήνα: Κριτική.
- Γούτσος, Δ., Σηφianού, Μ. & Γεωργακοπούλου, Α. 2006. Η ελληνική ως ξένη γλώσσα: Από τις λέξεις στα κείμενα. Αθήνα: Πατάκης.
- Dirven, R. & Verspoor, M. 2004. Γνωστικές ανιχνεύσεις στη γλώσσα και τη γλωσσολογία. Μετάφραση-προσαρμογή-επιμέλεια: Αγγελική Αθανασιάδου & Μιχάλης Μηλαπίδης. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Fromkin, V., Rodman, R. & Hyams, N. 2008. Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας. Μετάφραση: Ε. Βάζου, Γ. Ι. Ευδόπουλος, Φ. Παπαδοπούλου & Α. Τσαγγαλίδης. Επιστημονική επιμέλεια: Γ. Ι. Ευδόπουλος. Αθήνα: Πατάκης.
- Ηλεκτρονικός κόμβος για την υποστήριξη των διδασκόντων την ελληνική γλώσσα. 2000. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (<http://www.komvos.edu.gr>, τελευταία πρόσβαση 17/1/2012).
- Κακριδή-Φερράρι, Μ. 2005. Γλώσσα και κοινωνικό περιβάλλον: Ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας. Α' μέρος. Αθήνα: Παρουσία.
- Κανάκης, Κ. 2007. Εισαγωγή στην πραγματολογία: Γνωστικές και κοινωνικές όψεις της γλωσσικής χρήσης. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.
- Κρύσταλ, Ν. 2000. Λεξικό γλωσσολογίας και φωνητικής. Μετάφραση: Γ. Ευδόπουλος. Αθήνα: Πατάκης.
- Λεκάκου, Μ. & Τοπιντζή, Ν. (επιμ.) 2022. Εισαγωγή στη γλωσσολογία: Θεμελιώδεις έννοιες και βασικοί κλάδοι με έμφαση στην ελληνική γλώσσα. Αθήνα: Gutenberg.
- Lyons, J. 2001. Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία. Μετάφραση: Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ζ. Γαβριηλίδου & Α. Ευθυμίου. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ευδόπουλος, Γ. Ι. 2008. Λεξικολογία: Εισαγωγή στην ανάλυση της λέξης και του λεξικού. Αθήνα: Πατάκης.
- Πύλη για την ελληνική γλώσσα. 2006-2008. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>, τελευταία πρόσβαση 17/1/2012).
- Yule, G. 2006. Πραγματολογία. Μετάφραση: Α. Αλβανούδη & Χ. Καπελλίδη. Επιμέλεια: Θ.-Σ. Παυλίδου. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη].

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

711. Ελληνική Ιστορία 20ός αι.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	711	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ελληνική Ιστορία, 20ός αιώνας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Φροντιστήρια		1	5
Εργαστήρια - Σεμινάρια		2	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD313/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίζουν τα βασικά γεγονότα, φαινόμενα, περιόδους και πρόσωπα της ελληνικής ιστορίας και της συγκρότησης του ελληνικού κράτους κατά τον 20ό αιώνα,
- τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές παραμέτρους που διαμόρφωσαν τις συνθήκες στο ελληνικό κράτος,
- τα βασικά γεγονότα της ευρωπαϊκής και της παγκόσμιας ιστορίας (μεγάλοι πόλεμοι, κοινωνικά κινήματα κ.ά.),
- τις αντιθετικές διανοητικές και ιδεολογικές παραδόσεις που συγκροτούν, αλλά και τέμνουν την ελληνική και ευρωπαϊκή πολιτική κουλτούρα, διαμορφώνοντας και διχάζοντας ενίοτε εσωτερικά την εθνική και ευρωπαϊκή ταυτότητα,
- τις ιδεολογίες και τις ιδεολογικές συγκρούσεις του 20ού αιώνα.

Δεξιοτήτων

- Να έχουν τη δυνατότητα να συναρτούν την ελληνική ιστορία με την ιστορία των άλλων βαλκανικών και ευρωπαϊκών λαών και κρατών στη διάρκεια του 20ού αιώνα.
- Να μπορούν να συναρτούν την ελληνική ιστορία με συγκεκριμένες μορφές πολιτικής οργάνωσης στην Ευρώπη κατά τον 20ό αιώνα.
- Να κατανοούν τις βασικές ιστορικές έννοιες και την ιστορικότητά τους, και να έχουν τη δυνατότητα να τις διαχειρίζονται με επάρκεια.
- Να αναπτύξουν κριτική σκέψη και στάση ως προς τη διαπραγμάτευση των ιστορικών γεγονότων και να αντιλαμβάνονται την ιστορία ως μια δυναμική διαδικασία ανάλυσης και ερμηνείας του παρελθόντος.
- Να εξοικειωθούν με τις σύγχρονες μεθοδολογίες και πρακτικές του πεδίου των δημόσιων και ψηφιακών ανθρωπιστικών επιστημών, και να αναπτύξουν δεξιότητες ως προς την εφαρμογή τους στην εκπαίδευση.

Να αναπτύξουν δεξιότητες ιστορικής αφήγησης προσαρμοσμένες σε διαφορετικές ηλικιακές και άλλες ομάδες πληθυσμού.
Ικανοτήτων - Να έχουν τη δυνατότητα να σχεδιάζουν πρωτότυπες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που δεν θα αναπαράγουν στερεοτυπικές αντιλήψεις για το ελληνικό έθνος. - Να αναπτύξουν την ικανότητα να προσεγγίζουν συγκρουσιακά και τραυματικά γεγονότα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. - Να αναζητούν και να διαχειρίζονται τεκμηριωτικό υλικό και επιστημονικές μελέτες για να συνθέτουν μια αυτόνομη έρευνα ή/και να συμμετέχουν σε ομαδική εργασία. - Να υλοποιούν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις με σεβασμό στην διαφορετικότητα και στην διαφοροποίηση του πολιτισμικού υπόβαθρου των μελών της μαθητικής κοινότητας. - Να μπορούν να προσαρμόζουν τους διδακτικούς τους σχεδιασμούς στην εκάστοτε σχολική κοινότητα στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον. - Να μπορούν να κινητοποιούν τα μέλη της εκάστοτε σχολικής κοινότητας σε σχέση με την προσέγγιση του ιστορικού παρελθόντος.
Γενικές Ικανότητες - Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών από αρχειακό υλικό, από δευτερογενή βιβλιογραφία, αλλά και με τη χρήση των νέων τεχνολογιών - Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις - Αυτόνομη εργασία - Ομαδική εργασία - Εργασία σε διεθνές περιβάλλον - Προαγωγή της ελεύθερης, κριτικής, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εξετάζει τα σημαντικότερα γεγονότα, τις έννοιες-κλειδιά και τις διακριτές περιόδους της ιστορίας της Ελλάδας κατά τον 20ό αιώνα, μέσα από σύγχρονες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις, μεθοδολογικά εργαλεία και αρχειακές πηγές. Στόχος είναι η παρουσίαση και διαπραγμάτευση διαφορετικών πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών πτυχών της ελληνικής ιστορίας σε συνάφεια με τις εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο και, ευρύτερα, με το διεθνές πλαίσιο. Σε διαρκή συνομιλία με τις πηγές τόσο όσον αφορά τη διαχείρισή τους στην ιστορική έρευνα όσο και τη δημιουργική τους χρήση στην εκπαίδευση, το μάθημα διαρθρώνεται σε θεματικές ενότητες, οι οποίες οργανώνονται χρονολογικά και εστιάζονται στις εξής περιόδους του “σύντομου” ελληνικού 20ού αιώνα: (α) από το κίνημα στο Γουδί έως και τη μικρασιατική εκστρατεία, 1909-1922·(β) ο ελληνικός Μεσοπόλεμος, 1922-1940 (γ) η δεκαετία του 1940 (Κατοχή, Αντίσταση, Εμφύλιος)·(δ) το μετεμφυλιακό κράτος, 1950-1967·(ε) η στρατιωτική δικτατορία, 1967-1974·(στ) Μεταπολίτευση και εκδημοκρατισμός, 1974-1989. Με άξονα την παραπάνω περιοδολόγηση εξετάζονται οι τομές, οι συνέχεις και οι χρονικότητες των διαφορετικών φαινομένων που τη συγκροτούν, αναλύονται οι βασικές έννοιες και η ιστορικότητά τους, ενώ η συζήτηση επεκτείνεται στο “πριν” και στο “μετά”, αφενός στις απαρχές του 20ού αιώνα και αφετέρου στην τελευταία δεκαετία του. Η ιστορική ανασκόπηση συνοδεύεται από την παρουσίαση οπτικοακουστικού υλικού και τη χρήση σύγχρονων εκπαιδευτικών εγχειρημάτων (ψηφιακά μουσεία, διαδραστικές εφαρμογές, κάρτες μάθησης, κ.ά.), με στόχο τη βαθύτερη κατανόηση των σύνθετων φαινομένων που συγκροτούν μια μακρά και ταραχώδη περίοδο της ελληνικής ιστορίας αλλά και την εξοικείωση των φοιτητών/τριών με μεθοδολογικά εργαλεία και πρακτικές των δημόσιων και ψηφιακών ανθρωπιστικών επιστημών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία, στο φροντιστήριο (power point, video κ.λπ.), στην επικοινωνία με τους φοιτητές (e-class, email).

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Εργαστήρια-Σεμινάρια	85
	Φροντιστήριο	40
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. 1. Αξιολόγηση με βάση ερωτήσεις ανάπτυξης. 2. Τα κριτήρια αξιολόγησης καθορίζονται από τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και είναι προσβάσιμα στο e-class. 3. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών/τριών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις: α) Προφορική εξέταση. β) Προφορική εξέταση με την παρουσία διερμηνέα (σε περίπτωση που απαιτείται η νοηματική γλώσσα). γ) Εργασία	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Burns E. M., *Ευρωπαϊκή ιστορία, ο δυτικός πολιτισμός: νεότεροι χρόνοι*, Αθήνα, εκδ. Επίκεντρο, 2006.

Clogg Richard, *Συνοπτική ιστορία της Ελλάδας 1770-2013*, Αθήνα, εκδ. Κάτοπτρο, 2015.

Gallant Thomas, *Νεότερη Ελλάδα. Από τον πόλεμο της Ανεξαρτησίας μέχρι τις μέρες μας*, Αθήνα, εκδ. Πεδίο, 2017.

Hobsbawm Eric, *Η εποχή των άκρων. Ο σύντομος εικοστός αιώνας 1914-1991*, Αθήνα, εκδ. Θεμέλιο, 2010.

Mazower Mark, *Σκοτεινή Ήπειρος. Ο ευρωπαϊκός εικοστός αιώνας*, Αθήνα, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2001.

Δερτιλής Γιώργος Β., *Ιστορία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας 1750-2015*, Αθήνα, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2018.

Κωστής Κώστας, *Τα κακομαθημένα παιδιά της ιστορίας. Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους 18ος-21ος αιώνας*, Αθήνα, εκδ. Πατάκης, 2015.

Λιάκος Αντώνης, *Ο ελληνικός 20ός αιώνας*, Αθήνα, εκδ. Πόλις, 2022.

Μωυσίδης Αντώνης, Σακελλαρόπουλος Σπύρος (επιμ.), *Η Ελλάδα στον 19ο και 20ό αιώνα. Εισαγωγή στην ελληνική κοινωνία*, Αθήνα, εκδ. Τόπος, 2010.

Παναγιωτόπουλος Βασίλης (επιμ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, 10 τ., Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2003.

Χατζηιωσήφ Χρήστος (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα*, 5 τ., Αθήνα, εκδ. Βιβλιόραμα, 1999-<2009>.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Αρχειοτάξιο
Τα Ιστορικά
Μνήμων
Νεοελληνικά Ιστορικά
Historical review
20ός αιώνας

714. Διγλωσσία και Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	714	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διγλωσσία και εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημονικής Περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-Οδηγός Σπουδών, https://www.ecd.uoa.gr/programa-spoudon/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση:

- Να κατανοούν σε βάθος τα είδη, τους ορισμούς και τα συναφή ζητήματα που σχετίζονται με την επαφή διαφορετικών γλωσσών στο σχολικό περιβάλλον.
- Να αξιολογούν αποτελεσματικά τη συνολική επίδοση και συμπεριφορά των μαθητών τους, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλία των γλωσσικών και πολιτισμικών τους υποβάθρων.
- Να σχεδιάζουν και να αναπτύσσουν καινοτόμα εκπαιδευτικά εργαλεία που προάγουν τη χρήση και ανάδειξη της παιδικής διγλωσσίας μέσα στην τάξη.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα αναπτύξουν:

- Ικανότητα εφαρμογής θεωρητικών γνώσεων στην πράξη.
- Δεξιότητα προσαρμογής σε νέες και ποικιλόμορφες εκπαιδευτικές καταστάσεις.
- Ικανότητα συνεργασίας σε ομαδικά πλαίσια εργασίας.
- Σεβασμό στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα, προάγοντας την ένταξη όλων των μαθητών.
- Κριτική σκέψη και ικανότητα αυτοκριτικής, προκειμένου να βελτιώνουν συνεχώς τις διδακτικές πρακτικές τους.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει:

- Αναλύσεις και συζητήσεις για τους ορισμούς και τα είδη της διγλωσσίας.
- Ζητήματα που αφορούν την επαφή των γλωσσών στον σχολικό χώρο.
- Ανάλυση αφηγήσεων και κειμένων από δίγλωσσα παιδιά, που θα χρησιμοποιηθούν ως βάση για εκπαιδευτικές συζητήσεις.
- Εκπαιδευτικές εφαρμογές και προσεγγίσεις που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της διγλωσσίας στο σχολείο, με στόχο τη διευκόλυνση της γλωσσικής και πολιτισμικής ένταξης των μαθητών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Δια ζώσης διδασκαλία
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία και στην επικοινωνία με τους φοιτητές/τις φοιτήτριες

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης	25
	Εργασία σε βιβλιογραφική έρευνα και μελέτη περίπτωσης	61
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Οι φοιτητές/ριες αξιολογούνται με την συμμετοχή τους στα μαθήματα, μικρές ομαδικές εργασίες (Διαμορφωτικές) κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, και την παραγωγή μιας μεγαλύτερης Γραπτής Εργασίας. (Συμπερασματική Αξιολόγηση)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Baker, C. (2011). *Εισαγωγή στη διγλωσσία και τη δίγλωσση εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
Σκούρτου, Ε. (2011). *Η διγλωσσία στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Bilingualism: Language and Cognition. Cambridge University Press.
International Journal of Bilingual Education and Bilingualism. Taylor & Francis.
Journal of Multilingual and Multicultural Development. Taylor & Francis.
Language, Culture and Curriculum. Taylor & Francis.
Applied Linguistics. Oxford University Press.

721. Κριτικός Γραμματισμός

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	721	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κριτικός Γραμματισμός		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD375		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα έχει στόχο να εξοικειώσει τους/τις φοιτητές/τριες με τις σύγχρονες προσεγγίσεις στον χώρο των σπουδών του γραμματισμού και την πρακτική εφαρμογή των προσεγγίσεων αυτών στη σχολική πράξη. Δεδομένου ότι η γλωσσική διδασκαλία είναι αναπόσπαστο κομμάτι όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης (και εν προκειμένω της προσχολικής), οι φοιτητές/τριες καλούνται να είναι θέση να ενισχύσουν τους/τις μαθητές/τριές τους στους ποικίλους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιούμε τον λόγο ανάλογα με τις περιστάσεις στις οποίες βρισκόμαστε. Επιπλέον, οι φοιτητές/τριες κρίνεται σκόπιμο να καλλιεργήσουν τις κριτικές δεξιότητες των ίδιων και των μαθητών/τριών τους όσον αφορά την παραγωγή και την πρόσληψη των κειμένων και των κειμενικών ειδών που αποτελούν υλικό προς διδακτική αξιοποίηση.

Γνώσεις

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζει σε βάθος βασικές έννοιες και προσεγγίσεις από τους χώρους των σπουδών γραμματισμού, οι οποίες είναι συναφείς με γλωσσική διδασκαλία.
- Να γνωρίζει βασικές αρχές και πρακτικές της κειμενοκεντρικής προσέγγισης στη διδασκαλία της γλώσσας.
- Να γνωρίζει το περιεχόμενο και τους στόχους της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης και του κριτικού γραμματισμού.
- Να μπορεί να διακρίνει διαφορετικούς τρόπους χρήσης της γλώσσας ανά κοινωνική κατάσταση και να αναγνωρίζει την έννοια του κειμενικού είδους και τη σημασία του για τη γλωσσική διδασκαλία.
- Να αναγνωρίζει την ανάγκη για διδασκαλία κειμένων και κειμενικών ειδών που εντάσσονται στην καθημερινότητα των μαθητών/τριών.

Δεξιότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίζει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κειμενικών ειδών και να τα αξιοποιεί στο πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας.
- Να ευαισθητοποιεί τους/τις μαθητές/τριες σε διαφορετικούς τρόπους χρήσης της γλώσσας ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση επικοινωνίας.
- Να ενισχύει τις γνώσεις των μαθητών/τριών σχετικά με ποικίλα κειμενικά είδη της καθημερινότητάς τους.
- Να χρησιμοποιεί εθνογραφικές μεθόδους για την καταγραφή των πρακτικών γραμματισμού του υπό εκπαίδευση μαθητικού πληθυσμού.

Ικανότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να σχεδιάζει και να υλοποιεί εκπαιδευτικές δραστηριότητες με στόχο την ανάπτυξη του γραμματισμού των μαθητών/τριών, ιδιαίτερα του κριτικού.
- Να καταγράφει και να ερμηνεύει τις δεξιότητες των μαθητών/τριών όσον αφορά τη γλώσσα και τα κειμενικά είδη, ακολουθώντας εθνογραφικές μεθόδους.
- Να προσαρμόζει τις δραστηριότητες και τη διδακτική του/της προσέγγιση στις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε μαθητικού πληθυσμού.
- Να έχει αναπτύξει δημιουργική και κριτική προσέγγιση στις οδηγίες και τους στόχους που τίθενται για τη γλωσσική διδασκαλία από τα επίσημα αναλυτικά προγράμματα και τα σχετικά ήδη υπάρχοντα διδακτικά υλικά.
- Να διακρίνει και να τοποθετείται κριτικά απέναντι σε ευρέως διαδεδομένα στερεότυπα και προκαταλήψεις σχετικά με τη γλωσσική ανισότητα και τη σχολική αποτυχία των μαθητών/τριών.
- Να αναπτύσσει κριτική προσέγγιση απέναντι σε αξιολογήσεις των μαθητών/τριών ως «γλωσσικά ανεπαρκών».

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή στη θεωρία των κειμενικών ειδών
- Εισαγωγή στον γραμματισμό
- Οι βασικές έννοιες και τα μοντέλα του γραμματισμού
- Η έρευνα του γραμματισμού
- Συνεργασιακή διδασκαλία και σχολικός γραμματισμός
- Κριτικός γραμματισμός και αφήγηση
- Κριτικός γραμματισμός και χιούμορ
- Κριτικός γραμματισμός, ευγένεια και επαγγελματικές συνδιαλλαγές
- Γραμματισμός και εκπαίδευση ενηλίκων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Γραπτή εξέταση	2
	Προετοιμασία για γραπτή εξέταση	25
	Αυτοτελής προσωπική μελέτη	59
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο τρόπους αξιολόγησης: 1ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%) 2ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%) Προφορική παρουσίαση βιβλιογραφίας σχετικής με το μάθημα. Η βιβλιογραφία είναι διαθέσιμη στο eclass του μαθήματος και στο διάγραμμα που δίνεται στους/στις φοιτητές/τριες με το περιεχόμενο του μαθήματος. Η παρουσίαση δίνει 1-2 επιπλέον βαθμούς, εφόσον η	

	γραφπτή εξέταση έχει βαθμολογηθεί με 5 (πέντε) και πάνω. Κριτήρια αξιολόγησης: Περιεχόμενο: ακρίβεια και πληρότητα απαντήσεων, κατάλληλη χρήση ορολογίας, συνάφεια με το θέμα Κριτική σκέψη – Αξιολόγηση: ερμηνεία του θέματος, επαρκής τεκμηρίωση των θέσεων, κατάλληλη επιχειρηματολογία, συνθετική ή αναλυτική προσέγγιση
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αρχάκης, Α. 2011. Γλωσσική διδασκαλία και σύσταση κειμένων, β' εκδ. Αθήνα: Πατάκης.
- Αρχάκης, Α. 2020. Από τον εθνικό στον μετα-εθνικό λόγο: Μεταναστευτικές ταυτότητες και κριτική εκπαίδευση. Αθήνα: Πατάκης.
- Αρχάκης, Α. & Τσάκωνα, Β. 2011. Ταυτότητες, αφηγήσεις και γλωσσική εκπαίδευση. Αθήνα: Πατάκης.
- Baynham, M. 2002. Πρακτικές γραμματισμού. Μετάφραση: Μ. Αραποπούλου. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Egan-Robertson, A. & Bloome, B. 2003. Γλώσσα και πολιτισμός: Οι μαθητές/-τριες ως ερευνητές/-τριες. Μετάφραση: Μ. Καραλή. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Γεωργακοπούλου, Α. & Γούτσος, Δ. 2011. Κείμενο και επικοινωνία, ανανεωμένη έκδοση. Αθήνα: Πατάκης.
- Cook-Gumperz, J. (επιμ.) 2008. Η κοινωνική δόμηση του γραμματισμού. Επιμέλεια-θεώρηση: Τ. Κωστούλη. Μετάφραση: Ε. Κοτσουφού. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Kalantzis, M., Core, B., Στελλάκης, Ν. & Αρβανίτη, Ε. 2019. Γραμματισμοί: Μια παιδαγωγική διαφοροποιημένου σχεδιασμού και πολυτροπικών νοηματοδοτήσεων. Μετάφραση: Γ. Χριστίδης. Αθήνα: Κριτική.
- Κατσαρού, Ε. 2020. Η δημοκρατία στο σχολείο: Προοπτικές από την αξιοποίηση διαδικασιών έρευνας-δράσης και κριτικού γραμματισμού. Αθήνα: Κριτική.
- Κουτσογιάννης, Δ. 2017. Γλωσσική διδασκαλία χθες σήμερα αύριο: Μια πολιτική προσέγγιση. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη].
- Κουτσογιάννης, Δ., Χατζηκυριάκου, Ι., Αντωνοπούλου, Σ., Αδάμπα, Β. & Παυλίδου, Μ. 2015. Ανάλυση σχολικού λόγου: Η γλωσσική διδασκαλία σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο. Α' τόμος. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Κωστούλη, Τ. 2006. Από τα προγράμματα γραμματισμού στο γραμματισμό της σχολικής τάξης: Στατικοί και δυναμικοί τρόποι θεώρησης του κριτικού γραμματισμού. Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 26, 252-270.
- Κωστούλη, Τ. 2020. Το γλωσσικό μάθημα σε τοπικά συγκείμενα: Λόγοι, ταυτότητες, πρακτικές. Αθήνα: Gutenberg.
- Μητακίδου, Σ. (επιμ.). 2005. Η διδασκαλία της γλώσσας: Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Ντίνας, Κ. Δ. & Γώτη, Ε. Γ. 2016. Ο κριτικός γραμματισμός στη σχολική πράξη: Αρχίζοντας από το νηπιαγωγείο... Αθήνα: Gutenberg.
- Παπαδημητρίου, Ε. (επιμ.). 2020. Κριτικοί κοινωνικοί [πολυ]γραμματισμοί: Διατροφικές νοηματοδοτήσεις σε τυπικές και μη τυπικές κοινότητες μάθησης. Αθήνα: Gutenberg.
- Pappas, C. C. & Barro Zecker, L. (επιμ.) 2006. Αναδομώντας τα κειμενικά είδη του σχολικού γραμματισμού. Επιμέλεια-θεώρηση: Τ. Κωστούλη. Μετάφραση: Γ. Κουρμεντάλα. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Τεντολούρης, Φ. 2014. Ο γραμματισμός ως κοινωνική πρακτική: Τέσσερις μελέτες στις σπουδές γραμματισμού. Ανατολικό Θεσσαλονίκης: Bluefrog.
- Τεντολούρης, Φ. & Χατζησαββίδης, Σ. 2014. Διδασκαλία της γλώσσας: Ιστορία-Επιστημολογία-Αναστοχαστικότητα. Αθήνα: Νεφέλη.
- Τσάκωνα, Β. 2013. Η κοινωνιογλωσσολογία του χιούμορ: Θεωρία, λειτουργίες και διδασκαλία. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Χαραλαμπόπουλος, Α. (επιμ.) 2006. Γραμματισμός, κοινωνία και εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη].

Συναφή επιστημονικά περιοδικά
Γλωσσολογία

722. Κοινωνιογλωσσολογία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	722	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	γ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνιογλωσσολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD374		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αυτό αποσκοπεί στο να ευαισθητοποιήσει τους/τις φοιτητές/τριες σε θέματα γλωσσικής ποικιλότητας και ανισότητας. Αυτό κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα συνήθως αγνοούν τη γλωσσική ποικιλότητα που βιώνουν στην καθημερινότητά τους οι μαθητές/τριες, αναπαράγοντας έτσι και ενισχύοντας κοινωνικές διακρίσεις και αποκλεισμούς. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να γνωρίσουν ένα ευρύ φάσμα φαινομένων που έχουν να κάνουν με τη γλωσσική διαφοροποίηση μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, τους κοινωνικούς παράγοντες που συμβάλλουν στη γλωσσική μεταβολή, τη γλωσσική διατήρηση και τη γλωσσική υποχώρηση. Όλα αυτά τα φαινόμενα αναμένεται να δώσουν στους/στις φοιτητές/τριες μια ευρύτερη και σε περισσότερο βάθος αντίληψη των γλωσσικών φαινομένων, καταπολεμώντας ιδιαίτερα διαδεδομένα στερεότυπα σχετικά με τη γλωσσική χρήση, τη γλωσσική μεταβολή, αλλά και τη σχολική επιτυχία ή αποτυχία των μαθητών/τριών για λόγους που σχετίζονται με τις γλωσσικές ποικιλίες που αυτοί/ές χρησιμοποιούν.

Γνώσεις

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να αντιλαμβάνεται ότι η γλώσσα δεν είναι ενιαία και ομοιόμορφη για όλους τους ανθρώπους, σε αντίθεση με την εντύπωση που μπορεί να έχει λόγω της εκπαίδευσης και των κοινωνικών στερεοτύπων και αξιολογήσεων με τα οποία έρχεται σε επαφή καθημερινά.
- Να γνωρίζει τους διαφορετικούς παράγοντες που συμβάλλουν στη γλωσσική ποικιλότητα και τα αποτελέσματά της για την επικοινωνία.
- Να αναγνωρίζει και να μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές έννοιες της κοινωνιογλωσσολογίας για να περιγράψει και να ερμηνεύσει τη γλωσσική χρήση γύρω του/της και συναφή φαινόμενα.
- Να γνωρίζει τους κύριους στόχους και τις αρχές του επιστημονικού χώρου της κοινωνιογλωσσολογίας, καθώς και τις βασικές μεθόδους της σχετικής έρευνας.

Δεξιότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να αντιλαμβάνεται και να μπορεί να κατατάσσει τις διάφορες γλωσσικές ποικιλίες που συναντά στην καθημερινότητά του/της.
- Να αναγνωρίζει με ποιους τρόπους οι περιστάσεις επικοινωνίας και οι κοινωνικές σχέσεις διαμορφώνουν τις γλωσσικές επιλογές των ομιλητών/τριών – και το αντίστροφο.
- Να αντιλαμβάνεται φαινόμενα γλωσσικής επαφής στις σύγχρονες πολυγλωσσικές και πολυπολιτισμικές κοινωνίες, καθώς και να κατανοεί και να ερμηνεύει τις ποικίλες συνέπειες των φαινομένων αυτών για τους/τις ομιλητές/τριες.
- Να κατανοεί τους τρόπους με τους οποίους το εκπαιδευτικό σύστημα γενικά και η γλωσσική διδασκαλία ειδικότερα φυσικοποιούν και επιβάλλουν τη χρήση της επίσημης ποικιλίας του εκάστοτε κράτους ως της μόνης «ορθής» και «πρότυπης» γλώσσας.
- Να αποφυσικοποιεί τη μονογλωσσία που προβάλλεται ως η «επιθυμητή» κατάσταση στις σύγχρονες κοινωνίες (τουλάχιστον του δυτικού κόσμου) και να αντιλαμβάνεται την πολυγλωσσία και τις συναφείς αξίες ως απαραίτητες για τη συνύπαρξη των ανθρώπων στα σύγχρονα πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά κράτη.

Ικανότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να ερμηνεύει και να στέκεται κριτικά απέναντι σε αξιολογήσεις και ευρέως διαδεδομένα στερεότυπα που αφορούν την πρότυπη ή μη πρότυπη γλωσσική χρήση.
- Να αποφεύγει να εκφέρει αρνητικές αξιολογήσεις για μη πρότυπες γλωσσικές ποικιλίες και τους/τις ομιλητές/τριές τους.
- Να ανιχνεύει και να στέκεται κριτικά απέναντι σε γλωσσικές προκαταλήψεις και στερεότυπα που αναπαράγουν κοινωνικές ανισότητες και σχετίζονται και με τις σχολικές επιδόσεις των μαθητών/τριών.
- Να ανιχνεύει και να στέκεται κριτικά απέναντι σε γλωσσικές ανισότητες που αναδύονται στο σχολικό περιβάλλον, ιδιαίτερα κατά την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών ή μεταξύ μαθητών/τριών.
- Να διαχειρίζεται κοινωνιογλωσσικές ανισότητες και τα αποτελέσματά τους στον χώρο του σχολείου και της εκπαίδευσης εν γένει.
- Να σχεδιάζει και να εκτελεί μια μικρής κλίμακας κοινωνιογλωσσολογική έρευνα εντός ή εκτός του σχολικού περιβάλλοντος.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Βασικές έννοιες και στόχοι της κοινωνιογλωσσολογίας
- Γεωγραφική γλωσσική διαφοροποίηση
- Κοινωνικά χαρακτηριστικά και γλώσσα
- Περιστάσεις επικοινωνίας και λειτουργικές ποικιλίες
- Η επαφή των γλωσσών
- Η κοινωνιογλωσσική ανισότητα
- Μεθοδολογία κοινωνιογλωσσολογικής έρευνας

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Γραπτή εξέταση	2
	Προετοιμασία για γραπτή εξέταση	25
	Αυτοτελής προσωπική μελέτη	59
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο τρόπους αξιολόγησης: 1ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%) 2ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%) Προφορική παρουσίαση βιβλιογραφίας σχετικής με το μάθημα. Η βιβλιογραφία είναι διαθέσιμη στο eclass του μαθήματος και στο διάγραμμα που δίνεται στους/στις φοιτητές/τριες με το περιεχόμενο του μαθήματος. Η παρουσίαση δίνει 1-2 επιπλέον βαθμούς, εφόσον η γραπτή εξέταση έχει βαθμολογηθεί με 5 (πέντε) και πάνω. Κριτήρια αξιολόγησης: Περιεχόμενο: ακρίβεια και πληρότητα απαντήσεων, κατάλληλη χρήση ορολογίας, συνάφεια με το θέμα Κριτική σκέψη – Αξιολόγηση: ερμηνεία του θέματος, επαρκής τεκμηρίωση των θέσεων, κατάλληλη επιχειρηματολογία, συνθετική ή αναλυτική προσέγγιση	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Αρχάκης, Α. & Κονδύλη, Μ. 2011. Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας (3η έκδοση). Αθήνα: Νήσος. Bugarski, R. 2011. Η γλώσσα από την ειρήνη στον πόλεμο. Μετάφραση-Εισαγωγή: Κ. Κανάκης. Αθήνα: Εκδόσεις του εικοστού πρώτου. Γλωσσάρι κοινωνιογλωσσολογίας. Διγλωσσοποίηση του A Glossary of Sociolinguistics του Peter Trudgill, 2007. Επιμέλεια-εισαγωγή: Β. Τσάκωνα. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών. Γούτσος, Δ. & Μπέλλα, Σ. (επιμ.). 2022. Κοινωνιογλωσσολογία. Αθήνα: Gutenberg. Γρίβα, Ε. Α. & Στάμου, Α. Γ. 2014. Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον: Οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων. Θεσσαλονίκη: Δέσποινα Κυριακίδη. Chambers, J. K. & Trudgill, P. 2011. Διαλεκτολογία. Μετάφραση: Σ. Λαμπροπούλου. Επιμέλεια: Δ. Παπαζαχαρίου. Αθήνα: Πατάκης. Holmes, J. 2016. Εισαγωγή στην κοινωνιογλωσσολογία. Μετάφραση: Σ. Λαμπροπούλου. Αθήνα: Πατάκης. Κακριδή-Φερράρι, Μ. 2005. Γλώσσα και κοινωνικό περιβάλλον: Ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας. Α' μέρος. Αθήνα: Παρουσία. Καραντζόλα, Ε. 2016. Γλωσσικές πολιτικές στις χώρες της Μεσογείου. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο. Κοιλιάρη, Α. 2005. Πολυγλωσσία και γλωσσική εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

Κοντοσόπουλος, Ν. 1998. Γλώσσες και διάλεκτοι της Ευρώπης. 2 τόμοι. Αθήνα: Γρηγόρης.
 Κοντοσόπουλος, Ν. 2000. Διάλεκτοι και ιδιώματα της νέας ελληνικής (3η έκδοση). Αθήνα: Γρηγόρης.
 Κωστούλα-Μακράκη, Ν. 2001. Γλώσσα και κοινωνία: Βασικές έννοιες. Αθήνα: Μεταίχμιο.
 McKay, S. L. & Hornberger, N. H. 2009. Κοινωνιογλωσσολογία και διδασκαλία της γλώσσας. Επιμέλεια-Θεώρηση: Τ. Κωστούλη. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
 Μικρός, Γ. Κ. 2009. Η ποσοτική ανάλυση της κοινωνιογλωσσολογικής ποικιλίας. Θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Αθήνα: Μεταίχμιο.
 Μπασλής, Γ. 2000. Κοινωνιογλωσσολογία. Αθήνα: Γρηγόρης.
 Μπασλής, Γ. 2013. Εισαγωγή στη σύγχρονη διαλεκτολογία. Αθήνα: Γρηγόρης.
 Ντάλτας, Π. 1997. Κοινωνιογλωσσική μεταβλητότητα. Θεωρητικά υποδείγματα και μεθοδολογία της έρευνας. Αθήνα: Επικαιρότητα.
 Σελλά-Μάζη, Ε. 2001. Διγλωσσία και κοινωνία. Η κοινωνιογλωσσολογική πλευρά της διγλωσσίας. Η ελληνική πραγματικότητα. Αθήνα: Προσκήνιο.
 Τσοκαλίδου, Ρ. 2012. Χώρος για δύο: Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης. Θεσσαλονίκη: Ζυγός.
 Τσοκαλίδου, Ρ. 2017. ΣίΔαYes: Πέρα από τη διγλωσσία στη διαγλωσσικότητα. Αθήνα: Gutenberg.
 Trudgill, P. 2003. Modern Greek dialects: A preliminary classification. Journal of Greek Linguistics 4, 45-64.
 Τσιτσιπής, Λ. 1995. Εισαγωγή στην ανθρωπολογία της γλώσσας. Αθήνα: Gutenberg.
 Φραγκουδάκη, Α. 1987. Γλώσσα και ιδεολογία. Κοινωνιολογική προσέγγιση της ελληνικής γλώσσας. Αθήνα: Οδυσσέας.
 Χατζηδάκη, Α. 2020. Διδάσκοντας δίγλωσσα παιδιά: Θεωρητικά ζητήματα και εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Αθήνα: Πεδίο.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Γλωσσολογία

Μελέτες για την ελληνική γλώσσα

723. Κειμενογλωσσολογία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	723	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κειμενογλωσσολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD417		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση των φοιτητών/τριών στις επικοινωνιακές

συμβάσεις και πρακτικές τόσο του προφορικού όσο και το γραπτού λόγου. Αντλώντας θεωρητικές έννοιες και αναλυτικά εργαλεία από την κειμενογλωσσολογία και την ανάλυση λόγου, το εν λόγω μάθημα επιχειρεί να καταστήσει τους/τις φοιτητές/τριες ικανούς/ές να ερμηνεύουν με επιστημονικά εργαλεία τον λόγο που παράγεται σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις. Έμφαση δίνεται στη προφορική διεπίδραση στο σχολείο (αφενός μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών και αφετέρου μεταξύ μαθητών/τριών) και στα γραπτά κείμενα που επεξεργάζονται οι μαθητές/τριες αλλά και οι εκπαιδευτικοί. Φαινόμενα όπως οι διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου, οι γλωσσικές πράξεις, τα φαινόμενα ευγένειας, οι συμβάσεις σχετικά με την εναλλαγή των ομιλητών/τριών στην προφορική συνομιλία, η συνοχή και η συνεκτικότητα του λόγου, θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικά όχι μόνο γιατί βάσει αυτών αξιολογούνται οι μαθητές/τριες (συχνά αρνητικά, με αντίστοιχες συνέπειες για τη σχολική τους επίδοση και συμπεριφορά), αλλά κυρίως γιατί τα φαινόμενα αυτά συμβάλλουν στην οικοδόμηση ποικίλων κοινωνικών σχέσεων (π.χ. σχέσεων απόστασης, οικειότητας, ιεραρχίας).

Γνώσεις

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζει τις διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου και πώς αυτές διαμορφώνουν τα επιμέρους κειμενικά είδη.
- Να καταλαβαίνει πώς από τον λόγο που εκφωνείται παράγονται υπονοήματα, οπότε μαθαίνουμε περισσότερες πληροφορίες από όσες λέγονται ρητά κατά την επικοινωνία.
- Να αναγνωρίζει και να ερμηνεύει φαινόμενα θετικής και αρνητικής ευγένειας κατά την επιτέλεση των γλωσσικών πράξεων.
- Να αναγνωρίζει και να ερμηνεύει τις επικοινωνιακές συμβάσεις που ακολουθούνται κατά την προφορική διεπίδραση και πώς αυτές διαμορφώνουν τις σχέσεις μεταξύ των συνομιλητών/τριών.
- Να εντοπίζει στοιχεία συνοχής και συνεκτικότητας στον λόγο.
- Να εντοπίζει στοιχεία προφορικότητας στον γραπτό λόγο, τα οποία συχνά αξιολογούνται ως «ακατάλληλα» και οδηγούν σε αρνητική αξιολόγηση των μαθητών/τριών.

Δεξιότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να συνειδητοποιεί ότι η γλώσσα δεν (αναμένεται να) χρησιμοποιείται με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις επικοινωνιακές περιστάσεις, και ιδιαίτερα με τον ίδιο τρόπο σε προφορικά και γραπτά κείμενα.
- Να χρησιμοποιεί τον λόγο με αυξημένη συνειδητότητα και ενσυναίσθηση στον χώρο του σχολείου και εκτός.
- Να εντοπίζει τις επικοινωνιακές προθέσεις και τα κοινωνικά αποτελέσματα των εκφωνημάτων των ομιλητών/τριών, καθώς και τις κοινωνικές σχέσεις και ταυτότητες που κατασκευάζονται δια του λόγου.
- Να αντιμετωπίζει κριτικά και με ενσυναίσθηση τις στρατηγικές ευγένειας που επιστρατεύουν οι ομιλητές/τριες εντός και εκτός σχολικού περιβάλλοντος.
- Να αντιλαμβάνεται τους τρόπους με τους οποίους η εναλλαγή των ομιλητών/τριών στην προφορική διεπίδραση και οι συμβάσεις που αυτοί/ές ακολουθούν συμβάλλουν στην οικοδόμηση των ταυτοτήτων τους και των μεταξύ τους κοινωνικών σχέσεων.
- Να αντιλαμβάνεται πώς μπορεί να αναμειγνύονται στον λόγο στοιχεία προφορικού και γραπτού λόγου και πώς η ανάμειξη αυτή μπορεί να γίνεται αντιληπτή και να αξιολογείται από τους/τις ομιλητές/τριες, και ιδιαίτερα τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/τριες.

Ικανότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να αναλύει κείμενα του προφορικού και του γραπτού λόγου αξιοποιώντας τις διδαχθείσες θεωρητικές έννοιες και αναλυτικά εργαλεία από την κειμενογλωσσολογία και την ανάλυση λόγου.
- Να διαγιγνώσκει τυχόν λανθάνοντα γλωσσικά ή κοινωνικά νοήματα στον λόγο που παράγει ο/η ίδιος/α και οι άλλοι/ες.
- Να αναλύει και να ενισχύει τις επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών/τριών στο σχολείο μέσα από παρεμβάσεις που αφορούν την (κριτική) γλωσσική επίγνωση των εκάστοτε επικοινωνιακών συμβάσεων.
- Να αναλύει και να ερμηνεύει τον προφορικό και τον γραπτό λόγο των μαθητών/τριών

χωρίς να αναπαράγει ευρέως διαδεδομένα στερεότυπα περί «ευγένειας» και «αγένειας», καθώς και περί «γλωσσικής ανεπάρκειας» ή «γλωσσικού ελλείμματος» των μαθητών/τριών.
Γενικές Ικανότητες
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών - Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις - Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον - Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής - Λήψη αποφάσεων - Αυτόνομη εργασία - Ομαδική εργασία - Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών - Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Βασικές έννοιες της κειμενογλωσσολογίας και της ανάλυσης λόγου - Προφορικός, γραπτός και ηλεκτρονικός λόγος - Τα κειμενικά είδη - Η δείξη - Η θεωρία των γλωσσικών πράξεων του John Austin - Η θεωρία της ευγένειας - Ανάλυση συνομιλίας - Ανάλυση παιδικού λόγου - Συνοχή - Συνεκτικότητα - Τα στοιχεία προφορικότητας στα μαθητικά γραπτά: Η αξιολόγηση και η αξιοποίησή τους στη διδακτική πράξη

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Γραπτή εξέταση ή απαλλακτική εργασία	2
	Προετοιμασία για γραπτή εξέταση ή απαλλακτική εργασία	35
	Αυτοτελής προσωπική μελέτη	59
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε τέσσερις τρόπους αξιολόγησης: 1ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%)	

	2ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%) Προφορική παρουσίαση βιβλιογραφίας σχετικής με το μάθημα. Η βιβλιογραφία είναι διαθέσιμη στο eclass του μαθήματος και στο διάγραμμα που δίνεται στους/στις φοιτητές/τριες με το περιεχόμενο του μαθήματος. Η παρουσίαση δίνει 1-2 επιπλέον βαθμούς, εφόσον η γραπτή εξέταση έχει βαθμολογηθεί με 5 (πέντε) και πάνω. 3ος: Ατομική ή ομαδική απαλλακτική εργασία (100%). Οδηγίες για αυτή δίνονται στο eclass. Προφορική παρουσίαση βιβλιογραφίας σχετικής με το μάθημα. Η βιβλιογραφία είναι διαθέσιμη στο eclass του μαθήματος και στο διάγραμμα που δίνεται στους/στις φοιτητές/τριες με το περιεχόμενο του μαθήματος. Η παρουσίαση δίνει 1-2 επιπλέον βαθμούς, εφόσον η απαλλακτική εργασία έχει βαθμολογηθεί με 5 (πέντε) και πάνω. 4ος: Ατομική ή ομαδική απαλλακτική εργασία (100%). Οδηγίες για την απαλλακτική εργασία δίνονται στο eclass. Κριτήρια αξιολόγησης: Περιεχόμενο: ακρίβεια και πληρότητα απαντήσεων, κατάλληλη χρήση ορολογίας, συνάφεια με το θέμα Αναλυτικές δεξιότητες: χρήση αναλυτικών εργαλείων, ερμηνευτική ικανότητα με βάση τις διδαχθείσες έννοιες Κριτική σκέψη – Αξιολόγηση: ερμηνεία του θέματος, επαρκής τεκμηρίωση των θέσεων, κατάλληλη επιχειρηματολογία, συνθετική ή αναλυτική προσέγγιση
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αρχάκης, Α. 2011/2005. Γλωσσική Διδασκαλία και Σύσταση των Κειμένων, β' έκδ. Αθήνα: Πατάκης.
- Αρχάκης, Α. & Τσάκωνα, Β. 2011. Ταυτότητες, Αφηγήσεις και Γλωσσική Εκπαίδευση. Αθήνα: Πατάκης.
- Austin, J. L. 1962. How to Do Things with Words. 2η έκδ. Επιμέλεια: J. O. Urmson & M. Sbisà. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bayraktaroğlu, A. & Sifianou, M. (επιμ.). 2001. Linguistic Politeness: The Case of Greece and Turkey. Amsterdam: John Benjamins.
- Brown, G. & Yule, G. 1983. Discourse Analysis. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brown, P. & Levinson, S. C. 1987. Politeness. Some Universals in Language Usage. Cambridge: Cambridge University Press.
- Γεωργακοπούλου, Α. & Γούτσος, Δ. 2011/1999. Κείμενο και Επικοινωνία. Ανανεωμένη έκδοση. Αθήνα: Πατάκης.
- Γεωργαλίδου, Μ., Σηφιανού, Μ. & Τσάκωνα, Β. (επιμ.). 2014. Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και Εφαρμογές. Αθήνα: Νήσος.
- Γλωσσάρι Κοινωνιογλωσσολογίας. Διγλωσσopoίηση του A Glossary of Sociolinguistics του Peter Trudgill, 2007. Επιμέλεια-εισαγωγή: Β. Τσάκωνα. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Γλωσσάρι Όρων της Γλωσσολογίας που Χρησιμοποιούνται στα Σχολικά Εγχειρίδια. 2012. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
http://www.greek-language.gr/digitalResources/modern_greek/tools/lexica/glossology_edu/index.html
- Γλωσσάρι Σημασιολογίας και Πραγματολογίας. Διγλωσσopoίηση του A Glossary of Semantics and Pragmatics του Alan Cruse, 2008. Επιμέλεια-εισαγωγή: Β. Τσάκωνα. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Γούτσος, Δ., Κουτσουλέλου, Σ., Μπακάκου-Ορφανού Α. & Παναρέτου, Ε. (επιμ.). 2008. Ο Κόσμος των Κειμένων: Μελέτες Αφιερωμένες στον Γεώργιο Μπαμπινιώτη. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Γούτσος, Δ., Σηφianού, Μ. & Γεωργακοπούλου, Α. 2006. Η Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα: Από τις Λέξεις στα Κείμενα. Αθήνα: Πατάκης.

Gee, J. P. 2005/1999. An Introduction to Discourse Analysis. Theory and Method, β' έκδ. London: Routledge.

Gee, J. P. 2011. How to Do Discourse Analysis: A Toolkit. Oxon: Routledge.

Gee, J. P. & Handford, M. (επιμ.). 2012. The Routledge Handbook of Discourse Analysis. Oxon: Routledge.

Georgakopoulou, A. & Goutsos, D. 2004/1997. Discourse Analysis: An Introduction, β' έκδ. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Κανάκης, Κ. 2007. Εισαγωγή στην Πραγματολογία. Γνωστικές και Κοινωνικές Όψεις της Γλωσσικής Χρήσης. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.

Levinson, S. C. 1983. Pragmatics. Cambridge: Cambridge University Press.

Mey, J. L. 1993. Pragmatics. An Introduction. Oxford: Blackwell.

Μπέλλα, Σ. 2015. Πραγματολογία: Από τη Γλωσσική Επικοινωνία στη Γλωσσική Διδασκαλία. Αθήνα: Gutenberg.

Μπουκάλα, Σ. & Στάμου, Α. Γ. (επιμ.) 2020. Κριτική ανάλυση λόγου: (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα. Αθήνα: Νήσος.

Ντάλτας, Π. 2003. Πραγματολογία και Επικοινωνία. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Sifianou, M. 1999. Politeness Phenomena in England and Greece. Oxford: Oxford University Press.

Sifianou, M. 2001. Discourse Analysis. An Introduction. Athens: Leader Books.

Στάμου, Α. Γ. 2020. Γερμανικότητα-ελληνικότητα: Ταυτότητες στον λόγο της μαζικής κουλτούρας. Αθήνα: Πεδίο.

Thomas, J. 1995. Meaning in Interaction. An Introduction to Pragmatics. London/New York: Longman.

van Dijk, Teun A. (επιμ.). 1985. Handbook of Discourse Analysis. 4 Τόμοι. London: Academic Press.

van Dijk, Teun A. (επιμ.). 1997. Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction. 2 Τόμοι. London: Sage.

Vasilopoulou, A., Hadjidemetriou, C. & Terkourafi, M. 2010. Introducing Greek Conversation Analysis. Journal of Greek Linguistics 10: 157-364.

Verschueren, J. 1999. Understanding Pragmatics. London: Arnold.

Yule, G. 2006. Πραγματολογία. Μετάφραση: Α. Αλβανούδη & Χ. Καπελλίδη. Επιμέλεια: Θ.-Σ. Παυλίδου. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη].

Συναφή επιστημονικά περιοδικά
Γλωσσολογία
Μελέτες για την ελληνική γλώσσα

724. Θέματα Γλωσσικής Πολιτικής

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	724	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θέματα Γλωσσικής Πολιτικής		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD396

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με βασικές αρχές, στόχους και πρακτικές της γλωσσικής πολιτικής ενός κράτους. Δεδομένου ότι οι εκπαιδευτικοί όλων ανεξαιρέτως των βαθμίδων και ειδικοτήτων συγκαταλέγονται στους κύριους φορείς άσκησης γλωσσικής πολιτικής, οι φοιτητές/τριες καλούνται να γνωρίζουν τους μηχανισμούς και τους θεσμούς που την υπηρετούν και τις συνέπειές της για το εκπαιδευτικό σύστημα, τον μαθητικό πληθυσμό, αλλά και τη γλωσσική χρήση και ποικιλότητα εν γένει. Ταυτόχρονα, το μάθημα αποσκοπεί στο να βοηθήσει τους/τις φοιτητές/τριες να συνειδητοποιήσουν τους πολιτισμικούς, ιστορικούς, πολιτικούς, θρησκευτικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες που μπορεί να διαμορφώνουν την εκάστοτε γλωσσική πολιτική. Επίσης, το μάθημα επιδιώκει να καταστήσει τους/τις φοιτητές/τριες ικανούς/ες να αναγνωρίζουν και να επεξεργάζονται κριτικά τις γλωσσικές ιδεολογίες που στηρίζουν μια συγκεκριμένη γλωσσική πολιτική και αναπαράγονται από αυτή.

Γνώσεις

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζει τις βασικές έννοιες και τους κυριότερους στόχους της γλωσσικής πολιτικής ως θεσμοποιημένης πρακτικής αλλά και ως επιστημονικού πεδίου.
- Να γνωρίζει διαφορετικά μοντέλα που έχουν χρησιμοποιηθεί για να περιγραφούν οι διαδικασίες γλωσσικής πολιτικής ή γλωσσικού σχεδιασμού ενός κράτους.
- Να γνωρίζει πώς ποικίλοι ιστορικοί, πολιτισμικοί, θρησκευτικοί, πολιτικοί, κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες επηρεάζουν τη γλωσσική πολιτική ενός κράτους και να εξετάζει τον ρόλο τους στη διαμόρφωσή της.
- Να αντιλαμβάνεται την έννοια των γλωσσικών ιδεολογιών, καθώς και τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν αυτές στη γλωσσική πολιτική και τη σχετική έρευνα.
- Να γνωρίζει τα (πολιτικά και μη γλωσσ-ολογικά) κριτήρια στα οποία βασίζονται διακρίσεις όπως πλειονοτική/μειονοτική γλώσσα, επίσημη/εθνική γλώσσα, πρότυπη/μη πρότυπη ποικιλία, μειονοτική γλώσσα/διάλεκτος κοκ.
- Να γνωρίζει τι είναι και πώς λειτουργούν οι κυριότερες διαδικασίες (προ)τυποποίησης μιας γλώσσας (επιλογή αλφαβήτου και θέσπιση κανόνων ορθογραφίας, περιγραφή σε λεξικά, γραμματικές και σχολικά εγχειρίδια, τρόποι εκσυγχρονισμού και εμπλουτισμού του λεξιλογίου και των κειμενικών ειδών κλπ.).
- Να γνωρίζει βασικά χαρακτηριστικά και στόχους της ελληνικής και της ευρύτερης ευρωπαϊκής γλωσσικής πολιτικής.

Δεξιότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίζει τους θεσμούς και τους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους επιλέγεται, τυποποιείται και διαδίδεται μια επίσημη γλώσσα, καθώς και τις συνέπειες των διαδικασιών αυτών για όσες ποικιλίες δεν αναγνωρίζονται θεσμικά ως επίσημες.
- Να συνειδητοποιεί πώς τα σύγχρονα έθνη-κράτη (τουλάχιστον του δυτικού κόσμου) φυσικοποιούν τη μονογλωσσία ή/και την κυριαρχία της/των επίσημης/ων γλώσσας/ών, στιγματίζοντας και περιθωριοποιώντας τις υπόλοιπες γλώσσες ή ποικιλίες που μπορεί να χρησιμοποιούνται εντός των συνόρων τους.
- Να αναγνωρίζει τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο και άλλοι εκπαιδευτικοί θεσμοί προβάλλουν και επιβάλλουν την/τις επίσημη/ες γλώσσα/ες ως τη/τις «μόνη/ες σωστή/ές και επιθυμητή/ές» γλωσσική/ές ποικιλία/ές.

- Να αναγνωρίζει τι σημαίνει η προώθηση της/των επίσημης/ων γλώσσας/ών για τα γλωσσικά, εκπαιδευτικά ή άλλα δικαιώματα όσων δεν έχουν επαρκή πρόσβαση σε αυτή/ές.
- Να αντιλαμβάνεται ότι η καθιέρωση και η επιβολή μιας μόνο ποικιλίας ή γλώσσας ως επίσημης/πρότυπης ενός κράτους συμβάλλουν στην πίεση για γλωσσική και πολιτισμική αφομοίωση όσων δεν τη χρησιμοποιούν, στην ενίσχυση του εθνικισμού και στην αναπαραγωγή των κοινωνικών ανισοτήτων.

Ικανότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίζει και να στέκεται κριτικά απέναντι σε γλωσσικές ιδεολογίες που στηρίζουν αποκλειστικά την πρότυπη/επίσημη γλώσσα και στιγματίζουν τις υπόλοιπες είτε στον χώρο του σχολείου είτε εκτός.
- Να αναγνωρίζει γλωσσικά στερεότυπα και προκαταλήψεις που λειτουργούν σε βάρος μαθητών/τριών και συμβάλλουν στη σχολική τους αποτυχία.
- Να διαμορφώνει τον ρόλο του/της ως εκπαιδευτικού έτσι ώστε να συμβάλλει στο να μην αναπαράγονται στον σχολικό χώρο κοινωνιογλωσσικές ανισότητες και να μην περιθωριοποιούνται μη πρότυπες/μη επίσημες ποικιλίες ή γλώσσες και οι ομιλητές/τριές τους.
- Να ερμηνεύει προβλήματα που μπορεί να προκύπτουν στον σχολικό χώρο ως αποτελέσματα της επιβολής αποκλειστικά της πρότυπης/επίσημης γλώσσας και της περιθωριοποίησης των υπολοίπων, καθώς και να επιχειρεί να προτείνει λύσεις για αυτά.
- Να αναλύει τη γλωσσική πολιτική ενός κράτους αξιοποιώντας ορισμένα βασικά αναλυτικά μοντέλα και έννοιες που απαντούν στη σχετική βιβλιογραφία.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Διάλεκτοι, εθνική γλώσσα, επίσημη γλώσσα και μειονοτικές γλώσσες
- Βασικές έννοιες του γλωσσικού σχεδιασμού
- Από τη γλωσσική ποικιλότητα στην κατασκευή της επίσημης γλώσσας
- Ο ρόλος της θρησκείας στον γλωσσικό σχεδιασμό
- Γλωσσικές στάσεις και γλωσσικές ιδεολογίες
- Οι γλώσσες καταγωγής των μεταναστών/τριών και η διδασκαλία τους
- Εμπλουτισμός λεξιλογίου, δανεισμός και γλωσσικός καθαρισμός
- Επιλογή αλφαβήτου και ορθογραφία

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Γραπτή εξέταση ή απαλλακτική εργασία	2
	Προετοιμασία για γραπτή εξέταση ή απαλλακτική εργασία	25
	Αυτοτελής προσωπική μελέτη	59
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο τρόπους αξιολόγησης: 1ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%) 2ος: Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης (100%) Προφορική παρουσίαση βιβλιογραφίας σχετικής με το μάθημα. Η βιβλιογραφία είναι διαθέσιμη στο eclass του μαθήματος και στο διάγραμμα που δίνεται στους/στις φοιτητές/τριες με την ύλη και την περιγραφή του μαθήματος. Η παρουσίαση δίνει 1-2 επιπλέον βαθμούς, εφόσον η γραπτή εξέταση έχει βαθμολογηθεί με 5 (πέντε) και πάνω. 3ος: Ατομική ή ομαδική απαλλακτική εργασία (100%). Οδηγίες και θέματα για αυτή δίνονται στο eclass. Προφορική παρουσίαση βιβλιογραφίας σχετικής με το μάθημα. Η βιβλιογραφία είναι διαθέσιμη στο eclass του μαθήματος και στο διάγραμμα που δίνεται στους/στις φοιτητές/τριες με το περιεχόμενο του μαθήματος. Η παρουσίαση δίνει 1-2 επιπλέον βαθμούς, εφόσον η γραπτή εξέταση έχει βαθμολογηθεί με 5 (πέντε) και πάνω. Κριτήρια αξιολόγησης: Περιεχόμενο: ακρίβεια και πληρότητα απαντήσεων, κατάλληλη χρήση ορολογίας, συνάφεια με το θέμα Κριτική σκέψη – Αξιολόγηση: ερμηνεία του θέματος, επαρκής τεκμηρίωση των θέσεων, κατάλληλη επιχειρηματολογία, συνθετική ή αναλυτική προσέγγιση	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αρχάκης, Α. 2020. Από τον εθνικό στον μετα-εθνικό λόγο: Μεταναστευτικές ταυτότητα και κριτική εκπαίδευση. Αθήνα: Πατάκης.
- Αρχάκης, Α. & Κονδύλη, Μ. 2011. Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας (3η έκδοση). Αθήνα: Νήσος.
- Baker, C. 2001. Εισαγωγή στη διγλωσσία και τη δίγλωσση εκπαίδευση. Μετάφραση: Α. Αλεξανδροπούλου, Επιμέλεια: Μ. Δαμανάκης. Αθήνα: Gutenberg.
- Bugarski, R. 2011. Η γλώσσα από την ειρήνη στον πόλεμο. Μετάφραση-Εισαγωγή: Κ. Κανάκης. Αθήνα: Εκδόσεις του εικοστού πρώτου.
- Boutet, J. 1983. Εισαγωγή στην κοινωνιογλωσσολογία. Μετάφραση: Α. Ιορδανίδου & Ε. Τσαμαδού. Αθήνα: Γρηγόρης.

- Γλωσσάρι κοινωνιογλωσσολογίας. Διγλωσσοποίηση του A Glossary of Sociolinguistics του Peter Trudgill, 2007. Επιμέλεια-εισαγωγή: Β. Τσάκωνα. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Γεωργαλίδου, Μ. & Τσιτσελίκης, Κ. (επιμ.) 2016. Γλωσσική και κοινοτική ετερότητα στη Δωδεκάνησο του 20ού αιώνα. Αθήνα: Παπαζήση, Κέντρο Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων.
- Γούτσος, Δ. & Μπέλλα, Σ. (επιμ.). 2022. Κοινωνιογλωσσολογία. Αθήνα: Gutenberg.
- Γρίβα, Ε. Α. & Στάμου, Α. Γ. 2014. Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον: Οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων. Θεσσαλονίκη: Δέσποινα Κυριακίδη.
- Dorren, G. 2019. Βαβέλ: Ο γύρος του κόσμου σε 20 γλώσσες. Μετάφραση: Γ. Μαραγκός. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Dorren, G. 2021. 60 γλώσσες: Ένα ταξίδι στην Ευρώπη. Μετάφραση: Γ. Μαραγκός. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Holmes, J. 2016. Εισαγωγή στην κοινωνιογλωσσολογία. Μετάφραση: Σ. Λαμπροπούλου. Αθήνα: Πατάκης.
- Καραντζόλα, Ε. 2016. Γλωσσικές πολιτικές στις χώρες της Μεσογείου. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Κουλιάρη, Α. 2005. Πολυγλωσσία και γλωσσική εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Κουλιάρη, Α. 2014α. Έκθεση σχετικά με τη διεθνή εκπαιδευτική πρακτική για τη διδασκαλία της γλώσσας καταγωγής μαθητών και μαθητριών μεταναστευτικού περιβάλλοντος. Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών.
http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi5/ekpaideutikes_praktikes.pdf
- Κουλιάρη, Α. 2014β. Έκθεση σχετικά με τις ανάγκες και τις προϋποθέσεις για τη διδασκαλία της γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών και μαθητριών στα ελληνικά δημόσια σχολεία. Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών.
http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi5/panelladiki_ereuna.pdf
- Κωστούλα-Μακράκη, Ν. 2001. Γλώσσα και κοινωνία: Βασικές έννοιες. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μαυρέας, Δ. 2011. Γλωσσικός σχεδιασμός: Η περίπτωση της ελληνικής νοηματικής γλώσσας (ΕΝΓ). Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
<http://phdtheses.ekt.gr/eadd/handle/10442/24680>
- McKay, S. L. & Hornberger, N. H. 2009. Κοινωνιογλωσσολογία και διδασκαλία της γλώσσας. Επιμέλεια-Θεώρηση: Τ. Κωστούλη. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Μοσχονάς, Σ. Α. 2005. Ιδεολογία και γλώσσα. Αθήνα: Πατάκης.
- Όστλερ, Ν. 2015. Λογοκρατορίες: Η ιστορία των γλωσσών. Μετάφραση: Ν. Κούτρας, Επιμέλεια: Π. Κριμπάς, Σ. Ρηγοπούλου. Αθήνα: Polaris.
- Παπαναστασίου, Γ. 2008. Νεοελληνική ορθογραφία: Ιστορία, θεωρία, εφαρμογή. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών.
- Σελλά-Μάζη, Ε. 2001. Διγλωσσία και κοινωνία. Η κοινωνιογλωσσολογική πλευρά της διγλωσσίας. Η ελληνική πραγματικότητα. Αθήνα: Προσκήνιο.
- Sellier, J. 2021. Μια ιστορία των γλωσσών και των λαών που τις μιλούν. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- Σκούρτου, Ε. 2011. Η διγλωσσία στο σχολείο. Αθήνα: Gutenberg.
- Τσοκαλίδου, Ρ. 2012. Χώρος για δύο: Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης. Θεσσαλονίκη: Ζυγός.
- Τσοκαλίδου, Ρ. 2017. ΣίΔαYes: Πέρα από τη διγλωσσία στη διαγλωσσικότητα. Αθήνα: Gutenberg.
- Χατζηδάκη, Α. 2020. Διδάσκοντας δίγλωσσα παιδιά: Θεωρητικά ζητήματα και εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Αθήνα: Πεδίο.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Γλωσσολογία

Μελέτες για την ελληνική γλώσσα

726. Η Παιδική Λογοτεχνία σε Εκτός Τάξης Περιβάλλοντα

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	726	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Παιδική Λογοτεχνία σε εκτός Τάξης Περιβάλλοντα		

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις	3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD597/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το παιδικό βιβλίο στην προσχολική εκπαίδευση αποτελεί τον συνεκτικό κρίκο μεταξύ πολλών διαφορετικών αντικειμένων τόσο στο πλαίσιο του επίσημου όσο και του κρυφού αναλυτικού προγράμματος. Μέσω του βιβλίου η σχολική ζωή μπορεί να συνδεθεί με την καθημερινότητα του παιδιού, με το οικογενειακό του περιβάλλον και με την κοινότητα στην οποία ανήκει, δίνοντάς του ευκαιρίες για ψυχαγωγία, μάθηση, και επικοινωνία έξω από την τάξη. Στόχος του μαθήματος είναι η δημιουργία προγραμμάτων λογοτεχνίας σε περιβάλλοντα εκτός τάξης όπως είναι το μουσείο, η πινακοθήκη, το βουνό, η θάλασσα, ο κήπος, η βιβλιοθήκη, η οικογένεια. Έμφαση δίνεται στην επιλογή των κατάλληλων βιβλίων, στην ανάγνωση και στον σχεδιασμό φιλαναγνωστικών δράσεων με βάση έναν συγκεκριμένο χώρο, ο οποίος προσεγγίζεται πολυθεματικά μέσω του βιβλίου.

Γνώσεις

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζει τα είδη και την ποικιλία των βιβλίων που σχετίζονται με τις επιμέρους θεματικές ενότητες του μαθήματος και τον τρόπο διερεύνησης και ανεύρεσής τους.
- Να γνωρίζει ότι το παιδικό βιβλίο μπορεί να αποτελέσει τον κεντρικό άξονα για τη δημιουργία προγραμμάτων σε περιβάλλοντα εκτός τάξης.
- Να γνωρίζει τα βήματα σχεδιασμού και υλοποίησης φιλαναγνωστικών προγραμμάτων σε εκτός τάξης περιβάλλοντα.
- Να γνωρίζει τον τρόπο με τον οποίο το παιδικό βιβλίο μπορεί να συνδεθεί με την εκπαίδευση σε εξωτερικούς χώρους (outdoor education) και την εκπαίδευση βασισμένη σε έναν τόπο (place based education).
- Να γνωρίζει τους τρόπους ενσωμάτωσης ενός καλλιτεχνικού ρεύματος ή ενός έργου τέχνης σε παιδικά εικονοβιβλία.
- Να γνωρίζει την ιστορία του Εθνικού κήπου, τα μονοπάτια του και να μπορεί να οργανώσει ένα λογοτεχνικό πρόγραμμα σχετικά βιβλία σε αυτόν.
- Να γνωρίζει για την ποικιλότητα των γλωσσικών φαινομένων, ειδικότερα τη γεωγραφική, την κοινωνική και την περιστασιακή ή υφολογική, καθώς και για το πώς συγκροτούνται εθνικές γλώσσες.
- Να γνωρίζει τα είδη των μουσείων που υπάρχουν στην Ελλάδα και τα βιβλία που μπορούν να συνδεθούν με αυτά.

Δεξιότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να μπορεί να αναζητήσει και να εντοπίσει παιδικά βιβλία που σχετίζονται με συγκεκριμένες θεματικές ενότητες και ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα των παιδιών.
- Να μπορεί να σχεδιάζει και να υλοποιεί επισκέψεις και προγράμματα εκτός τάξης βασισμένα σε παιδικά βιβλία.
- Να μπορεί να συνδέει φυσικούς και ανθρωπογενείς χώρους όπως η βιβλιοθήκη, το μουσείο, η πινακοθήκη, το δάσος, ο κήπος, η θάλασσα και χώρους-τοπόσημα με το παιδικό βιβλίο.

Ικανότητες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση: • Να αξιοποιεί το παιδικό βιβλίο ως μέσο σύνδεσης με την οικογένεια και την τοπική κοινωνία. • Να αναζητά σύγχρονα παιδικά βιβλία και να τα εντάσσει στην καθημερινότητα της τάξης του.

Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Λήψη αποφάσεων • Αυτόνομη και ομαδική εργασία • Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον • Σχεδιασμός και διαχείριση έργων • Παραγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Εισαγωγή: Η Παιδική Λογοτεχνία στο σχολείο και εκτός τάξης. • Σύνδεση της Παιδικής Λογοτεχνίας με την Κριτική Παιδαγωγική του τόπου, με την Εκπαίδευση βασισμένη στον Τόπο και την Εκπαίδευση εκτός τάξης. • Σχολική Βιβλιοθήκη και Οικογένεια • Παιδική Λογοτεχνία και Μουσείο • Παιδική Λογοτεχνία και Μουσείο Τέχνης • Παιδική Λογοτεχνία και Εθνικός Κήπος • Παιδική Λογοτεχνία στο Βουνό και τη Θάλασσα • Παιδική Λογοτεχνία στην Πόλη • Παιδική Λογοτεχνία και Λέσχες Ανάγνωσης • Σχεδιασμός και οργάνωση λογοτεχνικών προγραμμάτων εκτός τάξης
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class, επισκέψεις ειδικών	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	20
	Εργαστηριακή Άσκηση	19
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	20
	Συγγραφή ομαδικών εργασιών	40
	Εκπαιδευτικές Επισκέψεις – Άσκηση Πεδίου	26
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική. • Οι φοιτητρίες/ες συμμετέχουν στα μαθήματα και εκπονούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος	

	ομαδικές εργασίες, τις οποίες παρουσιάζουν και τους δίνεται ανατροφοδότηση (60%). • Οι φοιτήτριες/τές παραδίδουν τελική εργασία (ολοκληρωμένο λογοτεχνικό πρόγραμμα σε εκτός τάξης περιβάλλοντα) (40%). Τα κριτήρια της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στις ανακοινώσεις του μαθήματος στο e-class.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Arizpe, E. (2021). The state of the art in picturebook research from 2010 to 2020. *Language arts*, 98(5), 260-272.
- Αρτζανίδου, Ε., Γουλής Δ., Γρόσδος Σ., Καρακίτσιος, Α. (2011). *Παιχνίδια Φιλαναγνωσίας και Αναγνωστικές Εμπυρώσεις*. Αθήνα: Gutenberg.
- Βασιλούδη, Β. (2022). Η Μόνα Λίζα του Leonardo Da Vinci... στα σαλόνια των διασκευών για παιδιά. *KEIMENA για την έρευνα, τη θεωρία, την κριτική και τη διδακτική της Παιδικής και Εφηβικής Λογοτεχνίας*.
- Beckett, S. (2001). Parodic play with paintings in picture books. *Children's Literature*, 29(1), 175-195.
- Byrnes, G. (2001). Boundary markers: Land surveying and the colonisation of New Zealand. Wellington, N.Z.: Bridget Williams Books.
- Δημοπούλου, Μ., Κύρδη, Π., Σβορώνου, Ε. (2021). *Το παιδί, η πόλη και τα μνημεία. Η Αθήνα στον χρόνο: από τον Αγώνα Ανεξαρτησίας ως σήμερα, οκτώ διαδρομές. Οδηγός για εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων.
- Dinç, B. G., & Alaca, I. V. (2021). Interacting with nonfiction picturebooks in art museums. In *Verbal and visual strategies in nonfiction picturebooks: Theoretical and analytical approaches*, Goga, N., Iversen, S. H. and Teigland, A.-S. (Eds.) (pp. 236-249). Oslo: Scandinavian University Press.
- Graham, M. A. (2007). Art, ecology and art education: Locating art education in a critical place-based pedagogy. *Studies in art education*, 48(4), 375-391.
- Gruenewald, D. A. (2003). The best of both worlds: A critical pedagogy of place. *Educational researcher*, 32(4), 3-12.
- Hein, G. E. (2006). Museum education. *A companion to museum studies*, 340-352.
- Johnson, J. T. (2012). Place-based learning and knowing: Critical pedagogies grounded in Indigeneity. *GeoJournal*, 77, 829-836.
- Καλαϊτζιδάκη, Μ. (2019). Σύγχρονες Προσεγγίσεις στην ΠΕ: Βασισμένη στον Τόπο Εκπαίδευση και Αστική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Συσχέτιση με το Έργο του Γιάννη Παντή στην ΠΕ. *Education Sciences*, 2019(4), 126-145.
- Κανατσούλη Μ. (2020). Χίλιες Και Μια Νύχτες Στα Μουσεία Των Παιδικών Λογοτεχνικών Βιβλίων / A Thousand And One Nights In The Museums Of Children's Books. *Στα Μουσεία των παιδικών λογοτεχνικών βιβλίων Museumedu 7 / Spring 35 2*.
- Κανατσούλη, Μ. (2015). Διεικονικότητα και εικονογραφημένο βιβλίο: Πολιτισμικές διαδρομές στον χώρο και στον χρόνο. Στο Δημάση, Μ.(επιμ.). *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου Λογοτεχνία και διαπολιτισμικές διαδρομές*, 1-12.
- Kindler, A. M. (1997). Aesthetic development and learning in art museums: A challenge to enjoy. *Journal of Museum Education*, 22(2-3), 12-16.
- Κουράκη, Χ. (2018). *Βουτιά στον Κόσμο του Βιβλίου. Δραστηριότητες Φιλαναγνωσίας για τη Γνωριμία με το Βιβλίο. Οδηγός για Εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: Ίδρυμα Λαμπράκη.
- Κουράκη, Χ., & Βορύλλα, Β. (2014). Η Καλλιέργεια Της Ιδιότητας Του Πολίτη (Citizenship) Μέσα Από Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Με Έμφαση Σε Κείμενα Παιδικής Λογοτεχνίας. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 13, 219-230.
- McInerney, P., Smyth, J., & Down, B. (2011). 'Coming to a place near you?'The politics and possibilities of a critical pedagogy of place-based education. *Asia-Pacific journal of teacher education*, 39(1), 3-16.
- Μιχαλοπούλου, Κ. (2002). Μουσειακή εκπαίδευση και επικοινωνιακός λόγος στην προσχολική και σχολική ηλικία. *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 9(32).
- Nodelman, P. (2018). Touching art: The art museum as a picture book, and the picture book as art. *Journal of Literary Education*, (1), 6-25.

- Παπαδάτος, Γ. (2014). *Το Παιδικό Βιβλίο στην Εκπαίδευση και στην Κοινωνία*. Αθήνα. Παπαδόπουλος.
- Serafini, F. (2011). Creating space for children's literature. *The Reading Teacher*, 65(1), 30-34.
- Powers, A. L. (2004). An evaluation of four place-based education programs. *The Journal of Environmental Education*, 35(4), 17-32.
- Simpson, S. (1988). Speaking for the trees: The use of literature to convey outdoor education themes. *The Journal of Environmental Education*, 19(3), 25-31.
- Sipe, L. (2001). Using picturebooks to teach art history. *Studies in Art Education*, 42(3), 197-213.
- Sobel, D. (2004). Place-based education: Connecting classroom and community. *Nature and listening*, 4(1), 1-7.
- Wason-Ellam, L. (2014). Children's literature as a springboard to place-based embodied learning. In *Experiencing Environment and Place through Children's Literature* (pp. 59-73). Routledge.
- Yohlin, E. (2012). Pictures in pictures: Art history and art museums in children's picture books. *Children's Literature in Education*, 43, 260-272.
- Zimmerman, Virginia. The Curating Child: Runaways and Museums in Children's Fiction. *The Lion and the Unicorn* 39.1 (2015): 42-62.
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**
Keimena, Περιοδικό Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Children's Literature in Education
Children's Literature Association Quarterly
Bookbird
The Lion and the Unicorn
New Review of Children's Literature and Librarianship

Η. ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

801. Αγγλική Γλώσσα Ι

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	801	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αγγλική Γλώσσα Ι		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		2	0
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Αγγλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Εκμάθηση της σύγχρονης Αγγλικής γλώσσας πάνω σε θέματα ακαδημαϊκά και κοινωνικά, με στόχο την ανάπτυξη της ικανότητας αγγλόφωνης επικοινωνίας (γραπτά και προφορικά) στο ακαδημαϊκό περιβάλλον.

Γενικές Ικανότητες

- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Ευελιξία και προσαρμοστικότητα σε μεταβαλλόμενες συνθήκες.
- Αυτόνομη και υπεύθυνη εργασία.
- Συνεργασία σε διεθνή πλαίσια και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα.
- Δουλειά σε διεπιστημονικά πλαίσια και συνεργατικά έργα.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και προώθηση της ένταξης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας Επιπέδου A1/A2
- Βασικό Λεξιλόγιο και Γραμματική
- Επεξεργασία Κειμένων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Δια ζώσης διδασκαλία
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στην τάξη Χρήση ΤΠΕ στην επικοινωνία με τους φοιτητές/τις φοιτήτριες.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Φροντιστήριο	0
	Σύνολο Μαθήματος	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Έλεγχος Ασκήσεων μέσα στην τάξη (Διαμορφωτική Αξιολόγηση)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Σημειώσεις και φύλλα εργασίας

802. Αγγλική Γλώσσα II

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	802	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αγγλική Γλώσσα II		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	2
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Αγγλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η διδασκαλία επικεντρώνεται στην εκμάθηση και χρήση της σύγχρονης αγγλικής γλώσσας, τόσο σε ακαδημαϊκά όσο και σε κοινωνικά θέματα, με σκοπό την ενίσχυση των δεξιοτήτων επικοινωνίας στα αγγλικά, τόσο γραπτά όσο και προφορικά, στο Ακαδημαϊκό πλαίσιο.

Γενικές Ικανότητες

- Ευελιξία και προσαρμοστικότητα σε μεταβαλλόμενες συνθήκες.
- Αυτόνομη και υπεύνη εργασία.
- Συνεργασία σε διεθνή πλαίσια και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα.
- Δουλειά σε διεπιστημονικά πλαίσια και συνεργατικά έργα.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και προώθηση της ένταξης.
- Προώθηση της δημιουργικής και αναλυτικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι φοιτητές θα ασχολούνται με αγγλικά κείμενα σχετικά με τις σπουδές τους. Τα κείμενα θα επεξεργάζονται γλωσσικά στην τάξη, προωθώντας την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων τους.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Δια ζώσης διδασκαλία	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία και στην επικοινωνία με τους φοιτητές/τις φοιτήτριες.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαδραστική Διδασκαλία	28
	Ατομική Εργασία	22
	Σύνολο Μαθήματος	50
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή Εργασία (Συμπερασματική Αξιολόγηση)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Evans, V., Dooley, J., & Wright, M. (2019). Career Paths: University Studies. Express Publishing.
Σημειώσεις και φύλλα Εργασίας

803. Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα I

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	803	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα I		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		2	4
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Αγγλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα εστιάζει στη χρήση της σύγχρονης αγγλικής γλώσσας σε ποικίλα ακαδημαϊκά και κοινωνικά θέματα. Οι συμμετέχοντες εξοικειώνονται με την εξειδικευμένη ορολογία και τα είδη κειμένων που συναντώνται στον ακαδημαϊκό χώρο, ενώ ταυτόχρονα βελτιώνουν τις δεξιότητες επικοινωνίας τους τόσο σε γραπτό όσο και σε προφορικό επίπεδο.

Στόχος του μαθήματος είναι να ενισχύσει την ικανότητα των φοιτητών να εκφράζονται με σαφήνεια και ακρίβεια στην αγγλική γλώσσα, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε ακαδημαϊκές συζητήσεις, να συγγράφουν εργασίες και να παρουσιάζουν τις απόψεις τους με επαγγελματικό και επιστημονικό ύφος.

Γενικές Ικανότητες

- Ανάπτυξη ικανοτήτων για ανεξάρτητη εργασία
- Συνεργασία και δραστηριότητα σε διεθνή επαγγελματικά περιβάλλοντα
- Συμμετοχή και συνεισφορά σε διεπιστημονικές ομάδες εργασίας
- Αποδοχή και σεβασμός της πολιτισμικής και κοινωνικής ποικιλομορφίας
- Ανάπτυξη ικανότητας για κριτική ανάλυση και αυτοαξιολόγηση
- Ενίσχυση της ελεύθερης, δημιουργικής και συνθετικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Θα δίδονται στους φοιτητές στην τάξη Πολυτροπικά αγγλικά κείμενα τα οποία θα συζητούμε και θα επεξεργαζόμαστε με ομαδικές εργασίες μέσα στην τάξη.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης διδασκαλία	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία και επικοινωνία με τους φοιτητές/τις φοιτήτριες.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαδραστική Διδασκαλία	56
	Ατομική Εργασία	44
	Σύνολο Μαθήματος	100
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή Εργασία (Συμπερασματική Αξιολόγηση)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Αργυρούλης, Β. (2022). Αγγλοελληνικό Λεξικό των Επιστημών Γενικής και Ειδικής Αγωγής, Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας, Φιλοσοφίας και Γλωσσολογίας. Broken Hill Publishers Ltd.
Campbell, C., Manning, A., McCormack, J., Short, J., & Slaght, J. (2020). Αγγλικά των Επιστημών. Broken Hill Publishers.
Evans, V., Dooley, J., & Minor, R. (2023). Kindergarten Teacher: Career Paths. Express Publishing.

804. Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα II

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	804	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα II		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		2	4
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Αγγλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα εστιάζει στη χρήση της σύγχρονης αγγλικής γλώσσας σε ποικίλα ακαδημαϊκά και κοινωνικά θέματα. Οι συμμετέχοντες εξοικειώνονται με την εξειδικευμένη ορολογία και τα είδη κειμένων που συναντώνται στον ακαδημαϊκό χώρο, ενώ ταυτόχρονα βελτιώνουν τις δεξιότητες επικοινωνίας τους τόσο σε γραπτό όσο και σε προφορικό επίπεδο.

Στόχος του μαθήματος είναι να ενισχύσει την ικανότητα των φοιτητών να εκφράζονται με σαφήνεια και ακρίβεια στην αγγλική γλώσσα, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε ακαδημαϊκές συζητήσεις, να συγγράφουν εργασίες και να παρουσιάζουν τις απόψεις τους με επαγγελματικό και επιστημονικό ύφος.

Γενικές Ικανότητες

- Συνεργασία και δραστηριότητα σε διεθνή επαγγελματικά περιβάλλοντα
- Συμμετοχή και συνεισφορά σε διεπιστημονικές ομάδες εργασίας
- Αποδοχή και σεβασμός της πολιτισμικής και κοινωνικής ποικιλομορφίας
- Ανάπτυξη ικανότητας για κριτική ανάλυση και αυτοαξιολόγηση
- Ενίσχυση της ελεύθερης, δημιουργικής και συνθετικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Θα δίδονται στους φοιτητές στην τάξη Πολυτροπικά αγγλικά κείμενα τα οποία θα συζητούμε και θα επεξεργαζόμαστε με ομαδικές εργασίες μέσα στην τάξη.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στην Διδασκαλία και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές/ τις φοιτήτριες.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαδραστική Διδασκαλία	56
	Ατομική Εργασία	44
	Σύνολο Μαθήματος	100

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Βιβλιογραφία**

Αργυρούλης, Β. (2022). Αγγλοελληνικό Λεξικό των Επιστημών Γενικής και Ειδικής Αγωγής, Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας, Φιλοσοφίας και Γλωσσολογίας. Broken Hill Publishers Ltd.

Campbell, C., Manning, A., McCormack, J., Short, J., & Slaght, J. (2020). Αγγλικά των Επιστημών. Broken Hill Publishers.

Evans, V., Dooley, J., & Minor, R. (2023). Kindergarten Teacher: Career Paths. Express Publishing.

Θ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

901. Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις στη Διδακτική Πράξη: Από την Παρατήρηση στον Σχεδιασμό

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	901	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη διδακτική πράξη: από την παρατήρηση στον σχεδιασμό		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	
Φροντιστήριο		1	
Σεμινάρια		2	
Εργαστήρια: Παρατήρηση και συμμετοχική παρατήρηση σε τμήματα νηπιαγωγείου		4	
Εργασία με ομάδες-Εποπτείες		2	
Σύνολο		11	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Εκπαιδευτικοί-ερευνητές του έργου τους: Θεσμικό/κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο στο νηπιαγωγείο (κωδ. 906)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD447/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα «Μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη διδακτική πράξη: από την παρατήρηση στον σχεδιασμό» είναι υποχρεωτικό μάθημα της Ενότητας Πρακτικών Ασκήσεων και αναπτύσσεται σε συνδυασμό με το μάθημα «Από τον σχεδιασμό στην πράξη: παιδαγωγικές παρεμβάσεις και αναστοχαστικές πρακτικές» (902), αποτελώντας μία ενιαία ενότητα με αυτό. Βασικές επιδιώξεις του μαθήματος είναι οι φοιτητές/τριες α) να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της επιστημονικής γνώσης για την κατανόηση και τη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πράξης, β) να χρησιμοποιήσουν την παρατήρηση ως ένα εργαλείο διερεύνησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, και γ) να αξιοποιήσουν τις σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις για την ερμηνεία περιβαλλόντων μάθησης. Σε αυτήν την προοπτική παρουσιάζονται και συζητούνται σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα για τη μάθηση και τη διδασκαλία στις μικρές ηλικίες και δίνεται έμφαση σε παραμέτρους που χαρακτηρίζουν δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης, όπως διαμόρφωση χώρου που ευνοεί διερευνήσεις και αναζητήσεις, εργασία σε ομάδες, ενθάρρυνση των μεταξύ των παιδιών αλληλεπιδράσεων, αξιοποίηση προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών των παιδιών κ.ά. Το μέρος της πρακτικής άσκησης που συνδέεται με το συγκεκριμένο μάθημα αναπτύσσεται σε τάξεις Νηπιαγωγείων, έχει τη μορφή παρατήρησης και συμμετοχικής παρατήρησης και
--

συνδέεται άμεσα με τις εισηγήσεις και τη διαπραγμάτευση όλων των θεωρητικών ζητημάτων, όπως αυτά αναπτύσσονται στο πλαίσιο του μαθήματος.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται ο/η φοιτητής/τρια σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να γνωρίζει τις βασικές θεωρητικές κατευθύνσεις των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων
- να γνωρίζει τη δομή και τη λειτουργία του σύγχρονου (ελληνικού) Νηπιαγωγείου
- να γνωρίζει ποια στοιχεία συν-συγκροτούν και επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία
- να γνωρίζει τις γενικές αρχές σχεδιασμού της εκπαιδευτικής πράξης
- να γνωρίζει τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία για την ανάλυση και ερμηνεία μιας εκπαιδευτικής συνθήκης

Δεξιοτήτων

- να αναγνωρίζει, με βάση τη θεωρία, σημαντικά στιγμιότυπα της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- να αναλύει κριτικά παρατηρούμενες πρακτικές εκπαιδευτικών, αξιοποιώντας σχετική βιβλιογραφία
- να καταγράφει με τρόπο σαφή και κατανοητό νοηματοδοτημένα εκπαιδευτικά στιγμιότυπα
- να εντοπίζει τις επιδιώξεις των δραστηριοτήτων που παρατηρεί
- να αναγνωρίζει τα παιδαγωγικά διλήμματα που θέτει μια εκπαιδευτική συνθήκη
- να παρατηρεί πώς ανταποκρίνονται τα παιδιά και τι κατανοούν στο πλαίσιο των αναπτυσσόμενων δραστηριοτήτων

Ικανοτήτων

- να μπορεί να διακρίνει αν οι επιδιώξεις των δραστηριοτήτων που παρατηρεί εναρμονίζονται με τις βασικές θεωρητικές κατευθύνσεις των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων
- να μπορεί να διαπιστώνει αν οι επιδιώξεις των αναπτυσσόμενων δραστηριοτήτων και ο τρόπος υλοποίησής τους εναρμονίζονται και με το πλαίσιο της τάξης
- να είναι σε θέση να σχολιάζει και να ερμηνεύει τα στιγμιότυπα που καταγράφει με βάση τη θεωρία
- να μπορεί να θέτει ερωτήματα και προβληματισμούς σχετικά με τη συνολική συγκρότηση της παιδαγωγικής διαδικασίας
- να μπορεί να συνεργάζεται και να αλληλεπιδρά με συμφοιτήτριες/συμφοιτητές για την παρουσίαση δεδομένων παρατήρησης στην ολομέλεια

Γενικές Ικανότητες

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Ομαδική εργασία
- Αυτόνομη εργασία
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η παρατήρηση ως εργαλείο διερεύνησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας: Σημασία και μεθοδολογικά ζητήματα
- Μεθοδολογικά εργαλεία για την ανάλυση και την κατανόηση της διδακτικής πράξης: παρατήρηση, συμμετοχική παρατήρηση, κρίσιμα συμβάντα
- Εισαγωγή στις σύγχρονες προσεγγίσεις για τη μάθηση υπό μια αναστοχαστική πρακτική I
- Σύγχρονες προσεγγίσεις για τη μάθηση και η σχέση τους με την παρατήρηση II
- Η έννοια του πλαισίου
- Αναλυτικό Πρόγραμμα, Κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο και Μάθηση
- Σχέσεις εκπαιδευτικού με τα παιδιά και τρόποι επικοινωνίας. Το κλίμα της τάξης.
- Η σημασία της διερευνητικής μάθησης: επιδιώξεις και εργαλεία

- Ο ρόλος και η σημασία των ερωτήσεων στην εκπαιδευτική διαδικασία – Η ερώτηση ως εργαλείο μάθησης
- Οργάνωση εκπαιδευτικής διαδικασίας- εκπαιδευτικός σχεδιασμός
- Περιβάλλοντα μάθησης
- Συμμετοχή παιδιών, κίνητρο, νοηματοδότηση
- Διαδικασίες διερευνητικής μάθησης στο νηπιαγωγείο: παραδείγματα από διαφορετικά πεδία, π.χ. του γραμματισμού, των φυσικών επιστημών, των μαθηματικών, μουσικοκινητικής αγωγής

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, εποπτεία σε μικρές ομάδες, ομαδική εργασία	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	26
	Φροντιστήρια	13
	Παρατήρηση και συμμετοχική παρατήρηση σε τάξεις νηπιαγωγείου	40
	Συναντήσεις εποπτείας	26
	Σεμινάρια	26
	Συγγραφή ατομικών εργασιών	20
	Συγγραφή ομαδικών εργασιών	20
	Μελέτη και Ανάλυση Βιβλιογραφίας	29
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: 1. Ομαδική εργασία (15%) Περιλαμβάνει: Παρουσίαση ταυτότητας νηπιαγωγείου και ομαδική αξιολόγηση εκπαιδευτικού πλαισίου Ομαδικές μικρές εργασίες που έχουν αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια του εξαμήνου 2. Ατομική εργασία (35%) Περιλαμβάνει: Δελτία ατομικών καταγραφών παρατήρησης: περιγραφές και σχολιασμός/ερμηνεία κρίσιμων εκπαιδευτικών συμβάντων με βάση τους άξονες παρατήρησης και τις διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης που έχουν αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων. Αυτοαξιολόγηση και αναστοχασμό σχετικά με τις θεωρητικές τους μετακινήσεις 3. Τελική γραπτή ή προφορική εξέταση (50%) Η τελική εξέταση περιλαμβάνει ανταπόκριση σε ερωτήματα που συνδέονται με την ανάλυση και ερμηνεία εκπαιδευτικών καταστάσεων με βάση θεωρητικούς άξονες που συζητήθηκαν και μελετήθηκαν στο μάθημα. Τα κριτήρια αξιολόγησης ανακοινώνονται στο e-class κάθε ακαδημαϊκό έτος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βασικά συγγράμματα

Κατσαρού, Ε. & Τσάφος, Β. (2003). *Από την έρευνα στη διδασκαλία: Η εκπαιδευτική έρευνα δράσης*. Σαββάλας.

Altrichter, H., Posch, P., & Somekh, B. (2001). *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους*. Μεταίχμιο.

Προτεινόμενα συμπληρωματικά βιβλία

Ανδρούσου, Α. (επιστημ. υπεύθυνη), *Κλειδιά και Αντικλειδιά*, ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών- Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων, www.kleidiakaikantikleidia.net

Αυγητίδου, Σ., Τζεκάκη, Μ. & Τσάφος, Β. (2016). *Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί παρατηρούν, παρεμβαίνουν και αναστοχάζονται: προτάσεις υποστήριξης της πρακτικής τους άσκησης*. Gutenberg.

Βαρνάβα - Σκούρα Τζ. (1994). *Θέματα γνωστικής ανάπτυξης, μάθησης και αξιολόγησης*. Παπαζήσης.

Βοσνιάδου, Σ. (2001). *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές*.

<http://www.ibe.unesco.org/publications/EducationalPracticesSeriesPdf/prac07gr.pdf>

Bourdieu, P. (1998). *Practical Reason*. Cambridge: Polity Press.

Γερμανός, Δ. (2002). *Οι τοίχοι της γνώσης. Σχολικός χώρος και εκπαίδευση*. Gutenberg

Δαφέρμου Χ., Κουλούρη Π., Μπασαγιάννη Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού, Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί, δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Foulin J. N. & Mouchon S. (2001). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Mclachlan, C., Fleer M., Edwards S. *Αναλυτικά προγράμματα προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Σχεδιασμός, αξιολόγηση και εφαρμογή* (επ. επιμ.: Μ.Παπανδρέου). Gutenberg.

Παπανδρέου, Μ. (2009). Αφήγηση ιστοριών και σημειωτικές διαδικασίες στο Νηπιαγωγείο: μια προσέγγιση για την ανάπτυξη μαθηματικών δραστηριοτήτων με νόημα για τα παιδιά, στο *Σύγχρονες Παιδαγωγικές προσεγγίσεις στην προσχολική και την πρώτη σχολική εκπαίδευση*, ΤΕΠΑΕ, University Studio Press.

Postic, M. (1995). *Η μορφωτική σχέση*. (μτφρ. Δ. Τουλούπης). Αθήνα: Gutenberg.

Tripp, D. (1993). *Critical incidents in teaching. Developing professional judgement*. Routledge.

Φραγκουδάκη, Α. (1985). *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*. Παπαζήσης.

Προτεινόμενα συμπληρωματικά άρθρα

Fakou, E., Vounousira, St. & Askouni, N. (2013). Class Differences in the Greek Public Kindergarten: Cultural Capital and Relation to School. In 15th AIFREF International Conference "Family, School and Local Societies: Policies and Practices for Children" (pp. 86-95), Patras/ Greece: University of Patras (22nd-26th May).

Slunjski, E. (2011). Βοηθώντας τα παιδιά να αποκτήσουν τη «γνώση του αξίζει να μάθουν», στο *Παιδιά στην Ευρώπη*, τ. 21, 18-19.

Σφυρόερα, Μ. (2019). «Ένα σχολείο για όλα τα παιδιά. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής» στο *Από εδώ και από παντού: εκπαιδευτικές αλλαγές και παιδαγωγικές πρακτικές για ένα ανοιχτό σχολείο*. Ο.Μ.Ε.Ρ- ΤΕΑΠΗ- ΕΚΠΑ. Αθήνα. σσ. 55-64. <http://www.omep.gr/συνέδρια/241-110-συνέδριο.html>

Συναφή ελληνικά επιστημονικά περιοδικά

Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες της Αγωγής και Εκπαίδευσης

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/dialogoi>

Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στην Εκπαίδευση

<https://imegee.gr/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf/>

Εκπαιδευτικές Διαδρομές

[http://dipe.chi.sch.gr/%cf%84%ce%bf-](http://dipe.chi.sch.gr/%cf%84%ce%bf-%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf-%ce%bc%ce%b1%cf%83/)

[%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf-%ce%bc%ce%b1%cf%83/](http://dipe.chi.sch.gr/%cf%84%ce%bf-%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf-%ce%bc%ce%b1%cf%83/)

Επιστημονική Επετηρίδα του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/jret>

Έρευνα στην εκπαίδευση
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hjre>

Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/omep>

Θέματα Επιστημών Αγωγής
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/thea>

Κείμενα Παιδείας
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/keimena-paideias>

Open Schools Journal for Open Science
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openschoolsjournal>

Παιδαγωγικός Λόγος
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/plogos>

Προσχολική και Σχολική Εκπαίδευση
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/education>

902. Από τον Σχεδιασμό στην Πράξη: Παιδαγωγικές Παρεμβάσεις και Αναστοχαστικές Πρακτικές

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	902	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Από τον σχεδιασμό στην πράξη: παιδαγωγικές παρεμβάσεις και αναστοχαστικές πρακτικές		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	
Φροντιστήριο		1	
Σεμινάρια		2	
Εργαστήρια: Συμμετοχική παρατήρηση και υλοποίηση παρεμβάσεων σε τμήματα νηπιαγωγείου		5	
Εργασία με ομάδες-Εποπτείες		2	
Σύνολο		12	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη διδακτική πράξη: από την παρατήρηση στον σχεδιασμό (κωδ. 901)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD448/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα «Από τον σχεδιασμό στην πράξη: παιδαγωγικές παρεμβάσεις και αναστοχαστικές πρακτικές» είναι υποχρεωτικό μάθημα της Ενότητας Πρακτικών Ασκήσεων και αναπτύσσεται σε συνέχεια του μαθήματος 901. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη διδακτική πράξη: από την παρατήρηση στον σχεδιασμό, αποτελώντας μία ενιαία ενότητα με αυτό και επέκτασή του.

Βασικές επιδιώξεις του μαθήματος είναι α) να προσφέρει στους/στις φοιτητές/τριες την ευκαιρία να προβληματιστούν σχετικά με τη διαμόρφωση περιβαλλόντων μάθησης ανοικτών και ευέλικτων, τα οποία εναρμονίζονται με τις σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις για τις μικρές ηλικίες, και β) να αναπτύξουν εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς, αξιοποιώντας την επιστημονική γνώση που προσεγγίζουν στα μαθήματά τους, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τη συγκεκριμένη πραγματικότητα της τάξης, το πλαίσιο της τάξης, στην οποία πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση.

Σε αυτήν την προοπτική οι φοιτητές/τριες μαθαίνουν να αξιοποιούν βασικές παραμέτρους του εκπαιδευτικού πλαισίου που παρατηρούν προκειμένου να διατυπώσουν τα ερευνητικά τους ερωτήματα και να προχωρήσουν σε εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς σε μικρότερες ομάδες χρησιμοποιώντας διερευνητικές διαδικασίες μάθησης. Στο πλαίσιο των μαθημάτων καθώς και σε συναντήσεις μικρότερων ομάδων οι φοιτητές/τριες συζητούν τους σχεδιασμούς, αναστοχάζονται και επανασχεδιάζουν τεκμηριώνοντας με βάση τις σύγχρονες προσεγγίσεις για τη μάθηση.

Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται σε τάξεις Νηπιαγωγείων, και συνδέεται άμεσα με τις εισηγήσεις και τη διαπραγμάτευση όλων των θεωρητικών ζητημάτων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του μαθήματος. Στο νηπιαγωγείο υλοποιούν τους ομαδικούς τους σχεδιασμούς και κατά τις παρεμβάσεις τους εφαρμόζουν διαδικασίες συμμετοχικής παρατήρησης και αυτοπαρατήρησης. Στη συνέχεια αναστοχάζονται με βάση κριτήρια που οδηγούν στην αποτίμηση της διαδικασίας και του μαθησιακού αποτελέσματος και συντάσσουν ομαδικά και ατομικά δελτία τα οποία συζητούνται σε μικρές ομάδες ή/και στο μάθημα. Σε ένα διαλογικό πλαίσιο περιγράφουν, αιτιολογούν και ερμηνεύουν τις εκπαιδευτικές τους δράσεις και διδακτικές επιλογές αξιοποιώντας τον αναστοχασμό για τη βελτίωση και τροποποίηση της εκπαιδευτικής τους πράξης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται ο/η φοιτητής/τρια να είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να εμβαθύνει στις θεωρητικές κατευθύνσεις των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων
- να περιγράφει τα χαρακτηριστικά των ανοικτών και ευέλικτων περιβαλλόντων μάθησης για τις μικρές ηλικίες.
- να έχει κατανοήσει τον ενιαίο χαρακτήρα και το συνεχές των παιδαγωγικών προσεγγίσεων για τις μικρές ηλικίες (νηπιαγωγείο και πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου) όπως συζητώνται στη σύγχρονη βιβλιογραφία.

Δεξιοτήτων

- να αναγνωρίζει τα στοιχεία που καθιστούν ένα μαθησιακό περιβάλλον ανοιχτό και ευέλικτο.
- να αξιοποιεί τη θεωρία προκειμένου να τεκμηριώνει χαρακτηρισμούς και εκτιμήσεις για τα περιβάλλοντα μάθησης που παρατηρεί.
- να συγκρίνει τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις διαφορετικών ως προς τις ηλικίες των παιδιών και τη δομή μαθησιακών περιβαλλόντων αναπτύσσοντας κριτική στάση.
- να συγκροτεί κείμενα σύγκρισης διαφορετικών μαθησιακών περιβαλλόντων στη βάση συγκεκριμένων αξόνων και να τεκμηριώνει τη σύγκριση αξιοποιώντας σχετική επιστημονική βιβλιογραφία.
- να συνεργάζεται με συμφοιτήτριες/τές για το σχεδιασμό και στην υλοποίηση διδακτικών παρεμβάσεων.
- να συνεργάζεται με συμφοιτήτριες/τές για τη συγγραφή της τελικής ομαδικής εργασίας.

Ικανοτήτων

- να εντοπίζει και να καταγράφει με σαφήνεια σημαντικά στιγμιότυπα (κρίσιμα συμβάντα) της εκπαιδευτικής διαδικασίας που της/του επιτρέπουν να συγκρίνει διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα.
- να αναλύει και να ερμηνεύει εκπαιδευτικά συμβάντα και να λαμβάνει αποφάσεις για την εκπαιδευτική διαδικασία.

• να θέτει ερωτήματα και προβληματισμούς που πηγάζουν από τις συγκλίσεις και αποκλίσεις μεταξύ των παρατηρούμενων διαφορετικών μαθησιακών περιβαλλόντων. • να λαμβάνει υπόψη τις σύγχρονες θεωρίες μάθησης και τις σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. • να είναι σε θέση να διαμορφώνει συνθήκες που κινητοποιούν τα παιδιά και ενισχύουν τις μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις. • να αποτιμά/αξιολογεί μια εκπαιδευτική παρέμβαση με βάση τις αρχικές της επιδιώξεις. • να στοχάζεται για το ρόλο του εκπαιδευτικού και τη σύγχρονη επαγγελματική ταυτότητα.
Γενικές Ικανότητες
• Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Αυτόνομη εργασία • Ομαδική εργασία • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Λήψη αποφάσεων • Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Ανασυγκρότηση πλαισίου και ο ρόλος του πλαισίου στο σχεδιασμό • Η αξιοποίηση των εμπειριών και των βιωμάτων των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία – Διερευνητικές διεργασίες • Χαρακτηριστικά περιβαλλόντων μάθησης κατάλληλων για τις μικρές ηλικίες • Προς την προοπτική των σχεδιασμών – Αξιοποίηση παρατηρήσεων ομάδων • Η έννοια του σχεδιασμού μιας δραστηριότητας: Παράμετροι που λαμβάνονται υπόψιν • Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική • Βήματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού • Παρουσιάσεις ομαδικών σχεδιασμών και αναστοχαστικές διεργασίες I • Παρουσιάσεις ομαδικών σχεδιασμών και αναστοχαστικές διεργασίες II • Διαδικασίες αναστοχασμού • Επαναπροσδιορισμός βασικών εννοιών (αλληλεπίδραση, κίνητρο, νόημα κλπ) στους σχεδιασμούς – Διαδικασίες επανασχεδιασμού εκπαιδευτικής πράξης • Αναζητώντας την κοινωνική διάσταση μαθησιακών περιοχών του ΑΠ • Μάθηση, διαδικασίες σκέψης και δημιουργικότητα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, εποπτεία σε μικρές ομάδες, ομαδική εργασία
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	26
	Φροντιστήρια	13
	Συμμετοχική παρατήρηση και υλοποίηση παρεμβάσεων σε τάξεις νηπιαγωγείου	55
	Συναντήσεις εποπτείας	26
	Σεμινάρια	26
	Συγγραφή ατομικών εργασιών	27
	Παρουσίαση ομαδικών εργασιών και παρεμβάσεων	27
	Σύνολο Μαθήματος	200 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: - Ομαδική εργασία (50%) Ερμηνεία εκπαιδευτικού πλαισίου, διαμόρφωση επιδιώξεων, σχεδιασμός και υλοποίηση εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, αναστοχαστικές διαδικασίες - Ατομικές εργασίες που έχουν αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια των μαθημάτων (30%) - Ομαδική παρουσίαση διδακτικών παρεμβάσεων στην ολομέλεια (20%)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βασικά συγγράμματα

Κορτέση-Δαφέρμου Χ. & Σφυρόερα Μ. (2019). *Βιβλία με ιστορίες: για το γραμματισμό και την κοινωνική ενδυνάμωση όλων των παιδιών*. Gutenberg.

Edwards, C., Gandini, L, Forman, G., Κουτσοβάνου, Ε., & Βεργιοπούλου, Α. (2001). *Reggio Emilia: Οι χίλιες γλώσσες των παιδιών προσχολικής ηλικίας*. Πατάκης.

Προτεινόμενα συμπληρωματικά βιβλία

Ανδρούσου Α. (επιστημ. υπεύθυνη), "Κλειδιά και Αντικλειδιά", ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών- Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων, www.kleidiakaiantikleidia.net

Αυγητίδου Σ., Τζεκάκη Μ. & Τσάφος Β. (2016). *Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί παρατηρούν, παρεμβαίνουν και αναστοχάζονται: προτάσεις υποστήριξης της πρακτικής τους άσκησης*. Gutenberg.

Βαρνάβα - Σκούρα Τζ. (1994). *Θέματα γνωστικής ανάπτυξης, μάθησης και αξιολόγησης*. Παπαζήσης

Βοσνιάδου Σ. (2001). *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές*.

<http://www.ibe.unesco.org/publications/EducationalPracticesSeriesPdf/prac07gr.pdf>

Bourdieu P. (1998). *Practical Reason*. Cambridge: Polity Press.

Γερμανός Δ. (2002). *Οι τοίχοι της γνώσης. Σχολικός χώρος και εκπαίδευση*. Gutenberg

Δαφέρμου Χ., Κουλούρη Π., Μπασαγιάννη Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού, Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί, δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Foulin J. N.& Mouchon S. (2001). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Mclachlan C., Fleer M., Edwards S. *Αναλυτικά προγράμματα προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Σχεδιασμός, αξιολόγηση και εφαρμογή* (επ. επιμ.: Μ.Παπανδρέου). Gutenberg.

Παπανδρέου Μ. (2009). *Αφήγηση ιστοριών και σημειωτικές διαδικασίες στο Νηπιαγωγείο: μια προσέγγιση για την ανάπτυξη μαθηματικών δραστηριοτήτων με νόημα για τα παιδιά στο Σύγχρονες Παιδαγωγικές προσεγγίσεις στην προσχολική και την πρώτη σχολική εκπαίδευση*, ΤΕΠΑΕ, University Studio Press.

Postic M. (1995). *Η μορφωτική σχέση*. (μτφρ. Δ. Τουλούπης). Αθήνα: Gutenberg.

Tripp D. (1993). *Critical incidents in teaching. Developing professional judgement*. Routledge.
Φραγκουδάκη Α. (1985). *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*. Παπαζήσης.

Προτεινόμενα συμπληρωματικά άρθρα

Slunjski, E. (2011). Βοηθώντας τα παιδιά να αποκτήσουν τη «γνώση του αξίζει να μάθουν», στο *Παιδιά στην Ευρώπη*, τ. 21, 18-19.

Σφυρόερα, Μ. (2019). «Ένα σχολείο για όλα τα παιδιά. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής» στο *Από εδώ και από παντού: εκπαιδευτικές αλλαγές και παιδαγωγικές πρακτικές για ένα ανοιχτό σχολείο*. Ο.Μ.Ε.Π- ΤΕΑΠΗ- ΕΚΠΑ. Αθήνα. σσ. 55-64.
<http://www.omep.gr/συνέδρια/241-110-συνέδριο.html>

Fakou, E., Vouvousira, St. & Askouni, N. (2013). Class Differences in the Greek Public Kindergarten: Cultural Capital and Relation to School. In 15th AIFREF International Conference "Family, School and Local Societies: Policies and Practices for Children" (pp. 86-95), Patras/ Greece: University of Patras (22nd-26th May).

Συναφή ελληνικά επιστημονικά περιοδικά

Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες της Αγωγής και Εκπαίδευσης
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/dialogoi>

Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στην Εκπαίδευση
<https://imegee.gr/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf/>

Εκπαιδευτικές Διαδρομές
<http://dipe.chi.sch.gr/%cf%84%ce%bf-%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf-%ce%bc%ce%b1%cf%83/>

Επιστημονική Επετηρίδα του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/jret>

Έρευνα στην εκπαίδευση
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hjre>

Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/omep>

Θέματα Επιστημών Αγωγής
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/thea>

Κείμενα Παιδείας
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/keimena-paideias>

Open Schools Journal for Open Science
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openschoolsjournal>

Παιδαγωγικός Λόγος
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/plogos>

Προσχολική και Σχολική Εκπαίδευση
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/education>

906. Εκπαιδευτικοί – Ερευνητές του Έργου τους: Θεσμικό – Κοινωνικό και Εκπαιδευτικό Πλαίσιο στο Νηπιαγωγείο

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	906	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	δ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εκπαιδευτικοί-ερευνητές του έργου τους: θεσμικό-κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο στο νηπιαγωγείο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	5
Σεμινάρια, Εργαστηριακές ασκήσεις		1	1
Εργασία σε ομάδες		2	1
Εποπτείες με τον/την διδάσκοντα/ουσα		2	1
			8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD522/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα «Εκπαιδευτικοί-ερευνητές του έργου τους: θεσμικό-κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο στο νηπιαγωγείο» έχει ως στόχο να εισαγάγει τους/τις φοιτητές/τριες στην έννοια του εκπαιδευτικού-ερευνητή τονίζοντας την σημασία της παρατήρησης ως εργαλείου διερεύνησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αποτελεί την πρώτη εξοικείωση με τα ζητήματα της πρακτικής άσκησης και του νηπιαγωγείου. Στο μάθημα εξετάζονται διεξοδικά πτυχές του Αναλυτικού Προγράμματος του Νηπιαγωγείου καθώς και του εκπαιδευτικού-κοινωνικού πλαισίου της τάξης. Το μάθημα διεξάγεται σε κλιμάκια, όπου οι φοιτητές/τριες έχουν την ευκαιρία να δουλέψουν σε μικρές ομάδες, οι οποίες επεξεργάζονται καθ' όλη την διάρκεια του εξαμήνου κείμενα (και Video) που αφορούν το περιεχόμενο του μαθήματος και στην συνέχεια μοιράζονται σκέψεις και προβληματισμούς στην ολομέλεια του κλιμακίου. Η εργασία των φοιτητών/τριων υποστηρίζεται από εποπτείες, οι οποίες είναι υποχρεωτικές.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται:

- να γνωρίζουν τη δομή και τη λειτουργία του ελληνικού Νηπιαγωγείου τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο και σε αυτό της καθημερινής πρακτικής
- να γνωρίζουν την σημασία της παρατήρησης ως εργαλείου των εκπαιδευτικών ερευνητών του έργου τους
- να γνωρίζουν τη σημασία της κατανόησης του κοινωνικού και εκπαιδευτικού πλαισίου για την εκπαιδευτική διαδικασία
- να αναγνωρίζουν τις ποικίλες παραμέτρους που συγκροτούν την εκπαιδευτική διαδικασία καθώς και τον ρόλο τους ως μεθοδολογικών αξόνων παρατήρησης στην διερεύνηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- να εστιάζουν στις ποικίλες παραμέτρους που επηρεάζουν και συνθέτουν την εκπαιδευτική διαδικασία και να διατυπώνουν ερωτήματα ως προς τη συσχέτιση
- να αναγνωρίζουν τη σημασία των μαθησιακών περιβαλλόντων στην εκπαιδευτική

διαδικασία • να αναγνωρίζουν τη σημασία της επικοινωνίας εκπαιδευτικού-νηπίων και τον ρόλο της στην κινητοποίηση και την ανάπτυξη των παιδιών • να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές οπτικές και να συνειδητοποιούν την αξία της πλουραλιστικής προσέγγισης στην προοπτική της κατανόησης του εκπαιδευτικού πλαισίου και της εκπαιδευτικής πράξης • να εντάσσονται λειτουργικά στην ομάδα αναπτύσσοντας δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας και συμμετοχής.
Γενικές Ικανότητες
• Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Ομαδική εργασία • Αυτόνομη εργασία • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Ο θεσμός και η λειτουργία του νηπιαγωγείου • Η παιδαγωγική αντίληψη των εκπαιδευτικών ερευνητών του έργου τους: βασικές αρχές και αντίστοιχη παιδαγωγική προσέγγιση • Οι παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας: η σημασία του κοινωνικού και εκπαιδευτικού πλαισίου • Η παρατήρηση και η καταγραφή ως βασικό εργαλείο κατανόησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας – δυνατότητες και περιορισμοί • Μεθοδολογική άσκηση των φοιτητών/τριών στην ανάλυση των αξόνων παρατήρησης αξιοποιώντας σχετικά video, ντοκιμαντέρ και ταινίες: ✓ ο χώρος ως μαθησιακό περιβάλλον, ✓ η επικοινωνία νηπιαγωγού- παιδιών και η επικοινωνία παιδιών μεταξύ τους, ✓ η κινητοποίηση των παιδιών, ✓ ο ρόλος της/του νηπιαγωγού • Διατύπωση ερωτημάτων για τη σύνδεση θεωρίας και πράξης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διαλέξεις πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου & οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα/ εργαστήρια/ εποπτείες	50
	Παρακολούθηση και ανάλυση video, ντοκιμαντέρ, ταινιών	40
	Συγγραφή ομαδικών εργασιών	30
	Συγγραφή ατομικών εργασιών	30
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	50
	Σύνολο Μαθήματος	200

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική/τελική και περιλαμβάνει: Ομαδική εργασία (20%) Ατομικά μέρη εργασίας (50%) Παρουσίαση προφορική της τελικής εργασίας (10%) Συμμετοχή στην ολομέλεια και στην εποπτεία (20%)
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Altrichter, H., P. Posch, B. Somekh (2001). *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους*, μετ. Μ. Δεληγιάννη, Αθήνα: Μεταίχμιο. Ανδρούσου Α. (επιμ.) (2004). *Κλειδιά και αντικλείδια*, Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών - ΥΠΕΠΘ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.kleidiakaiantikleidia.net

Ανδρούσου Α. & Αυγητίδου Σ. (επιμ.) (2013). *Η πρακτική άσκηση στην αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: Ερευνητικές προσεγγίσεις*. Δίκτυο Πρακτικών Ασκήσεων, Αθήνα: ΤΕΑΠΗ-ΕΚΠΑ.

Αυγητίδου, Σ. (2014). *Οι εκπαιδευτικοί ως ερευνητές και ως στοχαζόμενοι επαγγελματίες*, Αθήνα: Gutenberg.

Αυγητίδου, Σ., Τζεκάκη, Μ. Τσάφος, Β. (επιμ.) (2016). *Οι εκπαιδευτικοί παρατηρούν, παρεμβαίνουν και αναστοχάζονται. Προτάσεις υποστήριξης της πρακτικής άσκησης*. Αθήνα: Gutenberg.

Cohen, D., V. Stern, N. Balaban (1991). *Παρατηρώντας και καταγράφοντας τη συμπεριφορά των παιδιών*. Μτφ. Ευαγγέλου Δ. (Επιμ. Βοσνιάδου Στ.). Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός ΟΕ.

Δαφέρμου Χ., Κουλούρη Π. & Μπασαγιάννη Ε. (2004). *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί σε Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Καλαϊτζοπούλου Μαρία (2001). *Ο Εκπαιδευτικός ως Στοχαζόμενος Επαγγελματίας*, Αθήνα: τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

Κατσαρού, Ε. & Β. Τσάφος (2003). *Από την έρευνα στη διδασκαλία Η εκπαιδευτική έρευνα δράσης*. Αθήνα: Α & Σ. Σαββάλας ΑΕ.

908. Ρόλοι και Ταυτότητες Εκπαιδευτικών στην Τυπική και μη Τυπική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	908	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ρόλοι και ταυτότητες εκπαιδευτικών στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		1	2
Εργαστήρια		2	3
Σύνολο		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αυτό απευθύνεται αποκλειστικά σε φοιτητές και φοιτήτριες που βρίσκονται στο 4^ο έτος σπουδών, στο Η εξάμηνο και έχουν ήδη ολοκληρώσει στο Ζ εξάμηνο ένα από τα προσφερόμενα μαθήματα στην ενότητα Πρακτικές στην Έρευνα. Θα είναι υποχρεωτικό για τους φοιτητές και φοιτήτριες που βρίσκονται στο πρώτο έτος το ακαδημαϊκό έτος 2024-25.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίζουν τις διαφορετικές εκδοχές της επαγγελματικής αποκατάστασης τους στη τυπική και μη τυπική εκπαίδευση
- Να κατανοούν το τρόπο εξέλιξης της επαγγελματικής ταυτότητας των νηπιαγωγών και την ιστορική πορεία του επαγγέλματος
- Να γνωρίζουν τις θεωρίες για την επαγγελματική ανάπτυξη, την δια βίου μάθηση και την μετασχηματιστική μάθηση στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων
- Να έχουν κατανοήσει τη σχέση του αναλυτικού προγράμματος με την λειτουργία των σχολικών μονάδων.
- Να έχουν κατανοήσει τη σημασία της σχέσης εκπαιδευτικών και σχολικής κοινότητας

Δεξιοτήτων

- Να μπορούν να διακρίνουν τις διαφορετικές μορφές εφαρμογής σε τυπική και μη τυπική εκπαίδευση.
- Να μπορούν να επιλέγουν αποτελεσματικές εκπαιδευτικές πρακτικές ανάλογα με το εκάστοτε πλαίσιο.
- Να αντιληφθούν τη σημαντικότητα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού.
- Να αντιληφθούν το ρόλο του αναστοχασμού και τη σύνδεση των σπουδών τους στο ΤΕΑΠΗ με την επαγγελματική τους ταυτότητα.
- Να μπορούν να λειτουργούν σε διαφορετικά πλαίσια και να δημιουργούν αναλυτικά προγράμματα κατάλληλα για την ομάδα παιδιών που διαχειρίζονται κάθε φορά.
- Να λειτουργούν συμμετοχικά και συνεργατικά με συναδέλφους και άλλες ειδικότητες στο σχολείο

Ικανοτήτων:

- Να μπορούν να σχεδιάζουν εκπαιδευτικά προγράμματα με στόχο τη χειραφέτηση και την ενδυνάμωση των μαθητών/τριών αλλά και των ίδιων.
- Να μπορούν να εφαρμόζουν προγράμματα παρέμβασης στο πεδίο.
- Να εντάσσουν την έρευνα στην επαγγελματική τους πρακτική.
- Να αναπτύξουν κριτικές ικανότητες για την αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία.
- Ομαδική εργασία.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πρόκειται για ένα μάθημα σπονδυλωτό όπου θα εναλλάσσονται οι τέσσερις διδάσκοντες/ουσες στις υποχρεωτικές πρακτικές του δεύτερου και τρίτου έτους και θα διεξάγεται το τελευταίο δεκαπενθήμερο του Μαΐου, σε ώρες και μέρες που θα ανακοινώνονται

στην αρχή του εαρινού εξαμήνου κάθε χρόνο. Στόχος του μαθήματος αυτού είναι να επεξεργαστούν οι φοιτητές και φοιτήτριες σε ομάδες, την εμπειρία τους από τις πρακτικές ασκήσεις, τις δυσκολίες να επενδύσουν το ρόλο τους ως νέοι/ες εκπαιδευτικοί, την είσοδο στο επάγγελμα και τις προκλήσεις των εποχών, τόσο στο επίπεδο της τυπικής όσο και με της τυπικής εκπαίδευσης. Το μάθημα χωρίζεται σε ενότητες που σχετίζονται με την εμπειρία της κάθε ομάδας, διαμορφώνεται ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες και συνθήκες και εμπλουτίζεται με εισηγήσεις επαγγελματιών από το χώρο της εκπαίδευσης και άλλους πιθανούς χώρους επαγγελματικής αποκατάστασης. Το μάθημα αξιολογείται με εργασίες ατομικές, και συλλογικές και προφορικές παρουσιάσεις κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Έχει υποχρεωτική παρουσία λόγω του βιωματικού του χαρακτήρα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο. Καθοδηγούμενος ομαδικός σχεδιασμός εκπαιδευτικών σεναρίων. Δημόσιες παρουσιάσεις εργασιών φοιτητών/τριών.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	25
	Σεμινάρια -Εργαστήρια	30
	Συγγραφή ατομικών εργασιών	40
	Μελέτη και Ανάλυση Βιβλιογραφίας	30
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: 1. Συμμετοχή στα εργαστήρια (40%) 2. Προφορική παρουσίαση ατομικής εργασίας (20%) 3. Ατομική γραπτή εργασία (40%) Τα κριτήρια αξιολόγησης ανακοινώνονται στο e-class κάθε ακαδημαϊκό έτος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Altrichter, H., Posch, P. & Somekh, B. (2001). *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους. Μια εισαγωγή στις μεθόδους της έρευνας δράσης* (Μ. Δελιγιάννη, μτφρ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Apple, M. (1986). *Ιδεολογία και αναλυτικά προγράμματα* (Τ. Δαρβέρη, μτφρ.). Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Bernard van Leer Foundation, Πανεπιστήμιο Αθηνών (1996). *Το πολύχρωμο σχολείο. Μια εμπειρία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από την τέχνη*. Αθήνα: Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης «Σχεδία».

Freire, P. (1974). *Η Αγωγή του Καταπιεζόμενου* (μτφρ. Γ. Κρητικός) Αθήνα: Ράππα.

Freire, P. (1977α). *Η Αγωγή του Καταπιεζόμενου* (μτφρ. Γ. Κρητικός) Αθήνα: Ράππα.

Freire, P. (1977β). *Πολιτιστική δράση για την κατάκτηση της ελευθερίας* (μτφρ. Σ. Τσάμης). Αθήνα: Κατσaniώτη.

Freire, P., Shor, I. (2011): *Απελευθερωτική Παιδαγωγική. Διάλογοι για τη μετασχηματιστική εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

McLaren, P. (2010/2007). *Κριτική Παιδαγωγική. Μια Επισκόπηση*, μετ. Β. Παππή. Στο Π. Γούναρη & Γ. Γρόλλιος (επ.). *Κριτική Παιδαγωγική, μια συλλογή κειμένων*, Αθήνα: Gutenberg, σσ. 279-330.

Schön D. (1987). *Educating the Reflective Practitioner*. San Francisco: Jossey Bass.

Schön, D. (ed.) (1991). *The reflective turn: Case studies in and on educational practice*. New York: Teachers College Press.

Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning and identity*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ανδρούσου, Α. (2005). «Πώς σε λένε;». *Διεργασίες μιας Επιμορφωτικής Παρέμβασης στη Μειονοτική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Γούναρη, Π., Γρόλλιος, Γ. (2010) (επ.). *Κριτική Παιδαγωγική, μια συλλογή κειμένων*. Αθήνα: Gutenberg.

Κόκκος, Α. & Συνεργάτες. (2011). *Εκπαίδευση μέσα από τις Τέχνες*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κόκκος, Α. (2017). *Εκπαίδευση και Χειραφέτηση: Μετασχηματίζοντας στερεοτυπικές αντιλήψεις στο σχολείο και στην εκπαίδευση ενηλίκων*. Αθήνα: Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Κόκκος, Α., Μέγα, Γ. (2007). Κριτικός Στοχασμός και Τέχνη στην Εκπαίδευση. *Εκπαίδευση Ενηλίκων*, 12, 16-21.

Μίχα, Ε. (2024) *Για μια χωρική ματιά στην εκπαίδευση*, Αθήνα, Gutenberg.

Watzlawick, P. (1986). *Η Γλώσσα της Αλλαγής*. Αθήνα: Κέδρος.

www.kleidiakiaantikleidia.net

Συναφή ελληνικά επιστημονικά περιοδικά

Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες της Αγωγής και Εκπαίδευσης
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/dialogoi>

Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στην Εκπαίδευση
<https://imegee.gr/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf/>

Εκπαιδευτικές Διαδρομές
<http://dipe.chi.sch.gr/%cf%84%ce%bf-%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bf%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%bf-%ce%bc%ce%b1%cf%83/>

Έρευνα στην Εκπαίδευση
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hjre>

Θέματα Επιστημών Αγωγής
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/thea>

Κείμενα Παιδείας
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/keimena-paideias>

Open Schools Journal for Open Science
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openschoolsjournal>

93B. Μουσική και Κινητική Αγωγή στην Προσχολική και Πρώτη Σχολική Ηλικία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93B	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μουσική και κινητική αγωγή στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία: πρακτικές εφαρμογές		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		1	

Εργαστήρια	1	
Εργασία σε ομάδες	2	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	601. Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD252/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα εστιάζει στην αξιοποίηση της μουσικής και της κίνησης στην προσχολική και την πρώτη σχολική ηλικία σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια. Εξετάζονται θέματα διδακτικής και πρακτικών εφαρμογών, συμπερίληψης και διαφοροποιημένης μάθησης στο πεδίο της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και κύρια μέσα τη μουσική και την κίνηση. Οι φοιτητές/τριες μαθαίνουν να επιλέγουν και να αναπτύσσουν υλικό, να σχεδιάζουν και να δομούν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις. Εκπαιδεύονται στο σχεδιασμό και αξιολόγηση δραστηριοτήτων κλειστού και ανοιχτού χώρου με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη (και καλλιτεχνική) ανάπτυξη του παιδιού. Οι φοιτητρίες/ές εργάζονται ομαδικά και συνδυάζουν το λόγο με τη μουσική και την κίνηση, να αξιοποιούν τη φωνή, αντικείμενα και μουσικά όργανα. Συμμετέχουν σε παιχνίδια ρόλων και συνεδρίες καταιγισμού ιδεών. Εξοικειώνονται μέσα από τη συμμετοχή τους με ποικίλες τεχνικές και διαδικασίες εποπτείας και αναστοχασμού, παρουσιάζουν την εμπειρία τους από τις παρεμβάσεις, δέχονται και προσφέρουν ανατροφοδότηση. Επιλέγουν, αποκωδικοποιούν, αναλύουν και αναπτύσσουν το υλικό, σχεδιάζουν και υλοποιούν συμπεριληπτικές παρεμβάσεις σε επιλεγμένα εκπαιδευτικά πλαίσια, συγγράφουν σε μορφή εργασίας την εμπειρία τους κριτικά, αναστοχαστικά και σε σύνδεση με τη θεωρία. Διαδικασίες αναστοχασμού, εποπτείας οργανώνονται και πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου και σε όλες της φάσης της ανάπτυξης του μαθήματος.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- Επιλέγει ή/και κα επινοεί μουσικό και κινητικό υλικό κατάλληλο για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία
- Σχεδιάζει, οργανώνει και διαμορφώνει κρίσεις για μουσικές και κινητικές δραστηριότητες, τις καθοδηγεί και να αξιολογεί διαμορφωτικά ώστε να λαμβάνει κατάλληλες αποφάσεις κατά τη διάρκεια της υλοποίησής τους.
- Σχεδιάζει εκπαιδευτικές παρεμβάσεις και να θέτει επιδιώξεις/ στόχους ανάλογα με το εκάστοτε εκπαιδευτικό πλαίσιο και μπορεί να εξελίξει τη γνώση και τη σπουδή του σε αυτό τον τομέα.
- Ενεργεί και εργάζεται ως μέλος ενός εκπαιδευτικού πλαισίου.
- Αξιολογεί το έργο του/της κριτικά και στοχαστικά.
- Γνωρίζει μεθόδους και πρακτικές αρχικής, διαμορφωτικής και τελικής αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης.
- Επικοινωνεί, υποστηρίζει και να τεκμηριώνει τις ιδέες και τις προτάσεις του/της ως επαγγελματίας.

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία και ομαδική εργασία
- Σεβασμός και αξιοποίηση της διαφορετικότητας
- Κριτική σκέψη
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Σύγχρονες τάσεις σχεδιασμού προγραμμάτων σπουδών και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων με εστίαση στην κίνηση/χορό και τη μουσική. • Μουσική και κίνηση στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου. • Τι διδάσκω: κριτήρια επιλογής ή επινόηση εκπαιδευτικού υλικού για τη μουσικοκινητική αγωγή της προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. • Πώς διδάσκω: τρόποι ανάλυσης, σύνδεσης, ανάπτυξης και αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού πριν και κατά τη διάρκεια μιας δημιουργικής διδασκαλίας • Γιατί διδάσκω: προσωπική θεωρία, παρατήρηση πλαισίου, εκπαιδευτικός σχεδιασμός, δημιουργική διδασκαλία και διδασκαλία για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας. • Εποπτείες, αλληλοδιδασκτικές προσεγγίσεις, συνδιδασκαλία, αναστοχασμός • Παρεμβάσεις σε εκπαιδευτικά πλαίσια • Κριτική και στοχαστική/αναστοχαστική παρουσίαση παρεμβάσεων.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Προβολή βίντεο, βιντεοσκόπηση, παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή με power point, αξιοποίηση του διαδικτύου, υποστήριξη εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμινάρια	30
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας και υλικού	20
	Αλληλοδιδασκτικές πρακτικές	20
	Μελέτη πεδίου	10
	Εποπτείες	20
	Σχεδιασμός παρέμβασης	30
	Πρακτική (υλοποίηση παρέμβασης)	20
	Ατομική εργασία	20
	Εκπόνηση και παρουσίαση ομαδικής εργασίας	30
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η αξιολόγηση διαμορφωτική και συμπερασματική: • Ατομική εργασία (30%) • Συμμετοχή στα εργαστήρια, τις αλληλοδιδασκτικές πρακτικές και τις ομαδικές εποπτείες (10%) • Γραπτή ομαδική εργασία (40) • Προφορική παρουσίαση ομαδικής εργασίας (20%)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Αγαλιανού, Ο. (2021). <i>Μουσικοκινητική Αγωγή Orff ως αφετηρία και προορισμός</i> . Fagotto. Θεοδωρίδης, Ν. (2020). <i>Φίλοι Μουσικόφιλοι: Μουσικοπαιδαγωγικό πρόγραμμα για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας</i> . Αθήνα: Ε.Ε.Μ.Ε.

Κανελλόπουλος, Π. Α. & Τσαφταρίδης, Ν. (Επιμ.) (2010). *Η Τέχνη στην Εκπαίδευση – Η Εκπαίδευση στην Τέχνη: Εξερευνήσεις του Δημιουργικού Ρόλου της Τέχνης στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Νήσος.
Κοκκίδου, Μ. (2014). *Εμπύχωση στη διδασκαλία-μάθηση: το σχολείο της χαράς και της καρδιάς*. Αθήνα: Fagotto.

Στάμου, Λ. (2012). *Μια ανθρωπιστική προσέγγιση στη διδασκαλία της μουσικής*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Στάμου, Λ., & Κοκκίδου, Μ. (Επιμ.) (2021). *Κριτική Μουσική Εκπαίδευση: Κείμενα Προβληματισμού από τη Διεθνή Κοινότητα*. Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Μουσική εκπαίδευση: Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση

<https://www.eeme.gr/publications/musical-education.html>

Music Educators Journal: Sage journals

<https://journals.sagepub.com/home/mej>

Journal of Dance Education: Taylor and Francis

<https://www.tandfonline.com/loi/ujod20>

International Journal of Music Education: Sage journals

<https://journals.sagepub.com/home/ijm>

Ostinato: The National Journal of Carl Orff Canada

<https://www.orffcanada.ca/journal.html>

93Γ. Ενταξιακές Εκπαιδευτικές Πρακτικές

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Γ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ενταξιακές Εκπαιδευτικές Πρακτικές		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμινάρια και πρακτική άσκηση σε δομές ενταξιακής προσχολικής εκπαίδευσης		4	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD284/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα των «Ενταξιακών Εκπαιδευτικών Πρακτικών» αποτελεί πρακτική άσκηση στο γνωστικό αντικείμενο της ενταξιακής εκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία σε ενταξιακές δομές στη γενική προσχολική εκπαίδευση.

Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται σε ενταξιακές εκπαιδευτικές δομές παράλληλης στήριξης και τμημάτων ένταξης σε γενικά νηπιαγωγεία και σχετίζεται με τις ποικίλες προβληματικές που αναδύονται από την ενταξιακή εκπαιδευτική πρακτική. Στόχος της πρακτικής άσκησης είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τη δομή και τη λειτουργία των τμημάτων ένταξης και του θεσμού της παράλληλης στήριξης στο νηπιαγωγείο. Δίνεται έμφαση στον ρόλο του/της εκπαιδευτικού της ένταξης και στις συνεργατικές πρακτικές που αναπτύσσονται μεταξύ των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στην ενταξιακή διαδικασία στο πλαίσιο της γενικής προσχολικής εκπαίδευσης. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να διευρύνουν τις γνώσεις τους και να αναπτύξουν διαφοροποιημένες παιδαγωγικές προσεγγίσεις αναφορικά με το πρόγραμμα σπουδών στην προσχολική εκπαίδευση και τις μορφές αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στην ενταξιακή προσέγγιση της εκπαίδευσης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζει τον εννοιολογικό προσδιορισμό της ενταξιακής εκπαίδευσης,
- να γνωρίζει τις βασικές κατευθύνσεις της εκπαιδευτικής πολιτικής αναφορικά με την ενταξιακή εκπαίδευση,
- να γνωρίζει τις αρμοδιότητες και τον ρόλο του/της ενταξιακού εκπαιδευτικού,
- να γνωρίζει τις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας,
- να γνωρίζει τις διαφορετικές μορφές συνεργατικών πρακτικών των εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής εκπαίδευσης,
- να γνωρίζει τη δομή και τη λειτουργία των τμημάτων ένταξης και του θεσμού της παράλληλης στήριξης στην προσχολική εκπαίδευση,
- να μελετά τη διαφορετικότητα των νηπίων ως πηγή έμπνευσης και προγραμματισμού των δραστηριοτήτων,
- να κατανοεί το περιεχόμενο των γνωματεύσεων νηπίων με αναπηρία,
- να επιλέγει τις μορφές συνεργασίας ανάλογα με τις απαιτήσεις της δραστηριότητας και της ομάδας,
- να διαφοροποιεί κατά τη διαδικασία της διαφοροποιημένης διδασκαλίας το περιεχόμενο, τη διαδικασία και το τελικό αποτέλεσμα της δραστηριότητας,
- να καταγράφει τους στόχους της διαφοροποιημένης δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη τη ζώνη της εγγύτερης ανάπτυξης, τα ενδιαφέροντα και το μαθησιακό προφίλ των νηπίων με αναπηρία,
- να αξιολογεί το εκπαιδευτικό έργο μέσω της συμμετοχικής παρατήρησης,
- να αξιοποιεί τις αξιολογικές παρατηρήσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού των δομών που φιλοξενούν την πρακτική άσκηση,
- να δημιουργεί διαφοροποιημένα εργαλεία αξιολόγησης των δραστηριοτήτων για παιδιά νηπιακής ηλικίας,
- να αξιολογεί τις παρουσιάσεις των διαφοροποιημένων προτάσεων των συμφοιτητών/τριών του/της,
- να συνεργάζεται με τον/την συμφοιτητή/τρια στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση των διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων,
- να συνεργάζεται με τον/την συμφοιτητή/τρια στην παρουσίαση του εκπαιδευτικού τους έργου και
- να συνεργάζεται με τον/την συμφοιτητή/τρια στη συγγραφή της τελικής εργασίας.

Γενικές Ικανότητες

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Ομαδική εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Θεωρητική πλαισίωση της ενταξιακής εκπαίδευσης. • Αποσαφήνιση όρων. • Αρχές και προϋποθέσεις της ενταξιακής εκπαίδευσης. • Το θεσμικό πλαίσιο της ενταξιακής εκπαίδευσης. • Το πλαίσιο και η εφαρμογή της ένταξης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα: δομή και λειτουργία των ενταξιακών δομών. • Προγράμματα σπουδών και ενταξιακή προσέγγιση της εκπαίδευσης. • Ο ρόλος των εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής εκπαίδευσης στη γενική προσχολική εκπαίδευση. • Διαφοροποίηση της διδασκαλίας: αρχές, περιεχόμενο, πρακτικές. • Μορφές συνεργατικής διδασκαλίας στο πλαίσιο της ενταξιακής εκπαίδευσης: διδασκαλία και υποστήριξη, παράλληλη διδασκαλία, σταθμοί διδασκαλίας, εναλλακτική διδασκαλία, συμπληρωματική διδασκαλία, ομαδική διδασκαλία, ευέλικτη ομαδοποίηση. • Παιδαγωγική περιγραφική έκθεση.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο και πρακτική άσκηση στο νηπιαγωγείο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα	26
	Πρακτική άσκηση σε ενταξιακές δομές στην προσχολική εκπαίδευση	60
	Πρόδρομη παρουσίαση εκπαιδευτικής παρέμβασης	25
	Τελική παρουσίαση εκπαιδευτικής παρέμβασης	35
	Συγγραφή μικρο-ομαδικής εργασίας	35
	Αυτοτελής μελέτη	19
	Σύνολο Μαθήματος	200

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική και η ελληνική νοηματική γλώσσα. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: 1. Πρόδρομη παρουσίαση μικρο-ομαδικής εργασίας στην τάξη (10%). Το περιεχόμενο της πρόδρομης παρουσίας βασίζεται στις ημερολογιακές παρατηρήσεις των φοιτητών/τριών από το νηπιαγωγείο και τις ενταξιακές δομές στο οποίο πραγματοποιούν την πρακτική άσκηση και περιλαμβάνει: ✓ Αναφορά στον χώρο, στη δομή και λειτουργία του νηπιαγωγείου. ✓ Αναφορά στο εκπαιδευτικό προσωπικό γενικής και ειδικής εκπαίδευσης. ✓ Περιγραφή τάξεων (γενικής τάξης και τμήματος ένταξης, δομής παράλληλης στήριξης). ✓ Μελέτη των γνωματεύσεων των νηπίων με αναπηρία. ✓ Παιδαγωγική περιγραφή νηπίου με αναπηρία. ✓ Περιγραφή της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των εκπαιδευτικών πρακτικών που υιοθετούνται στο νηπιαγωγείο, στο τμήμα ένταξης και στην παράλληλη στήριξη. ✓ Αναφορά στο πρόγραμμα σπουδών που χρησιμοποιείται στο νηπιαγωγείο της πρακτικής άσκησης. ✓ Περιγραφή των συνεργατικών πρακτικών που υιοθετούνται στο νηπιαγωγείο της πρακτικής άσκησης. ✓ Αναφορά στις αρχές διαφοροποίησης που θα υιοθετηθούν στις εκπαιδευτικές παρεμβάσεις. ✓ Περιγραφή των μορφών συνεργασίας που θα επιλεγούν. ✓ Καταγραφή των στόχων των διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων. ✓ Περιγραφή των προτεινόμενων δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν. 2. Τελική παρουσίαση μικρο-ομαδικής εργασίας στην τάξη (15%). Τα δεδομένα της τελικής παρουσίας βασίζονται στις εκπαιδευτικές παρεμβάσεις των φοιτητών/τριών στο νηπιαγωγείο που ασκούνται και περιλαμβάνει: ✓ Σύντομη περιγραφή του πλαισίου: Περιγραφή του χώρου και της δομής, αναφορά στο εκπαιδευτικό προσωπικό γενικής και ειδικής εκπαίδευσης, περιγραφή σύστασης τάξεων. αναφορά στις γνωματεύσεις των νηπίων με αναπηρία και παιδαγωγική περιγραφή ενός νηπίου με αναπηρία. ✓ Παρουσίαση των διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων: αναφορά στις αρχές διαφοροποίησης που υιοθετήθηκαν και αιτιολόγηση της επιλογής, περιγραφή των μορφών συνεργασίας που επιλέχθηκαν, καταγραφή των στόχων των δραστηριοτήτων, περιγραφή των δραστηριοτήτων, αξιολογικές παρατηρήσεις από την υλοποίηση των διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων, αξιολόγηση των διαφοροποιημένων
-----------------------------------	--

	δραστηριοτήτων από τις/τους νηπιαγωγούς, αξιολόγηση των διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων από τα νήπια. 3. Γραπτή τελική μικρο-ομαδική εργασία (25%) Το περιεχόμενο της τελικής γραπτής εργασίας περιλαμβάνει τις εκπαιδευτικές πρακτικές των φοιτητών/τριών με αναφορές στη θεωρητική πλαισίωση της ένταξης, της διαφοροποιημένης προσέγγισης και εσωκλείει την παιδαγωγική περιγραφική έκθεση ενός νηπίου με αναπηρία. 4. Γραπτή τελική ατομική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης (50%). Η γραπτή τελική εξέταση περιλαμβάνει ερωτήσεις: • πολλαπλής επιλογής, • σωστού λάθους, • συμπλήρωσης σωστού όρου, • κριτικής προσέγγισης ενός σύντομου κειμένου και • ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης αναφορικά με τον εννοιολογικό προσδιορισμό της ένταξης, τον ρόλο του/της ενταξιακού εκπαιδευτικού και την εννοιολογική πλαισίωση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ζώνιου-Σιδέρη, Α., Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε., Βλάχου-Μπαλαφούτη Α. (επιστημονική επιμέλεια) (2012). *Αναπηρία και εκπαιδευτική πολιτική: Κριτική προσέγγιση της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης*. Πεδίο: Αθήνα.

Ντεροπούλου-Ντέρου Ε. (επιστημονική επιμέλεια). (2024). *Ενταξιακές Προσεγγίσεις στην Προσχολική Εκπαίδευση: Ζητήματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Εκπαιδευτικής Πρακτικής*. Πεδίο: Αθήνα.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

International Journal of Inclusive Education, Publisher Routledge

Journal of Curriculum Studies, Publisher Routledge

Disability and Society, Publisher Routledge

European Journal of Special Needs Education, Publisher Routledge

93Δ. Το Εικονογραφημένο Βιβλίο στην Προσχολική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Δ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ: Το Εικονογραφημένο Βιβλίο στην Προσχολική Εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	

Σεμιναριακά και εργαστηριακά μαθήματα – Πρακτική Άσκηση σε νηπιαγωγεία	4	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD600/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται θέματα που αφορούν στο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο, όπως είδη στα οποία η οπτική αφήγηση αποτελεί πρωτεύον μέσον στη μετάδοση του κειμενικού μηνύματος (βιβλίο χωρίς λόγια, κόμικς κ.ά.), η υλικότητα του βιβλίου, τα στοιχεία της αφήγησης κ.ά.. Στη συνέχεια, το ενδιαφέρον εστιάζεται στη διδακτική πράξη και στην απόλαυση του εικονογραφημένου βιβλίου από παιδιά του νηπιαγωγείου. Οι φοιτητές/τριες θα κληθούν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν σε πραγματικές τάξεις νηπιαγωγείου διδακτικές παρεμβάσεις, και να προσπαθήσουν να φέρουν τα παιδιά σε επαφή με εικονογραφημένα βιβλία.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες/ φοιτητές θα είναι σε θέση:

Γνώσεις

- να κατανοούν θεωρητικά το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο καθώς και επιμέρους θέματα που το αφορούν
- να γνωρίζουν τα είδη των οπτικών αφηγήσεων
- να δημιουργούν προγράμματα φιλαναγνώσας και να τα εφαρμόζουν
- να αξιολογούν το εκπαιδευτικό υλικό
- να γνωρίζουν τη σύγχρονη, ελληνική και παγκόσμια, σχετική βιβλιοπαραγωγή

Δεξιότητες

- να καταφέρνουν να 'ανακαλύπτουν' και να χειρίζονται τις βιβλιογραφικές πηγές σε θέματα διδακτικής της παιδικής λογοτεχνίας
- να εξοικειωθούν με τα βιβλία παιδικής λογοτεχνίας που κυκλοφορούν στην Ελλάδα και διεθνώς και να χειρίζονται τις βάσεις δεδομένων προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των σπουδών ή του μελλοντικού επαγγελματικού τους χώρου.
- να διαμορφώνουν δικά τους φιλαναγνώστικά προγράμματα και να τα παρουσιάζουν σε κοινό
- να αντιμετωπίζουν σύνθετα και απρόβλεπτα προβλήματα που συνδέονται με τη σχολική πραγματικότητα

Ικανότητες

- να αναλαμβάνουν ευθύνη στην οργάνωση μαθησιακών δραστηριοτήτων
- να προβαίνουν σε διαφοροποιημένη διδασκαλία
- να συνεργάζονται με τους/ τις συμμαθητές τους για καινοτόμες προτάσεις
- να αντιμετωπίζουν κριτικά τη διδακτική διαδικασία, να την αξιολογούν και να την επαναδιαμορφώνουν ανάλογα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές ανάγκες και τις δυσκολίες που τυχόν θα προκύψουν.

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυτισμικότητα
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Ασκήσεις δημιουργικής γραφής

- Παραγωγή δικών τους βιβλίων

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Ορισμός και είδη εικονογραφημένου βιβλίου
- Λογοτεχνικά είδη και εικονογραφημένο βιβλίο
- Περικειμενικά στοιχεία στο εικονογραφημένο βιβλίο
- Η υλικότητα του παιδικού βιβλίου
- Σχεδιασμός και πραγματοποίηση διδακτικών παρεμβάσεων
- Παρουσίαση καινοτόμων φιλαναγνωστικών παρεμβάσεων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	• Διαλέξεις • Εργαστηριακές ασκήσεις εντός τάξης • Ασκήσεις δημιουργικής γραφής • Πρακτική άσκηση	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία (διαδίκτυο, power point) • Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας eclass και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου • Επίσκεψη σε βιβλιοθήκες • Εργαστήρια από συγγραφείς και εικονογράφους	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	20
	Εργαστηριακές Ασκήσεις	24
	Προτάσεις διδακτικών παρεμβάσεων	16
	Πρακτική άσκηση σε νηπιαγωγεία	80
	Εύρεση βιβλιογραφίας, μελέτη άρθρων και γραπτή απάντηση σε συγκεκριμένα ερωτήματα	20
	Επιλογή και δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού	20
	Διάχυση καινοτόμων παρεμβάσεων	20
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Τρόπος αξιολόγησης: ➤ Εργασίες Ειδικότερα: ➤ Εργαστηριακές ασκήσεις εφαρμογής και κριτικής αντιμετώπισης της θεωρίας ➤ Διατύπωση διδακτικών προτάσεων ➤ Συλλογή και δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού ➤ Πρακτική άσκηση ➤ Δημόσια Παρουσίαση	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Γιαννικοπούλου, Α. (2008). *Στη Χώρα των Χρωμάτων: Το Σύγχρονο Εικονογραφημένο Παιδικό Βιβλίο*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.

Γιαννικοπούλου, Α. (2016). *Το Εικονογραφημένο Βιβλίο στην Προσχολική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.

Μίσσιου, Μ. (2020). *Βουβά Κόμικς και Εικονοβιβλία*. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.

Αρτζανίδου, Ε., Γουλής, Δ., Γρόσδος, Σ., & Καρακίτσος, Α. (2011). *Παιχνίδια Φιλαναγνωσίας και Αναγνωστικές Εμπυκνώσεις*. Αθήνα: Gutenberg.

Αναγνωστοπούλου, Δ. (2002). *Λογοτεχνική Πρόσληψη στην Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.

Αποστολίδου, Β., Χοντολίδου, Ε. & Καπλάνη, Β. (2000). *Διαβάζοντας Λογοτεχνία στο Σχολείο: Μια Νέα Πρόταση Διδασκαλίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Αναγνωστοπούλου, Δ., Καλογήρου, Τζ., & Πάτσιου, Β. (2002). *Λογοτεχνικά Βιβλία στην Προσχολική Αγωγή*. Αθήνα: Σχολή Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου.

Φρυδάκη, Ε. (2003). *Η Θεωρία της Λογοτεχνίας στην Πράξη της Διδασκαλίας*. Αθήνα: Κριτική.

Γκίβαλου, Α. & Πολίτης, Δ. (2013). *Καλλιεργώντας τη Φιλαναγνωσία*. Αθήνα: Διάδραση.

Παπαδάτος, Γ. (2010). *Παιδικό Βιβλίο και Φιλαναγνωσία*. Αθήνα: Πατάκης.

Καλογήρου, Τζ. & Λαλαγιάννη, Κ. (2005). *Η Λογοτεχνία στο Σχολείο*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Παπαδάτος, Γ. (2014). *Το Παιδικό Βιβλίο στην Εκπαίδευση και στην Κοινωνία*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.

Doubrovsky, S. & Todorov, T. (επιμ.) (1985). *Η Διδασκαλία της Λογοτεχνίας*. Αθήνα: Επικαιρότητα.

Γκίβαλου, Α., Καλογήρου, Τζ., & Χαλκιαδάκη, Α. (επιμ.) (2008). *Φιλαναγνωσία και Σχολείο*. Αθήνα: Πατάκης.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Keimena, Περιοδικό Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Libri et liberi: Journal of Research on Children's Literature and Culture
Children's Literature in Education
Children's Literature
Children's Literature Association Quarterly
Bookbird
The Lion and the Unicorn
New Review of Children's Literature and Librarianship
The Reading Teacher

93Z. Πρακτικές Ασκήσεις στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Ζ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Πρακτικές ασκήσεις στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, ασκήσεις πράξης, διδασκαλία σε νηπιαγωγεία		4	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Πρακτική άσκηση, Επιλογής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD500/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι η ανάπτυξη προβληματισμού και η απόκτηση εμπειρίας σε σχέση με ζητήματα που συνδέουν το θεωρητικό και παιδαγωγικό πλαίσιο της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία με το πεδίο της εφαρμογής στο σχολείο και ιδιαίτερα στο νηπιαγωγείο. Συζητούνται σε βάθος ζητήματα όπως το θεσμικό πλαίσιο, τα μοντέλα ένταξης στο ελληνικό νηπιαγωγείο και το αναλυτικό πρόγραμμα της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία για την προσχολική αγωγή. Έμφαση δίνεται επίσης στις σύγχρονες απόψεις που διαμορφώνονται σχετικά με το αειφόρο νηπιαγωγείο. Παράλληλα οι φοιτητές/τριες εργάζονται σε ομάδες και ασκούνται στον σχεδιασμό σχεδίων εργασίας με εκπαιδευτικές παρεμβάσεις και δραστηριότητες που βασίζονται στις αρχές της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία στο πλαίσιο του αειφόρου νηπιαγωγείου. Τα προγράμματα αυτά εφαρμόζονται και αξιολογούνται στην πράξη, σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/ρια θα είναι σε θέση:

- να σχεδιάζει εκπαιδευτικές δραστηριότητες και παρεμβάσεις σχετικά με ένα ζήτημα περιβάλλοντος και αειφορίας που συνάδουν με τις αρχές και τις στόχους της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία
- να υλοποιεί στην τάξη του νηπιαγωγείου εκπαιδευτικές παρεμβάσεις και δραστηριότητες Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία
- να αναστοχάζεται πάνω στη δράση που ανέπτυξε και να προτείνει τρόπους βελτίωσής της.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη Εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η στοχοθεσία της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία στην προσχολική εκπαίδευση
- Η θεματολογία και οι τρόποι με τους οποίους επιλέγουμε το ζήτημα που θα επεξεργαστούμε στο νηπιαγωγείο
- Το αναλυτικό πρόγραμμα της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία στο νηπιαγωγείο
- Το θεσμικό πλαίσιο και το αειφόρο νηπιαγωγείο
- Παιδαγωγικές μέθοδοι και στρατηγικές της εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία στο νηπιαγωγείο
- Σχεδιασμός εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και δραστηριοτήτων και σχολιασμός τους στην τάξη
- Εφαρμογή των παρεμβάσεων σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία
- Αναστοχασμός πάνω στη δράση και αξιολόγηση
- Ανασχεδιασμός των προτεινόμενων δράσεων με βάση τον αναστοχασμό.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	πρόσωπο με πρόσωπο, διαδραστική διδασκαλία, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, εφαρμογή στην τάξη με εποπτεία	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-clas	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις και διαδραστική διδασκαλία	28
	Ασκήσεις Πράξης στην τάξη που εστιάζουν στην εφαρμογή ζητημάτων που πραγματεύεται το μάθημα σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	16
	Υλοποίηση των παρεμβάσεων στα νηπιαγωγεία	8
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	64
	Συγγραφή των εργασιών	84
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης περιλαμβάνει - ομαδική εργασία στην οποία αναπτύσσονται εκπαιδευτικές παρεμβάσεις και δραστηριότητες πάνω σε ένα ζήτημα περιβάλλοντος και αειφορίας - τον αναστοχασμό των φοιτητών/τριών μετά την υλοποίηση τους στο νηπιαγωγείο Τα κριτήρια της αξιολόγησης δίνονται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Ελληνόγλωσση Γεωργόπουλος Α. (2014) <i>Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ζητήματα ταυτότητας</i>, Αθήνα: Gutenberg. Γεωργόπουλος Α. (επιμ.) (2005) <i>Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ο νέος πολιτισμός που αναδύεται</i>, Αθήνα: Gutenberg. Δημητρίου Α. (2009) <i>Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Περιβάλλον, Αειφορία. Θεωρητικές και Παιδαγωγικές προσεγγίσεις</i>, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο. Λιαράκου Γ. και Φλογαίτη Ε. (2007) <i>Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη</i>, Αθήνα: Νήσος. Παπαδημητρίου Β. (1998) <i>Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο</i>, Αθήνα: Τυπωθήτω Γιώργος Δάρδανος Φλογαίτη Ε. (2011) <i>Περιβαλλοντική Εκπαίδευση</i>, Αθήνα: Πεδίο (1η έκδοση 1993) Φλογαίτη Ε. (2011) <i>Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία</i>, Αθήνα: Πεδίο (1η έκδοση 2006, Ελληνικά Γράμματα). Φλογαίτη Ε. και Λιαράκου Γ. (επιμ.) (2011) <i>Η έρευνα στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη</i>, Αθήνα: Πεδίο (1η έκδοση 2008, Ελληνικά Γράμματα). Φλογαίτη, Ε. & Λιαράκου, Γ. (επιμ.), (2009) <i>Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη. Από τη θεωρία στην πράξη</i>. Ηράκλειο: ΚΠΕ Αρχαίων/ENSI.
--

Ξενογλώσση

- Corcoran P. B., Weakland J. P., Wals A. E. J. (2017). *Envisioning Futures for Environmental and Sustainability Education*. Wageningen: Wageningen Academic Publishers.
- Gough, S., Scott, W. (2007). *Higher Education and Sustainable Development: Paradox and possibility*, London/New York: Routledge.
- Jickling B. & Sterling S. (eds) (2017). *Post-Sustainability and Environmental Education*. Clam: Palgrave Macmillan.
- Karrow D., DiGiuseppe M. (2020). *Environmental and Sustainability Education in Teacher Education*. Cham: Springer Nature.
- Leicht, A., Heiss, J., Won Jung B. (2018). *Issues and trends in education for sustainable development*. Paris: Unesco. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000261954>
- Orr, D. (1992). *Ecological Literacy: Education and the transition to a postmodern world*, Albany: SUNY Press.
- Reid, A. D., Scott, W.A.H. (2007) *Researching Education and the Environment: retrospect and prospect*, London: Routledge.
- Van Poeck, K., Östman, L., Öhman J. (2019). *Sustainable Development Teaching: Ethical and Political Challenges*, London: Routledge.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία
Environmental Education Research
Journal of Environmental Education
Journal of Education for Sustainable Development
Journal of Teacher Education for Sustainability
Applied Environmental Education and Communication

93Η. Ειδικά Θέματα Εικαστικών, Διδακτικές Προσεγγίσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Η	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικά θέματα Εικαστικών, διδακτικές προσεγγίσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/ εργαστηριακές ασκήσεις		4	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου, ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD618/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει τη γνωριμία ειδικών θεμάτων εικαστικής έκφρασης όπως η χαρακτηριστική, το ψηφιδωτό, η εικαστική κούκλα, τη δημιουργία έργων με υφάσματα (patchwork), καθώς και το σχεδιασμό μαθησιακών πλάνων των παραπάνω αντικειμένων για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται:

- Να διευρύνουν τις γνώσεις τους στα εικαστικά εργαλεία
- Να αναπτύξουν βασικές γνώσεις και να αποκτήσουν προσωπική εμπειρία και θετική στάση απέναντι στην εικαστική δημιουργία με σύνθετους τρόπους και τεχνικές.
- Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις και να πειραματιστούν στη δημιουργία χαρακτηριστικών έργων με τη μέθοδο του λινόλεουμ
- Να κατανοήσουν και να μάθουν μέσα και τεχνικές στη δημιουργία ψηφιδωτών έργων
- Να κατανοήσουν το μέσο της εικαστικής κούκλας ως εργαλείο έκφρασης των ανθρώπων και ειδικά στο χώρο της εκπαίδευσης
- Να δημιουργήσουν / κατασκευάσουν κούκλες εφαρμόζοντας διαφορετικές τεχνικές και χρησιμοποιώντας μεικτά υλικά.
- Να σχεδιάζουν μαθησιακές δραστηριότητες που αφορούν τις εικαστικές εφαρμογές της χαρακτηριστικής, του ψηφιδωτού, της εικαστικής κούκλας για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.

Γενικές Ικανότητες

Το μάθημα αποσκοπεί να βελτιώσει τις φοιτήτριες/τες στις εξής ικανότητες:

- Αυτόνομη εργασία
- Σχεδιασμός σύνθετων καλλιτεχνικών έργων
- Προαγωγή της ελεύθερης δημιουργικής σκέψης και φαντασίας.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Οι φοιτήτριες και φοιτητές που θα παρακολουθήσουν το μάθημα αυτό ανακαλύπτουν την χαρακτηριστική υλοποιώντας ασπρόμαυρα έργα με τη μέθοδο της υψιτυπικής χάραξης και πιο συγκεκριμένα, του λινόλεουμ.
- Θα δημιουργήσουν σφραγίδες από διάφορα υλικά και τυπώματα.
- Θα δημιουργήσουν ψηφιδωτά αποδίδοντας συγκεκριμένα έργα τέχνης και θα εξοικειωθούν με διάφορες τεχνικές.
- Παρουσιάζονται υλικά και τεχνικές κατασκευής κούκλας και σκηνικών αντικειμένων.
- Η κούκλα ως αντικείμενο αποτελεί κλειδί για την φαντασία, το στοχασμό, την ψυχαγωγία, την έκφραση τόσο του δημιουργού- παίχτη όσο και του θεατή. Αυτή είναι και η βασική αρχή που διέπει το μάθημα.
- Με αφορμή ένα έργο τέχνης οι φοιτήτριες και φοιτητές δημιουργούν κούκλες/ήρωες χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές και υλικά. Σχεδιάζονται χαρακτήρες και αναπτύσσονται συμπεριφορές δράσης της κούκλας.
- Με εφόρμηση και πηγή έμπνευσης ένα έργο τέχνης οι φοιτήτριες και φοιτητές, εφαρμόζοντας ένα από τα ειδικά θέματα που γνώρισαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος, θα περιγράψουν αναλυτικά ένα πλάνο διδασκαλίας για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο διαλέξεις, συζητήσεις, εργαστηριακές και φροντιστηριακές ασκήσεις σε ατομικό επίπεδο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία και στην εργαστηριακή εκπαίδευση

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	52
	Εργαστηριακές ασκήσεις σε ατομικό επίπεδο	48
	Προετοιμασία εργαστηριακών ασκήσεων	40
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	10
	Συγγραφή εργασίας	50
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Εξέταση με παράδοση υποχρεωτικών εργασιών: Α) Φάκελος εργασιών/έργων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. (50% του τελικού βαθμού) Β) γραπτή εργασία και δημιουργία εποπτικού μέσου(50% του τελικού βαθμού)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βασιλείου Κ. (2014), *Τέχνη και Δημιουργικότητα*, Αθήνα: Πλέθρον.
Γκαγιώ Μπερνάρ Α. (2002), *Πλαστικές Τέχνες, Στοιχεία μιας Διδακτικής Κριτικής*, Αθήνα: Νεφέλη.
Epstein A. Τρίμη Ε. (2005), *Εικαστικές Τέχνες και παιδιά*, Αθήνα: Τυποθήτω – Γ. Δαρδανός.
Μαγουλιώτης Α. (2000), *Κατασκευές για : Κολάζ, Θέατρο, Αρχιτεκτονική*, Αθήνα: Gutenberg.
Μαγουλιώτης Α. (2009), *Κούκλες στην Κοινωνία στις Τέχνες, στην Επικοινωνία*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
Μαγουλιώτης Α. (2014), *Εικαστική Αγωγή*, Αθήνα: Συμμετρία.
Μουζακίτη Φ. (2003) *Φόρμα, Η οπτική γλώσσα στο σύγχρονο σχεδιασμό*, Αθήνα: Οδυσσέας.
Παυλόπουλος, Δ. (2004), *Χαρακτική Γραφικές Τέχνες, Ιστορία-Τεχνικές-Μέθοδοι*, Αθήνα: Καστανιώτης & Διάττων.
Σάλλα – Δοκουμετζή Τ. (1996), *Δημιουργική φαντασία και τέχνη*, Αθήνα: Εξάντας.
Τσιάρρα, Κοζάκου Ο. (2000), *Εισαγωγή στην Εικαστική Γλώσσα*, Αθήνα: Gutenberg.
Χολέβας Ν. Θ. (1982), *Γεωμετρικές χαράξεις και τέχνη*, Αθήνα: ΑΣΚΤ.
Zeki S. (2002), *Εσωτερική όραση*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

93Θ. Παιδί και Παιχνίδι στο Νηπιαγωγείο

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Θ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παιδί και Παιχνίδι στο Νηπιαγωγείο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Σεμινάρια και Πρακτική Άσκηση σε Νηπιαγωγεία	2	4	
Πρακτική Άσκηση σε Νηπιαγωγεία	40	4	
Εποπτεία	2	0	

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD249/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα «Παιδί και Παιχνίδι στο Νηπιαγωγείο» συνδέεται με την πρακτική άσκηση των φοιτητριών/ών σε τμήματα προσχολικής εκπαίδευσης. Βασική επιδίωξη του μαθήματος είναι η κατανόηση της σημασίας του παιχνιδιού στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου σε σχέση με την ανάπτυξη των παιδιών, την επικοινωνία, την κοινωνική αλληλεπίδραση και τη μάθηση. Βασικός στόχος επίσης είναι η κατανόηση του ρόλου των εκπαιδευτικών στο παιχνίδι των παιδιών και η παιδαγωγική αξιοποίησή του.

Το μάθημα εμβαθύνει σε ζητήματα που αφορούν το παιχνίδι, τα χαρακτηριστικά και τις λειτουργίες του, τη σημασία του για την ανάπτυξη των παιδιών και τη σύνδεσή του με τη μάθηση. Επίσης, αναδεικνύει το θεωρητικό διάλογο και τις διαφορετικές προβληματικές που αναδύονται σε σχέση με την αξιοποίηση του παιχνιδιού στην εκπαιδευτική διαδικασία και τη διδασκαλία.

Στο πλαίσιο της σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη, οι φοιτήτριες/ες (α) πραγματοποιούν απλές ή συμμετοχικές παρατηρήσεις σχετικά με το παιχνίδι στο νηπιαγωγείο, τόσο ως προς το ελεύθερο παιχνίδι των παιδιών μέσα και έξω από την τάξη, όσο και ως προς την αξιοποίηση του παιχνιδιού στην παιδαγωγική διαδικασία και (β) οργανώνουν παιχνίδια με τα παιδιά και επεξεργάζονται σχεδιασμούς βασισμένους στο παιχνίδι.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- να γνωρίζει τις κύριες θεωρητικές προσεγγίσεις για το παιχνίδι, τα χαρακτηριστικά και τις λειτουργίες του παιχνιδιού, τη σύνδεση του παιχνιδιού με τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών καθώς και τη σύνδεση του παιχνιδιού με τη μάθηση
- να γνωρίζει την επιχειρηματολογία και τον προβληματισμό για τη διδασκαλία μέσω παιχνιδιού
- να γνωρίζει τις διαφορετικές οπτικές και απόψεις σχετικά με το ρόλο των εκπαιδευτικών στο παιχνίδι των παιδιών, τους τρόπους συμμετοχής τους σε αυτό και τους παράγοντες που διαμεσολαβούν το βαθμό και το είδος της συμμετοχής,
- να αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα του παιχνιδιού και τη σημαντικότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης στο παιχνίδι
- να κατανοεί την αμφίδρομη σχέση θεωρίας, έρευνας και πράξης σχετικά με το παιχνίδι
- να συσχετίζει τη θεωρητική γνώση με την εκπαιδευτική πρακτική ως προς το παιχνίδι
- να παρατηρεί, να κατανοεί, να ενθαρρύνει και να εμπλουτίζει το παιχνίδι των παιδιών με κατάλληλους τρόπους
- να εντοπίζει και να κατανοεί διαφορετικούς τρόπους ύπαρξης και αξιοποίησης του παιχνιδιού στην τάξη του νηπιαγωγείου
- να επεξεργάζεται τους διαφορετικούς τρόπους, συνθήκες και ρόλους με τους οποίους συμμετέχει σε κοινό παιχνίδι με τα παιδιά
- να προβληματίζεται και να αναστοχάζεται σχετικά με τη χρήση του παιχνιδιού σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα
- να συνεργάζεται με τους/τις συμφοιτητές/τριες στο σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων στο νηπιαγωγείο με στόχο την ενθάρρυνση του παιχνιδιού και την επίτευξη παιδαγωγικών και μαθησιακών στόχων μέσω του παιχνιδιού
- να αναστοχάζεται και να αξιολογεί την καταλληλότητα και επιτυχία των παρεμβάσεων
- να καλλιεργήσει την αναλυτική του/της ικανότητα και την ικανότητα δόμησης της επιχειρηματολογίας όταν αναλύει σχετικά θέματα

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η σημασία του παιχνιδιού για το παιδί και η σύνδεσή του με τη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη:
 - ✓ το παιχνίδι «μοχλός» της ανάπτυξης
 - ✓ οι κοινωνικές και πολιτισμικές παράμετροι
 - ✓ το παιχνίδι στο πλαίσιο των καθημερινών δραστηριοτήτων
- Η σημασία του παιχνιδιού για τη μάθηση:
 - ✓ ανάπτυξη/ καλλιέργεια ικανοτήτων και δεξιοτήτων απαραίτητων για τη μάθηση
 - ✓ ενεργός μάθηση μέσω παιχνιδιού
 - ✓ διαδικασία μάθησης: μαθαίνω να μαθαίνω
- Ο ρόλος των ενηλίκων και το κοινό παιχνίδι παιδιών-ενηλίκων:
 - ✓ θεωρητικές συντεταγμένες
 - ✓ διαμεσολαβητικοί παράγοντες
 - ✓ η σημασία της αναγνώρισης και κατανόησης της οπτικής των παιδιών στο παιχνίδι
- Το παιχνίδι στο νηπιαγωγείο και η σημασία του για την εκπαιδευτική διαδικασία:
 - ✓ θεωρητικές απόψεις
 - ✓ προβληματισμοί
 - ✓ αντιφάσεις
- Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο Πρακτική παρέμβαση στο πεδίο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα	20
	Πρακτική άσκηση σε νηπιαγωγείο	32
	Πρόδρομη παρουσίαση των σχεδίων των παρεμβάσεων	40
	Τελική παρουσίαση των παρεμβάσεων (ομαδικών και ατομικών)	40
	Συγγραφή ομαδικής και ατομικής εργασίας	40
	Αυτοτελής μελέτη	28
	Σύνολο Μαθήματος	200

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική. Περιλαμβάνει: • Πρόδρομη παρουσίαση των ομαδικών σχεδιασμών (15%) • Τελική παρουσίαση ομαδικών και ατομικών παρεμβάσεων (30%) • Γραπτή τελική ομαδική εργασία (35%) • Γραπτή τελική ατομική εργασία (20%) Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών και φοιτητριών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ)
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Αυγητίδου, Σ. (επιμ.) (2001). *Το Παιχνίδι: Σύγχρονες Ερευνητικές και Διδακτικές Προσεγγίσεις*. Τυπωθήτω.
 Γκουγκουλή, Κ. & Κούρια, Α. (2000). *Παιδί και Παιχνίδι στη Νεοελληνική Κοινωνία*. Εκδόσεις Καστανιώτη.
 Flee, M. (2018). *Το παιχνίδι στην προσχολική ηλικία. Από τις προσωπικές εμπειρίες στις σύγχρονες θεωρίες*. (Επιστημονική επιμέλεια: Μ. Μπιρμπίλη). Εκδόσεις Σοφία.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ερευνώντας τον Κόσμο του Παιδιού
Διάλογοι
Early Childhood Education Journal
International Journal of Play
American Journal of Play

93Κ. Διδακτική Φυσικών Επιστημών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Κ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διδακτική των φυσικών επιστημών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		1	
Εργαστηριακές ασκήσεις		3	
Εργασία με ομάδες/επίβλεψη εργασιών		2	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εκπαίδευση στις διαδικασίες σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης διδακτικών δραστηριοτήτων για έννοιες και φαινόμενα του φυσικού κόσμου στο νηπιαγωγείο. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε επίπεδο να:

- γνωρίζουν τρόπους μετασχηματισμού των περιεχομένων των ΦΕ σε αντικείμενα προς μάθηση.
- γνωρίζουν μεθόδους σχεδιασμού δραστηριοτήτων βασισμένων στην επικοινωνιακή προσέγγιση για την μάθηση εννοιών από τις ΦΕ.
- γνωρίζουν τρόπους αξιολόγησης των εννοιολογήσεων των παιδιών βασισμένων στην πολυτροπική προσέγγιση για τη νόηση.
- αναλύουν διδακτικά αντικείμενα των ΦΕ στις εννοιολογικές τους διαστάσεις.
- κατασκευάζουν ερωτήσεις και πλαίσια συλλογής δεδομένων που καταγράφουν τις εννοιολογήσεις των παιδιών.
- συγκρίνουν τα παραπάνω δεδομένα στα διάφορα στάδια μιας μαθησιακής διαδικασίας.
- σχεδιάζουν διδακτικές-μαθησιακές δραστηριότητες.
- υλοποιούν δράσεις για την ανίχνευση/ανάδυση των ιδεών των εκπαιδευόμενων, καθώς και δράσεις αξιολόγησης των συλλογισμών των παιδιών για έννοιες και φαινόμενα του φυσικού κόσμου.
- πραγματοποιούν διδακτικές δραστηριότητες για την αποσταθεροποίηση των δυσκολιών που εμφανίζει η παιδική σκέψη.
- αναστοχάζονται με βάση ένα σχέδιο δράσης που προετοίμασαν και υλοποίησαν.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογής της γνώσης στην πράξη
- Αυτόνομη εργασία
- Λήψη αποφάσεων
- Ομαδική εργασία
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Περιλαμβάνει διαλέξεις/συζητήσεις, εργαστηριακές ασκήσεις και διδασκαλίες στο νηπιαγωγείο. Οι διαλέξεις/συζητήσεις αφορούν στο πλαίσιο: διδακτικό αντικείμενο – γνωστικά εμπόδια – διδακτικοί στόχοι – σχεδιασμός δραστηριοτήτων, ενώ οι εργαστηριακές ασκήσεις συντίθενται από παρεμβάσεις των φοιτητών/τριών πάνω σε “κομμάτια” του υλικού κόσμου του εργαστηρίου και από αναδραστικές συζητήσεις γύρω από τα ερωτήματα και τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις. Σε συνεργασία με τον διδάσκοντα, οι φοιτήτριες/τες σχεδιάζουν, εφαρμόζουν και αξιολογούν σε παιδιά νηπιαγωγείου κάποια δραστηριότητα που την έχουν διερευνήσει ως παιδαγωγική, γνωστική και υλική διαδικασία. Οι φοιτήτριες/τες συμπληρώνουν φύλλα εργασίας και παραδίδουν ένα κείμενο που περιγράφει και αξιολογεί τις διδακτικές τους εφαρμογές.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου και οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/συζητήσεις	13
	Εργαστηριακή άσκηση	18
	Ανατροφοδότηση	21
	Μελέτη και ανάλυση εκπαιδευτικού υλικού	26
	Σύνταξη γραπτών εκθέσεων/αναφορών	36
	Αυτοτελής μελέτη	20
	Συγγραφή ατομικής εργασίας	40
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών είναι διαμορφωτική και συμπερασματική που υλοποιείται με γραπτές εκθέσεις/αναφορές (40%) και ατομικής γραπτής εργασίας (60%). Η αξιολόγηση των φοιτητριών/των γίνεται με βάση τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

1. Καλογιαννάκης, Μ. (επιμ.) (2018). *Διδάσκοντας φυσικές επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση - προκλήσεις και προοπτικές*, Εκδόσεις Gutenberg: Αθήνα.
2. Τσελφές, Β. (επιμ.) (2016). *Προσχολική ηλικία: οι φυσικές επιστήμες στην εκπαιδευτική σχέση παιδιών και εκπαιδευτικών*, Εκδόσεις Άρτεμις Πετροπούλου: Αθήνα.
3. Καριώτογλου, Π. & Παπαδοπούλου Π. (επιμ.) (2014). *Φυσικές επιστήμες και περιβάλλον στην προσχολική εκπαίδευση - Αναζητήσεις και προτάσεις*, Εκδόσεις Gutenberg: Αθήνα.
4. Δημητρίου, Α. (επιμ.) (2013). *Έννοιες για τη φύση και το περιβάλλον στην προσχολική εκπαίδευση*, Εκδόσεις Επίκεντρο.
5. Πλακίτση, Κ. (επιμ.) (2012). *Κοινωνιογνωστικές και κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις στη διδακτική των φυσικών επιστημών στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία*, Εκδόσεις Πατάκη: Αθήνα.
6. Χρηστίδου, Β. (επιμ.) (2008). *Εκπαιδύοντας τα Μικρά Παιδιά στις Φυσικές Επιστήμες*. Αφοι Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη.
7. Ραβάνης, Κ. (2002). *Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση - Διδακτική και Γνωστική Προσέγγιση*. Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός, Αθήνα.
8. Ραβάνης, Κ. (2003). *Δραστηριότητες για το Νηπιαγωγείο από τον Κόσμο της Φυσικής*. Εκδόσεις Δίπτυχο, Αθήνα.
9. Ashbrook, P. (2004). *250 Πειράματα Φυσικής για το Νηπιαγωγείο*. Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Research in Science Education, <https://link.springer.com/journal/11165>

International Journal of Science Education, <https://www.tandfonline.com/loi/tsed20>

Science Education, <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/1098237x>

93Λ. Υλικά και Δραστηριότητες Διδασκαλίας Μαθηματικών – Πρακτικές Ασκήσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Λ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υλικά και Δραστηριότητες Διδασκαλίας Μαθηματικών- Πρακτικές Ασκήσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		4	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Λογικο-μαθηματικές σχέσεις και αριθμητικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση ή Χωρικές σχέσεις και γεωμετρικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD221/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα συνοψίζει τις αναγκαίες γνώσεις για την επιλογή και τη χρήση των κατάλληλων εκπαιδευτικών υλικών καθώς και για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο, οι οποίες μπορεί να συμβάλλουν στην ιδιοποίηση λογικο-μαθηματικών σχέσεων και μαθηματικών εννοιών από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας συνδυάζοντας διαλέξεις, εργαστηριακού τύπου ασκήσεις και δραστηριότητες πρακτικής άσκησης. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές αναπτύσσουν μια σειρά διδακτικών δραστηριοτήτων για την εισαγωγή μαθηματικών εννοιών στο νηπιαγωγείο, αξιοποιώντας υλικά και δραστηριότητες που διδάχθηκαν στο μάθημα. Οι δραστηριότητες αυτές εφαρμόζονται σε επιλεγμένα νηπιαγωγεία και τα αποτελέσματα τους συνοψίζονται και σχολιάζονται.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Αναφέρει τα βασικά χαρακτηριστικά και τις συνιστώμενες χρήσεις στο νηπιαγωγείο κατάλληλων εκπαιδευτικών υλικών για την ιδιοποίηση λογικο-μαθηματικών σχέσεων και μαθηματικών εννοιών
- Περιγράφει τα βασικά χαρακτηριστικά δραστηριοτήτων διαφόρων τύπων, οι οποίες υποστηρίζουν την ιδιοποίηση λογικο-μαθηματικών σχέσεων και μαθηματικών εννοιών από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας
- Περιγράφει τους όρους και τις προϋποθέσεις χρήσης των εκπαιδευτικών υλικών και ανάπτυξης κατάλληλων δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο για την ιδιοποίηση λογικο-μαθηματικών σχέσεων και μαθηματικών εννοιών από τα παιδιά προσχολικής ηλικίας

Δεξιοτήτων

- Επιλέγει τα κατάλληλα κατά περίπτωση εκπαιδευτικά υλικά και κινητοποιεί τα παιδιά προσχολικής στη χρήση τους.
- Σχεδιάζει και υλοποιεί στο νηπιαγωγείο κατάλληλες κατά περίπτωση δραστηριότητες διαφόρων τύπων για την ιδιοποίηση λογικο-μαθηματικών σχέσεων και μαθηματικών εννοιών από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας

Ικανοτήτων

- Αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της χρήσης εκπαιδευτικών υλικών στη συγκρότηση και ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης παιδιών προσχολικής ηλικίας με συγκεκριμένα ατομικά χαρακτηριστικά
- Αξιολογεί την αποτελεσματικότητα εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στη συγκρότηση και ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης παιδιών προσχολικής ηλικίας με συγκεκριμένα ατομικά χαρακτηριστικά

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Λήψη αποφάσεων.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Προαγωγή της παραγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η προσέγγιση των διδακτικών υλικών ως φορέων μαθηματικών εννοιών (υλικά διδασκαλίας μαθηματικών των Μοντεσσόρι, Κουϊζενερ – Γκατένιο, Στερν).
- Η προσέγγιση των δραστηριοτήτων με τα διδακτικά υλικά ως γενεσιουργού διαδικασίας συγκρότησης μαθηματικών εννοιών (υλικά διδασκαλίας μαθηματικών των Ντιένς).
- Βιομηχανικά υλικά διδασκαλίας μαθηματικών παραγωγή (Lego, Unifix).
- Παραδοσιακά και επινοημένα εκπαιδευτικά παιχνίδια στη διδασκαλία των μαθηματικών.
- Νοητικές ασκήσεις και κινητικές δραστηριότητες στη διδασκαλία των μαθηματικών.
- Η χρήση των υπολογιστών στη διδασκαλία μαθηματικών εννοιών.
- Επιστημολογικές, σημειολογικές και διδακτικές ενστάσεις για τη χρήση διδακτικών υλικών στη διδασκαλία των μαθηματικών.
- Σχεδιασμός και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για την ανάπτυξη μιας σειράς δραστηριοτήτων με στόχο την ιδιοποίηση επιλεγμένων λογικο-μαθηματικών σχέσεων ή μαθηματικών εννοιών από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας
- Μελέτη & ανάλυση συναφούς βιβλιογραφίας
- Εφαρμογή των του εκπαιδευτικού υλικού και των συναφών δραστηριοτήτων σε επιλεγμένο νηπιαγωγείο και διεξαγωγή μιας μικρής έκτασης έρευνας δράσης.
- Ανάλυση στοιχείων και αξιολόγηση της εκπαιδευτικής παρέμβασης ως προς τα χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκαν και των εκπαιδευτικών υλικών που χρησιμοποιήθηκαν
- Συγγραφή εργασίας
- Παρουσίαση εργασίας και σχολιασμός στην ολομέλεια των φοιτητών/ τριών που παρακολουθούν το μάθημα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	- Παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint - υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΞΑΜΗΝΟΥ
	Διαλέξεις	52
	Σχεδιασμός και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού	27
	Αυτοτελής μελέτη	60
	Άσκηση Πεδίου	50
	Συγγραφή και παρουσίαση εργασίας	11
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση γίνεται στην ελληνική γλώσσα και για ξενόγλωσσους φοιτητές/φοιτήτριες στην αγγλική. Αξιολόγηση είναι συμπερασματική με εκπόνηση εργασίας, η οποία περιλαμβάνει σχεδιασμό και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού σε συγκεκριμένο θέμα και εφαρμογή του σε τάξη νηπιαγωγείου (άσκηση πεδίου).	

	Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι ρητά προσδιορισμένα και ανακοινώνονται κατά την έναρξη των διαλέξεων του μαθήματος
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Σκουμπούρη Χρ, (2012). Σχεδιασμός ένταξης υλικών και μέσων στη μαθηματική εκπαίδευση των μικρών παιδιών. Αθήνα: Πατάκης (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 22769781)

Τσολάκη Κ (2006). Παιδαγωγικό υλικό για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Δραστηριότητες για τα μαθηματικά. Αθήνα: Καστανιώτης (Κωδικός στο σύστημα Εύδοξος: 17057)

Χασάπης, Δ. (2011). Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών: Διδακτικές σημειώσεις, διαθέσιμο στο eclass.

Προτεινόμενα άρθρα από συναφή επιστημονικά περιοδικά

Έρευνα στη Διδακτική των Μαθηματικών (Ένωση των Ερευνητή της Διδακτικής των Μαθηματικών)

International Journal for Mathematics in Education

93Μ. Θεωρίες και Πράξη της Αξιολόγησης: Εναλλακτικές Μορφές στην Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Μ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θεωρίες και πράξη της αξιολόγησης: εναλλακτικές μορφές στην εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμινάρια – εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
Πρακτική Άσκηση σε Τμήματα Προσχολικής Αγωγής		4	3
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD605/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα των «Θεωρίες και πράξη της αξιολόγησης: εναλλακτικές μορφές στην εκπαίδευση» αποτελεί πρακτική άσκηση και γνωστικά αντικείμενα

Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται σε εκπαιδευτικές δομές της προσχολικής εκπαίδευσης και εστιάζει στην εναλλακτική μεθοδολογία προσέγγισης του εκπαιδευτικού έργου, του εκπαιδευτικού και των εκπαιδευομένων.

Στόχος της πρακτικής άσκησης είναι να προσεγγίσουν οι φοιτητές/τριες την έννοια της εκπαιδευτικής αξιολόγησης, τα είδη της και τις παιδαγωγικές τους συνεπαγωγές τόσο σε θεωρητικό όσο και σε επίπεδο εκπαιδευτικής πράξης. Σε αυτό το πλαίσιο θα παρουσιασθούν, πλαισιωμένες με παραδείγματα, αρχικά οι εναλλακτικές μορφές της εκπαιδευτικής αξιολόγησης (περιγραφική αξιολόγηση, αυτοαξιολόγηση, ετεροαξιολόγηση, portfolio κ.ά.) και το πλαίσιο παιδαγωγικών αρχών που τις διέπουν. Στη συνέχεια οι φοιτητές/τριες σε ομάδες θα επισκεφθούν νηπιαγωγεία, όπου θα διερευνήσουν τις δυνατότητες που παρέχει η αξιοποίηση τέτοιων εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να γνωρίζει την εναλλακτικές μεθοδολογίες της εκπαιδευτικής αξιολόγησης,
- να γνωρίζει τα διαφορετικά μοντέλα αξιολόγησης,
- να γνωρίζει τη θεωρητική και επιστημολογική πλαισίωση, τα είδη της εκπαιδευτικής αξιολόγησης, ανάλογα με την επιστημολογική της πλαισίωση και τους τομείς στους οποίους μπορεί να αξιοποιηθεί,
- να έχει κατακτήσει εργαλεία (ανα)στοχασμού, που θα του επιτρέπουν να σχεδιάζει και να αξιολογεί τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο.

Δεξιοτήτων

- να συνδέει διδασκαλία και αξιολόγηση, ώστε να διατυπώνει ερωτήματα σχετικά με την ίδια την εκπαιδευτική πράξη αλλά και να αποτιμά τους τρόπους παρέμβασης σε αυτήν,
- να συνδέει την εκπαιδευτική πράξη με τον στοχασμό κατά τη δράση και σχετικά με αυτήν,
- να συνδέει την παιδαγωγική θεωρία με την εκπαιδευτική πράξη
- να αντιλαμβάνεται τη σημασία της αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού αλλά και της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου
- να αντιλαμβάνεται τη σημασία της συστηματικής τήρησης ημερολογίου και του φακέλου του εκπαιδευτικού.

Ικανοτήτων

- να ελέγχει θεωρητικά πορίσματα και να δοκιμάζει εναλλακτικές πρακτικές αξιολόγησης μέσα από τη συστηματική διερεύνηση της εκπαιδευτικής πράξης και τη στοχαστική αξιολόγησή της στο εκάστοτε εκπαιδευτικό πλαίσιο,
- να συνειδητοποιεί και να ελέγχει ή και να αναμορφώνει μέσα από τη σταδιακή και συστηματική διερεύνησή της την προσωπική άρρητη εκπαιδευτική θεωρία του,
- Να αποτιμά την ανάπτυξη των παιδιών στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς εστιάζοντας στα επιτεύγματα και στις δυνατότητες βελτίωσης των παιδιών

Γενικές Ικανότητες

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία
- Λήψη αποφάσεων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Θεωρητική πλαισίωση της εκπαιδευτικής αξιολόγησης: χαρακτηριστικά, τρόποι διενέργειας και επιστημολογική πλαισίωση.
- Είδη εκπαιδευτικής αξιολόγησης.
- Παραδείγματα εκπαιδευτικής αξιολόγησης και κριτική ανάλυσή τους.
- Μέσα συλλογής δεδομένων και εξάσκηση στην τήρηση ερευνητικού ημερολογίου και στην καταγραφή αξιολογικών εκθέσεων και αναστοχαστικών σχολίων.
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού και η σημασία της συγκεκριμένης προσέγγισης ως μεθοδολογικού εργαλείου τόσο στη διδασκαλία όσο και στην αξιολόγηση.
- Η προσωπική εκπαιδευτική θεωρία.

- Μικρής κλίμακας ομαδικές ερευνητικές εργασίες σε νηπιαγωγεία σχετικές με εστίαση στις μεθόδους αξιολόγησης και στη σημασία τους για την ανάπτυξη των παιδιών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, εργαστηριακή εργασία σε ομάδε, και πρακτική παρέμβαση στο πεδίο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα		Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά Μαθήματα		10
	Εργαστηριακή άσκηση		20
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας		25
	Διαδραστική διδασκαλία		20
	Πρακτική άσκηση σε τμήμα νηπιαγωγείου		50
	Συγγραφή εργασιών		30
	Τελική παρουσίαση εκπαιδευτικής παρέμβασης		25
	Συναντήσεις εποπτείας		20
	Σύνολο Μαθήματος		200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική και η ελληνική νοηματική γλώσσα. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: • Παρουσίαση ομαδικής εργασίας στην ολομέλεια (εκπαιδευτική έρευνα δράσης) (20%). • Συμμετοχή στις συναντήσεις εποπτείας (20%). • Συμμετοχή στις στοχαστικές συζητήσεις στην ολομέλεια και την εποπτεία (20%) • Γραπτή ατομική εργασία (40%)		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Altrichter, H., Somekh, B. & Posch, P. (2001). *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους. Μια εισαγωγή στις μεθόδους της έρευνας δράσης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Carr, M. (2001). *Assessment in early childhood settings: Learning stories*. London: Paul Chapman.
- Clark, A. & Moss, P. (2010). *Ας ακούσουμε τα μικρά παιδιά. Η προσέγγιση του Μωσαϊκού*. Αθήνα: ΕΑΔΑΠ.
- Αγγελάκη, Χ., Γκολφινόπουλου, Γ., Διδάχου, Ε., Παπαδάκου, Ε., Ρήγα, Β. (2012). *4+1 κλειδιά για την αυτομόρφωση της νηπιαγωγού*. Ανακτήθηκε από <http://www.omep.gr>
- Ανδρούσου, Α., Κορτέση-Δαφέρμου, Χ. & Τσάφος, Β. (2016). Η παρατήρηση ως εργαλείο των εκπαιδευτικών: Η κατανόηση του πλαισίου ως θεμέλιο για την οικοδόμηση της κατανόησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στο Β. Τσάφος (επιμ.), *Διερεύνηση και κατανόηση των παραμέτρων της εκπαιδευτικής διαδικασίας* (σσ. 41-173). Αθήνα: Gutenberg.

Γρηγοριάδης, Α. Μπιρμπίλη, Μ. & Παπανδρέου, Μ. (2016). Η συνέντευξη ως εργαλείο γνωριμίας με τα παιδιά. Στο Μ. Τζεκάκη (επιμ.), *Σχεδιασμός και αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας* (σσ. 175-203). Αθήνα: Gutenberg.

Κακανά, Δ. (2006). Τάσεις και πρακτικές της αξιολόγησης στην προσχολική εκπαίδευση. Στο Δ. Κακανά, Κ. Μπότσογλου, Ν. Χανιωτάκη & Ε. Καβαλάρη (επιμ.), *Η Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγική και Διδακτική Διάσταση* (σσ. 31-41). Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Κατσαρού, Ε. & Δεδούλη, Μ. (2008). *Επιμόρφωση και αξιολόγηση στο χώρο της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ΥΠΕΠΘ.

Κωνσταντίνου, Χ. (2000). *Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή ως παιδαγωγική λογική και σχολική πρακτική*. Αθήνα: Gutenberg.

Ντολιοπούλου, Ε., & Γουργιώτου Ε. (2008). *Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση με έμφαση στην προσχολική*. Αθήνα: Gutenberg.

Ρεκαλίδου, Γ. (2016). *Η Αξιολόγηση στην Τάξη του Νηπιαγωγείου. Τι, Γιατί και Πώς*. Αθήνα: Gutenberg.

Σοφού, Ε. & Μαρτίδου, Ρ. (2012). Ας ακούσουμε τα μικρά παιδιά: Πώς αντιλαμβάνονται τη ζωή τους στο νηπιαγωγείο;. Στο Ν. Stellakis & Μ. Efstathiadou (επιμ.), *Δημιουργικότητα και μάθηση στην πρωτοσχολική ηλικία*. Πρακτικά του Ευρωπαϊκού Συνεδρίου της ΟΜΕΡ 2011.

93N. ΤΠΕ και Εκπαιδευτική Πράξη: Θεωρητικές και Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93N	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΤΠΕ και εκπαιδευτική πράξη: Θεωρητικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		4	8
Εποπτεία			
Φροντιστήρια			
Εργασία με ομάδες			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	506. Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD378/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητριών/τών με σύγχρονες εκπαιδευτικές θεωρίες, προσεγγίσεις και πρακτικές για την εφαρμογή Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην τυπική εκπαίδευση, σε τάξεις προσχολικής και πρώτης σχολικής εκπαίδευσης και η ενεργός εμπλοκή τους στο σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με τη χρήση ΤΠΕ.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτήτριες/τές:

Γνώσεις

- Να γνωρίζουν το επιστημονικό περιεχόμενο εννοιών και όρων που χρησιμοποιούνται στο πεδίο των ΤΠΕ στην εκπαίδευση
- Να γνωρίζουν μαθησιακά πλεονεκτήματα, πρόσθετη αξία, και προκλήσεις της εφαρμογής ΤΠΕ στην προσχολική και πρώτη σχολική τυπική εκπαίδευση
- Να γνωρίζουν θεωρητικές προσεγγίσεις και θεωρίες μάθησης που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και την εφαρμογή ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη μάθηση
- Να γνωρίζουν τα απαραίτητα βήματα και τις μεθόδους σχεδιασμού εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με τη χρήση ΤΠΕ.
- Να γνωρίζουν τους κατάλληλους τρόπους και εκπαιδευτικές προσεγγίσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή ΤΠΕ στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.
- Να γνωρίζουν διαφορετικές προσεγγίσεις και μεθόδους αξιολόγησης της εκπαιδευτικής εφαρμογής ΤΠΕ.
- Να γνωρίζουν μεθόδους και προσεγγίσεις εκπαιδευτικής αξιολόγησης ψηφιακών μέσων και εργαλείων

Δεξιότητες

- Να γνωρίζουν να αναζητούν σε πηγές και να επιλέγουν το κατάλληλο ψηφιακό εργαλείο και μέσο για εφαρμογή στην εκπαιδευτική πρακτική.
- Να εξοικειώνονται με τη χρήση νέων ψηφιακών εργαλείων και μέσων και να μπορούν να τα διαχειρίζονται κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.
- Να μπορούν να αξιολογήσουν τη μαθησιακή αποτελεσματικότητα εκπαιδευτικής εφαρμογής ΤΠΕ και τους μαθησιακούς στόχους που επιτυγχάνονται.
- Να μπορούν να σχεδιάζουν δραστηριότητες που εμπλέκουν ενεργητικά και δημιουργικά τα παιδιά με τη χρήση μέσων και εργαλείων ΤΠΕ.
- Να μπορούν να αξιολογούν εκπαιδευτικές δραστηριότητες ως προς το σχεδιασμό και την υλοποίησή τους (δικές τους και συμφοιτητριών/τών).
- Να είναι σε θέση να διατυπώσουν τα στάδια σχεδιασμού και υλοποίησης μιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας με τη χρήση ΤΠΕ.
- Να είναι σε θέση να εφαρμόζουν αποκτηθείσες γνώσεις για το σχεδιασμό, την εφαρμογή, και την αξιολόγηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ΤΠΕ.

Ικανότητες

- Να κατανοούν τις προϋποθέσεις και τις προκλήσεις για το σχεδιασμό, την υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ΤΠΕ και την επιλογή των κατάλληλων ψηφιακών μέσων και εργαλείων.
- Να επιλέγουν και να προσαρμόζουν το σχεδιασμό και την εφαρμογή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με τη χρήση ΤΠΕ σύμφωνα με τους μαθησιακούς στόχους που τίθενται και τις ανάγκες και προτιμήσεις των μαθητών.
- Να επιλέγουν τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία και μέσα για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων και σύμφωνα με τις ανάγκες και προτιμήσεις των μαθητών.
- Να έχουν κριτική στάση στη εκπαιδευτική εφαρμογή ΤΠΕ και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους.
- Να επιλύουν προβλήματα και να προσαρμόζουν τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και τα ψηφιακά μέσα και εργαλεία ανάλογα με τις συνθήκες της τάξης και τις ανάγκες των μαθητών.
- Να εργάζονται ομαδικά για το σχεδιασμό, την οργάνωση, και την εφαρμογή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με ΤΠΕ.
- Να μπορούν να παρουσιάζουν σε τυπικά οργανωμένο κείμενο τους σχεδιασμούς, την υλοποίηση, και την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής τους δραστηριότητας ΤΠΕ.
- Να μπορούν να παρουσιάζουν σε κοινό και να επικοινωνούν τους σχεδιασμούς και την εφαρμογή των εκπαιδευτικών τους δραστηριοτήτων ΤΠΕ.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις.
- Λήψη αποφάσεων.
- Αυτόνομη εργασία.
- Ομαδική εργασία.

- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον.
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εντάσσεται στην ενότητα μαθημάτων «Πρακτική άσκηση: Γνωστικά αντικείμενα και Διδακτικές προσεγγίσεις». Έχει ως στόχο να εξοικειώσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με τις θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις εφαρμογής ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη. Οργανώνεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος του μαθήματος είναι σεμιναριακής μορφής και έχει ως αντικείμενο τη θεωρητική προσέγγιση συγκεκριμένων θεμάτων (πχ. Ανάπτυξη αλγοριθμικής σκέψης μέσω εκπαιδευτικού προγραμματισμού και ρομποτικής, ανάπτυξη δημιουργικότητας μέσω ψηφιακής αφήγησης, ανάπτυξη δεξιοτήτων ψηφιακού γραμματισμού). Το δεύτερο μέρος του μαθήματος είναι εργαστηριακής μορφής και εμπλέκει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στο σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ΤΠΕ σε τάξεις του νηπιαγωγείου. Ειδικότερα, τα θέματα που πραγματεύεται το μάθημα είναι τα εξής:

- Χαρακτηριστικά και κατηγορίες ψηφιακών μέσων, λογισμικών και εργαλείων
- Αξιολόγηση ψηφιακών μέσων, λογισμικών και εργαλείων
- Πηγές αναζήτησης (διαδικτυακές) ψηφιακών μέσων, λογισμικών, εργαλείων και ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. Φωτόδεντρο, αποθετήρια μαθησιακών αντικειμένων, Πλατόφορμα ψηφιακών διδακτικών σεναρίων “Αίσωπος”)
- Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και θεωρητικό υπόβαθρο για την εφαρμογή ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία
 - ✓ εποικοδομισμός, συμπεριφορισμός, κοινωνικές θεωρίες μάθησης
 - ✓ ψηφιακή αφήγηση, εκπαιδευτικός προγραμματισμός και ρομποτική, δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού και ψηφιακή πολιτότητα
- Σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και σεναρίων ΤΠΕ
- Αξιολόγηση εκπαιδευτικής εφαρμογής ΤΠΕ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο-με-πρόσωπο Καθοδηγούμενη ομαδική και ατομική παραγωγή φοιτητών/τριών
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• E-class για ανάρτηση υλικού μαθήματος, κατάθεση εργασιών φοιτητών, επικοινωνία με φοιτητές • E-mail για επικοινωνία με φοιτήτριες/τές • Powerpoint, επιδείξεις επιλεγμένων ψηφιακών περιβαλλόντων για μάθηση • Εξοικείωση και αναζήτηση σε διαδικτυακά αποθετήρια ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού • Εξοικείωση και χρήση ψηφιακών μέσων, εργαλείων, λογισμικού • Τηλεδιάσκεψη (π.χ. webex) για επικοινωνία εξωτερικούς προσκεκλημένους ομιλητές • Προβολή σχετικών βίντεο

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις / σεμινάρια/ διαδραστική διδασκαλία	52
	Μελέτη βιβλιογραφίας	15
	Αναζήτηση, εξοικείωση και αξιολόγηση ψηφιακών μέσων	15
	Εκπαιδευτικός σχεδιασμός δραστηριοτήτων	25
	Πρακτική άσκηση σε σχολικές τάξεις	40
	Συγγραφή ατομικών εργασιών	20
	Συγγραφή ομαδικής εργασίας	30
	Παρουσιάσεις εργασιών	3
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: 1. Συμμετοχή στα μαθήματα (10%) • Παρουσία • Εμπλοκή, συμμετοχή στις συζητήσεις 2. Εβδομαδιαίες ατομικές και ομαδικές γραπτές εργασίες (40%) • Εμβάθυνση, κριτική σκέψη, πρωτοτυπία, δημιουργικότητα, εφαρμογή θεωρίας, καλή μορφοποίηση, έκφραση, ορθογραφία, συντακτικό, κατανόηση και σωστή εφαρμογή των όρων, επιστημονική και παιδαγωγική τεκμηρίωση 3. Ομαδική εργασία σχεδιασμού, υλοποίησης, και αξιολόγησης εκπαιδευτικής δραστηριότητας ΤΠΕ σε σχολική τάξη (50%) • Σχεδιασμός εκπαιδευτικής δραστηριότητας ΤΠΕ σε μορφή κειμένου (γραπτή αναφορά) • Εφαρμογή εκπαιδευτικής δραστηριότητας στην τάξη • Συγκέντρωση , καταγραφή, επεξεργασία και παρουσίαση δεδομένων από την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής δραστηριότητας (π.χ. παρατήρηση, συνεντεύξεις, ερωτηματολόγιο) (γραπτή αναφορά) • Συγγραφή και παρουσίαση ανάλυσης δεδομένων, ερμηνεία, αξιολόγηση (γραπτή αναφορά) • Συγγραφή και παρουσίαση διαδικασίας εφαρμογής της εκπαιδευτικής δραστηριότητας, καταγραφή και τεκμηρίωση αλλαγών και προσαρμογών της εκπαιδευτικής δραστηριότητας σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό, ερμηνεία, αξιολόγηση (γραπτή αναφορά) • Ολοκληρωμένα κείμενα, με συνοχή, με οργανωμένη δομή, και επιστημονική και παιδαγωγική τεκμηρίωση • Προφορική παρουσίαση εργασίας με τη χρήση λογισμικού παρουσιάσεων, κατανοητή, σαφής,	

	ολοκληρωμένη, με οργανωμένη δομή, αισθητική εμφάνιση, τεκμηρίωση • Πρωτοτυπία, δημιουργικότητα, εφαρμογή θεωρίας, επιστημονική και παιδαγωγική τεκμηρίωση, κατανόηση των όρων • Περιγραφή διαδικασίας συνεργασίας και συντονισμού, δεξιότητες συνεργασίας, συντονισμού και οργάνωσης της ομαδικής δουλειάς (γραπτή αναφορά) Η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης αναρτώνται στο δικτυακό τόπο του μαθήματος (e-class). Προβλέπονται διαφοροποιημένες μέθοδοι αξιολόγησης για ειδικές κατηγορίες φοιτητών/τριων (π.χ. ΑμεΑ) π.χ. συνεργασία με διερμηνέα για άτομα με κώφωση.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Μικρόπουλος, Α. και Μπέλλου, Ι. (2010). *Σενάρια διδασκαλίας με υπολογιστή*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Newby T. J., Stepih D. A., Lehman D., Russel J. D. (2009), Εκπαιδευτική Τεχνολογία για διδασκαλία και μάθηση, (Επιμ. Ε. Ντερογιάννη), Αθήνα: Επίκεντρο.
- Ζαράνης, Ν., & Οικονομίδης, Β. (2008). *Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρηγόρης. 22397
- Βοσνιάδου Στέλλα (2006), *Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές*, Αθήνα: Gutenberg.

Άρθρα

- Καρτσιώτου, Θ., & Ρούσσος, Π. (2011). Κατασκευή και ψυχομετρικός έλεγχος εργαλείου μέτρησης της χρήσης υπολογιστή από εκπαιδευτικούς για διδασκαλία. *Θέματα Επιστημών Και Τεχνολογίας Στην Εκπαίδευση*, 4(1-3).
<http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete/article/view/111>
- Κουστουράκης, Γ., & Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2008). Οι ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: επιδράσεις και προβλήματα από την προσπάθεια της εφαρμογής τους στην παιδαγωγική πράξη. In *4ο Συνέδριο Διδακτική Πληροφορικής*.
- Κυριάκος, Μ., Μιλτιάδης, Τ., & Διονύσιος, Π. (2014). Αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. Ο Ρόλος της σχολικής μονάδας. Μελέτη Περίπτωσης, 14.
- Μαργαρίτη, Α., & Μπράτσης, Θ. (2015). Ψηφιακή Αφήγηση ως μέσο διδασκαλίας Φυσικών Επιστημών στο Νηπιαγωγείο: ένα διαδραστικό παραμύθι στο Scratch. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, 7(3), 163-179.
- Παπαδοπούλου, Ε., (2017). Ψηφιακή Αφήγηση στο Νηπιαγωγείο. Ένα Εκπαιδευτικό Σενάριο. *9th Conference on Informatics in Education*.
- Τζαβάρα, Α., & Κόμης, Β. (2011). Η ενσωμάτωση της Παιδαγωγικής Γνώσης στον σχεδιασμό δραστηριοτήτων με ΤΠΕ: μελέτη περίπτωσης με υποψήφιους εκπαιδευτικούς. *Θέματα Επιστημών Και Τεχνολογίας Στην Εκπαίδευση*, 4(1-3).
<http://www.grissh.gr/article/551d1a7fd36a36ac29000197>
- Bebell, D., Russell, M., & O'Dwyer, L. (2004). Measuring Teachers' Technology Uses. *Journal of Research on Technology in Education*, 37(1), 45-63.
<https://doi.org/10.1080/15391523.2004.10782425>
- Druin, A. (2002). The role of children in the design of new technology. *Behaviour & Information Technology*, 21(1), 1-25. <https://doi.org/10.1080/01449290110108659>
- Guha, M. L., Druin, A., Chipman, G., Fails, J. A., Simms, S., & Farber, A. (2004). Mixing Ideas: A New Technique for Working with Young Children As Design Partners. In *Proceedings of the 2004 Conference on Interaction Design and Children: Building a Community* (pp. 35-42). New York, NY, USA: ACM. <https://doi.org/10.1145/1017833.1017838>
- Jimoyiannis, A., & Komis, V. (2007). Examining teachers' beliefs about ICT in education: implications of a teacher preparation programme. *Teacher Development*, 11(2), 149-173.
<https://doi.org/10.1080/13664530701414779>

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση

<http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete>

Πρακτικά συνεδρίων Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας &

Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση <http://www.etpe.gr/confs/>

Early Child Development and Care <https://www.tandfonline.com/toc/gecd20/current>

Early Childhood Education Journal <https://link.springer.com/journal/10643>

Early Years <https://www.tandfonline.com/toc/ceye20/current>

International Journal of Child-Computer Interaction

<https://www.journals.elsevier.com/international-journal-of-child-computer-interaction/>

93Ε. Θεατροπαιδαγωγικές Πρακτικές στο Νηπιαγωγείο

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Ε	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές στο νηπιαγωγείο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις/Σεμινάρια/Εργαστήρια		3	
Πρακτική άσκηση		3	
Τελική παρουσίαση		2	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	631		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD431/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την εφαρμογή θεατρικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσουν τη φαντασία και καλλιεργούν την ομαδικότητα. Έμφαση δίνεται στην παιδαγωγική, καλλιτεχνική και κοινωνική διάσταση του θεάτρου στην εκπαίδευση. Οι φοιτητές/τριες, αξιοποιώντας τις γνώσεις και την εμπειρία τους από προηγούμενα μαθήματα θεατρικής έκφρασης και τα διδακτικά σχέδια που θα παρουσιαστούν, θα σχεδιάσουν σε ομάδες ένα θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα σύμφωνα με τα βήματα μιας θεατροπαιδαγωγικής διαδικασίας. Στη συνέχεια θα εφαρμόσουν διδακτικές παρεμβάσεις σε τάξεις νηπιαγωγείου, θα συγκεντρώσουν και θα αναλύσουν το υλικό της παρέμβασής τους και θα το παρουσιάσουν. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα πρέπει να βρίσκονται σε επίπεδο:

- Να κατανοούν τη θεωρητική βάση των θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών στην προσχολική εκπαίδευση.
- Να εξοικειωθούν με τις βασικές θεατρικές τεχνικές και εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε τάξη νηπιαγωγείου.

• Να σχεδιάζουν διδακτικές παρεμβάσεις που προάγουν τη συμμετοχή των παιδιών. • Να δημιουργούν συνεργατικό κλίμα, ενισχύοντας την ομαδικότητα και την ενεργή συμμετοχή των παιδιών σε θεατρικές δραστηριότητες. • Να αξιοποιούν κεντρικά στοιχεία μιας θεατροπαιδαγωγικής πρακτικής όπως η φαντασία, η διερεύνηση ζητημάτων, το μοίρασμα ιδεών και η παρουσίαση σε ομάδες. • Να οργανώνουν θεατρικές δραστηριότητες ισορροπώντας ανάμεσα στην παιδαγωγική και καλλιτεχνική στόχευση. • Να επιλέγουν κατάλληλες θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές, προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των νηπίων. • Να προσφέρουν ανατροφοδότηση στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό των συμφοιτητών/τριών τους. • Να εφαρμόζουν θεατρικές δραστηριότητες σε τάξεις νηπιαγωγείου, λαμβάνοντας υπόψη την ανάπτυξη των παιδιών και τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες • Να εντοπίζουν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς της ομάδας των παιδιών και να αναδιαμορφώνουν τις διδακτικές τους παρεμβάσεις. • Να αξιολογούν τη συλλογική εμπειρία της ομάδας σε σχέση με τη δημιουργία, την παρουσίαση και την ανταπόκριση στο θεατρικό γεγονός. • Να γνωρίζουν πώς να συντάσσουν μια ομαδική εργασία που περιλαμβάνει την οργάνωση και την ανάλυση εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και τα συμπεράσματα σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς στόχους.. • Να παρουσιάζουν την διδακτική τους παρέμβαση και τα αποτελέσματά της σε δημόσια παρουσίαση, αναλύοντας την εκπαιδευτική τους προσέγγιση.
Γενικές Ικανότητες
• Σχεδιασμός και διαχείριση έργων • Λήψη αποφάσεων • Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Ομαδική εργασία • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Θεωρητικό πλαίσιο σχετικά με τις διαστάσεις του Θεάτρου στην Εκπαίδευση με εστίαση στην εφαρμογή του στο νηπιαγωγείο. • Θεατρικά παιχνίδια και πρακτική εφαρμογή τους, τεχνικές αυτοσχεδιασμών, δραματοποίηση. • Ομαδοσυνεργατικές τεχνικές, ασκήσεις επικοινωνίας με αξιοποίηση θεατρικών τεχνικών, τεχνικές εκπαιδευτικού δράματος και σύνδεσή τους με συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους. • Μορφές αφήγησης παραμυθιού, τεχνικές ανάπτυξης μιας ιστορίας και τεχνικές που ενισχύουν τη συμμετοχή των παιδιών. • Βιωματική διερεύνηση κοινωνικών θεμάτων με ομαδική συμμετοχή στη θεατροπαιδαγωγική διαδικασία. Εστίαση στη διερεύνηση θεμάτων που ενδιαφέρουν τα παιδιά και συνδέονται με τις ανάγκες τους. • Παραδείγματα θεατροπαιδαγωγικών παρεμβάσεων που μπορούν να αξιοποιηθούν στο νηπιαγωγείο. • Στρατηγικές για τη δημιουργία κατάλληλου πλαισίου και προετοιμασίας της τάξης για την εφαρμογή θεατροπαιδαγωγικής δραστηριότητας -πρακτικά βήματα. • Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί σε ομάδες και ανατροφοδότηση από την ομάδα και από τη διδάσκουσα. • Εφαρμογή της παρέμβασης σε τάξη νηπιαγωγείου και χρήση αναστοχαστικών ημερολογίων ημερολογίων. • Ανάλυση δεδομένων, κατηγοριοποίηση, αναγνώριση μοτίβων στη συμμετοχή των παιδιών.
--

- Δημόσια παρουσίαση αποτελεσμάτων της διδακτικής παρέμβασης.
- Συνολική συνάντηση όπου οι φοιτητές/τριες θα παρουσιάσουν τις εμπειρίες τους από την πρακτική άσκηση . Ανατροφοδότηση

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικοακουστικού υλικού, παρουσίαση Power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις /σεμινάρια	20
	Εργαστήρια	50
	Πρόδρομη παρουσίαση σχεδιασμού διδακτικής παρέμβασης	40
	Πρακτική άσκηση	20
	Τελική παρουσίαση διδακτικής παρέμβασης	12
	Συγγραφή εργασίας (ανάλυση ημερολογίων παρατήρησης, συμπεράσματα, αξιολόγηση)	58
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: 1. Ομαδική παρουσίαση του σχεδιασμού της εκπαιδευτικής παρέμβασης (20%). Πλαίσιο εφαρμογής, στόχοι και δραστηριότητες που θα υλοποιηθούν, τρόπος συλλογής δεδομένων 2. Τελική ομαδική παρουσίαση της παρέμβασης (30%). Τελική παρουσίαση των δραστηριοτήτων, ανάλυση των αποτελεσμάτων, αξιολόγηση, συμπεράσματα. 3. Ομαδική γραπτή τελική εργασία (30%) Περιγραφή , ανάλυση, συμπεράσματα σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της δράσης. δράσης και αξιολόγηση α) σε σχέση με την πορεία των ίδιων των φοιτητριών/ών στην εφαρμογή τους και β) σε σχέση με τον τρόπο που ανταποκρίθηκαν τα παιδιά (συνεργασία με άλλα παιδιά, συμμετοχή στη θεατρική δράση, δημιουργία και παρουσίαση θεατρικού γεγονότος) 4. Ατομική εργασία (20%) Η ατομική εργασία επικεντρώνεται στην αξιολόγηση των παρεμβάσεων των άλλων ομάδων. Αξιολόγηση σε σχέση με την επίτευξη υλοποίησης των στόχων, την ανάπτυξη συνεργασίας και στοιχείων θεατρικής έκφρασης και ανταπόκρισης των παιδιών (παιδαγωγική, καλλιτεχνική διάσταση) Τα κριτήρια της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Προτεινόμενα

Αυδή Α., Χατζηγεωργίου Μ. (2018). *Όταν ο δάσκαλος μπαίνει σε ρόλο-50 προτάσεις για θεατρικά εργαστήρια με Δάσκαλο σε Ρόλο*. Μεταίχμιο.

Γκόβας Ν. (2003). *Για ένα δημιουργικό νεανικό θέατρο. Ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές*. Μεταίχμιο.

Επιπρόσθετα

Άλκηστις, (Κοντογιάννη). (2008). *Μαύρη Αγελάδα. Άσπρη Αγελάδα. Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα*. Τόπος.

Άλκηστις, (Κοντογιάννη) (2000). *Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*. Ελληνικά Γράμματα.

Άλκηστις, (Κοντογιάννη). (1989). *Το βιβλίο της δραματοποίησης*. Άλκηστις.

Ashwell M. (2002). Δημιουργία-Παρουσίαση-Ανταπόκριση: Ανιχνεύοντας την πρόοδο των μαθητών στο Drama. Στο Γκόβας Ν, Κακλαμάνη Φ. Αναζητώντας τη θέση του Θεάτρου στην Εκπαίδευση. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, 105-112.

Αυδή Α., Χατζηγεωργίου Μ. (2003). *Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση*. Μεταίχμιο.

Γραμματάς, Θ. (2017). *Θεατρική Αγωγή και Παιδεία*. Αθήνα: Διάδρασις.

Κουρετζής, Λ. (2008). *Το θεατρικό παιχνίδι και οι διαστάσεις του*. Ταξιδευτής.

Παπαθανασίου. Α. Μπασκλαβάνη. Ο. (2001). *Θεατροπαιχνίδια*. Κέδρος.

Baldwin P. (2024). 40+ 'Drama' Strategies to Deepen Whole Class Learning. A Toolbox for All Teachers. Routledge.

O' Toole, J. (2006). *Doing Drama Research*. Drama Australia.

Schön, D. (1983). *The Reflective Practitioner. How professionals think in action*. Temple Smith.

Taylor, Ph. (2005). *Researching Drama and Arts Education*. Routledge Falmer.

Winston, J., Tandy, M. (2001). *Beginning Drama 4-11*. David Fulton Publishers.

Winston, J., (2000). *Drama, Literacy and Moral Education 5-11*. David Fulton.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Εκπαίδευση & Θέατρο: Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/edth>

93Π. Σχέδια Εργασίας (projects) στην Προσχολική Εκπαίδευση: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	93Π	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σχέδια εργασίας (project) στην προσχολική εκπαίδευση: θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμινάρια / εργαστήρια		4	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριων με την προσέγγιση project στην προσχολική εκπαίδευση. Αρχικά, οι φοιτητές/τριες έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν το θεωρητικό υπόβαθρο της προσέγγισης project και να επιχειρήσουν την σύνδεσή της με το περιεχόμενο των υποχρεωτικών μαθημάτων της Πρακτικής Άσκησης των προηγούμενων εξαμήνων. Το μάθημα εμβαθύνει σε ζητήματα όπως το ανοιχτό πλαίσιο οργάνωσης μαθησιακών εμπειριών που προσφέρουν τα project, την σύνδεση της σχολικής ζωής με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών καθώς και την ενεργητική συμμετοχή τους στον σχεδιασμό και την διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Επίσης, έμφαση δίνεται στον τρόπο με τον οποίο μπορούν οι εκπαιδευτικοί της προσχολικής εκπαίδευσης να αξιοποιήσουν την μέθοδο project στην προσπάθειά τους να εφαρμόσουν διαφοροποιημένες πρακτικές και να καλλιεργήσουν ένα δημοκρατικό και συνεργατικό πνεύμα. Έτσι, οι φοιτητές/τριες καλούνται να σχεδιάσουν, εφαρμόσουν και αξιολογήσουν (μικρής κλίμακας) project σε νηπιαγωγεία.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται:

- να έχουν κατανοήσει την προσέγγιση project ως πλαίσιο οργάνωσης της εργασίας των παιδιών προσχολικής ηλικίας
- να μπορούν να εισαγάγουν τα παιδιά στην ανάπτυξη καινούργιων δεξιοτήτων απαραίτητων για την διεξαγωγή μιας έρευνας σε βάθος (διατύπωση ερωτημάτων, άντληση πληροφοριών, ανακάλυψη απαντήσεων, παρουσίαση νέας γνώσης κλπ)
- να έχουν κατανοήσει την σημασία της ενεργούς συμμετοχής των παιδιών στην οργάνωση, στον σχεδιασμό, στη διεξαγωγή και στην αξιολόγηση του περιεχομένου της μάθησης.
- να μπορούν να ενθαρρύνουν τα παιδιά στην ανάληψη πρωτοβουλιών και στην ενεργό συμμετοχή στις αποφάσεις για την μαθησιακή διαδικασία
- να μπορούν να εντοπίζουν τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τα βιώματα των παιδιών ως αφετηρία του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και του περιεχομένου μάθησης
- να γνωρίζουν την έννοια και το περιεχόμενο της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής
- να είναι σε θέση να εντοπίζουν τους κατάλληλους τρόπους εργασίας για την συγκεκριμένη ομάδα παιδιών στην οποία απευθύνονται
- να μπορούν να αξιοποιούν τις προηγούμενες γνώσεις και το πολιτισμικό κεφάλαιο του κάθε παιδιού σε όλα τα στάδια εξέλιξης ενός project
- να έχουν κατανοήσει την διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και να μπορούν να εμπλέκουν διεπιστημονικά τις απαραίτητες μαθησιακές περιοχές κατά την διεξαγωγή του project.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Σχεδιασμός εκπαιδευτικού προγράμματος
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Λήψη αποφάσεων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σεμινάρια / εργαστήρια: Οι φοιτητές/τριες εμβαθύνουν στις βασικές αρχές της προσέγγισης του project μέσω της ανασκόπησης της βιβλιογραφίας και της κριτικής ανάλυσης εφαρμοσμένων project στην προσχολική εκπαίδευση.

Πρακτική Άσκηση σε τάξεις προσχολικής εκπαίδευσης: Οι φοιτητές/τριες σε ολιγομελείς ομάδες επισκέπτονται 10 έως 12 φορές επιλεγμένα νηπιαγωγεία, όπου αρχικά στοχεύουν, μέσω της συμμετοχικής παρατήρησης, στην κατανόηση του πλαισίου της τάξης και στην συνέχεια, υλοποιούν τα δικά τους Σχέδια Εργασίας.

Εποπτείες: Κατά την διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης, οι φοιτητές/τριες συμμετέχουν σε υποστηρικτικές συναντήσεις με την διδάσκουσα, όπου αναλύονται ζητήματα σχεδιασμού/υλοποίησης των Σχεδίων Εργασίας καθώς και αναστοχασμού.

Περιεχόμενο:

- Θεωρητικές προσεγγίσεις της μεθόδου project – βιωματική επικοινωνιακή διδασκαλία
- Το παράδειγμα των νηπιαγωγείων του Reggio Emilia
- Στάδια (φάσεις) ανάπτυξης των project
- Η σημασία και η αξιοποίηση των βιωμάτων, εμπειριών και προτέρων γνώσεων των παιδιών στην υλοποίηση των project
- Ενισχύοντας την πρωτοβουλία και τη συμμετοχή των παιδιών στις αποφάσεις για την μαθησιακή διαδικασία
- «Μύηση» των νηπίων στις στρατηγικές υλοποίησης μιας έρευνας σε βάθος
- Αξιοποίηση των μαθησιακών περιοχών του Αναλυτικού Προγράμματος στην ανάπτυξη των project και η έννοια του αναδυόμενου προγράμματος
- Η σημασία των δραστηριοτήτων αναπαράστασης κατά την υλοποίηση των project (γραπτός και προφορικός λόγος, φανταστικό παιχνίδι-δραματοποίηση, σχέδιο, σύμβολα, φωτογραφίες, χάρτες κ.α.)
- Η συμβολή των project στην ανάπτυξη του γραμματισμού
- Project και επίλυση προβλημάτων
- Η κοινωνική διάσταση των project (σύνδεση σχολείου-κοινωνίας, εμπλοκή γονέων/ειδικών)

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διαλέξεις πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• Χρήση διαδικτύου & οπτικο-ακουστικού υλικού, • παρουσίαση διαφανειών σε power point, • υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα/ εργαστήρια/ εποπτείες μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	52
	Συμμετοχική παρατήρηση στο νηπιαγωγείο	24
	Σχεδιασμός project σε ομάδες	24
	Πρακτική άσκηση σε νηπιαγωγεία	45
	Παρουσίαση και συγγραφή ομαδικής εργασίας	40
	Συγγραφή ατομικής εργασίας	15
	Σύνολο Μαθήματος	200

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης των φοιτητών/τριών είναι διαμορφωτική και βασίζεται στην: Συμμετοχή στα σεμινάρια (20%) Παρουσίαση ομαδικής εργασίας με θέμα το σχεδιασμό και την υλοποίηση των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων στο νηπιαγωγείο (30%). Κατά τις παρουσιάσεις δίνεται έμφαση στα ερωτήματα/προβληματισμούς των φοιτητών/τριών καθώς και στην ανταλλαγή εμπειριών/ιδεών ανάμεσα στις ομάδες εργασίας. Τελική γραπτή ομαδική εργασία (40%): Περιλαμβάνει την περιγραφή του εκπαιδευτικού πλαισίου του νηπιαγωγείου με βάση τις παρατηρήσεις και καταγραφές των φοιτητών/τριών, τους εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς και επανασχεδιασμούς (που προέκυψαν μετά τις εποπτείες), στους οποίους βασίστηκε η υλοποίηση των Σχεδίων Εργασίας στο νηπιαγωγείο καθώς και την ομαδική αξιολόγηση/αναστοχασμό των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων από τους φοιτητές/τριες. Βασικό κριτήριο αξιολόγησης αποτελεί η βιβλιογραφική τεκμηρίωση του περιεχομένου της ομαδικής εργασίας. Τελική γραπτή ατομική εργασία (10%): Περιλαμβάνει την αυτό-αξιολόγηση και τον ατομικό αναστοχασμό σε σχέση με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων καθώς και την κριτική επεξεργασία ερωτημάτων που αφορούν στις βιβλιογραφικές αναφορές του μαθήματος
-----------------------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αυγητίδου, Σ. (2010). Η συμμετοχή των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία: Προϋποθέσεις και διαδικασίες ενίσχυσής της στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στο Ε. Κατσαρού & Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.), *Θέματα διδασκαλίας και αγωγής στο πολυπολιτισμικό σχολείο*. http://www.diapolis.auth.gr/epimorfotiko_uliko/images/pdf/keimena/yliko/enotita_a/au gitidou.pdf
- Αυγητίδου Σ., Λυκομήτρου Σ., Αλεξίου Β., Μπιρμπίλη Μ., Αμπαρτζάκη Μ., Καμπεζά Μ., Βέλκου Κ., & Θεοδοσίου Σ. (2024). Ενίσχυση των συμμετοχικών πρακτικών στην προσχολική εκπαίδευση: Μετασχηματίζοντας την ερευνητική γνώση σε εκπαιδευτικό υλικό. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 13(1), 111–124. <https://doi.org/10.12681/hjre.37584>
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μπασαγιάννη, Ε. (2006) *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί – Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. ΥΠΕΠΘ, ΠΙ, ΟΕΔΒ.
- Edwards, G., Gandini L. και Forman, G. (επιμ.) (2000). *Reggio Emilia. Οι χίλιες γλώσσες των παιδιών προσχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Πατάκης.
- Helm, J.H., & Katz, L. (2011). *Η Μέθοδος Project στην Προσχολική και Πρωτοσχολική Εκπαίδευση. Μικροί ερευνητές*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Helm, J.H. (2015). *Becoming Young Thinkers: deep project work in the classroom*. Columbia University: Teachers' College.
- Κουλούρη, Π. (2002). Τα σχέδια εργασίας και το αναδυόμενο πρόγραμμα στα νηπιαγωγεία: Βασικές αρχές και χαρακτηριστικά στοιχεία. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 6, 40-56.
- Lev, S., Clark, A. & Starkey, E. (2020). *Implementing Project Based Learning in Early Childhood: Overcoming Misconceptions and Reaching Success*. London & N.Y: Routledge, Taylor & Francis.
- Μάγος, Κ. (2007). *Για τη μέθοδο Project*. Κλειδιά και Αντικλειδιά. ΥΠΕΠΘ/Παν-μιο Αθηνών. (www.kleidiakaiaantikleidia.net)
- Ματσαγγούρας, Η. (2002). *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Μουμουλίδου, Μ. (2006). *Η παιδαγωγική του σχεδίου εργασίας στην προσχολική εκπαίδευση. Θεωρητικό πλαίσιο και πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Παπανδρέου, Μ. (2020) *Συμμετοχική μάθηση στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία*.

Κατανοώντας τις γλώσσες των παιδιών και ενισχύοντας τη συμμετοχή τους σε διαδικασίες μάθησης και έρευνας. Θεσσαλονίκη: Σοφία.

Πικροδημήτρη, Μ. (2004) *Τα Σχέδια Εργασίας στην Ανάδυση της γλώσσας – εγγραμματος στο Νηπιαγωγείο. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 9, 53-61.

Σοφού, Ε. (2022) *Η ενεργητική ακρόαση των μικρών παιδιών. Διερευνώντας τον ρόλο και τη σημασία της στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Stacy, S. (2020) *Αναδυόμενο πρόγραμμα & παιδαγωγική τεκμηρίωση* (επιστημονική επιμέλεια: Δ. Ευαγγέλου). Αθήνα: Gutenberg.

Σφυρόερα, Μ. (2002). Η μέθοδος του σχεδίου εκπαιδευτικής δράσης και η χρησιμότητά της στην πρώτη γραφή και ανάγνωση: από την θεωρία στις εφαρμογές, *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 24, 8-14.

Χρυσάφιδης, Κ. (1994) *Βιωματική-επικοινωνιακή διδασκαλία, Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.

94Α. Ποσοτική Μεθοδολογία στην Εκπαιδευτική Έρευνα και Συγγραφή Συναφών Επιστημονικών Εργασιών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94Α	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ποσοτική μεθοδολογία στην εκπαιδευτική έρευνα και συγγραφή συναφών επιστημονικών εργασιών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις			0
Εργαστήρια		2	4
Φροντιστήρια		1	0
Εργασία με ομάδες		2	4
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου, ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα μαθήματα Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες Ι και ΙΙ.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD453/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το σχεδιασμό και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής έρευνας με τη χρήση ποσοτικής μεθοδολογίας και η εξοικείωσή τους με τη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο: Γνώσεων - να κατανοούν τον καθορισμό του ερευνητικού ερωτήματος, - την οργάνωση της βιβλιογραφικής επισκόπησης μέσω πρόσβασης σε ακαδημαϊκές
--

• βιβλιοθήκες και online βάσεις επιστημονικών άρθρων, • τους λειτουργικούς ορισμούς θεωρητικών εννοιών, • τη διατύπωση ερευνητικών υποθέσεων, • την κατασκευή ερωτηματολογίων. Δεξιότητων • να είναι σε θέση να διατυπώσουν τα στάδια και τα χαρακτηριστικά μιας επιστημονικής έρευνας που περιλαμβάνει ποσοτικά δεδομένα, • να έχουν αντιληφθεί τη σημασία της θεωρίας για τη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων και την ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας, • να διακρίνουν προβλήματα/περιορισμούς όσον αφορά τους δείκτες αξιοπιστίας και εγκυρότητας και τη δυνατότητα γενίκευσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων, • να μπορούν να εφαρμόζουν τις αποκτηθείσες γνώσεις για την εκπόνηση επιστημονικών εργασιών στο πλαίσιο των σπουδών τους και κατά την επαγγελματική τους δραστηριότητα ως νηπιαγωγοί, • να αντιλαμβάνονται τη σημασία της ατομικής συμβολής και της συνεργασίας σε ομάδες για τη διεξαγωγή μιας έρευνας καθώς επίσης και να αναπτύσσουν υπευθυνότητα, πρωτοβουλία και συλλογικότητα στο πλαίσιο της ερευνητικής ομάδας. Ικανοτήτων • να μπορούν να συμμετέχουν σε μια ποσοτική έρευνα, • να αναπτύξουν τις ικανότητες επιλογής και κατασκευής εργαλείων συγκέντρωσης ποσοτικών δεδομένων, • να μπορούν να εφαρμόζουν το ερευνητικό εργαλείο στο πεδίο της έρευνας, • να εφαρμόσουν κατάλληλες τεχνικές διασφάλισης της αξιοπιστίας και εγκυρότητας των κλιμάκων μέτρησης κοινωνικών εννοιών ή της διαδικασίας ανάλυσης των δεδομένων, • να μπορούν να ερμηνεύσουν τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων • να είναι σε θέση να γράψουν/παρουσιάσουν με κατάλληλο τρόπο τα συμπεράσματα της εργασίας τους ώστε να τεκμηριώνουν επιστημονικά τα ευρήματα της ποσοτικής έρευνας που διεξήγαγαν, • να εντάσσουν την έρευνα στην επαγγελματική τους πρακτική αναπτύσσοντας δράσεις ενήμερες των επιστημονικών ερευνητικών δεδομένων, • να μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο αντικείμενο της ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων στην εκπαιδευτική έρευνα.	Γενικές Ικανότητες • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών, με τη χρήση και νέων τεχνολογιών • Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις • Αυτόνομη εργασία • Ομαδική εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
--	---

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εντάσσεται στην ενότητα της «Πρακτικής Άσκησης στην Έρευνα». 1. Διατύπωση υποθέσεων. Μετατροπή ερευνητικών υποθέσεων σε στατιστικές υποθέσεις. Μεταβλητές. 2. Αρχές μέτρησης – κλίμακες 3. Αξιοπιστία – εγκυρότητα 4. Μέθοδοι κατασκευής ερωτηματολογίου 5. Τρόποι ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων. 6. Έννοιες περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής. 7. Εισαγωγή μεταβλητών και δεδομένων, κλίμακες μέτρησης με τη χρήση του SPSS 8. Ανάλυση δεδομένων με ποσοτική μεθοδολογία, πίνακες αποτελεσμάτων με τη χρήση του SPSS 9. Ερμηνεία και συγγραφή αποτελεσμάτων ποσοτικής έρευνας 10. Οργάνωση της βιβλιογραφικής επισκόπησης μέσω πρόσβασης σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και online βάσεις επιστημονικών άρθρων
--

11. Τρόποι αποφυγής λογοκλοπής
12. Αυτόματη εισαγωγή βιβλιογραφικών αναφορών με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο-με-πρόσωπο, καθοδηγούμενη ομαδική και ατομική παραγωγή φοιτητών/τριών, εργαστηριακή προετοιμασία εργασιών.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class, χρήση διαδικτύου, παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Αυτόνομη μελέτη	33
	Εργαστήριο	52
	Υλοποίηση έρευνας	15
	Συγγραφή ομαδικής εργασίας	15
	Συγγραφή ατομικής εργασίας	45
	Σύνολο μαθήματος:	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και βασίζεται σε: α. προφορική παρουσίαση ομαδικής εργασίας με power point (20%) β. ομαδική γραπτή εργασία υπό μορφή εκτεταμένου δοκιμίου (20%) γ. συμμετοχή στο εργαστήριο σχεδιασμού και εκπόνησης έρευνας (20%) δ. Ατομική γραπτή εργασία υπό μορφή γραπτού δοκιμίου η οποία αφορά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της ποσοτικής έρευνας την οποία διεξήγαγε ο/η κάθε φοιτητής/τρια (40%). Προβλέπονται διαφοροποιημένες μέθοδοι αξιολόγησης για ειδικές κατηγορίες φοιτητών/τριων (π.χ. ΑμεΑ, φοιτητές Erasmus) π.χ. συνεργασία με διερμηνέα για άτομα με κώφωση, προφορική εξέταση, κατάθεση εργασιών στα Αγγλικά.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Κυριαζή, Ν. (1999). *Η κοινωνιολογική Έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Γιαλαμάς Β., (2004). *Στατιστικές Τεχνικές και Εφαρμογές στις Επιστήμες της Αγωγής*. Αθήνα, Πατάκης.
- Γναρδέλης Χ., (2009). *Ανάλυση δεδομένων με το SPSS 17.0 for windows*. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Δαφέρμος Β., (2011). *Κοινωνική Στατιστική και Μεθοδολογία Έρευνας με το SPSS*. Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση
<http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete>
 Πρακτικά συνεδρίων Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση <http://www.etpe.gr/confs/>
Computers & Education. <https://www.sciencedirect.com/journal/computers-and-education>
Education and Information Technologies <https://link.springer.com/journal/10639>
International Journal of Child-Computer Interaction
<https://www.journals.elsevier.com/international-journal-of-child-computer-interaction/>
European Early Childhood Education Research Journal (EECERJ) <http://www.eecera.org/journal/>
European Early Childhood Education Research Journal (EECERJ) <http://www.eecera.org/journal/>

Άρθρα

Manassis, D. (2011) "Early Childhood Post-Educated Teachers' Views and Intentions About Using Digital Games in the Classroom", ECGBL 2011 Proceedings, Athens, Greece, pp 753-758.
 Manesis, D. (2013) Examining Early Childhood Education Students' Attitudes Toward Educational Computer Games in Kindergarten», 7th European Conference on Games Based Learning, Instituto Superior de Engenharia do Porto, Portugal, 3 - 4 October 2013, pp. 369 – 377.
 Manassis, D. (2014) "The Importance of Future Kindergarten Teachers' Beliefs About the Usefulness of Games Based Learning", International Journal of Game-Based Learning, Vol 4, No. 1, pp 78-90.
 Manesis, D. (2020). Barriers to the use of Games-Based Learning in pre-school settings. International Journal of Game-Based Learning (IJGBL), 10(3), 47-61.
 Lavidas, K., Papadakis, S., Manesis, D., Grigoriadou, A. S., & Gialamas, V. (2022). The effects of social desirability on students' self-reports in two social contexts: Lectures vs. lectures and lab classes. Information, 13(10), 491.

94Ε. Ανάλυση Σχολικού Λόγου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94Ε	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ανάλυση Σχολικού Λόγου		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και ασκήσεις πράξης		4	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	401. Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες Ι και 407. Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες ΙΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD143		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος θα πρέπει να είναι σε θέση:

• να γνωρίζουν τη βασική βιβλιογραφία που αφορά την μελέτη της γλωσσικής διεπίδρασης μέσα από την οπτική της ανάλυσης συνομιλίας • να επιλέγουν από τη θεωρία τις κατάλληλες έννοιες για την ανάλυση ενός συνομιλιακού φαινομένου της εκπαιδευτικής διαδικασίας • να γνωρίζουν τα βήματα και τις τεχνικές της ανάλυσης συνομιλίας και της ανάλυσης κατηγορικής υπαγωγής • να εξηγούν φαινόμενα σχολικού λόγου που αφορούν την τριαδική δομή στην εκπαιδευτική διεπίδραση, την εναλλαγή συνεισφορών, τη συνομιλιακή διόρθωση, τον επιστημικό χαρακτήρα της συνομιλίας και την κατηγορική υπαγωγή • να κατανοούν τη λογική της ποιοτικής έρευνας • να εξετάζουν την παρουσία συνομιλιακών πρακτικών σε υλικό εκπαιδευτικής συνδυάζοντας τις θεωρητικές τους γνώσεις • να συνθέτουν τη βιβλιογραφική γνώση και να τη συγκρίνουν με τα δικά τους ερευνητικά ευρήματα • να αξιολογούν την πορεία της έρευνάς τους αναστοχαστικά • να προβληματίζονται πάνω στην εφαρμογή και στις προεκτάσεις της έρευνάς τους • να παρουσιάζουν την έρευνά τους σε κοινό, σε συνθήκες επιστημονικού συνεδρίου
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Ομαδική εργασία • Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Θεωρητικές αφετηρίες, αρχές και έννοιες ανάλυσης συνομιλίας • Η ερευνητική διαδικασία, τεχνικές ανάλυσης και απομαγνητοφώνησης • Η εκπαιδευτική διεπίδραση ως θεσμικός λόγος • Τριαδική δομή Ερώτησης-Απάντησης-Ανατροφοδότησης • Η εναλλαγή συνεισφορών • Ο ρόλος των ερωτήσεων στη σχολική τάξη • Οι απαντήσεις/συνεισφορές των μαθητ(ρι)ών • Η θέση της ανατροφοδότησης: νύξεις, επαναλήψεις, αναδιατυπώσεις, διόρθωση • Το φαινόμενο της διόρθωσης • Ο επιστημικός χαρακτήρας της συνομιλίας • Σημείο συνάντησης διεπιδραστικών και παιδαγωγικών πρακτικών • Πολυτροπική ανάλυση • Ο λόγος σε διαφορετικές σχολικές πρακτικές • Ανάλυση κατηγορικής υπαγωγής

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	• Πρόσωπο με πρόσωπο • Ασκήσεις στην τάξη • Προσκεκλημένοι ομιλητές
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• Χρήση λογισμικών ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων • Χρήση διαδικτύου • Χρήση οπτικο-ακουστικού υλικού • Παρουσίαση διαφανειών σε power-point • Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου • Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Εργαστηριακές ασκήσεις	13
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	104
	Μελέτη και ανάλυση δεδομένων	38
	Εποπτείες	6
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική (ανατροφοδότηση) και συμπερασματική. Το μάθημα αξιολογείται με προφορική παρουσίαση και γραπτές εργασίες. Επίσης βαθμολογείται η συμμετοχή στο μάθημα και στις εποπτείες. Πιο συγκεκριμένα: α) Συμμετοχή της ομάδας σε δύο εποπτείες (δια ζώσης συνεδρίες ανάλυσης δεδομένων). 20% Απαιτείται η προετοιμασία των φοιτητών/τριών με βιβλιογραφική μελέτη και μελέτη του εμπειρικού υλικού που έχουν στη διάθεσή τους. β) Συμμετοχή στο μάθημα και ομαδική παρουσίαση της ομαδικής ερευνητικής εργασίας στην ολομέλεια στο τέλος του εξαμήνου σε συνθήκες επιστημονικού συνεδρίου. 30% Απαιτείται η προετοιμασία των φοιτητών/τριών με βιβλιογραφική μελέτη, η συνεργασία των μελών της ομάδας και η εξάσκηση προφορικής παρουσίασης σε συνθήκες συνεδρίου γ) Ομαδική γραπτή ερευνητική εργασία (βιβλιογραφική επισκόπηση, ανάλυση ηχογραφημένων συνομιλιών και παρουσίαση ερευνητικών ευρημάτων) (6.000 λέξεις) 50% Απαιτείται η ανάπτυξη δεξιοτήτων σύνθεσης της βιβλιογραφίας, ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων, η συνεργασία μελών της ομάδας και η συγκρότηση επιστημονικού λόγου.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

Antaki, Ch. (2011) «Η ανάλυση συνομιλίας και η στροφή στον λόγο στην κοινωνική ψυχολογία», στο Ν. Μποζατζής και Θ. Δραγώνα (επιμ.), *Κοινωνική Ψυχολογία: Η στροφή στον λόγο*. Αθήνα: Μεταίχμιο, 113-130.

Βασιλοπούλου, Α. (2006) «Η εναλλαγή των συνομιλητών ως δεξιότητα προφορικής επικοινωνίας στο νηπιαγωγείο», *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, σσ. 69-80.

Βασιλοπούλου, Α. (2010β) «Βασικές έννοιες και μέθοδος της ανάλυσης συνομιλίας: η περίπτωση της σχολικής τάξης» στο Μ. Πουρκός και Μ. Δαφέρμος (επιμ.) *Ποιοτική Έρευνα στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση*, Αθήνα: εκδ. Τόπος, σσ. 671-698.

Βασιλοπούλου, Α. (2014) «Η κατανόηση της κοινωνικής δράσης μέσα από την ανάλυση συνομιλίας» στο Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφianού και Β. Τσάκωνα (επιμ.) *Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και εφαρμογές*, Αθήνα: νήσος, σσ. 81-118.

Βασιλοπούλου, Α. (2018) «Το σύμπλεγμα διαδοχικών ερωτήσεων ως τεχνική υπαινικτικής εκμείνωσης στο Νηπιαγωγείο» στο Θ.-Σ. Παυλίδου (επιμ.) *Ερωτήσεις-Απαντήσεις στην Προφορική Επικοινωνία*, Μελέτες για τον Προφορικό Λόγο 3, Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, σσ. 191-212.

Mercer, N. (1995/2000) *Η Συγκρότηση της Γνώσης: Γλωσσική αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων*, μετάφραση: Μαρία Παπαδοπούλου, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Παυλίδου, Θ.-Σ. (επιμ.) (2015) *Ελληνική Γλώσσα και Προφορική Επικοινωνία*, Μελέτες για τον Προφορικό Λόγο 1, Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Παυλίδου, Θ.-Σ. (επιμ.) (2016) *Καταγράφοντας την Ελληνική Γλώσσα*, Μελέτες για τον Προφορικό Λόγο 2, Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Ritzer, G. (1996) «Φαινομενολογική κοινωνιολογία και εθνομεθοδολογία» στο Μ. Πετμεζίδου (επιμ.) *Σύγχρονη Κοινωνιολογική Θεωρία*, (τομ. 1) Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, σσ. 281-331.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Heritage, J. (2009) "Conversation Analysis as Social Theory", στο B. S. Turner (επιμ.) *The New Blackwell Companion to Social Theory*, West Sussex: Wiley-Blackwell, 300-320.

Edwards, D. & N. Mercer (1987) *Common Knowledge: The Development of Understanding in the Classroom*, London: Routledge.

Lester, J. N. & M. O'Reilly (2019) *Applied Conversation Analysis*, Thousand Oaks, CA: Sage.

McHoul, A. (1978) "The organization of turns at formal talk in the classroom". *Language in Society* 7: 183-213.

McHoul, A. (1990) "The organisation of repair in classroom talk". *Language in Society* 19: 349-377.

Mehan, H. (1979) *Learning Lessons: Social organization in the classroom*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

Sacks, H., Schegloff, E.A. & G. Jefferson. (1974) "A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation", *Language* 50: 696-735.

Ξενόγλωσσες πηγές και πληροφορίες στο διαδίκτυο

Ιστοσελίδα της International Society for Conversation Analysis με υλικό, podcast, ανακοινώσεις συνεδρίων και εκδηλώσεων ανάλυσης συνομιλίας <https://www.conversationanalysis.org/> (τελευταία πρόσβαση 23/09/24)

Stokoe E. (2014) "The science of analyzing conversations, second by second" TEDxBermuda. <https://www.youtube.com/watch?v=MtOG5PK8xDA> Τελευταία πρόσβαση 23/09/24

The Conversational Rollercoaster: ethnomethodology & conversation analysis at New Scientist Live <https://www.youtube.com/watch?v=HukdRTnl228&t=4s> (τελευταία πρόσβαση 23/09/24)

Συναφή επιστημονικά περιοδικά
Research on Language and Social Interaction
Language in Society
Discourse Studies

94Z. Οικογένειες Παιδιών με Αναπηρία και Σχολείο: Διερευνώντας Ζητήματα Συνεργασίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94Ζ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Οικογένειες παιδιών με αναπηρία και σχολείο: Διερευνώντας ζητήματα συνεργασίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμινάρια και πρακτική άσκηση στις μεθόδους έρευνας		4	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες I&II
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD283/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα εντάσσεται στην ενότητα της πρακτικής άσκησης στις μεθόδους της έρευνας και ειδικότερα στο γνωστικό αντικείμενο της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης καθώς αναπτύσσει το ζήτημα της συνεργασίας οικογενειών παιδιών με αναπηρία και σχολείου.

Στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα οι οικογένειες παιδιών με αναπηρία εμφανίζονται να μη συμμετέχουν ισότιμα ως προς τη λήψη αποφάσεων που αφορούν την εκπαιδευτική πορεία των παιδιών τους. Οι εμπειρίες και τα βιώματά τους παραμένουν αναξιοποίητα από τους ειδικούς επιστήμονες, μολονότι αποτελούν την εγγύτερη ως προς το παιδί με αναπηρίες πηγή πληροφοριών, εμπειριών και γνώσεων. Στόχος του μαθήματος είναι να εισάγει τους φοιτητές στους τρόπους συνεργασίας σχολείου και οικογένειας, εστιάζοντας στον ρόλο του εκπαιδευτικού και του γονέα, στις διαφορετικές συνεργατικές προσεγγίσεις και στις εκπαιδευτικές πρακτικές που εδραιώνουν σχέσεις συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Το μάθημα για την επίτευξη των στόχων του εμπλέκει τους φοιτητές σε ποιοτικές ερευνητικές μεθόδους προσέγγισης των ζητημάτων συνεργασίας δίνοντας έμφαση στο ερευνητικό εργαλείο της συνέντευξης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

- να γνωρίζει τις θεωρητικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις της οικογένειας παιδιών με αναπηρία,
- να γνωρίζει το εννοιολογικό περιεχόμενο και τις σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις της συνεργασίας σχολείου και οικογένειας,
- να γνωρίζει τις θεωρητικές προσεγγίσεις αναφορικά με το ζήτημα της αποδοχής της αναπηρίας από τους γονείς παιδιών με αναπηρία,
- να γνωρίζει τα σύγχρονα μοντέλα συνεργασίας ειδικών επαγγελματιών με τις οικογένειες αναπήρων,
- να γνωρίζει το θεσμικό πλαίσιο της συνεργασίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης,
- να γνωρίζει τους στόχους και τους τρόπους συνεργασίας σχολείου και οικογένειας παιδιών με αναπηρία,
- να αναπτύσσει τις επικοινωνιακές δεξιότητες στο πλαίσιο του διαπραγματευτικού μοντέλου συνεργασίας με τους γονείς,
- να συναισθάνεται την αναγκαιότητα της συνεργασίας,
- να αντιλαμβάνεται την σημαντικότητα του εκπαιδευτικού ρόλου στις συνεργατικές πρακτικές,
- να αναπτύσσει στρατηγικές αντιμετώπισης της διαφωνίας και της σύγκρουσης,
- να επιλύει προβλήματα συνεργασίας,
- να μελετά και να αξιοποιεί τη σχετική βιβλιογραφία στη θεωρητική πλαισίωση της έρευνας,
- να διατυπώνει τον σκοπό και τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας,
- να συντάσσει οδηγούς ημι-δομημένης συνέντευξης,
- να χρησιμοποιεί τη θεματική ανάλυση περιεχομένου στην ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων,
- να συντάσσει μία ερευνητική μελέτη και
- να συνεργάζεται ομαδικά με τους/τις συμφοιτητές/τριες στη συλλογή, στη συγγραφή και στην παρουσίαση της ερευνητικής μελέτης.

Γενικές Ικανότητες

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Ομαδική εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Η αναγκαιότητα του γνωστικού αντικειμένου: διερεύνηση των απόψεων και των εμπειριών γονέων παιδιών με αναπηρίες και εκπαιδευτικών ειδικής εκπαίδευσης. • Η έρευνα στην Ειδική Αγωγή: μεθοδολογικές προσεγγίσεις. • Το εννοιολογικό πλαίσιο της οικογένειας: Θεωρίες γύρω από την οικογένεια παιδιών με αναπηρία. • Το εννοιολογικό περιεχόμενο της συνεργασίας: Θεωρητικές προσεγγίσεις της συνεργασίας σχολείου και οικογένειας παιδιών με αναπηρία. • Συμμετοχή των οικογενειών στην εκπαίδευση: Μια σύγχρονη συνεταιριστική προσέγγιση. • Μοντέλα συνεργασίας ειδικών επαγγελματιών με τις οικογένειες αναπήρων. • Συνεργασία σχολείου και οικογένειας παιδιών με αναπηρίες στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο: προκλήσεις και προοπτικές. • Το θεσμικό πλαίσιο της συνεργασίας στην ενταξιακή και ειδική εκπαίδευση. • Ο ρόλος του ειδικού και ενταξιακού εκπαιδευτικού στις συνεργατικές πρακτικές. • Στόχοι και τρόποι συνεργασίας σχολείου και οικογένειας παιδιών με αναπηρία. • Θεωρητικές προσεγγίσεις της αποδοχής της αναπηρίας από τους γονείς παιδιών με αναπηρία. • Επικοινωνία και διαπραγμάτευση στο πλαίσιο των συνεργατικών πρακτικών. • Επίλυση προβλημάτων συνεργασίας: Στρατηγικές αντιμετώπισης της διαφωνίας και της σύγκρουσης. • Προτάσεις συγγραφής ερευνητικής εργασίας.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα	26
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	24
	Πρόδρομη Παρουσίαση ερευνητικής μελέτης	20
	Εκπόνηση ερευνητικής μελέτης	40
	Τελική παρουσίαση ερευνητικής μελέτης	20
	Συγγραφή ερευνητικής εργασίας	50
	Αυτοτελής μελέτη	20
	Σύνολο Μαθήματος	200

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική και η ελληνική νοηματική γλώσσα. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: 1. Πρόδρομη παρουσίαση ομαδικής εργασίας στην τάξη (10%). Το περιεχόμενο της πρόδρομης παρουσίας αναφέρεται στον μεθοδολογικό σχεδιασμό της έρευνας και περιλαμβάνει: ✓ τη διατύπωση του σκοπού και των ερευνητικών ερωτημάτων, ✓ τη θεωρητική μεθοδολογική πλαισίωση, ✓ τα κριτήρια και τη μέθοδο επιλογής του δείγματος, ✓ την κατασκευή του ερευνητικού εργαλείου. 2. Τελική παρουσίαση ομαδικής εργασίας στην τάξη (15%). Τα δεδομένα της τελικής παρουσίας αναφέρονται στα τελικά πορίσματα της ερευνητικής εργασίας και περιλαμβάνει: ✓ τη θεωρητική πλαισίωση της ερευνητικής εργασίας, ✓ τη θεωρητική μεθοδολογική πλαισίωση, ✓ τον σκοπό και τα ερευνητικά ερωτήματα, ✓ το δείγμα, ✓ το ερευνητικό εργαλείο, ✓ τον μεθοδολογικό σχεδιασμό που ακολουθήθηκε στην παρούσα έρευνα, ✓ την παρουσίαση και την ανάλυση των ευρημάτων, ✓ τα βασικά συμπεράσματα και τους περιορισμούς της παρούσας έρευνας. 3. Γραπτή τελική ομαδική ερευνητική εργασία (25%) Το περιεχόμενο της τελικής γραπτής ερευνητικής εργασίας αποτελεί μία ολοκληρωμένη ερευνητική μελέτη η οποία κατατίθεται γραπτώς και περιλαμβάνει: ✓ τη θεωρητική πλαισίωση του ερευνητικού θέματος (βιβλιογραφική επισκόπηση), ✓ τον σκοπό και τη μεθοδολογία της έρευνας, ✓ την παρουσίαση και ανάλυση των ευρημάτων, ✓ τα συμπεράσματα και τους περιορισμούς της έρευνας. Έκταση και μορφή εργασίας Η τελική έκταση της ομαδικής ερευνητικής εργασίας κυμαίνεται από 65 έως 120 σελίδες (1,5 διάστιχο, περιθώρια 2,5 εκατοστά, μέγεθος γραμματοσειράς 12, γραμματοσειρά Times New Roman). 4. Γραπτή ατομική τελική εξέταση (50%) στην ελληνική γλώσσα που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής -Ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης -Ερωτήσεις σωστού λάθους -Ερωτήσεις συμπλήρωσης σωστού όρου -Ερωτήσεις κριτικής προσέγγισης.
-----------------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Νταλέ Ν. (2000). *Τρόποι συνεργασία με οικογένειες παιδιών με ειδικές ανάγκες*. Έλλην: Αθήνα.
 Ζώνιου-Σιδέρη, Α., Ντεροπούλου-Ντέρου Ε., Παπαδοπούλου Κ. (2012). *Η έρευνα στην ειδική αγωγή, στην ενταξιακή εκπαίδευση και στην αναπηρία, Συλλογικός Τόμος Β΄*. Πεδίο: Αθήνα.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

International Journal of Parents in Education, European Network About Parents in Education, www.ernape.net/ejournal

Topics in Early Childhood Special Education, <http://www.sagepublications.com>

International Journal of Qualitative Studies in Education, Publisher Routledge

Disability and Society, Publisher Routledge

European Journal of Special Needs Education, Publisher Routledge

94Θ. Ερευνητικές Προσεγγίσεις στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94Θ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ερευνητικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		1	
Εργαστηριακές ασκήσεις		3	
Εργασία με ομάδες/επίβλεψη εργασιών		2	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητριών/τών με τις μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται για να ανασύρουν τις αναπαραστάσεις που χρησιμοποιούν τα παιδιά στις συζητήσεις τους για τον 'φυσικό κόσμο'. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε επίπεδο να:

- γνωρίζουν την αξία της γνώσης των αναπαραστάσεων των μαθητριών/των στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών
- γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των αναπαραστάσεων των μαθητριών/των, αναφορικά με έννοιες φυσικών επιστημών
- γνωρίζουν τις διάφορες τεχνικές ανίχνευσης των αναπαραστάσεων αυτών
- γνωρίζουν τα δομικά χαρακτηριστικά των αδόμητων, ημιδομημένων και δομημένων συνεντεύξεων
- σχεδιάζουν, εφαρμόζουν, αναλύουν και να κωδικοποιούν δεδομένα από ημιδομημένες

συνεντεύξεις
Γενικές Ικανότητες
- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη - Αυτόνομη εργασία - Λήψη αποφάσεων - Ομαδική εργασία - Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών - Σχεδιασμός και διαχείριση έργων - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Περιλαμβάνει διαλέξεις/συζητήσεις και εργαστηριακές ασκήσεις. Οι διαλέξεις/συζητήσεις αφορούν στο πλαίσιο: διδακτική αξία γνώσης των αναπαραστάσεων μαθητριών/των στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών - χαρακτηριστικά αναπαραστάσεων μαθητριών/των στις φυσικές επιστήμες - τεχνικές ανίχνευσης αναπαραστάσεων - δομικά χαρακτηριστικά αδόμητων, ημιδομημένων και δομημένων συνεντεύξεων - σχεδιασμός, εφαρμογή, ανάλυση και κωδικοποίηση ημιδομημένων συνεντεύξεων ενώ οι εργαστηριακές ασκήσεις συντίθενται από παρεμβάσεις των φοιτητών/τριών πάνω σε “κομμάτια” του υλικού κόσμου του εργαστηρίου και από αναδραστικές συζητήσεις γύρω από τα ερωτήματα και τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις. Σε συνεργασία με τον διδάσκοντα, οι φοιτήτριες/τες σχεδιάζουν και εφαρμόζουν σε παιδιά νηπιαγωγείου ημιδομημένες συνεντεύξεις, με στόχο την ανίχνευση των ιδεών τους για κλασικές έννοιες των φυσικών επιστημών. Τις συνεντεύξεις αυτές τις αναλύουν και κωδικοποιούν τα αποτελέσματά τους. Στο τέλος παραδίδουν στον διδάσκοντα ένα κείμενο που περιλαμβάνει όλη τη διαδικασία σχεδιασμού, εφαρμογής, ανάλυσης και κωδικοποίησης των σχετικών ημιδομημένων συνεντεύξεων
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου και οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/συζητήσεις	14
	Εργαστηριακή άσκηση	38
	Ανατροφοδότηση	20
	Μελέτη και ανάλυση εκπαιδευτικού υλικού	26
	Σύνταξη γραπτών εκθέσεων/αναφορών	36
	Αυτοτελής μελέτη	20
	Συγγραφή ομαδικής εργασίας	46
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών είναι διαμορφωτική και συμπερασματική που υλοποιείται με γραπτές εκθέσεις/αναφορές (50%) και ομαδικής γραπτής εργασίας (50%). Η αξιολόγηση των φοιτητριών/των γίνεται με βάση τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Καλογιαννάνκης, Μ. (επιμ.) (2018). *Διδάσκοντας φυσικές επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση - προκλήσεις και προοπτικές*, Εκδόσεις Gutenberg: Αθήνα.
- Τσελφές, Β. (επιμ.) (2016). *Προσχολική ηλικία: οι φυσικές επιστήμες στην εκπαιδευτική σχέση παιδιών και εκπαιδευτικών*, Εκδόσεις Άρτεμις Πετροπούλου: Αθήνα.
- Καριώτογλου, Π. & Παπαδοπούλου Π. (επιμ.) (2014). *Φυσικές επιστήμες και περιβάλλον στην προσχολική εκπαίδευση - Αναζητήσεις και προτάσεις*, Εκδόσεις Gutenberg: Αθήνα.
- Χαλκιά, Κρ. (2011). *Διδάσκοντας Φυσικές Επιστήμες*, Εκδόσεις Πατάκη: Αθήνα.
- Χαλκιά, Κρ. (2008). *Το Ηλιακό Σύστημα μέσα στο Σύμπαν*. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Σβολόπουλος, Β. (2011). *Σύνδεση Εκπαιδευτικής έρευνας και πράξης*, Κ. Θ Μπαμπάλης Μονοπρόσωπη Ι.Κ.Ε.
- Bell, J. (2007). *Πώς να συντάξετε μια επιστημονική εργασία*. Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

- Research in Science Education* <https://link.springer.com/journal/11165>
- International Journal of Science Education* <https://www.tandfonline.com/loi/tsed20>
- Science Education* <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/1098237x>
- Physics Education* <https://iopscience.iop.org/journal/0031-9120>

94Ι. Μεθοδολογία Ιστορίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94Ι	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεθοδολογία Ιστορίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Σεμινάρια	2	4	
Εργαστήρια	2	4	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD297/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο: **Γνώσεων**

- Να γνωρίζουν την πολυσημία του όρου 'ιστορία' και τις διαφορετικές σημασιοδοτήσεις που πήρε μέσα στο χρόνο,
- ότι οι εννοιολογήσεις του παρελθόντος συνδέονται πάντα με το παρόν,
- τις μείζονες τάσεις στην ιστοριογραφία από τη συγκρότηση της ιστορίας ως επιστήμης

τον 19ο αιώνα έως τον 21ο αιώνα, • τις τάσεις και τα ρεύματα που επικράτησαν στην διεθνή ιστοριογραφία και σε μεγάλο βαθμό διαμόρφωσαν την ελληνική ιστορική σκέψη και επιστήμη, • τους σύγχρονους προβληματισμούς γύρω από τη σχέση ιστορίας και μνήμης, • ειδικότερα θέματα όπως: τη 'νέα ιστορία', τη σχολή των Annales, την κοινωνική ιστορία, την 'ιστορία από τα κάτω', την μικροϊστορία, την ιστορία των γυναικών και του φύλου, την πολιτισμική ιστορία, την προφορική ιστορία, τη δημόσια ιστορία. • Να διακρίνουν την Ιστορία, την ιστοριογραφία, την επιστήμη της ιστορίας, την ιστορική μέθοδο, την έννοια της εθνικής ιστορίας. Δεξιότητων • Να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την ιστορία ως γεγονότα που συνέβησαν, ως 'παρελθόν', ως εξιστόρηση των όσων συνέβησαν, ως απόπειρα ανασύνθεσης του παρελθόντος από τον ιστορικό. • Να είναι σε θέση να διακρίνουν την 'επιστημονική ιστορία', η οποία αποτελεί μια πειθαρχημένη διανοητική δραστηριότητα που ελέγχει την αξιοπιστία των πηγών της και αναστοχάζεται επάνω στη μέθοδο και τη θεωρία της από τις διάφορες μορφές δημόσιας ιστορίας. • Να μπορούν να διακρίνουν την 'επιστημονική' ιστορία από τις διάφορες διαδικασίες και αναπαραστάσεις –γιορτές, τελετές, τέχνη, σινεμά, λογοτεχνία–, οι οποίες διαμορφώνουν την ιστορική κουλτούρα. • Να έχουν τη δυνατότητα να διακρίνουν πώς η ιστορική συνείδηση των ανθρώπων, αλλά και των συλλογικοτήτων, διαμορφώνεται και μέσα από τη διάχυση της ιστορικής κουλτούρας. Ικανοτήτων • Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται: • Να είναι σε θέση να καθοδηγούν τους μαθητές στη διαδικασία της ενεργητικής προσέγγισης της ιστορικής ύλης και της καλλιέργειας ενός ευρέος φάσματος γνωστικών δεξιοτήτων. • Να έχουν τη δυνατότητα να σχεδιάζουν πρωτότυπους επετειακούς εορτασμούς (28η Οκτωβρίου, 25η Μαρτίου, 17 Νοέμβρη) που δεν θα αναπαράγουν στερεοτυπικές αντιλήψεις για το ελληνικό έθνος. • Να αναζητούν αρχειακό υλικό και επιστημονικά μελετήματα για να συνθέτουν μια αυτόνομη έρευνα ή/και να συμμετέχουν σε ομαδική εργασία. • Να μπορούν να προσαρμόζουν τους διδακτικούς τους σχεδιασμούς στην εκάστοτε σχολική κοινότητα στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον.	Γενικές Ικανότητες • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών από αρχειακό υλικό, από δευτερογενή βιβλιογραφία, αλλά και με τη χρήση των νέων τεχνολογιών • Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις • Αυτόνομη εργασία • Ομαδική εργασία • Εργασία σε διεθνές περιβάλλον • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
--	---

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ζητήματα Ιστορίας και μεθοδολογία της Ιστορίας. Εξοικείωση με τις βασικές έννοιες της ιστορικής επιστήμης (χρόνος, χώρος, ιστορικό γεγονός, πηγές, παρελθόν, μνήμη κ.ά.) και τη μεθοδολογία τους (π.χ. χρήση πηγών, αρχειακή εργασία, διασταύρωση, αξιολόγηση). Τα βασικά ιστοριογραφικά παραδείγματα (ιστορισμός, ρομαντική ιστοριογραφία, μαρξισμός, σχολή των Annales και 'histoire totale', περιοδικό *Past and Present*, νέα κοινωνική ιστορία, μικροϊστορία, ιστορία των γυναικών και του φύλου, μεταμοντερνισμός). Σύγχρονοι προβληματισμοί για την Ιστορία, νέα ερευνητικά πεδία μελέτης της ιστοριογραφίας του νέου ελληνισμού. Οι φοιτητές καλούνται να αναζητήσουν πρωτογενείς πηγές (τεκμήρια, όπως εφημερίδες, βίντεο, φωτογραφίες, μουσική κ.ά., καθώς και αρχειακό υλικό), τη σχετική βιβλιογραφία, να παρουσιάσουν το υλικό τους στην ομάδα και να παραδώσουν ένα συνθετικό κείμενο σχετικά με

τις τρεις επετείους που γιορτάζονται στο ελληνικό σχολείο: την 28η Οκτωβρίου, την 17 Νοέμβρη και την 25η Μαρτίου.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο. Φροντιστηριακή προετοιμασία παρουσιάσεων, παρουσιάσεις φοιτητών/τριών-αποτίμηση-συζήτηση.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία, στο φροντιστήριο (power point, video κ.λπ.), στην επικοινωνία με τους φοιτητές (e-class, email).	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	26
	Εργαστήριο	26
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Αυτόνομη μελέτη	33
	Παρουσίαση του θέματος της έρευνας, της βιβλιογραφίας, του αρχειακού υλικού	30
	Συγγραφή ατομικής εργασίας	45
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. 1. Αξιολόγηση: α. Παρουσίαση της έρευνας κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. β. Τελική εργασία στο τέλος του εξαμήνου. 2. Τα κριτήρια αξιολόγησης καθορίζονται από τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και είναι προσβάσιμα στο e-class. 3. Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης φοιτητών/τριών με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις: α) Προφορική εξέταση. β) Προφορική εξέταση με την παρουσία διερμηνέα (σε περίπτωση που απαιτείται η νοηματική γλώσσα).	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Αθανασιάδης Χάρης & Βόγλης Πολυμέρης (επιμ.), *Εθνικές επέτειοι. Μορφές διαχείρισης της μνήμης και της ιστορίας*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2023.

Ασημακοπούλου Φωτεινή (επιμ.), *Δράξασθε παιδείας και ελευθερίας. Όψεις της Ελληνικής Επανάστασης*, Αθήνα, Ασίνη, 2024.

Bloch Marc, *Απολογία για την ιστορία. Το επάγγελμα του ιστορικού*, Αθήνα, Εναλλακτικές Εκδόσεις, 1994.

Braudel Fernand, *Μελέτες για την ιστορία*, Αθήνα, ΕΜΝΕ-Μνήμων, 1987.

Burke Peter, *Αυτοψία. Οι χρήσεις των εικόνων ως ιστορικών μαρτυριών*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2003.

Cannadine David (επιμ.), *Τι είναι ιστορία σήμερα*, Αθήνα, εκδ. Νήσος, 2007.

Dosse François, *Η ιστορία σε ψίχουλα. Από τα «Annales» στη «Νέα Ιστορία»*, Ηράκλειο, ΠΕΚ, 1993.

Ιστορία και μέθοδοί της, Encyclopédie de la Pléiade, διεύθυνση Charles Samaran, 6 τ., Αθήνα, ΜΙΕΤ, 1979-1988.

Evans Richard J., *Για την υπεράσπιση της ιστορίας*, Αθήνα, Σαββάλας, 2009.

Hartog Francois, *Καθεστώς ιστορίας. Παροντισμός και εμπειρίες του χρόνου*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2003.

Hobsbawm Eric, *Για την ιστορία*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1998.

Noiriel Gérard, *Τι είναι η Σύγχρονη Ιστορία*, Αθήνα, Gutenberg, 2005.
 Romano Ruggiero, *Πού οδεύει η ιστορία; Αναζητήσεις της σύγχρονης ιστοριογραφίας*, Αθήνα ΕΜΝΕ –Μνήμων, 1988.
 Ίγκερς Γκέοργκ, *Νέες κατευθύνσεις στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία*, Αθήνα, εκδ. Γνώση, ²1995 (¹1991).
 Καρρ Ε. Χ., *Τι είναι η ιστορία*, Αθήνα, Γνώση, 1999.
 Κουλούρη Χριστίνα, *Φουστανέλες και χλαμύδες. Ιστορική μνήμη και εθνική ταυτότητα 1821-1930*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2020.
 Λε Γκοφ Ζακ, *Ιστορία και μνήμη*, Νεφέλη, Αθήνα 1998.
 Λε Γκοφ Ζακ, Νορά Πιερ, *Το έργο της ιστορίας*, 3 τ., Αθήνα, εκδ. Ράππα, 1981-1988.
 Φερρό Μαρκ, *Η ιστορία υπό επιτήρηση*, Νησίδες, 1999.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Τα Ιστορικά

Μνήμων

Νεοελληνικά Ιστορικά

Historical review

94Κ. Η Εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94Κ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμινάρια – εργαστηριακές ασκήσεις		3	5
Πρακτική Άσκηση σε Τμήματα Προσχολικής Αγωγής		4	3
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Μεθοδολογία Έρευνας		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD625/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα των «Εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης» αποτελεί πρακτική άσκηση στις μεθόδους έρευνας.
 Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται σε εκπαιδευτικές δομές της προσχολικής εκπαίδευσης και εστιάζει στην εναλλακτική μεθοδολογία προσέγγισης της εκπαιδευτικής πράξης από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό με στόχο τόσο την κατανόηση της εκπαιδευτικής πράξης όσο και την βελτίωσή της στην προοπτική της βελτίωσης όλων των μαθητών.
 Στόχος της πρακτικής άσκησης είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές/τριες μέσα από τη συμμετοχή τους σε ομαδικές εκπαιδευτικές έρευνες δράσης την σημασία της συγκεκριμένης προσέγγισης ως μεθοδολογικού εργαλείου τόσο για την έρευνα όσο και για τη διδασκαλία.
 Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να γνωρίζει την εναλλακτική μεθοδολογία της εκπαιδευτικής έρευνας δράσης,
- να γνωρίζει τους τρόπους διενέργειας και τα διαφορετικά μοντέλα ανάπτυξης μιας εκπαιδευτικής έρευνας δράσης,
- να γνωρίζει τις βασικές φάσεις της εκπαιδευτικής έρευνας δράσης (σχεδιασμός, δράση, παρατήρηση, (ανα)στοχασμός, αξιολόγηση, επανασχεδιασμός)
- να γνωρίζει τη θεωρητική και επιστημολογική πλαισίωση, τα είδη της εκπαιδευτικής έρευνας δράσης, ανάλογα με την επιστημολογική της πλαισίωση και τους εκπαιδευτικούς τομείς στους οποίους μπορεί να αξιοποιηθεί,
- να έχει κατακτήσει εργαλεία (ανα)στοχασμού, που θα του επιτρέπουν να σχεδιάζει και να αξιολογεί τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο.

Δεξιοτήτων

- να συνδέει διδασκαλία και έρευνα, ώστε να διατυπώνει ερωτήματα σχετικά με την ίδια την εκπαιδευτική πράξη αλλά και τους τρόπους παρέμβασης σε αυτήν,
- να συνδέει την εκπαιδευτική πράξη με τον στοχασμό κατά τη δράση και σχετικά με αυτήν,
- να αντιλαμβάνεται την συγκεκριμένη μορφή της εκπαιδευτικής έρευνας ως ένα δίαυλο, που θα θέτει την εκπαιδευτική θεωρία, είτε την προσωπική είτε την ευρύτερη παιδαγωγική, υπό τον κριτικό έλεγχο της εκπαιδευτικής πράξης και ταυτόχρονα, με βάση την πράξη, να μπορεί να συμβάλλει στον εμπλουτισμό ή ακόμη και την αναμόρφωση της εκπαιδευτικής θεωρίας,
- να συνδέει την ακαδημαϊκή θεωρία με την εκπαιδευτική πράξη, μέσα από την ταυτόχρονη αξιοποίηση της πρώτης στην πράξη και τη συστηματική διερεύνηση της πράξης, υπό το φως της θεωρίας,
- να αντιλαμβάνεται τη σημασία της συνεργασίας, του συλλογικού στοχασμού και της ενεργητικής οικοδόμησης συλλογικής γνώσης στην κατανόηση και την ανάλυση του εκπαιδευτικού πλαισίου,
- να αντιλαμβάνεται τη σημασία της συστηματικής τήρησης ερευνητικού ημερολογίου και του συλλογικού στοχασμού στο πλαίσιο της ομάδας για την κατανόηση του εκπαιδευτικού πλαισίου και για το σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πράξης.

Ικανοτήτων

- να οργανώνει, να σχεδιάζει και να αναπτύσσει μια εκπαιδευτική έρευνα δράσης,
- να ελέγχει θεωρητικά πορίσματα και να δοκιμάζει εναλλακτικές πρακτικές μέσα από τη συστηματική διερεύνηση της εκπαιδευτικής πράξης και τη στοχαστική αξιολόγησή της στο εκάστοτε εκπαιδευτικό πλαίσιο,
- να εστιάζει στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο στο οποίο πρόκειται να παρέμβει και ταυτόχρονα, με βάση την πράξη στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο και την παράλληλη στοχαστική αξιοποίηση του θεωρητικού τους οπλισμού, να συνεισφέρει στην επέκταση και/ή την αναμόρφωση της επιστημονικής γνώσης,
- να συνειδητοποιεί και να ελέγχει ή και να αναμορφώνει μέσα από τη σταδιακή και συστηματική διερεύνησή της την προσωπική άρρητη εκπαιδευτική θεωρία του,
- να αιτιολογεί τις επιλογές του αξιοποιώντας την ακαδημαϊκή θεωρία αλλά και τα δεδομένα που προκύπτουν από τη συστηματική διερεύνηση της πράξης,
- να αξιοποιεί τα στοιχεία που προκύπτουν από την πράξη για το συλλογικό στοχασμό στην ερευνητική ομάδα, στο πλαίσιο ενός ομαδικού διαλόγου, όπου οι προτεινόμενες λύσεις, αφού ελεγχθούν δι-υποκειμενικά θεωρούνται υποθέσεις δράσης.

Γενικές Ικανότητες

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία
- Λήψη αποφάσεων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Θεωρητική πλαισίωση του εκπαιδευτικής έρευνας δράσης: χαρακτηριστικά, τρόποι διενέργειας και επιστημολογική πλαισίωση. • Είδη εκπαιδευτικής έρευνας δράσης και εκπαιδευτικοί τομείς στους οποίους μπορεί να αξιοποιηθεί. • Παραδείγματα εκπαιδευτικών ερευνών δράσης και κριτική ανάλυσή τους. • Μέσα συλλογής δεδομένων και εξάσκηση στην τήρηση ερευνητικού ημερολογίου και στην καταγραφή αξιολογικών εκθέσεων και αναστοχαστικών σχολίων. • Ο ρόλος του εκπαιδευτικού ερευνητή και η σημασία της συγκεκριμένης προσέγγισης ως μεθοδολογικού εργαλείου τόσο στην εκπαιδευτική έρευνα όσο και στη διδασκαλία. • Η προσωπική εκπαιδευτική θεωρία. • Μικρής κλίμακας ομαδικές ερευνητικές εργασίες σε νηπιαγωγεία σχετικές με εστίαση στον τρόπο διενέργειας και στη σημασία της για την κατανόηση της εκπαιδευτικής πράξης.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, εργαστηριακή εργασία σε ομάδες, και πρακτική παρέμβαση στο πεδίο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε power point, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα		Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά Μαθήματα		10
	Εργαστηριακή άσκηση		20
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας		25
	Διαδραστική διδασκαλία		20
	Πρακτική άσκηση σε τμήμα νηπιαγωγείου		50
	Συγγραφή εργασιών		30
	Τελική παρουσίαση εκπαιδευτικής παρέμβασης		25
	Συναντήσεις εποπτείας		20
	Σύνολο Μαθήματος		200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική και η ελληνική νοηματική γλώσσα. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: • Παρουσίαση ομαδικής εργασίας στην ολομέλεια (εκπαιδευτική έρευνα δράσης) (20%). • Συμμετοχή στις συναντήσεις εποπτείας (20%). • Συμμετοχή στις στοχαστικές συζητήσεις στην ολομέλεια και την εποπτεία (20%) • Γραπτή ατομική εργασία (40%)		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Altrichter H. / Posch P. & Bridget S. (2001). *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους. Μια εισαγωγή στις μεθόδους της έρευνας δράσης*, μετ. Μαρία Δεληγιάννη, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Carr, Wilfred & Kemmis, Stephen, (1997). *Για μια Κριτική Εκπαιδευτική Θεωρία. Εκπαίδευση, Γνώση και Έρευνα Δράσης*, μετάφραση: Αλεξάνδρα Λαμπράκη-Παγανού, Ευανθία Μηλίγκου, Κώτια Ροδιάδου-Αλμπάνη, Αθήνα: Κώδικας.
- Κατσαρού Ελένη (2016). *Εκπαιδευτική έρευνα-δράση. Πολυπαραδειγματική διερεύνηση για την αναμόρφωση της εκπαιδευτικής πράξης*. Αθήνα: Κριτική.
- Κατσαρού Ελένη & Τσάφος Βασίλης (2004). *Από την Έρευνα στη Διδασκαλία. Η εκπαιδευτική έρευνα δράσης*. Αθήνα: Εκδ. Σαββάλας.
- Μπαγάκης Γιώργος (επιμ.) (2002). *Ο εκπαιδευτικός ως ερευνητής*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

94Λ. Ζητήματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής: Μεθοδολογία Ανάλυσης των Εκπαιδευτικών Θεσμών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94Λ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζητήματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής: μεθοδολογία ανάλυσης των εκπαιδευτικών θεσμών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Φροντιστήρια		3	0
Εργαστήρια		2	4
Σεμινάρια		2	4
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν να έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα μαθήματα Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες I και II.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD250/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία ανάλυσης των εκπαιδευτικών θεσμών και της εκπαιδευτικής πολιτικής, η ενεργητική εμπλοκή τους στο σχεδιασμό και τη διεξαγωγή μιας ποιοτικής έρευνας και η εξοικείωσή τους με το ερευνητικό εργαλείο της ημιδομημένης συνέντευξης.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να κατανοούν ότι οι εκπαιδευτικοί θεσμοί και η εκπαιδευτική πολιτική αποτελούν πεδίο έρευνας,
- τις γνωσιοθεωρητικές προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή μιας εμπειρικής έρευνας στο αντικείμενο της εκπαιδευτικής πολιτικής και ιδιαίτερα την ανάγκη ιστορικής και κοινωνικής πλαισίωσης του ερευνητικού αντικειμένου,

- τα αναγκαία βήματα για το σχεδιασμό και την εκπόνηση μιας ποιοτικής έρευνας,
- τη μέθοδο σχεδιασμού του ερευνητικού εργαλείου της συνέντευξης καθώς και τη διαδικασία της διεξαγωγής και ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων,
- τη διαδικασία προσέγγισης του ερευνητικού πεδίου,
- την ανάγκη τήρησης κανόνων ερευνητικής ηθικής και δεοντολογίας καθώς και την ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη κανόνες που συνδέονται με την ιδιαιτερότητα του πεδίου (π.χ. έρευνα με παιδιά, έρευνα σε εκπαιδευτικό πλαίσιο),

Δεξιότητων

- να είναι σε θέση να διατυπώσουν τα χαρακτηριστικά και τα στάδια μιας επιστημονικής έρευνας στο αντικείμενο της εκπαιδευτικής πολιτικής,
- να έχουν αντιληφθεί τη σημασία της θεωρίας για τη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων και την ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας,
- να εντοπίζουν περιορισμούς όσον αφορά την αξιοπιστία και τη δυνατότητα γενίκευσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων,
- είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις αποκτηθείσες γνώσεις για την εκπόνηση επιστημονικών εργασιών στο πλαίσιο των σπουδών τους και κατά την επαγγελματική τους δραστηριότητα,
- να έχουν αντιληφθεί τη σημασία τόσο ατομικής συμβολής όσο και της συνεργασίας για τη διεξαγωγή μιας έρευνας και να αναπτύσσουν πρωτοβουλία, υπευθυνότητα και συλλογικότητα στο πλαίσιο της ερευνητικής ομάδας,

Ικανοτήτων

- να μπορούν να συμμετέχουν σε μια έρευνα στο αντικείμενο της εκπαιδευτικής πολιτικής,
- να κατανοούν τις προϋποθέσεις για το σχεδιασμό ενός ερευνητικού εργαλείου κατάλληλου για την εκπόνηση μιας συγκεκριμένης έρευνας,
- να μπορούν να εφαρμόζουν το ερευνητικό εργαλείο στο πεδίο της έρευνας,
- να αναπτύξουν κριτικές ικανότητες για την αξιολόγηση δημοσιευμένων ερευνών στο αντικείμενο της εκπαιδευτικής πολιτικής,
- να ερμηνεύουν τις συνέπειες των ερευνητικών δεδομένων για την εκπαιδευτική πράξη,
- να εντάσσουν την έρευνα στην επαγγελματική τους πρακτική αναπτύσσοντας δράσεις ενήμερες των επιστημονικών ερευνητικών δεδομένων,
- να μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο αντικείμενο της ανάλυσης των εκπαιδευτικών θεσμών.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών, με τη χρήση και νέων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εντάσσεται στην ενότητα της «Πρακτικής Άσκησης στην Έρευνα». Έχει ως στόχο να εξοικειώσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με τη μεθοδολογία ανάλυσης των εκπαιδευτικών θεσμών και της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οργανώνεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος του μαθήματος είναι σεμιναριακής μορφής και έχει ως αντικείμενο τη θεωρητική προσέγγιση ενός ζητήματος εκπαιδευτικής πολιτικής (όπως π.χ.: η θέση της θρησκείας στο σχολείο, ο ρόλος των γονέων στην εκπαίδευση και η «γονική επιλογή», η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών θεσμών). Το δεύτερο μέρος του μαθήματος είναι εργαστηριακής μορφής και εμπλέκει τους φοιτητές στην πραγματοποίηση μιας έρευνας με αντικείμενο την ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής σε ζήτημα που αντιστοιχεί στην προβληματική που αναπτύσσεται στο θεωρητικό σκέλος. Ειδικότερα το μάθημα επιδιώκει να εξοικειώσει τους φοιτητές/τριες με το ερευνητικό εργαλείο της ημιδομημένης συνέντευξης.

Το μάθημα προσφέρεται κατ' επιλογήν σε μια μικρή ομάδα φοιτητών/τριων και αναπτύσσεται ως εξής:

α. Σεμινάριο στο πλαίσιο του οποίου ορίζεται το αντικείμενο της έρευνας, οι φοιτητές χωρίζονται σε μικρότερες ομάδες (3-5 ατόμων) η κάθε μια από τις οποίες ερευνά μια επιμέρους θεματική, επεξεργάζονται βιβλιογραφία και δευτερογενείς πηγές πάνω στη θεματική αυτή και παρουσιάζουν προφορικά (και με τη χρήση power point) την εργασία τους στο σύνολο των φοιτητών που μετέχουν στο μάθημα. Την ομαδική αυτή εργασία υποβάλλουν και γραπτώς υπό μορφή εκτεταμένου δοκιμίου της τάξεως των 5000 λέξεων.

β. Εργαστήριο στο πλαίσιο του οποίου διαμορφώνεται και υλοποιείται ένα σχέδιο έρευνας. Διατυπώνονται ερευνητικά ερωτήματα τα οποία πηγάζουν από τη θεωρητική επεξεργασία που προηγήθηκε στο πλαίσιο του σεμιναρίου και διαμορφώνονται υποθέσεις έρευνας. Στη συνέχεια σχεδιάζεται μιας μικρής κλίμακας ποιοτική έρευνα η οποία βασίζεται στο ερευνητικό εργαλείο της ημιδομημένης συνέντευξης. Επιλέγεται ο πληθυσμός στόχος και διαμορφώνεται ένας οδηγός συνέντευξης. Κάθε φοιτητής/τρια αναλαμβάνει να υλοποιήσει μία συνέντευξη, την οποία οφείλει να εισφέρει ως πρωτογενές υλικό προς επεξεργασία στο πλαίσιο του εργαστηρίου. Οι συνεντεύξεις αναλύονται στο πλαίσιο του εργαστηρίου, όπου διαμορφώνονται και οι κατηγορίες της ανάλυσης. Κάθε φοιτητής/τρια οφείλει να υποβάλει μία ατομική εργασία υπό μορφήν δοκιμίου η οποία περιλαμβάνει την ανάλυση της συνέντευξης την οποία υλοποίησε συνοδευόμενη από την απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη verbatim. Στο πλαίσιο αυτής της εργασίας οι φοιτητές/τριες αναμένεται να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν και να λάβουν υπόψη τη θεωρητική επεξεργασία καθώς και τη βιβλιογραφία που αναλύθηκε στο πρώτο και σεμιναρικό σκέλος του μαθήματος.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class, χρήση διαδικτύου, παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή με power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμινάριο	26
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Αυτόνομη μελέτη	33
	Εργαστήριο	26
	Υλοποίηση project (συνέντευξη)	15
	Συγγραφή ομαδικής εργασίας	15
	Συγγραφή ατομικής εργασίας	45
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και βασίζεται σε α. συμμετοχή σε σεμινάριο (10%) β. προφορική παρουσίαση ομαδικής εργασίας στο πλαίσιο σεμιναρίου με power point (10%) γ. ομαδική γραπτή εργασία υπό μορφή εκτεταμένου δοκιμίου (20%) δ. συμμετοχή σε εργαστήριο σχεδιασμού και εκπόνησης έρευνας (10%) ε. διεξαγωγή μιας ημιδομημένης συνέντευξης (10%) στ. Ατομική γραπτή εργασία υπό μορφή γραπτού δοκιμίου η οποία αφορά την ανάλυση της συνέντευξης που διεξήγαγε ο/η κάθε φοιτητής/τρια (40%).	

	Διαφοροποιημένοι τρόποι αξιολόγησης α. για φοιτητές/τριες με κώφωση παρέχεται η δυνατότητα συνεργασίας με διερμηνέα για την καλύτερη ένταξή τους στις δραστηριότητες του μαθήματος. β. για φοιτητές/τριες Erasmus προσφέρεται η δυνατότητα υποβολής των εργασιών στην αγγλική γλώσσα.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Αστρινάκης Α. (2004) Μικροκοινωνιολογική και ανθρωπολογική επιτόπια εθνογραφική έρευνα, στο Γ. Παπαγεωργίου (επιμ.) *Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα*, Αθήνα: Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός.
- Babbie, E. (2011) *Εισαγωγή στην Κοινωνική Έρευνα*, Αθήνα: Κριτική.
- Cohen, L., Manion, L., και K. Morrison (2008) *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Creswell, J. (2011) *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*. Αθήνα: Ιων.
- Ζαμπέτα, Ε. (1994) *Η εκπαιδευτική πολιτική στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (1974-1989)*, Αθήνα, Θεμέλιο σ. 414.
- Ζαμπέτα, Ε. (1998) *Αγωγή και εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη. Συγκριτική προσέγγιση*, Αθήνα: Θεμέλιο.
- Ζαμπέτα, Ε. (2003) *Σχολείο και Θρησκεία*, Αθήνα: Θεμέλιο
- Ιωσηφίδης, Θ. (2008) *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Κριτική.
- Κυριαζή, Ν. (2011) *Η Κοινωνιολογική Έρευνα: Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών*, Αθήνα: Πεδίο.
- Mason, J. (2011) *Η Διεξαγωγή της Ποιοτικής Έρευνας*, Αθήνα: Πεδίο.
- Σταμέλος, Γ. (2002) (επιμ.), *Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, πρώτη και δεύτερη βαθμίδα, Δομές και Ποσοτικά Δεδομένα*, Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας.

Άρθρα

- Coulby, D. & Zambeta, E. (eds.) (2008) Special Issue: Intercultural Education, Religion and Modernity, *Intercultural Education*.
- Δραγώνα, Θ. (1990) Συναρθρώσεις ποσοτικών και ποιοτικών προσεγγίσεων ή όταν τα διχαστικά τείχη καταρρέουν, *Δωδώνη* 1(Γ'), σ. 31-40.
- Ζαμπέτα, Ε. (2018). Θρησκεία, δημοκρατία και εκπαίδευση. *Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη*, 13(1), 19-31.
- Zambeta, E. (2000) Religion and national identity in Greek education, *Intercultural Education*, τομ. 11. No. 2, σσ. 145-156.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

- European Early Childhood Education Research Journal (EECERJ)* <http://www.eecera.org/journal/>
- European Educational Research Journal* <http://journals.sagepub.com/home/eeer>
- Intercultural Education* <http://www.tandfonline.com/loi/ceji20>
- Journal of Early Childhood Education Research* <http://jecer.org/>
- Journal of Early Childhood Research* <http://journals.sagepub.com/home/ecr>
- Journal of Education Policy* <http://www.tandfonline.com/loi/tedp20>

94N. Το Φύλο των Επαγγελματιών και της Απασχόλησης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94N	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Το Φύλο των Επαγγελματιών και της Απασχόλησης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	4		8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν να έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα μαθήματα Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες I και II.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD279/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο μάθημα παρουσιάζεται η διαδικασία σχεδιασμού και εκπόνησης μιας έρευνας γύρω από τη θεματική της έμφυλης διάστασης της απασχόλησης και των επαγγελματιών. Επιχειρείται η μελέτη και η ανάλυση του έμφυλου καταμερισμού εργασίας και των συνεπειών του στις βιογραφίες γυναικών και ανδρών καθώς και στη συνακόλουθη κοινωνική ιεράρχηση. Θα αναλύσουμε τις ιστορικές διαστάσεις του φύλου των επαγγελματιών (και της απασχόλησης) καθώς και σύγχρονες μορφές της συμμετοχής των γυναικών και των ανδρών στην εργασία. Το φύλο θα παρουσιαστεί στην κομβική σχέση του με την κοινωνική τάξη, τη φυλή, την εθν(ο)τική υπαγωγή, κ.λπ, καθώς η δυναμική σύζευξη φύλου και εργασίας (απασχόλησης) αναδεικνύει τις δομές και τις σχέσεις εξουσίας. Βασικός τόχος είναι η εξοικείωση με εργαλεία ποιοτικής ανάλυσης της φεμινιστικής μεθοδολογίας και η συμπερίληψη του φύλου ως βασικής (κανονιστικής) αναλυτικής κατηγορίας στις Κοινωνικές Επιστήμες

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίζουν τις σύγχρονες επιστημονικές προσεγγίσεις σχετικά με τον έμφυλο καταμερισμό εργασίας.
- Να κατανοούν τις κοινωνικές ανισότητες με βάση το φύλο, στο πλαίσιο των μορφών απασχόλησης.
- Να γνωρίζουν ότι τα «γυναικεία» και τα «ανδρικά» επαγγέλματα συνδέονται με μορφές κοινωνικότητας, οι οποίες (ανα)παράγουν τη γυναικεία υποτέλεια.
- Να γνωρίσουν τις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις της εργασίας

Δεξιοτήτων

- Να μπορούν να σχεδιάσουν μια εμπειρική έρευνα.
- Να συγκροτούν βιβλιογραφική επισκόπηση και θεωρητικό πλαίσιο.
- Να θέτουν ερευνητικά ερωτήματα και να τα κατατάσσουν σε Οδηγό Συνέντευξης.
- Να πραγματοποιούν συνεντεύξεις βάθους και να αναλύουν τα αποτελέσματά τους.

Ικανοτήτων

- Να μπορούν να αναγνωρίζουν τις συνέπειες της έμφυλης ανισότητας στον καταμερισμό εργασίας.
- Να σχεδιάζουν εκπαιδευτικά προγράμματα με στόχο α) την αποφυγή και β) την αντιμετώπιση των έμφυλων ανισοτήτων.

Γενικές Ικανότητες

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις.
- Λήψη αποφάσεων.
- Ομαδική εργασία.
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων.

- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ενότητες:

1. Εισαγωγή, Βασικές έννοιες
2. Ο έμφυλος καταμερισμός εργασίας.
Η γυναικεία εργασία και η “γυάλινη οροφή”.
3. Γυναίκα: φύση / Άνδρας: πολιτισμός και η υποτίμηση των γυναικείων πρακτικών.
4. Εκπαίδευση και φύλα: Το σχολείο ως χώρος παραγωγής έμφυλων ανισοτήτων
5. Βιβλιογραφική Επισκόπηση.
6. Παρουσιάσεις Φοιτητριών
7. Επαγγελματικές Ταυτότητες των Ανδρών Νηπιαγωγών: Αρρενωπότητες και Στιγματισμός.
8. Προετοιμασία και παρουσίαση του Οδηγού Συνέντευξης
- 9 – 10. Διενέργεια, απομαγνητοφώνηση και αποστολή της συνέντευξης
11. Παρουσιάσεις των συνεντεύξεων και της πρώτης ανάλυσης
12. Παρουσιάσεις των συνεντεύξεων και της πρώτης ανάλυσης
13. Συμπεράσματα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαφανειών power point, προβολή σύντομων ντοκυμαντέρ, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Το πρώτο μέρος της έχει σεμιναριακή μορφή και αφορά την ανάλυση του έμφυλου καταμερισμού εργασίας στη διαμόρφωση των μορφών απασχόλησης και των επαγγελμάτων. Οι φοιτήτριες θα χωριστούν σε μικρές ομάδες (3-5 ατόμων) και θα εκπονήσουν μια ομαδική εργασία, η οποία θα παρουσιαστεί στο σεμινάριο και θα κατατεθεί γραπτά στο τέλος του εξαμήνου (5000 λέξεις).	75
	Το δεύτερο μέρος έχει εργαστηριακή μορφή και περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την πραγματοποίηση μιας έρευνας, σχετικά με τις συνέπειες του έμφυλου καταμερισμού εργασίας στις πορείες	50

	συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, με έμφαση στα “γυναικεία” ή στα “ανδρικά” επαγγέλματα (ή μορφές απασχόλησης) στο ελληνικό πλαίσιο. Στόχος του δεύτερου μέρους είναι η χρήση της (εις βάθος ημιδομημένης) συνέντευξης. Θα πραγματοποιηθεί συλλογική επεξεργασία των εννοιών και των κατηγοριών ανάλυσης, οι οποίες θα συγκροτήσουν τον Οδηγό Συνέντευξης.	
	Συγγραφή Εργασίας	75
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική διαδικασία. Περιλαμβάνει: • Παρουσίαση μιας ομαδικής εργασίας η οποία θα παρουσιαστεί στο σεμινάριο και θα κατατεθεί γραπτά στο τέλος του εξαμήνου (5000 λέξεις). • Σχεδιασμός και πραγματοποίηση μιας έρευνας, σχετικά με τις συνέπειες του έμφυλου καταμερισμού εργασίας στις πορείες συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, με έμφαση στα “γυναικεία” ή στα “ανδρικά” επαγγέλματα (ή μορφές απασχόλησης) στο ελληνικό πλαίσιο. (30%) • Γραπτή τελική ομαδική και ατομική εργασία που συμπεριλαμβάνει τα σχόλια, τα οποία έγιναν στην προφορική παρουσίαση. Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι προσβάσιμα στο e-class.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αθανασίου Α. (επιμ.). *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*. Αθήνα, Νήσος, 2006.
- Αβραμίκου Αναστασία, *Ευέλικτες Μορφές Απασχόλησης και Ανισότητες στον Εργασιακό Χώρο*, Μελέτη, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, Αθήνα, 2001
- Αθανασιαδου Χ., Πετροπούλου Σ., Μιμίκου Γ., *Οι Συνθήκες της Γυναικείας απασχόλησης στην Ελλάδα: 1980-2000*, Μελέτη, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, Αθήνα, 2001.
- Βαΐου Ντ., «Ο Τόπος δουλειάς και το σπίτι: Κατά φύλο καταμερισμοί εργασίας στη διαδικασία ανάπτυξης της Αθήνας», 1989, στο: Αβραμίκου Αναστασία, *Ευέλικτες Μορφές Απασχόλησης και Ανισότητες στον Εργασιακό Χώρο*, 2001.
- Βαΐου Ντ., Στρατηγάκη Μ., «Η Εργασία των γυναικών: ανάμεσα σε δυο Κόσμους», 1989, στο: Αβραμίκου Αναστασία, *Ευέλικτες Μορφές Απασχόλησης και Ανισότητες στον Εργασιακό Χώρο*, 2001.
- Βαΐου Ντ., Στρατηγάκη Μ., Χρονάκη Ζ., «Αμειβόμενη Εργασία στο σπίτι: μια γυναικεία δουλειά και μια ιδεολογία», 1991, στο: Αβραμίκου Αναστασία, *Ευέλικτες Μορφές Απασχόλησης και Ανισότητες στον Εργασιακό Χώρο*, 2001.
- Βασιλού-Παπαγεωργίου Β, «Το γυναικείο φύλο στο διδασκαλικό επάγγελμα. Η Ελληνική περίπτωση : διαπιστώσεις – συγκρίσεις - προοπτικές», *Τα Εκπαιδευτικά*, τ. 33, Εκπαιδευτικός Σύνδεσμος, Αθήνα, 1994, σσ. 52-62.

- Βασιλού-Παπαγεωργίου Β, «Εκπαίδευση και φύλο : Η διάσταση του φύλου στο εκπαιδευτικό προσωπικό της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης», στο Α. Καζαμίας, Μ. Κασσωτάκης, *Ελληνική εκπαίδευση: Προοπτικές ανασυγκρότησης και εκσυγχρονισμού*, Σείριος, Αθήνα, 1995, σσ. 495-514.
- Ζιώγου-Καραστεργίου Σ., *Η εκπροσώπηση των δύο φύλων στο εκπαιδευτικό επάγγελμα και οι προεκτάσεις της στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι*. Ερευνητικό Κέντρο Ισότητας Φύλου, (ΕΚΙΦ), 2008.
<https://docplayer.gr/1622838-I-ekprosopisi-ton-dyo-fylon-sto-ekpaideytiko-epaggelua-kai-oi-proektaseis-tis-sto-ekpaideytiko-kai-koinoniko-gignesthai.html>
- Ζιώγου-Καραστεργίου Σ. και Δαλακούρα Κ., «Η διάσταση του φύλου στο επάγγελμα των εκπαιδευτικών: Υποκειμενικότητα, φροντίδα, επαγγελματισμός», στο Σ. Ζιώγου-Καραστεργίου, *Διερευνώντας το Φύλο. Ιστορική διάσταση και σύγχρονος προβληματισμός στη Γενική, Επαγγελματική και συνεχιζόμενη Εκπαίδευση*, Θεσσαλονίκη, Βάνιας, 2006, σελ. 404-419.
- Καραμεσίνη Μ., «Γυναίκες και Απασχόληση στην Ελλάδα: τάσεις και διεθνείς συγκρίσεις», 1998, στο: Αβραμίου Αναστασία, *Ευέλικτες Μορφές Απασχόλησης και Ανισότητες στον Εργασιακό Χώρο*, 2001.
- Καραμεσίνη Μ., «Η Ενσωμάτωση της Διάστασης του Φύλου ως Πρόκληση για την Πολιτική Απασχόλησης στις χώρες της Ε.Ε.», 2005, στο: Μ. Παπαγιαννοπούλου, Ρ. Παπαρούνη, *Οι Εθνικές Πολιτικές για την Ισότητα των Φύλων στην Απασχόληση*, 2005.
- Λεοντσίνη, Μ. (επιμ.), *Φύλο και Κοινωνικό Κεφάλαιο*, Αθήνα, Κριτική 2010.
- Ortner S., «Είναι το θηλυκό για το αρσενικό ό,τι η φύση για τον πολιτισμό;», και Μ. Strathern, «Ούτε φύση ούτε πολιτισμός: Η περίπτωση Hagen», στο Α. Μπακαλάκη (επιμ.), *Ανθρωπολογία, Γυναίκες και Φύλο*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια 1994, σελ. 75-183.
- Miller JoAnn, Chamberlin Marilyn. "Women Are Teachers, Men Are Professors: A Study of Student Perceptions." *Teaching Sociology*, vol. 28, no. 4, 2000, pp. 283-298. *JSTOR*, JSTOR, www.jstor.org/stable/1318580.
- Olsen Brad. "How Reasons for Entry into the Profession Illuminate Teacher Identity Development." *Teacher Education Quarterly*, vol. 35, no. 3, 2008, pp. 23-40. *JSTOR*, JSTOR, www.jstor.org/stable/23478979.
- Moreau Marie-Pierre, Osgood Jayne & Halsall Anna (2007). Making sense of the glass ceiling in schools: an exploration of women teachers' discourses, *Gender and Education*, 19:2, 237-253, DOI: 10.1080/09540250601166092
- Steinberg Shirley R. "Chapter Twenty-Nine: Early Education as a Gendered Construction." *Counterpoints*, vol. 70, 1999, pp. 474-482. www.jstor.org/stable/42975688

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Signs: Journal of Women in Culture and Society, <http://signsjournal.org/>

Journal of Family Studies, <http://jfs.e-contentmanagement.com/>

The Journal of International Women's Studies, <https://vc.bridgew.edu/jiws/>

International Journal of Gender & Women's Studies <http://ijgws.com>

Qualitative Research (QR), <https://journals.sagepub.com/home/qri>

The International Journal of Qualitative Methods, <https://journals.sagepub.com/home/ijq>

94Ε. Σημειωτική της Διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94Ε	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σημειωτική της διδασκαλίας των φυσικών επιστημών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Διαλέξεις	1	
Εργαστηριακές ασκήσεις	3	
Εργασία με ομάδες/επίβλεψη εργασιών	2	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD446/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση με την πολυτροπική φύση της διδασκαλίας των φυσικών επιστημών, η οποία λογίζεται ως διαδικασία παραγωγής νοήματος μέσα από το σύνολο των σημειωτικών πόρων που έχουν ο/η εκπαιδευτικός και οι εκπαιδευόμενοι/ες στη διάθεσή τους (προφορικός λόγος, ανθρώπινο σώμα, εικόνα, σχέδιο, υλικά αντικείμενα). Δίνεται έμφαση στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών για μικρά παιδιά.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε επίπεδο να:

- γνωρίζουν κάποιες σημειωτικές προσεγγίσεις μέσα από τα διάφορα πλαίσια παραγωγής νοήματος (λ.χ. καθημερινή ζωή, θέατρο).
- γνωρίζουν ότι οι έννοιες των φυσικών επιστημών νοηματοδοτούνται μέσα από ένα πολυτροπικό συντακτικό που εγείρεται κατά την παιδαγωγική διαδικασία.
- γνωρίζουν ότι ειδικά το ανθρώπινο σώμα αποτελεί φορέα νόησης και εννοιολογικής συγκρότησης των επιστημονικών οντοτήτων.
- αφηγούνται αποτυπώνοντας γραπτώς με σημειωτικά κριτήρια, περιστατικά από την καθημερινή ή τη σχολική ζωή για τα οποία έχουν συλλέξει στοιχεία μέσω παρατήρησης.
- αναλύουν τα κείμενα λόγου και την εικονογράφηση βιβλίων για τις ΦΕ που αναφέρονται σε παιδιά και να τα μετασχηματίζουν προς μια δημόσια κατανόηση της επιστήμης.
- αναλύουν βιντεοσκοπημένες διδασκαλίες ΦΕ με βάση την πολυτροπική έκφραση του νοήματος.
- κατασκευάζουν μία παραγωγή κινούμενης εικόνας η οποία αποτελεί εξηγητικό πλαίσιο για μία έννοια ή φαινόμενο από τις ΦΕ.
- αναγνωρίζουν τόσο στο κοινωνικό όσο και στο σχολικό περιβάλλον την πολυτροπική σύνθεση των νοημάτων.
- να διακρίνουν ότι οι εννοιολογικές διαστάσεις των επιστημονικών οντοτήτων είναι δυνατό να διαμοιράζονται στον υλικό κόσμο των αντικειμένων και των εκφράσεων.
- λαμβάνουν υπόψη, κατά το σχεδιασμό παιδαγωγικών δράσεων για έννοιες των ΦΕ, τις νοηματικές συμπληρώσεις αλλά και τις αντιφάσεις που φέρουν οι τρόποι έκφρασης.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογής της γνώσης στην πράξη
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα οργανώνεται στο πλαίσιο ότι οι τρόποι έκφρασης (λ.χ. προφορικός λόγος, σχέδιο, ανθρώπινο σώμα, υλικά αντικείμενα) που ενεργοποιούνται κατά τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών, και όχι μόνο, επηρεάζουν καθοριστικά τα ερμηνευτικά σχήματα των εκπαιδευόμενων

για έννοιες και φαινόμενα του φυσικού κόσμου. Εξετάζονται ζητήματα όπως είναι: η γλωσσική πραγμάτευση του (προ)επιστημονικού κώδικα (λ.χ. ρητή ή έμμεση προσέγγιση επιστημονικών εννοιών), οι όροι συγκρότησης των αφηγηματικών τόπων (των τόπων δηλαδή όπου η αφήγηση τοποθετεί τις οντότητες κατά τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών), η χρήση του ανθρωπίνου σώματος ως δυναμικού παράγοντα (συν)διαμόρφωσης των σημασιών (λ.χ. χειρονομίες, σημεία μιμικής, σημεία γειτνίασης), αλλά και τα υλικά αντικείμενα ως οντότητες που μετέχουν ενεργά στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών τα οποία διατρέχονται από διαφορετικού τύπου χρήσεις (τυπική, μη τυπική) και λειτουργίες (δήλωση, συνδήλωση, σύμβολο). Αυτοί οι φορείς σημείων εξειδικεύονται για την προσχολική και την πρώτη σχολική ηλικία, μέσω παραδειγμάτων από διδασκαλίες με περιεχόμενα από τις φυσικές επιστήμες. Το μάθημα αποτελείται από διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις κατά τις οποίες οι φοιτήτριες/τες αναλύουν τον γλωσσικό κώδικα και την εικονογράφηση που χρησιμοποιούνται σε βιβλία για τις ΦΕ που αναφέρονται σε παιδιά, αναλύουν τη σωματική έκφραση σε βιντεοσκοπημένες διδασκαλίες ΦΕ, και παράγουν δικά τους αφηγηματικά κείμενα και βίντεο το οποίο σχετίζεται με τη δημιουργία ενός εξηγητικού πλαισίου για κάποια έννοια των ΦΕ.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου και οπτικο-ακουστικού υλικού, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	13
	Εργαστηριακή άσκηση	39
	Εργασία με ομάδες	26
	Μελέτη εκπαιδευτικού υλικού	32
	Εκπόνηση ατομικών εργασιών	42
	Παραγωγή βίντεο	48
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών είναι διαμορφωτική και συμπερασματική που υλοποιείται με 1 ατομική γραπτή έκθεση/αναφορά (10%), 2 ατομικές γραπτές εργασίες (από 25%) και από 1 ομαδική παραγωγή (40%). Η αξιολόγηση των φοιτητριών/των γίνεται με βάση τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Danesi, M. (2017). *Μηνύματα, Σημεία και Σημασίες*. University Studio Press, Θεσσαλονίκη.
- Χαλεβελάκη, Μ. (2010). *Μια Εισαγωγή στη Σημειολογία: Θεωρία και Εφαρμογές*. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
- Κουλαϊδής, Β., Δημόπουλος, Κ., Σκλαβενίτη, Σ. & Χρηστίδου, Β. (2001). *Τα Κείμενα της Τεχνο-επιστήμης στον Δημόσιο Χώρο*. Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα.
- Eco, U. (1999). *Η Σημειολογία στην Καθημερινή Ζωή*. Εκδόσεις Μαλλιάρης-Παιδεία, Θεσσαλονίκη.
- Pozzer-Ardenghi, L., & Roth, W.-M. (2010). *Staging & Performing Scientific Concepts: Lecturing is Thinking with Hands, Eyes, Body, & Signs*. Rotterdam: Sense Publishers.

Άρθρα

- Chachlioutaki, M. E., & Pantidos, P. (2024). Speech and Gesture Complementarity in a Preschooler's Conceptualization of Mechanical Equilibrium. *Education Sciences*, 14(4), 338.
- Pantidos, P., Herakleioti, E., & Chachlioutaki, M. E. (2017). Reanalysing children's responses on shadow formation: a comparative approach to bodily expressions and verbal discourse. *International Journal of Science Education*, 39(18), 2508-2527.
- Pantidos, P., Ravanis, K., Valakas, K., & Vitoratos, E. (2014). Incorporating poeticality into the teaching of physics. *Science & Education*, 23(3), 621-642.
- Prain, V., & Tytler, R. (2022). Theorising learning in science through integrating multimodal representations. *Research in Science Education*, 52(3), 805-817.
- Χαχλιουτάκη, Μ.-Ε., Παντίδος, Π., & Καμπεζά, Μ. (2018). Η εξέλιξη στον συλλογισμό παιδιών προσχολικής ηλικίας μέσα από τη συνέργεια διαφορετικών σημειωτικών συστημάτων: η περίπτωση των ηφαιστείων. Στο Δ. Σταύρου, Α. Μιχαηλίδη, & Α. Κοκολάκη (επιμ.). *Πρακτικά 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση-Γεφυρώνοντας το Χάσμα μεταξύ Φυσικών Επιστημών, Κοινωνίας και Εκπαιδευτικής Πράξης*, σσ. 731-740. <http://synedrio2017.enepnet.gr>

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Semiotica, <https://www.degruyter.com/view/j/semi>

940. Γραμματισμός στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία. Διερευνώντας τις Ιδέες των Παιδιών και τις Αντιλήψεις και Πρακτικές των Εκπαιδευτικών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	940	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ο Γραμματισμός στην πρώιμη παιδική ηλικία: διερευνώντας τις ιδέες των παιδιών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμινάρια		2	4
Εργαστήρια		2	3
Πρακτική Άσκηση στις Μεθόδους Έρευνας		1	1
			8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα μαθήματα Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες I και II		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD484/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητριών/των με την έννοια και τις πρακτικές γραμματισμού, ως κοινωνικού και πολιτισμικού φαινομένου. Στο πλαίσιο του μαθήματος αξιοποιούνται ερευνητικά δεδομένα και αναλύονται πρακτικές που γραμματισμού σε επίπεδο οικογένειας και σχολείου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά νοσηματοδοτούν το γραπτό λόγο και οικοδομούν εξελικτικά τη σχέση τους με την ανάγνωση και τη γραφή, καθώς και στα μεθοδολογικά εργαλεία που επιτρέπουν τη διερεύνηση αυτής της σχέσης.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιδιώκεται οι φοιτήτριες/φοιτητές σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να έχουν κατανοήσει το περιεχόμενο της έννοιας του γραμματισμού και να τον αντιλαμβάνονται στην κοινωνικο-πολιτισμική του διάσταση.
- Να έχουν εξοικειωθεί με τα βασικά στοιχεία της θεωρίας του γραμματισμού.
- Να γνωρίζουν ερευνητικά δεδομένα που αφορούν την οικοδόμηση της σχέσης των παιδιών με το γραπτό λόγο.
- Να γνωρίζουν τεχνικές συλλογής και ανάλυσης δεδομένων από συνεντεύξεις που αφορούν τις ιδέες των παιδιών για τη γραφή.
- Να είναι σε θέση να διερευνούν μέσω παρατήρησης και ημιδομημένης συνέντευξης τις πρακτικές και τις αντιλήψεις για τον γραμματισμό εκπαιδευτικών παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Δεξιοτήτων

- Να μπορούν να εντοπίζουν και να αξιοποιούν ερευνητικές πηγές που σχετίζονται με τη μελέτη ενός θέματος.
- Να οργανώνουν τη μελέτη τους.
- Να παρουσιάζουν κριτικά τα κείμενα που μελετούν.
- Να διαμορφώνουν τα ποιοτικά εργαλεία της έρευνάς τους.
- Να πραγματοποιούν κλινικές συνεντεύξεις για να διερευνήσουν τις ιδέες των παιδιών για τη γραφή.
- Να αναλύουν τα εμπειρικά δεδομένα από τις κλινικές συνεντεύξεις αξιοποιώντας τη θεωρία.
- Να αναστοχάζονται σε σχέση με το ρόλο τους κατά τη διάρκεια της κλινικής συνέντευξης.
- Να μπορούν να στέκονται κριτικά και να αξιολογούν τις κλινικές συνεντεύξεις των συμφοιτητών/τριών τους και να βλέπουν συγκριτικά τα ευρήματά τους.

Ικανοτήτων

- Να αναγνωρίζουν τη σημασία της θεωρίας για την ερμηνεία ερευνητικών δεδομένων.
- Να μπορούν να οργανώνουν και να παρουσιάζουν τα ερευνητικά δεδομένα τους και την ανάλυσή τους.
- Να μπορούν να συνδέουν τη μεθοδολογία της έρευνας με την εκπαιδευτική πράξη (αξιοποίηση της κλινικής μεθόδου στην εκπαιδευτική διαδικασία)
- Να αντιμετωπίζουν κριτικά διδακτικές πρακτικές που συνδέονται με τον γραμματισμό.

Γενικές Ικανότητες

- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας
- Συγγραφή επιστημονικής εργασίας
- Αυτόνομη εργασία
- Αναλυτική και συνθετική ικανότητα
- Επαγωγική σκέψη
- Δημιουργική σκέψη

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Θεωρητικές προσεγγίσεις της έννοιας του γραμματισμού
- Ορισμοί του γραμματισμού/Πτυχές του γραμματισμού: ο γραμματισμός ως κοινωνικοπολιτισμικό φαινόμενο
- Πρακτικές γραμματισμού στην οικογένεια και ο ρόλος του κοινωνικού περιβάλλοντος
- Αναδυόμενος γραμματισμός
- Οι αντιλήψεις στα ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ για τον γραμματισμό. Τάσεις και αντιφάσεις.
- Πρακτικές γραμματισμού στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών. Αξιοποιώντας την παρατήρηση.
- Εξελικτική πορεία των μικρών παιδιών κατά την οικοδόμηση του γραπτού λόγου
- Ερευνητικά εργαλεία για τη διερεύνηση των ιδεών που διαμορφώνουν τα μικρά παιδιά για την ανάγνωση και τη γραφή, αλλά και των σχετικών γνώσεων.
- Σχεδιασμός κλινικής συνέντευξης με παιδιά
- Διεξαγωγή έρευνας, καταγραφή και ανάλυση των δεδομένων
- Παρουσίαση των δεδομένων/ κριτικός σχολιασμός
- Ημιδομημένες συνεντεύξεις σχετικά με τις πρακτικές και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και θεματική ανάλυση.
- Συγγραφή της ερευνητικής εργασίας

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο, καθοδηγούμενες εργασίες, εργαστηριακές συναντήσεις	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικού υλικού, παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα	26
	Εργαστήρια	26
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Αυτόνομη μελέτη	18
	Εποπτείες	15
	Σχεδιασμός έρευνας	15
	Υλοποίηση έρευνας	30
	Συγγραφή, παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων και ανάλυσης	30
	Παρακολούθηση παρουσιάσεων	10
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενα συγγράμματα

Barton, D. (2009). *Εγγραμματισμός. Εισαγωγή στην οικολογία της γραπτής γλώσσας*.

Βαρνάβα-Σκούρα, Τζ. (επιμ.). (1994). *Θέματα γνωστικής μάθησης, ανάπτυξης και αξιολόγησης*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Κορτέση-Δαφέρμου, Χ., Σφυρόερα, Μ. (2019). *Βιβλία με ιστορίες: για το γραμματισμό και την*

Προτεινόμενη Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Anderson, R.C., Hiebert, E., Scott, J.A., Wilkinson, I. (2000). *Πώς να δημιουργήσουμε ένα έθνος από αναγνώστες*. Αθήνα: Gutenberg.
- Βαρνάβα-Σκούρα, Τζ. (1998). *Το παιδί και η γραφή - Μία σχέση κλειδί για τη δια βίου μάθηση*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Καινοτόμων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, ΟΕΔΒ (πρακτικά σεμιναρίου).
- Baynham, M. (2002). *Πρακτικές Γραμματισμού*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Βοσνιάδου, Σ. (2001). *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές*.
http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/resources/edu-practices_07_gre.pdf.
- Cope, B., Kalantzis, M., Στελλάκης, Ν., Αρβανίτη, Ε. (2019). *Γραμματισμοί. Μια παιδαγωγική διαφοροποιημένου σχεδιασμού και πολυτροπικών νοηματοδοτήσεων*. Αθήνα Κριτική.
- Curto, L., Morillo, M., Teixido, M. (1998). *Γραφή και Ανάγνωση. Βοηθήματα για τη διδασκαλία και την εκμάθηση του γραπτού λόγου σε παιδιά ηλικίας τριών έως οκτώ ετών, τόμοι Ι, ΙΙ, ΙΙΙ*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Καινοτόμων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, ΟΕΔΒ.
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μπασαγιάννη, Ε. (2006) *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί - Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. ΥΠΕΠΘ, ΠΙ, ΟΕΔΒ.
- Mclachlan, Cl., Fleer M., Edwards S. (2017). *Αναλυτικά προγράμματα προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Σχεδιασμός, αξιολόγηση και εφαρμογή*. Αθήνα: Gutenberg.
- Mercer, N. (2000). *Η συγκρότηση της γνώσης. Γλωσσική αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Sartre, J.P. (2003). *Οι λέξεις*. Αθήνα: Άγρα.
- Smith, F. (2006). *Κατανοώντας την ανάγνωση*. Αθήνα: Επίκεντρο.

Άρθρα/πρακτικά σεμιναρίων - συνεδρίων

- Κορτέση-Δαφέρμου, Χ. & Σφυρόερα, Μ. (2010). «Το ξεκίνημα της γραφής στο σχολικό πλαίσιο: εκμάθηση μιας τεχνικής ή ενεργοποίηση της σκέψης;» στο περιοδικό *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τεύχος 26, 76-83.
- Ferreiro E. (1998). «Διαδικασίες νοηματοδότησης της γραπτής γλώσσας. Παραδείγματα από παιδιά σε διαφορετικές χώρες», στο *Το παιδί και η γραφή - Μία σχέση κλειδί για τη δια βίου μάθηση*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Καινοτόμων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, ΟΕΔΒ (πρακτικά σεμιναρίου).
- Ferreiro, E. (2006). «Ο εγγραμματισμός σε έναν κόσμο που αλλάζει». Περιοδικό *Γέφυρες*, τεύχος 27.
- Ferreiro, E. (2004). «Διαφορετικότητα και εγγραμματισμός: από τον εορτασμό στην αφύπνιση». Περιοδικό *Γέφυρες*, τεύχος 19.
- Κορτέση-Δαφέρμου, Χ., Γκιώνη, Ν., Κακλαμάνη, Ε. (2018) «Μαθαίνουν γράμματα ή τα γράμματα; Ανιχνεύοντας την εμβέλεια διδακτικών προσεγγίσεων για την εκμάθηση της γραφής στις μικρές ηλικίες». Πρακτικά του 2ου διεθνούς συνεδρίου «*Γραμματισμός στη σύγχρονη κοινωνία: χώροι, λόγοι, πρακτικές*»: 20-31.
http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/synedria/literacy/2017/2nd_Lit_Con_Proceedings.pdf
- Mamabolo, T. (2003). «Οι σπόροι του εγγραμματισμού». Περιοδικό *Γέφυρες*, τεύχος 12.
- Pascucci, M., Rossi, F. (2002). «Όχι μόνο γραφείς: ο ρόλος της εκπαιδευτικού στην κατασκευή κειμένων με παιδιά του νηπιαγωγείου». Περιοδικό *Γέφυρες*, τεύχος 6.
- Pascucci, M. (2007). «Διδάσκοντας γραφή στα παιδιά της Α' τάξης του δημοτικού σχολείου: παραδοσιακές καταστάσεις και πειραματικά περιβάλλοντα». Περιοδικό *Γέφυρες*, τεύχος 34.
- Teberosky A., 1998. «Δομητική μάθηση της γραπτής γλώσσας» στο *Το παιδί η γραφή - Μία σχέση κλειδί για τη δια βίου μάθηση*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Καινοτόμων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, ΟΕΔΒ.

94Ρ. Ανάλυση Εικονογραφημένων Βιβλίων

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94P	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ανάλυση Εικονογραφημένων Βιβλίων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμιναριακά μαθήματα, εργαστήρια		4	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD590/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τις μεθόδους και τις τεχνικές ανάλυσης εικονογραφημένων βιβλίων μέσα από το πρίσμα των σύγχρονων θεωριών και έρευνας. Το δείγμα των βιβλίων δεν θα περιοριστεί αποκλειστικά σε παιδικά ούτε μόνο σε εικονοβιβλία (picturebooks), αλλά θα συμπεριλάβει και άλλα είδη κειμένων με εικονογράφηση, όπως κόμικς, graphic novels ή βιβλία χωρίς λόγια (wordless picturebooks) για πολλαπλά ακροατήρια. Σκοπός της ανάλυσης είναι η συστηματική μελέτη των στοιχείων των οπτικών κειμένων (π.χ. λειτουργία του χρώματος, οπτικής γωνίας, πλαισίωσης εικόνων), αλλά και της σημασίας της υλικότητας του βιβλίου στην κατασκευή του κειμένου μηνύματος (π.χ. υλικό κατασκευής, φόρμα βιβλίου). Από την άλλη, οι φοιτητές/τριες θα ασκηθούν στη διεξαγωγή και συγγραφή μιας επιστημονικής ερευνητικής εργασίας, αρχίζοντας από τον καθορισμό του θέματος και των ερευνητικών ερωτημάτων, την αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών μέσω ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και online βάσεων δεδομένων, τον τρόπο δόμησης ενός άρθρου (τίτλος, περίληψη, εισαγωγή, θεωρητικό πλαίσιο, ανάλυση, συμπεράσματα, βιβλιογραφικές αναφορές), καθώς και τις διαφορετικές επιλογές παρουσίασής της (π.χ. δημιουργία ppt). Το μάθημα διεξάγεται με μορφή σεμιναρίου, με διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις εντός και εκτός τάξης, ενώ προβλέπεται και η πρόσκληση δημιουργών και ερευνητών/τριών από τον χώρο του εικονογραφημένου βιβλίου.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες/ φοιτητές θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να γνωρίζουν μεθόδους και τεχνικές έρευνας και ανάλυσης εικονογραφημένων βιβλίων
- να γνωρίζουν τις σύγχρονες θεωρίες για το εικονογραφημένο βιβλίο
- να γνωρίζουν τη σύγχρονη ελληνική και διεθνή βιβλιοπαράγωγή
- να γνωρίζουν τον τρόπο δόμησης ενός άρθρου

Δεξιοτήτων

- να καταφέρνουν να 'ανακαλύπτουν' και να χειρίζονται τις βιβλιογραφικές πηγές σε θέματα διδακτικής της παιδικής λογοτεχνίας
- να εξοικειωθούν με τα βιβλία παιδικής λογοτεχνίας που κυκλοφορούν στην Ελλάδα και διεθνώς και να χειρίζονται τις βάσεις δεδομένων προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των σπουδών ή του μελλοντικού επαγγελματικού τους χώρου.
- να πραγματοποιούν, να αναλύουν και να παρουσιάζουν σύντομες έρευνες για την παιδική λογοτεχνία
- να διατυπώνουν και να παρουσιάζουν πρωτότυπες ερευνητικές προτάσεις

Ικανοτήτων

- να συνεργάζονται με τους/ τις συμφοιτητριές τους για καινοτόμες προτάσεις
- να αξιολογούν θεωρητικά άρθρα

• να συντάσσουν και να συγγράφουν ερευνητικές εργασίες • να δομούν ένα άρθρο • να παρουσιάζουν σε κοινό μια ερευνητική εργασία • να αναζητούν βιβλιογραφία σε βιβλιοθήκες και βάσεις δεδομένων
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία • Ομαδική εργασία • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Αναζήτηση βιβλίων σε βιβλιοθήκη • Αναζήτηση άρθρων σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων – τα σημαντικότερα περιοδικά για την Παιδική Λογοτεχνία • Ανάλυση εικονογραφημένων βιβλίων με βάση τις σύγχρονες θεωρίες • Η δομή ενός επιστημονικού άρθρου (τίτλος, περίληψη, εισαγωγή, θεωρητικό πλαίσιο, ερευνητικά ερωτήματα, ανάλυση, συμπεράσματα, βιβλιογραφικές αναφορές) • Συγγραφή άρθρου • Τρόποι παρουσίασης ενός άρθρου

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Διαλέξεις Εργαστηριακές ασκήσεις	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία (διαδίκτυο, power point) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας eclass και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου Επίσκεψη σε βιβλιοθήκες Επισκέψεις ειδικών	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	20
	Εργαστηριακές Ασκήσεις	20
	Εύρεση σχετικής βιβλιογραφίας	12
	Μελέτη άρθρων	10
	Μελέτη εικονογραφημένων παιδικών βιβλίων	10
	Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων	8
	Συγγραφή πρωτότυπου επιστημονικού άρθρου	100
	Παρουσίαση του άρθρου	20
	Σύνολο Μαθήματος	200

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Τρόπος αξιολόγησης: ✓ Εργασίες Ειδικότερα: ✓ Εργαστηριακές ασκήσεις εφαρμογής και κριτικής αντιμετώπισης της θεωρίας ✓ Διατύπωση ερευνητικών προτάσεων ✓ Εύρεση και μελέτη βιβλιογραφίας ✓ Συγγραφή άρθρου ✓ Παρουσίαση ερευνητικής εργασίας
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Kress, G. & van Leeuwen, T. (1996). *Η Ανάγνωση των Εικόνων*. Αθήνα: Επίκεντρο.
- Γιαννικοπούλου, Α. (2008). *Στη Χώρα των Χρωμάτων: Το Σύγχρονο Εικονογραφημένο Παιδικό Βιβλίο*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Μίσσιου, Μ. (2020). *Βουβά Κόμικς και Εικονοβιβλία*. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.
- Κανατσούλη, Μ. (2018). *Εισαγωγή στη Θεωρία και Κριτική της Παιδικής Λογοτεχνίας*. Θεσ/νίκη: University Studio Press.
- Παπαδάτος, Γ. (2014). *Το Παιδικό Βιβλίο στην Εκπαίδευση και στην Κοινωνία*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Μαρίνα Ροδοσθένους Μπαλάφα και Κατερίνα Καρατάσου (επιμ.) (2023). *Με το Νήμα της Εντοπιότητας: Σύγχρονες Τάσεις και Εξελίξεις στην Κυπριακή Παιδική και Νεανική Λογοτεχνία*. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.
- Γαβριηλίδου, Σ. (επιμ.) (2021). *Γεφυρώνοντας Πολιτισμικές Αποστάσεις στην Παιδική Λογοτεχνία: Προσεγγίσεις του Διαπολιτισμικού Ρόλου τους*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Lewis, D. (2001). *Reading Contemporary Picturebooks. Picturing Text*. London, New York: Routledge.
- Nikolajeva, M. & Scott, C. (2001). *How Picturebooks Work*. New York and London: Carland Publishing.
- Nodelman, P. (1988). *Words about Pictures: The Narrative Art of Children's Picture Books*. London: The University of Georgia Press.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

- Keimena*, Περιοδικό Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
- Children's Literature in Education*
- Children's Literature*
- Children's Literature Association Quarterly*
- Bookbird*
- The Lion and the Unicorn*
- Libri et liberi: Journal of Research on Children's Literature and Culture*
- New Review of Children's Literature and Librarianship*
- The Reading Teacher*
- Dzieciństwo. Literatura i Kultura*

94Σ. Εθνικές/Πολιτισμικές Ταυτότητες στον Λόγο. Η Αναλυτική Προσέγγιση της Λογοψυχολογίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	94Σ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εθνικές / Πολιτισμικές Ταυτότητες στον Λόγο: Η αναλυτική προσέγγιση της λογοψυχολογίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		2	4
Σεμινάριο		1	2
Εργαστηριακή Άσκηση		1	2
Φροντιστήριο		2	0
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα μαθήματα Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες Ι και ΙΙ.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD594/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι προπτυχιακές φοιτήτριες /-ες θα είναι σε επίπεδο: Γνώσεων - να αναγνωρίζουν τα βασικά εννοιολογικά στοιχεία της σκέψης της λογοψυχολογίας καθώς και τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία της - να προσδιορίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά διαφορετικών προσεγγίσεων που έχουν αναπτυχθεί εντός της λογοψυχολογίας - να προσδιορίζουν τα βασικά γενικότερα στοιχεία της ερευνητικής προσέγγισης της λογοψυχολογίας στα ζητήματα των εθνικών ή/και πολιτισμικών ταυτοτήτων Δεξιοτήτων - να αντιπαραθέτουν λογοψυχολογικές ερευνητικές προσεγγίσεις των εθνικών / πολιτισμικών ταυτοτήτων με τη συμβατική, κοινωνιογνωστική προσέγγιση των ζητημάτων αυτών - να συμπεραίνουν και να εκτιμούν κριτικά τα επακόλουθα της λογοψυχολογικής έρευνας στα ζητήματα των εθνικών / πολιτισμικών ταυτοτήτων Ικανοτήτων - σε θέση να εξετάζουν κριτικά, μέσα από ένα λογοψυχολογικό πρίσμα, αναδυόμενα ζητήματα της καθημερινότητας στη σύγχρονη ζωή, τα οποία άπτονται των εθνικών / πολιτισμικών ταυτοτήτων - σε θέση να σχεδιάζουν και να εκτελούν σε ένα βασικό, πρωτόλειο επίπεδο ένα ερευνητικό εγχείρημα με χρήση του λογοψυχολογικού πλαισίου αναφοράς	
Γενικές Ικανότητες	
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών - Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις - Λήψη αποφάσεων - Αυτόνομη εργασία - Ομαδική εργασία - Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών - Σχεδιασμός και διαχείριση έργων - Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης	

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η θεωρητική και εμπειρική εξοικείωση με την αναλυτική προσέγγιση της λογοψυχολογίας γενικά και, ειδικά, με την λογοψυχολογική έρευνα ζητημάτων εθνικών ή/και πολιτισμικών ταυτοτήτων. Η λογοψυχολογία αναπτύχθηκε ως προσέγγιση εντός της (κοινωνικής) ψυχολογίας κατά τις δεκαετίες του 1980 και 1990 ως μια κριτική, θεωρητική και ερευνητική, εναλλακτική στο κυρίαρχο κοινωνιογνωστικό υπόδειγμα. Στα πλαίσια του μαθήματος αυτού, οι φοιτήτριες /ες εξοικειώνονται, κατ' αρχάς, με τα επιστημολογικά θεμέλια της προσέγγισης αυτής και στη συνέχεια με τις βασικές θεωρητικές έννοιες και τα αναλυτικά «εργαλεία» που αναπτύχθηκαν εντός της. Συγκεκριμένα, το μάθημα εστιάζει στο θεωρητικό ή/και μεθοδολογικό πλαίσιο: (α) της οπτικής των Potter και Wetherell, (β) της οπτικής των Edwards και Potter και (γ) στο εννοιολογικό και ερευνητικό πλαίσιο των ρητορικών / ιδεολογικών διλημμάτων (Billg et al., 1988). Παράλληλα με τη θεωρητική τους εξοικείωση με τη λογοψυχολογία, οι φοιτήτριες /ες του μαθήματος εξοικειώνονται με την υπάρχουσα έρευνα της λογοψυχολογίας σε ζητήματα εθνικών / πολιτισμικών ταυτοτήτων μέσα από σεμιναριακές παρουσιάσεις ερευνητικών κειμένων. Η εμπειρική τους εξοικείωση με την λογοψυχολογική έρευνα στο πεδίο αυτό εξασφαλίζεται μέσα από την συμμετοχή τους σε μικρές ομάδες οι οποίες σχεδιάζουν, διεξάγουν, αναλύουν και παρουσιάζουν μικρής κλίμακας εμπειρική έρευνα. Η διάρθρωση του μαθήματος έχει ως εξής: Το πρώτο μέρος κάθε εβδομαδιαίου μαθήματος έχει σεμιναριακό χαρακτήρα. Συναρθρώνεται γύρω από εισηγήσεις / διαλέξεις του διδάσκοντα αλλά και παρουσιάσεις των φοιτητριών/ων πάνω σε ζητήματα θεωρίας και αναλυτικής μεθοδολογίας και επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες μεθοδολογικές και ερευνητικές εξελίξεις εντός του ρεύματος στροφής στον λόγο στην (κοινωνική) ψυχολογία. Στο σεμιναριακό αυτό μέρος του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές συμμετέχουν ενεργά με σύντομες παρουσιάσεις και συζητήσεις κειμένων της αντίστοιχης θεωρητικής και ερευνητικής εργογραφίας. Το δεύτερο μέρος του μαθήματος έχει χαρακτήρα εργαστηριακό. Οι φοιτήτριες και φοιτητές του μαθήματος κατανέμονται σε μικρές ομάδες (3-5 προσώπων) και θα εργαστούν από κοινού πάνω:

- α) στον σχεδιασμό εμπειρικής έρευνας με τη χρήση ημιδομημένων ατομικών ή ομαδικών συνεντεύξεων,
- β) στην συλλογή και απομαγνητοφώνηση των ηχογραφημένων δεδομένων της έρευνας,
- γ) στην αρχική κωδικοποίηση των δεδομένων
- δ) στην ανάλυση των δεδομένων στη βάση μεθοδολογικών αρχών της λογοψυχολογίας.
- ε) στον σχεδιασμό και εκτέλεση συνεδριακού τύπου παρουσίασης της ερευνητικής τους μελέτης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση powerpoint Προβολή video σχετικών με το περιεχόμενο του μαθήματος Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και του e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	26
	Σεμινάρια	13
	Εργαστηριακή Άσκηση	13
	Μελέτη Βιβλιογραφίας	30
	Αυτοτελής Μελέτη	20
	Εκπόνηση Μελέτης	55
	Συγγραφή Εργασίας	43
	Σύνολο Μαθήματος	200

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η ατομική βαθμολογία των φοιτητριών / φοιτητών θα συνδιαμορφωθεί από: α) τις σεμιναριακές παρουσιάσεις τους (20%) β) την ομαδική, προφορική παρουσίαση της έρευνάς τους (30%) γ) τις ατομικές ερευνητικές εκθέσεις (περίπου 5.000 λέξεων) που θα κατατεθούν στο τέλος του εξαμήνου (50%). Γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική.
----------------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Augoustinos, M., & Tileagă, C. (2012). Twenty-five years of discursive psychology [Editorial]. *British Journal of Social Psychology*, 51(3), 405–412. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.2012.02096.x>
- Billig, M., Condor, S., Edwards, D., Gane, M., Middleton, D., & Radley, A. (1988). *Ideological dilemmas: A social psychology of everyday thinking*. Sage
- Dickerson, P. (2021). Κοινωνική Ψυχολογία: Παραδοσιακές και κριτικές προσεγγίσεις. Κριτική.
- Edwards, D. & Potter, J. (1992). *Discursive Psychology*. Sage.
- Hewer, C.J. & Lyons, E. (2023). Ταυτότητα. Στο Hewer, C.J. & Lyons, E. (Επιμ.). *Πολιτική Ψυχολογία: Μια κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση*. Πεδίο.
- Locke, S. (2023). Οι πολιτικές της ψυχολογικής γλώσσας: Λόγος και ρητορική. Στο Hewer, C.J. & Lyons, E. (Επιμ.). *Πολιτική Ψυχολογία: Μια κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση*. Πεδίο.
- Μποζατζής, Ν. & Δραγώνα, Θ. (Επιμ.) (2011). *Κοινωνική Ψυχολογία: Η στροφή στο λόγο*. Μεταίχμιο.
- Potter, J. (2005). Στάσεις, κοινωνικές αναπαραστάσεις και η δια/του λόγου ψυχολογία. Στο M. Wetherell (Επιμ.) (2005). *Ταυτότητες, Ομάδες και Κοινωνικά Ζητήματα*. Μεταίχμιο.
- Potter, J. & Wetherell, M. (2009). *Λόγος και Κοινωνική Ψυχολογία*. Μεταίχμιο.
- Wetherell, M. (2005). Ιστορίες ζωής / κοινωνικές ιστορίες. Στο M. Wetherell (Επιμ.) (2005). *Ταυτότητες, Ομάδες και Κοινωνικά Ζητήματα*. Μεταίχμιο.
- Wetherell, M. & Sapsford, R. (2006). Ρεαλισμός και σχετικισμός. Στο R. Sapsford κ.α. (Επιμ.). *Η θεωρία στην Κοινωνική Ψυχολογία*. Μεταίχμιο.
- Wiggins, S. (2017). *Discursive Psychology: Theory, method and applications*. Sage.
- Willig, C. (2015). Λογοψυχολογία. Στο C. Willig. *Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία*. Gutenberg.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

British Journal of Social Psychology
Discourse and Society
Qualitative Research in Psychology
Ψυχολογία

Ι. ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

ΘΕ1. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕ1	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διαπολιτισμική εκπαίδευση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Η θεματική εβδομάδα είναι εντατικό σεμινάριο, το οποίο διαρκεί μια εβδομάδα και περιλαμβάνει 39 ώρες διδασκαλίας		39	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD173/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Επεξεργασία σε μικρές ομάδες, με βιωματικό τρόπο, ζητημάτων που άπτονται της παρουσίας των ξένων παιδιών στο ελληνικό σχολείο. Με αφορμή διάφορα ερεθίσματα (ταινίες, μικρές θεατρικές παρεμβάσεις, μαρτυρίες, εκπαιδευτικό υλικό, κείμενα, κλπ.) προσεγγίζονται θέματα όπως: ταυτότητα/ετερότητα, μετανάστευση, ρατσισμός και ξενοφοβία, κοινωνικές διακρίσεις, μειονότητες κ.ά. Πεδίο αναφοράς είναι το σχολείο και η παιδαγωγική πράξη. Στις συναντήσεις προβλέπεται να συμμετέχουν εκπαιδευτικοί, σκηνοθέτες, μουσικοί, επιστήμονες διάφορων ειδικοτήτων, καθώς και μετανάστες πρώτης και δεύτερης γενιάς. Οι φοιτητές/τριες θα αξιολογηθούν με εργασία. Θα δοθεί φάκελος με κείμενα σχετικά με το θέμα. Προτεινόμενη ιστοσελίδα: www.kleidiakaiantikleidia.net

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της θεματικής εβδομάδας οι φοιτητές/τριες αναμένεται να είναι σε θέση και σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίσουν παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά υλικά για τη διαχείριση των ετερογενών τάξεων.
- Να γνωρίσουν τους βασικούς θεωρητικούς προβληματικούς σε σχέση με την έννοια της διαπολιτισμικότητας
- Να γνωρίσουν τις σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.
- Να γνωρίσουν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς για την ανάπτυξη μίας διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Να γνωρίσουν τις βασικές προϋποθέσεις για τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού σχολείου.

Δεξιοτήτων

• Να διακρίνουν στοιχεία της εκπαιδευτικής και διοικητικής λειτουργίας των σχολείων που οδηγούν σε αποκλεισμούς. • Να αναλύουν και να αναστοχάζονται κριτικά σχετικά με τις παιδαγωγικές μεθόδους και την καταλληλότητά τους σχετικά με τη συμμετοχή όλων στην εκπαιδευτική διαδικασία • Να εντοπίζουν μορφές ανισοτήτων στην εκπαίδευση • Να επιλέγουν εκπαιδευτικό υλικό κατάλληλο για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση. Ικανοτήτων • Να μπορούν να σχεδιάζουν εκπαιδευτικές δράσεις με στόχο τη συμμετοχή όλων των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. • Να μπορούν να παράγουν και να αξιοποιούν κατάλληλα εκπαιδευτικά υλικά για τη συμπερίληψη
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών. • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Η σχέση του ελληνικού σχολείου με τη συμπερίληψη. • Η έννοια της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης ως συνολικής αντίληψης. • Διαφοροποιημένες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικά υλικά για τη συμπερίληψη. Η Θεματική Εβδομάδα αξιοποιεί βιωματικές μεθόδους και δίνει έμφαση: • Στη συμμετοχή σε διαδικασίες βιωματικού χαρακτήρα. • Στην αξιοποίηση και ανάλυση της βιωματικής εμπειρίας των φοιτητών/τριών. • Στη χρήση ποικιλίας υλικού σχετικού με το περιεχόμενο της θεματικής εβδομάδας (ταινίες, βιβλία που δημιουργήθηκαν από παιδιά, παιχνίδια, ποιοτικά ερευνητικά δεδομένα κτλ.). • Στην οργάνωση της διαδικασίας μέσα από εργαστήρια σε ομάδες και παρουσιάσεις στην ολομέλεια.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο. Καθοδηγούμενος ομαδικός σχεδιασμός εκπαιδευτικών σεναρίων.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, παρουσίαση διαφανειών σε powerpoint, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Βιωματικά εργαστήρια/διαλέξεις/επεξεργασία σε ομάδες	40
	Τήρηση ημερολογίου	20
	Συγγραφή ατομικών εργασιών	35
	Μελέτη και Ανάλυση Βιβλιογραφίας	30
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και τελική. Περιλαμβάνει: 1. Την ενεργητική συμμετοχή στο μάθημα και τα εργαστήρια (30%) 2. Ατομική γραπτή τελική εργασία, η οποία περιλαμβάνει: α) το ημερολόγιο που κρατούν οι φοιτήτριες/τές κατά τη διάρκεια της ΘΕ στο οποίο περιγράφουν το περιεχόμενο κάθε μέρας με σκέψεις, σχόλια και προβληματισμούς β) την συσχέτιση των όσων βίωσαν και συζήτησαν με τη βιβλιογραφία που έχουν να μελετήσουν και γ) την αποτίμηση/αξιολόγηση της θεματικής εβδομάδας. Τα κριτήρια αξιολόγησης ανακοινώνονται στο e-class κάθε ακαδημαϊκό έτος.
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδρούσου, Α. (2005). «Πώς σε λένε;». *Διεργασίες μίας Επιμορφωτικής Παρέμβασης στη Μειονοτική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Ανδρούσου Α., Ασκούνη Ν., Ετερογένεια και σχολείο, Αθήνα, Κλειδιά και Αντικλειδιά (υπεύθ. Α.Ανδρούσου), ΥΠΕΠΘ/Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiantikleidia.net)

Ασκούνη Ν., Κοινωνικές ανισότητες στο σχολείο, Αθήνα, Κλειδιά και Αντικλειδιά, (υπεύθ. Α.Ανδρούσου) ΥΠΕΠΘ/ Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiantikleidia.net)

Ζωγραφάκη Μ., Κοινωνικό πλαίσιο και διδακτική πράξη, σειρά Κλειδιά και Αντικλειδιά (υπεύθ. Α.Ανδρούσου), ΥΠΕΠΘ/Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiantikleidia.net)

Σφυρόερα Μ., Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική, Αθήνα, Κλειδιά και Αντικλειδιά (υπεύθ. Α.Ανδρούσου), ΥΠΕΠΘ/Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiantikleidia.net)

Tomlinson C., 2004, Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας – Ανταπόκριση στις ανάγκες όλων των μαθητών, εκδόσεις Γρηγόρη.

Τσάφος, Β. (2014). *Αναλυτικό πρόγραμμα. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Τσιάκαλος, Γ. (2000). *Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Τσιάκαλος, Γ. (2002). *Η υπόσχεση της παιδαγωγικής*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Vandenbroeck, M. (2004) *Με τη ματιά του Γέτι*. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

Freire, P. (2006/1998). *Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν* (μτφ. Μ.Ταμπάρακης). Αθήνα: Επίκεντρο.

Χαραβιτσίδης, Π. (2013). *Χτίζοντας ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο στην Αθήνα*. Θεσ/Επίκεντρο.

ΘΕ2. Φύλα, Σώμα, Ετερότητες

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕ2	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σώμα, Φύλα, Ετερότητες		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Η θεματική εβδομάδα είναι εντατικό σεμινάριο, το οποίο διαρκεί μία εβδομάδα και περιλαμβάνει 39 ώρες διδασκαλίας	39	5	

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD279/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το σεμινάριο έχει σκοπό να αναλύσει τους τρόπους με τους οποίους το σώμα και η έμφυλη κατάσταση διαμορφώνουν ετερότητες. Οι ετερότητες αναδύονται με έρεισμα και επιχείρημα θεμελίωσης είτε σωματικές είτε επιτελεστικές 'διαφορές' και διέπουν τα συστήματα ιεραρχήσεων των ομάδων. Σε αυτό το σεμινάριο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην κατασκευή και στις εκδηλώσεις της ομοφοβίας. Πραγματοποιούνται παρεμβάσεις από ειδικούς και ομάδες της κοινωνίας των πολιτών με στόχο α) τον εντοπισμό β) τις διαδικασίες διατύπωσης και γ) την αντιμετώπιση της ομοφοβίας στο τυπικό σχολικό περιβάλλον.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίζουν τις σύγχρονες επιστημονικές προσεγγίσεις σχετικά με τις έννοιες φύλο, σώμα, ετερότητες.
- Να γνωρίζουν ότι το σώμα και οι έμφυλες επιτελέσεις συνήθως συνιστούν επιχειρήματα θεμελίωσης της ομοφοβίας, ανεξαρτήτων των σεξουαλικών προτιμήσεων ή πρακτικών των υποκειμένων.
- Να γνωρίζουν ότι τα φαινόμενα βίας στο τυπικό σχολικό περιβάλλον συχνά εκκινούν από έμφυλες πρακτικές, οι οποίες φαίνεται να μην εμπίπτουν στα αυστηρά κανονιστικά πλαίσια της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας.
- Να γνωρίσουν τις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις της ομοφοβίας.
- Να γνωρίζουν διαφορετικές μεθόδους αντιμετώπισης της ομοφοβίας.

Δεξιοτήτων

- Να μπορούν να διακρίνουν ανάμεσα σε φαινόμενα βίας ή παρενόχλησης, όσα αφορούν ομοφοβικές εκδηλώσεις.
- Να εντοπίζουν τις εννοιολογικές διαπλοκές των ομοφοβικών περιστατικών, δηλαδή τους τρόπους με τους οποίους δομικά στοιχεία κοινωνικής τάξης, εθνοτικότητας ή φυλής συντελούν σε ομοφοβικές εκφορές.
- Να μπορούν να επιλέγουν τις αποτελεσματικές πρακτικές για αποφυγή εκδήλωσης ομοφοβικών κρουσμάτων.

Ικανοτήτων

- Να μπορούν να σχεδιάζουν εκπαιδευτικά προγράμματα με στόχο α) την αποφυγή και β) την αντιμετώπιση της ομοφοβίας.
- Να προστατεύουν τα θύματα της ομοφοβίας από σχολικό αποκλεισμό ή παρενόχληση.
- Να κινητοποιούν τα μέλη της σχολικής κοινότητας με στόχο α) την αποφυγή και β) την αντιμετώπιση της ομοφοβίας.

Γενικές Ικανότητες

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις.
- Λήψη αποφάσεων.
- Ομαδική εργασία.
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Εισαγωγή • Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του σώματος, των φύλων και της ετερότητας. • Το κοινωνικό σώμα, το σώμα ως φυσικό σύμβολο. Καθαρό/βρώμικο, μιαιρότητα και αποστροφή. • Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της ομοφοβίας. • Ομοφοβία και τρανσφοβία στη σχολική ζωή. • Ανάλυση περιπτώσεων ομοφοβίας και προτάσεις αντιμετώπισης • Οικογένειες Ουράνιο Τόξο και σχολικές πορείες. Σκέψεις και προβληματισμοί για τα σχέδια μαθήματος που αφορούν «την οικογένεια» • Δόμηση και αποδόμηση των στερεοτύπων του φύλου. • Ταυτότητα φύλου και σεξουαλικότητα στο σχολικό περιβάλλον. • Προβολή και σχολιασμός ταινίας • Συμπεράσματα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαφανειών power point, προβολή σύντομων ντοκυμαντέρ, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/ Σεμινάρια	50
	Παρουσίαση σχεδίων σχολικών δραστηριοτήτων	30
	Συγγραφή εργασίας	45
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική διαδικασία. Περιλαμβάνει: • Παρουσίαση μιας ομαδικής εργασίας με αφορμή μια ταινία ή στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης θεματικής, η οποία άπτεται του μαθήματος. Αφορά την κατανόηση των εννοιών και τη μεθοδολογία, οι οποίες σχετίζεται με τις διαδικασίες παραγωγής ή / και αντιμετώπισης της ομοφοβίας (50%). • Γραπτή τελική ομαδική εργασία. • Περιλαμβάνει την οργανωμένη γραπτή περιγραφή και τεκμηρίωση κάποιας από τις προτεινόμενες ενότητες και συμπεριλαμβάνει τα σχόλια, τα οποία έγιναν στην προφορική παρουσίαση (50%). Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι προσβάσιμα στο e-class.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Αβδελά, Ε., <i>Διά λόγους τιμής. Βία, συναισθήματα και αξίες στη μετεμφυλιακή Ελλάδα</i>, Αθήνα, Νεφέλη 2002. Αβδελά, Ε., Ψαρρά, Α., <i>Σιωπηρές ιστορίες. Γυναίκες και φύλο στην ιστορική αφήγηση</i>, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997.

- Αθανασίου Α., 2003 «Η πειθαρχία της συνέχειας: σώμα, χρόνος και βιοπολιτική στην Ελλάδα σήμερα», *Σύγχρονα θέματα*, 82: 45-52.
- Αθανασίου Α. (επιμέλεια) *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*. Αθήνα, Νήσος, 2006.
- Βλαχούτσικου, Χρ., (σε συνεργασία με τη Kain-Hart, L.), (επιμ.), *Όταν οι γυναίκες έχουν διαφορές. Αντιθέσεις και συγκρούσεις γυναικών στη σύγχρονη Ελλάδα*, Μέδουσα, Αθήνα 2005.
- Γιαννακόπουλος Κ., 1998 "Πολιτικές σεξουαλικότητας και υγείας την εποχή του AIDS" *Σύγχρονα θέματα*, 66: 76-86
- Cowan, J., *Η πολιτική του σώματος: χορός και κοινωνικότητα στη Βόρεια Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1998.
- Ιγγλέση, Χ., *Πρόσωπα γυναικών, προσωπεία της συνείδησης. Συγκρότηση της γυναικείας ταυτότητας στην ελληνική κοινωνία*, Οδυσσέας, Αθήνα 1997.
- Ιγγλέση, Χ. (επιμ.), *Ο αναστοχασμός στη φεμινιστική έρευνα. Σκιαγράφηση μιας αμφίθυμης σχέσης*, Οδυσσέας, Αθήνα 2001.
- Καυτατζόγλου, Ρ. (επιμ.), *Οικογένειες του παρελθόντος: Μορφές οικιακής οργάνωσης στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997.
- Κωνσταντινίδου, Χ., «Η αναπαράσταση των κατά φύλο σχέσεων στον τύπο. Εμπειρικές εργασίες», *Σύγχρονα θέματα*, τχ. 48, Ιούνιος 1992, σελ. 87-98.
- Λεοντσίνη, Μ. (επιμ.), *Φύλο και Κοινωνικό Κεφάλαιο*, Αθήνα, Κριτική 2010.
- Λεοντσίνη, Μ. (επιμ.), *Μονοπάτια του φύλου και της σεξουαλικότητας*, Αθήνα, Gutenberg 2022.
- Μακρυγιάννη, Δ. (επιμ.) *Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Νήσος, 2004.
- Μιχαηλίδου, Μ., Χαλκιά, Α. (επιμ.), *Η παραγωγή του κοινωνικού σώματος*, Αθήνα, Κατάρτι & Δίνη φεμινιστικό περιοδικό, 2005.
- Μπακαλάκη Α., «Καθαριότητα, καλλωπισμός και ο γυναικείος προορισμός. Αντιλήψεις για τη φροντίδα του γυναικείου σώματος στη νεότερη Ελλάδα» *Αρχαιολογία* 31 (1989): 43-47.
- Παπαγαρουφάλη Ε. 2002 *Δώρα ζωής μετά θάνατον. Πολιτισμικές εμπειρίες*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Παπαρούση, Μ., *Το σώμα και η διαπραγμάτευση της διαφοράς στη σύγχρονη ελληνική πεζογραφία*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, 2012.
- Καντσά Β., Αποστολίδου Α., Λαχανιώτη Λ., Σπηλιώτης, Κ., Χαλάτσης Γ., Κανάκης Κ., Γιαννακόπουλος Κ, Αποστολλέλη Α, Χαλκιά Α, *Σώμα, φύλο, σεξουαλικότητα: ΛΟΑΤΚ πολιτικές στην Ελλάδα*, Αθήνα, Πλέθρον, 2012.
- Σερεμετάκη Κ. Ν., *Παλιννόστηση αισθήσεων. Αντίληψη και Μνήμη ως Υλική Κουλτούρα στη σύγχρονη εποχή*, Αθήνα, Νέα Σύνορα-Λιβάνης, 1997.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Body & Society, <http://bod.sagepub.com/>

Signs: Journal of Women in Culture and Society, <http://signsjournal.org/>

Men and Masculinities, <http://jmm.sagepub.com/>

Journal of Homosexuality, <http://www.tandfonline.com/toc/wjhm20/current#.VAXBlaMqPGg>

Journal of Family Studies, <http://jfs.e-contentmanagement.com/>

ΘΕ4. Παιδί και Παιχνίδι

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕ4	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παιδί και Παιχνίδι		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Σεμινάρια και φροντιστήριο	39	5	

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://eclass.uoa.gr/courses/ECD164

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στη Θεματική Εβδομάδα «Παιδί και Παιχνίδι» προσεγγίζονται ποικίλες διαστάσεις του παιχνιδιού μέσα από διαφορετικές επιστημονικές οπτικές (π.χ. ψυχολογία, κοινωνιολογία, παιδαγωγική) και εφαρμογές. Με αφορμή διαφορετικά ερεθίσματα (κείμενα, λογοτεχνικά βιβλία, ταινίες, δραστηριότητες, συμμετοχή σε παιχνίδια κ.λπ.), οι φοιτήτριες/ες επεξεργάζονται με βιωματικό τρόπο σε μικρές ομάδες θεωρητικές προσεγγίσεις για το παιχνίδι και το ρόλο του στην ανάπτυξη και την εκπαίδευση των παιδιών. Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτήτριες/ες να κατανοήσουν τρεις βασικές διαστάσεις του παιχνιδιού οι οποίες αλληλεπιδρούν και αλληλοσυμπληρώνονται: το παιχνίδι ως εγγενώς κοινωνική και πολιτισμική δραστηριότητα, το παιχνίδι ως αυτοέκφραση και δημιουργική πράξη και το παιχνίδι ως μαθησιακή και κοινωνικοποιητική εμπειρία. Οι διαστάσεις αυτές του παιχνιδιού και ιδιαίτερα η σύνδεση του παιχνιδιού με τη μάθηση καθώς και η αντίληψη ότι για τα παιδιά το παιχνίδι αποτελεί μια αναπτυξιακά κατάλληλη δραστηριότητα ως προς τη μάθηση, αναδεικνύουν τον παιδαγωγικό ρόλο του παιχνιδιού και τη σημαντικότητα της εισαγωγής του στην εκπαίδευση και αγωγή των παιδιών.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζει τις κύριες θεωρητικές προσεγγίσεις για το παιχνίδι
- γνωρίζει τα χαρακτηριστικά και τις λειτουργίες του παιχνιδιού
- αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα του παιχνιδιού και τη σημαντικότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης στο παιχνίδι
- κατανοεί την αμφίδρομη σχέση θεωρίας, έρευνας και πράξης σχετικά με το παιχνίδι,
- αναγνωρίζει την κοινωνικο-πολιτισμική διάσταση του παιχνιδιού
- αναγνωρίζει τον παιδαγωγικό ρόλο του παιχνιδιού
- αναγνωρίζει μαθησιακά περιβάλλοντα που ενθαρρύνουν το παιχνίδι
- παράγει ιδέες σχετικές με το σχεδιασμό μαθησιακών περιβαλλόντων που βασίζονται στο παιχνίδι
- να προβληματίζεται και να αναστοχάζεται σχετικά με τη χρήση του παιχνιδιού σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα
- να κατανοεί τον κεντρικό ρόλο του παιχνιδιού στην ανάπτυξη, την αγωγή και την εκπαίδευση των παιδιών
- να επεξεργάζεται κριτικά σχετική με το θέμα βιβλιογραφία
- να αξιολογεί την επιτυχία ή την αποτυχία ένταξης του παιχνιδιού στην εκπαιδευτική διαδικασία
- να συνεργάζεται με τους/τις συμφοιτητές/τριες για την παραγωγή ιδεών σχετικά με παιδαγωγικές παρεμβάσεις βασισμένες στο παιχνίδι

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Παιχνίδι: χαρακτηριστικά και ορισμοί • Βασικές διαστάσεις και λειτουργίες του παιχνιδιού • Θεωρητικές προσεγγίσεις για το παιχνίδι • Παιχνίδι: κοινωνικές και πολιτισμικές παράμετροι • Είδη παιχνιδιού και αναπτυξιακή πορεία του παιχνιδιού • Η συμβολή του παιχνιδιού στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών • Η παιδαγωγική διάσταση του παιχνιδιού • Η αξιοποίηση του παιχνιδιού στη μάθηση • Ο ρόλος των ενηλίκων στο παιχνίδι των παιδιών: σημασία, παράγοντες, πρακτικές • Εκπαιδευτικοί και παιχνίδι • Αναστοχασμός, αξιολόγηση, συμπεράσματα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, οπτικο-ακουστικό υλικό, σημειώσεις και παρουσιάσεις σε ηλεκτρονική μορφή, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμινάρια	26
	Συμμετοχή σε ομαδικές ασκήσεις σχεδιασμού παιχνιδιών ή/και αξιοποίησης παιχνιδιών προς την κατεύθυνση επίτευξης μαθησιακών στόχων	13
	Ημερολογιακή καταγραφή, επεξεργασία των βιωματικών εμπειριών κατά τη θεματική εβδομάδα και αναστοχασμός	20
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	30
	Συγγραφή ατομικής εργασίας	36
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι συμπερασματική: Γραπτή τελική εργασία (100%) στην ελληνική γλώσσα, σε προτεινόμενα θέματα που άπτονται της προβληματικής του μαθήματος. Για την εκπόνηση της εργασίας απαιτείται η χρήση των ημερολογιακών καταγραφών κατά τη θεματική εβδομάδα και η σύνδεση με τη βιβλιογραφία. Διαφοροποιημένη αξιολόγηση για φοιτητές/τριες με αναπηρία (σύμφωνα με τα ισχύοντα στο ΕΚΠΑ). Η θεματολογία και τα κριτήρια αξιολόγησης είναι προσβάσιμα στο e-class.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Αυγητίδου, Σ. (επιμ.) (2001) *Το Παιχνίδι: Σύγχρονες Ερευνητικές και Διδακτικές Προσεγγίσεις*. Τυπωθήτω.
 Γκουγκουλή, Κ. & Κούρια, Α. (2000) *Παιδί και Παιχνίδι στη Νεοελληνική Κοινωνία*. Εκδόσεις Καστανιώτη.
 Flee, M. (2018). *Το παιχνίδι στην προσχολική ηλικία. Από τις προσωπικές εμπειρίες στις σύγχρονες θεωρίες*. (Επιστημονική επιμέλεια: Μ. Μπιρμπίλη). Εκδόσεις Σοφία.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ερευνώντας τον Κόσμο του Παιδιού

Διάλογοι

Early Childhood Education Journal

Early Child Development and Care

European Early Childhood Education Research Journal

International Journal of Play

American Journal of Play

ΘΕ7. Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕ7	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Η θεματική εβδομάδα είναι εντατικό εργαστήριο, το οποίο διαρκεί μία εβδομάδα και περιλαμβάνει 39 ώρες διδασκαλίας.		39	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD242/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος της θεματικής εβδομάδας είναι η προσέγγιση με βιωματικό τρόπο, από μικρές ομάδες φοιτητών/τριών, ζητημάτων που σχετίζονται με την παιδαγωγική αξιοποίηση της ανομοιογένειας στη σχολική τάξη. Οι φοιτήτριες/τές με αφετηρία την επεξεργασία ταινιών, προσωπικών αφηγήσεων, βιωματικών εργαστηρίων με εμπυχωτές/τριες εκπαιδευτικούς και μέσα από τη μελέτη σχετικών κειμένων θα προσεγγίσουν έννοιες που συνδέονται με το θεωρητικό πλαίσιο της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής όπως: κίνητρο, αξιοποίηση του βιώματος, συστηματική παρατήρηση της εξέλιξης των παιδιών, διαμεσολαβητικός-υποστηρικτικός ρόλος του/της εκπαιδευτικού, συνεργατική μάθηση, δημιουργική αλληλεπίδραση κ.ά. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη προβληματισμού σχετικά με τις σημαντικές ευκαιρίες που μπορεί να παρέχει η ανομοιογένεια στη σχολική τάξη σε μια προοπτική εμπλουτισμού της μαθησιακής διαδικασίας. Η προσέγγιση που υιοθετείται είναι αυτή της ολιστικής προσέγγισης της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής που ακουμπά στον βίοκοσμο του παιδιού και οδηγεί στην «αλληλεπίδραση ατομικού και συλλογικού».

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της Θεματικής Εβδομάδας οι φοιτητές/τριες θα είναι σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να συγκροτήσουν μέσα από τη δική τους πορεία την έννοια της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής.
- Να γνωρίζουν τις σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις που υποστηρίζουν τη διαφοροποιημένη παιδαγωγική.
- Να γνωρίζουν τη σημασία της αξιοποίησης του «βίοκοσμου» των μαθητών και της ενεργητικής εμπλοκής όλων στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Να γνωρίζουν παιδαγωγικά εργαλεία που συμβάλουν στη διαχείριση των ετερογενών τάξεων.

Δεξιοτήτων

- Να διακρίνουν τα στοιχεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας που οδηγούν σε αποκλεισμούς.
- Να εντοπίζουν τα δικά τους βιώματα που επιδρούν στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν ως μελλοντικοί εκπαιδευτικοί την ανομοιογένεια των σχολικών τάξεων.
- Να αναλύουν κριτικά τις παιδαγωγικές μεθόδους ως προς την καταλληλότητά τους για τη συμμετοχή όλων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ικανοτήτων

- Να μπορούν να σχεδιάζουν εκπαιδευτικές δράσεις λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο της τάξης με στόχο τη συμμετοχή όλων στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Να μπορούν να αξιοποιούν δημιουργικά στους σχεδιασμούς τους εργαλεία τα οποία παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο της ΘΕ7, αλλά και να αναστοχάζονται σε σχέση με το δικό τους ρόλο στο πλαίσιο αυτής της αξιοποίησης.

Γενικές Ικανότητες

- Ομαδική εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο της Θεματικής Εβδομάδας οργανώνεται με βάση τους εξής θεματικούς άξονες:

- Η έννοια της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής ως ολιστικής αντίληψης
- Ταυτότητα, ενδυνάμωση, ο μαθητής ως «βιογραφία»
- Διάκριση διαφοροποίησης και εξατομίκευσης
- Η μετάβαση από το ατομικό στο συλλογικό
- Διαφοροποιημένες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και «εργαλεία» (βιωματικά εργαστήρια και παρουσιάσεις εκπαιδευτικών που επιχειρούν τη διαφοροποίηση στις τάξεις τους) Συμμετοχή σε διαδικασίες βιωματικού χαρακτήρα.

Αναστοχαστικές διαδικασίες σε σχέση με την αποδοχή της διαφορετικότητας

Η Θεματική Εβδομάδα δεν είναι ένα θεωρητικό μάθημα, αλλά αξιοποιεί βιωματικές μεθόδους και δίνει έμφαση στην ανάλυση της εμπειρίας των φοιτητών και φοιτητριών που συμμετέχουν. Στο πλαίσιο της οι φοιτητές/τριες βλέπουν και συζητάνε κινηματογραφικές ταινίες, εμπλέκονται σε βιωματικές δραστηριότητες και συζητάνε με εκπαιδευτικούς.

Ως προς την οργάνωση της διαδικασίας, η Θεματική Εβδομάδα περιλαμβάνει εργαστήρια σε μικρές ομάδες και σύντομες παρουσιάσεις και συζητήσεις στην ολομέλεια.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Προβολή κινηματογραφικών ταινιών, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Βιωματικά εργαστήρια και επεξεργασία σε ομάδες	39
	Τήρηση ημερολογίου /αναστοχασμός	36
	Μελέτη βιβλιογραφίας	35
	Συγγραφή εργασίας	45
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και τελική. Περιλαμβάνει: 1. Την ενεργητική συμμετοχή στο μάθημα και τα εργαστήρια (30%) 2. Ατομική γραπτή τελική εργασία (70%) η οποία περιλαμβάνει : α) το ημερολόγιο που κρατούν οι φοιτήτριες/τές κατά τη διάρκεια της ΘΕ στο οποίο περιγράφουν το περιεχόμενο κάθε μέρας με σχόλια, σκέψεις και προβληματισμούς/ερωτήματα, β) την συσχέτιση των όσων βίωσαν και συζητήσαν με τη βιβλιογραφία που έχουν να μελετήσουν και γ) την αποτίμηση/αξιολόγηση της ΘΕ.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενα συγγράμματα

Vandenbroeck, M. (2004). *Με τη ματιά του Γέτι*, εκδόσεις Νήσος.

Βαλιαντή Σ. & Νεοφύτου Λ. (2017). *Διαφοροποιημένη Διδασκαλία. Λειτουργική και αποτελεσματική εφαρμογή*, εκδόσεις Πεδίο.

Προτεινόμενη ενδεικτική βιβλιογραφία

Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό. *Εργαλεία Σύγχρονης Προσέγγισης της Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής για το Νηπιαγωγείο* (2015).

http://users.sch.gr/christinakis/superedu/2018/12/23/odigoi_diaforopoihsis/

Σφυρόερα, Μ. (2004). *Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική*, Αθήνα, Κλειδιά και Αντικλειδιά (υπεύθ. Α. Ανδρούσου), ΥΠΕΠΘ/Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiaikaianantikleidia.net)

Σφυρόερα, Μ. (2019). Ένα σχολείο για όλα τα παιδιά. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής. Στο Α. Ανδρούσου, Μ. Σφυρόερα, Α. Βελλοπούλου, Σ. Δέλη, Ε. Διδάχου, Ε. Κατσικονούρη, & Σ. Σάιτη (Επιμ.), *Πρακτικά του 11ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ο.Μ.Ε.Ρ. – ΤΕΑΠΗ: «Από εδώ και από παντού: εκπαιδευτικές αλλαγές και παιδαγωγικές πρακτικές για ένα ανοιχτό σχολείο»* (σσ. 55-64). Αθήνα: ΟΜΕΠ&ΤΕΑΠΗ-ΕΚΠΑ. <https://drive.google.com/file/d/1uflnn-AjXtU1Pfjyny9EvNRLly9IVGFQ/view>

Σφυρόερα Μ. (2020). Προς μια ολιστική αντιμετώπιση της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής: Αντιλήψεις και πρακτικές εκπαιδευτικών παιδιών προσχολικής ηλικίας. *Διάλογοι! Θεωρία και πράξη στις επιστήμες αγωγής και εκπαίδευσης*, 6, 119-142.

<https://doi.org/10.12681/dial.25549>

Tomlinson C. (2004). Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας – Ανταπόκριση στις ανάγκες όλων των μαθητών, εκδόσεις Γρηγόρη.

Τσερμίδου Λ., & Ζώνιου-Σιδέρη Α. (2020). Η διαφοροποιημένη παιδαγωγική στο πλαίσιο της ενταξιακής εκπαίδευσης: ερευνώντας τις πρακτικές τελειόφοιτων νηπιαγωγών. *Διάλογοι! Θεωρία και πράξη στις επιστήμες αγωγής και εκπαίδευσης*, 6, 209–238.

<https://doi.org/10.12681/dial.23328>

ΘΕ13. Παιδί και Κινηματογράφος

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕ13	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παιδί και κινηματογράφος		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Η θεματική εβδομάδα είναι εντατικό σεμινάριο, που διαρκεί μία εβδομάδα με 39 ώρες διδασκαλίας.		39	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD424/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε επίπεδο: **Γνώσεων**

- Να γνωρίζουν βασικά στοιχεία της ιστορίας του κινηματογράφου και της οπτικοακουστικής γλώσσας,
- τις σύγχρονες επιστημονικές προσεγγίσεις για τις διάφορες εκδοχές της σχέσης παιδιών και κινηματογράφου,
- τα κύρια θέματα της συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο ταινιών για και με παιδιά, καθώς και τον ρόλο του κοινωνικού και πολιτικού πλαισίου στην παραγωγή ταινιών,
- ζητήματα σχετικά με την εμπορευματοποίηση των ταινιών για παιδιά (παραγωγή, διανομή),
- τις νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά με τα παιδιά ως θεατές κινηματογραφικών ταινιών και τις ειδικές ρυθμίσεις για τα παιδιά/ηθοποιούς,
- τις δυνατότητες χρήσης του κινηματογράφου για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Δεξιοτήτων

- Να μπορούν να αναλύουν οπτικοακουστικά προϊόντα που απευθύνονται σε παιδιά (π.χ. ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους, ντοκιμαντέρ)
- Να μπορούν να σχεδιάζουν και να παράγουν οπτικοακουστικά προϊόντα για εκπαιδευτικούς σκοπούς.
- Να επιλέγουν κινηματογραφικές ταινίες ανάλογα με τις θεματικές που διδάσκουν.

• Να μπορούν να συναρτούν το περιεχόμενο ταινιών για και με παιδιά με θέματα που αφορούν την καθημερινότητα και τα ενδιαφέροντα των μαθητών της τάξης τους. • Να αναγνωρίζουν τον ρόλο του κινηματογράφου στην 'κατασκευή' της παιδικής ηλικίας. • Να αντιλαμβάνονται τον ρόλο των οικονομικών δυνάμεων, καθώς και τα κίνητρα της βιομηχανίας του κινηματογράφου που απευθύνονται στα παιδιά. Ικανοτήτων • Να σχεδιάζουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας με στόχο την εναρμόνιση του αναλυτικού προγράμματος του σχολείου με την εξωσχολική ζωή των παιδιών και με την κοινωνία γενικότερα. • Να σχεδιάζουν εκπαιδευτικά προγράμματα κινηματογραφικής παιδείας τα οποία προωθούν την κινηματογραφοφιλία. • Να εκπαιδεύουν τους μαθητές τους να αναλύουν, να σχεδιάζουν και να υλοποιούν οπτικοακουστικά κείμενα. • Να οργανώνουν και να λειτουργούν κινηματογραφική λέσχη στο πλαίσιο του σχολείου τους. • Να ευαισθητοποιούν τους μαθητές σε θέματα σχετικά με την εμπορευματοποίηση της παιδικής ηλικίας σε κινηματογραφικά προϊόντα.	Γενικές Ικανότητες • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. • Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις. • Ομαδική εργασία. • Σχεδιασμός και διαχείριση έργων. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. • Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα τέχνης. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης. • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
--	---

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στη συγκεκριμένη θεματική θα εξετασθούν οι διάφορες εκδοχές της σχέσης παιδιών και κινηματογράφου. Στόχος είναι να αναδειχτούν ζητήματα που έχουν ανακύψει και ερωτήματα που έχουν γεννηθεί στο πλαίσιο της σχέσης αυτής μέσα από μια γενική αναλυτική κατεύθυνση στην οποία εντάσσονται ποικίλα θέματα που αφορούν τα παιδιά ως κοινωνική κατηγορία. Στο πλαίσιο αυτό, θα συζητηθούν ζητήματα που αφορούν το περιεχόμενο ταινιών για και με παιδιά, τον ρόλο και την αναπαράσταση της παιδικής ηλικίας στον ελληνικό και στον διεθνή κινηματογράφο, τα παιδιά ως θεατές, τα παιδιά-σταρ του κινηματογράφου, καθώς και ζητήματα σχετικά με την εμπορευματοποίηση των ταινιών (παραγωγή, διανομή και νομοθετικές ρυθμίσεις). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί ο κινηματογράφος για εκπαιδευτικούς σκοπούς εστιάζοντας στις σχέσεις κινηματογράφου και ιστορίας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Πρόσωπο με πρόσωπο Χρήση διαφανειών power point, προβολή ντοκυμαντέρ και ταινιών μικρού και μεγάλου μήκους, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.
--	--

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/Σεμινάρια	39
	Καλλιτεχνικό Εργαστήριο Εκπόνηση μελέτης Εκπαιδευτικές επισκέψεις	41
	Συγγραφή εργασίας	45
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Ατομική εργασία, η οποία περιλαμβάνει: 1. Φάκελο της ΘΕ (25% του βαθμού). Ο φάκελος παρουσιάζεται υπό μορφή ημερολογίου. Για κάθε διάλεξη/σεμινάριο γίνεται περιγραφή των θεμάτων που αναπτύχθηκαν και βιβλιογραφική έρευνα σχετικά με το θέμα που παρουσιάστηκε. 2. Ανάλυση μιας ταινίας (75% του βαθμού), με θέμα παιδί και κινηματογράφος. Η ανάλυση περιλαμβάνει: την ταυτότητα της ταινίας, περίληψη της ταινίας και ανάλυση της ταινίας με βάση συγκεκριμένους άξονες (το κύριο θέμα της ταινίας, η αναπαράσταση της παιδικής ηλικίας με τη βοήθεια ενός παραδείγματος οπτικοακουστικής ανάλυσης μιας σκηνής της ταινίας, η αναπαράσταση της καθημερινότητας των παιδιών ως προς τον τόπο και τον χρόνο της παιδικής εμπειρίας, σχέσεις των παιδιών στις οποίες εστιάζεται η ταινία). 3. Τα κριτήρια αξιολόγησης καθορίζονται από τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και είναι προσβάσιμα στο e-class.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Δελβερούδη, Ε.-Α. (1999). *Κινηματογράφος. 1901-1922*. Στο Χατζηιωσήφ Χ. (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα, Οι απαρχές*, τ. Α2. (388-399). Αθήνα: Βιβλιόραμα.
- Δελβερούδη, Ε.-Α. (2009). Το σχολείο, η ιστορία του και ο κινηματογράφος. Εισαγωγή στο Αφιέρωμα «Παιδική Ηλικία και Κινηματογράφος». *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*. 9, 31-43.
- Δελβερούδη, Ε.-Α. (2009). Το σχολείο ως σύμβολο του πολιτικού αυταρχισμού στον κινηματογράφο. Στο Ε. Κούρτη (επιμ.), *Παιδική ηλικία και μέσα μαζικής επικοινωνίας*. (σελ. 409-424). Αθήνα: Ηρόδοτος/ΟΜΕΡ.
- Θεοδωρίδης, Μ. (2009). Κινηματογράφος και παιδί. Μια απόπειρα χαρτογράφησης του χώρου. Εισαγωγή στο Αφιέρωμα «Παιδική Ηλικία και Κινηματογράφος». *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*. 9, 1-18.
- Θεοδώρου, Β., Μουμουλίδου, Μ., & Οικονομίδου, Α. (επιμ.) (2006). «Πιάσε με αν μπορείς» Η παιδική ηλικία και οι αναπαραστάσεις της στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο. Αθήνα: Αιγόκερως.
- Καλαμπάκας, Ε., & Κυριακούλάκος, Π. (2015). *Η Οπτικοακουστική Κατασκευή*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5709>
- Κιμουρτζής, Π. (επιμ.) (2013). *CineScience. Ο κινηματογράφος στον φακό της επιστήμης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κούρτη, Ε., Σιδηροπούλου, Χ., & Μ. Τσίγκρα (2009). Εισαγωγή στο Αφιέρωμα «Παιδική Ηλικία και Κινηματογράφος». *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*. 9, ix-xxv.
- Sorlin, P. (2004). *Ευρωπαϊκός κινηματογράφος, ευρωπαϊκές κοινωνίες, 1939-1990* (μτφρ. Έ. Λατίφη). Αθήνα: Νεφέλη (έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1991).
- Τσίγκρα, Μ. (2009). Ο «άλλος» της σχολικής τάξης: εκδοχές του παιδιού-μαθητή στο σύγχρονο κινηματογράφο. Εισαγωγή στο Αφιέρωμα «Παιδική Ηλικία και Κινηματογράφος». *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*. 9, 108-125.

Φερρό, Μ. (2002). *Κινηματογράφος και Ιστορία* (μτφρ. Π. Μαρκέτου). Αθήνα: Μεταίχμιο (έκδοση πρωτότυπου 1983).
 Virilio, P. (2003). *Πόλεμος και κινηματογράφος*. (μτφρ. Τ. Δημητρούλια). Αθήνα: Μεταίχμιο (έκδοση πρωτότυπου 1991).

ΘΕ16. Ήχοι, Φωνήματα κι Μουσικά-Κινητικά Παιχνίδια

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕ16	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ήχοι, φωνήματα και μουσικά-κινητικά παιχνίδια		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμινάρια/εργαστήρια		39	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD504/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η θεματική εβδομάδα, έχει εργαστηριακό χαρακτήρα. Έχει σκοπό τη σύνδεση της ακαδημαϊκής εκπαιδευτικής διαδικασίας με τον ευρύτερο χώρο της των τεχνών της μουσικής και του χορού και την παρουσίαση των εφαρμογών και επιτελέσεων τους στην κοινωνία. Κατά τη διάρκεια της, επιλεγμένοι προσκεκλημένοι ομιλητές, στο χώρο του πανεπιστημίου ή της εργασίας τους, επιχειρούν να παρουσιάσουν τη μουσική και κινητική δημιουργία από τη δική τους προσωπική και επαγγελματική οπτική σε πρακτικό και θεωρητικό επίπεδο. Οι φοιτήτριες/ές συμμετέχουν σε σεμινάρια και εργαστήρια, σε παιχνίδια ρόλων και αναστοχαστικές συζητήσεις, παρακολουθούν καλλιτεχνικά δρώμενα, επισκέπτονται χώρους και φορείς. Στόχος είναι η κατανόηση του εύρους της παιδαγωγικής και καλλιτεχνικής διάστασης της μουσικής και της κίνησης, ξεκινώντας από απλές οικείες μορφές που επιβεβαιώνουν ότι η καλλιτεχνική δημιουργία και έκφραση είναι εφικτή από όλες και όλους και η συμμετοχή στην επιτέλεσή της δικαίωμα. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην κατανόηση του ρόλου του ήχου, του φωνήματος και της καθημερινής κίνησης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μέσα από την σχέση των φοιτητών και φοιτητριών με πολλούς ομιλητές/εμπυχωτές, χώρους και φορείς επιχειρείται η απόκτηση εμπειριών. Η κριτική και αναστοχαστική επεξεργασία τους ακολουθεί και επιδιώκει νοηματοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της καλλιτεχνικής εμπειρίας καθώς και τη διαμόρφωση τεκμηριωμένης άποψης. Απώτερος στόχος είναι η προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των παιδαγωγών του μέλλοντος.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια είναι σε θέση να:

- Έχει κατανόηση και γνώση του εύρους και της ποικιλίας των μουσικών και κινητικών επιτελέσεων.
- Αποδέχεται την ύπαρξη πολλών και διαφορετικών καλλιτεχνικών και εκπαιδευτικών κατευθύνσεων και μπορεί να τοποθετείται κριτικά και αναστοχαστικά απέναντί τους.
- Έχει αποκτήσει μια ευέλικτη άποψη για το ρόλο των τεχνών της μουσικής και του

- χορού στη ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. - Έχει κατανοήσει ότι η συμμετοχή στην καλλιτεχνική επιτέλεση και δημιουργία είναι δικαίωμα και τρόπος ανάπτυξης κάθε πολίτη. - Έχει βιώσει τις τέχνες της μουσικής και του χορού ως μέσα κοινωνικής συνοχής και ειρηνικής συνύπαρξης - Συμμετέχει σε καλλιτεχνικές και δημιουργικές επιτελέσεις και μπορεί να συνεχίσει τις σπουδές του/της σε ένα καλλιτεχνικό πεδίο σχετικά με τη μουσική και την κίνηση. - Έχει δημιουργήσει εσωτερικές συνδέσεις πράξης και θεωρίας και παρατηρεί τη σημασία τους στην καλλιτεχνική εκπαίδευση και επιτέλεση και μπορεί να επικοινωνεί τις γνώσεις του
Γενικές Ικανότητες
- Αυτόνομη και ομαδική εργασία - Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις - Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον - Σεβασμός στην διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα - Παραγωγή ελεύθερης δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Ο ήχος, το φώνημα και η κίνηση ως βασικά υλικά της καλλιτεχνικής δημιουργίας. - Η κοινοτική διάσταση της μουσικής και της κίνησης. - Οι τέχνες ως μέσο προσωπικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής. - Το δικαίωμα συμμετοχής στην καλλιτεχνική επιτέλεση - Η προσωπική αισθητική ως μέσο ερμηνείας και κατανόησης - Η παιδαγωγική δύναμη των τεχνών κατά τη διάρκεια της επιτέλεσής τους. - Ο/η διαμεσολαβητικός ρόλος του/της εκπαιδευτικού σε μια διδασκαλία που βασίζεται στις τέχνες της μουσικής και του χορού. - Το μουσικό και κινητικό παιχνίδι: από την κοινότητα στη σχολική τάξη. - Το μουσικό και κινητικό παιχνίδι ως μέσο πολυπολιτισμικής κατανόησης και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Προβολές βίντεο και διαφανιών , εφαρμογές padlet και mentimeter, Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμινάρια/εργαστήρια	40
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	30
	Καλλιτεχνικά εργαστήρια	25
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	10
	Συγγραφή εργασίας	20
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική Η αξιολόγηση διαμορφωτική και συμπερασματική. - Εργασίες πρακτικές, ατομικές και ομαδικές κατά τη διάρκεια της εβδομάδας (20%) - Προσωπικό ημερολόγιο (40%) - Ατομική εργασία (40%)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Cooper, Albrign. A. (2016). *Χορογραφώντας τη διαφορά. Το σώμα και η ταυτότητα στον σύγχρονο χορό*. Μετ. Ελένη Μιχαλοπούλου. Επιμ. Βάσω Μπαρμπούση. Αθήνα: Νήσος.
- Fraze, J. (2012). *Arthful-playful-mindful: A new Orff-Schulwerk Curriculum for music making and music thinking*. New York: Schott.
- Higgins, L. (2012). *Community Music: In Theory and in Practice*. London: Oxford University Press.
- Κοκκίδου, Μ. (2022). *Δημοφιλής μουσική. Ταυτότητες, Κοινότητες, Εμπειρίες, Νοήματα*. Τόμος 2. Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση.
- Leavy, P. (2021). *Εισαγωγή στην έρευνα με βάση την τέχνη*. Δίσκιμα.
- Russolo, L. (1916/1967/2004). *The Art of Noise*. Μετ. Robert Filliou. Ubu classics. www.ubu.com
http://www.artype.de/Sammlung/pdf/russolo_noise.pdf
- Στάμου, Α. (Επιμ.) (2019). *Διαλεκτική και πρωτοπορία στη Μουσική Παιδαγωγική*. Θεσσαλονίκη: Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

International Journal of Community Music
International Journal of Music in Early Childhood
Journal of Popular Music Education

ΘΕ17. Μουσείο και Εκπαίδευση

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕ17	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		Μουσείο και εκπαίδευση	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Η θεματική εβδομάδα είναι εντατικό σεμινάριο, το οποίο διαρκεί μία εβδομάδα και περιλαμβάνει 39 ώρες διδασκαλίας	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ 5
Σεμινάρια		26	5
Εργαστήρια		13	0
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD515/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Σκοπός της θεματικής εβδομάδας «Μουσείο και Εκπαίδευση» είναι την προσέγγιση των στοιχείων που συνθέτουν τη φυσιογνωμία της μουσειοπαιδαγωγικής στο πλαίσιο των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων. Στόχος της πρακτικής άσκησης είναι ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων σε συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Σε αυτή την προοπτική εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων θα επιχειρήσουν μέσα από την εμπύχωση βιωματικών εργαστηρίων να αναδείξουν σύγχρονες τάσεις και θεωρίες που διαμορφώνουν νέες προοπτικές εκπαιδευτικής αξιοποίησης των χώρων πολιτισμικής αναφοράς (αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, ιστορικά τοπία).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της θεματικής εβδομάδας οι φοιτητές/τριες αναμένεται να είναι σε θέση και σε επίπεδο:

Γνώσεων

- να γνωρίζει τις ποικίλες μουσειοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις και τις παιδαγωγικές συνεπαγωγές τους,
- να γνωρίζει σε θεωρητικό επίπεδο τα πολιτισμικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται εκπαιδευτικά (εκθέσεις, προγράμματα, εκπαιδευτικό υλικό)
- να γνωρίζει τα διαφορετικά μοντέλα ανάπτυξης μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων και τον ρόλο που προδιαγράφει για τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές κάθε μοντέλο,
- να γνωρίζει τις παραμέτρους με βάση τις οποίες σχεδιάζεται ένα πρόγραμμα και το παιδαγωγικό πλαίσιο που διαμορφώνεται με βάση αυτές,
- να αποτιμά πρακτικές εφαρμογές από την ελληνική κυρίως πραγματικότητα.

Δεξιοτήτων

- να εξοικειώνεται με κριτήρια κριτικής προσέγγισης των μουσείων και των εκπαιδευτικών τους προγραμμάτων,
- να μελετά κριτικά εκπαιδευτικά προγράμματα μουσείων διερευνώντας τις επιστημονικές και παιδαγωγικές ορίζουσές τους,
- να αντιλαμβάνεται την αναγκαιότητα αφενός της συσχέτισης του προγράμματος με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο,
- να συσχετίζει το μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα με την εκπαιδευτική πράξη, την οποία να αντιμετωπίζει ως μια σύνθετη δυναμική διαδικασία, που αναπτύσσεται σε συγκεκριμένο εκπαιδευτικό και πολιτισμικό πλαίσιο,

Ικανοτήτων

- να σχεδιάζει και να αναπτύσσει μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα,
- να δημιουργεί και να δοκιμάζει ποικίλες μεθόδους αξιολόγησης των μουσειοπαιδαγωγικών δραστηριοτήτων για παιδιά προσχολικής ηλικίας,
- να συνεργάζεται σε επίπεδο ομάδας για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων στη σχολική τάξη και να εξοικειώνεται με διαδικασίες διαμορφωτικής αξιολόγησης και ατομικού και συλλογικού στοχασμού.

Γενικές Ικανότητες

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Ομαδική εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο της θεματικής εβδομάδας οργανώνεται με βάση τους εξής θεματικούς άξονες:

- Θεωρητική πλαισίωση της Μουσειοπαιδαγωγικής.
- Βασικές θεωρίες των μουσειολογίας, οι επιστημολογικές αφετηρίες, τα αντίστοιχα μοντέλα σχεδιασμού, ανάπτυξης και αξιολόγησης μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων.
- Εκπαιδευτικός ρόλος σύγχρονου μουσείου.
- Αρχές μουσειοπαιδαγωγικού σχεδιασμού.
- Στάδια ανάπτυξης μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων για σχολικές τάξεις.

• Παραγωγή-αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού. • Τα ισχύοντα εκπαιδευτικά προγράμματα των μουσείων: επιστημονικές αφηρητές και θεωρητική πλαισίωση. - ο Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη των μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων. Η Θεματική Εβδομάδα αξιοποιεί βιωματικές μεθόδους και δίνει έμφαση: • Στη συμμετοχή σε διαδικασίες βιωματικού χαρακτήρα. • Στην αξιοποίηση και ανάλυση της βιωματικής εμπειρίας των φοιτητών/τριών. • Στη χρήση ποικιλίας υλικού σχετικού με το περιεχόμενο της θεματικής εβδομάδας (ταινίες, βιβλία που δημιουργήθηκαν από παιδιά, παιχνίδια, ποιοτικά ερευνητικά δεδομένα κτλ.). • Στην οργάνωση της διαδικασίας μέσα από εργαστήρια σε ομάδες και παρουσιάσεις στην ολομέλεια.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαφανειών power point, προβολή ταινιών, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ECTS	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΞΑΜΗΝΟΥ
	Βιωματικά εργαστήρια/διαλέξεις/επεξεργασία σε ομάδες	50
	Τήρηση ημερολογίου	10
	Συγγραφή εργασίας	45
	Μελέτη βιβλιογραφίας	20
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και τελική. Περιλαμβάνει: 1. Την ενεργητική συμμετοχή στο μάθημα και τα εργαστήρια (30%) 2. Ατομική γραπτή τελική εργασία, η οποία περιλαμβάνει: α) το ημερολόγιο που κρατούν οι φοιτήτριες/τές κατά τη διάρκεια της ΘΕ στο οποίο περιγράφουν το περιεχόμενο κάθε μέρας με σκέψεις, σχόλια και προβληματισμούς β) την συσχέτιση των όσων βίωσαν και συζήτησαν με τη βιβλιογραφία που έχουν να μελετήσουν και γ) την αποτίμηση/αξιολόγηση της θεματικής εβδομάδας.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Άλκηστις. (1995). <i>Μουσεία και Σχολεία, δεινόσαυροι κι αγγεία</i>. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. Βέμη Μ., Νάκου Ε. (επιμ.). (2010). <i>Μουσεία και Εκπαίδευση</i>. Αθήνα: Νήσος. Κόκκινος Γ., Αλεξάκη Ε. (επιμ.). (2002). <i>Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη Μουσειακή Αγωγή</i>. Αθήνα: Μεταίχμιο. Νάκου, Ε. (2001). <i>Μουσεία: Εμείς, τα πράγματα και ο πολιτισμός. Από τη σκοπιά της θεωρίας του Υλικού Πολιτισμού, της Μουσειολογίας και της Μουσειοπαιδαγωγικής</i>. Αθήνα: Νήσος. Νικονάνου, Ν., Κασβίκης, Κ. (επιμ.), (2008). <i>Εκπαιδευτικά ταξίδια στο χρόνο. Εμπειρίες και ερμηνείες του παρελθόντος</i>. Αθήνα: Πατάκη. Νικονάνου, Ν. (2011). <i>Μουσειοπαιδαγωγική. Από τη θεωρία στην πράξη</i>. Αθήνα: Πατάκη.
--

Νικονάνου, Ν. (επιμ.). (2015). *Μουσειακή μάθηση και εμπειρία στον 21^ο αιώνα*. (ηλεκτρ. βιβλίο). Αθήνα: Σύνδεσμος Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/712>
 Οικονόμου, Μ. (2003). *Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα*. Αθήνα: Κριτική.

ΘΕ19. Παιδαγωγικές Πρακτικές και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Υλικού για τη Συμπερίληψη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Επιστημών της Αγωγής	
ΤΜΗΜΑ		Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕ19	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στί
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εκπαιδευτικές πρακτικές και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για τη συμπερίληψη.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Η θεματική εβδομάδα είναι εντατικό σεμινάριο, το οποίο διαρκεί μία εβδομάδα και περιλαμβάνει 39 ώρες διδασκαλίας	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σεμινάρια		26	5
Εργαστήρια		13	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD564/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός της θεματικής εβδομάδας «Εκπαιδευτικές πρακτικές και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για τη συμπερίληψη» είναι να αναζητήσει και να συζητήσει παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικές πρακτικές που συμβάλλουν θετικά στη συμπεριληπτική εκπαίδευση. Σε αυτή την προοπτική εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων θα επιχειρήσουν μέσα από την εμπύχωση βιωματικών εργαστηρίων να αναδείξουν αποτελεσματικούς τρόπους, με τους οποίους δουλεύουν στις τάξεις τους, προκειμένου να επιτύχουν την ενεργή συμμετοχή όλων των μαθητών και των μαθητριών τους στη μαθησιακή διαδικασία. Παράλληλα, θα παρουσιαστούν εκπαιδευτικά υλικά, τα οποία έχουν παραχθεί από εκπαιδευτικούς σε συνεργασία με τους μαθητές και τις μαθήτρές τους, και τα οποία μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργική ένταξη όλων των παιδιών στο σχολικό πλαίσιο.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της θεματικής εβδομάδας οι φοιτητές/τριες αναμένεται να είναι σε θέση και σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να γνωρίσουν παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά υλικά για τη διαχείριση των ετερογενών τάξεων.

• Να γνωρίσουν τους βασικούς θεωρητικούς προβληματικούς σε σχέση με την έννοια της συμπερίληψης. • Να γνωρίσουν τις σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση. • Να γνωρίσουν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς για την ανάπτυξη μίας συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. • Να γνωρίσουν τις βασικές προϋποθέσεις για τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού σχολείου. Δεξιότητων • Να διακρίνουν στοιχεία της εκπαιδευτικής και διοικητικής λειτουργίας των σχολείων που οδηγούν σε αποκλεισμούς. • Να αναλύουν και να αναστοχάζονται κριτικά σχετικά με τις παιδαγωγικές μεθόδους και την καταλληλότητά τους σχετικά με τη συμμετοχή όλων στην εκπαιδευτική διαδικασία • Να εντοπίζουν μορφές ανισοτήτων στην εκπαίδευση • Να επιλέγουν εκπαιδευτικό υλικό κατάλληλο για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση. Ικανοτήτων • Να μπορούν να σχεδιάζουν εκπαιδευτικές δράσεις με στόχο τη συμμετοχή όλων των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. • Να μπορούν να παράγουν και να αξιοποιούν κατάλληλα εκπαιδευτικά υλικά για τη συμπερίληψη.
Γενικές Ικανότητες • Ομαδική εργασία. • Σχεδιασμός και διαχείριση εκπαιδευτικών προγραμμάτων. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο της θεματικής εβδομάδας οργανώνεται με βάση τους εξής θεματικούς άξονες: • Η σχέση του ελληνικού σχολείου με τη συμπερίληψη. • Η έννοια της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης ως συνολικής αντίληψης. • Διαφοροποιημένες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικά υλικά για τη συμπερίληψη. Η Θεματική Εβδομάδα αξιοποιεί βιωματικές μεθόδους και δίνει έμφαση: • Στη συμμετοχή σε διαδικασίες βιωματικού χαρακτήρα. • Στην αξιοποίηση και ανάλυση της βιωματικής εμπειρίας των φοιτητών/τριών. • Στη χρήση ποικιλίας υλικού σχετικού με το περιεχόμενο της θεματικής εβδομάδας (ταινίες, βιβλία που δημιουργήθηκαν από παιδιά, παιχνίδια, ποιοτικά ερευνητικά δεδομένα κτλ.). • Στην οργάνωση της διαδικασίας μέσα από εργαστήρια σε ομάδες και παρουσιάσεις στην ολομέλεια.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαφανειών power point, προβολή ταινιών, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΞΑΜΗΝΟΥ
	Βιωματικά εργαστήρια/διαλέξεις/επεξεργασία σε ομάδες	39
	Τήρηση ημερολογίου	10

	Συγγραφή εργασίας	50
	Μελέτη βιβλιογραφίας	26
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και τελική. Περιλαμβάνει: 1. Την ενεργητική συμμετοχή στο μάθημα και τα εργαστήρια (30%) 2. Ατομική γραπτή τελική εργασία, η οποία περιλαμβάνει: α) το ημερολόγιο που κρατούν οι φοιτητές/τές κατά τη διάρκεια της ΘΕ στο οποίο περιγράφουν το περιεχόμενο κάθε μέρας με σκέψεις, σχόλια και προβληματισμούς β) την συσχέτιση των όσων βίωσαν και συζήτησαν με τη βιβλιογραφία που έχουν να μελετήσουν και γ) την αποτίμηση/αξιολόγηση της θεματικής εβδομάδας.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδρούσου, Α. (2005). «Πώς σε λένε;». *Διεργασίες μίας Επιμορφωτικής Παρέμβασης στη Μειονοτική Εκπαίδευση*. Αθήνα: GUTENBERG.

Ανδρούσου Α., Ασκούνη Ν., Ετερογένεια και σχολείο, *Κλειδιά και Αντικλείδια* (υπεύθ. Α.Ανδρούσου), ΥΠΕΠΘ/Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiantikleidia.net)

Ασκούνη Ν., Κοινωνικές ανισότητες στο σχολείο, Αθήνα, *Κλειδιά και Αντικλείδια*, (υπεύθ. Α.Ανδρούσου) ΥΠΕΠΘ/ Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiantikleidia.net)

Ζωγραφάκη Μ., Κοινωνικό πλαίσιο και διδακτική πράξη, *Κλειδιά και Αντικλείδια* (υπεύθ. Α.Ανδρούσου), ΥΠΕΠΘ/Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiantikleidia.net)

Μακρυγιάννη, Δ. (1997)(επιμ.), *Παιδική ηλικία- κείμενα*. Εκδόσεις νήσος.

Συλλογικό έργο, *Παιδαγωγικές δράσεις και διδακτικές προσεγγίσεις σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον: Το παράδειγμα του 132ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών*, εκδόσεις Ντουντούμη, Σειρά: Γέφυρες.

Σφυρόερα Μ., Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική, *Κλειδιά και Αντικλείδια* (υπεύθ. Α.Ανδρούσου), ΥΠΕΠΘ/Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiantikleidia.net)

Tomlinson C. (2004), *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας*. Ανταπόκριση στις ανάγκες όλων των μαθητών, εκδόσεις Γρηγόρη.

Σφυρόερα Μ., Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική, Αθήνα, *Κλειδιά και Αντικλείδια* (υπεύθ. Α.Ανδρούσου), ΥΠΕΠΘ/Πανεπ. Αθηνών, 2004 (www.kleidiakaiantikleidia.net)

Τσάφος, Β. (2014). *Αναλυτικό πρόγραμμα. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Τσιάκας, Γ. (2000). *Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Τσιάκας, Γ. (2002). *Η υπόσχεση της παιδαγωγικής*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Vandenbroeck, M. (2004) Με τη ματιά του Γέτι, εκδόσεις Νήσος.

Freire, P. (2006/1998). *Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν* (μτφ. Μ.Ταμπάρακης). Αθήνα: Επίκεντρο.

Χαραβιτσίδης, Π. (2013). *Χτίζοντας ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο στην Αθήνα*. Θεσ/νίκη: Επίκεντρο.

ΘΕ20. Ζωή, Ασθένεια, Θάνατος στις Σύγχρονες Κοινωνίες

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕ20	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	στ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζωή, ασθένεια, θάνατος στις σύγχρονες κοινωνίες		

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις			5
Φροντιστήρια			0
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ECD622/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η Θεματική Εβδομάδα «Ζωή, ασθένεια, θάνατος στις σύγχρονες κοινωνίες» εντάσσεται στην ενότητα της Κοινωνιολογίας. Σκοπός της Θεματικής Εβδομάδας είναι η εξοικείωση των φοιτητριών και φοιτητών με τις σύγχρονες κοινωνιολογικές, καθώς και ιστορικές και φιλοσοφικές προσεγγίσεις, του σώματος, της ασθένειας, της ζωής και του θανάτου. Με δεδομένη την εμπειρία από την πρόσφατη επιδημία του Covid-19, η Θεματική Εβδομάδα φιλοδοξεί να αναλύσει μία σειρά επίκαιρων θεματικών και να προσφέρει σε μελλοντικούς/ές εκπαιδευτικούς τα απαραίτητα εργαλεία για την αντιμετώπιση αντίστοιχων ζητημάτων εντός της σχολικής τάξης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, αναμένεται οι φοιτητές/τριες σε επίπεδο:

Γνώσεων

- Να αναγνωρίζουν τις κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του σώματος, της ασθένειας και του θανάτου, και να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν έννοιες και αναλυτικά εργαλεία, όπως η βιοπολιτική, η αναλυτική των σχέσεων εξουσίας-γνώσης και η θανατοπολιτική.
- Να μην εξηγούν το σώμα, την υγεία, την ασθένεια και τον θάνατο αποκλειστικά με όρους βιολογίας, αλλά με κοινωνικούς και πολιτισμικούς όρους.
- Να αναγνωρίζουν ότι το σώμα, η υγεία και η ασθένεια, η ζωή και ο θάνατος συγκροτούνται και προσλαμβάνονται μέσα από την επίδραση κοινωνικών, πολιτικών, πολιτισμικών και επιστημολογικών παραγόντων.
- Να αναγνωρίζουν την ιστορικότητα της επιστήμης και την κοινωνική κατασκευή των κυρίαρχων επιστημονικών λόγων περί ασθένειας, ζωής και θανάτου.

Δεξιοτήτων

- Να προσδιορίζουν τις ρυθμιστικές πρακτικές συγκρότησης, πειθάρχησης και κανονικοποίησης των σωμάτων.
- Να διακρίνουν και να εξηγούν τις κοινωνικές διαστάσεις, βάσει των οποίων συγκροτείται το «κανονικό» και το «μη κανονικό» σώμα, η «υγεία» και η «ασθένεια», η ζωή και ο θάνατος.
- Να διακρίνουν και να εξηγούν τις ιστορικές, κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες, μέσω των οποίων εντοπίζονται και αποκλείονται τα «ασθενή», «μη κανονικά» σώματα.
- Να ορίζουν τις επιπτώσεις του αποκλεισμού των υποκειμένων μέσω των κυρίαρχων επιστημονικών λόγων περί ζωής, υγείας, ασθένειας και θανάτου.
- Να διακρίνουν τις πολλαπλές διαστάσεις της έννοιας του θανάτου και της θανατοπολιτικής.

Ικανοτήτων

- Να αναθεωρούν κριτικά τις κυρίαρχες τάσεις ιατρικοποίησης των σύγχρονων δυτικών κοινωνιών.
- Να εξηγούν τον ρόλο του κυρίαρχου επιστημονικού λόγου και των κυρίαρχων επιστημονικών πρακτικών στην πρόσληψη, κατανόηση και αντιμετώπιση της υγείας, της ασθένειας, της ζωής και του θανάτου.
- Να προτείνουν θεωρητικά σχήματα και αναλυτικά εργαλεία, προκειμένου να είναι σε

θέση να αξιολογήσουν και να εξηγήσουν θέματα, όπως είναι η σχέση του υποκειμένου με το σώμα του στις σύγχρονες βιοπολιτικές κοινωνίες, η εμπορευματοποίηση της υγείας και της ασθένειας, οι κυρίαρχες μορφές αντιμετώπισης της ασθένειας, η αυτοκτονία, καθώς οι σύγχρονες μορφές θανατοπολιτικής. • Να σχεδιάζουν τη διδασκαλία με βάση τις παραπάνω γνώσεις και δεξιότητες.
Γενικές Ικανότητες
• Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Ομαδική εργασία. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα. • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. • Προαγωγή κριτικής σκέψης. • Αποδόμηση κυρίαρχων στερεοτύπων. • Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας σε ζητήματα ασθένειας.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Κοινωνιολογικές, ιστορικές και φιλοσοφικές προσεγγίσεις του σώματος, της υγείας και της ασθένειας, της ζωής και του θανάτου. • Η (σωματική και ψυχική) ασθένεια στις σύγχρονες βιοπολιτικές κοινωνίες. • Ζωή και θάνατος στις σύγχρονες βιοπολιτικές κοινωνίες. • Η αυτοκτονία στις σύγχρονες κοινωνίες. • Οι σύγχρονες μορφές θανατοπολιτικής.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο, ενίσχυση συζήτησης και κριτικής.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία (PowerPoint, προβολή ντοκιμαντέρ και ταινιών, χρήση διαδικτύου), υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας και επικοινωνία με τους/τις φοιτητές/τριες μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και του e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μελέτη	46
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική διαδικασία. • Παρουσίαση μιας ομαδικής εργασίας με αφορμή μια ταινία ή στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης θεματικής, η οποία άπτεται του μαθήματος (50%). • Γραπτή τελική ομαδική εργασία. • Περιλαμβάνει την οργανωμένη γραπτή περιγραφή και τεκμηρίωση κάποιας από τις προτεινόμενες ενότητες και συμπεριλαμβάνει τα σχόλια, τα οποία έγιναν στην προφορική παρουσίαση (50%).	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Αθανασίου Α., *Ζωή στο όριο. Δοκίμια για το σώμα, το φύλο και τη βιοπολιτική*, Αθήνα: Εκκρεμές, 2007.
- Αθανασίου Α., *Βιοκοινωνικότητες. Θεωρήσεις στην ανθρωπολογία της υγείας*, Αθήνα: Νήσος, 2011.
- Αλεξιάς Γ., *Κοινωνιολογία του σώματος*, Αθήνα: πεδίο, 2011.
- Armstrong D., *Political Anatomy of the Body. Medical Knowledge in Britain in the Twentieth Century*, Κέμπριτζ: Cambridge University Press, 1983.
- Butler J., *Σώματα με σημασία. Οριοθετήσεις του "φύλου" στο λόγο*, μτφρ. Π. Μαρκέτου, Αθήνα: Εκκρεμές, 2008.
- Canguilhem G., *Το κανονικό και το παθολογικό*, μτφρ. Γ. Φουρτούνης, Αθήνα: νήσος, 2007.
- Foucault M., *Ιστορία της σεξουαλικότητας. I Η βούληση για γνώση*, μτφρ. Τ. Μπέτζελο, Αθήνα: Πλέθρον, 2011.
- Foucault M., *Επιτήρηση και τιμωρία. Η γέννηση της φυλακής*, μτφρ. Τ. Μπέτζελο, Αθήνα: Πλέθρον, 2011.
- Foucault M., *Η γέννηση της κλινικής*, μτφρ. Κ. Καψαμπέλη, Αθήνα: νήσος, 2012.
- Foucault M., *Για την υπεράσπιση της κοινωνίας*, μτφρ. Τ. Δημητρούλια, Αθήνα: Ψυχογιός, 2012.
- Λάγιος Θ. – Λέκκα Β., *Περί αυτοκτονίας. Το «απονενομημένο διάβημα» και οι βιο-πολιτικές νοσηματοδοτήσεις του*, Αθήνα: futura, 2020.
- Λέκκα Β., *Ιστορία και θεωρία της ψυχιατρικής. Από τον Ιπποκράτη μέχρι το κίνημα της αντιψυχιατρικής και τον Michel Foucault*, Αθήνα: futura, 2012.
- Λέκκα Β., «Το "ένοχο μυστικό της Ευρώπης"; Σκέψεις για την ψυχιατρική του χθες και του σήμερα», στο Δ. Καρυδάκη (επιμ.), *Η Λέρος στο επίκεντρο και στο περιθώριο: Ιστορία, πολιτική, ψυχιατρική*, Θεσσαλονίκη: Ψηφίδες, 2020, σσ. 47-70.
- Laqueur T., *Κατασκευάζοντας το φύλο. Σώμα και κοινωνικό φύλο από τους αρχαίους Έλληνες έως τον Φρόιντ*, μτφρ. Π. Μαρκέτου, Αθήνα: Πολύτροπον, 2003.
- Μακρυγιάννη Δ. (επιμ.), *Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Αθήνα: νήσος, 2004.
- Μακρυγιάννη Δ. (επιμ.), *Περί θανάτου. Η πολιτική διαχείρισης της θνητότητας*, Αθήνα: Νήσος, 2008.
- Nettleton S., *Κοινωνιολογία της υγείας & της ασθένειας*, Αθήνα: Gutenberg, 2023.
- Petersen A. & Bunton R. (επιμ.), *Foucault, Health and Medicine*, Λονδίνο/Νέα Υόρκη: Routledge, 1997.
- Petersen A. & Wilkinson I. (επιμ.), *Health, Risk and Vulnerability*, Λονδίνο/Νέα Υόρκη: Routledge, 2008.
- Rose N., *The Politics of Life Itself. Biomedicine, Power, and Subjectivity in the Twenty-First Century*, Πρίνστον/Οξφόρδη: Princeton University Press, 2007.
- Turner B.S., *Medical Power and Social Knowledge*, Λονδίνο: SAGE Publications, 1995.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Body and Society

European Journal for the History of Medicine and Health

Humanities

Journal of Youth Studies

Medical Anthropology

Hypatia

Κ. ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Επιστημών της Αγωγής		
ΤΜΗΜΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Πτυχιακή εργασία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Εκπόνηση και συγγραφή ερευνητικής εργασίας			20
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υπόβαθρου, ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε αριθμό μαθημάτων που αντιστοιχούν τουλάχιστον σε 170 ΠΜ.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική γλώσσα		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://www.ecd.uoa.gr/erevna/ptychiakes-ergasies		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο ζ' εξάμηνο του προγράμματος σπουδών δίνεται η δυνατότητα στους/στις φοιτητές/τριες να εκπονήσουν πτυχιακή εργασία. Το αντικείμενο της πτυχιακής εργασίας έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να είναι πρωτότυπο. Με το πέρας της πτυχιακής εργασίας, οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- να γνωρίζουν τις θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν την προσχολική εκπαίδευση και τις σύγχρονες θεωρητικές διεπιστημονικές προσεγγίσεις της εκπαιδευτικής πράξης,
- να μελετούν σε βάθος ένα συγκεκριμένο θέμα των επιστημονικών περιοχών που θεραπεύει το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος,
- να συνειδητοποιήσουν την σημαντικότητα του εκπαιδευτικού ρόλου,
- να αξιοποιούν τη σχετική διεθνή βιβλιογραφία,
- να πλαισιώνουν θεωρητικά την ερευνητική εργασία,
- να διατυπώνουν ερευνητικά ερωτήματα,
- να συντάσσουν ερευνητικά εργαλεία,
- να χρησιμοποιούν ποικίλες μεθόδους ανάλυσης ερευνητικών δεδομένων,
- να συντάσσουν ένα επιστημονικό κείμενο,
- να αξιοποιούν τις σχετικές γνώσεις τους από την φοίτηση,
- να συνεργάζονται και να αξιοποιούν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και
- να οργανώνουν μια προφορική δημόσια παρουσίαση του θέματος της πτυχιακής εργασίας.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον .
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής .

- Αυτόνομη εργασία.
- Ομαδική εργασία.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή τις ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η πτυχιακή εργασία αποτελεί μια ολοκληρωμένη ερευνητική προσπάθεια με σκοπό την εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την ερευνητική σκέψη και την ερευνητική διαδικασία. Οι φοιτητές/τριες του Τμήματος εκπαιδεύονται για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας ήδη από το πρώτο έτος των σπουδών τους με τη συγγραφή ποικίλων εργασιών.

Η πτυχιακή εργασία είναι προαιρετική για τη λήψη πτυχίου. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν, εφόσον το επιθυμούν, να εκπονήσουν πτυχιακή εργασία, υπό την εποπτεία διδάσκοντος/ουσας του Τμήματος στο Ζ' εξάμηνο των σπουδών τους. Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε αριθμό μαθημάτων που αντιστοιχούν τουλάχιστον σε 170 ΠΜ. Η πτυχιακή εργασία μπορεί να είναι ατομική ή και ομαδική.

Η δήλωση της πτυχιακής εργασίας γίνεται υποχρεωτικά στο «my-studies», μετά από συνεννόηση και έγκριση του/της επιβλέποντος/ουσας.

Η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας διαρκεί δύο εξάμηνα (Ζ' και Η') και διαρθρώνεται ως εξής:

- Αναζήτηση βιβλιογραφίας, διαμόρφωση ερευνητικού θέματος
- Μελέτη βιβλιογραφίας
- Συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση αποτελεσμάτων
- Συγγραφή πτυχιακής εργασίας
- Προφορική παρουσίαση
- Προφορική υποστήριξη πτυχιακής εργασίας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Συναντήσεις πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως συναντήσεις του/της επιβλέποντα/ουσας με τον/ην φοιτητή/τρια.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση διαδικτύου, ψηφιακές βιβλιοθήκες, ηλεκτρονικά περιοδικά, βιβλία, ψηφιακό οπτικο-ακουστικό υλικό, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Καθοδηγούμενη μελέτη	100
	Αυτοτελής μελέτη	100
	Πρόδρομη παρουσίαση πτυχιακής εργασίας	50
	Συγγραφή εργασίας	200
	Τελική παρουσίαση/υποστήριξη πτυχιακής εργασίας	50
	Σύνολο Μαθήματος	500
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η γλώσσα αξιολόγησης είναι η ελληνική. Η μέθοδος αξιολόγησης είναι διαμορφωτική και συμπερασματική και περιλαμβάνει: • Πρόδρομη παρουσίαση πτυχιακής εργασίας (5%). Το περιεχόμενο της πρόδρομης παρουσίασης αναφέρεται στον μεθοδολογικό σχεδιασμό της έρευνας και περιλαμβάνει: ✓ τη διατύπωση του σκοπού και των ερευνητικών ερωτημάτων, ✓ τη θεωρητική μεθοδολογική πλαισίωση, ✓ τα κριτήρια και τη μέθοδο επιλογής του δείγματος, ✓ την κατασκευή του ερευνητικού εργαλείου.	

	• Τελική παρουσίαση/υποστήριξη πτυχιακής εργασίας στην επιτροπή αξιολόγησης με τη συμμετοχή δύο μελών του Διδακτικού Προσωπικού του Τμήματος (10%). Τα δεδομένα της τελικής παρουσίασης αναφέρονται στα τελικά πορίσματα της ερευνητικής εργασίας και περιλαμβάνει: ✓ τη θεωρητική πλαισίωση της ερευνητικής εργασίας, ✓ τη θεωρητική μεθοδολογική πλαισίωση, ✓ τον σκοπό και τα ερευνητικά ερωτήματα, ✓ το δείγμα, ✓ το ερευνητικό εργαλείο, ✓ τον μεθοδολογικό σχεδιασμό που ακολουθήθηκε στην παρούσα έρευνα, ✓ την παρουσίαση και την ανάλυση των ευρημάτων, ✓ τα βασικά συμπεράσματα και τους περιορισμούς της παρούσας έρευνας. • Κατάθεση γραπτής πτυχιακής εργασίας (85 %) Η πτυχιακή εργασία κατατίθεται γραπτώς στο τέλος του Η' εξαμήνου κατά την εξεταστική περίοδο του εαρινού εξαμήνου σε μορφή PDF στη διμελή επιτροπή αξιολόγησης. Η γραμματοσειρά είναι μαύρου χρώματος, μεγέθους 12, με διάστιχο σειρών 1,5. Η επιλογή του είδους της γραμματοσειράς είναι ελεύθερη. Η έκταση της πτυχιακής εργασίας δεν θα πρέπει να είναι μικρότερη των 35.000 λέξεων συμπεριλαμβανομένου της βιβλιογραφίας και των παραρτημάτων. Το γενικό περίγραμμα της δομής της πτυχιακής εργασίας περιλαμβάνει: - το εξώφυλλο (αναγράφεται το Ίδρυμα, η Σχολή, το Τμήμα, ο τίτλος της, το όνομα του/της φοιτητή/τριας, το όνομα του/της επιβλέποντα/ουσας, ο χαρακτηρισμός « Πτυχιακή Εργασία», ο τόπος και το έτος κατάθεσης της). - τις συντομογραφίες (καταγράφονται στο σύνολό τους και επεξηγούνται εφόσον υπάρχουν). - τα περιεχόμενα (αριθμούνται πλήρως όλες οι ενότητες της πτυχιακής εργασίας). - την περίληψη (συνοπτική αναφορά στο θεωρητικό πλαίσιο, στον σκοπό, στα ερευνητικά ερωτήματα, στη μεθοδολογική προσέγγιση, στα ερευνητικά εργαλεία, στο δείγμα, στη μέθοδο ανάλυσης ευρημάτων και στα βασικά συμπεράσματα της έρευνας. Στο τέλος της περίληψης καταγράφονται και έως έξι (6) λέξεις-κλειδιά. Η έκταση της περίληψης κυμαίνεται από 500 έως 1000 λέξεις). - το abstract (μετάφραση της προαναφερόμενης περίληψης στην αγγλική γλώσσα συμπεριλαμβανομένου και του μεταφρασμένου τίτλου της πτυχιακής εργασίας). - τον πρόλογο ή την εισαγωγή (με αναφορές στους λόγους επιλογής του θέματος, στην αναγκαιότητα της έρευνας, στη δομή/διάρθρωση της πτυχιακής εργασίας, στα πρόσωπα/φορείς που συνέβαλλαν στην επιτυχή ολοκλήρωση της και ευχαριστίες). - το θεωρητικό πλαίσιο (αναπτύσσονται τα κεφάλαια/ενότητες της θεωρητικής πλαισίωσης του διερευνώμενου θέματος). - τον σκοπό και τη μεθοδολογία (περιλαμβάνει τον σκοπό της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα, τη θεωρητική μεθοδολογική προσέγγιση, τον μεθοδολογικό σχεδιασμό, τα ερευνητικά εργαλεία, τη μέθοδο ανάλυσης των ευρημάτων, τη μέθοδο εύρεσης του δείγματος, τη δημογραφική ταυτότητα του δείγματος). - την παρουσίαση ευρημάτων (περιγραφή, παρουσίαση των ευρημάτων σε θεματικούς άξονες). - την ανάλυση/συζήτηση ευρημάτων (αναλύονται και τεκμηριώνονται τα ευρήματα της έρευνας). - τα συμπεράσματα (σύνοψη των βασικών ευρημάτων της έρευνας). - τους μεθοδολογικούς περιορισμούς της έρευνας (αυτοαξιολόγηση της έρευνας, μεθοδολογικές προκλήσεις). - τις μελλοντικές ερευνητικές προτάσεις (αναφορά σε μελλοντικές ερευνητικές προτάσεις που προέκυψαν από το διερευνώμενο θέμα). - τη βιβλιογραφία (καταγραφή όλων των βιβλιογραφικών αναφορών, προτεινόμενο βιβλιογραφικό σύστημα αναφορών APA ή Chicago).
--	--

	- το παράρτημα (περιλαμβάνονται συνήθως ερευνητικά εργαλεία, οδηγοί συνέντευξης, πρωτόκολλα παρατήρησης, επιστολές συναίνεσης, πίνακες, αρχεία, στατιστικά στοιχεία, έγγραφα, ωρολόγια προγράμματα, οπτικό υλικό, πηγές, εκπαιδευτικό υλικό κ.λπ.). Διαδικασία υποστήριξης Εφόσον ολοκληρωθεί η συγγραφή της πτυχιακής εργασίας στα προβλεπόμενα χρονικά περιθώρια των δύο τελευταίων εξαμήνων (Ζ' & Η') και κατά την εξεταστική περίοδο του εαρινού εξαμήνου ο/η επιβλέπων/ουσα συστήνει επιτροπή αξιολόγησης με δύο μέλη από το Διδακτικό Προσωπικό του Τμήματος για την τελική αξιολόγηση της πτυχιακής εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο/η επιβλέπων/ουσα. Για να εγκριθεί η εργασία ο/η φοιτητής/τρια οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της διμελούς επιτροπής αξιολόγησης. Η επιτροπή αξιολόγησης έχει το δικαίωμα υποβολής ερωτήσεων στον/στην φοιτητή/τρια ο/η οποίος/α καλείται να απαντήσει. Έπειτα από την υποστήριξη και την υποβολή ερωτήσεων ο/η φοιτητής/τρια αποσύρεται από τον χώρο υποστήριξης. Η επιτροπή συνεδριάζει κεκλισμένων των θυρών. Ο βαθμός της πτυχιακής εργασίας προκύπτει από τον μέσο όρο της βαθμολογίας των δύο αξιολογητών/τριών και ανακοινώνεται στον/στην φοιτητή/τρια. Για τη βαθμολογία το κάθε μέλος της επιτροπής λαμβάνει υπόψη του τα παρακάτω: ✓ την πρωτοτυπία του θέματος και τον βαθμό δυσκολίας του, ✓ τον βαθμό εμβάθυνσης στο ερευνητικό θέμα, ✓ τη μεθοδολογία και τον μεθοδολογικό σχεδιασμό του υπό διερεύνηση θέματος, ✓ την συστηματικότητα υλοποίησης της έρευνας, ✓ την τελική παρουσίαση, ✓ την επιμέλεια της μορφής του κειμένου της πτυχιακής και ✓ τον βαθμό επίτευξης του σκοπού της πτυχιακής εργασίας. Η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί να απορρίψει την πτυχιακή εργασία ή να ζητήσει διορθώσεις και επανακατάθεση στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου. Το τελικό διορθωμένο/αναθεωρημένο κείμενο της πτυχιακής εργασίας διανέμεται εκ νέου στα μέλη της διμελούς αξιολογικής επιτροπής προς έγκριση από τον/την φοιτητή/τρια. Εφόσον και στην επανεξέταση η πτυχιακή εργασία απορριφθεί, ο/η φοιτητής/τρια θα πρέπει να συμπληρώσει τις πιστωτικές μονάδες που αναλογούν στην πτυχιακή εργασία με την επιλογή άλλων μαθημάτων. Η διμελής επιτροπή αξιολόγησης της πτυχιακής εργασίας συντάσσει εισηγητική έκθεση με τους λόγους απόρριψης της πτυχιακής εργασίας. Η εισηγητική έκθεση απόρριψης εγκρίνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος. Οι πτυχιακές εργασίες, εφόσον εγκριθούν από την επιτροπή αξιολόγησης, αναρτώνται υποχρεωτικά από τον/την φοιτητή/τρια στην Ενιαία Πλατφόρμα του Ιδρυματικού Αποθετηρίου «Πέργαμος» του Ε.Κ.Π.Α. σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του Ιδρύματος (https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/index.html).
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Η προτεινόμενη βιβλιογραφία καθορίζονται από τον/την επιβλέποντα/ουσα διδάσκοντα/ουσα.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Τα συναφή επιστημονικά περιοδικά καθορίζονται από τον/την επιβλέποντα/ουσα διδάσκοντα/ουσα.